PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: IN QVO

MESSIS

MYRRHÆ ET AROMATVM,
ex instrumentis ac mysterijs
Passionis CHRISTI colligenda,
vt ei commoriamur.

ET

PANCARPIVM MARIANVM,

Septemplici Titulorum serie
distinctum:
vt in B. VIRGINIS odorem curramus,
et CHRISTVS formetur in nobis.

Auctore P. IOANNE DAVID,
Societatis IESV
Sacerdote.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Balthasarem et Ioannem
Moretos fratres.
M.DC.XVIII.

Sereniſſimis

ALBERTO
ET
ISABELLAE

CLARÆ EVGENIÆ

Belgicæ Principibus.

VT olim adequitanti improuisò Artaxerxi, ruſticanus neſcio quis è prẹterfluente Cyro hauſtã manibus lympham, alius item ingens in vanno malum punicum, obtulerunt; ita ego nunc vobis, SERENISSIMI PRINCIPES, exiguum hunc SPONSI AC SPONSAE PARADISVM, chartaceo velut in campo, offero, conſecroq́ue. In eius quidem prioris partis areolis, tu MAGNE ALBERTE, MESSEM MYRRHAE ET ARO-

MATVM, ex Dominicæ Paſſionis inſtrumentis collectam, inuenies; cuius odore ac virtute, cùm in propriæ ſalutis curâ, tum in incumbentis tibi gubernationis ſolicitudine, magis magiſque animeris, & porrò etiam armeris. Altera verò PARADISI pars, te propriè, ISABELLA CLARA EVGENIA, ſpectabit, MARIANVM PANCARPIVM; in cuius amœniſſimis plantariis, quinquagenos Deiparæ Virginis titulos, è ſacræ Scripturæ viridariis collectos, magna varietate velut in quincuncem digeſtos, reperies.

Vt autem in vobis, quod Deus coniunxit, ego non ſeparem; non pœnitendos etiam vtrâque ex parte fructus coniunctis animis reportabitis. Ex illâ quidem, laborum pœnarumque ſuauiamaros Saluatoris noſtri manipulos, in mentis horreum colligetis; ex hac verò, omnigenis decerptis floribus, pancarpias pangetis corollas. Denique, vt eximiam vtriuſque veſtrûm in Deum eiúſque Matrem pietatem augebitis;

gebitis ; ita oneris veſtri molem le-
uari (vires & animos inſpirante ipſo
P A R A D I S I Domino & cultore)
ſentietis.

Hoc itaque, S E R E N I S S I M I
P R I N C I P E S, candidum ſinceri erga
vos animi monimentum boni conſu-
lite. Quos vt Dominus exercituum
& Princeps pacis, bello ac pace pro-
ſperet, æternumq́ue coronet, opto
voueoq́ue. Ipris Flandriæ, prid. Kal.
Iulij, M. DC. VII.

VV^arum CC^num

Seruus in Christo

Joannes Dauid.

Ad eoſdem Hendecaſyllabon.

HVnc orbem Deus ille qui potenti
Nutu temperat, vſquequaque præſens,
Immotus mouet omnia, vnus omnes
Curas expedit omnium abſque curis.
At, quibus populos dedit regendos,
Ne ſub mole gemant negotiorum;
Alternare vices laboris, & mox
Frontis horridula explicare iußit.
Ergo & ſabbata conquieuit ipſe
Atque ardoribus à meridianis,
Ad auram PARADISI *inambulauit.*
Hanc legem ſequere, vt Déum ſequare,
Magne ALBERTE *aquilis, potenſque Belgis,*
Cum CLARA EVGENIA *tuá* ISABELLA,
Ad portum Oceani negotioſi,
Quondam cùm vacuas habebis horas,
Hunc intra PARADISVM, *amœniorem*
Hortis Alcinoïque, Adonidíſque;
Hortiſque Heſperidum feraciorem.
Non hîc igniuomi excubant dracones,
Non ſerpens vetus intimat venenum:
Sed, ſi qua eſt Panacea ad intimatum,
Hortis inuenies in his virentem.

LE-

LECTORI BENEVOLO; *super vtriusque Libelli consensu.*

EN tibi, candide Lector, PARADISVM SPONSI ET SPONSÆ, binis constantem Libellis, immò geminis, vnoque partu in lucem effusis: Nomen vni MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, alteri PANCARPIVM MARIANVM.

Hi tametsi constant per se singuli, alter tamen alterius poscit opem, germaneque conspirat. Prior nos docet cum Christo mori; posterior rediuiuos in Christo viuere, immò Christum in nobis: & eatenus quidem Matris eius fungi officio, virtutemque adumbrare, donec formetur in nobis Christus: quo deinde fiat, vt huius per Matrem imitatores effecti, spiritales Mariæ filij Christique fratres agnoscamur: qua de re fusiùs in vtriusque Libelli Præfatione atque Præambulis.

Hæc modò te monitum volui; ne, quæ aptè coniuncta, ignarus diuellas: quamquam & altero sine altero frui, in tui emptorisque erit arbitrio.

In vtroque modus spiritalis soliloquij seruatus, inflammandæ in Deum pietati. Tu, si voles pro concione in exhortationem vertere, ex characteribus in iconibus & margine mutuò respondentibus rem colliges, & quibus voles verbis conuesties. Boni consule, Lector, & fruere.

PRÆFATIO.

INSTRVMENTA PASSIONIS DOMINICÆ, amice Lector, hunc in finem, eo quo vides modo, tractanda ſuſcepi; vt nobis per condignam mortificationem fiant inſtrumenta ſalutis & vitæ. Id enim nos ſuo docet exemplo SPONSA, talibus verbis vſum atque vtilitatem huiuſmodi applicationis inſinuans: *Faſciculus myrrhæ Dilectus meus mihi: inter vbera mea commorabitur.* Et, quia iſtud in ſe velut in ſpeculo nobis D. Bernardus expreſſit; eius hac de re verba praximque ſubiiciam. Hæc mea, inquit, ſublimior Philoſophia, Scire Ieſum, & hunc crucifixum. Ego, fratres, ab ineunte mea conuerſione, pro aceruo meritorum, quæ mihi deeſſe ſciebam, hunc mihi faſciculum colligare, & inter vbera mea collocare curaui, collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini mei.

Cant.1

Ser.43. ſuper Cant.

Ita & aliis locis, tum in ſe, tum in D. Paulo (quem vas electionis à Domino vocatum, ipſe reuerà vas aromaticum appellat, refertum omni puluere pigmentario) declarat quantæ ſit energiæ, viua Paſſionis Chriſti meditatio; quâ velut in hortum dolorum ipſius introëatur, & de myrrha amaritudinum eius faſciculus compingatur, qui tandem in ſuaueolentia aromata commutetur. Quòd ſi nos quoque ad

eius

eius imitationem fecerimus ; veniet tunc & ipſe Sponſus animarum noſtrarum ad nos, velut ad hortum ſuum aromatum, gratum & peramœnum ; iuxta illud ; *Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum, ad areolam aromatum.* Non vt patiatur iam, quia paſſus eſt ſemel ; verùm vt paſcatur in hortis, & lilia colligat : virtutes ſcilicet candidæ caſtitatis, puræ intentionis, mundi cordis, niueæ innocentiæ, columbinæ ſimplicitatis, immaculatæ conſcientiæ, cæleſtiſque conuerſationis ; ipſaſque adeò animas ſanctas ſibi aſſociet ; hîc per gratiam, & in vita futura per gloriam. Iam, ad PRÆAMBVLVM horum, veſtigia conuertamus; quod tribus facibus illuſtratum, rem omnem ingreſſuris aperiet.

Cant.6

PRÆAMBVLVM,

Tripartitam præſenti Libello præferens facem.

Fax prima Præambuli.

Rom. 6.

QVANDOQVIDEM, *teſte Apoſtolo, ad hoc Chriſtus mortuus eſt, vt & nos eidem commoriamur; & quomodo ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus: meritò illa omnia, quæ pro nobis perpeſſus eſt, ita toto animi noſtri complexu recolamus, vt per ſingula tormenta eorumq; inſtrumenta hoc ſentiamus in nobis, quod & in Chriſto Ieſu non tam legimus quàm quaſi ante oculos conſpicimus exerceri. Vt non ſolùm in ipſo, per pretij & Mediatoris modum, ſed & in nobis verè ac realiter actum illud commemoremus, quod idem ſubdit Apoſtolus: Hoc ſcientes, quia vetus homo noster ſimul crucifixus est, vt deſtruatur corpus peccati, vt vltrà non ſeruiamus peccato. Si autem mortui ſumus cum Chriſto, credimus quia ſimul etiam viuemus cum Chriſto.*

Vt igitur præcipuum hunc fructum ex INSTRVMENTIS *paſsionis Dominicæ ipſi Chriſto reportemus, magna nobis eſt opus charitate, quæ ex Dominicæ charitatis conſideratione, velut attritu quodam, accendatur. Quo fiat, vt non ſolùm ipſum redamemus, verùm etiam pro ipſo quoque libenter aliquid patiamur; vtq; peccatis*

RECIPROCA SPONSÆ SPONSIQVE AD HORTVM SVVM INVITATIO.

Sponſe, veni; tuus en te degener invocat hortus.
Suaui-amarus et hic te mihi, ſponſa, vocat.

De bruydt, met herten droef, noodt Chriſtum tot het lyden:
Chriſtus naer vercht behoef, noodt-ſ'voorſ tot mede-lyden.

Vien cueiller, cher eſpous, les fruits de ton parterre.
Mais que ces aigre-dous auſsy ton cueur en-ſerre.

catis mortui ab iisdem nobis caueamus, quæ illum ad tam horrenda támque amara supplicia pertraxerunt. Quis enim non obstupescat præ rei nouitate? Fusus est sanguis medici, & factum est medicamentum phrenetici.

Vt igitur, quantum nostræ fragilitati licebit, Christo pro nobis passo in vera paßionum nostrarum mortificatione conformemur; pulchro schemate ob oculos nobis statuamus, qualiter nos eum, ad expendenda delendaq; peccata nostra modo quodam attraxerimus: Et quo pacto nos ipse vicißim, peracta expiatione, ad contemplandam delibandamq; suæ passionis amaritudinem inuitet. Audire verò videreq; istud licebit, sub Sponsi Sponsæq; nomine, in Cantico canticorum aptissimè figuratum: quod hîc, animâ nostrâ Sponsæ vices obeunte, ob oculos statuemus.

Fax secunda Præambuli.

AVdiamus itaq; animā nostram, per Sponsam in Cantico significatam, Christo sponso suo loquentem, eumdemq; ad mysterium Redemtionis humanæ, per acerbæ Passionis agonē, inuitantem:

A Veniat Dilectus meus in hortum suum: & comedat fructum pomorum suorum. *Cant. 5*

Hortus dilecti mei, paradisus; hortus eius, animus humanus; hortus eius, totus mundus, quantumuis immundus. Sed hortus iste, qualiscumque, ab initio non fuit sic: nec est modò, sicut B *eum plantauerat à principio. Factus est hortus eius, astu serpentis fraudulenter irrepentis, & incuriâ nostrâ qui eum malè custodiuimus peiusq; operati sumus, factus est (inquam) modò cubile*

dra-

draconum, ſpelunca latronum, & ſilua ſpirituum malignorum, mortis & peccati atriũ execrandum.

Veniat itaque Dilectus meus; qui me, etiam inimicam factam dilexit, miſerens mei; méque elegit, priuſquam ego eum eligerem, vel diligerem. Veniat in hortum ſuum. Confuſus quidem, immutatus & inuerſus eſt, verumtamen eius eſt. Domini ſiquidem eſt terra, & plenitudo eius; orbis terrarum, & vniuerſi qui habitant in eo. Hereditas eius eſt: itaque veniat heres, non ampliùs mittat ſeruos, Prophetas. Filium fortè reuerebuntur, & fructum dabunt agricolæ.

Matth. 21.

Veniat, qui venturus eſt, in hortum ſuum, deſolatum, vaſtatum, & ab alienis iniquè vſurpatum. Veniat Dei Filius in mundum; & Verbum caro fiat, habitétque in nobis, & videamus gloriam eius, gloriam quaſi Vnigeniti à Patre; & fiat primogenitus ex virgine Matre.

Ioan. 1.

Surgat Aſſuerus, non tamen ſeuerus, ſed aſſertor verus ſalutis populi noſtri, animarúmque noſtrarum. Surgat, inquam, à loco conuiuij, ab opipara dapſiliq́ illa menſa cæleſtis gloriæ, regaliq́ illo diuinæ maieſtatis epulo; & veniat in hortum, arboribus conſitum: qui cultu quidem regis & manu conſitus olim fuerat; ſed quem inuidia diaboli peſſum dedit.

Eſth. 7.

Veniat igitur, & comedat fructum pomorum ſuorum. Plantauit ſiquidem in medio paradiſi lignum pulchrum oculis, adſpectuq́ delectabile, & bonum ad veſcendum; lignum, inquam, ſcientiæ boni & mali; ſed vetitum. Eheu! guſtarunt ex eo parentes noſtri, & dentes omnium noſtrûm adhuc inde obſtupeſcunt. Dulce fuit in ore ipſo-

Gen. 2. C D Apoc. 10.

rum, ſed adeò fecit amaricari ventrem, vt in vniuerſam ipſorum ſobolem mors tramite vitiato per originale peccatum tranſierit. Hinc omnia quæcumque vbique terrarum homini mala proueniunt, traxerunt originem; cui alioqui neque mors, neque diabolus, neque infernus ipſe, nocere poterant: ô miſerandam generis humani ſortem!

Veniat, veniat Dilectus meus in hortum ſuum, & comedat fructum pomorum ſuorum: bonorum quidem, vt plantauerat, ſed noſtra præuaricatione deprauatorum; fructum peccatorum acerbum, ex pomo deguſtato prouenientium. Guſtet, comedat, abſumat, & conſumat; quia ipſe ignis conſumens eſt. Suſcipiat, ſentiat, perferat miſerias noſtras, egeſtatem, nuditatẽ, perſecutiones, improperia, plagas, & acerbiſsimam denique mortem, qui fructus eſt amariſsimus pomorum ipſius. Heb. 12

E *At quia ipſe Dilectus meus, benedictus fructus ventris matris ſuæ virginalis & ſuperbenedictæ futurus eſt; comedat fructum maledictum, conuertátque per ſe in benedictum; vt nos deinde ex eo ſumentes, etiam benedicamur: ſicq́ue benedictionis ipſius reddamur participes; vt tandem ab ipſo, longo pòſt interuallo, reuertente, mereamur audire; Venite benedicti Patris mei, poſsidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. Hæc, vt columba, Dilecte mi, meditata ſum; te per tuam erga nos dilectionem obteſtor, vt non confundas faciem meam.* Luc. 1. Matth. 25. Iſa. 38. 3. Re. 2

Fax Præambuli tertia.

EN *iſta eſt inamœna, blanda tamen Sponſæ (animæ noſtræ) inuitatio, qua Chriſtum, Dilectum ſuum,*

ſuum, ad Paßionis amarum calicem, & pomum acerbum inuitat. Ipſe verò tam libenter liberalitérque quod petebatur expleuit, vt nihil ſit amplius quod deſiderari poßit: cùm factus ſit ipſe pro nobis maledictum, vt nos benedictos efficeret. Gal. 3.

At, nunc attendamus, quid ipſe vicißim à nobis pro tanta repoſcat charitate: qua maiorem nemo vmquam habuit, vel habere poßit. Id autem eſt, vt ſic Paſsionem ipſius recogitemus, quò, quantum fieri poteſt, ei nos quoque compatiamur, & peccatis commoriamur, vt iuſtitiæ viuamus. Vice verſa igitur illum, nos ſub Sponſæ nomine inuitantem, audiamus:

Cant. 5 Veni in hortum meum, ſoror mea, ſponſa:
Meſſui myrrham meam, cum aromatibus.

Ac ſi dicat: Inuitaſti me ad hortum meum, meum quidem iure conditionis atque hereditatis dominio; ſed verè tuum, violationis, vaſtitatis, & tranſmutationis peruerſitate. Inuitaſti me, & quia deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum, veni perlubenter. Veni, vidi, feci, quod poſtulaſti. Guſtaui & comedi fructum pomorum meorum, & pro te mortem crucis acerbißimam ac vilißimam ſuſtinui. Dilectum me tuum appellaſti, dilectionem meam exhibui: Maiorem enim charitatem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis: & ego pro inimicis poſui. Prou. 8 Ioan. 15.

Tu itaque iam oſtende, quòd dilectus tuus ſim, hoc eſt, quòd tu me diligas: dilectus enim diligentis dilectus eſſe perhibetur. Si non prior amaſti me, ita ſaltem amata redamare non negligas. Veni igitur iam tu quoque vicißim in hortum meum. Quod, vt abſque omni timore expoſtula-

tionis,

tionis, exprobrationis, aut repulsæ facias: nomen, quo te compello, dat omnimodam tibi securitatem.

G *Sponsam te voco. Sponsabo te mihi in misericordia, & miserationibus: dotem non aliam peto quàm te, sed humilem & gratam. Vtq; omnis puritatis & castimoniæ hanc esse noueris desponsationem, quæ nec minimam impuritatis alicuius suspicionem admittat, immò coniunctißimam spondeat polliceaturq; in castitate connexionem, sororem te meam appello & facio.* Ose.2.

Veni secura, veni læta, veni gratulabunda, veni grata & dilecto tuo deuota. Non vereatur bona puella introire ad Dominum suum, vt honorificetur ante faciem eius; sicut dilexit, honorificauit, & clarificauit eum Pater eius. Iudith 12.

F *Veni itaque in hortum meum soror mea, sponsa. Veni amica mea, dilecta mea, vnica columba mea; anima Christiana, fidelis: peccatrix aliquando, nunc tota pulchra. Veni in hortum meum,*

H *ingredere mysterium Paßionis meæ. Considera singula, & quantum te dilexerim perpende. Quid debui vltrà facere horto meo per te destructo (ad quem me inuitasti) & non feci? Veni itaque iam & tu in hortum meum, per me restitutum in integrum. Messui myrrham meam. Omnia consummata sunt, quæcumque scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Non transiit calix amaritudinis à me, sed per me: bibi illum, & fæces illius exinaniui. Bibi illum, oppletus fui opprobriis, sputis, flagellis. In corpore, in anima, in bonis, in fama & in amicis extrema perpessus sum. Messui myrrham vsque ad solum: nihil fuit quod mihi non fuerit versum in amaritudinem. Et Pater meus* Isa.5. Luc.18 Ps.26.

dere-

Math. 27. *dereliquit me, & mater adſtans, ſua præſentia me magis contriſtauit. Angelus voluit me conſolari,* Ruth 1 *ſed non valuit, quia amaritudine valdè me repleuerat omnipotens.*

Ioan. 4. *Verumtamen, ſoror mea, ſponſa; ne nimiùm myrrhæ amaritudine terreare; & aromata meſſui: mihi myrrham, tibi aromata. Ego laboraui; & tu, dilecta, in labores meos introibis; vt poſtmodum intres & in gaudium meum.*

Tantùm eſto patiens in paruis, & paucis, idq; breui tempore; & omnia tibi vertentur in dulcedinem, per Paßionis meæ amaritudinem; & per Coloſſ. 3. *meam ignominiam in gloriam ſempiternam. Eſto fidelis vſque ad mortem, certa bonum certamen, mortifica membra tua quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concu-* Rom. 8. *piſcentias malas: quia ſi ſpiritu facta carnis mortificaueris, viues & coronaberis.*

Hucuſque Sponſi animarum noſtrarum Chriſti, ad Paßionis meditationem inuitatio.

Eamus itaque in hortum Dolorum ipſius, & omnia attentis animi luminibus contemplemur. Iſa. 39 *Oſtendit Ezechias rex nuntiis regis Babylonici cellam aromatum, & omnes apothecas ſupellectilis ſuæ; non fuit quod non monſtraret eis in domo ſua. Et hîc quoque nobis patebunt omnia. Ita eis immoremur, vt immoriamur; & per vitæ nouitatem, vt filij pelicani, verè rediuiui efficiamur. Hic eſt ſiquidem primarius gemini huius opuſculi ſcopus & finis.*

MESSIS

TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis, mare, ſidera, terras,
(O animæ pondus!) quam leue pondus habet!

O edel kaſſe en banck! v wiſſel groot van weerde!
Vryd, vantſoen, en be-lanck, van hemel en van eerde.

Apportés voſtre bien, pour le mettre a ce change:
C'eſt le banc; ou le Rien *auec le* Tout *ſe change.*

MESSIS

MYRRHÆ ET AROMATVM,

Auctore P. IOANNE DAVID,

Societatis IESV Sacerdote.

1. TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis mare, sidera, terras;
(O animæ pondus!) quàm leue pondus habet!

VBINAM es, anima mea? an, quia audisti vocem SPONSI in Paradiso, timuisti; & abscondis te, eò quòd nuda es, atque omni virtutum ornatu destituta? Ne timeas: sponsam te suam, atque adeò sororem compellauit; ideoque nudatus fuit, non semel, neque vno modo, vt te vestiret duplicibus, varijsque virtutum mutatorijs exornaret. Itaque surge, excutere de puluere; & vestigia te tam amanter in hortum suum inuitantis, tamque strenuè præeuntis, subsequere. Singula diligenter perlustra, quæ ipse pro te, solo amoris instinctu, sustinuit: & plenis oculis, plenisque auribus, ac tota cordis capedine hauri, quodcumque ibi tuis vsibus accommodum fore perspexeris.

Gen. 3.

Pro. 31

A In primis Triginta argenteos, pretium pro te appretiati, (ceu fœcundissimum triginta foliorum florem)

rem) ipſo in limine horti conſidera. Huc illa te trahat auiditas, quæ iuxta Sapientis arbitrium, meritò omnium Chriſtianorum animos incendat: audi. Redemtio animæ viri, diuitiæ eius. Hæc tua eſt (ô anima mea!) redemtio: hæ igitur tuæ diuitiæ, ô Laiſa, paupercula Anathoth! optatiſſimum iſtud ſalutis tuæ pretium, quo ſponſus tuus, animam pro te ſuam poſiturus, æſtimari vendiq́ue dignatus eſt.

Pro. 13
Iſa. 10.

At memori mente pauliſper reuolue, tam inauditum Iudæ proditoris cum iuratis ſponſi tui hoſtibus de ipſomet ſponſo commercium. Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi conſtituerunt ei triginta argenteos.

Matt. 26.

Quid audis, anima mea? quid moraris? quin huic tam iniquæ ſubhaſtationi fidem tuam, omnem ſubſtantiam, totamq́ue te, quanta quanta es, interponis? quin auges pretium, & mundum potiùs vniuerſum oppignoras, ad ſelectiſſimam hanc margaritam, adeoq́ue vnicum vnionem redimendum? Pretium ipſi ignorant; Filium Dei non cognouerunt; neſciunt quid faciant. Diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum tuum; ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitationem palpebris tuis.

Prou. 6

Tota obſtupeſco, & liqueſco in memetipſa, pro tam indigno theſauri huius pretioſiſſimi mercimonio. certum eſt; magno non poteſt carere myſterio, tam iniqua venditio. Verum: ſed mirari quoque deſine, anima, dum teſtantem audis Apoſtolum, quòd viliſſimus hic nundinator, fur erat. Furum eſt ſiquidem iniquos eſſe rerum æſtimatores, & pretioſiſſima quæque viliſſimo vendere; vt qui ferè ſemper pretium rei in emtorum conſtituant voluntate; vt iſte; Quid vultis mihi dare? Siccine, infelix Iuda, damnum quod ex vnguenti effuſione feciſſe te credebas, magiſtri pretio compenſandum putaſti? Quin certam ſaltem poſtulaş ſummam, vt vel ex eo conſtaret, quanti tu faceres tuum Dominum; vel ſaltem

Ioã. 12
Matt. 26.

ſaltem lucroſa videretur proditio? ſed,quaſi vile tradens mancipium, in poteſtate ementium poſuiſti, quantum vellent dare. Verùm tui te ſceleris reum Iſchariotis agnomen teſtatur,quod virum occiſionis, exterminij, & mortis ſignificat. Nec eſt quod te Iſchariotem appellandum obijcias, vt tribu Iſſachar oriundum; nam neque ſic fœdo tuo facinori vel honori conſulis;cùm Iſſachar mercedem ſonans,mercimonium tuum nefandum prodat. *Gen.10*

Sed liceat mihi,dulciſſime Ieſu,paulò altiùs diuini tui conſilij ſecretum, mirandumque tuæ humilitatis arcanum ſcrutari. Scio,nequidquã hîc illius nequam laboraſſet inſania, niſi pro abdita tuæ ſapientiæ prouidentia ita fieri remque omnem tranſigi decreuiſſes.

Ecce, adumbrata nobis in veteri lege occurrit pretij tui triginta argenteorum ęſtimatio. Audi filia Ieruſalem, anima fidelis, & vide, inclina aurem tuam ad verba ſponſi tui, velut legiſlatoris, de ſe, vt de vili B mancipio, pretium ſtatuentis. Si bos cornupeta ſeruum aut ancillam alicuius inuaſerit: dominus bouis triginta ſiclos argenti domino ſerui vel ancillæ illius dabit: bos verò lapidibus opprimetur. *Exo.21*

Tanti itaque te, bone Ieſu, ſibi ad tradendum morti emerunt Iudæi, quanti ſeruum occiſum ex tuo decreto redimere conſueuerant. Tanti emerunt innocentis vitam,quanti vilis mancipij ſolebant redimere mortem.

An vmquam (ô Angeli) à ſæculo hoc eſt auditum? Pretium filij Dei, fit pretium peccatoris; pretium Domini dominorum, eſt pretium ſerui; pretium ſpiritus omnia viuificantis,eſt pretium cadaueris abiecti homuncionis.

Audiat totus mundus, & exhorreſcat! Pretium cæli & terræ, (præter id quod intrinſecus latet) triginta argenteis æſtimatur: cui omnes theſauri orbis terrarum comparati, pro nihilo reputentur. Con- C ſtituerunt ipſi quidem emptores triginta argenteos;

 ſed,

ſed, tu Pater cæleſtis ita priùs conſtitueras ab æterno: vt qui ſerui formam pro nobis eſſet accepturus, ſerui quoque viliſſimi pretio venderetur. Tunc etenim impletum eſt, quod per Prophetam tuum prædixeras: Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati, quem appretiauerunt à filijs Iſrael: & dederunt eos in agrum figuli: ſicut conſtituit mihi Dominus.

Za. 11. *Matth.* 27.

D

Attendite nunc quoque, filiæ Sion, mentes piæ; quomodo in rei veritate expreſſum hîc vobis ob oculos ſtatuatur, quod in veſtro Ioſeph, olim à fratribus vendito pręfiguratum fuit. Et quidem Iudas ibi venditionis tranſigendę primarius auctor exſtitit; & pretium illius cum noſtri Redemptoris pretio ſatis conforme: ſed pluſquam Ioſeph hic.

E

Gen. 37

At quare iſtud ita fieri voluiſti mitiſſime Domine? Scio, non id redimendi tantùm, ſed & docendi nos gratiâ ſic conſtituiſti.

Age igitur; ſonet vox tua in auribus meis; & tanti myſterij nucleo conforta cor meum. Audi anima mea, quid loquatur in te Dominus noſter, ſponſus tuus. Ego pretium hominis ſum & mundi totius: tam vili vendi volui, vt tu vilis hominis pretio me tibi redimeres. Si tantillum pretium tu non habes, te certè habes. Da te, & me accipe. At, fortè diabolo te vendidiſti, neque triginta argenteos inde accepiſti. Nihil refert: reſcinde pactum, irrita emtionem; conuerte voluntatem, & te da cui de iure debebaris.

F

Oratio.

Oratio.

DEus, qui iuſtum Filij tui ſanguinem, à filio perditionis traditum, triginta argenteis pro nobis vendi permiſiſti: da nobis ita huius iniquæ venditionis memoriam venerari; vt magno nos emtos pretio recolentes, numquam, vel cum totius mundi emolumento, animæ noſtræ detrimentum faciamus. Amen.

2. HORROR IN HORTO.

Si tu Chriſte gemis ſcelerum ſub mole meorum;
Quò ſcelerum auctorem pondera tanta prement?

[Pſ. 42. Matt. 11. Iob 13.] QVARE triſtis es, anima mea, & quare conturbas me? Quid exiſti in hortum dilecti tui videre? arundinem vento agitatam? Sed quid exiſti videre? Deum contra folium quod vento rapitur oſtendentem potentiam ſuam, & ſtipulam ſiccam perſequentem? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebimur illi: ſalutare vultus mei, & Deus meus. Deus ſiquidem noſter refugium & virtus; adiutor in tribulationibus. Nec eſt ſicut filius hominis, vt mutetur: [Nu. 12.] verumtamen verè filius hominis, vt dolores & horrores noſtros in ſe ſuſcipiat.

[Iſa. 7.] Sed, numquid parum nobis videtur, ſi peccata noſtra moleſta ſunt hominibus, niſi moleſta ſint & Deo noſtro? Heu heu, Domine mi, quid faciemus? Nónne [Luc. 12] tu dixiſti nobis; Ne terreamini ab his qui occidunt corpus; animam autem non poſſunt occidere? Et ecce, te nunc videmus mortis metu concuſſum. Verùm, ſi capillus de capite non cadit abſque tuo nutu; certum eſt, non fruſtrà te totum, qui ſtabilimentum es noſtrum, ita permoueri. Dum tu, qui fundaſti terram in A ſtabilitate ſua, quique cælum ſolo nutu gubernas, horrore quaſſaris; ſine dubio res admiranda nobis innuitur. Vt, dum moles hæc mundi ſtupenda terræmotu concutitur, non ſine cauſa id accidit. Dum virtutes cælorum mouentur, ſtupendum eſt monſtrum [2 Mac. 5.] oſtentumque, dignum quod à toto mundo rogetur in bonum conuerti.

Audite itaque puſillanimes, audite temerarij; nunc

nimis

Si tu Chriſte gemis ſcelerum ſub mole meorum;
Quo ſcelerum authorem pondera tanta prement?

Siet, die den hemel draeght, beghint van angst te beven.
Siet, waer de ſond' ons iaeght, die ons beneemt het leven.

De mes pechès l'horreur fait que mon Dieu friſſonne;
Et moy, i'en ſuis l'autheur, ſans que ie m'en eſtonne?

nimis meticulosi, nunc nimium de vobis præsumentes; audite peccatores, & estote sapientes. Quando Saluator noster voluntariè ad locum, vbi capiendus esset, accessit: ingressus in hortum, cœpit pauere & tædere, contristari & mœstus esse, dicens: Tristis est anima mea, vsque ad mortem. Quid vobis videtur de Christo? Quid sibi istud vult? Estne defectus voluntatis? absit. An propositi mutatio? nequaquam. Num inopinati euentus terribilitas? Nihil horum. Quid ergo? Sponte pro nobis assumptus horror (naturalis licet, ex causa naturali, quæ naturæ fragilitatem percellere consueuit) itaque voluntariè admissus vimque suam liberè exercere permissus. Quid ita? ad nostram quidem, (quam & tota spectat passio) redemtionem; sed peculiariter ad aliquod singulare documentum. Quódnam illud? An vt pater pro victu vitaque filiorum sustentanda desudat, ijsdemque hoc facto Virtutis verique laboris exemplum præbet?

Marc. 14. Matt. 26.

Edissere nobis Domine, tam admirandi tui timoris horrorisque mysterium: fortè id nos in simili docuisti. Quando namque Lazarum suscitaturus à mortuis, nobis eo facto veram peccatoris conuersionem adumbrare voluisti, per quam in peccatis mortuus, sepultus, fœtensque, ad vitam animæ reuocaretur; infremuisti spiritu, & turbasti temetipsum, & lacrymatus es; & fremens in temetipso, venisti ad monumentum. Itaque, ceu Iesus & saluator noster, saluare nos volens morte tua, etiam ante mortem docere nos visus es, quo pacto peccatum (propter quod eras moriturus) euitemus: vt nimirum horror ille tuus, peccati nobis horrorem incuteret, & nos ab eius perpetratione arceret.

B *Ioã. 11.*

C Si sapis, si capis, anima mea; duplex hinc medicamentum infirmitati tuæ perquam optatum accipies. Primùm, vt vehementem illum nouissimæ diei tremorem tibi ob oculos statuas; quando, qui iudicandus

dus ita priùs exhorruit, posteà tam terribilis iudicaturus adueniet, orbemque terrarum commouebit. Id te vel Baltassar rex doceat, qui trium dictionum mutarum, digito in pariete descriptarum, adspectu perterritus, ita turbabatur, vt compages renum ipsius soluerentur, genua ad seinuicem collidérentur, fortiterque exclamaret.

Dan. 5

D

Deinde, si consultum saluti nostræ cupimus; horror iste iudicij & damnationis, horrorem peccati nobis ingeneret: sicque prior horror posteriorem eliminet. Sit igitur hoc fœdus inter nos pactum hodie, peccatores; vt quando in primam peccati cogitationem oblectantemque tentationem (quasi in voluptatis hortum delectabilem) pedem essemus posituri; horror nos ingens mox inuadat, horroris Christi in horto, horrorisque iudicij extremi memoriâ.

Quis enim addubitet, benignissime Domine, quin primo adspectu, omnia statim mundi peccata, eorumque reatum dirissimè diluendum, ob oculos habueris, ipso horti ingressu; vel sola peccati à primis parentibus in horto commissi recordatione? ita ipso statim limine in illud impegisti. Horreat itaque (ô homo) cor tuum, & caro tua, quandocumque de peccato perpetrando recogitas.

Dā. 13

Susannam hunc in finem exhorrescentem, tibi ante oculos mentis constitue; quæ peccati horrorem, mortis horrori putauit anteponendum. Ita & Eleazarus carnis porcinæ comestione magis Dei legem transgredi, quàm mori, exhorruit. sic & Abraham horrorem hunc peccandi tam salutarem suo nobis exemplo commendat.

E

2 Mac. 6.

Gen. 15

Dum siquidem accepta à Deo tam præclara multiplicandi seminis promissione sacrificium offerret; descenderunt volucres super cadauera, & abigebat eas Abraham. Cumque sol occumberet, sopor irruit super eum: & horror magnus & tenebrosus inuasit

F

eum.

eum. Nónne manifeſtam hîc videmus præmonitionem attentionis neceſſariæ contra tentationes diaboli; quantique horroris ſit illud negligere, atque obdormiſcere in re tanti momenti? Vigilate igitur, ne intretis in tentationem. Horrendum eſt namque à volucrum cæli tentaminibus infeſtari; ſed longè eſt horribilius, in manus Dei incidere. Ne igitur vmquam hoc in ſtudio ſomnolenter agas, ô anima; nam ſole iuſtitiæ tibi occumbente, manet te horror inexplicabilis.

Oratio.

IEſu, ſolatium afflictorum, & puſillanimium fortitudo, per illum tuum ſpontaneum in horto horrorem, aſſumtámque pro nobis triſtitiam, te ſupplices exoramus; vt corpus occidentium metu poſtpoſito, omnem peccati acceſſum formidemus, venturúmque te iudicem ſecuri videamus. Amen.

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (& heu cassam!) quâ tibi prosit opem.

Isa.35. DICITE pusillanimis: Cõfortamini; nolite timere: Ecce, Deus ipse veniet, & saluabit vos. Sed, quid hoc audio de vobis? Vt quid cogitationes ascendunt in corda vestra? Dicitis siquidem; Num saluare nos poterit iste? 1 Reg. 10. Audimus, quòd Angelus apparuit, confortans eum: A & quomodo igitur saluum faciet populum suum, qui ante conspectum hostem sic trepidat, vt creaturæ consolatione indigeat?

Nescis, ô homo, secretum Dei, neque ita cogitans rimaris arcana eius. Non audisti, quod iam antè præ- Mat.11 cauerat: Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me? Quid ergo te turbat apparens foris, & non te magis confortat quod intus absconditur? Numquid pretiosissima quæque Natura obuelare consueuit? Ita & sub adspectæ infirmitatis obtentu, vis se diuina Isa.42. recolligit. Hic est etenim, de quo legimus; Dominus sicut fortis egredietur: sicut vir prœliator suscitabit zelum: vociferabitur, & clamabit: Super inimicos suos confortabitur. Verumtamen, fortasse cum Moyse gestis accedere, propiusque desideras intueri mysterium. Accede, & illuminare, & facies tua non confundetur. Sique Dominum reuereris, Angelum ipsum alloquere. Dicito nobis, Angele Dei, confortans eum, qui orbem terrarum pugillo continet; quique fortis est ad saluandum: quomodo, quæso, eum es consolatus, qui ipse solatium est hominum & Angelorum? Quid dixisti? quid egisti? quid dedisti vel ostendisti ei; vt creatæ cuiusquam rei potentiâ confortare potueris omnipotentem; eumque erigere, qui deponit potentes de sede, & exaltat humiles? An ei

secreta

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (et heu cassam) qua tibi profit opem.

Den Enghel in den noodt, vertroost hier synen Heere.
Schept moedt, o sondaer groot, want t'is tot uwer leere.

L'ange console icy son maitre, en sa detresse:
Pren cueur, pecheur, voicy l'exemple en ta foiblesse.

ſecreta quapiam herbarum, lapidum, vel aromatum vi, labantes humanæ naturæ virtutes reſtauraſti? an potiùs (quod opinor) victoriæ tam generoſæ trophæa commemorans; & paternæ gloriæ incremento, ſalutiſque humanæ emolumento propoſito, robur & animum addiſti? Attamen, parum admodum id totum ipſi contuliſſe exiſtimo; ſed nobis quamplurimum; cùm & hanc ipſe naturæ defectionem noſtri cauſa ſuſceperit, nobiſque conſulendi gratiâ ſe ita permiſerit conſolari.

Nónne & hîc te vocantē audimus Domine: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos? Noli timere vermis Iacob. Conſolamini, conſolamini: Confortate manus diſſolutas, & genua debilia roborate. Equidem ab Angelo confortari ſum viſus, qui virtus ſum angelorum, & puſillanimium conſolator; vt nulla te frangeret aduerſitas, nec in quantauis mole difficultatum, animum deſponderes. Eamus itaque puſilli & miſeri, deſolati & laborātes in remigando; & videamus hoc verbum, quod factum eſt, & oſtendit nobis magiſter noſter, Dux noſter, & Ieſus noſter. Accedite primi, quotquot in acri cum hoſte conflictu deficitis; deque veſtra infirmitate nimiùm diffidentes, non ſatis de Dei virtute confiditis. Accede inquam, & quiſquis es, in Deo Ieſu noſtro per Angelum confortato, te cum Ioſue diuinitus animatum & confortatum exiſtima.

Iſa. 41 & 35.

B Audi ipſi, audi & tibi dictum à Domino; Confortare, & eſto robuſtus valde. Omnia poteris, in eo qui te confortat, quem pro te ſic infirmatum conſideras. Sed eſto robuſtus valde: quia qui inſurgunt in te, vehementer eleuati ſunt. Valde robuſtus eris; ſi humiliter de te ſentiens, ſpem omnem in Deo collocaueris. Adeſte vos quoque, quos rerum temporalium cura ſollicitat, iactura contriſtat, mundique huius

Ioſ. 1.

C affligit aduerſitas. Iacta cogitatum tuum in Domino, modicæ fidei; & ipſe te enutriet, & non dabit in æter-

num

num fluctuationem iusto. Nónne vides & vas electionis in iactura mercium, & nauis amissione, de vita vectorum factum securum per Angelum? Ne timeas Paule; ecce, donauit tibi Deus omnes qui nauigant tecum. Propter quod, bono animo estote viri. Facilis iactura nauiculæ & vasculi huius mortalis, totiusq; mundi substantiæ, dummodò te saluum ad cælestis patriæ portum fluctus appellat; ibiq; in centuplum multiplicata reperias, quæcumque pro Christi nomine lubens amiseris. Sed viæ huius difficilis (vitę inquam præsentis) tædia molestiæque facessunt negotiũ; vt obdormire potiùs subter vnam iuniperum & mori, quàm progredi lubeat. Audi tu quoque, quid in Christo ad iter hoc arduum accincto, tum Eliæ, tum tibi, solaminis animique det Angelus; Surge, comede, grandis enim tibi restat via. Surrige deiectum animum, cœptum bonum instaura, panis cælestis cor tuum confirmet, vinumque diuinum lętificet; ac grandis restans via ad patriam, grandem tibi quoque ingeneret animum pertingendi.

Act.27

3. Reg. 19.

An fortè in quiete conscientiæ, & pace cum proximo atque cum Deo seruanda, labores? humanum est vtique in hisce tepescere: hauri tu quoque solatium tibi, ex fontibus Saluatoris, per Prophetam ipsius iamdudum expressum, & in ipso iam nunc exhibitum. Vnusquisque dicat proximo suo; Confortare: Confortauit faber ærarius percutiens malleo, eum qui cudebat tunc temporis, dicens, Glutino bonum est. Passio & infirmitas Christi confortet nos, nosque eius conglutinet charitas.

Isa.41.

Sed alios mihi adhuc audire videor, contra desolationem, distractionem, teporemque in spiritualibus, solamen optantes; clamantes, dicentesque; Anima nostra sicut terra sine aqua tibi: defecit cor nostrum & caro nostra; & adhæret pauimento anima nostra; neque valemus ad te sursum corda eleuare; manus nostræ graues sunt, & mens se nequit attollere:

Dā.10

lere: cum ſeruo tuo, viro deſideriorum, præ debilitate collapſi iacemus. Surge, ſurge, cur iaces pronus in terra? Dominus Ieſus in faciem ſuper terram procubuit, vt tu viriliter erigereris. Ecce, manus confortans tanget te, erigetque in genua, vt inualeſcas. *Ioſ. 7.*

G Neque eſt, quòd deſpondeas animum, etiam ſi ſeueri te iudicis vultus manuſque ſubinde ſollicitet. Dum ſiquidem tibi rigidioris experimenti quidpiam permittit accidere; tum tibi virga iuſtitiæ in gratiæ ſceptrum commutatur; cumque illa populi ſui zelatrice, à vultu Regis conſolatus abſcedis: diciſque cum viro ſecundùm cor Dei; Domine, Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt. *Eſt. 15.* *Pſ. 22.*

At, quænam hæc vox in Rama audita eſt, ploratus & vlulatus multus? Numquid non tu es, ô anima mea, cum Rachele plorans filios tuos, nolenſque conſolari, quia non ſunt? Spera in Deo; filij tui (boni conceptus, ſanctæ vitæ propoſitum, piæ preces, ſuſpiria ſancta, virtutumque bonarum exercitationes, collectuſque meritorum aceruus) viuent, ſeruient Domino, ac pſalmum illi tecum dicent: teque tandem magno cum prouentu facturus eſt matrem filiorum lætantem. *Mat. 2.*

Oratio.

DEus virtutum, adiutor fortis, & conſolator afflictorum; qui Vnigenito tuo ſponte pro nobis agonizanti, Angelum è cælo confortantem miſiſti; ſic ad tuum placitum corda noſtra diſpone; vt in omni mortalis vitæ defectu, viæque præſentis anguſtijs, eiuſdem paſſione roboremur. Amen.

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida ſanguineos dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

Mat.16
Exo. 4.

HEV! video; tempeſtas hodie futura eſt; rutilat enim manè triſte cælum. Quid ergo? num iterùm fluuius vertetur in ſanguinem? Magnum profectò irati Dei ſuper incircumciſis cordibus argumentum. Curre igitur, Sephora, (peccatrix anima) tolle acutiſſimam veræ pœnitentiæ petram, & circumcide cor tuum: & dic dilecto tuo, candido & rubicundo, electo ex millibus; dic inquam ei; Sponſus ſanguinum tu mihi es hodie.

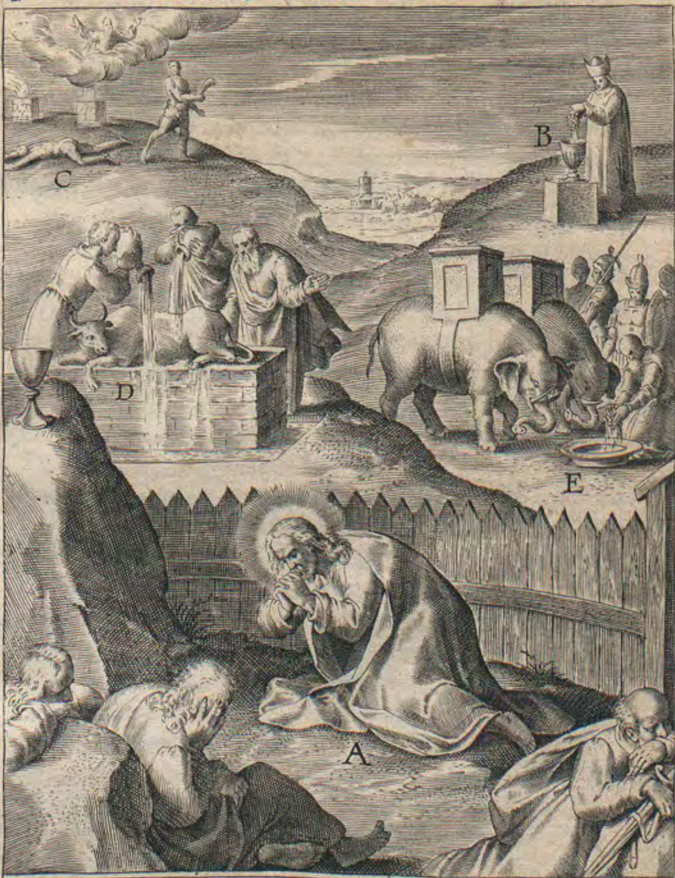
Mirabile verè eſt iſtud, & ſtupendum nimis. Opus quidem ſalutis, vt omnia, ſed ſingularis quoque myſterij documentum; dum ſudor agonizantis ſanguineus factus eſt. Audite peccatores, exules filij Euæ. Nónne ſententia nos illa communis inuoluerat; In ſudore vultus tui veſceris pane? Sed, quid hoc inter tantos? Vt panem vitæ, tum hîc ſub ſpecie corporali, tum præſertim in cęleſti conſortio panem angelorum manducaremus; omnis iſte ſudor noſter prodeſſe quid poterat? Nequibamus enim in ſudore, non tantùm vultus noſtri, ſed neque totius corporis, operari cibum qui non perit, qui vitam ſuppeditaret æternam; niſi priùs, Chriſte, pro nobis ſudaſſes ſanguinem. En, vt exinde ſudor noſter, pro te proueniens, factus eſt efficax; vt nec ſcyphus aquæ frigidæ pro te datus, magna mercede ſua ſit cariturus. Prudenter ob id, ſimplex mundo Franciſce, ſed ſapiens cælo, ne guttam quidem ſudoris tui, nuditatem tuam irridenti voluiſti diuendere, qua te cælum mercari reſpondebas.

A

Gen. 3.

Verùm,

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida, ſanguineos Dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

O aerdtrijckö dorren grondt, wilt uwen ſchoot ont-dauwen;
Die u ſchiep, wilt u vondt, met bloedich ſweet be-dauwen.

Terre, ſi de ce ſang tu ne produis des roses;
Les veines de ton flanc ne ſoient iamais deſcloſes.

Verùm, turgentem hunc ſudantis Domini botrum penitiùs exprimamus. Conqueſtus olim fueras Domine per Prophetam; Multo labore ſudatum eſt; & non exiuit de ea nimia rubigo eius; neque per ignem. De olla nimirum domus Iſrael, & anima peccatrice. Ideò veniſti tu, & ſanguinem in agone ſudaſti; vt cor noſtrum tantæ charitatis ardore liqueſceret, repurgaretur, nouoq́ue tandem nitori reſtitueretur. Videte præterea, de terra terreni, vti terram quoque ipſam noſtram ſanctificarit; vt fructum benedictionis ſic irrorata proferret. Nónne, poſtquam interfecti ſunt in Ieruſalem, omnes qui ſignum Tau in fronte non habebant; ſic audimus Prophetam loquentem; Cæde completâ, remanſi ego, ruiq́ue ſuper faciem meam: & clamans, aio; Heu, heu, heu, Domine Deus! Ergóne diſperdes omnes reliquias Iſrael, effundens furorem tuum ſuper Ieruſalem? Et dixit ad me; Iniquitas domus Iſrael & Iuda, magna eſt nimis valde: & repleta eſt terra ſanguinibus. Quaſi dicat; Ideò quoque furorem meum totum effundo ſuper eam. Dixerunt enim; Dereliquit Dominus terram; & Dominus non videt. Bene itaque nunc actum nobiſcum, Domino ſanguinem ſudante. Sic etenim ſanguineo rore tellurem imbuit, vice furoris ſuper eandem effundendi. Et procumbens, eam eſt amplexatus, quò oſtendat, ſe eam non deſpexiſſe neque dereliquiſſe; vt ingrati dicebant. Nunquid & illud Oſee completum eſt nobis in bonum; Peccata inundauerunt, & ſanguis ſanguinem tetigit? Gratia per vas rimarum plenum effluxit, & ſanguis Chriſti in terram ſanguine peccatorum madentem cecidit, vt eam expiaret. Benedicta nunc terra in opere veſtro, coloni fideles; vt non ſpinas & tribulos peccatorum germinet caro; ſed ſpiritu ſanctificata fructum vitæ æternæ producat. Gratiæ tibi immortales, Ieſu ſacerdos, pro hoc tuo tam ſancto libamine, quo longè præclarius nobis apud cæleſtem tuum patrem patrocinaris,

Eze. 24

Ezec. 9

Oſee 4.

Eccli. 50.

B

cinaris, quàm magnus ille ſacerdos Simon, libans de ſanguine vuæ.

Iam procul ab auribus noſtris, meliori ſuccedente clamore, vox illa, illáque Caini dira faceſſat correptio; C *Gen. 4.* Quid feciſti? vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra quæ aperuit os ſuum, & ſuſcepit ſanguinem fratris tui, de manu tua. Iam ſiquidem melior auribus noſtris patriſque tui (bone Ieſu) clamor inſonuit. *Heb. 12.* Habemus enim ſanguinis aſperſionem, meliùs loquentem, quàm Abel: videndum tantùm, ne recuſemus loquentem. Sed, quid loquitur? quid clamat? Ille ſanguis vindictam clamabat; iſte verò miſericordiam, gratiam, maioremque charitatem, quàm quiſquam habere poſſit.

Vide (quæſo) nunc anima mea, ne ampliùs claudi- D ces in vtramque partem; vt Deum neque ſicut patrem diligas; neque verearis vt Dominum. Dominus certè ipſe eſt Deus, & pater tuus, qui creauit te. En tibi completum eapropter, illud Eliæ diluuium, quo & *3. Reg. 18.* hoſtiam, & altare, & omnia circumcircà abundanter perfundi curauit; vt effoſſa quoque circum altare *1 Mac. 6.* terra fluitaret. En tibi ſanguinem vuæ & mori ante elephantum conſpectum poſitum, vt eius rubore incenſi, acriùs hoſtium tela perrumperent, vincerentque. Tu ſiquidem Domine, ſanguinem ſudans, mar- E tyrum paſſiones præſignaſti: nam ex omnibus tuis membris erumpens ſanguis, id omne præſagijt, quod Sancti tui pro te (& ſub te ceu membra ſub capite) eſſent perpeſſuri.

Vide nunc, quiſquis es; ne, dum patientiam, miſericordiam, mortificationem, continentiam, ſobrietatem, charitatem, & compaſſionem, à te reddis aliena, quaſi membrum de Chriſti membris non ſis, oſtendas; quia nec ſudas ſanguinem, neque quod ſudor ille Chriſti nos docet, exequeris. Vide ſimiliter, ne Chriſti ſudorem, quaſi in nihilum redigi permittas, dum ſine fructu à terra imbibitur. Optimè cõtra id oraſti,

Domi-

Domine, & per amicum tuum es vaticinatus; Terra, *Iob 16.* ne operias ſanguinem meum: neque inueniat in te locum latendi clamor meus; vox, inquam, ſanguinis mei tam efficax. Nos potiùs illud eiuſdem impleamus, ad ſingulare noſtrarum animarum ſolatium ac remedium: Pulli eius lambent ſanguinem, prædæ *Iob 39.* nimirum per aquilam captæ. Cùm enim tu te nobis in ſanguinolentam prædam dederis Domine, vt filij aquilæ ſanguinem tuum (fructum eius nobis applicando) lambemus.

Oratio.

SPonſe ſanguinum, dulcis Ieſu, qui præ ardentiſsimo patiendi deſiderio, ſudore ſanguineo maduiſti, da nobis veram cordis compunctionem, vt & grati pro tanto beneficio eſſe mereamur, tib.que compatientes etiam corregnemus. Amen.

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Chriſte petat, caput hoc magis obruat æquum eſt,
Ferrea de noſtro crimine oborta ſeges.

4 Reg. 11. 3 Reg. 1

CONIVRATIO, coniuratio! Fruſtrà & immeritò id olim exclamaſti ô Athalia! Nunc potiùs id clamet vniuerſus orbis, vt reſonet terra à voce clamantium. Tunc etenim ſeptennis Ioas, cui diuino humanoque iure regnum Iudæ debebatur, armata contra rebelles manu, à ſummo ſacerdote Ioiada, in Regem omni populo eſt declaratus; nunc autem aduerſus Regem ſæculorum ac Dominum omnium, à ſummis ſacerdotibus, ac Principibus populi proceditur, cum gladijs & fuſtibus & lignis; non quidem vt in Regale ſolium euehatur, ſed vt infamem in crucem attollatur. Coniuratio, itaque, Coniuratio, nunc meritò clames Athalia: nam & nominis tui ſignificatio non incommodam cœpto huic tam inſolenti vmbram prętexuit. Quid aliud namque ſonat Athalia, quàm horam vel tempus Domino? Nónne iſtud eſt, mitiſſime Domine, quod illis in hoc tuum ſacroſanctum caput conſpiratoribus manifeſtè profeſſus es, poſtquam eos tam ſtulti conſilij factique redarguiſſes? Quaſi ad latronem exiſtis cum gladijs & fuſtibus? Cùm quotidie vobiſcum fuerim in templo, non extendiſtis manus in me. Sed hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum. Hæc, inquam, Athalia, hora ſeu tempus Domino. A

Luc. 22

Gen. 3.

Aſt, Adam vbi es? Ecce, vt guſtato ſcientiæ ligno, ſed vetito, bonum & malum tecum omnes didicimus. Bonum erat, reuerà, te ibi eſſe, & nos tecum: ſed malum fuit, malum valdè, non obediuiſſe. Et hinc iſtæ lacrymæ: vt non ſatis fuerit, te cum ſeductâ à ſer- B

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Chriſte petat; caput hoc magis obruat, æquum eſt,
Ferrea de noſtro crimine oborta ſeges.

Siet hier t'weldich alàm, van ſweerden, ſtocken, pranghen,
Waer-met d'onnooſel lam, voor u eens wierdt ghevanghen.

Voy les glaiues, et dards, dont la rage Iuifue,
Asſaut de toute parts, celuy qui tout aviue.

ſerpente coniuge, ſtricta flammantique rhomphea ex paradiſo voluptatis exturbari; niſi quoque ſecundus Adam, in ſecundo horto (quaſi Paradiſo doloris) gladijs & fuſtibus ad mortem quæreretur.

Heu! quàm in caput tuum nūc quadrat, bone Ieſu, quod aliquando dixiſti; Non veni pacem mittere, ſed gladium: & inimici hominis, domeſtici eius! Verè id iſti in te retorquent temerè; verbum tuum tamen placitumque tuum ſacroſanctum non temerant, neque reddunt inualidum. Gladijs muniti te quidem inuadunt, vim inferunt, præualentque: ſed per hoſtiles iſtorum gladios gladius tuus ſpiritalis ex vtraq; parte acutus, magis magiſque exacuitur; & vires accipit auctiores, vt pertingat vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque ac medullarum.

Matt. 10.

Heb. 4.

Armate, armate vos intereà Iudæi, & cuſtodite vos ſicut ſcitis: penetrabilior eſt agni per vos occiſi gladius, quàm vt aciem mucronémve eius euadatis. Dentes veſtri (ſcimus) arma & ſagittæ; & linguæ veſtrę gladius acutus. Fortis & armatus eſt, qui in vobis atrium ſuum cuſtodit diabolus: ſed fortior Chriſtus ſuperueniet, poſtquam vos eum ligno ſuffixeritis, & de ipſo triumphare putabitis. Tunc veternoſi illius veſtri ſtrategi vniuerſa arma, in quibus confidebat, ſiue eloquentiæ, ſiue diuitiarum, ſiue potentiæ & nequitię, auferet; & ſpolia tot animarum, quæ truculentus poſſidebat, diſtribuet; atque in ſuos ſuique honoris ſtudioſorum vſus, prudens conuertet.

Pſal. 56.
Luc. 11

Terreat vos interim, omneſque ita in Chriſtum armatos, & gladiatos; qui virulentis linguis, vt gladijs acutis, vel quocumque tandem modo Chriſtum quęritis, vt adhuc hodie illum in membris ipſius necetis; (Multi ſiquidem qui gladijs non poſſunt, peruerſis actionibus Chriſtum perſequuntur,) Terreat vos, inquam, gladius ille Angelicus, terribilis, minax, & paratus, vt ſecet vos medios: ſicut puer ille, cuius ſpiritum Deus ſuſcitauerat, Senioribus, iniquis illis Iudi-

C

Dā. 13

cibus intonabat. Terreat vos viſio diſtricti gladij, quo D Angelus aſinam ipſiuſque ſeſſorem ariolum, ad malum properantem, exterruit. Nondum ſatis? Terreat vos gladius ille bis acutus, ex ore Iudicis in horrendo illo die tremendoque iudicio proceſſurus, telumque hoc ignitum atque irrefragabile vibraturus; Ite maledicti in ignem ęternum: qui paratus eſt diabolo, & angelis eius.

Sed, quid tibi, mitiſſime Domine, cum fuſtibus & lignis? Scio equidem, ſcio, (ô Iudæorum Romanorumque malitiam militum!) Numquid hæc tela bel- E lica, baculique ac fuſtes ad cędendum ignauos, ſeruos ac mancipia, etiam ad mortem interdum, delinquentes? Nónne & apud Romanos ſupplicij genus erat, quod fuſtuarium dicebatur? Planè. Dum ſiquidem Tribunus fuſte vix tantùm attigiſſet damnatum; ſtatim omnes, qui in caſtris erant, cędentes fuſtibus, lapidibuſq; eum conficiebant, vt raró euaderet. Satiſne? Furta, falſa teſtimonia, floreque ætatis abutentes, ita plectebantur.. Nihílne aliud, ad cumulum flagitiorum? Romanorum quoque legibus, ex Prudentium reſponſis, cautum erat; Vt, qui ſe Deo plenos ſimularent, fuſtibus cęderentur. Sed, quid hæc (inquam) ad Chriſtum, innocentem, impollutum, ſegregatum à peccatoribus, & excelſiorem cælis factum? Si in veſtrum, ô Iudæi, caput, fuſtes & flagra conuerti pro iure deberent & meritis, ne quidem minima fuſtium aſſula in Domini noſtri, agni innocentiſſimi, caput redundaret; adeò omni omnium ſcelerum flagitiorumque genere eſtis infames, & oppleti.

Verùm, en tibi, ô anima mea, tuum dilectum, cuius caput aurum optimũ, qui paſcitur inter lilia, in cuius labijs diffuſa eſt gratia, nec vlla vmquam in eius manibus inuenta eſt iniquitas; ecce, vt nunc gladijs fuſtibuſque conquiritur & impetitur; ac ſi in omnibus deliquiſſet, nihilq; eſſet atrocitatis vel pœnę, quod in caput ipſius innoxium conuerti non debeat. Fortè &

vitis

vitis illic erat ad manum, baculus nempe & fuſtis Tribuni nobilior; quo (ſi opus) vitem veram feriret perſtringeretque, vt fructum in tempore ſuo proferret vberiùs. Dic tu igitur, anima Deo deuota, & clama; Ego, ego, quæ peccaui; hic autem quid fecit? En me quam quæritis, quæ furtum commiſi, quæ rapui, quæ in cælum & terram peccaui: hic autem nihil mali geſſit.

Oratio.

DEus, qui Vnigenitum tuum gladijs ac fuſtibus impiorum in horto quæri & circumcingi permiſiſti: da nobis ita cor noſtrum gladio verbi tui, amoriſq; ſanctiſſimi, transfigi; vt hoc tam ſalutari vulnere ſauciati, totius huius vitæ curriculo, te diligamus, & à penetrabili illa tremendi iudicij ſententia, ſimus immunes. Amen.

6. LATERNÆ ET FACES.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipſe faces.

EN, quàm rectè de vobis, ô Iudæi, locutus eſt olim per ſuum Prophetam Dominus! *Iſa.42.* Quis cæcus, niſi ſeruus meus? & quis cæcus, niſi qui venumdatus eſt, nimirum vt faciat malum? quales vos eſtis. Sed, & voſipſi per eumdem de caliginoſo hoc veſtro conſilio, hunc in *Iſa.59.* modum eſtis vaticinati; Expectauimus lucem, & ecce tenebræ: ſplendorem, & in tenebris ambulamus. Palpauimus ſicut cæci parietem; & quaſi abſque oculis attrectauimus. Impegimus meridie, quaſi in tenebris: in caliginoſis quaſi mortui.

Quid agitis miſeri? Numquid ipſe, quem quæritis, lux eſt mundi? numquid hoc ipſum ardens vobis lucerna teſtata eſt? Lux venit in mundum, ſed dilexiſtis magis tenebras quàm lucem. Idcircò palpabiles, & pluſquam Ægyptiacæ ſunt tenebræ, in quibus verſamini. At, nónne docti eſtis in lege, Scribæ, Legiſperiti? Nónne clauem ſcientiæ tuliſtis? Credo equidem; nam & vobis id ipſa Veritas Chriſtus expro- *Luc.11* brauit. Dicite; vbínam nunc igitur omnis veſtra ſapientia? at inflante ſcientia tumentes buccæ, caligantes lippienteſque vobis præcludunt oculos. Sed, videte ſaltem, & agnoſcite cæcum veſtrum ſtultumque conſilium, & cœptum. Quemadmodum vanum fuit, Ieſum cum gladijs ac fuſtibus, magnoque armorum ſtrepitu quærere, qui quotidie vobiſcum fuit in templo, ſeſeque nunc ſponte veſtris offert manibus; ita ſuperuacuum & prorſus ſtolidum eſt, in nocte, proditoris indagine, cum laternis & faculis, quaſi latentem inueſtigare, qui ſicut ſol ſuo ſe prodit ſplendore.

Lucifugi, ſol lucę ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipse faces.

Lanteernen, licht, en wachts, ſchynt hier ten allen hoecken,
Daer de kinders des nachts, de ſon mede gaen ſoecken.

Brouïllons, cet appareil de nuit n'a cy que faire:
Cherchès-vous le Soleil? *de ſes rais il s'esclaire.*

dore. Liceat vtcumque cum Philoſopho illo, accenſâ lucernâ, in denſa hominum turba, interdiu, homines quærere; vt quorum rara ſit copia, qui verè rationabilium more legeque viuant: ſed ſolem ipſum laternis & facibus, radiante iam iubare, ſcrutari, hominis amentis eſſe, quis vel vobiſipſis teſtibus ac iudicibus, negare præſumpſerit? Quòd ſi quis neget; cerebrum potiùs ipſius, accenſis totius mundi luminibus, nequeat inueniri. Enimuerò, factum tempori congruit, & perſonis: quia cùm eſſent tenebræ, tenebroſo tempore, tenebricoſum opus, tenebriones exercebatis. Nos verò, tam obſcuro virorum iſtorum facinore prudentiores oculatioreſque fieri deſideraſti pijſſime Domine: doceſque tu nos; tenebras morum magis quàm oculorum eſſe pertimeſcendas.

Noli, noli, ô anima mea, vmquam in tenebris obſcuræ cæcutientiſque conſcientiæ conquieſcere, quaſi ibi Ieſum inueneris; ſed in lumine gratiæ. Numquid cognoſcentur in tenebris mirabilia eius, aut iuſtitia eius in terra obliuionis? Per noctem quæſiuit ſponſa, quem diligebat anima eius, & non inuenit; quid mirum igitur, ſi & tu fruſtreris, eum quærens in tenebris? Non enim ſumus noctis, & tenebrarum. Sed, ſi te vmquam triſtes mentis tenebræ comprehenderint; accende lucernam tuam, ac modicum adhuc lumen quod in te eſt; & quære drachmam ſalutis, quam perdideras. Accede per veram pœnitentiam, ad lucem, alioqui pedibus inacceſſibilem; & lucerna fulgoris eius illuminabit te: quia illuminat omnem hominem ſic ad ſe venientem. Ita vós illum quærere oportebat cæcutientes ſcrutatores & noctuæ: ſed per diem incurriſtis in tenebras: & quaſi nocte, ſic palpaſtis in meridie. Quando verò lucerna hæc ardens ſub modico corpuſculo, tamquam ſub modiolo, in modico tugurio latebat; tunc Reges illi, ſtellæ adminiculo ſolem quærebant, quia ipſe necdum ſuo ſe fulgore prodebat: lumen quærebant lumine, quod ipſe ſol eis

[Margin: *Pſ.* 87. — *Cant.* 3 — 1 *Theſ.* 5. — *Luc.* 15 — B — C — *Iob* 5. — *Mat.* 2. — D]

eis accenderat. At vos hanc illustrem mundi lampadem, tot iam miraculis radiantem, hoc cæli iubar tot diuinis splendescens eloquijs, tot charitatis igniculis quasi scintillis iniectis mundum incendens, seque palàm modis omnibus manifestans, vos inquam illud cæleste sidus ac lumen diuinum, facibus sæcularis industrię fumigantibus, laternis latentis nequitię, lucernisque malè lucentibus, quærebatis; idque (quod omnium est pessimum) vt vnicum & solum hunc Solem exstingueretis. E E

Meliùs profectò religiosiusque vos olim milites & serui Prophetæ Regij, de quibus sic legimus: Iurauerunt viri Dauid, dicentes; Iam non egredieris nobiscum in bellum: ne exstinguas lucernam Israel. Sic & Sunamitis illa sapiens mulier, pro Absalomo per tropum patri supplicans, aiebat; Et quęrunt exstinguere scintillam meam, quæ relicta est mihi; vt non supersit viro meo semen. At, verè inquit Sapiens; Lucerna impiorum, peccatum. Et iuxta Domini dictum; Lumen quod in ipsis est, tenebræ sunt.

2 Reg. 21.

2 Reg. 14.

Pro. 21

Idcircò videritis impij Iudæi, lucifugæ, & quotquot in vestris aliorúmve cordibus, accensum Christi lumen exstinguitis. Videritis (inquam) quid in die iræ, die illa, sitis facturi, vel dicturi; quando, discussis vbique tenebris, nuda omnia & aperta futura sunt oculis Domini, quem iam vestris laternis & facibus nequidquam inuestigatis. Audite miseri noctambuli quid ipse tum, vice versa, se facturum promittit; ne ridicula vos vestra fallat opinio; Et erit, inquit, in tempore illo, scrutabor Ierusalem in lucernis; & visitabo super viros defixos in fæcibus suis. Nihil inscrutatum relinquet oculus eius: renes & corda rimabitur; vitia & virtutes, cogitatus, verba, & actiones. Cùm accepero tempus, ego (inquit) iustitias iudicabo. Si iustitias iudicabit, an rectæ iustæque per omnia fuerint; quid de iniustitiis & iniquitatibus expectandum? Si Ierusalem, vrbs sancta, vita sancta, & conscientia F

Soph. 1

reli-

religiosa ac timorata discutienda veniet, quid tutum in Iericho vitæ fluxæ & inconstantis, in Babylone confusæ conscientiæ,& in Sodoma animę abominandæ futurum est: vbi mundi vanitas, ac stultitia, scelerum vniuersorum confusio,summáque impuritas viguisse dignoscetur?

Tu dic,anima fidelis,obuiam sponso tuo cum prudentibus virginibus itura; Paraui lucernam Christo meo: neque illa in nocte sæculi huius exstincta est. Iam re præsto,quod tibi, Dilecte mi, in desponsatione baptismatis sum pollicita; quando cæreus ardens, pacti tam cælestis indicio, in manus mihi fuit traditus.

Ps. 131
Pro. 31

Oratio.

DEus, qui in tenebris lumen facis splendescere, & sicut sole mundum, ita corda tuorum diuina luce collustras; fac, ita me splendor tuæ gratiæ semper irradiet, vt non ambulem in tenebris, neque me tenebræ comprehendant, sed ambulem dum dies est, vitámque inueniam sempiternam. Amen.

7. OSCVLVM IVDÆ.

Basiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia scorpiaco vipera more ferus.

Ier. 9. ASSVMITE super hoc facinus lamentum, filiæ Ierusalem. Quidnam dicemus, aut quid respondebimus interroganti nos! Rom. 6. Ecquis fructus nunc vobis ex his, in quibus nunc erubescitis? Anne igitur ideò tam incessanter clamauimus? An ideò filium Dei vnigenitum è Can. 1. & 8. cælis euocauimus, exoptauimus, inuitauimus? Osculetur me osculo oris sui? Quis mihi det te fratrem meum, sugentem vbera matris meæ; vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat? Et quis (quæso) iam non despiciat nos; quando osculo eum prodimus, amoris pignore vulnus infligimus, charitatis officio fundimus sanguinem, & pacis instrumento mortem irrogamus? At, scio dicetis mihi; Iudas nefarius ille proditor hoc fecit: sed verius, peccata nostra id perpetrarunt, dum ore eum laudamus, vt osculo, & cor nostrum longè est ab eo.

A

B

Venite itaque salutis vestræ sectatores, & super his mecum inite consilium: nam sicut animarum nostrarum est medicamen hoc osculum; ita est & documentum. Nónne tria potissimùm reperimus osculorum bonorum genera, totidemque detestandorum? Fructum igitur ex horum varietate manantem colligamus. En vobis primũ, inter laudata oscula illud amicitiæ & concordiæ symbolum: dum nequeunt siquidem corda cõiungi, pro eis iunguntur ora. Nónne sic Dauid & Ionathas valedicentes, osculantesq; alterutrum fleuerunt pariter, Dauid autem ampliùs? Sed 1. Reg. 20. quid miramini oculos collacrymantes atque ora coniuncta? Anima siquidem Ionathæ conglutinata erat animæ

OSCVLVM IVDÆ.

Baſiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia ſcorpiaco vipera more feris.

Merckt wel, met eenen kus, wordt Christus hier ver-raden:
O ghevoyst mensch! aldus doen (siet) u boose daden.

Tu mords donc en baisant, comme fait la vipere?
Tu es, en ce faiſant, des traitres le vray pere.

animæ Dauidis. Vultis & illud huic adiungere, quod Isaac filio suo Iacob quasi primogenito dabat? licet: nam & illud amoris erat osculum: de quo verus noster Isaac Christus cum hospite suo Simone expostulabat; Osculũ mihi non dedisti. Videte, videte, Angeli pacis, amatoresque concordiæ, & abyssi misericordiæ scrutatores; videte, inquam, quousque se istud osculum extendat. Canta id nobis, fili Isai, in psalterio & cithara: Misericordia & Veritas obuiauerunt sibi; Iustitia & Pax osculatæ sunt. Gratiæ tibi Iesu, fili Dauid: quia redemit hoc osculum genus humanum: Patrique sumus per hoc omnes reconciliati, cùm anteà inimici essemus.

Gen. 27 *Luc. 7.* *Ps. 84.*

Mirúmne igitur, si duce Natura, frequentem aliquando etiam Gentilium fuisse consuetudinem audiamus, osculo vt pacis indicio excipiendi in plateis sibi occurrentes? Sed hunc morem Ecclesia Catholicaque Religio in sanctum pacis osculum commutauit: vnde frequenter Apostolus; Salutate inuicem in osculo sancto. Quis nesciat quoque hinc ortum inter Christianos vsum, in sacrosancto Missæ sacrificio, ante sacram synaxim, osculum sibi mutuò porrigendi; vel saltem (sicut nunc vsus habet) signo pacis circumlato pacem, amorem, concordiamque testandi?

Ro. 16.

Verùm, an exstimet aliquis, osculum habitæ tantùm pacis esse argumentum. Immò est & conciliandæ concordiæ symbolum: quo amicitia læsa, & perdita gratia restaurantur, & nouo quasi glutino denuò redintegrantur.

Nónne hoc, velut quodam ferrumine, Iacob & Esau fratrum corda discordia coaluerunt? Currens Esau obuiàm fratri suo, amplexatus est eum; stringensque collum eius, & osculatus, fleuit. Numquid & tu taliter Absalom patri tuo Dauidi, procurante Ioab, es cõciliatus? Tuque, fili prodige, Absalomo prudẽtior, numquid osculum recuperatæ apud patrem gratiæ accepisti, cùm supplex ei factus culpã es deprecatus?

Gen. 33 *2 Reg. 14.* *Luc. 15*

Sed,

Sed, tertium osculi boni genus expectatis? Religionis istud est, & venerandum; quo solent Christiani Martyrum vulnera (vt Constantinus cicatrices Confessorum) quo & sacras Reliquias, vestes, memorias ac templa Sanctorum, résve alias sacras, osculari: quo magnus erga eosdem affectus exprimitur, debitus honor exhibetur, atque vtile nobis ambitur auxilium. C

Tempúsne videtur, vt detestanda nunc oscula perstringamus? Agedum, hæc velut virga censoria cursim attingamus; nostraque breuitate, detestanda testemur. Obscœnitatis sit primum: quale quod impudens mulier iuueni in plateis arrepto fixisti, in domum tuam mirâ suadâ pelliciens ac seducens. Horrescite Christiani; os enim, per quod Christus ingreditur, deturpatis, dum impudico illud osculo profanatis. Adulatorum sit alterum, ambientium, fictéque adblandientium, & laudantium. Tali, tu Absalom ambitiose, stans in porta ciuitatis, omnem venientem apprehendens, osculabaris; quando fastuosus & patrio sceptro insidiabaris & sanguini. Sed quódnam postremum detestandorum osculorum exemplum? Proditorium: quod tali nota à Sapiente signatur; Meliora sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientis. Hoc fuco, simulans pacem crudelis Ioab, sic affatus es Amasam; Salue mi frater: & tenuisti manu dextera mentum eius, quasi osculans eum, & percussisti eum in latere, atque occidisti. Tale fuit & tuum istud, ô infelix Iuda, osculum, quo Christum tradidisti: quando vsitato amoris indicio execrandum odium consummasti, vitæque signo mortem propinasti. Iure, per virum secundùm cor tuum, de viro hoc pestilente, Domine, taliter olim expostulasti; Homo pacis meæ, in quo speraui; qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem. Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes.

Pro.7. *2 Re.15* D *Pro.27* *2 Reg. 20.* E *Matth. 26.* *Ps. 40.*

Hor-

Horribile hoc fulmen Dominicum meritò illorum corda transuerberet, qui in viam Iudæ abierunt, quorum molliti sunt sermones super oleum, & ipsi sunt iacula: qui indignè quoque communicant corpori eius & sanguini; vt etiam, qui sub symbolis, rerumq; spiritualium prætextu, ceu fraudulento osculo, seducunt animas incautas & instabiles: præsertim hæretici, Verbo Dei, vt ore & osculo eius, abutentes, in Christi & Ecclesiæ destructionem: osculantes Biblia, & Christum prodentes.

Ps. 54.

Oratio.

O Innocens Agne Dei, qui proditorem infandum in osculum proruentem non es auersatus, sed os in quo dolus inuentus non est, ori quod abundabat malitiâ placidè applicuisti, hostemq; tuum amici nomine compellasti: oro te per hanc tuam mansuetudinem, vt me indignum peccatorem, ad sinum tuæ misericordiæ recurrentem benignè suscipias. Amen.

8. MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba satelles;
Nil nisi te nostri Christe triumphat amor.

Iud. 16 PHILISTHIIM super te, Samson! Iesu fortissime, ecce inuadunt te fortes, & quærunt animam tuam, quorum veloces pedes ad effundēdum sanguinem. Vbi nunc, ô impostores, genimina viperarum, vbi nunc sermones vestri fluentes vt oleum; *Matth. 12.* Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces? Siccine, quem priùs in sermone, & deinde per insidias citra strepitum in corpore conabamini capere, sed frustrà, nunc armata manu & violenter in illum irruitis? Irruistis, inuasistis, & comprehendistis tandem, fateor; sed quomodo? Non nisi quia permisit se capi. Et quo pretio, quóve pacto? Quo ipsemet voluit. Fatemini, licet inuiti; non priùs eum tenuistis, quàm posteaquam vos solo verbo eoque suauissimo ad vnum omnes fœdè prostrasset in terram. A B C

Sed, audio lamentātes filias Ierusalem. Heu! tristis nuntius aures nostras diuerberat: eheu! Arca Dei *1 Reg. 4* capta est, & translata est gloria ab Israel. Vbinam es, anima mea? Siccine separet amara mors dilectum tuum à te? Curre; irrue tu quoque in manus illorum, vt vnà cum Iesu præda fias, & vel hoc modo ei vno eodemque vinculo coniungaris: scis etenim quòd illi adhærere bonum est. Quisquis interim salutis es propriȩ studiosus, attende quid egerint impij, & duos potissimùm inde tibi fructus decerpe: tum, quò diaboli technas inuasionemque deuites; tum quò tu vicissim Deo piè vim inferas, tibi vtili, ipsi verò grato officio. Nónne vides, qualiter hostis noster, istorum more, blandis nos primùm suggestionibus studet ad D

pecca-

MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba ſatelles:
Nil, niſi te noſtri Chriſte triumphat amor.

O Godt des hemels throon! v heere der heyr-scharen,
Siet, hoe sy uwen soon, met wreedheit innevaren!

En vain, ſoldats, en vain taſches-vous de le prendre:
L'amour seul peut la main ſur ce vaincqueur eſtendre.

peccatum illicere; omnia quæ boni, commodi, voluptatiſque ſpeciem aliquam præ ſe ferunt, obtendendo? Vndénam fiat alioqui, vt turpiſſima quęque velut pulcherrima oculis noſtris depingat, amara ceu dulcia, damnoſa vt vtilia, ardua velut facillima? Nónne ſic caupo vinum vappamque ſuam laudat, & ſuas leno merces? Quis iſtud in inſanis amoribus, ebrietatibus, cædibus, inuidijs, apertiſque periculis ac flagitijs non videt? Ecquis ſine fucatis iſtis illecebris, vt hamis eſca tectis, ad tam infanda prorueret? ne proreperet quidem. Non credis, irretite delicijs ganeo? huc adeſdum, qui voluntariæ huius veſaniæ tam præfractus amator es. Vin, quod dixi, re ipſa cognoſcere? Abijcito parumper, quà datur, peccati laruam; illudque in ſe nudum conſidera, interim dum fallacem illam ad peccatum ineſcationem non ſentis: Deus bone; quàm tunc (ſcio) tibi horrendum videbitur, tale quid velle, quod laruâ detractâ tam fœdum eſt! Hæc itaque ars prima diaboli. Verùm, ſi non ſuccedit? tunc, iſtorum more, vt miſeram percellat animam, truculenter aggreditur; vim facit, irruit, vt vel tædio affecta ſe tandem dedat.

E Quid hoc eſt rei? Caue tibi Ioſeph, caue tibi Iuſte, Chriſte caue tibi, caue tu quoque tibi, ô vnica columba mea: Ecce tibi impura illa, quæ te toties blanditijs irretire conata eſt; iam (niſi caueris) violentas in te manus armabit, tentabitque. Pallium potiùs huius mortalitatis in manus ipſius relinquito, quàm ei conſentias. Salua res eſt: ita fecit Ioſeph; ita fecit Ieſus; tu quoque fac ſimiliter. Audiſtin' anima mea conſilium? exemplum vidiſti? reſtat, vt ſperes auxilium; & euadas periculum. *Gen. 39*

Ecce, iam nunc turbo tibi nouus oboritur, qui & in conſtantem virum cadat; tot tamque horribilibus miſerum mortalem circumuallat, tentat, & quaſſat diabolus machinis, vt neſciat propemodum quò ſe vertat. Clama cum Ieſu in talibus anguſtijs conſtitutus:

Ps. 61. ſtitutus: Quouſque irruitis in hominem, tamquam parieti inclinato & maceriæ depulſæ? Eſto fidelis & certa bonum certamen: ne in te quadret hominis iam *Iob 1.* ſuperati depicta lamentatio: Irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia: & pueros percuſſerunt gladio.

Sta fortis anima mea; nam ſicut Chriſtus capi non potuit à Iudæis, niſi priùs eis faceret poteſtatem; nullam ita poteſtatem in te habet diabolus, niſi ei conceſſeris. Recurre ad diuinum auxilium, quod hîc tibi ſpeciatim ex Chriſti infirmitate paratum eſt: ſe capi permiſit, vt tu euaderes. Ita paſtor bone, quoniam ſic placitum fuit ante te; vt animam tuam poneres, quò oues à faucibus lupi rapacis eriperes. Et interim tu quoque per reſurrectionem euaſiſti; naturam perdicis, quam ei indideras, imitatus. Audio ſiquidem, illam nunc volitando nunc ſubſidendo ſpem ſui aucupibus facere; vt interim, dum illi inſectandæ inſiſtunt diſtinenturque, pulli profugiant; & tum ſe quoque ſaluat inſidiatore fruſtrato.

Dic itaque quiſquis tentationum impulſibus ex- *Tob. 6.* terreris, dic inquam & clama cum Tobia piſcem grandem rictu patente inſilientem intuitus; Domine inuadit me. Præſenſque tibi datur conſilium: Apprehende branchiam eius, & trahe eum ad te. En tibi ſerpens antique tuas branchias, maxillas blandientes, malas ſuggeſtiones, & illecebroſa ſpiracula. Iſta apprehendimus, dum hoc modo nobiſcum tuas aſtutias animo comprehendimus; Tu diabole priùs blandiebaris, quaſi mihi (vt olim in paradiſo parentibus) benè voluiſſes, quaſi amicus, fautor, conſiliarius, & cauſæ meæ patronus: Et modò inuadis me, quærens animam meam? Non tibi aſſentior, ſed oppono; proque anima mea tuas artes proteram & vires, quà potero. Erubeſce diabole; ſic reſiſtendo confuſus, quaſi piſcis extra aquam tractus, in tentati venis poteſtatem; & præda prædæ tuæ factus, incipis palpitare.

At, quomodo (qui fructus ſecundus eſt huius myſterij)

mysterij) tibi Christe vim licito, grato, salutarique modo inferamus? Audio: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Credo; constanter, fortiter, & perseueranter illa obeundo, per quæ regnum illud acquiritur. Sed, nônne & Moyses tibi vim intulit Domine; vt diceres; Dimitte me? Nônne sic Chananæa te Christe conclusit tuis verbis, & vim fecit perseuerantiâ? Ita tu Iacob cum Angelo luctatus, contraque Deum fortis effectus, nomen Israelis obtinuisti: adeò vt roganti Angelo vt eum dimitteres, responderis; Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.

Matth. 11.

Exo. 32

Maioris quidem erat benedicere, se tamen is victum fatebatur. Ita igitur in Deum irruamus, non solùm vt verbum eius audiamus, sed & benedictionem ab eo, vt pignus hereditatis æternæ, accipiamus. Dic itaque cum sponsa; Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam eum.

Can. 3.

Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, & Pater misericordiarum, qui Vnigenitum tuum pastorem animarum nostrarum percuti permisisti, & in manus tradi nocentium: da nobis per acerbam illam apprehensionem, ita aduersarij nostri vitare blanditias, & insultus tentationum superare; vt super illum triumphantes, liberis tibi mentibus seruiamus. Amen.

9. FVNES ET VINCVLA.

Vnde tibi liuent constrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

Gen.49 QVID facitis, impij, ligantes pullum; quem ad vineam Domini Sabaoth melioribus nexibus ligauit omnipotens? Ligare Sam- Iud.15 son venimus, & tradere in manus Phili- Ier.4. sthinorum. Sic sapientes estis, viri Iuda, vt faciatis A mala, benè autem facere nesciuistis? Iam nempe experti eratis, quòd aliquoties quasi conclusus euasisset, & transiens per medium vestrûm iuisset: itaque iam, pro sublimiori vestra prudentia Iudæque consilio, vt cautè ducatis, ligastis eum: quod quàm rigidè, crudeliter, & inhumanè feceritis, non valeat mens humana concipere. Ita scilicet cancrorum more in peius proficitis; literis quas didicistis, Scripturæ lectione quam profitemini, omniqúe qua vobis abundare videmini sapientia, abutentes.

Sed te vinctum contemplans, mi Iesu dulcissime, rubore suffundor totus, ah! video, video, quid sit: Nimis liberè per hortum vagati sunt primi nostri parentes, nimisque licenter per illicita sensus suos euagari permiserunt: tuque ideò Domine, in horto vin- B Ps.118 culis voluisti constringi. Funes peccatorum nostro- 2 Reg. 22. rum circumplexi sunt te; funes inferni circumdede- Isa.5. runt te. Huc nimirum traximus nos iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri, peccatum.

Verumtamen consolamini, consolamini peccato- C res, exules filij Adæ & Euæ, gementes sub onere catenarum; & tu quoque captiua filia Sion; quia mons Isa.25 gratię mons Oliueti vicinus est. Pręcipitabit in mon- D te isto faciem vinculi colligati super omnes populos, & telam

9. FVNES ET VINCVLA.

Vnde tibi liuent conſtrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

Deur uwer banden ſtandt, daer ghy met waert ghebonden,
Schynckt ons der liefden bandt, ontſlaende van ons ſonden.

Ces liens qui vn iour le furent de ſupplice,
Qu'ils me ſoient d'amour, et iamais de iuſtice.

& telam quam orditus eſt ſuper omnes nationes. Neſcitis? Vincula iſta poſterioris Adæ, prioris vincula deuorabunt conſumentque; & gaudebitis libertate, quâ Chriſtus vos liberabit.

Interim, vt malo noſtro doctiores euadamus, attendamus myſterium. Viden' vt Chriſtus non ſolùm capi ſed & vinciri voluit? ita tu, dum per peccatum in poteſtatem diaboli venis, te illi quodammodò alligatum exiſtimes. A quo quis ſuperatur, nónne ſeruus huius efficitur? Nunc igitur modum diſcamus, quo à malis vinculis abſoluti, Chriſto melioribus alligemur; vt de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſeruiamus illi; in ſanctitate & iuſtitia coram ipſo, omnibus diebus noſtris. *2 Pet. 2* *Luc. 1.*

Numquid hunc in finem tria hîc vinculorum genera conſiderare eſt, primum peccatorum, dolorum alterum, & poſtremum charitatis? Audio peccatorem in Manaſſe de primo lamentantem: Incuruatus ſum multo vinculo ferreo, vt non poſſim attollere caput meum: & non eſt reſpiratio mihi. En vt iniquitates ſuæ capiunt impium, & funibus peccatorum ſuorum conſtringitur. Audi id confitentem, ſui accuſatorem eximium: Mortifera ſuauitate trahebam catenam meam, ſolui timens; & quaſi concuſſo vulnere, repellens verba benè ſuadentis, tamquam manum ſoluentis. *2 Par. 36.*

Contra hos funes peccatorum moleſta vincula pati voluiſti, Domine, & incomprehenſibilis comprehendi, manuſque vinciri quibus omnia contines & gubernas. Verè quidem de te (quod de Abner Dauid) dici poterat; Manus tuæ ligatæ non ſunt, & pedes tui compedibus non ſunt aggrauati. Nequaquam vt mori ſolent ignaui, mortuus eſt Abner: ſed quia ferrum peccatorum noſtrorum aſcendit ſuper caput tuum, virtus quaſi de te exiuit, & infirmatus es; & (Samſon licet) capi, teneri, ligarique potuiſti. Ecce, quàm rectè id tibi in Propheta tuo præaptaſti: Et tu, *2 Reg. 3.* *Iud. 16*

Ezec. 3 fili hominis; Ecce, data ſunt ſuper te vincula: & ligabunt te in eis; & non egredieris in medio eorum.

Sed, benè habet; gaude & exulta anima fidelis; Pſ. 15. quia ceciderunt tibi funes in præclaris; etenim hereditas tua præclara eſt tibi: nam tota peccatorum tuorum moles, vt ciuitas iniquitatis, funibus hiſce ſponſi circumdata in torrentem paſſionis eius detrahetur, vt non maneat in ea lapis ſuper lapidem. Teſtem quæris? Audi Iſaiam canentem: Munimenta ſublimium murorum tuorum concident, & humiliabuntur, & detrahentur in terram, vſque ad puluerem. Plura deſideras? Vide in his vinculis vetera innouari myſteria. Chriſtus, vt Zara, oriens & ſplendor Patris, manum protulit; Synagoga Iudæorum, vt noſtræ ſalutis obſtetrix, coccinum rubricatorum in ſanguine agni vinculorum alligauit: & (mirabile!) Pharez, homo qui ſe à Deo per peccata diuiſerat, liber euadit. Vis aliud? Simeon (obediens ſcilicet) in medio fratrum ſuorum ligatur, ipſi verò liberi dimittuntur. Quid amplius? Centum ligaturis vuæ paſſæ, in Chriſto paſſo, placatur iratus Dauid ab Abigail: & ſolo percuſſo à Deo Nabal ſtulto, veteri homine; ſaluatur familia. Quid adhuc egemus teſtibus?

2 Reg. 17. Iſa. 25. Gen. 38 Gen. 42 1 Reg. 25.

E

F

O admirandam vinculorum Chriſti Chriſtique vincti potentiam! His ſiquidem, non ſolùm vincula peccatorum noſtrorum dirumpit; ſed & portas æreas, & vectes ferreos confringit. Artem & vim noſſe deſideras? Attende penitiùs. Dum funibus his, fortior Chriſtus, propter peccata noſtra, ligatus fuit; eodem quaſi peccatorum noſtrorum fune nobis fuit alligatus. Dumque nos hoc fune conſtricti ad damnationis lacum, ab eo qui nos vicerat, trahebamur; Chriſtus contrà vt fortior trahens, nos ſecum (ad crucem quidem) ſed inde ad cælum pertraxit. Nónne Ioã. 12 ita prædixerat? Cùm exaltatus fuero à terra (tractus per hortum, per plateas, per palatia, per viam, vſque

ad

ad Crucem) tunc omnia traham ad meipſum. Ita optimè, ars vt artem falleret. Sic enim, tu Lucifer, tertiam tecum ſtellarum partem traxiſti, angelorum videlicet tibi per conſpirationem colligatorum. *Apo.12*

Gratiæ tibi, Ieſu; promiſſum impleſti: Ego quaſi nutritius Ephraim, portabam eos in brachijs meis; & neſcierunt quòd curarem eos. Ideò addis; ac ſi dicas; Scio, quid faciam: In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Vincula dolorum Chriſti, vincula charitatis effecta ſunt; quibus nos illi alligemur. Sic G exploratores Ioſue per Rahab fune ſunt liberati; nam per funem de feneſtra demiſſi ſunt: ſaluſque fuit ipſi Rahab & amicis eius funiculus coccineus eidem feneſtræ alligatus. Hic eſt, ô Chriſtiane, funiculus argenteus vitæ ſanctæ, vt vittæ aureæ. *Oſee 11* *Ioſ. 2.* *Eccle. 12.*

Oratio.

DEus, qui ſemitam noſtram & funiculum noſtrum inueſtigaſti, & omnes vias noſtras præuidiſti; per acerba Filij tui vincula deprecamur, noſtrorum abſoluas vincula peccatorum, vt eidem per vincula charitatis alligati, à te numquam ſeparemur. Amen.

10. PETRI NEGATIO ET LACRYMÆ.

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, & veri vena doloris amor.

Nũ. 20 LOQVIMINI ad Petram, & illa dabit aquas. Audite rebelles & increduli, (impœnitentes audite:) Numquid de Petra hac vobis aquas poterimus eijcere? Ecce, ecce: quomodo, quæ erat arida, facta eſt in ſtagnum, & ſitiens, in fontes aquarum! Dirupit petram, & fluxerunt aquæ, & abierunt in ſicco flumina. Sed quid audio? Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lacrymarum? Vóxne iſta indigentis eſt, & cui deſint aquæ ad ploratum? Nequaquam; ſed tam vbertim lacrymantis, vt vix fontes & flumina ad miſeriam ſuam deflendam ſufficiant. A

Iſa. 35. *Pſ. 104* *Ier. 9.*

Sed, quis percuſſit hanc Petram, vt ſic fluxerint aquæ? Radij oculorum tuorum piiſſime Domine. Reſpexiſti negantem, ictus exiit foras, & fleuit amarè. Verùm quomodo radijs ſolis Iuſtitiæ Petra hæc quaſi cera liquefacta eſt? Nix erat effectus præ frigore, qui paulò antè plus æquo ferbuerat. Numquid deficiet de petra agri, nix Libani?

Ier. 18.

At, liceat mihi (ô Petre) tecum flere amarè, quia nequit cor meum (vt debet) Ieſum amare. Refrixit charitas, & adhuc magna me tenet ariditas. Negaui Creatorem frequentiùs, dum creaturas eius dilexi ardentiùs: & necdum fluunt lacrymæ, etiam petrâ cordis mei percuſsâ multoties. Ieſu labentes reſpice. & nos videndo corrige: Si reſpicis, lapſi ſtabunt, fletuque culpa ſoluitur. At, video; foras exeundum mihi; malum conſortium deſerendum, exuenda naturæ corruptio, antiquæ conſuetudines relinquendæ;

& fluent

10. PETRI NEGATIO, ET LACRYMÆ.

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, et veri vena doloris, amor.

Weent ſiel, ſonder ver-hael, met Petro, iae veel meer:
Want ghy meer dan dry-mael, verloochent hebt den Heer.

Pierre, ceſt un rocher; ſes yeux ſont chantepleures:
Boy de son doux-amer, qu'en peché tu ne meures.

& flent aquæ : amaræ quidem, ſed tandem hic fluminis impetus lætificabit ciuitatem Dei.

Venite vos interim plus æquo de vobis veſtriſque virtutibus ſentientes, altum ſapientes, veſtraque in fortitudine confidentes. Videte nequando Chriſtum ideò negetis, quia non ſatis veſtræ infirmitati timetis. Venite;& alieno docti periculo, in Petro negante confirmamini. Quid egit? quouſque prolapſus eſt? quídve illum huc impulit? Ter, gradu quodam, ſuperbè præſumſerat : ter fœdè de gradu labi permiſſus eſt;& primò quidem negando ſimpliciter, deinde cum periurio, poſtremò cum deteſtatione. Atq; ideò ter poſteà rogatus, toties ſe Dominum amare confeſſus eſt.

Aſt vbi, mi Petre, negabas Ieſum? non in monte, non in Templo, non in domo tua, nec in cænatione; ſed in atrio Iudæorum, in domo Principis ſacerdotũ, vbi non erat Veritas, vbi Chriſtus captus & ligatus; vbi ancilla oſtiaria præerat foribus; atque ita ancilla quoque tua, per illam circumuenta, malè cuſtodiuit os tuum. Hinc paulò minùs habitaſſet in inferno anima tua. Sed reſpexit te Dominus, & miſertus tui, te in pedes erexit.

Erigimini puſillanimes, & ſtatuite in hac Petra reſtituta pedes veſtros. Videtis, vt propterea Ioſue noſter, Ieſus Chriſtus, lapidem hunc grandem in Eccleſiæ ſanctuario erexit in titulum; ne vmquam vlla occaſione Dominum abnegetis? Voſmetipſos potiùs abnegate, vt Chriſto digni inueniamini. *Ioſ. 24.* B

Quærit quis modum? Quòd ſi te mundus alliciat, ſi caro blandiatur, ſi tentet diabolus, ſi pro innata obſeruataq; natura peccatum fores pulſare præſumat, ſi pro veteri ſatis nota conſuetudine ſodales inuitent, ſi denique ad priſtinam malę vitę veſaniam te prouocet voluptatis illecebra; abnega temetipſum: dic, edic; Non ſum. Illúmne non poteris imitari? qui occurrẽti iuuẽculę, qui cum fortè pluſculum olim familiaritatis habuerat, iterumque iterumq; ſe eius conſpectui

exhibenti, dicentique tandem, Non me nosti?ego sum illa : credo, inquit, sed ego non sum ille. Quis erat ergo ? mutatus ab illo in alium : ideoque se, qualis olim fuerat, abnegabat.

Heb.11 Nonne & Moyses grandior factus negauit se esse filium filiæ Pharaonis, maiores diuitias æstimans thesauro Ægyptiorum improperium Christi? Etiamsi igitur mundus tibi vniuersus adblandiretur, regnumque promittens diceret; Nonne filius meus es tu? Responde; Non sum. Nonne heres? Responde ;Non. Amator es tu ? Non. Ciuis ? Non. Quis ergo es tu ? vt responsum demus his, qui miserunt nos ; tenebrarum principibus, tentatoribus. Confitere, nec hoc nega: *Ioã.1.* Confitere, quia viuit in me Christus ; & vetus homo sepultus est cum Christo in Deo. C

At, si idola quæ colui, ideęq; conuersationis antiquę recurrant, méq; eumdem prorsus esse qui fui conuincant;& ob id exhibiti quondam seruitij ius cultumque solitum reposcant; quò me vertam ? quid agam miser deprehensus ? quomodo me expediam ? Nega constanter obsequium, cultum detrecta,& in tui abnegatione persiste. Adeoque contritis omnibus idolis, ad *Sap.12* Dominum Deum tuum toto corde conuertere : Illumque quem olim negabas te nosse, verum Deum confitens, dic illi; Dominus meus,& Deus meus. D E

Mat.10 Redite vos quoque ad cor, peruersi dogmatis fabricatores, Hæretici. Terreat vos, vestri similium terribilis exitus;quos se coram Patre suo negaturum interminatur Christus, qui ipsum coram hominibus negauerint. Seque pulsantibus clamantibusque Domine *Mat. 7* Domine aperi nobis, dicturum, Numquam noui vos; discedite à me omnes operarij iniquitatis. Negauit quidem Petrus Christi personam, seque eius discipulũ; fidem verò Christi non negauit. At vos & Christum & fidem eius negatis, ac opinionum vestrarum idola sectamini. Gallo canente conuersus est Petrus, vos verò nec ad Ecclesiæ totius vocem conuertimini. F

Vibret

Vibret idcircò per animam veſtram ſeuera illa Gabrielis ſententia; quâ de Chriſto futuro Iudice, ſic pronuntiat; Non erit eius populus qui eum negaturus eſt. Cum gente igitur peccatrice, & populo graui iniquitate ac ſemine nequam, æternæ combuſtioni mancipabimini.

Dan.9
Iſa.1.

Oratio.

DEus humilium celſitudo, & fortitudo debilium, confirma, quæſumus, quod in nobis es operatus; vt noſmetipſos & ſecularia deſideria abnegantes, te in nullo negemus; ſed fidem tuam, quam lingua noſtra loquitur, etiam moribus vita fateatur. Amen.

II. ALAPÆ ET COLAPHI.

Quæ mites violare genas, te cædere Christe
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

Ier.2. OBSTVPESCITE cæli, & portæ eius desolamini vehementer. Numquid seruus est Iesus aut vernaculus, vt alapis & colaphis more mancipij tractetur ab impijs? A

Ioã. 18 Vnus assistens ministrorum Pontificis, dedit alapam Iesu. Exhorrescat cælum, & contremiscat terra; quia *Apo.16* verè hodie terræmotus factus est magnus, qualis numquam fuit, ex quo homines fuerũt super terram. Sed benè habet: Terra tremuit, & quieuit, cùm staret in iudicio Deus. Tremuit in infirmitate, sed quieuit in virtute, & fructus vbertate. B

Vbi tamen eratis Angeli, Principatus & Potestates, Virtutes & Dominationes, vt tantum scelus à Domino Exercituum non auerteritis? An obstupuistis & *Hab.1.* vos, quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credet cùm narrabitur? Sed quare non saltem immanis ille percussor (& quidem Malchus, vt existimant aliqui) non statim vel ictus est fulmine, vel igne cælesti consumptus, vel terrâ dehiscente absorptus? Numquid Oza nutãtem tangens Arcam, eodem loco percussus interijt; vnde & ipse locus, Percussio Ozæ nuncupatur? Iste autem scelestus percussit Christum (& plusquam Arca hic) & toleratus est. Quid in caput huius non poterat per potentiam, per quem factus est mundus; nisi patientiam nos maluisset docere, per quam vincitur mundus?

Ro. 11. O altitudo sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius! Dic itaque tu, mi Domine Iesu; Quid est hoc quod

Quæ mites violare genas, te cædere Christe
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

Staet vast, o claren dach! maer sondaer, wilt ghy beuen:
Want eenen swaren slach, wert Gode vin u ghegheuen.

La main, qui tellement t'a buffetè la iouë,
Par ce coup vrayement dure et de fer ſ'aduouë.

quod facere voluisti? Neque indigneris quæso, quòd loquar ad te Dominum meum, cùm sim puluis & cinis: nam indignis illis & ministris & Dominis locutus es, suam ipsorum illis ostendens iniustitiam, tuam verò innocentiam inuictâ iuris ratione contestans: Hac ignominia ego Dominus ac magister omnium, à vili mancipio affectus, ignominiam primæ præuaricationis Adæ (mundi tunc domini à me constituti) expiare volui, quam à vili serpente persuasus accepit; & vobis singulare præbere exemplum, iniuriæ & ignominiæ pro nomine meo tolerandæ. *Gen. 18.*

Gratiæ tibi immortales Iesu fortissime, quia præter hæc (scio) etiam nos ab æterna damnationis ignominia liberasti, & contra spiritum satanæ nos colaphizantem fortes effecisti. Gratiam ad id sufficientem licet indignus imploro, vt tanti beneficij ac documenti non tantùm sim memor ad gratitudinem; verumetiam imitator existam ad salutem.

Attendite igitur mecum vniuersi fideles, quid excusationis habituri sumus si hac in parte fuerimus negligentes? Numquid Propheta Michæas olim à C Pseudopropheta Sedecia in maxillam percussus æquanimiter tulit, dum coram Achab rege Israel & Iosaphat rege Iuda veritati testimonium perhiberet? Numquid & Isaiam audimus in persona Christi talia præferentem & prædicentem; Posui faciem meam vt petram durissimam; Ita & Ieremias; Dabit pecutienti se maxillam. *3 Reg. 22.* *Isa. 50.* *Thre. 3*

Sed & tu Iob patientissime, nobis in te adumbra patientiæ huius exemplar, in Christo Christianis omni-D bus hîc expressum. Quî se habuit erga te hostis tuus? Collegit furorem in me; & comminans mihi infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. Aperuerunt super me ora sua; & exprobrantes percusserunt maxillam meam, & satiati sunt pœnis meis. *Iob 16.*

Sed an fortè quempiam ad Christi imitationem

similia

ſimilia paſſum audire deſideras? Sanctum Paulum attende: nónne de hoc ſic legimus? Princeps ſacerdotum Ananias in Concilio pręcepit aſtantibus ſibi, percutere os eius: cui & reſpondit: Tu ſedens iudicas me ſecundùm legem, & contra legem iubes me percuti? Nónne & ſanctos audimus in contumeliam colaphis, alapis, palmis & pugnis in faciem fuiſſe percuſſos? id teſtantur ipſorum martyria. E

Act.23.

Audite Chriſtophorum, à Samiorum Præfecto percuſſum colapho, Chriſtianæ patientiæ legem allegantem: Repercuterem te (inquit) niſi Chriſtianus eſſem.

Nónne & S. Bernardus à quodam improbo recipiens alapam, benignè reſpondit; Oportet ignoſcere; cùm toties ignoſcat mihi Deus. Dictum patientis Apoſtoli, nos ad eiuſmodi victoriam animantis, alta mente conſeruemus: Colaphis cædimur: Item; Suſtinetis, ſi quis in faciem vos cædit.

Sed ad te iterùm recurro velut ad omnium bonorum fontem, benigniſſime Domine, qui & perfectiſſimæ patientiæ abundas exemplis, & copioſam largiris gratiam ad imitandum. Te namque Dominum vniuerſæ creaturæ, non ſolùm tamquam ſeruum contemptibilem colaphizauerunt, ſed & ſacrilegas manus talibus nondum ſatiatas, etiam ad barbæ genarumque vellicationem extenderunt: illudque impletum eſt: Genas meas dedi vellentibus.

Iſa.50.

O verax & pie Domine! quænam anima tibi deuota hæc audiens non ingemiſcat, valeátve ſe ab imo cordis dolore continere? Et meritò quidem: ſed quid hoc, niſi tanto docti exemplo quidpiam pro te ſuſtinere nouerimus? Quid ad hæc peccatores, impatientes, vindictæ cupidi dicemus, Domino ſic nos increpante: Percutitis pugno impiè; nec tantùm hominem, ſed & me quoque? Nónne ſic facimus, dum malum pro malo reddimus? dum læſi malè imprecamur? dum alijs offendiculo ſumus? dum in conſpectu Dei F

Iſa. 58

pecca-

peccamus impauidi? Quid vltrà? Etiam dum verbis Deum confitemur, factis autem negamus; dum eodem ore Deum laudamus, & detrahimus ac maledicimus proximo; dum indignè corpori Christi communicamus.

Audis itaque anima mea? audis Christiane? Disce patientiam, chàritatem; & in maxilla percussus, alteram potiùs præbe quàm repercutias. Christus id, vt docuerat fecisset, si maius inde bonum sperasset: satis erat animo ad id paratum fuisse. Itaque à Deo siue in corpore, siue in spiritu, siue etiam in temporalibus afflictus, colaphum te paruum, sed amicum, accipere cogita, manumque tibi imponi, quæ percutit & sanat, per quam omne animal benedictione impletur, quæque sempiternam tibi coronam gloriæ est datura.

Oratio.

MEntis nostræ, quæsumus Domine, elide superbiam, & per Vnigeniti tui colaphizati mansuetudinem concede propitius, vt omnem iniuriam tolerantes, valeamus animas nostras in patientia possidere. Amen.

12. CONSPVTATIO.

Quò ſcelus, ô! etiam cœli ſputamus in ora,
Cùm profligatus ſoluerit ora pudor.

VENI, veni, anima mea; venite fideles vniuerſi, quotquot amore dilecti tangimini, planctumque communem facientes, dicite; Quomodo obſcuratum eſt aurum! mutatus eſt color optimus! Adeſte vos quoque cæleſtium chori, videte, & dicite nobis; Hiccine eſt in quem, vt audimus, deſideratis proſpicere? Id tu Apoſtole Petre profeſſus es nobis; ades itaque & tu, vultumque eius contemplare penitiùs, & dicito, Hícne eſt ille, quem in monte Thabor vidiſti, quando ſpeculator ipſius gloriæ fuiſti, quando facies eius refulſit ſicut ſol, & veſtimenta eius facta ſunt alba velut nix? Veni tu quoque Dauid ſancte, & vide, an hic eſt Chriſtus quem deſcripſiſti nobis, illumque ſalutans à longè, exultanſque in ſpiritu, gratulatorium illud ipſi cantaſti elogium? Specioſus formâ præ filijs hominum, diffuſa eſt gratia in labijs tuis; propterea benedixit te Deus in æternum. Specie tua & pulchritudine tua intende, proſperè procede, & regna. Et ecce, omnia hîc contraria conſpicimus. Non eſt ſpecies ei neque decor; deſiderauimus & vidimus eum, & non erat aſpectus.

Thre.4 A — *1 Pet.1* — *Pſ. 44.* F — *Iſa.54.*

Heu, heu, Domine Ieſu; quàm fœdum, abominabile, & exſecrandum quid eſt, (ſi quid eſt) peccatum; cuius gratiâ omnis tibi deperijt gratia, & vultus tuus, quem prædictum eſt deprecaturos omnes diuites plebis, omnes reges terræ, ſic à viliſſimis hominum eſt deformatus! Ecce tu pulcher es, ſed defœdatus; verè ſpecioſus prę filijs hominum & formoſus, ſed peccatis vt ſputis hominum deformatus. Non

ſolùm

CONSPVTATIO.

Quò ſcelus, o! etiam cæli ſputamus in ora,
Cum profligatus ſoluerit ora pudor.

Wanneer ſal t'hoogh vermoen, van booſheit hem weer-houwen?
Want, wie booſheden doen, Godt end hemel be-ſpouwen.

Ah! foudre, ceſſes-vous, a ce crachat infame?
Et ne le craindon-nous, quand nous luy diſons blaſme?

B solùm enim cõspuerunt in te, verumetiam exscrean-
B do spurcissimi in te exspuerunt. Ecce quomodo in te nunc comprobatum videmus, quod aliquando dixisti; Quæ procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemię: hæ sunt, bone Iesu, sordes & sputa quę coinquinant hominum conscientiam, vt vultum tuum delectabilem. Ideoque istud in Propheta tuo præfigurasti, & prædixisti: Faciem meam non auerti ab increpantibus & conspuentibus in me. *Mat. 15* *Isa. 50.*

Egregiam verò vos laudem reportatis Iudæi nefandissimi, dum hac tam infami notâ insignimini, vt proprium vobis esse testetur vniuersus orbis, ita in cõtemptum & vituperium alicuius in faciem spuere, vt putidis vestris sordibus eam oppleatis: quo vilem & abiectum hominem facto tali declaretis: vt qui non solùm loco sordidissimo sit comparandus, in quem phlegmata & exscreationes conijciantur, verumetiam qui instar huiusmodi sordium, è cœtu hominum, velut è corpore, sit proijciendus. Quod aliquando tam confertim turmatimque fecisse vos fertur, vt nonnumquam miseros ita homines suffocaueritis. At, quomodo in vestrummet caput hæc sputa
C reciderint, declarat euentus: cùm non solùm Deo & angelis eius, sed vniuerso quoque mortalium generi, facti sitis abominabiles & extorres. An immeritò? Nónne qui ponit in cęlum os suum, Deoque blasphemus iniuriam irrogat, in eius recidit faciem, quod proteruus in altum exspuerat?

Sed tu, Christe Iesu, dilecte fidelium sponse animarum, desiderium collium æternorum, regum angelorumque deliciæ, non ob hæc sputa minùs Deo Patri dilectus es, in quo ipsi benè complacuit: & proptereà nihilominùs adolescentulæ diligunt te, curruntque in odorem suauitatis tuæ. Vultum tuum requirunt,

quirunt, quia facies tua decora. Non enim in eam

Nu. 12 ſpuit pater tuus, vt cum murmuratrice ſorore Moyſis D

Deut. 25. lepra percuſſa, debeas vel ad momentum rubore ſuffundi. Neque in vultum tuum, velut in hominis diſ- E calceati & degeneris faciem eſt conſputum, quemad-

Ruth 4 modum Ruth legis inſtinctu feciſſe cognouimus.

Can. 7 Nam pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, ſpecioſique pedes ſandalijs pręparatis in euangelium pacis: vt exultares ſicut gigas ad currendam viam; eſſentque veloces pedes ad effundendum ſanguinem, obediendumque Patri vſque ad mortem, mortem autem crucis. Et, nónne is (quo maior inter natos mulierum, te teſte, non exſtitit) dignum ſe negauit, qui ſolueret corrigiam tui calceamenti? Non enim veneras ſoluere, ſed adimplere. Vt nec diſcalceatus, ita nec degener es inuentus: ſed ſemen fratris tui demortui ſuſcitaſti,

Iſa. 53. domumque eius ædificaſti; datumque tibi eſt proptereà ſemen longæuum: & ſicut in primo homine omnes moriebamur, ita in te filio hominis omnes viuificamur.

Verùm, hoc eſt quod feciſtis impuri ingratique Iudæi, dum in illum exſpuiſtis quem exoſculari, cuius pedes pedumque puluerem, quod faciunt Reges, lambere debebatis; hoc eſt, inquam, quod in Iob expreſſum legiſtis, & figuræ menſuram adimpleſtis:

Iob 30. Abominantur me, & faciem meam conſpuere non ve- F rentur. Sed quinam illi? quonam penicillo tu illos depinges, vir Dei? hîc vos ipſos Iudæi velut in ſpeculo contemplamini: ſic enim legimus: Filij ſtultorum & ignobilium, & in terra non parentes; indigni ſcilicet quos tellus ferat, aut videat ſol.

Gaudete, iterùm dico, gaudete vos interim Chriſtiani, veri Chriſti conſputi diſcipuli. Nónne per ſputa hæc abominanda, facta ſunt diaboli vincula ſicut filum de ſtuppa tortum ſputamine, non vni Samſoni ſed pueris frangi facillima? Numquid hinc etiam ſputum Chriſtianorum contra ſerpentis antiqui virus

& ten-

& tentationem factum eſt efficax ? Si exſpueris ſuper eam,exſtinguetur. Numquid & morbos curat & idola confringit ? fruſtráne confectum ex ſputo lutum oculos cæci nati reſtituit, mutorum linguas ſaliua diſſoluit, & rectè loqui fecit ? Sic non abs re ſacro fonte tingendis organa ſenſuum ſaliuâ tanguntur, iubenturque adaperiri; quo declaretur, illa eadem ſapientiæ & gratiæ rore, à Deo ceu capite deſcendente, reſpergi.

Eccli. 28.

Agedum itaque, anima Deo deuota, ſputorum vilium fructum pretioſum, quaſi apis argumentoſa colligito: tu verò, noli vmquam facto, verbo, vel cogitatu, nec ſuperiorum contemtu, neque diuinæ gratiæ neglectu in Chriſti faciem ſpuere; conſcientiam tuam contaminando, in qua Chriſti imago debet relucere. Illam potiùs ſemper & vbique magnopere venerare; ſpeciatim quando ad orandum, eiuſque ſacroſancto corpori communicandum, te componis.

Oratio.

IEſu dulciſſime, qui immundis Iudæorum ſputis ſpecioſiſſimam faciem tuam maculari permiſiſti; da nobis, quæſumus, vt numquam in nobis vultus tui imaginem inquinemus; ſed nouo ſemper virtutum ſplendore, dignam tuo conſpectu reddamus. Amen.

13. FACIEI VELAMEN.

Linea cur texit rutilum nubecula ſolem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

3. Reg. 10.

QVÆNAM hæc iterùm noua rerum facies? Faciem illam, Iudęi, velatis, quam vniuerſa terra, pluſquam vultum Salomonis, videre deſiderat? Hoccine nobis ſignum dediſtis, Angeli, cùm ortu eius eluceſcente, nox ſicut dies illuminata eſt, & dixiſtis; Inuenietis infantem pannis inuolutum? Nequaquam; illis namque deuotè pia mater inuoluerat; nunc autem maligni homines eundem obnubilant, faciemq; ipſius ſole ſplendidiorem obuelant. Noui te tamen Ieſu, licet velatum, tot iam antè ſignis & vaticinijs à Patre reuelatum, & propria miraculorum luce velut radijs illuſtratum. Illuſtra nunc quoque faciem tuam ſuper ſeruum tuum; & ſaluum me fac in miſericordia tua. Igniculus quidem amoris erga te mei, in alto & ſicco cordis mei puteo abſconditus, in aquam craſſam conuerſus eſt; ſed, cùm reſplenduerit ſol, qui nunc eſt in nubilo, accendetur ignis magnus, ita vt omnes admirentur: repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo, Domine. A

2 Mac. 1.

Rom. 1.

At, quomodo vos, natio praua & exaſperans, euanuiſtis in cogitationibus veſtris, & obſcuratum eſt inſipiens cor veſtrum; quando ſolem iuſtitiæ, ſedẽtes in tenebris & vmbra mortis, ſtulti, vobis obſcuraſtis! Nónne hunc patres veſtri exoptarunt, rogaruntque diſrumperet cælos potiùs quàm venire tardaret? & vos inſipientes exortum abſconditis. Meritò propterea manet vſque modò velamen hoc ſuper oculos & corda veſtra: neque auferetur à vobis, donec ſub finem mundi ad mentem redieritis, conuerſique fueritis. Sed quid egiſtis, quid voluiſtis, miſeri, dum cer-

2 Cor. 3

nentis

FACIEI VELAMEN.

Linea cur texit rutilum nubecula ſolem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

Hoe vallen-wy ſoo wordt in booſheit, ſonder ſchaemte?
Dit kleedt heeft d'aenſchyn Godts, ghedeckt tot onſer blaemte.

Couurès d'un voile obscur les rais de ſon visage:
Voſtre oeil n'eſt aſſes pur, pour le veoir ſans nuage.

nentis cuncta vultum velastis? An fortè sperastis hoc facto, fore, vt ipse scelera vestra non videret, quò libeeriùs insaniretis? fallimini; nihil opertum ipsius oculis, sed nuda omnia. Dicam ego, quid egeritis. Vt faciei, ita quoque gratiæ eius vobis ipsi conspectum ademistis vestro velamine; ne radij eius ad corda vestra occæcata penetrarent. Credo, splendorem amœnitatemque vultus ipsius, ad amorem vos potiùs quàm ad odium prouocantis, ferre nequiuistis, immò neque voluistis; quia malitiam vestram in eum ad satietatem explere malebatis.

B Nónne istud olim in patribus vestris & Moyse prę-figuratum audimus? Dum siquidem faciem eius, post fractas ardenti zelo tabulas, iterato diuino colloquio radiantem ferre non valerent; velamen super faciem suam ponebat dum eis loqueretur; quod cum Deo locuturus deponebat, vt cui sit nihil absconditum: Omnis enim vir orans vel prophetans velato capite, deturpat caput suum.

Exo. 34

1 Cor. 11.

Ast vbi, tu, sponsa dilecti tui? an mœres abscondita, quia faciem eius ad modicum tempus non vides? Dic illi, licet etenim: Cur faciem tuam abscondis? arbitraris me inimicum tibi? Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea: faciem tuam, Domine, requiram. Ne auertas faciem tuam à me: quin potiùs; Respice in me, & miserere mei: ostende faciem tuam, & salua ero. Quòd si tamen tardauerit aliquantulum; ne propterea despondeas animum, neque mœrore te confice; sed spera, & sustine; non te deseret neque derelinquet in finem. Ideò namque velari voluisti, Domine; vt velamine faciei tuæ, velamen culpæ & ignorantiæ à cordibus nostris vt præputium auferres, vultusque tui dulcedine solareris.

Iob 13.

Psal. 26
24.

Tu interim, quisquis es, Christiane, noli esse quasi qui velamen habent malitiæ, libertatem; sed vela oculos tuos ne videant vanitatem: curiositatem refræna; tibique dictum existima; Quid ad te? Et, si quando

per incautum adſpectum peccaſti; corrige: ſcriptumque memineris, quod Abimelech rex Geraræ dicebat Saræ; Ecce mille argenteos dedi fratri tuo (Abrahæ nimirum qui ex condicto ſororem ſuam vocarat Saram) hoc erit tibi in velamen oculorum, ad omnes qui tecum ſunt. Et quocumque perrexeris; memento, te deprehenſam: ſingulari oculorum cuſtodiæ monimento.

Gen.20 C

Sed, ad vos iterùm recurro, Iudæi. Non recordamini, quòd Suſannæ faciem in iudicio ſtantis, diſcooperiri iuſſiſtis (erat enim præ pudore & verecundia cooperta.) Et hìc amœniſſimam Chriſti faciem obtexiſtis. Videtiſne in vtroque facto nequitiam? Vt in illius amorem, ita in huius odium exarſeratis: ideoque, quemadmodum Suſannæ decore pro veſtra libidine ſatiari voluiſtis; ita vultus Chriſti ſerenitate timuiſtis odium veſtrum inardeſcens exſtinctum iri. O nefarij! Semen Chanaan, & non Iuda!

Dã.13

Videte iam ſi vultis, an non rectè præceperit Dominus Moyſi, vobis in teſtimonium, & Chriſto in figuram: Pones in tabernaculo arcam; demitteſque ante eam velum. En, vt hoc velo ingreſſu & adſpectu Sanctiſanctorum arcebamini, à cæleſti quoque tabernaculo non manufacto ſecludendi. Sed & lex ponebat obſtaculum vobis veſtrique ſimilibus. Vir qui habuerit aliquam maculam & defectum (quibus eſtis oppleti) intra velum non ingrediatur.

Exo.40 D *Leu.21*

Nónne ſimiliter, dum in deriſum, Chriſti faciem velauiſtis, portentum illud vetus vobis datum innouaſtis? Numquid Ezechiel, filius hominis à Deo ſpeciatim appellatus, Chriſti filij hominis adumbrans figuram, iuſſus eſt à Domino ſupellectilem (migrantis in modum) efferre, perfoſſoque pariete humeris alienis velata facie exportari? Quia portentum dedi te domui Iſrael (inquit Dominus.) Siqué rogauerint; Quid tu facis? Dic; Ego portentum veſtrum. Quomodo feci, ſic fiet illis: in tranſmigrationem

E *Eze.12*

nem ibunt. Quid ad hæc, Iudæi, illuſores? Portertúmne veſtrum Chriſtus velatus? Quid portendit? Quod audiſtis. Vos omneſque conſortes vobis, in peccatis obduratos, Chriſti faciem ſibi modò velantes, faciem eius numquam viſuros in cælis.

Recede anima mea, à tabernaculis iſtorum; dic & clama: Chriſte, qui lux es & dies. O lux, quam videbat Tobias, cùm cæcus effectus, ſecundùm voluntatem tuam ſecum fieri, ſuumq́ue ſpiritum in pace recipi poſtulabat! O lux, quam videbat cæcutiens Iſaac, quando te in filio ſuo Iacob exoſculans, odorem tuum, ſicut agri pleni, prædicabat! O lux, quam videbat Ionas, cùm in ventre ceti dicebat; Ego abiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum: verumtamen rurſus videbo templum ſanctum tuum. Reuela quoque oculos meos, ô lumen cordis mei! & conſiderabo mirabilia de lege tua.

Oratio.

DEus, qui veſtis cælum nubibus, & ſolem tuum ſuper iuſtum & impium oriri facis: da quæſumus, vt lumen vultus tui, quod ſuper nos ſignatum eſt, numquam obſcurari permittas, ſed per velum quo Chriſti tui facies fuit contecta, reuelata te tandem facie videamus. Amen.

14. ILLVSIONES.

O homo! quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumq́; poli eſt.

Gen. 3.

ECCE, Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt: ita non ſolùm primus parens noſter diuinæ maieſtati ſe riſu dignum effecit, cùm à ſerpente diuinitatis conſortium pollicente deluſus, iumentis inſipientibus eſt comparatus; verumetiam, tu Ieſu mitiſſime, tantæ temeritatis remedio, te deridendum hominibus tradidiſti. A

Poſtquam ſiquidem in Concilio malignantium, audito ſacerdotis imperio, Patriſque cæleſtis auctoritate, per quam te adiurabat, vt diceres, ſi eſſes Chriſtus Filius Dei benedicti, non abnuiſti; ſed aſſeruiſti, fore, vt & ipſe Sacerdos eiuſque Collegæ aliquando id eſſent confeſſuri; præſertim cùm te à dextris Virtutis Dei ſedentem, venientemq́ue in nubibus cæli, ceu iudicem eſſent conſpecturi; iamq́ue omnium vocibus in caput tuum, vt blaſphemi in Deum, conclamaretur; Reus eſt mortis: tunc cœperunt in te conſpuere, ſacroſanctam tuam faciem velare, colaphis cædere; tibiq́ue illudentes dicere; Propheriza nobis Chriſte; quis eſt, qui te percuſſit? & alia multa blaſphemantes in te profundebant.

Sed, an opus habes, Domine, vt quis te interroget vel dicat tibi? Nónne tu optimè noſti omnia, qui tãta cum prouidentia cuncta prędixiſti, tantáque cum attentione & patientia ſingula pertuliſti? At mihi tantùm atque animæ meę pijſq; tui amatoribus iſta commemoro, gratitudinis & compaſſionis argumento.

O noctem acerbam, qua nefandi Iudæi Deum cæli terræque Dominum tam indignè tractaſtis! An Ægyptiacæ noctis fortè recordati fuiſtis, qua primogeniti

O homo, quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumque poli est.

O sondich saet, en sot, van onse boose daghen!
Christum hebt ghy be-spot, en bouen dien ghe-slaghen.

A ce visage, honneur du ciel, et de la terre,
Et des enfers l'horreur, vn homme fait la guerre.

niti per totam Ægyptum occisi fuerunt? Illámne igitur in Christi, vt auctoris caput retorquendam putastis? Sed in vestri gratiam ab angelo percutiente patratum fuisse hoc facinus, meminisse oportebat; neque propterea id in innocentem, in Dominum, in liberatorem saluatoremque vestrum resultare debebat. Reos profectò mortis vos ad vnum omnes testamini, dum vitæ vestræ datorem, assertoremque salutis reum mortis conclamatis, eique vt reo mortis insultatis.

Ecce, quomodo vestram nequitiam depictam vi- B dissetis, si voluissetis attendere dum in vestro volumine, quod terebatis manibus, legebatis; Generatio, quæ patri suo maledicit, & quæ matri suæ non benedicit. Item; Oculum, qui subsannat patrem, & qui despicit partum matris suæ, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij aquilæ. Sed audite, quid amplius? *Pro. 30*

Nónne implestis & illud, quod olim inter alia C vobis in Elisæo Propheta fuit adumbratum? Cùm ascenderet per viam, pueri egressi sunt de ciuitate, & illudebant ei, dicentes, Ascende calue, ascende calue? Nunquid & vos duo vrsi (Vespasianus & Titus) vt illos pueros, in vestræ ciuitatis vastatione lacerarunt? Prophetam illi Elisæum deridebant; vos Christo sub Prophetæ persona, quam præ se ferebat, illusistis; velatumque turmatim cædentes rogastis, Quis te percussit? Sed vobis, infelices, potiùs erat expendendum, Quis esset, quem ita percutiebatis: is scilicet, qui vos iudicaturus, venturus est cum potestate magna & maiestate, coram quo regum corda palpitabunt. *4 Reg. 2*

D Verùm, credibiléne est cælestium castrorum militiam, malitiam hanc indignam videre potuisse, rerumque creatarum exercitum; & pro creatore non pugnasse orbem terrarum contra insensatos? fieríve potuit, vt homo ratione præditus & intellectu, com-

munem omnium Dominum irrideret, conſpueret, cæderet, tamque indignis modis exciperet?

Sed, ô animæ Deo dilectæ, contemplamini, quàm commoda fuerit nobis amabilis ſponſi contemtus & illuſio noſtræ ſalutis inſtructio. Nónne duo præſertim hîc videtis elucere documenta? tum ne quemquam vmquam nos irrideamus; tum, vt ſi quando irrideri nos contingat, patienter feramus?

At gratum fortaſſe futurum, ſi ternis vtrumque argumentis adornemus. Agedum, ſub oculos adducantur. Vidéſne, deridendum nobis neminem; in primis quòd communi lege nobiſcum ad imaginem Dei ſit conditus? ſique illi deeſſe quidpiam videatur, nobis fortè deeſſe plura: Ipſe autem Deus fecit nos, & non ipſi nos. Deinde, neſcis fieri poſſe, vt, ſi iam deſpectus videtur, Deus eum ſubitò exaltet, te verò riſui omnibus exponat? itaque, Non irrideas hominem in amaritudine animę: Eſt enim qui humiliat, & qui exaltat, circumſpector Deus. Tertiam rationem expectas? Audi, & time: Dicito tu nobis vir Dei, tentate per omnia. Qui deridetur ab amico ſuo, ſicut ego; inuocabit Deum, & exaudiet eum: deridetur enim Iuſti ſimplicitas. Vindictam hinc ingruentem audimus?

Eccli. 7

Iob 12.

Sed alterum documentum ex Chriſti illuſione eliciamus, totidem fulcris ſtabilitum. Erat hoc, vt irriſi toleremus æquanimes. Nónne cum primis glorioſum eſt, Ducem ſuum ſequi? Et quis hic Dux noſter? Chriſtus, Rex, & Deus noſter. non ſolùm non eſt maior neque melior ſeruus Domino ſuo; verumetiam magni honoris æſtimari debet, ijſdem cum Domino, & quidem cum Rege, vti titulis, veſtibus, armis, & inſignibus. Deinde, ſi iuſtam conſulimus trutinam, nónne dignum & iuſtum eſt, nos derideri; cùm tam ridiculi ſimus, & vani in omnibus? Quàm crebræ nobis cogitationes, ſine intellectu; à quibus tamen ſe receſſurum minatur ſpiritus Domini ſanctus! Quàm ſine guſtu ſunt verba frequētiùs, & actus ſine fructu!

Quàm

Quàm insipida, quàm inodora non rarò nostra conuersatio! Et quàm in nos quadrat, heu sæpiùs, illud Prophetæ; Non est spiritus in eis: vana sunt opera, & risu digna: in tempore visitationis suæ peribunt! *Ier. 51.*

Sed postrema nos ratio, ad illusiones patienter ferendas, plurimùm incitare deberet. Nam si cum Christo compatimur; & corregnabimus. Magnum futuræ gloriæ, mercedis & præmij fit incrementum, quando in hac vita pro Christo despicimur, iniuriam & improperia patimur, & stulti reputamur.

E

E

Concludant id totum ipsimet illusores suo testimonio; postquam vexatio intellectum dedit: videntes Sanctos in cælo quos irriserant; turbabuntur timore horribili; dicentes; Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati, vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce, quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter Sanctos sors illorum est! *Sap. 5.*

Oratio.

MEntibus nostris, quæsumus Domine, bonitatis diuinæ lumen infunde, vt omni procul illusione semota, sincero cunctos affectu prosequamur; & opprobria exprobrantium perferentes, inter filios tuos computemur. Amen.

15. VESTIS ALBA.

Innocuum candore ſuo quæ luſit in agnum;
O toga, quàm niueo ſtamine texta fuit!

Pſ. 93. INTELLIGITE inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Quid agis, Herodes cum tuo ſceleratorum exercitu? Quem igitur præ manibus vos habere exiſtimatis?, An aliquem Nabal, qui ſecundùm nomen ſuum ſtultus ſit? An quemlibet è triuio, qui ignorare, errare, vel peccare poſſit, vt ceteri? Toto cælo fallimini, tametſi vobis videamini ſapientes. Dominus ac Deus veſter eſt, ne neſciatis; in cuius manibus vita & mors; qui ſolo nutu gubernat omnia. Hæccine igitur reddis Domino, popule ſtulte & inſipiens? Nunquid non ipſe eſt pater tuus, qui poſſedit te, & fecit & creauit te? *Deut. 32.* Verè ſtulti facti ſunt principes Taneos (hoc eſt motus & tumultus iſtius) & ſapientes conſiliarij Herodis dederunt conſilium inſipiens. *Iſa. 19.* Propter hoc, audite verbum Domini, viri illuſores; flagellum inundans cùm tranſierit, eritis in conculcationem: ſed ſola vexatio intellectum dabit. *Iſa. 28.*

Attamen, quid egiſtis? factum veſtrum, factíque rationem lubet penitiùs indagare. Non dubitetis, quin aurum ex luto veſtro, quo Chriſtum aſperſiſtis, queamus eruere. Euangeliſta rem geſtam commemoret. *Luc. 23* Spreuit illum Herodes, cum exercitu ſuo, & illuſit indutum veſte alba; & remiſit ad Pilatum. A An hoc te tantopere torſit, Herodes, quòd innocens Dominus coram te ſicut agnus obmutuit, nihilque reſponderit tibi, poſtquam multis eum ſermonibus interrogaſſes? Ideóne ceu ſtultum deridendum putaſti? Ideóne ſpreuiſti, tuoque exercitui tradidiſti illu-

VESTIS ALBA.

Innocuum candore ſuo quæ luſit in agnum,
O toga, quam niueo ſtamine texta fuit!

Dit is het witte kleedt, Den Heere uyt ſpot ghegheuen:
Een teecken vnd bereedt, van ſyn vnnooſel leuen.

Que Herode affuble bien de blancheur l'innocence!
Car en ce monde rien n'y a tant d'alliance.

illudendum, tandemque veste alba indutum velut fatuum indignatus amandasti?

Sed non vides, stulte, te euanuisse in tua sapientia? Nescis, stultos tacere non posse? An silentium tibi signum stultitiæ videtur, quo solo vel stulti sapientes videri queant? Deinde dum Christum candida veste stultitiæ insimulas; nónne eadem opera innocentem ostendis? Nónne solent nocentes & rei veste pulla & atrati procedere? Sed, vt cor regis in manu Dei est, &, quocumque voluerit, illud inclinat; ita cordis tui fatuitate ad innocentiæ suæ testimonium propalandum est vsus. Vide quomodo sapientia vicit malitiam; & ignarus quid ageres, stultus effectus, prouidentiæ diuinæ subseruisti. *Pro.21*

B Numquid & Achis, rex Geth, Dauidem in Christi figura pro fatuo fastidiuit, eò quòd præsentissimo mortis metu perculsus vultum suum totumque corporis habitum coram illo commutaret; stultitiamque loco prudens volensq; simularet? Dixit itaque Achis ad suos; Vidistis hominem insanum, quare adduxistis eum ad me? An desunt nobis furiosi, quòd introduxistis istum, vt fureret me præsente? Hiccine ingredietur in domum meam? Agnoscimus, Iesu sapientissime, adumbrata hîc tua fuisse improperia, de quibus, per eundem hîc illusum, ita te locutum legimus; Memor esto, Domine, opprobrij seruorum tuorum; & quod exprobrauerunt commutationem Christi tui. *1 Reg. 21.* *Ps. 88.*

Sed fortè quispiam parasitorum Herodis obijciet, arguetque, fuisse Christum ab Herode talis amictus indicio ambitionis accusatum, vt qui Regiam sibi dignitatem arrogarit. Itáne? Pilatus tamen innocentiæ potiùs argumento factum fuisse testatus est, cùm dixit; Nullam causam inueni in homine isto, ex his in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum; Et ecce, nihil dignum morte actum est ei. Ac si dicat: Vestis illum alba absoluit.

Verum-

Verumtamen, lubentes tibi, Herodes, concedimus; voluisse te mitissimo Domino, talibus commentis, ambitus notam inurere; sed Deo vulpina tua calliditate ad maius bonum vtente, vestis alba testandæ innocentiæ fuit insigne: tametsi nequaquam in tam pium scopum intenderes.

Vos intereà, quicumque vobis in vestium vanitate complacetis, videte quàm id rectè fiat à vobis, cùm Saluator noster in vestitu derisus vt vanus fuerit. Numquid huius stultitiæ vestræ dilucidum habetis monimentum in eo quod Hanon rex Ammonitaram, vestes seruorum Dauid in eius irrisionem fœdè præcidit? Nónne sic Christus Dauid noster, propter seruorum suorum vestes fœdas & abominandas (per quas ineptia, vanitas, curiositas & luxus fouentur) veste illusoria fuit indutus? Quòd si sponsi vestri dilectione non mouemini; terreat vos eiusdem futuri iudicis districta sententia: Visitabo super eos qui induti sunt veste peregrina. Exquiram, iudicabo, puniam omnem vestium excessum qualemcumque: siue in materia, siue in forma, copia, luxu, & vanitate, omnique modo, quicumque præter modum & rationem exstiterit.

2 Reg. 10. C

Soph. 1

At, venite, Filię Ierusalem, animę puritatem sectantes; & videte dilectum vestrum gradientem, formosum in stola sua. Nónne conscientiæ puritatem hac alba veste Christi doceri putatis? Vestes siquidem nostræ atque ornamenta, virtutes sunt. Numquámne audistis, Zachariam prophetam vidisse Iesum sacerdotem indutum vestibus sordidis, angelumque dixisse adstantibus; Auferte vestimenta sordida ab eo. Quo facto, dixit illi: Ecce, abstuli à te iniquitatem tuam; & indui te mutatorijs?

Zach. 1 D

Quid aliud hac visione nobis indicatum voluisti, Domine Iesu sacerdos noster, quàm quòd sordidas priùs vestes peccatorum nostrorum assumseris; vt in illis & pro illis despectus & passus, post resurrectionem

nem gloriosè reuestitus, nos tua gratia & virtutibus E exornares? Numquid in hunc vsum, baptizatis alba vestis dari consueuit, hoc typo, vt innocentiam sacro fonte haustam tueantur, virtutum incrementis adornent, iudicandique in eadem compareant?

Si adlubeat animo, vestem quoque illam lineam his applicemus, quam vsus Ecclesiæ noto vocabulo albam appellat. Nónne hæc in sacerdotalibus indumentis, præter vitæ immaculatæ candorem tanto ministerio dignũ, speciatim hanc quoque vestem Christi candidam repræsentat, quâ patiens illusus fuit?

Imitemur itaque ducem nostrum in albis ambulantem, tametsi derisum: & si pro eius amore derideri contigerit, toleranter & exultantes perferamus: certi, quòd, sicut Angeli in resurrectione vestibus albis amicti comparentes, omnem illam irrisionem in gaudium & honorem commutarunt; ita despectus omnis in decus & ornamentum conuertetur.

Oratio.

DEus, qui Vnigenitum tuum, in monte Thabor, gloriæ tuæ consortem, in amictu candido, declarasti; & eumdem posteà in alba veste despici permisisti: da nobis, quæsumus, vt hîc innocentiæ vestem illibatam, etiam irrisi seruemus; & posteà in monte sancto tuo, cum Angelis & Sanctis tuis, candidati, instar massæ candidæ, compareamus. Amen.

16. BARABBÆ ELECTIO.

En vbi mors vitæ componitur, orcus olympo:
Nec pudet hîc ſaltem non potiora ſequi?

Ezec. 6 PERCVTE manum tuam, & allide pedem tuum, & dic, Heu! eheu! Et tu, anima mea, viden', quale tibi ſpectaculum hîc exhibetur? Quidnam, putas, hoc rei eſt? Bonum & malum, vita & mors, Filius Dei & diaboli A filius theatrali tibi ſchemate proponuntur. Non audis B vtriuſque præconium: Dicit Deus Pater de Chriſto; Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. Dicit è contra diabolus de Barabba; Hic eſt filius meus dilectus; & vtrum voles, tibi, libera datur electio.

Ier. 4. Heu, heu, heu, Domine Deus; Ergóne decepiſti populum iſtum & Ieruſalem, vt cum ſceleſto latrone componaris? Tam malè pondus tui pretij, valorem æſtimationis, diuinitatis cum Patre conſortium ſtabiliuiſti? Legationis tuæ tabulas, vitæ, doctrinæ, miraculorumque per te patratorum fidem ac robur tam debili ratione ſanxiſti; vt non ſolùm vertantur in quæſtionem, verumetiam cum homicidæ nefandi criminibus ponantur in trutina, vt libera populus electione, quemcumque voluerit, ſibi dari depoſcat? Nihil tale. Ergo, quid facitis ſacerdotes? quid molimini Principes? Sanæ mentis ſitis, 2 Cor. 6 qui tam indigna committitis? Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas luci ad tenebras? Quæ denique conuentio Chriſti ad Belial? Lux venit in mundum; & perſuadetis hominibus, vt eligant potiùs tenebras quàm lucem. Iud. 8. Audite Iudith vos increpantem: Vos eſtis preſbyteri in populo Dei: & ex vobis pendet anima illorum:

ad

BARABBÆ ELECTIO.

En vbi mors vitæ componitur, Orcus olympo:
Nec pudet hic ſaltem non potiora ſequi?

Een vremt tooneel dit was, als hy, wien d'Enghlen wenſchen,
Hier werdt met Bar-abbas ghe-ſtelt, tot keur der menſchen.

Les enfers, et les cieux, ſont mis cy en balance;
N'es-tu pas vergoigneus n'en choiſir la cheuance?

ad eloquium itaque veſtrum corda eorum erigite. At, C vos duces cæci, fræno plebi regendæ vobis conceſſo, in eiuſdem interitum abutimini. Perſuaſiſtis vt eligerent Barabbam, Chriſtum verò crucifigi poſtularent. O iniquum commercium! agnum lupo, aurum luto, & cęlum cœno poſthabetis. Mendaces filij hominum in ſtateris: in mendaci & doloſa ſtatera veſtra, mors vitæ præponderat. Væ, qui dicitis malum bonum, & bonum malum! ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras! ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum! Vos filium Dei Ieſum negaſtis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. Vos ſanctum & iuſtum negaſtis; & petiſtis virum homicidam donari vobis: auctorem verò vitæ interfeciſtis. Nunquam ne legeratis hypocritæ; Qui iuſtificat impium & qui condemnat iuſtum, abominabilis eſt vterq; apud Deum? Recordamini itaque iam, quàm rectè vobis ipſe Chriſtus antè prædixerat; vos ex patre diabolo eſtis: ergo filij diaboli & Barabbæ fratres. Latronem proinde latrones, & filij Belial germanum vobis, homicidam, ſatanæ ſobolem elegiſtis.

Ezec. 2 *Act. 3* *Pro. 17*

O Iudæorum amentiam! ô furiam phreneticorum! Noli dimittere hunc, ſed Barabbam. Quid fuit hoc aliud dicere, quàm, Occidatur ille, qui mortuos ſuſcitauit; & dimittatur latro, vt iterùm occidat viuos? ſed fortè putaſtis, infelices, per hanc electionem adſtruere, Chriſtum latrone deteriorem; atque adeò nequam, vt neque pro feſti veſtri priuilegio foret liberandus?

Interim hoc facto præſignaſtis ignari, quòd Antichriſtum Chriſto quandoque eſſetis prælaturi. At, elegiſtis latronem, homicidam, ſeditioſum: videtis quàm ex æquo, quod tam iniquè elegiſtis, obtinetis? Nónne bella, ſeditiones, homicidia, & huiuſmodi funeſta vobis hactenus ad extremam vſque vaſtationem obtigerunt? Noluiſtis benedictionem, & elongata eſt à vobis: elegiſtis maledictionem, vobiſque conceſſa

eſt.

eſt. Quàm appoſitè nunc in vobis impletum eſt illud paradigma, quo ligna ſiluę rhamnum ſuper ſe regem elegerunt? Si verè (inquit) me regem conſtituitis; venite, & ſub vmbra mea requieſcite: ſi autem non vultis; egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani. Spinarum puncturas, voracemque flammam experimini. Sic & Carabbam vobis Alexandrinum, hominem inſanum, in Barabba pro rege ſublimaſtis; ideoque cum ſtulto ſtulti facti, dementiæ veſtræ meritas luitis pœnas.

Iud. 9. D E

Aſt vbi tu, virgo Maria? Curre, ſollicita populum, vt tot beneficiorum memor à Chriſto acceptorum, illum eligat: optio datur; concurrant infirmi, ſurdi, muti, cęci, claudi, leproſi, ab ipſo ſanati, famelici paſti in deſerto, mortui reſuſcitati, à dęmonibus liberati, & quotquot adhuc hiſce malis laborant; cōclament omnes; Dimitte nobis Ieſum, quia medicus & medicina, ſaluator & ſalus, paſtor & pater noſter eſt, ipſe eſt vita noſtra. Sed fruſtrà: nam verba iniquorum præualuerunt ſuper nos. Loquamur itaque ad cor Ieruſalem, vt fructus inde promanans animis noſtris medeatur.

Pſal. 64

O indignum commercium, dum latronem, mortis miniſtrum, vitæ datori vitæque ipſi præferimus! quod tamen peccādo perpetramus. Numquid igitur meritò, ſicut Iudæis fructus tam iniquæ petitionis adhæret, qua diabolum mortis principem in Barabba elegerunt, ita quoque peccatrix anima tam ſtultè eligens, latrociniis diaboli vexatur? Heu, quàm frequēter etiam hic error committitur, vt Barabbas Chriſto præferatur, quando in electionibus, officiis, & promotionibus, indigni dignis præponuntur! Viderint cum Iudæis, tam iniquæ prælationis auctores.

At tu, anima mea, ſpeculum hoc diuinæ bonitatis attēde; in quo charitatis, patientiæ, humilitatis exempla reſplendent: & diſce non indignari, ſiquando indignioribus poſtponaris; cùm Dominus Ieſus ſpōſus tuus, prę participibus ſuis à Deo dilectus, prę nequiſ-

ſimis

ſimis fuerit à Iudæis deſpectus. Quid? ſuperba mens noſtra, ſuæ ſemper excellentiæ ſtudioſior, hanc philoſophiam non capit? Poſtulet humiliter à Deo, & dabitur ei. Stimulo opus? admitte; Quando Deus vnicuique ſuum locum & ordinem eſt daturus; tunc tantò maiori cum gloria, quantò maiori cum ignominia hîc tibi à mundo fuerat denegatus, illum reſtituet, dicens; Amice, aſcende ſuperiùs.

Gratiæ tibi Domine immortales, quòd tam indigna tui cùm Barabba commutatione, præter exempla virtutum iam dicta, non ſolùm id præſignaſti ſed & præoperatus es, quod in maximorum peccatorum conuerſione futurum erat, factumq́ue agnouimus, & adhuc fieri videmus. Numquid tunc verè Barabbas in Chriſtum conuerſus eſt, quando meretrices & latrones cæli ciues effecti ſunt? Latro in cruce teſtatur; Paulus, Matthæus, Zachæus, Magdalena. Moyſes Æthiops mutauit pellem: Dauid latro, Mutius Ægyptius & ſimiles, ex latronum principibus ſancti Anachoretæ & Monachi facti, ex Barabba in Chriſtum transfuſi, lætantur. Gratiæ quoque tibi, pater æterne, quòd non dimiſeris Ieſum, ſed Barabbam, quia mors Barabbæ nobis prodeſſe non poterat.

Oratio.

TAnta eſt infirmitatis noſtræ miſeria, clementiſsime Domine, vt inter vitam mortemq́; conſtituta mens anxia fluctuet, ignara quid eligat; illumina vultum tuum ſuper nos, quæſumus; vt omnem mortalitatis illecebram reſpuentes, certa vitæ veſtigia conſectemur. Amen.

17. CHRISTI DENVDATIO.

Condere ſol, peplóque obnubere luna rubenti:
Sidera qui veſtit lumine, veſte caret.

2.Re.6 QVAM glorioſus fuit hodie Rex Iſrael, diſcooperiens ſe! & nudatus eſt, quaſi ſi nudetur vnus de ſcurris. Iſtud, tu Michol, A marito tuo Dauidi procaciter exprobrabas, quando poſitis regalibus indumentis, accinctuſque ephod lineo, totis viribus ante Arcam ſaltarat: ſed veriùs in Chriſtum filium Dauid hoc tuũ ſcom- B ma à Synagoga iactatum vſurpemus. Verùm, Ieſu caſtiſſime, quid hîc primùm contemplemur? Tu, qui terram herbis & floribus veſtis, cælum ſole, luna, & ſtellis, omniaque animantia naturalibus aut artificialibus tegis indumentis, ab ingratis tuis creaturis veſtibus ſpoliaris. Et quare (quæſo) ne verbulo hanc Chriſti denudationem attigiſtis Euangeliſtæ? An, præterquam quòd vt rem certam præteriiſtis, etiam Iſa.6. velut erubeſceutes cum Seraphinis faciem veſtram obtentu ſilentij velauiſtis? At, quare non potiùs aliqua nubium hîc illum texit: cùm nube per diem populum ſuum contra ſolis æſtum in deſerto protexerit? Aut quare non fulgor ſolis, oblatáve cælitus veſtis in hunc vſum ab Angelis eſt obtenſa? vel etiam, cur non ipſum iubar diuinitatis ipſius eum circumfulſit? Sed, ſicut nobis mereri, ita nos ſalutariter eru- Gen.37 dire voluiſti, Domine, cùm in te compleri permiſiſti, quod in Ioſeph, ceu figura, præceſſerat; quando fra- C tres eius, eum tunica talari & polymitâ nudauerunt.

Venite docibiles Dei, & tria potiſſimùm hinc documenta ſalutis haurite, in ſponſi veſtri denudatione vobis reuelata. Numquid iſtud in primis occurrit accõmodè; vt omnem inhoneſtam corporis nuditatem

etiam

CHRISTI DENVDATIO.

Condere ſol, peploque obnubere luna rubenti:
Sidera qui veſtit lumine, veſte caret.

O ſonne-ſchyn ſeer claer, u aenſchyn wilt verberghen,
Want-ſy den heer eerbaer, de meeſte ſchaemte verghen.

Soleil, cache ton front; toy lune, ſuy ton frere;
Pour ne veoir cet affront, qu'a ton maitre on va faire.

etiam in nobis ipſis euitemus? Multa ſiquidē honeſtè fiunt, quæ non poſſunt honeſtè videri. An ignoramus alium eſſe innocentum ſtatum, alium peccatorum?

D Primi parentes ante culpam, nudi non erubeſcebant; immò velut ignari, quid eſſet nuditas, nudi ſe nudos ignorabant. Nuditas enim cum innocentia coniuncta (vt in cælo futurum) honeſta erit, honeſtiſque illa loco velaminis: cuius aliquod (obſcurum licet longeque diuerſum) in infantibus eſt videre veſtigium. At peccatum nuditati confuſionem adduxit; hinc iidem parentes noſtri, cùm iam virtute innocentiæ iuſtitiaque originali eſſent ſpoliati, cœperunt erubeſcere: vt propterea Deus Adamum ita compellarit: Quis indicauit tibi, quòd nudus eſſes, niſi quia comediſti de ligno? *Gen. 3.*

Numquid Suſannam laudatam audimus, quòd erubeſcentiæ gratia, cùm ſe lauare vellet, etiam ancillas emiſerit, oſtiaque pomerij curauerit claudi? Sed eheu! pudicitiæ hoſtes ignorans incluſit. Quo ſecreto nobis indicio, precor, & argumento? Quòd omnibus quoque ſecluſis, internus ac domeſticus hoſtis nobis inſidens & inſidians ſit timendus. Quæris, quiſnam ſit ille? Senſualitas propria, ſtimulus carnis latitans, aſtuſque diaboli: vt quilibet eapropter à ſe nudo debeat formidare. Nónne & Bethſabee ſe in ſuo ſolario tutam putabat? ſed à Dauid rege conſpecta eſt, qui è regione in ſuo ſolario ambulabat poſt meridiem. Ah! iam ſol iuſtitiæ, verumque lumen in ipſius horizonte ad occaſum vergebat. Viden', etiam tuta timenda in re lubrica? Curioſitas omnia rimatur & penetrat. Viderint eam ob rem, qui nudas, inhoneſtas & ſcandaloſas imagines habent, & videndas exponunt in ſuis ædibus: meminerintque maledictionis E Cham, qui Noë patris ſui nuditatem propalauit. Chriſtus confuſione nuditatis, tametſi innocens, noſtræ confuſioni conſuluit, vt erubeſcamus.

Alterum Chriſtiane documentum audire feſtinas?

 Domini

Domini nuditate moneri te cogita, vt per charitatem nuda Christi membra in pauperibus vestias; quod & Sanctos fecisse cognouimus, Christumque coram Angelis fuisse testatum, & coram toto mundo in iudicio testaturum, sibi factum quod pauperi fuerit præstitum. Prophetam non audis inclamantem? Si videris nudum, operi eum; & carnem tuam, immò Christi carnem in proximo ne despexeris; velut in temetipsum inhumanus. An nescis? Nudi vestimentum est, quod à tinea comeditur, & discalceati calceus qui penes te marcescit. Væ vobis, auari, raptores & iniusti! qui quod natura impossibile credidit, vos non possibile tantùm sed & facile redditis, dum nudo detrahitis. Erubescite, qui nec bestias imitamini: oües siquidem ex duabus vestibus, alteram cedunt hominibus; & homo homini non miseretur. Tanti noueris esse studium hoc charitatis, vt Thabitam ob id à mortuis suscitarit Apostolus.

Isa 58.

Act. 9.

Verùm, quid hinc amplius, animarum nostrarum solatio, exsugamus? Tua Christe nos admonet nuditas, vt exspoliantes veterem hominem cum actibus suis, nouum induamus: laceram, vetustam, maculatam vitæ nostræ vestem exuentes, vitę tuæ formam, vt tunicam assumamus. Nónne diaboli, tamquam latrones, nos semper inter Ierusalem & Iericho, omni nostro merito despoliare nituntur? Sed prudentes esse debemus in omnibus viis nostris. Si te nudari contigerit; plagis imponendis es proximus: quapropter, aduigila; Bonorum namque operum assiduitas, pietatisque exercitium, vestis, ornatus, & arma sunt. Vidésne, vt in maxima ruant vitiorum discrimina, quicumque nudatum pectus hosti exponunt? Prudenter idcircò monemur; Ne nudi sed vestiti virtutibus inueniamur. Quin potiùs studeamus vestiri duplicibus; ne sit quòd domui nostræ à frigoribus niuis timeamus? Intus itaque & exteriùs sancti simus, & casti & corpore & spiritu; coram Deo & coram homi-

Colos. 3

2. Cor. 5.

Pro. 31

hominibus bona prouidentes ; oleum habentes in vasis cum lampadibus : quod intus & deforis est paropsidis, emundantes.

Audi, quid dicat Apostolus, ô anima mea, & non cadat in terram tam pretiosum elogium. Beatus qui vigilat & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet. Agnosce quidem pauperiem, miseriam, & nuditatem tuam : sed suadeo tibi emere à dilecto tuo gratis, aurum ignitum, probatum, vt locuples fias ; & vestimentis albis induaris, vt non appareat confusio nuditatis tuæ. Vestem verò veterem abiectam; ne vnquam resumseris: sed & hîc æquè fidelis ac constans, dicito; Exspoliaui me tunica mea (conuersationis antiquæ) & quomodo induar illa?

Apo.16

Apoc.3

Can.5.

Oratio.

Deus, cui nuda & aperta sunt omnia, & qui cunctorum corda scrutaris & renes; te, per Vnigeniti tui ad flagella nudationem exoramus, vt veteris vitæ vestimentis exuti, non nudi sed virtute vestiti ambulemus, donec exuto tandem corpore, veste immortalitatis ornemur. Amen.

18. COLVMNA.

Quæ cæli æternas ſtatuêre ſoliq́ columnas,
Ipſa horret vinctas vincta columna manus.

Cãt. 5. ADIVRO vos, filiæ Ieruſalem, Si inueneritis dilectum meum, vt nuntietis ei, quia amore langueo. Hoccine namque eſt amare dilectum, amore dilecti languere? hoccine amare fortem; deficere? infirmari? hoccine potentem diligere; deſtitui viribus, ſuíque impotem fieri? Æquúmne eſt vitam periculo mortis exponere, vt vitam inueniam & abundantiùs habeam, & interim de vita periclitari, tam blanda dulcis amoris amaritudine? Quæſiui, & non inueni illum: vocaui, & non reſpondit mihi. Inuenerunt me cuſtodes, qui circumeunt ciuitatem; percuſſerunt me, & vulnerauerunt me: tulerunt pallium meum mihi cuſtodes murorum.

Bono animo eſto dilecta, amore dilecti tui ſauciata: neque te languor hic terreat, quo corriperis; non enim mortis ſed obſes eſt vitæ. Mirúmne tibi videtur, ſi, ſanguine ad cor recurrente, membra exteriora langueſcant? quantus igitur languor terreſtrem hanc tui corporis habitationem manet, ſi totum cor, & tota cum omnibus ſuis viribus anima in Deum feratur diligendo? Conſta tantùm tibi, in hoc tam ſancto diligendi dilecti tui propoſito: & delectabilior erit tibi omni voluptate, hæc quantacumque amoris amaricatio, ſi fidelis fueris, & perſeuraueris amando.

Fulcite me igitur interim floribus; floribus inquam bonæ voluntatis, ſanctíque propoſiti: & ſtipate me malis exemplorum perfectorum: quia verè amore langueo.

Co-

Quæ cæli æternas ſtatuere ſolique columnas,
Ipſa horret vinctas vincta columna manus.

Welck is hier den pilaer? Chriſtus, of de colomme?
Weeſt ſoo met hem een-paer, ſo ſtaet-ghy als de vrome.

Ce marbre dur fremit, a ce fier garrotage,
Sentant cil, qui le fit ſouffrir un tel outrage.

Columnæ te dilecti tui ſociabimus ne collabaris,
A ſpecioſa & delicata, filia Sion: quin & ſuper dilectum *Ier. 6.*
B tuum vt firmiori innixam columnæ reclinabimus; vt tu tandem ipſa quoque columna efficiaris in templo
C Dei. Ignis te interim columna per noctem illuminet, ne vllæ te tenebræ comprehendant, ignorantiæ, *Exo. 13*
triſtitiæ, culpæve caliginem obtexentes. Et ne viciſſim te nimiæ proſperitatis dies in errorem inducat; æſtúſve quidam inanis gloriæ, temerariæ præſumtionis, vel ſubitæ iracundiæ deſuper feriat caput; Nubis
D tibi columna per diem obumbret, & in hoc mundi deſerto viam ad patriam oſtendat. Vtque cereus Paſchalis horum tibi figuram refert; ita ſi opus, & memoriam iuuet. Si verò Philiſthijm, gens tentatorum *Iudic. 16.*
E inuiſa, de te quaſi captâ prædâ triumphent; te inter duas blanditiæ terroriſque columnas conſtitue, & in virtute columnæ dilecti tui, vtramque illam ſpe plenus collidito; nam vnica hæc omnes infernalis ac mundanæ domus portas & vires conuulſit: pluſquam enim Samſon hic.

F Sed, en, virum video militiæ ducem, arbori alligatum: Achior eſt, quem Holofernes non procul à porta Bethuliæ ſic ſtatui iuſſit. Rogemus eum, Quid rerum ſit, quòd illum Aſſyrij vinctum reliquerint: fortaſſe non parum id faciet conferetque ad languentis amore dilectæ confortationem. *Iudith 6.*

Quid rerum eſt, Domine Ieſu (nam te in Achiore contemplor) quòd ita ſis columnæ alligatus, teſtis fidelis gloriæ Dei? Non ego, velut indigus columnæ ſeu firmitatis, ſed vt illa per me ſuffulciretur, eidem ſum alligatus. Ego teſtimonium perhibui veritati, & Veritatem ipſam in me columnam effeci, ac ſtabile firmamentum: vt quicumq; mihi adhæſerint, veritati vt columnæ innitentes, non vacillent; ſed, dum veritatem tenent, tuentur, & ſtringunt, ipſi per illam fortes fiant immotique perſiſtant. Nónne ſic vitis, dum ſuis flagellis palum cui alligatur amplecti-

tur, ab ipſo ſuſtentatur? Nónne ſic & mater mea, tenerrimæ alioquin complexionis, ceu virago fortiſſima, iuxta crucem ſtetit? Euge, euge, Deo dilecta, anima ſalutis tuæ ſtudioſa; quæ amore languebas, quæ à morâ mœrebas, quæ propriæ timens infirmitati lapſum formidabas: en tibi dilectum tuum; ſuper illum innitere, quia columna debilibus eſt effectus, columnæ terreſtri alligatus.

Cant. 8

Meritò quidem illa columna, cui Dominus in domo Caiphæ noctu alligatus fuit, porticum templi ſuſtentare dicitur; ſed Chriſto, ceu fortiori columnæ tota terræ cælique machina incumbit. Iacta igitur cogitatum tuum, cor tuum, & te totam in ipſo, & fluctuationem non ſenties in æternum. Vis ampliùs? Ecce quò euadit tuum illud amore languere. Non ſolùm in eo qui te confortat poteris omnia, ſed ipſa quoque columna in templo Dei per illum efficieris, ingenti aliorum ad te confugientium fulcimento.

Ier. 1.

Teſtem quæris? Audi per prophetam loquentem Dominum; Ego dedi te hodie in columnam ferream. Audi diſcipulum quem diligebat Ieſus id confirmantem; Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei: in æternum ſtabit. Nónne hoc eſt quod deſideras? quod tota mente geſtis exultabunda, dum cantas quotidie, Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Neque mors, quia fortis vt mors dilectio.

Apo. 3.

Sta igitur, & eſto fidelis vſque ad mortem: & qui videbantur columnæ eſſe, dextras daturi ſunt tibi; & conſortis in via conſtantiæ, & pacis æternæ cum ipſis in patria conſequendæ.

Audite itaque & vos, quicumque flante tentationis, perſecutionis, & deſperationis vento, nutatis; audite præconis vocem vos erigentem: Ne ſimus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum; in aſtutia ad circumuentionem erroris. Si quis naturæ debilitate deterri-

Ephe. 4

tus,

tus, fluctuationem aliquam huiuſmodi in ſe irrepere percipiat animo: ſtatim is columnam veritatis arripiat, ac firmamentum Eccleſiam: Chriſtum columnæ alligatum, pro nobis columnam factum mentis vlnis amplexetur, & columna Chriſto coniunctus euadet: cum S. Lucia fiet immobilis, & cum ſanctis Stylitis columna ſuper columnam ſtabit. Columnæ quidem cæli contremiſcent ad nutum Dei: ſed qui ſperat in ipſo, non commouebitur in æternum.

Oratio.

Omnipotens ſempiterne Deus, fragilitatis humanæ ſingulare præſidium, te ſupplices deprecamur, vt qui in tot aduerſis ſine te ſubſiſtere non valemus, Vnigeniti tui virtute, ceu columna, ſubnixi, & in fide inueniamur ſtabiles, & in morum rectitudine maneamus immoti. Amen.

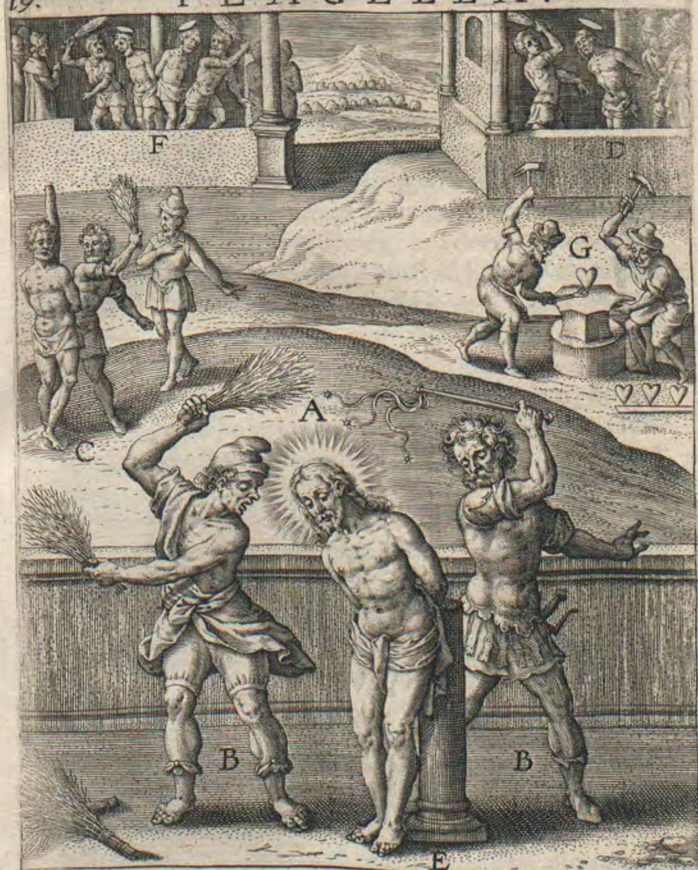

19. FLAGELLA.

Sanguineis, corpus diſſcinderis vndique ramis?
Hóſce tibi infelix germinat arbor Adæ.

Iſa.28. ECCE validus & fortis Dominus, ſicut impetus grandinis; turbo confringens, ſicut impetus aquarum multarum inundantium & emiſſarum ſuper terrã ſpatioſam. Viriliter Pſ.26. age, cõfortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum, Dilecta cum Dilecto tuo columnę alligata. Ipſe quidem vt flagellum inundãs ſuper iniquos, dum vltricem manũ ſuam pro inuicta ſua potẽtia in eos exercet: ſed nunc, miſericors & patiens effectus; quia inundauerũt ſuper Pſ.37. nos mala, dicit Patri ſuo pro nobis; Ecce, in flagella paratus ſum. Et quoniã multa flagella peccatoris ſunt; ipſe ideò, qui peccata noſtra in ſe ſuſtulit, vapulauit 3.Reg. 12. plagis multis. At, tu ne viciſſim dixeris Domine; Pater meus cecîdit me flagellis; ego verò cædam vos ſcorpionibus. Meritò quidẽ id poſſes, ex æquo diiudicãs, omnium creator Domine: ſed, cùm iratus fueris, mi-Pſ.34. ſericordiæ recordaberis. Quid eſt hoc enim quod dixiſti; Congregata ſunt ſuper me flagella, & ignoraui? Niſi quia ſicut tam innocens fuiſti, vt nulla in te cauſa flagrorum reperiretur, ita tãta erga nos charitate perferres omnia, vt nullius in nos vindictę recordareris? Sed quo vos iure Iudæi ita in benigniſſimum Dominum deſæuitis? In lege quid ſcriptũ eſt? quomodo le-Deut. 25. gitis? Pro menſura peccati ſit & plagarum modus; ita dumtaxat, vt quadragenariũ numerum non excedãt: ne fœdè laceratus, ante oculos tuos abeat frater tuus. Et quem vos hîc modum ſeruaſtis? quo ſtetit numero veſtra crudelitas? quid miſericordiæ repertũ in oculis veſtris; quando, non fratrem veſtrum tãtùm ex ſemine Abrahæ ſecundùm carnem, ſed & Dominum omnium

19. FLAGELLA.

Sanguineis corpus diſſcinderis vndique ramis?
Hoſce tibi infelix germinat arbor Adæ.

Wy hebben t'quaedt ghedaen, en Chriſtus draeght de ſlaghen:
Laet-dan de booſheit ſtaen, en ſoeckt hem te be-haghen.

Ces fleaux enſanglantès, qui ton ſaint corps ſeillonnent,
Par nos pechès plantès, de nous pechés ſurgeonnent.

nium ita fœdè dilaniastis? At, Romanorum, clamabitis, istud est opus: quibus nullus plagarum numerus vel modus à lege præscribitur. Credo, sed vos omnis tragœdiæ fons & caput. Interim vos Romani D quid agitis? Hominem Romanum, indemnatum licet *Act. 22* vobis flagellare? Hominem Deum? Neque tantùm Romanum, sed & Romæ ipsius totiusque orbis conditorem? hominem irreprehensibilem, indemnabilem, regem cælorum & Dominum dominorum? Pilatus, dicetis, ita imperauit. Quid ad hæc Pilate respõdes? quid rerum prætexes? fortè dices; Iudæi linguis illum incessanter flagellabant, & instanter in multis accusabant, quapropter illum ad crucem expetebant: vt igitur, si quid esset culpæ, flagellis diluerem; hominem corripui: sin minus, furori persequentium facerem satis; denique si crucifigẽdus foret, more nostro, flagris concisus, supplicio extremo esset præparatus. O cæcas hominum mentes! ô iniquum consilium Iudicis! ô facinus detestandum! Mos vester fuerit, reos extremo supplicio addictos priùs flagellare, vel etiam ad leuioris delicti emendationem virgis cædere; quid hoc ad omnis noxæ expertem? Nónne sciebas, propria tibi testante conscientia, quòd per inuidiam tradidissent eum? Nec igitur erat, quòd capitali piaculo flagra præirent, nec quòd leue delictum flagellis corrigeres: quia innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & agnus sine macula erat. Neque erat, quòd iustum vlla ratione cæderes, etiam vt à morte crudelissima eriperes, ipsi fortè per alios, quod metuebas, inferenda. Emendatum, inquis, dimittam: at cùm non sit inuentus dolus in ore eius, nihilque in illo emendandum repereris; restabat, vt tu te corrigeres, neque in gratiam impiorum innocentem flagellares.

Verùm enimuerò, profundius erat secretum tuum Iesu patientissime; quod omnem persecutorum tuorum molitionem & malitiam mira dispẽsatione superabat. Nos, serui nõ inutiles tantùm, sed & vecordes, cerui-

ceruicosi, furaces, & fugaces eramus; & tu in forma
Pro.18. serui comprehensus filius luis. Virga dorso eius, qui indiget corde, debebatur: quales omnes eramus nos:
Ps. 63. Scrutati sunt impij iniquitates; defecerunt scrutantes scrutinio, quia causa inuenta non fuit in te. At quia
Isa.38. proiecisti post tergum tuũ omnia peccata nostra; tametsi accesseris ad cor altum, humanam in diuina sublimando naturam; tamen humiliatus es Deus. Et quia à planta pedis, vsque ad verticem capitis non erat in nobis sanitas; pro mensura peccati fuit & plagarum modus, sine modo videlicet aut mensura.

Vbinam latitas, anima mea; quę ita adiurasti sodales pro dilecto tuo, cuius amore languere te referebas? huc ades, & vide quomodo te dilexerit, qui pro tui confortatione sic infirmatus est, tamque copiosè sanguinem suum effudit. Dic nunc, & meritò; Dilectus
Cãt.5. meus candidus & rubicundus. O mi sponse quis te nudauit? quis te columnæ alligauit? quis tam inhumaniter flagris conscidit? O amantissime, ô castissime, ô purissime Iesu! ô flos omnis carnis, & totius humanæ naturæ solatium & decus! quomodo te video in conspectu impurissimorum & crudelissimorum hominum stantem? dilaceratum, & toto corpore purpureo sanguine perfusum? O lilium candidissimum! ô rosa rubicundissima! ô fons domus Iacob vberrime! Verè disciplina pacis nostræ super te, vt liuore tuo sa-
Isa.38. nemur. Domine quid dicam, aut quid respondebo
Ier.31. tibi, cùm ipse fecerim? Ego comedi vuam acerbam, & dentes tui obstupescunt: ego rapui, & tu exsoluisti: ego qui peccaui, (ô pater cælestis!) filius autem hic tuus, innocens agnus, quid commeruit?

E

O amor Christi incomprehensibilis! ô nostra maris instar exundans iniquitas! Peccatum quidem generat mortem: sed quia fortis, vt mors, dilectio; amor vicit iniquitatem, sapientia vicit malitiam, vt vbi abundauit delictum, superabundaret & gratia. Tantùm caue quisquis es, ne facinus iteres, propter quod

virgineum illud Christi corpus flagellatum est: sique te linguis hominum alióve modo flagellari contigerit, Apostolorum cęsorum exemplo toleres patienter.

F Gusta summitatem virgæ eius in paruo quod pateris, & cum Ionatha miro melle refectus, oculos illuminari percipies. Si à Domino corriperis, ne cum hoc mundo damneris, non turbetur cor tuum; osculare osculo oris tui aureæ virgæ summitatem, & seruaberis: summitas enim tantùm virgæ est quam sentis. Flagella te tribulationis delectent, quæ non appropinquabunt tabernaculo, sed in via tantùm dantur, vt eò perueniamus. Visne paternæ dilectionis symbolum? virgam pacato animo admitte: tali namque vehiculo filium ad se recipit pater: talique modo cor prauum recuditur.

1. Reg. 14.

Esther 5.

G Væ itaque ceruicibus obduratis, impatientibus, recalcitrantibus. Reget vos in virga ferrea, & tamquam vas figuli confringet vos. Percutiet vos in virga oris sui, gladio inquam ancipiti; Ite maledicti in ignem æternum. Dic tu igitur, anima mea, Mihi adhærere Deo bonum est, cumque infirmo Iesu infirmari, vt fortitudo & salus mea, eius efficiatur infirmitas.

Oratio.

Deus, qui propter scelus populi tui dilectum filium tuum flagellis impiorum percußisti; merito sanguinei roris ex eius corpore promanantis gratiam cordibus nostris infunde, vt numquam per peccata super dolorem vulnerum eius addamus, sed vt filij dilectionis in flagella parati, in patientia animas nostras poßidere poßimus. Amen.

20. VE-

20. VESTIS PVRPVREA.

Christe, tuus sanguis meliùs te purpurat; isthæc
Est tibi ludibrium purpura, risus honor.

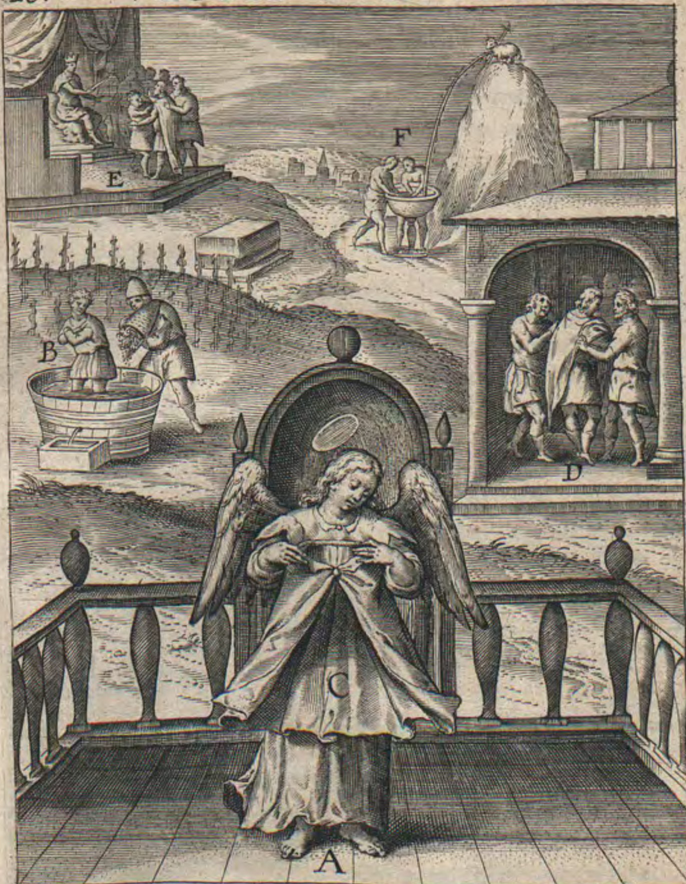
Isa.63. QVIS est iste, qui venit de Edom, tinctis A vestibus de Bosra? Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ? Ego qui loquor iustitiam & propugnator sum ad saluandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcaui solus, & de genti- B bus non est vir mecum. Calcaui eos in furore meo, & conculcaui eos in ira mea; & aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea coinquinaui.

Isa.45. Verè tu es Deus absconditus; Deus Israel Saluator. Verè ascendisti super occasum: & ideò DOMINVS nomen tibi. Factus es vermis, & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis; & interim Deus verus; cæli & terræ conditor, iudex constitutus à Patre viuorum & mortuorum. Percussus, passus, contritus, & ad nihilum redactus es in infirmitate; & interim vt victor triumphatorque exultas & gloriaris in veritate. Et quia veritas Dei in te est, hæc glo- 2.Cor. 11. riatio non infringetur: sed abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.

Nosse desideras, amica dilecti, quàm multipliciter C eius indumenta rubricata reperias, quantumque mysterij his obueletur? En quoties Regis tui chlamys rubenti flagrantique hoc colore imbuitur, vt tot mutatoriis adspectabilis, ardentiùs te in sui amorem alliciat, tuque etiam tandem compareas circumamicta varietatibus.

In primis, numquid peccata nostra, ceu coccinum,

20. VESTIS PVRPVREA.

Chriſte tuus ſanguis melius te purpurat; iſtæc
Eſt tibi ludibrium purpura, riſus honor.

Hier woordt het purpren kleedt, vertoont, tot onser leere;
Naer meesten spot en leet, volght d'aldermeeste eere.

Cette graine a pour blanc, de te rendre mocquable:
Mais cette de ton ſang, t'eſt trop plus honorable.

num, corpus eius niue candidius tamquam virum venientem de Edom,& tinctis vestibus de Bosra,circumtexerunt, quodq; mortalitatis nostræ vestimentum assumserat, sanguinibus iniquitatum coinquinarunt? Numquid ea propter candidulum planéque virgineum corporis sui vellus, vt agni immaculati, roseo suo sanguine purpurauit? Nónne multo præstantius eminentiusque tincturæ genus tibi videtur illa charitas dilecti tui,quæ vi sua latenti, & peccatorum nostrorum rubiginem, & sanguinis ipsius purpuram,& chlamydem deinde coccineam,in commune regalis ornamenti consortium solerter & ardenter attraxit? Ecce quantò nobilius amore tui tincta sint indumenta dilecti, quouis cocco vel purpura, quæ bis tantùm tingebatur?

En tibi iam igitur tabernaculum fœderis verum & viuum,pellibus arietum rubricatis opertum. En tibi altare redemptionis nostræ, nudandum cinere mortalitatis,purpureo vestimento inuolutum, Christum inquam rubentem, cùm iam iam transiturus esset ex hoc mundo ad patrem. En ferculi (quod fecit Salomon) ascensum purpureum, mediis charitate constratis propter filias Ierusalem.

Exo.36
Num.4
Cant.3

Egredimini itaque, filiæ Sion, & videte Regem Salomonem:nónne plusquam Salomon hic? Nónne hic est Christus, Messias, & Propheta ille magnus, quem omnes prophetæ dixêre venturum? Video in te, Iesu, veri Regis Iudæorum, te verè confitentium, maiestatem; sed super omnia tuam in his omnibus amplector charitatem.

Vos autem (ô milites impij) suscepistis illum quidem in prætorium, congregantes ad eum vniuersam sceleratorum cohortem; & exuentes eum (vestibus quas dirè flagellatus incipiebat induere, è manibus eius ereptis) chlamydem coccineam circumdedistis ei.Sed quid vobis videtur de Christo: Nónne iocus hic vester & irrisio, consilium Altissimi valuit prohibere?

bere? Numquid potiùs illud adimpleuit? Scitis quid toto hoc tragico veſtro tumultu feceritis? quid præſignaſtis? quid toti mundo ſpectandum præbuiſtis?

Regem declaraſtis Ieſum, ad quem, vt vnicum mundi Saluatorem, peccatores vniuerſi concurrerent. Videtíſne inſuper, vt figuras tanti myſterij prænuntias adimpleritis? Numquid iam verè Ionathas noſter (columbæ donum, de Spiritu ſancto conceptus Ieſus) iuſſus eſt ſpoliari veſtibus ſuis, & indui purpura? Nónne ſimiliter verus nunc noſter Daniel purpura eſt indutus? Vos interim illum blaſphemi per riſum, vt lubet, Regem Iudęorum ſalutate; nos corde, ore, & opere, vnanimes profitemur & dicimus; Regi ſæculorum immortali, inuiſibili, nunc in carne noſtra viſibili, & tamen vero Deo, honor & gloria, maieſtas & imperium, in ſæcula ſæculorum. Amen.

1. Mac. 10. D *Dan. 5.* E *1. Ti. 1.*

Accingimini, quotquot fideles præeuntis Regis aſſeclæ eſſe contenditis. Rubrum ſit veſtimentum veſtrum, rubenti charitatis ardore; quia charitas operit multitudinem peccatorum. Natiuus te rubor iſte deſtituit? Laua à malitia cor tuum, ſtolamq; tuam in ſanguine agni: non tantùm per viuam paſſionis eius memoriam; ſed ſingulariter per ſanctorum Sacramentorum participationẽ, & veram carnis mortificationem: immò quoque, ſi Deus tibi conceſſerit, per aliqualem martyrij participationem & palmam. Numquid & nos reges ſumus? numquid in hoc renati? vncti? confirmati? Regis igitur regum imitatores nos eſſe oportet. Rubricatus fuit in circumciſione, in ſudore ſanguineo, in flagellatione, in coronatione, in crucifixione, præter eminentem amoris tincturam, quæ principale paludamento coccineo contulit decus; & nos igitur, ſi non datur pro eius amore fundere ſanguinem, non pigeat pro ipſius nomine exercere charitatem. Porrò, tametſi regnum noſtrum non eſt hinc, vbi vita noſtra militia eſt ſuper terram; pro illo

1. Pet. 4 *Ier. 4.* *Apo. 7.* F

illo tamen in hoc mundo, in hac carne, hiſce armis, ſub purpurato Regis noſtri vexillo, certandum eſt. Non te ſatis ad tam glorioſum certamen tamq́ue inſigne trophæum prædicta incendunt? inuictum Chriſti athletam attende, qui viua detracta pelle, totus purpuratus toti mundo ſpectaculum factus eſt.

Purpuratam itaque chlamydem, regiam & militarem, Chriſtiane, non negligas. Nobilis verè iſta Chriſtiani militis armatura, & fortis: vt inuictus & fortis effectus in bello, euertas inſuper caſtra exterorum: vt Chriſti proprioq́ue ruſſatus ſanguine, per purpuratum Regis tui ſanguine paludamentum, nec vulnera ſentias, nec ſanguis decurrens, oculis proprijs vllam inferat animi deiectionem, neque aduerſario hoſtilis animi erectionem. Quin potiùs elephantum bellicoſorum more, rubeus veſtimenti mixtiq́ue cruoris color, ad maiorem certandi vincendiq́ue flagrantiam exacuet: cùm nemo ſit coronandus, niſi qui legitimè certauerit.

Oratio.

DA nobis, Domine, iugem Filij tui pro nobis paßi memoriam, velut veſtimentum, quo ſemper præcingimur; vt per corporis purpurati ruborem, & peccata noſtra charitate tegantur, & ſi quid pro tui nominis gloria pati contigerit, in hoc Regis noſtri ſymbolo gloriemur. Amen.

21. CORONA SPINEA.

Spina sub aurato diademate pungit honoris:
Christe latent spinis aurea serta tuis.

Isa.28. VÆ coronæ superbiæ, ebrijs Ephraim, & flori decidenti. Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim; & erit flos decidens gloriæ exultationis.

Vir Dei quando hæc erunt; vel quod signum euentus istius? Tanti mysterij momentum exactum est, quando super caput mansuetissimi atque humillimi Regis Christi corona humilitatis posita fuit. Numquid ebrij fuistis, non à vino, Iudæi, sed acerbi liuoris rabie, & tabe obstinatæ superbiæ, quando vt lymphatici in Christi ludibrium necemque ferebamini? Exultastis & effloruistis insani, ad modicum, in nefandorum votorum successu; quando Dominum & Regem gloriæ Gentibus tradidistis, ad illudendum, flagellandum, & spinea corona (ridiculi regis in morem) coronandum. A

Sed, quò euanuit inanis hæc vestra gloriatio? flos vester emarcuit, decidit, & vnà cum corona vanæ vestræ superbiæ pedibus omnium conculcatur. Fecistis quidem in eum, quæcumque pro cæca vestra libidine voluistis: sed ipse nihilominus præstituta ab æterno trophæa manibus vestris administris est consecutus. Numquid arietem non solùm inter vepres hærentem cornibus vidistis, per vos pro Isaac immolandum; verumetiam ipsimet eum sentibus atrociter implicuistis? Quo fœnore? Quando ducem gregis Dominici coronatum immolastis, nobis in Isaac risum, vobis verò perpetes lacrymas, peperistis. *Gen.22* B

Vos, scio, milites impij, scio, vos id fecistis; sed vos, ô Iu-

21. CORONA SPINEA.

Spina ſub aurato diademate pungit honoris:
Chriſte latent ſpinis aurea ſerta tuis.

Laet Chriſte u doorne-croon ons herten nu ſoo pranghen;
Dat wy in ſ'hemels throon, der glory croon ontfanghen.

Que mon cueur poinçonnè, Seigneur de voz espines,
Puiſse estre couronnè, de voz gloires diuines.

ô Iudæi, totius huius tragœdiæ fuiſtis auctores. Illi, audiente benigniſſimo Domino, tam infamis tamque inhumanæ coronationis inière conſilium, eodemque ſpectante coronam de ſpinis plexuerunt; at vos, licet foris ſtantes, in mitiſſimas eius aures ignominiæ voces eſtis eiaculati; & ridiculæ coronæ materiam ſuppeditaſtis, dum blaſphemi infremuiſtis eique probro vertiſtis, quòd ſe Chriſtum Regem feciſſet: quod & fortiùs poſtea adſtrinxiſtis, ingeminantes, Non habemus regem niſi Cæſarem. Illi quidem manibus armatis ac fuſtibus horrentem vndique ſentibus coronam amabili eius capiti violenter impegerunt; at vos eamdem linguis vibrantibus vſque ad cordis eius penetralia impreſſiſtis.

C Numquid interim verè & illud impletum eſt, quod Arca teſtamenti & altare thymiamatis coronâ aureâ cingebantur? Corona tua namque ſpinea, dulciſſime Domine, regali quouis diademate præſtantior, & quauis Romani triumphi ſeu gloriæ coronâ nobilior. Veram itaque in te arcam fœderis inter humanum genus patremque tuum initi contemplamur: & altare thymiamatis amplexamur; quod exſecrandum peccatorum noſtrorum pædorem, admirandâ tantæ tuæ obedientiæ fragrantiâ prorſus corrigat, in ſuauitatemque conuertat. Vidiſti, ô Moyſes, & mirabaris Deum in ardenti rubo loquentem: quid nunc diceres, Deum ſi videas ſpinis coronatum? Vidiſti, Ioannes, Sanctos in cælis aureas ſuas coronas ante thronum ad Dei pedes deponentes; at nunc videas impuros homines diuinum Chriſti caput ſpinis coronantes.

Exo.25

Exo. 3.

Adeſte fideles, contemplamini Chriſtiani, quid inſuper fecerint ignorantes homines peſſimi. Ornauerunt
D faciem templi non manufacti, per ipſos mox ad digniorem erectionem deſtruendi, non coronis aureis, ſed ſpineo ſerto, quouis auro præſtantiori. Verùm, benè habet: Benedices Ieſu coronate coronę

1 Mac. 4.

Pſ. 64.

anni benignitatis tuæ; quia verè hic annus benignitatis & gratiæ fuit, quando terra dedit fructum suum, superbenedictum Virginis filium. Spinas illa quidem & tribulos cultori suo & creditori germinauit, sed sanguineo eiusdem rore conspersa, maledictioni, cui proxima fuerat, est exempta. Iam etenim ex spinis vuas, & ex tribulis tribulationum ficus colligimus. Meritò eapropter, Iesu, quòd execrationem illam (qua terræ, ob mandatum à nobis violatum mulctatę, seges spinea erat) sustulisti; spineâ nunc coronâ redimitus incedis; hoc ipsum gestans in triumphum, per quod tam nouam adeptus es palmam. E

Cant. 2. En vobis nunc, amicæ sponsi, virgines agno dilectę, lilium vestrum inter spinas: Virgineum diuinumque capitis vestri caput spinis coronatum. Currite, currite; atque vt lilij candore & odore fruamini, parum vobis sit, si à stipantibus illud spinis compungimini. Immò gloria sit hæc vestra, vestrum decus & solatium, si spineæ eius coronæ totas vos inserueritis: certę, quòd spinea hæc Christi corona aureas vobis in tempore suo germinabit. F

Audi vicissim mundanæ mollitiei amator & cultor, Decétne sub capite coronato, membra tam esse delicata? Audi delicate & ad malum malè caute miles: Sepi aures tuas spinis: corona te Christi ducis circumsepiat, qua tortuosus coluber arceatur ingressu. Times, ne pedes in malum præcipites ruant, ferarisque quò non oporteat? Et hisce terreberis, mentis tuæ sensum pungentibus. Sepiet coronatus Iesus vias tuas spinis: remordebit intus conscientia, consilia prudentium obstabunt, terrebunt concionatorum voces, increpatio sacerdotis comminabitur, si attentaueris. Quid hoc est? spinæ Christi resistunt, clamantque, Reuertere, reuertere Sunamitis, anima dormiens, tui oblita; muta consilium, redi ad cor. In malum ferebaris, perieras. Sepiuit misericors Dominus viam tuam spinis, ne perires. Tantú, ne Deo indigneris, *Eccli. 28.* G *Osee 2.*

ris, vel cuicumque amico cursum tuum prohibenti, sed magis gratias age. Quòd si vel præoccupatus, vel præceps, vel peruicax, in malum es lapsus; vide quid consilij de te inierit Dominus in figura Gedeonis ad viros Socoth dicentis; Conteram carnes vestras cum spinis & tribulis deserti: per pœnitentiam, per patientiam, per veram affectuum mortificationem. Ita fac Domine, cum seruo tuo. Vtque aliquam coronati tui capitis referam speciem, detur obsecro menti meæ, & salutaris pœnitentiæ compunctio, & alienæ miseriæ compassio; insuper & stimulus zeli æmulantis quod rectum est coram te: totusq; ad te conuertar in ærumna mea, dum triplex eiusmodi configitur spina.

Iud. 8.

Eia igitur, anima mea, ne turberis, si quando tibi, vel à Deo, vel ab homine, corona tribulationis intexitur. Quis non gaudeat in sæculo, si vestem sibi nouam, pretiosum paludamentum, coronamque auream videat adaptari? At, puncturæ molestant: & hîc gaude: Christique coronam, pignus esse coronæ cælestis irredimibile, arbitrare.

O sertum amabile! ô ceruical Christi dulcissimum! ô regale veri Christiani hominis ornamentum! Numquam recedas à corde, numquam marcescas in capite, sed semper noua virtute reuirescas in opere.

Oratio.

Rosa tuæ charitatis immensæ nos mirè lætificat, omnipotens Domine, sed iusti iudicij tui nos spinæ deterrent: sic itaque nos, quæsumus, spinea dilecti Filij tui corona communiat; vt per medios tribulationum aculeos, ad coronam gloriæ pertingamus. Amen.

22. ARVNDO.

En etiam ſpecimen ſceptri regalis arundo:
I modò arundineâ ſis leuitate potens.

Matth. 11.

QVID exiſtis, Iudæi, in deſertum videre? Quid ſenſiſtis de Chriſto in cordibus veſtris? quid populis in illo ſpectandum dediſtis? Arundinem vento agitatam? An vmquam igitur vel minimum inconſtantiæ in ipſo dictiſve eius eſtis experti? hoccine ſonabant illa verba, quibus illum aggreſſi ſunt miniſtri veſtri, à vobis miſſi & inſtructi, dicentes; Magiſter, ſcimus quia verax es;& viam Dei in veritate doces: Et non eſt tibi cura de aliquo? At, ipſe dixit, Rex ſum ego; atque ita vanam hanc eius arrogantiam meritò ridendam exiſtimauimus. Verùm, quid ſi Rex ſit verè, cui ſic illuditis? & quidem Rex regum, & Dominus dominantium? quid acturi, quid dicturi, quid tantæ temeritati & inſaniæ eſtis prætexturi, cùm ipſe veſter futurus eſt iudex? A

2 Mac. 9.

Verum quidem, quod Antiochus olim, qui ſibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, & ſuper humanum modum ſuperbia repletus, montium altitudines in ſtatera appendere, quique ſidera cæli contingere ſe arbitrabatur; ex graui tandem ſuperbia ad ſui agnitionem adductus, diuinâ admonitus plagâ, dicebat; Iuſtum eſt, ſubditum eſſe Deo; & mortalem non paria Deo ſentire. Sed, quid hoc ad Chriſtum Regem & Dominum, de cælo vobis conteſtatum: qui non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo? Non recordamini tres Magos (Reges Arabum & Saba) veniſſe Ieroſolymam, rogantes, Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? dicenteſque ſe ſtellam eius vidiſſe in Oriente, regiam diuinamque eius originem B

En, etiam ſpecimen ſceptri regalis, arundo:
I modo arundinea sis leuitate potens.

Iſt nu niet wel ghegheckt, daer t'ydel ziet tot ſpot?
Doot-moedicheit die ſtreckt tot eere en lof voor Godt.

Te veus-tu preualoir des ſceptres de ce monde?
Voy comme leur pouuoir sur vn rozeau ſe fonde.

nem adſtruentes ? Nónne & ipſi ſuis id muneribus ſunt proteſtati ? Numquid & vos ipſi, Sacerdotes & Scribæ, ab Herode rogati, vbi teſtarentur Prophetæ, Chriſtum Meſſiamque naſciturum, reſpondiſtis vnanimes, quod res erat; In Bethlehem Iudæ? Qua nunc igitur fronte, ceu vanum, inanem; riſuque dignum regem, arundineo ſceptro deridetis ? Verè vos & hac vice in veſtris inuentis veſtraque ſapientia euanuiſtis, qui tali proteruorum militum commento applauſiſtis.

Sapite, quotquot in hoc facinore, malitioſorum hominum imitamini factionem : qui de diuina regiaque eius potentia & maieſtate (ſiue defectu fidei, ſiue temeritatis exceſſu) minus quàm par eſt opinamini: vt qui vel nequeat nocentes reperire, vel repertos punire non valeat. Deus ſiquidem vt non irridetur, ita nihil perſpicaces eius oculos fugit, vindicéſve euadit manus. Econtrà, gaudete & in ipſo confidite, qui de veſtra infirmitate formidatis.

C Gratiæ tibi, Ieſu fortiſſime, pro noſtris peccatis irriſe. Nos verè tales ſumus, quales arundo illa tibi data deſignabat: vani, inanes, inſtabiles, omni vento fluctuantes, nihil habentes fortitudinis, nihil virtutis continentes; & interim nihil non præſumentes. Numquid ita mecum teſtamini, filij hominum, qui diligitis vanitatem, & quæritis mendacium ? Nónne teſtantur id ſtudia & opera noſtra vana, riſuque digniſſima, dum proprio iudicio & viribus nitimur; quando confidimus in homine, & ſpem ponimus carnem brachij noſtri; quando nos plenos ſermonibus & ſciẽtijs arbitramur, & præ tumore vano arctat nos ſpiritus vteri noſtri; quando cum faſtuoſo illo iactamus, Diues ſum, & locupletatus, & nullius egeo, & neſcimus quia pauperes ſumus, omnibus indigen- *Ier. 51.* *Apo. 3.*

D tes? Numquid ſimiles arundini facti ſumus, quãdo in baculo arũdineo ſperamus, cui quò magis innitimur, eò citiùs frangitur ? Neſcis, ô homo, quia vanitati

ſimilis factus es, & dies tui ſicut vmbra prætereunt, dum his immoraris? Neſcis præterea miſer, te per vanitatem locum dare diabolo? In ſecreto ſiquidem calami habitat; in vanitatibus, in cogitationibus quæ ſunt ſine intellectu: quando ad omnem doctrinæ vel tentationis ventum agitaris, ſicut moueri ſolet arundo in aqua.

Iob. 40. E

Arundines itaque multis modis exiſtimus; ſed feciſti nobis Domine ſignum in bonum, quando (dirigente malitiam ſapientiâ) poſuerunt arundinem in dextera tua. O potens dextera! ô felix ſceptri locatio! Omnes in arundine tua, Chriſte, libenter concludimur, vt ſceptro tam ſalutari protegamur, vt in dextera tua collocati ſeruemur. Virga ſiquidem directionis, virga regni tui; ſceptrum contemtus, ſceptrum glorię. Tene quod habes, ô bone Ieſu, & nemo accipiat coronam tuam, cui ſumus implexi; nemo ſceptrum eripiat, cui ſumus inſerti. Fragiles, vacui, inſtabiles, & miſeri ſumus; ſed in hac dextera tua, fortes, inuictique reddemur, & omni benedictione replebimur: quia dextera tua repleta eſt muneribus.

Sed, noſtin', ô anima mea, quid hanc in rem facto ſit opus? ſicut te veram arundinem, vanam, omni bono deſtitutam, tum per naturæ corruptionem, tum per malitiæ culpam eſſe conſideras; ita quoque per ſtudium humilitatis hoc ipſum agnoſcas: vt arundinis in Chriſti dextera collocatæ prærogatiuâ fruaris & gaudeas. Dic igitur Deo deuota & fidelis: Ego in infirmitatibus meis gloriabor, vt inhabitet in me virtus Chriſti. Quídni? Cùm enim infirmor, tunc potens ſum: & omnia poſſum in eo qui me confortat. Arundinem quaſſatam non confringet Dominus; ſed modicum paſſos ipſe perficiet, confirmabit, ſolidabitque.

2 Cor. 12. *Phil. 4.* *1 Pet. 5*

Dicite itaque mecum, omnes qui vos egenos & pauperes agnoſcentes, ſuauiſſimo benedictæ huius cannæ almæque arundinis ſaccaro impleri deſideratis, dicite

dicite inquam; O Domine Iesu, qui esurientes reples bonis, & diuites de se præsumentes dimittis inanes; en, fragiles & vacui sumus. Reple tuorum corda fidelium, & tui amoris ignem in nobis accende: tibíque laudem decantabimus, dicentes omni populo terræ: Repleti priùs, pro panibus se locauerunt; & famelici saturati sunt. Erimus siquidem mirabiliter consolati, si hîc nostræ humilitatis arundines gratiæ tuæ vbertate repleantur; scimus etenim quòd per tuam admirabilem gratiæ benignitatem, & promissionem, posteà, pro eiusdem mensuræ capacitate, sequetur & gloriæ amplitudo. Fulgebunt etenim iusti, & tamquam scintillæ in arundineto discurrent; & regnabit Dominus illorum in perpetuum, & ipsi cum eo. Numquid dilecto tuo discipulo, Domine, id in visu præsignasti; quando pro arundine tribulationis & humiliationis hîc perpessę, vidit in cælis palmas in manibus eorum? O igitur felix arundo quæ æternæ gloriæ palmas progignis!

1 Reg. 2

Apo. 7.

Oratio.

DEus, humanæ conditionis amator, qui infirma mundi eligis, vt fortia quæque confundas: da nobis per arundinem, in Christi dextra collocatam, constantiam; qua nec mundi blandientis vanitate flectamur, neque desæuientis terrore quassemur. Amen.

23. GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc ficti ſpecie deludere Regni;
Qui Deus & veris ludit in imperiis!

1 Reg. 29.

NONNE iſte eſt Dauid, de quo canebant in choro, dicentes; Percuſſit Saul mille, & Dauid decem millia? Numquid hic eſt Chriſtus, ô Iudæi, Meſſias veſter, cui plurima turba, & fortè vos ipſi quoque clamaſtis exultantes; Hoſanna filio Dauid: benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Iſrael: benedictum, quod venit Regnum patris noſtri Dauid; Hoſanna in excelſis? Et quomodo ergo maledicunt canes hi morituri Domino meo Regi; duroſque acerbæ irriſionis lapides, adorationis ſpecie tectos, in eum conglomerant? A B

2 Reg. 16.

Sed in viro ſecundùm cor tuum, mitiſſime Domine, ſecretum latentis conſilij tui manifeſtè conſidero, dum ipſe tuæ huius illuſionis & iniuriæ ab homine ſcelerato perpeſſæ figuram referens, dicit; Dimitte eum, vt maledicat; Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid: Et quis eſt, qui audeat dicere, quare ſic fecerit? Iam dirè flagellis conſciſſus, purpurea chlamyde per iocum ornatus, ſpineâ redimitus coronâ, ſceptroque arundineo donatus, vt omnes in te Regalis inaugurationis partes per riſum admitteres; voluiſti quoque ridicula & probroſa genuflexione velut Rex Iudæorum ſalutari.

O ſuperbæ mentis noſtræ præſumptionem! ô dementis arrogantiæ faſtum! ô regalis cuiuſdam eminentiæ, ad ardua Virtutis conceſſæ, præfracti animi noſtri ambitionem! En quantis ignominiæ ſummæ momentis, per humilitatem à Deo maieſtatis expenditur; quod à nobis viliſſimis hominibus, ipſius mandata ſpernentibus, per inanis iactantiæ faſtum perpetratur!

GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc ficti ſpecie deludere Regni,
Qui Deus, et veris ludit in Imperijs!

Met ſlaghen, ſchimp, en ſpot, ſy Christum coninck groeten.
Wilt, o ghenadich Godt, daer door ons ſchulden boeten.

Est-ce cy donc la foy, que voſtre folle rage,
Fait a vn qui ſeul Roy, merite tout hommage?

petratur! Ecce, quàm indignis modis excipitur Rex gloriæ, ludibrium & opprobrium hominum factus; vt & insatiabilis vanitatis nostræ tumorem elideret, & veræ humilitatis exemplar daret! Nónne Deus requiret ista? ipse enim nouit abscondita cordis. Meritò itaque nunc, pijssime Iesu, ad pedes tibi accidimus; &, non cum impijs illis illudentes, sed cum veris Iudæis amorem & misericordiam tuam in Regia maiestate nitentem confitentes dicimus; Aue Rex Iudæorum. Aue mundi redemptor, & Domine dominorum: Tu rex gloriæ, Christe: tu Patris sempiternus es filius: tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis vterum; non dubitasti manibus tradi nocentium, & amarissimæ Passionis subire tormentum. *Ps. 43.*

Tu Dominus excelsus, terribilis, Rex magnus super omnem terram. Regna tu in nobis, Iesu; ne peccatum regnet in mortali nostro corpore: nec quidquam imperij in animis nostris aduersarius, Regni tui perduellis, arripiat. *Ps. 46.*

At, nostin', animal gloriæ, superbe homuncio, quid in hac Iudæorum Gentiliumque genuflexione, tibi culpæ reconditum, quid salutaris documenti reclusum? Forsan ignoras, neque vsqueadeò nosse desideras, obstante superbia. Recensere tamen est animus. Nónne genua flectere, signum est humilitatis? animi scilicet demissi, vt spontanea illa corporis staturæque contractio atque imminutio repræsentat? Est. At, isti ponentes genua, nunc vnum, nunc alterum inflectentes, altero semper interim ad surgendum parato, simulatam solummodò submissionem exprimebant. Vnde, flexu corporis exteriori, vocisque sono, reuerentiam adorationemque fingentes, illudebant ei; cùm intus verè illum fastidirent; & tamquam regnare volentem & non valentem, vt regem irrisoriè salutabant: vtque qui falsò se Deum iactasset, per iocum & risum adorabant. C

Ah!

Isa.29. *Tit. 1.* *Eccli. 19.* Ah! quoties id facimus etiam nos, de quibus meritò conquereris Domine, Populus hic labijs me honorat; cor autem eorum longè est à me! Ita faciunt, quotquot in Christum credunt, atque ore Deum confitentur; factis autem negant. Sic & tu, ô homo, quisquis te nequiter humilias, & interiora tua plena sunt dolo. Humiliare itaque in puluere, anima mea, quia cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.

2 Reg. 16. Verùm, tametsi Chusai ad Absalom rebellem accedens, nec irridendo, neque verè tamen vt regem honorando, sed à Dauide instructus ad bonum, Deo dirigente solertiam, dixerit; Salue Rex, salue Rex; noli tu tamen vmquam erga Deum, Regem Saluatoremque tuum, vel minimum fictionis admittere. Sed ex toto corde tuo, & ex totis viribus tuis, benedic anima *Ps.103* mea Domino: & dic illi; Domine Deus meus, magnificatus es vehementer. Flectensque genua corporis, *2 Par. 36.* flecte & genua cordis tui, cum Manasse rege, precans & obsecrans Dominum. D

At, videte, quàm meritò vestri gratiâ (perfidi Iudęi) non flectimus genua, quando in Parasceues officio, inter omnia hominum genera, etiam pro vobis orat Ecclesia: eò quòd Christo per irrisionem flectentes genua corporis, cordis vestri obdurati genua non flexistis: sed in eum insurgentes, exspuistis in faciem eius: & accipientes arundinem percussistis caput eius; pœnamque spinarum pungentium, & vituperij inflicti acerbitatem, adaugentes.

O miseri! quàm tremendum vobis olim apparebit hoc caput, quod nunc irridetis! O caput admirandum, à quo omnis benedictio, non solùm vsque in barbam Aaron, sed in oram quoque vestimenti eius, ad totius Ecclesiæ repletionem, descendit! Iam tingitur sacer ille vertex vsque ad humeros dimanante sanguine; sicut priùs in flagellatione totum corpus roseo fuit rore perfusum: & vos, impuri homines, sanguinem testamenti pollutum existimatis, qui Christum E

ſtum Regem deſpectui & oſtentui habetis. Denique, an ignoratis mortales, quot quantiſque modis in hoc facinore Iudæos imitamini? Numquid Chriſti caput eſt Deus? Itaque caput eius iniquè percutitis, quotquot eius Diuinitatem impugnatis: hæretici, glorioſi, abundantes in ſcientia, & vanitatis ſtudioſi: otioſi quoque & acedioſi, dum inanitate pluſquam arundinea faſtigiati, diuini quid vobis arrogatis.

Oratio.

DEus, Regnorum omnium Regumq́, dominator, animarum noſtrarum, quæſumus, tuere imperium; vt nulla vmquam in nobis dominetur iniquitas, ſed poſt debitum diuinæ tuæ Maieſtatis obſequium, promiſſum fidelibus Regnum obueniat. Amen.

24. ECCE HOMO.

Ecce hominũ formator homo, iam nõ homo, vermis;
Fæx hominum; pereat ne malè vermis homo.

Gen. 3. ADAM vbi es? & vbi est Eua vxor tua? A vbinam estis exules filij Euæ? Venite & videte virum Ægyptium (angustiatum vtique & tribulatum) virum dignum specta-

1 Cor. 4 culo. Spectaculum siquidem factus est mundo, & angelis, & hominibus.

Iudic. 16. Iob 37. Thre. 2 At, quid est hoc? Deficis, sentio, anima mea, & ad mortem vsq; lassata es. Super hoc expauit cor meum, & emotum est de loco suo. Hei mihi! cui comparabo te, vel cui assimilabo te filia Ierusalem? Cui exæquabo te, virgo, filia Sion? Magna est enim velut mare contritio tua: quis medebitur tui? Verumtamen eleua paululùm oculos tuos in montes, vnde veniat auxilium tibi: & attende, quis est qui egreditur; fortè refocillaberis. Audin' vocem clamantium vndique super hoc viro infirmo & desolato, & forti consolatore tuo? Vox in primis de paradiso sonat in aures nostras:

Gen. 3. Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est; sciens bonum & malum. Vox nuntij accurrentis & clamantis: B quid clamat? Ecce Dauid in Naioth, quod est inter-

1 Re. 19 Cant. 3 pretatum, pulchritudo & decor. Nónne & tu dixisti C illi, dilecta; Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus? At, at; non est ei species neque decor: videmusque eum quasi leprosum, despectum, & nouissimum virorum: virum dolorum, & scientem infirmitatem. Sed nondum satis. Audite agricolas & colonos eius in

Matth. 21. eum conspirantes, dicentesque; Hic est heres, venite, D occidamus eum, & habebimus hereditatem. Immò & fratres eius in eum infrementes audimus; Ecce som- E niator venit, venite occidamus eum.

O Iesu patientissime; quàm iusta de causa lamenta-

Ier. 12. tus es per Prophetam, dicens; Facta est mihi hereditas

mea

24. ECCE HOMO.

Ecce hominum formator homo, iam non homo, vermis,
Fæx hominum; pereat ne male vermis homo.

Siet hier, siet hier, den mensch; o menschen hooch van moede!
Spieghelt u hier, naer wensch; en leert, tuwen behoede.

Qui de ceus-cy croiroit, que Iesus Christ fut homme,
Si on ne l'asseuroit, veu le mal, qui l'assomme?

mea quasi leo in silua: dedit contra me vocem? Quam vocem? Tolle, tolle, crucifige eum. Conclamatum est, pijssime Domine, in caput tuum ex omni parte.

O insaturabiles odijs animi! ô pectora tygribus F truculentiora! Ecce homo, inquit gentilis ille Præses; Considerate Iudęi, si quid hominis in ipso videre est, in quem summa desæuijt inhumanitas; si fortè commiseratione aliqua moueamini. Ecce homo, nihil hominis, sed feræ plus canibus agitatæ, referens: Ecce rex, oppletus opprobrijs; Ecce Deus, minoratus ab angelis, vilissimoque mortalium magis exinanitus: & nequit ad minimum humanitatis sensum inflecti pectus vestrum, omni fera crudelius. Quapropter, audite nunc magnum vestrum Patriarcham, Prophetam, Regem, meliùs Pilato loquentem, & tonantem vobis, quo percellamini. Loquere Dauid Veridice; & amabilis Christi tui depinge despectum, decanta victoriam: Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem *Ps. 51.* suum; & præualuit in vanitate sua. Qui derelictus infirmitati naturæ, quam pro nobis assumserat; & vestræ pariter crudelitati, prauæq; voluntati (qua ad vestram quoque, si vultis, est vsus salutem) à Patre suo cælesti traditus; præualuit tamen in vanitate sua: quam il- G ludentes toto illo ridiculo regio apparatu & schemate ei affinxistis, inanem pro sceptro arundinem ceu symbolum vanitatis obtrudentes. Præualuit inquam in hac vanitate sua: nam superatis vniuersis, patiendo victor euasit, deque vobis hostibus suis rediuiuus triumphauit.

Porrò, quàm longè diuersum ab hoc spectaculum vobis exhibendum putatis, quando cortinâ scenæ mundi mutatâ, venientem in nubibus cum maiestate magna cernetis, eumque videbitis in quem tanta confinxistis opprobria, quemq; diris vestris linguis lan- H ceisque confixistis! Iam vt phrenetici clamatis; Tolle, tolle, crucifige eum: tunc verò obstupescentes, dicetis montibus, Cadite super nos; & collibus, Operite nos.

At,

Cāt.3. At, egredimini vos, filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua in die deſponſationis illius; in die lætitiæ cordis eius.

Numquid humana natura, qua illum mater eius inueſtiuit; & nunc ſpinea corona, quam illi Synagoga contexuit, velut diademate fuit ornatus, ad deſponſandum ſibi genus humanum, ardentiſſimo flagrantis amoris deſiderio? Numquam Rex ita ornatus fuit, ſicut modò ſponſus animarum noſtrarum Chriſtus. Sed, venite, & in vnum conuenite, fideles animæ; & vos ipſas hoc in ſpeculo contemplamini. Fletus deducite oculi mei; & liqueſce anima, proprię pœnitudinis ardore, & igne compaſſionis, ſuper contritione dilecti ſponſi tui. Sicut cera mollis in te formam eius admitte: ſic enim placitum eſt ei. Ecce homo, Ecce Rex veſter; Ecce cognoui Domine, quia Deus meus es tu: & Ecce Domine, tu viciſſim cognouiſti omnia, nouiſſima & antiqua. Te video ſpectandum exhibitum populo, imaginem quaſi regis habentem, ſerui tamen deſpectiſſimi confuſione repletum: ſed veriùs, me video in his omnibus ad viuum expreſſum: adumbratam caſtigatamq; contemplor meram totius vitæ meæ vaniſſimæ fabulam. In vibicibus tuis, bone Ieſu, ſerpentem toto corpore meo video luxuriæ pruriginem. In corona capitis ſpinea, capitis mei ſuperbiam. In arundineo ſceptro, totius vitæ meæ vanitatem & inanem faſtum. In veſte purpurea, meam animaduerto prǽſumtionem, ambitionem, & animoſam excellentię propriæ propugnationem. In ridicula ſalutatione & adoratione, exhibitum video congenitę mihi complacentię ſtudium, ſtultum auræ popularis venatum, laudíſque propriæ nundinationem. Eapropter ad te conuerſus, pijſſime Domine, tuiſque pedibus aduolutus, horum omnium & innumerabilium aliorum culpam agnoſco, veniam deprecor, & ſpondeo meliora. Quoniam benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, noſtrûm omnium medicus & ſaluator.

Pſ. 55. & 138

Currite

Currite, currite, filiæ Sion inclytæ, videte terram verè lacte & melle manantem. Agite, satagite sitibundi fideles: sugite mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Bibite, saturamini, inebriamini charissimi. Quicumque verò inebriatum se senserit, is iam in altum se Christi loco constituat, toti mundo spectabilem, vt in die iudicij futurum. Finge, te audire singulorum de te iudicium: audi & vide, quàm vanidè te quidam collaudent tuque teipsum palpas, in quibus tamen te intus redarguit conscientia. At nunc voces vituperantium attende: audin' quid de te dicant? Ecce homo, vanus, superbus, inhumanus, auarus, præsumptuosus, inuidus, voluptuosus, iracundus, sui amans: Ecce homo, qui totus vanitati similis factus est. Ecce miser, in quantis te accusant, & in quanto maioribus accusarent, si nossent omnia! Malles, scio, spectaculum fieri mundo, cum Herode veste regia circumfulgens, audireque vulgi acclamationes, vt ille: sed terreat te horrendum illius adiunctum exitium. Quapropter, tu te ipsum tuaque omnia flagitia discute: cumque te, quasi alienis oculis, ductu propriæ conscientiæ, ad vnguem expenderis, viderisque peccatorum tuorum congeriem contra te stantem, tu in corde tuo contra temetipsum clama: Tolle, tolle, crucifige eum: vt cum Christo cruci confixus, cum ipso quoque corregnes in æternum.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui in Filij tui humilitate iacentem mundum erexisti, mentium nostrarum quæsumus elide superbiam, vt neque laudantium ora in vanum attollant, neque vituperantium voces à recto deijciant; sed in humilitatis soliditate fundati, securiùs de tua misericordia confidamus. Amen.

25. LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis priùs ablue mentem:
Sic quoque quem fundis sit tibi sanguis aqua.

Dan. 5 *Baruch* 3.

FACIES tua, Pilate, video, commutata est; & cogitationes tuæ te conturbant. Anima tua in angustijs est, & spiritus tuus anxius non te sinit quiescere. Nunc intras in Prætorium, nunc prodis foras: iterùm intrò te recipis, mox rursum exis in publicum. Quid facies tandem? quò te vertes miser? Velles quidem, quantum apparet, Iesum de manibus quærentium animam eius eruere: sed verè magis nolles eorum incurrere indignationem, Cæsaris iram minantium. Fluctuas animo, iactaris vndis cogitationum in diuersa trahentium, lupum auribus tenes. Quò tandem hæc omnia? Vbi nunc illud, quod dicebas, Numquid habeo potestatem dimittere te? Quæris effugium, & apertam iusti æquique ianuam non ingrederis.

Matth. 27.

Dic tu nobis, Euangelista fidelis; quid tandem consilij capessiuit? quid egit? Videns Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret; acceptâ aquâ, lauit manus coram populo; dicens, Innocens ego sum A

Ps. 26.

à sanguine Iusti huius. Mentita est iniquitas sibi. Iustum testaris, & morte condemnas. Nocentibus tradis innoxium, teque innocentem profiteris. Nefandissimo te contaminas scelere, & lauans manus te im-

Dã. 13 *Ier.* 2.

maculatum prætendis. Rectè itaque mentitus es in caput tuum. Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam borith, maculatus es in iniquitate tua coram Domiuo.

Sed, dic quæso, vnde talem hausisti vafriciem? quis tibi talis commenti est auctor? Non id quidem ex vlla

Roma-

LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis prius ablue mentem,
Sic quoque quem fundis ſit tibi ſanguis aqua.

Pilate waſcht u wel; maer niet alleen u handen;
Waſcht af dat ſiel-ghequel, en breeckt der ſonden banden.

Ains que lauer tes mains, re-laue en pleurs ton ame;
Ils ne ſeront pas vains, pour ſa ſouillure infame.

Romanorum consuetudine, alióve Gentilium ritu, B sed sumto potiùs ex cærimonijs Iudæorum exemplo, fecisti. Sic enim lex ipsis præscribebat; Inuento cadauere occisi, &c. venient maiores natu ciuitatis illius ad interfectum, lauabuntque manus suas super vitulam, quæ in valle percussa est: & dicent; Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt. Dum verò ibi super inuento per casum hominis occisi cadauere (reo latente) forma quædam expiationis indicitur, quid hoc commune habet cum mortis sententia in innocentem, eumque adhuc viuum ferenda? Nónne solent & alij iudices, etiam Gentiles, alio modo suam innocentiam declarare? quando siquidem reus supplicio dignus, iuxta commerita mortis agitur; tum qui sententiam est pronunciaturus, sublatis aduersus solem manibus, se innocentem ab illius sanguine protestatur. Nónne communis hæc ferè est omnium iudicum rectorum consuetudo, quando facinorosorum aliquem morti sunt adiudicaturi? cortinas obducunt, & expertissimos quosque ad causæ tractationem aduocant, multumque temporis insumunt. Nunc legis rigorem intuentes, nunc naturæ communionem suspicientes, multumque ingemiscentes, iudicandique necessitatem deplorantes, nemini non manifestum faciunt, quòd non ex propria libidine, sed ex necessario legis ministerio, condemnationis inferunt sententiam. Istud tu quidem, Pilate, visus es velle imitari, per puerilem illam manuum tuarum lotionem: sed numquid hîc tibi nimis euidens visa est, & iniquitas iudicis, & innocentia iudicati?

Deut. 21.

Plus iam semel te nullam in eo causam inuenire testatus es: quodque etiamnum te sanguinis iusti reum fore formides, testatur tum friuola lotio, tum parum sana illa tua purgatio, cùm lauans dixisti; Vos videritis. Innocentem itaque & iustum te iniustæ morti traditurum fateris; sed quòd quasi inuitus fa-

cias, te culpâ vacuum dicis, omnem in accuſatores culpam reijciens. Vos autem miſeri & occęcati Iudęi, videntes trepidantem iudicem, vltioniſque diuinę nimiùm veſtro iudicio metuentem, eum exoneraſtis; clamantes, Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Vindictam tamen in vos tranſſumptam, quàm meritò adhuc luatis, teſtis plaga illa notiſſima, quâ percuſſit vos Deus in poſteriora, opprobrium ſempiternum dedit vobis. At nos rectiùs dicamus ex mente tam indigna pro nobis patientis; Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros; à progenie in progeniem, timentes eum. Ita Domine Ieſu ſit placitum coram te; vt nihil vmquam aut mente voluamus, aut ore proferamus, vel manibus attentemus, quod pretioſi tui ſanguinis merito non ſit tinctum & inſignitum.

Pſ. 77.

Videte nunc, vt Pilatum imitamini, quotquot iniuſtè iudicatis, iuſtificantes impium, & innocentem condemnantes. Vos quoque, qui iniqui, ſcelerati, impuri eſſe vultis, probi tamen haberi deſideratis. Numquid & illam imitamini, quæ luxurijs vacans, tergenſque os ſuum, dicit, Non ſum operata malum? Numquid & vos Pilati diſcipuli, bilingues, duplices animo, lites, contentiones, cædeſque ſeminantes, & interim boni viri ſpeciem prætendentes? Lauatis cum Pilato manus, vos in peccatis quoque excuſantes; ſed conſcientias & corda polluitis: quapropter nec mare totum ritè expiandis ſuffecerit. Manus animæ veſtræ pollutæ ſunt ſanguine, & digiti veſtri iniquitate, quam lympha non abluit. Laua à malitia cor tuum Ieruſalem, vt ſalua fias. Vſquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ?

Pro. 30 C

D *Iſa. 59.*

Rememoramini mecum, ô Chriſtiani, quàm ſalutari diluuio in Chriſti ſanguine aliquando abluti fueritis: mundati eſtis, iuſtificati eſtis, ſanctificati eſtis. Nolite igitur velut ſus lota, rurſum in volutabro luti ſordeſcere. Nolite pedes affectuum veſtrorũ terrenæ cupiditatis ſordibus iterùm inquinare. Quòd ſi verò

vel per infirmitatem gressuum vestrorum, vel per viæ lubricitatem, seu denique per impellentis turbæ proteruiam, labis aliquid fortè contractum est; Pœnitentiæ mox illud fonte, fluentisque lacrymarum abstergite. Dic anima mea Domino; Lauabo per singulas noctes lectum meum; lacrymis meis stratum meum rigabo. Lauabo inter innocentes manus meas; & circumdabo altare tuum Domine. Cumque ab omni delicto mundaueris cor tuum; clama insuper ad immaculatum dilectum tuum: Ampliùs laua me ab iniquitate mea, & super niuem dealbabor. Quod si non feceris, meritò te comminantis exterreat tonitru: Væ tibi Ierusalem! Non mundaberis post me vsquequò adhuc? Immunditia tua execrabilis: quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis.

Ier. 13. *Eze. 24*

Oratio.

Deus, qui nos in peccatis conceptos, per regenerationis lauacrum in Filij tui sanguine miro modo mundasti, & reliquis vitæ caducæ maculis abluendis, vberes in Ecclesia tua fontes aperuisti; da nobis ita gratiæ tuæ fluentis abstergi, vt cælesti consortio (quò nihil inquinatum ingreditur) aggregari mereamur. Amen.

26. MORTIS SENTENTIA.

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis; Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

Haba.1 *Eccle.3* QVARE non reſpicis, Domine, ſuper ini- A qua agentes? & taces deuorante impio iuſtiorem ſe? Eheu! Vidi ſub ſole, in loco Iudicij impietatem: & in loco Iuſtitiæ iniquitatem. Dimiſit eis Pilatus Barabbam, quem B petebant: Ieſum autem flagellatum tradidit voluntati eorum, vt crucifigeretur. Sed, qua lege iuſtitiæ? qua forma ſententiæ? An indignam putaſtis, Euangeliſtæ, quam veſtrûm cuiuſquam penna deſcriberet? Attamen ſatis ſuperque fraudem detexiſtis, dum indicaſtis, quòd iniquus Præſes, volens populo ſatisfacere, adiudicarit fieri petitionem ipſorum, non tam ſeruata iuris forma, quàm vt populari furori ſeruiret. O facinoris inauditi grauitatem! indignitatem! impietatem!

Pſal.71 *Pſ. 24.* *3 Reg. 21.* Deus, vel iudicium tuum Regi da, & iuſtitiam tuam filio Regis; vel ſaltem dirige manſuetum in iudicio. Ecce, quid agant iſti. Innocens iterùm Naboth, C verus inquam Naboth noſter, Verbum tibi coæternum, Prophetarumque ſermo viuus & efficax, Vnigenitus tuus, veræ tuæ vineæ heres, à conſilio malignantium morti adiudicatur. Nullæ ſunt adductæ accuſationes legitimæ, nulla conuenientia teſtimonia, ipſe Pilatus ſcit illos per inuidiam eius mortem expetere, iamque tertiò ipſemet proteſtatus eſt publicè, ſe nullam in eo cauſam inuenire, neque Herodes aliud quàm innocentem declarauit; Vxor Pilati, cùm pro tribunali ſederet, miſit ad eum, atque adeò in publicum prodijt, Chriſtique ceu Iuſti innocentiam eſt conteſtata; & tamen his non obſtantibus, condem-

natur

MORTIS SENTENTIA.

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis, Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

Wat hooren-wy? wat iſt? Werdt Christus hier ver-weſen?
O haertelicken twiſt; hoe hoogh ſy-dy ghe-reſen!

Quoy? venant d'annoncer l'avereè innocence,
Ose tu prononcer vne telle ſentence?

natur ad mortẽ, mortem autem crucis. Exurge Deus; *Ps. 73.* & iudica cauſam tuam: quia cùm verè dixerit ipſe; Ego & Pater vnum ſumus; etiam cauſam vnam atque eamdem eſſe vtriuſque neceſſe eſt.

Vide tu interim, Pilate, quid agas; quia ſi hunc crucifigis, non eris amicus Dei. Deus ſiquidem tuus eſt, Deus Iſrael, tametſi gentilis eum ignores; qui in hæc verba te Iudicem informat: Non ſequêris turbam, *Exo. 23* ad faciendum malum: nec in iudicio, plurimorum acquieſcas ſententiæ, vt à vero deuies. Quod tu tamen feciſti. Et ne eum tuam machinationem latere exiſtimes; Aues cæli portabunt vocem tuam: & qui *Eccle. 10.* habent pennas, annuntiabunt ſententiam tuam. Neque vides, infelix, quòd & contra Romanas æquè atque Iudaicas leges peccaſti, quando Chriſtum crucifigendum tradidiſti? Quando, te quæſo, Romanæ leges crucis ſupplicio innocentes adiudicare conſueuerunt? Sin verò, in gratiam Iudæorum, ipſorum quoque legi te accommodaris: an ignorabas, quòd etiam cùm iuſtiſſimè Iudæi aliquem ad mortem iudicaſſent, eſſet tamen ad decem dies differenda executio: nónne Senatuſconſultum Tiberij Imperatoris (à quo tu in Iudæam miſſus es Præſes) ante annos iam duodecim factum, factum tuum redarguit? Cautum ſiquidem illo fuit, vt ſupplicia damnatorum in decimum vſque diem differrentur. At, Iudæi, inquies, feſtinabant, vrgebant, ipſa quoque acceleratio illis mora fuit. Credo, vt veloces pedes veſtri ad fundendum ſanguinem; ita ſcilicet numquam aliàs futura vobis erat aperta ſatis ad interitum via. O inuidia ſemper edax tui; & rabies proprio inſidians auctori!

D Iterúmne igitur innocentis Suſannæ iniuſtum exercetur iudicium? iniqua profertur ſententia? morte *Dã. 13* condemnant iuſtum, iudices ipſi morte quauis digniſ-

E ſimi? Dicat proinde maiori iure Pilatus de Chriſto quàm olim Iudas de Thamar dicebat, qui illam ipſe *Gen. 38* quoque reus igni adiudicarat: Iuſtior me eſt.

 Sed

Sed tempus vt ad te & mens noſtra & vertatur oratio, innocentiſſime Domine, qui hodie ſicut agnus inter lupos accubuiſti. Sententia tua (tametſi iniqua) apud Dei patris tui prouidentiam, tuique conſilij rationem, iuxta ſalutis noſtrę exigentiam erat iuſtiſſima. Iure ſiquidem Romanorum famoſis furibus Thau ſignum inurebatur, quod crucis figuram exprimebat. Apud Iudæos verò, crux homicidis decernebatur. Supplicium itaque crucis, quod Barabbæ duplici de cauſa, latrocinij & homicidij, debebatur; & nobis, quorum typum gerebat; hoc tibi Chriſte eſt irrogatum: qui, vt in locum Barabbæ Deo diſponente ſucceſſeras; ita quoque omnium noſtrûm peccata ſuſceperas expianda. Huc quidem & iniqua Iudęorum electio, & iniuſta Pilati ſententia concurrebant; ſed abditâ Patris tui æterni ſapientiâ rem totam dirigente, tuaque charitate ſpontanea vices noſtras obeunte, ſic accidit, vt à vobis fuerat conſtitutum. F G

Vos quidem, Iudæi, tum primùm de cruce cogitare cœpiſtis, quando Chriſti cum Barabba fieri cœpta eſt collatio: ſed tu bone Ieſu, ita ab æterno cum Patre & ſancto Spiritu certa de cauſa præordinaras. Quia, ſicut pro Iudæis ac Gentibus hoc ſupplicij mortiſque genus eras ſuſcepturus; ita vtriſque iam olim ab initio, Crucem ſalutis ſignum effeceras. Quemadmodum enim aliquando in ſancta tua ciuitate ſaluandos ſigno Thau in fronte notari mandaſti; ita ſignum hoc apud Ægyptios hieroglyphicum, certam ſalutis & vitæ notam eſſe voluiſti. *Ezec. 9*

Iob 36. Cauſa itaque tua, pijſſime Domine, quaſi impij quidem iudicata eſt: & ideò quoque iudicium cauſamque recipies; vt ipſe iuſtè iudices aliquando: ſed tamen, vt ita fieret, ſalus noſtra poſtulabat. Væ interim illis, per quos ita factum eſt, quod præordinatum erat vt fieret. Sed, an non deterrebit me à peccato ſententia, tam iniquè prolata in caput tuum, pro ſalute mea? an non deterrebit ſententia tam iuſtè per

te

te ferenda contra inſenſatos? Abſit igitur hoc committam, pro quo ipſe morti fuiſti adiudicatus; abſit hanc rem faciam, pro qua me æternæ morti ſis adiudicaturus.

Venite peccatores, præoccupemus potiùs faciem eius in confeſſione, & digna propriæ culpæ diſcuſſione, nos ipſos dijudicemus. Vtque inquiſiuit diligenter Daniel quam ob cauſam tam crudelis ſententia, occidendorum omnium ſapientum, à facie regis Nabuchodonoſor eſſet egreſſa, tempeſtiuéque ſategit, quo à ſuis ſuorumque ceruicibus ferrum auerteret; ſic & nos agamus, Dei voluntatem ex animo facientes. Venite, inquam, & ante faciem eius procidamus, dicentes; Oramus te Ieſu dulciſſime per iniquam illam tuam condemnationem, noli nos condemnare; ſed miſerere noſtri, in die illa tremenda: donumque fac remiſſionis ante diem rationis. Dic quęſumus Domine animæ noſtræ, quod illi deſolatæ peccatrici dixiſti: Nemo te condemnauit? Nemo Domine. Nec ego te condemnabo.

Dan. 2

Ioan. 8

F G H

Oratio.

Fidelium Deus omnium conditor & redemptor, qui viuorum ſimul & mortuorum Iudex crederis eſſe venturus; propitius eſto mihi ſeruo tuo peccatori, à Iudicijs enim tuis timui: & da ſic iuſtitiæ tuæ timere rigorem, vt tuæ me pacis oſculum in nouiſſimo conſoletur. Amen.

27. CRVCIS APTATIO.

Quam Christo Iudæe paras, innoxia crux est:
Impie, quam fabricas crux scelerata tua est.

Ezec. 8 FILI hominis, fili Dei, fili Mariæ, putásne vides tu, quid isti faciunt? abominationes magnas, quas domus Israel facit hîc, vt procul recedant à sanctuario tuo? Iesu dul- Eccle. 11. cissime, fili fabricatoris omnium; ecce, qui te per ignominiam fabri filium appellarunt, ignominiosæ mortis A Iob 15. tibi fabricant instrumentum. Quid agitis impij, fa- Isa. 45. bricatores mendacij, fabricatores errorum? Putatísne quòd opus manuum vestrarum intelligitis, dum side- Esth. 5 6. rum conditori crucem aptatis? Numquam legistis, B quòd Aman iussit excelsam præparari crucem pro Mardochæo, quódque ipsemet in ea suspensus fuerit; Mardochæus verò regio cultu sublimatus? Ita quoque in caput vestrum redundabit hæc machina; & regnabit à ligno Deus, dabiturque ei potestas in cælo & Nū. 21 in terra. Non recordamini, quòd, sicut Moyses exalta- Ioan. 3 uit serpentem in deserto, ita exaltari oporteat filium C hominis; vt omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam?

Accurrite, accurrite, quotquot à venturo peccati D gehennęque diluuio, non sine causa formidatis: Veni- Sap. 10 te, & saluamini in hoc ligno. Contemtibile quidem est illud, sed saluriferum & diuina sapientia dirigente Gen. 6. viuificum. Hæc est enim arca, quæ & in salutem cre- Heb. 11 dentium est fabricata, & per quam mundus in sua incredulitate damnetur.

Sed quas tibi gratias referemus, æterne Pater, E Deus patrum nostrorum, quòd, quasi resumta renouatáque primogenia naturæ nostræ conditione, iterùm lignum vitæ, non iam quidem in medio paradisi,

sed

Quam Christo Iudæe paras, innoxia crux est:
Impie, quam fabricas, crux scelerata tua est.

O Werckliedē vn-broedt, vnweerdigh alder eere!
Als ghy dus sonde doet, t'Cruys maeckt ghy van den Heere.

Mon ame, a cette croix, tout le bois tu confere;
Quand sans fin tu accrois (en pechant) ta misere.

ſed in loco morticinorum & horroris pleno plantaſti; vt vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret; & qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur, per Chriſtum Dominum noſtrum? Gratiæ tibi immenſæ, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, pro tam ſingulari morientis mundi remedio, in mortis inſtrumento recondito. Gratiæ tibi immortales, pijſſime Domine, agne Dei, fili Patris, Ieſu Chriſte; cuius morte mortiferum lignum, vitæ datiuum effectum eſt. Gratiæ quoque tibi perennes, creator Spiritus, tam mirabiliter inuentæ ſalutis noſtræ inſpirator & architecte. Impiorum manibus malitiam ſuam explentibus es operatus: vt quod illi machinabantur ad mortem, hoc piè credentibus prodeſſet ad vitam.

Peccatores, adeſte, quibus iuſta pro meritis im-
F pendebat damnatio; quibus aditum cæli peccatorum patratorum moles obſtruxerat; quos iuſta Dei deterrebat offenſa; queîs nulla ſpes veniæ ſuppetebat. Ecce, iterùm ſcala Iacob erigitur, & in Chriſti cruce viuifica renouatur. Videtiſne deſcendentes aſcendenteſque per hanc Angelos? videtíſne Dei filium, miſericordiæ viſcera, gratiam cæleſtem, per hanc ad nos placidè delabentem; vt nos per eamdem, ad veniæ, gratiæ gloriæque thronum aſcendere faciat? Animæquiores ſimus; ecce, placatus per hanc Dei vultus inuitat nos, totaque cęleſtis curia nos expectat. In hoc igitur ligno gaudete, congaudete, & congratulamini mihi: & tamquam de incomparabili theſauro reperto, exultate in lætitia cordis veſtri, magnificantes Deum.

Vultis in hoc quoque myſterio manifeſtiùs adhuc vobis Scripturas aperiam? Attendite & videte, atque amoris igne cor veſtrum exardeat. Quid te loquen-
G tem audio, vir Dei, ſimplex & recte, Propheta Iob? Dic, inquam, & loquere magnificam tuam gloriam, dignitatem, & principatum, quo à cunctis cohoneſtabaris,

ſtabaris, quando tibi erat iuxta menſes priſtinos, & ſecundùm dies, quibus Deus cuſtodiebat te: ſaltem partem vnam eorum recenſe; quam in hoc triumphali crucis throno ſectemur. Quando procedebam ad portam ciuitatis, in platea parabant cathedram mihi. Magnificum reuerà delati honoris argumentum. Eia, eia, quid mœres? quid, anima deſolata, turbaris? quid murmuras, quando aliquid tibi à proximo triſtitiæ dolorísve infertur, vel contumeliæ? lætare potiùs & exulta. Crux eſt quidem: ſed verè cathedra tibi in platea paratur; in qua per patientiam tuam doceas etiam te affligentes, totíque mundo atque ipſis angelis reddaris adſpectabilis, teque ipſa tandem ad æternæ gloriæ thronum attollat.

Iob 29.

Audite & vos, filiæ Ieruſalem, fideles animæ, contemtus ac vituperij huius mundi triſtitiam atque amaritudinem nimiùm incuſantes; & contra hæc, conſolationis humanæ nimiùm appetentes. Neſcitis verè, quid conqueramini; neſcitis quoque quid petatis. Vultíſne meliorem amaræ mundi dulcedinis dulcorationem, quàm per lignum, in quo ipſa dulcedo pependit? quodque olim Moyſes per vmbram in aquas Mara proiecit, fecitque potabiles? Si nec hoc ſatis vobis, & lugetis adhuc, veſtram pulchritudinem, decorem, vt dignitatem ignorantes; venite & videte Regem veſtrum Salomonem, ferculum ſibi de lignis Libani facientem: Sibi quidem, quo nudus, clauis confixus, diſtentiſque brachijs, quaſi in antenna vel cataſta feratur; vobis autem ad conſolationem, ſalutem, & gloriam ſempiternam. Vultis ferculi huius audire deſcriptionem, videre conſtructionem, commoditatem & honorem experiri vobis ſingulari diſpenſatione præparatum? Audite: Ferculum fecit ſibi Rex Salomon de lignis Libani: columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, aſcenſum purpureum, media charitate conſtrauit, propter filias Ieruſalem. In his (ſi quid ſapitis) ſanctæ crucis

H

Exo. 15

I

Cät. 3.

crucis excellentem contemplamini famulatum, honorificum vſum, ex omni parte munificentiam, ſapientiam, & bonitatem Salomonis noſtri ſpirantem.

K Gaudete vos quoque, qui mœretis & lugetis, quoniam conſolabimini. Ecce enim vobis ſignum ſalutis & vitæ chirographum conſignatur, dum crux illa vera fabricatur, quæ iam olim per ſignum Thau in frontibus virorum gementium & dolentium ſuper cunctis abominationibus, quæ fiebant in medio Ieruſalem, impreſſa, vitam operabatur & gratiam. *Ezec. 9*

L Curre igitur, ô anima mea, & cum Sarephtana, duo ligna colligito: quæque tibi in anguſtia ſpiritus, vel aduerſitate corporali contigerint, in modum crucis illa cuncta connecte; vt ſalutaris huius ligni ſignata myſterio, verè tibi ſalutis adminiſtra reddantur. Vt, ſi velox & ingenioſa eſt maligni nequitia, ad tibi fabricandas inſidias; tu quoque docta reperiaris, in rem tuam eius machinamenta conuertere. *3 Reg. 17.*

Oratio.

DEus, qui Filio tuo morte ſua mundum redempturo, crucis patibulum præparari permiſiſti, vnde redemptione inuenta illibatum tibi ſpiritum redderet: concede propitius, vt per huius mundi toleratam malitiam, ſacrificium tibi acceptabile, ſpiritus contribulatus reddatur. Amen.

28. BAIVLATIO CRVCIS.

Quis nouus hic Atlas, cùm leuis orbis, iniquum
Orbis onusta malis crux sua pondus habet?

Ioan. 1 ECCE agnus Dei, ecce qui tollit peccata A mundi. Hic eſt, de quo dixi; Hircus pro *Leui.4.* peccato, quem offert Princeps generis noſtri, qui peccauit ab initio mundi: impoſuitque manum ſuper caput eius, vt pro commiſſis ipſius, omniumque noſtrûm immoletur. Sed, heu! heu! Domine Deus, cuius iræ nemo reſiſtere poteſt, cuiuſque manſuetudinis non eſt numerus; quid hoc rei eſt, quod ſub fragili ligno, filius tuus dilectus curuatur, qui portat orbem. Quantus ergo ſum ego, vt reſpon-*Iob 9.* deam ei; & loquar verbis meis cum eo? Qui etiam ſi habuero quippiam iuſtum, non reſpondebo: ſed meum iudicem deprecabor.

Loquar itaque, ſed pauidus, cùm ſim puluis & cinis. *Mat.11* Domine, nónne tu dixiſti nobis; Iugum meum ſuaue *3 Reg. 12.* eſt, & onus meum leue? Et quare ita, quęſo, Pater tuus aggrauauit iugum tuum ſuper te?

Audio, Domine, ſic reſpondes; Quoniam iniquitates veſtræ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me; miſer idcircò factus ſum, & curuatus ſum vſque in finem; tota die *Act.20* contriſtatus ingrediebar. Impoſitum eſt iugum ſuper ceruices meas, quod neque patres veſtri, neque vos portare potuiſtis. Mihi namque, velut agno inno- C centi & immaculato, vniuerſa mundi peccata ſunt impoſita: & vtinam non adderetis ad ſarcinam *1 Par. 23.* meam, onera ſuper omne pondus & menſuram. Mi- D hi ceu peccatori & hirco, vniuerſa delicta atque pec-*Leu. 6.* cata filiorum Iſrael impoſita ſunt, cruci meæ ceu faſci illigata. Quapropter ô homo, cuius id amore ſuſcepi,

Quis nouus hic Atlas, cui cum leuis orbis, iniquum
Orbis onuſta malis crux ſua pondus habet?

O lam Godts, die met ſpoedt vnd ſonde hebt op-ghenomen!
Maeckt, dat u groot votmoedt vnd ſy tot een ver-bromen.

De votre croix le fais, Seigneur ne vous accable:
Mes, ce ſont les meſ-fais, de ma vie damnable.

cepi, attende & vide: paululum de onere ſubleua; ſubijce humerum tuum cruci, & porta illam. Ne acedieris vinculis eius: vincula enim illius, alligatura ſalutaris. *Eccle.6*

Libenter, Domine, & quidem iam nunc, quia non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum ſuum. Sed, quid vos mouit, ſemen Chanaan & non Iuda; vt ita Ieſus Chriſtus baiulans ſibi crucem, à vobis palàm, & credo præconis voce præcedente, ad mortem duceretur? O inſaturabilem iram, inuidiam, & vindictæ cupidinem! An, quia vos palàm non ſemel, vt miſericors pater, corripuerat; ideò iam viciſſim illum, ad maiorem contemtum & infamiam geſtare crucem ſuam palàm voluiſtis? Ideóne purpurâ exutum, veſtibus proprijs induiſtis? Ideóne exemiſſe credimini duos latrones ei aſſociatos, à propriæ crucis baiulatione, vt innocens agnus in conſpectu populi, ſceleratiſſimus omnium appareret? vt qui tam eſſet deteſtabilis, vt nullus eius crucem attingere dignaretur? tamque inſignis latro exiſteret, vt præ omnibus videretur traducendus?

O quàm nihil eſt, quod non excogitet, non attentet humanum pectus, quando illud contra Deum incipit inſanire! Maledictus verè furor eorum, quia pertinax; & indignatio eorum, quia dura. *Gen.49*

Sed, te denuò contemplemur, mitiſſime Domine, factique tui rationem ſcrutemur. Nam, non tam ipſi id te facere compulerunt, quàm tu totum pro nobis ſponte ſuſcepiſti. Video; figuram adimpleſti de qua legimus: Tulit Abraham ligna holocauſti, & impoſuit ſuper Iſaac filium ſuum: optimè. E *Gen.22*

Feciſti quoque, quod per Prophetam promiſeras, dicens; Onera veſtra, graui pondere, vſque ad laſſitudinem, non potuerunt ſaluare portantem. Audite me, domus Iacob; Qui portamini à meo vtero: vſque ad ſenectam ego ipſe, & vſque ad canos, portabo. Ego feci, & ego ferã: & portabo, & ſaluabo. Scio, *Iſa.46.*

Domine,

Domine, video, & gratias ago bonitati tuæ. in hoc *Isa.53.* namque fasce, languores nostros ipse tulisti, & dolores nostros portasti: portasti nos, sicut aquila in humeris tuis. Agnosco Domine adimpleta mysteria, & veneror. *Isa. 9.* Virga Regni tui, sceptrum exactoris, & Principatus tuus, super humerum tuum. F

Eia, fideles, Crucis Christi discipuli: apprehendite disciplinam, & imitamini. Vidistis in vmbra Abimelech ramum cædentem, gestantemque humero, G ac socijs suis dicentem; Quod me vidistis facere, citò facite? Iam adimpletum in Christo sequimini. Deuotè crucem eius cum Heraclio portate; ad patien- H tiam armamini, omne gaudium existimate, cùm in tentationes varias incideritis. Quis non gaudeat in sæculo, si pretiosam sibi vestem, torquem aureum, coronámve videat adaptari? Si currus ipsi triumphalis præparetur, vel pons, per quem ad imperij gloriam deducatur? Secretum igitur, ô anima mea, rimemur attentiùs. Nónne crucem, vt in ea gloriemur Dominus suo gestans humero pro virga Regni, nobis commendauit? Verè, quod est grande ludibrium impijs, grande mysterium pijs. Et, vnde Philosophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum inuenit. Quod illi visum est stultitia, Apostolo factum est sapientia & gloria. Imitemur Apostolum, imitemur & Christum.

Numquid huc spectat, quod de arca fœderis legi- I *Exo.25* mus? Vectes numquam extrahantur ab eis; annulis scilicet. Quare, nisi vt semper ad portandum parata foret? Numquid nos ita quoque monet ipse Saluator noster, quotidie tollere crucem suam, quam ad hoc nostram faciet? Audite socordes & ad patiendum imparati, tardi ad crucem, ad coronam veloces. Certatim Domini crucem, veræ æternæque gloriæ seminarium, amplexemur: humeros supponamus, succollemus, sempiternæ salutis assertricem veneremur; & cum S. Andrea dicamus; Salue crux veneranda:

randa: ipſe per te me recipiat, qui pependit in te, Magiſter meus Chriſtus. Torpor omnis abſcedat, chariſſimi, in tam glorioſi trophæi præſentia, & ſpe certa victoriæ conſequendæ propoſita. Non minùs deuotè atque alacriter eam admittamus, (quocumque tolerandarum rerum velamine fuerit obuoluta) quàm ſi Dominum Ieſum videamus ſuis eam manibus nobis imponentem, rogantemque vt illam in ipſius honorem amplectamur geſtemuſque, donec eam iterùm ab humeris noſtris dignetur reſumere, & nos ſecum in Regnum introducere ſempiternum.

Oratio.

Domine Ieſu Chriſte, fidelis humanæ ſalutis amator; qui vniuerſa mundi peccata ſuper humeros tuos in cruce portaſti: fac nos, per hanc tuam infinitam charitatem & patientiam, in tribulatione conſtantes; vt, tamquam veri crucis amatores, in hoc ſigno vincamus. Amen.

29. SIMON CYRENÆVS.

Túne crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, & Chriſto baiulus alter eris.

Iob 31. QVIS mihi tribuat auditorem, vt deſiderium meum audiat Omnipotens: & librum ſcribat ipſe qui iudicat: Vt in humero meo portem illum; & circumdem illum quaſi coronam mihi? Per ſingulos gradus meos pronuntiabo illum,& quaſi Principi offeram eum. Numquid Domine dixiſti, Pulſanti aperietur? Aperi igitur mihi modò ſenſum, ad intelligendum Scripturam; quia ſto ad fores diuinæ tuæ bonitatis, & pulſo. Domine, Domine, aperi nobis. Numquid, ſi velamen abſtuleris, preces hîc ſupplicantis,à te exaudiri deſiderantis, audimus? Nónne quaſi volumini inſcriptum crucis tuæ myſterium, efficaciam, triumphum, & gloriam, contemplamur? Nónne quotidianum quoque in ea ferenda ſtudium, Patri tuo mirificè gratum munus, æternaque corona decorandum, hîc obſignatum tenemus? A

Audio, video, teneo, Domine; & auditui meo das gaudium, quia exaudiſti me. Dicis ſiquidem & clamas, & cor noſtrum eximio tui cordis alloquio refocillas, miſericordiſſime Domine, nos ad conſortium tuæ crucis inuitans, vt & gloriæ tuæ conſortes efficias. Loquere itaque Domine, quia audit ſeruus tuus. *Matth. 11.* Venite ad me, omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. B Adſumus Domine, laborantes omnes & onerati. Laborantes in luto & latere; atque importabile pondus infirmitatis humanæ,peccatorumque noſtrorum colligationes portantes. Vincula quæſo noſtra diſſolue, alleua nos, refice nos, & benè nobis erit.

Tol-

29. SIMON CYRENÆVS.

Tune crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, et Chriſto baiulus alter eris.

Wilt doen dat Simon doet, hy draeght het cruys vnd heeren:
Dynckt, dat ghy met ootmoedt verduldicheit moet leeren.

Le veus-tu ſeconder, a porter cette croix?
Rien que t'accommoder a la tienne tu dois.

Tollite iugum meum ſuper vos : iugum enim meum ſuaue eſt,& onus meum leue. Ego crucem pro vobis ferendo, ceu iugum, omnem eius aſperitatem proprijs humeris detriui, vt veſtris ſuaue eſſet, & ſalutare : in eadem quoque vt hircus, iniquitatum veſtrarum impoſitum pondus aſſumpſi, atque ita onus veſtrum omnimodis alleuiaui. Tollite igitur iugum ferreum, mundi cultores, amatores carnis, & ſerui diaboli; importabilem tam duræ ſeruitutis abijcite ſarcinam:& creatori,redemptori,gubernatoríque veſtro ſeruite; in ſpiritu amoris, & non cum perturbatione timoris:ea lege, qua ſuper vobis cum ſuo Patre eſt proteſtatus;dicens, Volo Pater,vt vbi ego ſum,illic ſit & miniſter meus.

Gratiæ tibi,benigniſſime Ieſu,pro tua in nos dignatione & gratia. Sed quid ? an in vobis, Iudæi, miſericordiam hîc vllam in mitiſſimum agnum animaduertimus, quod Simonem Cyrenæum angariaueritis, vt ferret crucem poſt eum ? O latentem hîc, ſatis ſe tamen prodentem, ſub velamine pietatis inhumanitatem! Tradito iam Chriſto voluntati veſtræ,vt crucifigeretur,adeò ad ſummam turpiſſimæ mortis ignominiam adſpirabatis ; vt parum ex animi veſtri ſententia vobis ceſſiſſe arbitraremini,ſi in via veſtriſque in manibus exſpiraſſet. Itaque ſubleuandum illum tanto onere iudicaſtis, non pietate ſuadente vel miſericordia, ſed maiori vos ſtimulante crudelitate.

Neque tamen veſtras vos manus adhibuiſtis,vllaſque aliorum veſtri ſimilium ; quia indignum reputaſtis. Sed videte quàm hîc quoque illud impleſtis, quod de vobis iam anteà dixerat Dominus;Imponunt onera grauia & importabilia in humeros hominum, &ipſi nolunt ea digito tangere:ſic ſic,adimplete menſuram patrum veſtrorum.

Venite porrò, fideles, in Simone Cyrenæo obedientes ; non caſu, ſed de induſtria certaque Dei prouidentia diſponente parati occurrite ad ferendam

crucem,quæ ſe vobis quocumque modo vel loco tandem obtulerit. Sicut enim in Chriſto ſummæ fuit ſignum obedientiæ,crucem tollere;ita & inChriſtiano. De villa venite, mundum contemnite, & apti eritis cruci ferendæ. Omnes enim,qui volunt piè viuere in Chriſto Ieſu,perſecutionem patientur. Accedens itaque,ô fili, ad ſeruitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem.

Adimple,Chriſtiane,figuram,Scripturam,&menſuram, in Chriſto columbæ filio, de Spiritu ſanɫto concepto; quodque de Ionatha legimus, in Saluatore noſtro perſolue fideliter. Exijt Ionathas (exijt Ieſus) ab Ieruſalem:& occurrit ei Simon frater eius in adiutorium. Ecce,ecce inquam; Adiutor fortis, auxiliator noſter, qui exultauit vt gigas ad currendam viam,laſſatur, deficit, & auxilio indiget alieno. Et numquid fratres eius ſumus, qui ſolius amoris inſtinɫtu frater noſter fieri dignatus eſt? Adiuuemus eum igitur:Frater enim qui adiuuatur à fratre,quaſi ciuitas firma.

1 Mac. 10.

Pro. 18

Domine Ieſu, miſereor ſuper te, quia video quòd peccata mea ſunt, quæ ita te prægrauant. Impone, Domine, humeris meis tuam crucem; vt tecum ſim in labore, qui tecum eſſe deſidero in requie & dulcore.

Venite peccatores,venite otioſi,venite molles,delicati & queruli: venite vos quoque puſillanimes,vanis tentamentis diſtenti, & vacantes à ſerijs;quid ſtatis hîc tota die otioſi?

Tolle infirme grabatum tuum, corporiſque languentis crucem, & ambula, poſt medicum tuum Ieſum. Tolle piger manipulum crucis,cum exultatione; & defer in horreum Domini tui lætabundus.

Tolle,miles ignaue,vexillum,quod primo cæleſtis inaugurationis tibi die impoſitum, in quod etiam conſcriptus iuraſti: nunc quidem inuolutum eſt, ſed poſteà explicandum,vt poſt bonum certamen, fidemque ſeruatam, coroneris.

Tolle

K Tolle tu quoque, vir deſideriorum, ſcalam, quam angeli deſcendentes aſcendenteſque reciproco ſuo olim veſtigio conſecrarunt: quà eò conſcenditur, quò Chriſtum ſequi deſideras.

L Tolle, auare, ambitioſe, & iniuſte, ſed pœnitens, tolle, inquam, clauem Dauid in humeros tuos, crucis myſterijs inſignitam, qua tibi theſauri cæleſtis facultas, & in cælum aditus datur.

Tolle tuam, quiſquis es, vt Chriſti crucem, in qua temetipſum vt ouem perditam ad ouile reportauit; & ſalua animam tuam in hac hora.

Oratio.

QVandoquidem patientia nobis neceſſaria eſt, vt reportemus repromiſsionem; infirmitati noſtræ, quæſumus Domine, ſuccurre placatus; vt crucis mortificationem iugiter in noſtro corpore, pro tui nominis honore portantes, non cum damnatis cruciemur in flamma, ſed cum amatoribus crucis coronemur in gloria. Amen.

30. PLANCTVS MVLIERVM.

Has vobis lacrymas Solymorum impendite Nymphæ;
Quas velut arentes acrior ignis edet.

Ier. 9. AVDITE mulieres verbum Domini, & aſſumant aures veſtræ ſermonem oris mei: Et docete filias veſtras lamentum: & vnaquæque proximam ſuam planctum; quia aſcendit mors per feneſtras, & vita per portam educitur, vt fatali ligno affigatur, mortiſque chirographum deleat, quod contra nos ſcriptum eſt. O proceſſionem inuiſam! ô lugubrem pompam! ô indignam præconis vocem! En, defunctus effertur: quin potiùs, viuus proprium portans feretrum vrbe egreditur, filius vnicus matris ſuæ; & turba ciuitatis multa cum illa. Chirographum mortis deleturus? an ipſe vitam cum morte mutaturus? A B C

Luc. 23. Sed, dic tu, ſancte Luca, quod accidit. Cùm ducerēt Ieſum, ſequebatur eum multa turba populi & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eum. An immeritò? Non profectò; nam tum iam videbant impleri in Chriſto, quod ipſis in mundi cunabulis, in Abel iuſto figuratum audierant. Quando peruerſus Cain fratrem ſuum innocentem foras eductum, crudeliter nouo mundi ſpectaculo, trucidauit, & primum orbi luctum parentibus peperit. Numquid hîc quoque Prophetæ vaticinium complebatur, quo præmonuerat vniuerſos habitatores Iuda & Ieruſalem: Plangite eum, qui egreditur; quia non reuertetur vltrà; nec videbit terram natiuitatis ſuæ. Verè ſiquidem Chriſtus moriturus egrediebatur, non ampliùs in carne mortali rediturus. D Ier. 22. E

Plangebatis itaque, piæ mulieres, quaſi ſuper vnigeni- F

Has vobis lacrymas, Solymorum impendite Nymphæ,
Quas velut arentes acrior ignis edet.

O druck, v groot misbaer! v droef en suchtich claghen!
Vallet het groen soo swaer, hoe sal't het dorre hout draghen?

Filles, pleures pour vous: votre ame tarissante
Sentira le courrous, de flame plus ardente.

genitum : & dolebatis ſuper eum, vt doleri ſolet in morte primogeniti. Erat ſiquidem æterni Patris vnigenitus, & primogenitus vnigenituſque Virginis matris.

G O Maria, quàm afflictum eſt cor tuum! & quærentem te video. Quem quæris, Domina? quem videre deſideras? Quæro, quem diligit anima mea. Si vidiſtis eum, dicite mihi; vt & ego curram, & inueniam, & videam, & veniens adorem eum. Quid, ô Virgo, videre feſtinas eum, cuius adſpectu, loco ſolatij, grauius tuo cordi doloris vulnus infligetur; quemque tua præſentia magis contriſtabit? Non eſt iam ei ſpecies neque decor, in cuius alioquin faciem deſiderant Angeli quoque ipſi proſpicere. Sed, ſi me audis, Maria; virgo prudens, & mater pia: In cor tuum introrſum reflecte mentis obtutum, affectumque ibi penitiùs contemplare maternum; & fallor, ſi non ibi totum cor tuum afflicti filij tui lineamentis imbutum inuenies.

At, quid audio, te mendax præco clamantem? Pontij Pilati Præſidis Romani decreto, educitur hic homo, Reipublicæ perturbator, Cæſareæ ac diuinæ maieſtatis reus, vt tollatur in crucem. Erras, erras, ô præco: ſic namque tibi clamandum fuit; Dei Patris omnipotentis arbitrio, pro nimia ſua in genus humanum charitate, filius eius vnigenitus & dilectiſſimus, ad mortem crucis educitur; vt ſaluetur mundus per ipſum.

At, agedum Dauid fidelis, & renoua luctum, quem in omni tuo populo, pro Abner ſuſcitaſti: & dic modò, quod olim tactus dolore cordis intrinſe-

H cùs edicebas; Scindite veſtimenta veſtra, & accingimini ſaccis, & plangite exequias Abner. Nam pluſquam Abner hic; Patris æterni lucerna, paternæ gloriæ ſplendor, & figura ſubſtantiæ eius, filius eius, ipſi coæternus. 2 Reg. 3

Sed numquid, ô anima mea, mortem hîc peccato-

rum peſſimam meritò deploremus,qua peccati letalis aculeo,in viuis adhuc corporibus animę lancinantur? O miſeram mortem! ô funus dolẽdum! ô ferales exequias! Sed, ô felicem planctum & luctum peccatoris verè pœnitẽtis! Mens ſiquidem infirma,dum ſumptâ cordis contritione per pœnitentiam plorat, ſequitur cum mulieribus Chriſtum,& reportat ſolatium. Eant mentes ſtultæ, deflentes quod nullo vmquam lamento poteſt recuperari. Nonne meritò plangendæ ipſæ mulieres plangentes Adonidem? Sed, cum Propheta dicamus,in luctu peccati,vel quo Deum ipſi offendimus,vel quo alij coram ipſo ſunt mortui; Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, vt defleam interfectos populi mei?

Ezec. 8

Ier. 9.

O patriam,æquè atque animam,inexplebili lamento digniſſimam, ex qua diſcedit Chriſtus, quaſi ad mortem eductus, in Religione Catholica, dolendo exitu tranſmigrante! O dolendum exitium, quando aufertur Regnum Dei, vt detur genti facienti fructus eius. Vis, ô anima mea, tibi figuram huius ante conſpectum conſtitui? Attende. Quando oppidum Siceleg ſpoliatum & ſuccenſum ab Amalech Dauidi fuit renuntiatum; Leuauerunt Dauid & populus qui erat cum eo,voces ſuas;& planxerunt,donec deficerent in eis lacrymæ.

1. *Reg.* 18.

Numquid meritò quoque cum Ieremia ſtatum deſertæ ſic patriæ deploremus? Migrauit Iudas, propter afflictionem & multitudinem ſeruitutis. Viæ Sion lugent, eò quòd non ſint, qui veniant ad ſolemnitatem. Egreſſus eſt à filia Sion omnis decor eius. Manum ſuam miſit hoſtis ad omnia deſiderabilia eius.

Thre. 1

Thre. 2

Repulit Dominus altare ſuum: maledixit ſanctificationi ſuæ. Cui comparabo te,vel aſſimilabo te, filia Ieruſalem? Cui exæquabo te, & conſolabor, virgo filia Sion? Magna eſt enim, velut mare, contritio tua: quis medebitur tui? filia populi mei, accingere cilicio,

Iere. 6.

cilicio,& conſpergere cinere: luctum vnigeniti fac tibi, planctum amarum; quia repentè veniet vaſtator tuus?

O Domine, quàm in ſe meritò eapropter conuertat peccatrix anima, & terra quam deſeris, quod ad mulieres conuerſus dixiſti: Filię Ieruſalem, nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas, & ſuper filios veſtros flete. Nam, vnde Regnum Dei aufertur, ſubintrat haud dubiè regnum, ſeu potiùs tyrannis diaboli. Et vnde recedit vita, mors æternùm deflenda ſubſequitur.

Oratio.

DEus, qui tantam lacrymis dolorique prærogatiuam indidiſti, vt iratum te placent, & veniam peccatorum obtineant: concede propitius, vt eò doloris omnem & luctus copiam conuertamus, vbi ſicut maximè eſt opus, ita & vberrimus eorum fructus exoptatur; quò tandem, qui per peccatum cecidimus, per veræ pœnitentiæ lamenta ſurgamus. Amen.

31. VERONICA, SEV BERENICE.

Hac facie, faciem cordis dispunge; suumq;
Mens agitet IESVM, *det manus, ora sonent.*

Dã. 10 ECCE, quaſi ſimilitudo filij hominis tetigit labia mea: & aperiens os meum, locutus ſum, & dixi ad eum qui ſtabat contra me; Domine mi, in viſione tua diſſolutæ ſunt compages meæ: nihil enim in me remãſit virium. Vtinam, Domine Ieſu, viri huius deſideriorum ſpiritus, ſpiritum meum languentem exſuſcitet, ſuoque calore accendat, ad aliquid ſentiendum guſtandumque tam reconditæ dulcedinis, quâ ipſe, ad deliquium vſque, ſatur apparuit. A

Video quidem vultum tuum in velo expreſſum, ſed vtinam tangeres labia cordis mei! Aperirem os meum, & eructaret cor meum verbum bonum: verbum laudis, verbum deſiderij, & Verbum æternum quod caro factum eſt; qui es tu, Dominus meus, & Deus meus. Neque vel tanti facerem, etiamſi tum de cetero diſſoluerentur compages meæ, nihilque in me remaneret virium; ſed totus in te, qui ſalus & fortitudo mea es, colliqueſcerem. Quia, dicere, immò cum pleno dierum & rerum Simeone exultabundus cantare poſſem; Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundùm verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum; quod paraſti ante faciem omnium populorum.

O te felicem, Berenice, quam notiori nomine Veronicam nuncupamus! & grauis victoriæ titulo inſignem interpretamur! Egregium illud illius heroinę Plautillę factum ſuſpicimus; paribúſque encomijs, & ipſius in Diuum Paulum charitatem, atque audax facinus in fidei coram hoſtibus profeſſione laudamus; quando B C

Hac facie, faciem cordis diſpunge, ſuumque
Mens agitet IESVM, det manus, ora ſonent.

V aen-ſchyn, o Jeſu ; Wilt in myn herte prenten ;
En beſtiert-my in u, als 'ſhemels firmamenten.

Façonnés votre cueur, aus trais de ce visage;
Lui faiſant cet honneur, qu'il en ſoit ſeul l'image.

quando pergenti ad mortem Apoſtolo, velum rogata conceſſit, quo feriendus gladio, oculos ex more obduceret; quod & ab eodem ſibi poſt mortem apparente, recepit. At, tu, Chriſto ſub trabali cruce gementi, præque laboris, itineris, doloríſque moleſtijs extremè fatigato, ſudarium pietate permota obtendiſti; quo vultum illum ſuperbenedictum, ſanguine ſudoréque conſperſum, abſtergeres. Neque te ſexus tui conditio, tali reuocauit ab opere; neque iuratorum hoſtium, Chriſtum ad necem trahentium, furor abſterruit. Proinde quoque, ô quàm ſplendido tuum factum teſtimonio colluſtrauit Altiſſimus! quàm ſtabili firmauit argumento! quàm inuiolabili ſigillo muniuit! Velum ſiquidem illud tuum, venerabili faciei Dominicæ applicitum, effigiem eiuſdem ad viuum impreſſam retinuit; quod in hunc vſque diem, magno mortalium ſolatio ſpectabile aſſeruatur.

D Sed, numquid & te, ab iſta heroina, felicem prædicemus Abagare, Rex Edeſſenorum pijſſime? De te ſiquidem veterum Patrum ſcripta commemorant; quòd, cùm eo nomine pictorem miſiſſes, vt Domini noſtri, adhuc tum in carne viuentis, imaginem adumbraret; neque id pictor, ob ſplendorem ex ipſius vultu E micantem conſequi poſſet; Dominus ipſe, diuinæ ſuæ ac viuificæ faciei linteum admouerit, imaginémque ſuam eidem impreſſam reddiderit; ſicque illud ad te miſerit, vt piæ tuæ cupiditati faceret ſatis: cuius quoque efficacia, tu ad Chriſti fidem conuerſus ſis, & inſignes victorias ſis illius virtute & præſtantia conſecutus. Perſonam eius humaniter inuitaras; & fidem eius ſuſcepiſti.

O felices & nos Chriſtiani, ſuper quibus lumẽ vultus huius ſignatum eſt! atque eapropter, ô Domine, dediſti lætitiam in cordibus noſtris. Sed, quòd facies tua, velo Berenices impreſſa, mœſtitudinem & dolorum acerbitatem prætendat, quibus tum temporis eras pleniſſimus; meritò nos ad cordis compunctionem

Pſal. 4.

nem

nem emolliat, peccatorumque nostrorum & fœditatem & acerbitatem ante oculos statuat. Talem te namque contemplamur, qualem te per Prophetam depingis, dum sic ais; Facies mea intumuit à fletu; & palpebræ meæ caligauerunt: hæc passus sum absque iniquitate manus meæ. Verum est, Domine: quia hæc est iniquitas mea, quæ speciosum prę filijs hominum sic deformauit. In similitudinem hominum factus, faciem peccatorum sumpsisti, eamque Patri obtulisti, qui pro nobis eam sic percuti fœdarique permisit.

Iob 16.

Ps. 81.

O interim felicem commutationem! faciem tuam nobis, pijssime Iesu, dedisti, pro nostra quam assumseras: vt, dum illam sibi semper gratam & complacentem Pater intuetur, nos quoque illi reddamur amabiles.

Respice igitur, sanctissime Deus, omnipotens Domine, ac pijssime Pater, Respice, inquam, in faciem Christi tui; siue quam veluti peccatoris afflictam & confusam ostendit, in qua nostram suscepit miseriam, vt eam beatificet; siue illam, quam ipse nobis per suam gratiam indidit. Respice itaq; in faciem qualemcumque Christi tui, & miserere nostri.

Ps. 83.

Et tu, iustissime, atque idem misericordissime Domine, qui Iudex viuorum & mortuorum es constitutus à Patre, (hanc enim ob causam tibi dedit iudicium facere, quia filius hominis es) obsecro, ne iniquitates nostras obseruaueris; neque inde feras sententiam: quod si feceris, quis sustinebit? Sed de vultu hoc tuo iudicium prodeat, quem pro nobis reconciliandis assumpsisti. Et oculi tui videant æquitates, non nostras, sed quibus tu abundasti, pro eo quòd in nobis abundabat iniquitas.

Ps. 16.

Vide propterea, ô anima mea, ne perdas pretiosum thesaurum, quem à sponso tuo accepisti: vt signatum super te lumen vultus eius asserues, & sis veluti velum hoc, effigie dilecti tui sponsi signatum. Idcircò, ne vllo

vmquam

vnquam tempore obliteretur, frequenter faciem terræ cordis tui renouare memineris. Fixis interim interioris hominis obtutibus, benedictam veri Salomonis effigiem deuota quotidie contemplare: passionem ipsius, amorem, & humilitatem meditare; vt assiduitate illius, vultum eius quàm efficacissimum in cordis tui tabula contrahas, eique quantum licet assimileris. Tu igitur, ô amica mea, si sapis, dilecto Iesu tuo quotidie spiritualis Veronica efficiaris; & benè tibi erit, talique facto beatam te dicent omnes generationes. Scire desideras, quid interim hinc tibi proueniet commodi? Facies tua coram Achis Principe mundi & tenebrarum harum mutabitur, sicque eludetur astutia quærentium animam tuam. Dicetque tibi pro mundo toto Rex Tyri; & cæli tibi ciues applaudentes: Tu signaculum similitudinis, plena sapientiâ, & perfecta decore: in delicijs paradisi Dei fuisti. Si terrenæ conflictationis te puluis vel sudor infecerit; angelus Domini, vt beatum olim Theodorum, cælesti linteo tergens refocillabit. Consiste cum Propheta in ostio speluncæ mortalitatis præsentis hoc velo contecta, & veniet tibi instar sibili auræ tenuis Dominus, qui ex hoc ergastulo eductam cælestibus choris aggregabit.

Ezе.28 — F — G — 3 Re.19

Oratio.

Deus, qui nos ad imaginem tuam Sacramentis renouas & præceptis; da nobis ita quæsumus in vtrisque charismata meliora sectari, vt vultus tui lumine, quod super nos signatum est, conseruato, ad faciei tuæ tandem conspectum in cælestibus admittamur. Amen.

32. GOL-

32. GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons quantum crucis exaltare trophæo;
Tantum præ reliquis tollis ad astra caput.

Gen.19 SALVA animam tuam; noli respicere post A tergum; nec stes in omni circà regione: sed in monte saluum te fac. O Domine, quandoquidem mstdus hic in maligno positus, *Rom.9.* sicut Sodoma & Gomorrha horrendo vitiorum flagrans incendio factus est; gratias tibi ingentes ago, quòd consilium, exemplum, & auxilium præbes, tam præsens euadendi periculum. Gratiæ, inquam, tibi, *Ps. 14.* quòd non perijt fuga à me; dum multiplicati sunt, qui requirunt animam meam. Conuertam itaque pedes meos in fugam, & in monte me saluabo.

Ier.51. Fugite, fugite, de medio Babylonis, ô charissimi: & saluet vnusquisque animam suam. Nemo vestrûm retrò respiciat, ne quem visa delectent, atque à cœpto remoueant. Neque stemus in omni circà regione; quia impij in circuitu ambulant, vt trucident in occulto rectos corde. Nemo descendat tollere tunicam, sed tradat & pallium, & ascendat in palmam. Nec ab agro solitudinis sanctę reuertatur in domum suam luteam, caducam, perstillantem, fumantem, multisque refertam miserijs; sed cupiat dissolui ab hoc tabernaculo, & esse cum Christo.

Eccli. 16. Ita sumus, Domine, te iuuante facturi; quia consilium tuum fons vitæ: tantùm oramus te, vt non fiat fuga nostra hieme vel sabbato: nihilque nos, in hac fuga spirituali contemptus mundi, remoretur. Educ, Domine, manu tua benigna animam meam de hac custodia; & captiuos de carcere tenebrarum eripias, quo circumdati sumus, in hoc sæculo nequam, & corpore peccatis obnoxio.

Venite

32. GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons, quantùm crucis exaltare tropæo;
Tantùm præ reliquis tollis ad aſtra caput.

O schroom van plaets en grondt; daer Godts tormenten leuen!
Siet, wat hy voor u vondt, die u syn Kyrck wilt gheuen.

Tout autant, que ce mont ſur les autres ſ'esleue;
D'autant d'honneur le front cette croix luy re-leue.

Venite, venite, ad ſpectaculum, admiramini, & exemplum ſalutis accipite, mundi pereuntis amatores. Vineæ luxuriantis heredem in Chriſto videte, quem infideles coloni apprehenſum eiecerunt extra vineam, & occiderunt. Figuram iſtis apponi depoſcitis, vt vmbrâ ſubiectâ quod lucis eſt magis eniteat? Paulum adumbrantem illuminantémque attendite. Quorum animalium infertur ſanguis pro peccato in Sancta per Pontificem; horum corpora cremantur extra caſtra. Propter quod & Ieſus, vt ſanctificaret per ſuum ſanguinem, populum; extra portam paſſus eſt. Exeamus igitur ad eum extra caſtra; improperium eius portantes. Non enim habemus hîc manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Da nobis, Domine, per tuam gratiam, quod nos tam piè doces per tuum exemplum.

Matth. 21.

B

Heb. 13

✠ Neſcis, ô anima mea, neſcis, quæ & qualia, per hunc ſponſi tui è ciuitate progreſſum, & in montem Caluariæ aſcenſum, doceamur? Nónne ſatis dilucidè nobis ob oculos ponitur terrenarum rerum fuga, honoris & pompę contemptus, deliciarum voluptatúmque faſtidium; amicorum, ſodalium, amoris proprij, atque adeò tuiipſius pro Chriſto deſpectus, & abnegatio? Nónne prouocaris è contra ad mortificationem affectuum, & ad veram antiqui hominis exinanitionem? Sed, ardua eſt, dices, iſta ad Caluariæ montem conſcenſio; atque corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam; & terrena inhabitatio deprimit ſenſum multa cogitantem. Ita eſt, vt dicis: ſed, Conſilium quæris? parum hîc cogita, ſed multum facito. Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ prouidentiæ noſtræ.

Sap. 9.

Audin' clamantem, conquerentem, ſuámque deplorantem in hoc anxio deliberandi ſtatu miſeriam? Quamdiu ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? Quare dolor tota die perſeuerat in corde? quia bona conſilia ſolùm ponuntur in anima, &

Pſ. 12.

ma, & non in manu. Cogitantur, ſed non practicantur. Si tu quoque tuam infirmitatem, reique arduæ difficultatẽ curioſiùs incipis æſtimare, nihil vmquam efficies. Difficilè ęſtimamus, quæ in terra ſunt; & quæ in conſpectu ſunt, inuenimus cum labore; quæ autem in cælo ſunt, quis inueſtigabit?

Sap. 9.

Deus in adiutorium meum intende, & oſtende mihi viam in qua ambulem, vt me doceas facere voluntatem tuam. Audiam itaque, ſpe fretus bona, quid loquatur in me Dominus Deus meus; & videbo in quã viam deducat me: dicit etenim; Ponam omnes montes meos in viam: & ſemitæ meæ exaltabuntur. Rectè, ô Domine; iuiſti ſiquidem tu, ſaliens in montibus, tranſiliens colles; & ſemitæ tuæ ſic exaltatæ ſunt, vt in crucem tu quoque per eas fueris exaltatus. Fac quoque reſpectu noſtri, quod promiſiſti: vt & nobis montes in viam ſint. Et quia non ſolùm manus noſtræ graues ſunt, ſed & pedes & caput; immò & graui corde deorſum delabimur; tu verò exaltatus es: trahe nos ad teipſum. Trahe fortiter, Domine, & attrahe; quia, vt vides, iterumque fateri non piget, graues, terreſtres, deorſum tendentes ſumus, & tarda eſt valdè voluntas noſtra.

Iſa.49.

C

At tu ſi traxeris nos Domine; montes excelſos peccatorum virtutumque ſublimium, quos in viam tibi tuiſque poſuiſti, tranſcendemus; & ſemitæ pedum noſtrorum poſt te currentium, vſque ad excelſa tabernacula tua nos exaltabunt. Et te in primis mons Gelboë, ſterilis, infecunde, & maledicte calcabimus: te Munde immunde, ſuperbe, & deſperationis incentor, virtutum veſtigijs tranſcendemus. Te autem mons excelſe ſuperbiæ, vanæ gloriæ, & ambitionis; omnem mundi gloriam pollicens, ſatanæ tentatori notiſſime, ſupplãtabimus, docti per humilitatis campeſtria tutò procedere. Te verò, ô mons Thabor, placide, admirande, teſtis diuinæ gloriæ in mortali adhuc Christi corpore reſplendentis, te veneramur,

D

E

F

teque

teque à longè contemplantes ad montes priùs passionis accedimus: nam oportebat & Christum pati priùs, & ita intrare in gloriam suam.

G O mons Oliueti, te suspicio, te reuereor; tu vestigia mea dirige, vt gratia stillantis olei cælestis adiutus, ad montem Caluariæ veræque mortificationis merear H peruenire. Salue mons sancte, mons Dei, mons nostræ salutis. In te, credo, caluaria primi parentis nostri Adæ quieuit; in te secundus Adam, cum Elisæo conscendens, à pueris, insensatis Iudæis, calui suscepit I opprobrium. In te, saluato Isaac, immolatus est aries. K In te sparsæ iacentes caluariæ mortuorum, Christi morte cohonestatæ, spem vitæ sunt consecutæ. In te vita nostra mortem obiuit, vt dux vitæ mortuus regnaret viuus; & morti mortem inferens, inferni morsus fieret, & mortuos viuificaret. Habeto me, & me possíde: vt mundo mortuus, illi viuam, qui in te mori dignatus est. Vtere, ô anima mea, tot tantísque præsidijs. Portæ inferorum obsistunt? Confractas humerísque impositas, in hunc salutis tuæ montem, cum Samsone per crucis victoriam deferemus.

Oratio.

AVxilium tuum, Domine, supplices deprecamur; vt qui in hac valle lacrymarum ascensiones in corde nostro disponimus, quibus in montem sanctum tuum pertingamus; benedictione tua repleti, de virtute in virtutem ire possimus, donec te videamus Deum deorum in Sion. Amen.

33. VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipse tibi edulcans, calicem sibi miscet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

Pro.31 DATE siceram mœrentibus & vinum his A qui amaro sunt animo: bibant & obliuiscantur egestatis suæ; & doloris sui non recordentur ampliùs. O magnam diuinæ bonitatis in miseros mortales benignitatem, paternè vniuersa gubernantis! O magnam priscorum hominum in se mutuò charitatem, tam benè ordinata obseruantium, vt ne quidem extremè desolati, omni destituantur solatio? Vinum enim vt lætificat cor hominis, ita tũ maximè propinari deberet, quãdo iustus est metus, ne mœrentis animus tristitiâ absorbeatur.

At vos, ô Iudæi, inueterati dierum malorum! & B vos milites inhumani, Iudæorum administri, qui sicut spinæ vos inuicem complectimini, & eumdem planè funem trahitis! quid facitis? quam humanitatem afflicto mortique acerbissimæ proximo exhibetis? quidnam ei, solatij gratiâ propinatis, cui debetis quod estis? Dedistis ei vinum cum felle mistum: & cùm gustasset, noluit bibere. Myrrhatum ei quoque vinum porrexistis, sed non accepit. O solertes bonarum consuetudinum obseruatores! Non suffecerat vobis, quod Amos de vobis vestrique similibus; Amos 2 Vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui; nisi etiam illud qualecumque, quod ei dabatur, felle permisto corrumperetis, redderetisque impotabile?

Sublimius tamen in tuo facto, piissime Domine, nobis exemplũ propinasti. Venite peccatores, venite iusti, & quotquot vestram sititis salutem; accedite, bibite, & inebriamini charissimi. Quia dulcis amaror, qui ex Christi patientis amore potatur, miro modo mentem diligentis inebriat; vt & ipse de calice passio-

33. VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipſe tibi edulcans, calicem ſibi miſcet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

O bitter ſap, en wyn, vergalt, als bloedt van draken!
Mochter yet bitters ſyn, dan t'ſondich ſap te ſmaken?

Afin que la poison de Babel tu n'emboiue;
Il faut que la boiſſon de fiel lui-meſme il boiue.

passionis Dominicæ, quando offertur, cum gaudio bibat; & quando differtur, siti magna desideret. Con-
C sideremus itaque sponsum animarum nostrarum, Dominum Iesum, gustantem & non bibentem; nos autem admotis animi labris reconditum hîc salutaris documenti mysterium delibemus.

Quid est, pie Domine, quòd gustasti quidem vinum felle mixtum, sed cùm gustasti, noluisti bibere? Nónne post tam arduos labores, sudorem sanguineum, pœnas, longamq; fatigationem, sitiebas? haud dubiè. Nónne vires corporis valdè elanguerant? omninò. Numquid & animus inexplicabili mœstitudine pressus refocillatione indigebat? planè. Accepisti oblatum, labra admouisti, gustasti; hæc omnia sitim egestatemque solatij testabantur: sed fellis immistio bibere, sitimque restinguere prohibebat. An id ignorabas, Domine, vt gustare debueris? vel an hoc facto declarasti, te vinum synagogæ fastidire, atque aliud elegisse nouum, quod biberes in Regno Patris tui, in Ecclesia Gentium?

Agnoscamus, miseri mortales, peccatorum nostrorum acerbitatem. Gustauit illa quidem Filius Dei, debitam illis pœnam luendo; sed dum noluit bibere; communicationem omnem aliam, in peccatorum malitia & culpa detestatus est. Videamus itaque diligenter, & hæc duo curemus: tum, ne nos eum in siti salutis nostræ vino felle misto potemus; tum, vt vinum quod ipse nobis propinat, non auersemur.

Heu! quàm varia vina præbemus Christo sitienti dicentique nobis; Da mihi bibere! An ignoras, ô homo, quòd mandatorum obseruatio cibus & potus est ei, atque esca qua libenter vescitur? quodque illum in siti potamus, quando salutem nostram operamur? Quid si vinũ quoque ei propinare credamur, quando plura præstamus, quàm præcepta nouerimus? At, quàm variè mistum est vinum nostrum, & opus quodcumque, quod illi exhibemus? Nonne tunc vi-

Isa.1. num nostrum mistum est aquâ, quando gratiæ ipsius & donis vim omnem atque efficaciam, omnemque saporem adimimus, propriam sapientiam admiscendo, quæ frigida & insipida est? Et quid aliud ipsi quàm turbidum & confusum vinum propinamus, ex vinea nostra confusa; quando sacra profanis permiscemus; tantáve est raritas ipsum colentium & facientium benè, vt sit pudor iustaque facierum confusio?

Ioel. 2.

Nónne id tali modo Propheta deplorat, dum se explicans, dicit; Perijt sacrificium & libatio, de domo Domini. Luxerunt sacerdotes, ministri Domini. Confusi sunt agricolæ: vlulauerunt vinitores super frumento; quando perijt messis agri: Confusum est gaudium à filijs hominum?

Sed eheu! pessimum est vinum, quod tibi Domine propinamus, felle mistum; de quo per Moysem ita conquereris; De vinea Sodomorum vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæ: vua eorum vua fellis, & botrus amarissimus. Et quò grauissima quæq; peccata detestando magis modo describas, addis; non qualecumque fel, simplex & commune; sed, fel draconum vinum eorum, & venenũ aspidum insanabile. O Domine, quàm amarum tibi vinum profert tua vinea, qui sumus nos: pro omnibus quæ retribuisti nobis! vt dicas meritò; Quid est, quod vltrà debui facere vineæ meæ, & non feci ei? An quòd exspectaui, vt faceret vuas, & fecit labruscas?

Deut. 32.

D

Isa. 5.

E

O anima mea! ô fideles, Domino nostro parum fideles! cesset iam manus nostra à tanto facinore; & deinceps vicissim, vinum quodcumq; ipse nobis porrexit libenter bibamus. Pota nos in primis, Domine, vino compunctionis; immittendo dolorem peccatorum, salutarem afflictionem, amaritudinem, tribulationem, sed paterno condîtam affectu. Da metuentibus te significationem, vt fugiant à facie arcus: sicque euadamus calicem furoris nouissimi. Scimus, Domine, scimus; bonum est hîc pati; atque eapropter incli-

nas

nas calicem ex hoc in hoc; verumtamen, fæx eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terræ. Nam quantumuis parum hîc bibitur, prodest tamen non parum. Audimus, Domine, prouocas atque animas F nos, dum ais; Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Et quid aliud respondeamus, quàm vt illi, Possumus? sed, da vt possimus: quia sine te nihil possumus, neque facere neque pati. Sique nimis exterret calix passionis, compassionis saltem bibendus est: qui etiam à te innocentissimo agno non pertransijt, nisi biberes illum.

G Bibamus, amici; & pro Christo libenter aliquid patiamur (ipso præsertim nobis propinante, & tam amicabili haustu prębibente) quacumque de causa prouenerit quod feramus. Id si fecerimus; bibemus in Regno eius vinum nouum, quod Deum, Angelos, & homines recreat. Omnis quidem homo primùm bonum vinum ponit, & postquam amore voluptatis inebriati fuerint, tunc id quod deterius est; Tu autem, Domine, bonum vinum seruasti vsque adhuc. Bonum quidem vinum tribulationis & pœnitentiæ, melius euangelicę gratiæ, sed optimum ęternę glorię. Eamus igitur amici, & fratres, alacres ad montem myrrhę, passionis Dominicæ, & fasciculum inde desumamus, quod cum vino nostro, sensu compassionis, misceamus; salutarique felle piscis vtamur, vt conglorificemur.

Marc. 14.

Oratio.

D*Eus, qui peccatorum nostrorum acerbitatem, in vino felle misto, fastidiuisti, primorumq́; parentum & filiorum gustatum, inobedientiâ deprauatum, passionis tuæ acerbitate reformasti: da nobis quæsumus, calicem, quem bibisti, ita per pœnitentiam & patientiam degustare, vt vini tui noui dulcedine, in Regno tuo satiemur. Amen.*

34. MALLEVS.

Mallee per ſæuos adigens pia vulnera clauos;
Eia mihi edurum cor pietate doma.

3.Re. 6 MALLEVS & ſecuris, & omne ferramentum, non ſunt audita in domo ſeu templo Salomonis, cùm ædificaretur. Quid igitur nobis, Angele Dei, Malleum Paſſionis Dominicæ repræſentas? Nónne ipſe pluſquam Salomon fuit, corpuſque ſuum templum appellauit? Si conceptum eius de Spiritu ſancto, ſine viri ſemine, de Virgine, eiuſque natiuitatem admirandam, ſine partus doloribus, vt lapidem de monte ſciſſum ſine manibus, tacita illa templi Salomonis ædificatione expreſſam reſponderis; dicam in Chriſto paſſo, temploque corporis deſtructo, exſtructum fuiſſe Eccleſiam, cuius templum Salomonis figura fuit: cur hîc igitur auditus eſt malleus? A B

O admirandum mallei myſterium, meritò nobis ab Angelo inſtar rei ſacræ venerandæque repræſentati? Te ſuſpicio, veneror, exoſculor. Nam veluti lego, Gen.4. quòd Sella, vmbram ſignificans, genuerit Tubalcain, qui primus fuit malleator, primuſque mallei vtendi inuentor & faber, in cuncta opera ęris & ferri; qui nomine ſuo idem ſonat, quod confuſionem poſſidens, aut ignominiam æmulans; ita hîc conſidero, primum noſtrum parentem, ex nihilo velut vmbra progenitum, confuſionis atque ignominioſæ labis auctorem, primi peccati patratione, primam crucifigendi Chriſti peperiſſe occaſionem, atque adeò primum mundi malleatorem exſtitiſſe. C D

Sed, quid hoc monſtri nobis ingenerat, quod Sapientem audimus inſonantem? Pro. 19 Parati ſunt mallei percutientes ſtultorum corporibus. Ah, quàm verum iſtud, E

 MALLEVS.

Mallee, per sæuos adigens pia vulnera clauos,
Eia mihi edurum cor pietate doma.

Comt-hier, ghy hamer fel, wiens slaghen Christum kruysten:
Myn hert doet my ghequel, her-smedet, en doett iuysten.

Marteau, frappe l'acier, de mon rebelle cueur:
Qu'il ne soit plus si fier ans coing de son Seigneur.

iſtud, & nobis quadrans per omnia! Nam fatuitas noſtra, quam peccando commiſimus, neque ad incudem reuocata, neque vllis malleorum ictibus pulſata corrigi poterat. Ad nihilum redigi, ſed nequaquam F ad rectum primæuum ſtatum reuocari quibat. Verùm, pro nobis ſtultus, ridiculus, contemptibilis, & maledictum factus Chriſtus, æterna Dei ſapientia, tulit in ſemetipſo, quod nobis inſipientibus & ſtultis debebatur.

Numquid iſtud apertè per puerum tuum, mitiſſime Domine, prædixiſti? Supra dorſum meum fabricauerunt peccatores. Quid, ô Domine, ſunt fabricati? Heu, heu, ſcio: peccata grauiſſima, & in inuicem compacta, quæ quotidie perpetramus. Sed numquid aliud fabricati ſunt, ô bone Ieſu, malleatores illi, fabricatores mendacij, & cultores peruerſorum dogmatum, populum in necis tuæ conſpirationem concitantes? Agnoſco, benigniſſime Domine, beneficium, tua bonitate ex malo fonte promanans: dum, vt verus Samſon de comedente producis cibum, & ex forti inuaſore exire facis dulcedinem. Ipſi quidem ſic fabricando, prolongauerunt iniquitatem ſuam; ſed noſtrum interim, æquè ac ſuum, ſi conuerti voluerint, reatum abbreuiarunt, & ſalutem ſunt fabricati.

Pſ. 128

Iob 15.

O ſtupendam Dei, quid dicam, ſapientiam, an bonitatem? vtrumque ſuſpicio. Videte, filij Adam perditi; videte filij perditionis, in Chriſto ſecundo Adam redemti. Attendite, admiramini, gaudete, gratias agite, mallei ſacroſancti virtutem expendite. Dum F ſuper incudem hanc, malleis ſuis, inſtigante diabolo ceu Vulcano quodam ad opus, fabricati ſunt peccatores; ad nihilum redactum eſt peccatum nos opprimens, incentorque malorum protritus diabolus. Teſtare Propheta, quod dicimus, quodque hinc elici- G mus; & ſpem iſtam re ipſa conſolida. Quomodo confractus eſt & contritus malleus vniuerſæ terræ! quo-

Ier. 50.

modo versa in derisum aduersarij astutia & malitia! Numquid de te iam olim diabole dictum audiuimus, *Iob 41.* præ terribili tua ferocia ; Quasi stipulam æstimabit malleum, & deridebit vibrantem hastam? Vide nunc, vt viceuersa, de tua potentia ridet Christianus, tuumque malleum mirandamque machinationem, vt stipulam æstimat.

Sed, tui nequeo obliuisci, Dei genitrix, Virgo, Maria, dum mallei vibrantis ictuumque sonantium memini. O quàm tristis fuerit malleorum sonitus in auribus tuis; quas Deus olim angelico alloquio de cælo dignatus est. Verùm & hinc, ô dilecta, solatium elicere liceat, tametsi cor tuum iterata pænè verbera dolore contriuerint. Dic tu nobis aliquid, ô Sapiens, quod ictus emolliat, & contusum Mariæ pectus instauret. Quid inquis de fabro? *Eccli. 38.* Vox mallei innouat aurem eius: & contra similitudinem vasis, oculus eius. Optimè, optimè. Sicut enim auditu mallei sonantis iuuatur & gaudet, etiamsi non assiduè cudat aut faciat opus; quique, dum operatur malleo, oculum in exemplar operis conijcit defigitque, vt illud idem affabrè imitetur: ita sonitus hic malleorum, in filij tui crucifixione, tametsi mœstus fuerit, intimosque cordis tui recessus penetrarit; possumus tamen, ô Maria, non immeritò tibi prædicta applicare.

Quis neget, qui te Prophetissam magnique consilij consciam norit, quin in hoc tristi auditu auris tuæ, mentis oculum ad excellens illud opus redemptionis humanæ reflexeris, eoque obtutu malleorum ictus æquanimiùs tuleris; Deoque vniuersorum conditori gratias egeris, pro tanto opere eousque producto, quod tot antè sæculis ingemiscens orbis exoptarat?

O felicem incudem! ô beati mallei! ô opus admirandæ virtutis, hac tam diuina fabricatione procusum! Scitis, charissimi, quid hinc boni præterea profectum sit? Non solùm hîc machinatoris diaboli vasa

con-

confracta ſunt, viſque eius omnis contuſa; verum-etiam vincula & catenæ charitatis confecta, quibus & homines inter ſe, & cum ipſo Deo connecterentur; quæ nec mors ipſa, nec infernus poſſit diſſoluere. Fortis namque vt mors dilectio; dura vt infernus æmulatio. Profer huius rei diuinum oraculum Iſaia, teſtis angelice. Confortauit faber ærarius, percutiens malleo, dicens, Glutino bonum eſt. Charitatis amicam connexionem ex duris malleorum ictibus innuens emanaſſe. Numquid non verba mea, (dico & verbera) ſunt quaſi ignis, dicit Dominus; & quaſi malleus, conterens petram? Tunde, tunde, Domine Ieſu, cor meum, quod ſicut petra obduratum eſt: & recude illud; vt molle & flexile ad omnem charitatis normam reddatur; ſicque in templum ſanctum hinc transferamur, vbi (poſtquam hîc fuerint tunſionibus, preſſuris, expoliti lapides) nullius mallei ſerræve ſtrepitus ampliùs audietur.

Iſa.41.

Ier.32.

Oratio.

PRopter multitudinem iniquitatis noſtræ, dura facta ſunt peccata noſtra, Domine, & ideò plaga inimici percuſſiſti nos, & caſtigatione crudeli: corda igitur noſtra, quæſumus, igne tuæ charitatis emolli, vt malleo tuæ virtutis petras conterente recuſa, diuinæ tuæ voluntati conformentur. Amen.

35. CLAVI.

Figite me claui; minus hoc; sed fixa potenti
Mens sit amore Deo, fixa timore caro.

Isa. 41 VNVSQVISQVE proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicet; Confortare. Confortauit faber ærarius percutiens malleo, eum qui cudebat tunc temporis, dicens; Glutino bonum est. Et confortauit eum clauis, vt non moueretur.

Nónne hîc vinculorum tuorum, clauorum, & glutinis charitatis tuæ, mitissime Domine, virtutem & efficaciam contemplamur; quorum meritis hoc sumus consecuti, vt inuicem in omni difficultate confortemus, virtuteque constantiæ reddamur immobiles? Numquid illud effectum hîc cernimus, in Ecclesiæ tuæ sanctæ mysteriis ac sacramentis, velut certis quibusdam salutis consequendæ firmamentis? quod per os Prophetæ iamdudum antè monueras; *Isa. 54* Dilata locum tentorij tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende; ne parcas: longos fac funiculos tuos, & clauos tuos consolida? Quis namque mysterio carere crediderit, humillime atque idem sapientissime Domine Iesu, quòd vinculorũ, clauorum, & glutinis charitatis in acerbissima tua passione vsum esse voluisti? Et quidem seruato interno arctioris atque arctioris connexionis ordine & gradu, quemadmodum efficacior horum trium per certos gradus externa coniungendi facultas esse dignoscitur. Nónne funibus ligatus fuisti multis vicibus & modis Domine; in horto, per viam, in domo Annæ, ad columnam & ad crucem, vt manus & pedes in eam extenderetur, donec clauis affigereris? At, quia durabilis non est, tametsi dura satis & fortis, funium alligatio, ideoque non

CLAVI.

Figite me claui; minus hoc, ſed fixa potenti
Mens ſit amore Deo, fixa timore caro.

Aen t'cruyd waert ghy ghehecht, met naghels, t'onser bate:
Tot Christe meer dan recht, dat ick u niet en late.

Glués, fichés, liés, d'amour, d'eſpoir, de crainte,
Mes sens humiliés d'une douce conſtrainte.

non mansisti in vinculis funium. An ita fortasse tibi quidam alligantur, qui te vel honestatis gratiâ, vel spe sola promissionũ, aliáve de causa huiuscemodi inci-
D piunt amare & sequi? Ast, claui connectunt duriùs & fortiùs, sed nec hoc est adeò longi temporis; quia sicut funes vsu deteruntur, vel putrescunt tempore; ita nullum quoque violentum perpetuum. Eapropter etiam, non diu mansisti clauis affixus cruci, sed eodem vespere depositus fuisti. Anne tibi Domine sic adhærent, qui alioqui damnari timent, & pœnæ formidine tibi seruiunt, plus tuam iustitiam gehennamque timentes quàm te? Non est hoc delectabile, non
E est durabile, neque securum. Verumtamen bonum est, ad tertium modum inducendum, qui longè est optimus: vt faber ille dicebat; Glutino bonum est. Numquid ita videmus fabros ligna glutino compingentes, funibus, clauisque connectentes, sed, quòd funes & clauos subinde tollant, soli glutino fidentes?

Gratiæ tibi, Christe Saluator & amator animarum nostrarum, quòd Ecclesiam tibi glutino charitatis adstrinxeris; vt nos omnes dicere possimus; Mihi adhærere Deo, bonum est, & ponere in Domino Deo spem meam. *Ps. 72.*

Obsecro te itaque, clementissime Domine, Pater Domini mei, trahe me funibus ad Filium tuum, vt ad eum veniam; in funiculis Adam, vt promisisti, trahas me. Et confige timore tuo carnes meas, vt attractum funibus, clauis affigas. Sed glutino charitatis adglutina; quia bonum multoque melius est, ita tibi adhærere. Trahe me, post te curremus in odorem vnguentorum tuorum: attractus affigar; affixus adhærebo? adhærens, amoris glutino solidatus, dicam, clamabo, & personabo exultabũdus, cum mille similibus; Quis nos separabit à charitate Dei? quis nos ab hoc glutino dimouebit? Non discedimus à te: viuificabis nos; & nomen tuum inuocabimus. *Osee 11* *Ps. 118* *Rom. 8* *Ps. 79.*

O vos interim infelices mundi carnisque amatores,

res, ſtulti cæciq́ue iudices, & iniqui rerum æſtimatores! Numquid felices vos arbitramini, quòd affectui veſtro ſeruitis? quòd carnis concupiſcentijs indulgetis? quòd brutales animi & corporis paſſiones ac motus liberè euagari permittitis? quòd nullo neque loro, neque repagulo conſtricti laſciuitis? O inſenſati miſeriq́ue felices! horretis, fugitis, & deteſtamini clauos timoris Domini, quibus confixi Chriſto cruci, cuncta illa infanda facere prohiberemini; & miſeriam veſtram non attenditis, quòd ignitis diaboli clauis transfixi, miſeram ei duramq́ue ſeruitutem ſeruitis, dum ſecundùm carnem ſic inſanitis. Senſus, affectus, paſſiones & carnis concupiſcentias domare ac mortificare non vultis; vos interim audite Prophetam miſerandum veſtrum ſtatum depingentem: Qui remanſerint (vt ex Gentibus ita ex malis affectibus, internecioni dandis) erunt vobis quaſi claui in oculis, & lanceæ in lateribus: & aduerſabuntur vobis in terra habitationis veſtræ.

Nu. 33 · F

Numquid igitur immeritò tot vitiorum aculeis, tot carnis ſtimulis tentamentiſq; lancinamini in hac terra corpuſculi lutei vitaq́ue mortalis? Carnem igitur tuam, ô homo, potiùs clauis timoris Domini configi precare; vt ipſum quoque tentatorem, mundi maligni principem, in tuæ carnis tentorio proditoriè latentem conficias, & adhæreas Chriſto. Exemplar in ſpeculo cupis, quod imiteris? Confugit Siſara (figura diaboli) in tentorium Iahel, ibiq́ue delituit, plus mali ſi euaſiſſet, perpetraturus. Iahel autem tulit clauum tabernaculi, & malleum; & poſuit cum ſilentio ſupra tempus capitis eius clauum, percuſſumq́ue malleo defixit in cerebrum, vſque ad terram. Hanc imitare, & de hoſte domeſtico triumphabis, timore Domini illum in tua carne interimente.

G · *Iud. 4.*

Huc, huc igitur, filij hominum, graui corde, contendite; hiſce Domini clauis configi ſatagite; ad hoc ſtudete, ad hoc orate, hunc in finem diuina

verba

verba peruoluite, monita salutis & amici monentis eloquia menti infigite. Nónne Sapientis id testimonio comprobatum est? Verba sapientum sicut stimuli (ad virtutum semitam capessendam pungentes) & quasi claui in altum defixi; quibus ad perfectionis amorem, sublimiorísque viæ cupidinem prouocemini, & confixi enitamini euincere?

Eccle. 10.

Quòd si, ô homo, clauis Christi confixus, ei glutino charitatis adhæseris; non adhærebit tibi sedes iniquitatis, non adhamabit te mundus, neque viscus illecebrarum carnalium te sibi diuinciet: sed clauorum Christi virtute, & persecutoris tui caput confringes; &, etiamsi mundi totius clauis terræ affixus fores, velut alter Samson, clauum cum licio & crinibus extrahes, & victor euades. Insuper clauis aureis eximij tui Regis Salomonis, in domo Dei, in cælis, Sanctorum cœtui coniungêris, indissolubili charitate toti structuræ impingendus.

Iud. 16

Oratio.

DEus, qui semen Abrahæ apprehendisti, & in carnis nostræ substantia cruci clauis affixus fuisti; ita nos, quæsumus, glutino tibi charitatis innecte, vt amore tibi stabili seruientes, numquam à te separari permittas. Amen.

36. CRV-

36. CRVCIFIXIO.

Fixus Adam nouus eſt, vetus vt ſit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

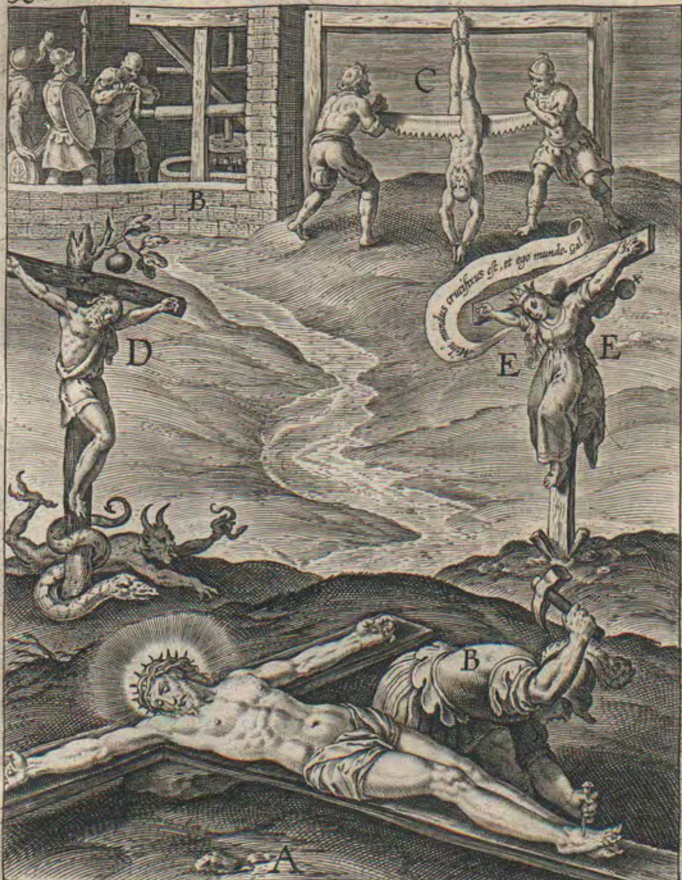
Pſ. 8. DOMINE, Dominus noſter, quàm admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra! quoniam proſtrata eſt magnificentia tua ſuper eam. O quàm verè reſpondiſti Domine tecum colluctanti Iacob, rogantique Manue quonam appellareris nomine; Cur quæris nomen meum, quod eſt Mirabile? Verè Mirabile nomen tuum, quia tu es Dominus Deus, faciens mirabilia in cælo ſurſum, & in terra deorſum. Itáne nos igitur facto doces, quod verbis antè decreueras; Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur; & qui ſe humiliat, exaltabitur? Itáne nobis clarum teſtatumque reddis Domine, quare Propheta in ortu tuo exultans (Paruulus natus eſt nobis, & Filius datus eſt nobis) ex tot tamque magnificis tuis titulis, Conſiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri ſæculi, Princeps pacis, quaſi præcellentem præmiſerit, dicens, Vocabitur nomen eius, Admirabilis? A

Gen. 32. Iudic. 13. Iſa. 9

Sed numquid ſatis te iam humiliaueras, Domine Ieſu, quando de ſummo cælo deſcendens, carnem humanam in vtero Virginis aſſumpſiſti? quãdo Deus immenſus puſio paruus effectus es? quando, qui mundum gubernas, infantilibus te faſcijs colligari ſiuiſti? quando dependens ab vbere, paruo lacte paſtus es, qui manum tuam interim aperis, & imples omne animal benedictione? quando fortis Deus infirmatus es; & Rex angelorum, ab angelis & hominibus miniſtrari tibi permiſiſti? quando magiſter ac Dominus, ad tuorũ te diſcipulorum pedes abieciſti,

linteo

CRVCIFIXIO.

Fixus Adam nouus eſt, vetus vt ſit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

Hier wordt den heere veen, aen t'cruys om u gheſlaghen:
En wilt van hem niet ſcheen, t'cruys ſal u beyde draghen.

Ton Dieu ſ'attache icy, pour te rendre deliure,
A tel pris affranchi, veus tu le monde ſuiure?

linteo te præcinxisti, aquam in peluim misisti, pedes abluisti, extersisti, atque in medio eorum fuisti, vt qui ministrare venerat, non ministrari? Quid igitur opus tanta tamque acerba humiliatione, qua in terram profligatus, cruci componeris affigendus?

B Intoleranda quidem, ô immites Iudæi, Christique crucifixores, vestra crudelitas; obstupentque cælum & terra tanti sceleris indignitatem; sed traditus est vobis, quia ipse voluit: neque vllam haberetis in ipsum potestatem, nisi vobis esset datum & concessum desuper. Ab ipso est, quòd vires habetis, ad nefas hoc infandissimum perpetrandum; quod innata vobis malitia parturiuit.

Considera, Lucifer, quid fecisti, quando supra sidera sublimari voluisti; & propterea in profundum inferni excidisti. Quia namque te exaltasti in vanitate, humiliatus es in veritate: & è contrà, quia se humiliauit omnipotens Deus, ideò supra omnes cælos exaltatus est homo. Accessit namque homo ad cor altum, non per superbiam, sed per humilem filij Dei incarnationem, cùm Verbum caro factum est, & habitauit in nobis; atque ideò exaltatus est Deus. *Isa.14*

Non sic, tu, Pater Adam, ab initio, non sic; sed vestigiis incentoris insistens, accessisti ad cor superbum, volens esse sicut Deus; atque eapropter, ex paradiso voluptatis eiectus es: ideoque filius Dei, secundus Adam, in loco Caluariæ ac horroris, se in prostratum humi patibulum permisit extendi.

Vbinam estis, angeli, throni, principatus, potestates, virtutes cælorum? Non mouemini, non turbamini, non percellimini in cælis; cùm fortitudo vestra in terram eliditur? Vbi es, mater dilecti Domini nostri, Maria? vbi anima mea, soror eius, sponsa? vbinam estis vniuersæ filiæ Ierusalem innixæ super dilectum vestrum sicut columnæ? Ecce, ecce; iam iacet humi, qui sustinet æthera: ecce cruci configitur, qui gubernat vniuersa. O Maria, quali sensu, qualique cordis

affectu hæc vel vidisti, vel audisti, quæ clauis configendum, de Spiritu sancto concepisti!

O peccatores! ô superbi, elati, fastuosi, nihil humiliter sentientes, sed animam vestram exaltantes in magnis & in mirabilibus, super vos ipsos ambulantes! Videte, & discite, quæ sit via, quæ ducit ad vitam. Si sic oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam, non alienam, sed suam; quomodo per fastum in ipsius gloriam introibitis; cùm nec fastuosis illic existentibus manere licuerit? Videtis? vt sapientia mundi, stulta est Deo; ita stulta mundi elegit Deus, vt confundat sapientes.

1 Cor. 1

Numquid sapienter, ô Philisthæi, scandalum & stultitiam crucis in Samsone signatam vidistis, quando illum erutis oculis, vt fatuum nefariumque hominem, clausum in carcere molere fecistis? Sed vt molæ trusatilis forma, formam infamis crucis expresserat; ita & postrema eius de vobis victoria, crucis victoriam victricemque triumphum non obscurè præsignauit.

Iud. 16 B

Et vos quidem, ô Iudæi, sicut Isaiam lignea priùs serrâ secuistis medium, ita diuinam Creatoris & Saluatoris animam, à virgineo corpore, crucis mediante mysterio, separastis: sed, vt serra corpori Prophetæ transuersim infixa, crucis figuram repræsentauit; ita ipse futuræ figuratæque crucis triumpho, in ligno gauisus est.

C

Venite fideles, infirmi, filij Adam, Christoque cruci configimini: ipse enim est virtus, salus, & vita nostra. Dignum est, iustum est, nos sic esse. Nam qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius; simul & resurrectionis erimus. Hoc scientes, quòd vetus homo noster, simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati; vt vltrà non seruiamus peccato.

Rom. 6 D

Tuis, ô mitissime Iesu, membris in cruce protensis,

me-

me ſupplex aduoluo, ac veniam omnium peccatorum meorum, præſertim ſuperbiæ me contra te toties extollentis, imploro. Tolle, tolle, benigne Redemtor Domine, omnem ex me peccantem affectum, & crucifige eum: vt deinceps anima mea ab hoc homine iniquo & doloſo liberata, gloriabunda tibi decantet;
E Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti: per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. *Gal. 6.*

Habeam itaque Deus meus crucifixe, deinceps mundum, vt reum ſuſpenſum patibulo; & pro tali quoque me mundus agnoſcat.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui mundo ſingulare remedium in ligno crucis conſtituiſti, eámque attactu corporis Vnigeniti tui ſanctificaſti; da nobis ſic in eadem gloriari, vt veram mortificationem iugiter in noſtro corpore, pro tui nominis honore portemus. Amen.

37. DVO LATRONES.

Dum calet & pretium, & sceleri medicina parata est,
Huc, nisi queîs morbus seruitiumq́; placet.

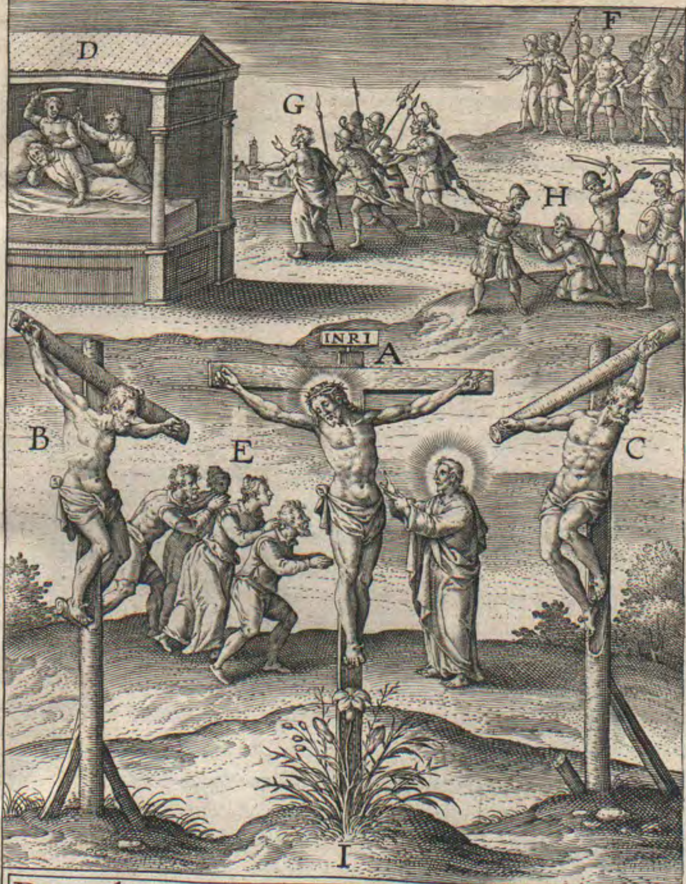
Isa.53. DE angustia & de iudicio sublatus est: generationem eius quis enarrabit? De hoc quæris & quereris Propheta, vir Dei? & non magis inquiris atque scrutaris; Crucifixionem eius quis enarrabit? Nam, quàm simpliciter tam sublime natiuitatis eius mysterium (nõ æternę dico ex Patre, sed & temporalis ex matre,) describitur, (peperit filium suum primogenitum) tam abbreuiato nobis verbo depingitur, abyssus illa secretorum excessus eius; Et crucifixerunt eum ibi.

Heb.7. Quid igitur? Nónne rectè multifariàm multisque modis, Iesus sacerdos secundùm ordinem Melchisedec? primùm quidem qui interpretatur Rex iustitiæ, deinde verò & Rex Salem, quod est Rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia; neque initium dierum neque finem vitæ habens, assimilatus autem filio Dei? Per omnem modum. Sed nunc, quod præsentis est argumenti, expendamus.

Isa.53. Dic nobis, Isaia, quod in spiritu futurum cognoueras. Pro eo quòd tradidit in mortem animam suam, cum sceleratis reputatus est. Narra, Luca, quod *Luc.23* audisti. Crucifixerunt eum, & latrones: vnum à dextris, & alterum à sinistris. At tu prædilecte discipule, quem diligebat Iesus, recense distinctiùs, quod oculis ipse præsens adspexisti: quomodo duos latrones *Ioã.19* & Christum crucifixerunt? hinc & hinc; medium autem Iesum. A B C

O Iudæorum malitiam! ô Diuinam bonitatem! ô admirandum miseriæ nostræ medicamentum! Vos quidem,

DVO LATRONES.

Dum calet et pretium, et ſceleri medicina parata eſt,
Huc; niſi queîs morbus ſeruitiumq; placet.

O Weerelt heel ont-keert, hoe ſiet-men u ver-ſtranghen!
Hier ſiet-men Godt ont-eert tuſchen twee moorders hanghen.

Pendant qu'a ton ſalut les bras tu le veois tendre;
Cherce-tu autre but, auquel tu te veus rendre?

quidem, ô Principes Sacerdotum & Populi, voluiſtis hoc facto toti mundo conſpicuum reddere, ac ſi Chriſtus Princeps latronum exiſteret, eum in medio, inter duos latrones, vtque eſt veriſimile, excelſiori cruce ſtatuentes; ſed, non ſolùm ipſe innocens, vt agnus inter lupos, verumetiam vos ipſi potiùs principes latronum eſſe, deprehendimini, in ſcelerato hoc veſtri machinamenti facinore.

O indignum facinus! ô caput nequius ſuper caput ſerpentis, quod tam execrandum excogitauit D conſilium! Si Dauid Rex indignatus eſt, quòd duo viri, Principes latronum, Baana & Rechab, occiderint Iſboſeth innocentem, in domo ſua, ſuper lectum ſuum, eoſque ob hoc ſcelus interfici iuſſit; quantâ dignum indignatione credatis, quòd vos impij latrones, Chriſtum Dei filium, Regem veſtrum, infami morte damnatum, inter duos latrones ſuſpendiſtis? Vobis veſtra nequitia in caput hoc veſtrum, tam ſceleratam excogitarat aſtutiam; ſed Dei ipſius conſilium fuit, vt qui vtraque vnum facturus aduenerat, & vbique deligere medium hucuſque conſueuerat; nunc quoque in medio figeretur. Non ſolùm, vt mediator inter Deum & homines; verùm etiam inter homines ipſos, velut omnium reconciliator & glutinum charitatis fraternæ.

2. *Re.* 4.

E Gaudete latrones, gaudete meretrices; & quotquot eſtis peccatores; & gloriamini in hoc veſtro Principe. Is eſt nempe, qui vos inuitauit, vos recepit, manducauit vobiſcum, & amicum ſe publicanorum effecit. Non enim iuſtos ſed peccatores venit vocare ad pœnitentiam; docturus nimirum meliorem viam, & ducturus ad vitam.

F Salue, bone Ieſu, pie ac glorioſe latronum Princeps: ſalue agne innocentiſſime, luporum anteſignane, vt in agnos conuertas. Salue fili Dauid, Rex Iſrael, verum refugium, verumque (vt ille) ſolatium omnium, qui in anguſtia ſunt conſtituti, ære alieno

1. *Reg.* 22.

 preſſi,

pressi, & amaro animo. En, factus es eorum Princeps: non vt latrocinentur vlteriùs, sed vt in locum pascuæ deducantur, & collocentur in Regno.

4. Re. 6 Numquid huius mysterij dedisti nobis Elisæe prototypon, quando latrunculorum Syriæ dux factus, in Samariam magna ciborum præparatione pascendos pacificè deduxisti, & in pace abire permisisti? Sed nobis peccatoribus longè felicius accidit; quibus non solùm manducare, & quidem cum ipso Rege Christo manducare; verumetiam ipsummet manducare, atque cum ipso in æternum regnare conceditur. Agnosce, ô Christiane, dignitatem tuam; & noli eum qui nascens & moriens se tibi in salutem socium dedit, noli inquam tu illum in tuam perniciem inter latrones collocare. Ne committas, vt innocens Dominus solo tui amore descendens ab Ierusalem in Ierícho, incidat in latrones; qui ipsum despolient, & abeant semiuiuo relicto. In corpus enim eius solùm potestatem habent. Numquid hoc scelus committunt, qui corpori & sanguini ipsius indignè communicant? Nónne Christum in speluncam latronum intrudit, qui illum in conscientiam peccato letali obnoxiam recipit? Nolite, dilecti Dei, Christum Domini segregatum à peccatoribus, excelsiorem cælis factum, cum iniquis & impijs deputare. Nónne hoc agitis, quando à peccatis mundati, malorum consortia sectamini? quando vobis vt Christi membra commissos noxijs sinitis permisceri? Quid Christo ad Belial? quid Christi fidelibus cum periculis latronum? nónne qui talia agũt, Christum in medio latronum ponunt?

Absit hanc rem faciamus: sed potiùs si nos ipsi fortè per contemtum in medio latronum, hoc est peccatorum, ab hominibus reputamur, & patienter id opprobrij cum Christo feramus; certi quòd cum illo regnabimus. O ita felix Nemesi, qui pro Christi fide variè excruciatus, cum latronibus iussus es incendi, Saluatoris referens similitudinem, qui vnà cum latronibus

tronibus pertulisti crucem: factus cum sponso animę tuæ, sicut lilium inter spinas.

Ad te me conuerto, pijssime Domine, qui miro in te modo legendum nunc exhibes, quod per virum secundùm cor tuum prædixeras; Foderunt manus meas & pedes meos, & dinumerauerunt omnia ossa mea. Iam adimplesti promissum; Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto; ita exaltari oportet filium hominis. Adimple & illud in me, bone Magister, in quo mihi spem dedisti, cùm diceres: Cùm exaltatus fuero, omnia traham ad meipsum. Trahe me Domine: confige me tibi: vt totus mihi figaris in corde, qui pro me totus fuisti fixus in cruce.

Ps. 24.

Oratio.

DEus, angelorum mediator & hominum, qui pro nimio erga nos pietatis ardore, inter duos latrones in cruce pendere non erubuisti; respice super hanc familiam tuam; nosque à malignorum sortibus erutos, tibique in cruce confixos, inter choros cælestium iubeas aggregari. Amen.

38. VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, ſpolium heu vitæ pignuſq; peremptæ;
Fors rapit & ferrum mortis in obſequium?

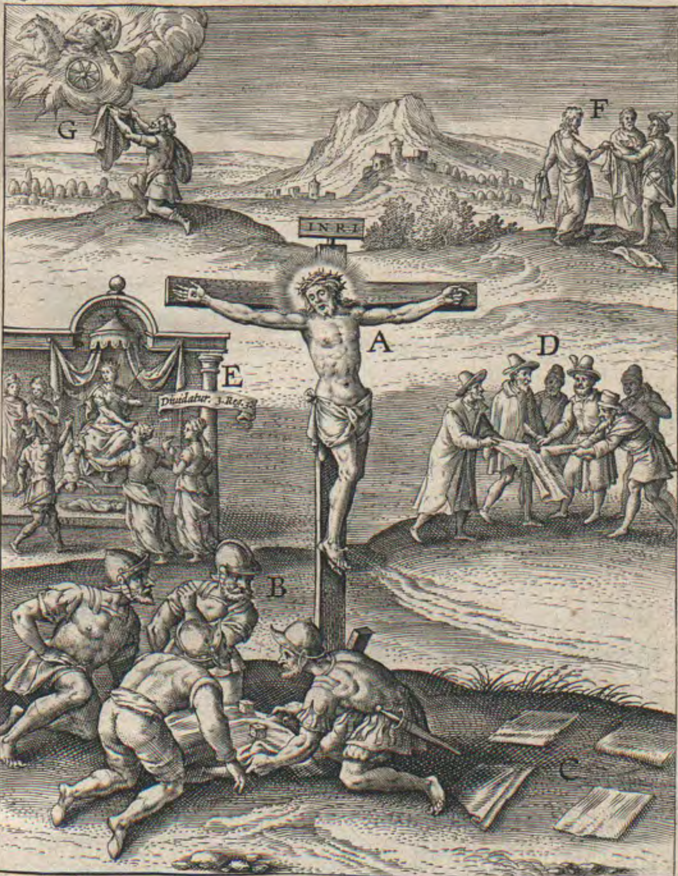
Iſa.8. SVME tibi librum grandem, & ſcribe in eo, ſtylo hominis; Velociter ſpolia detrahe; citò prædare. [Quid nobis Domine per Prophetam inſinuas? Numquid librum A grandem ſatis, expanſum in Cruce Chriſtum habemus? Nónne mirabilia, & magnalia, in eo ſcripta conſpicimus, ſtylo hominis, ferreis ſcilicet clauis manus eius & pedes, vera membra veri hominis penetrantibus? At, vbi quod illic ſcribi iuſſiſti; cùm ipſimet detracta ſpolia, deprædatáque cuncta videamus? Numquid adeò verum quod dico, vt ipſe meritò cum humano genere (quòd eum è cælis, ceu ſponſum ſanguinis, euocarit) expoſtulare iam poſſit, voce illa *Iudic. 14.* ſociorum Samſonis; An idcircò vocaſtis me ad nuptias (ad humanæ naturæ conſortium) vt ſpoliaretis?

Verè in ipſo illud quoque videmus impletum, *Exo.31* quod legimus; Vidit Moyſes populum quòd eſſet nudatus: ſpoliauerat enim eum Aaron, propter ignominiam ſordis, & inter hoſtes nudum conſtituerat. Spoliaſti enim eum Domine, Apoſtolorum ſolatio, veſtimentorum ornatu, virtutiſque tuæ præſidio; propter ignominiam peccatorum noſtrorum: vtque charitate eius, multitudinem ſordium noſtrarum obtegeres, inter hoſtes nudum conſtituiſti.

Agnoſcimus interim, vereque confitemur, & gratias agimus; quòd, iuxta Prophetæ vaticinium, puer hic nobis natus, & filius datus nobis, antequam ſciret vocare patrem ſuum & matrem ſuam, fortitudinem *Iſa.8.* Damaſci abſtulerit; & ſpolia Samariæ, fortiſque armati, cuſtodientis atrium ſuum, diripuerit.

Adam,

VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, ſpolium heu vitæ pignuſq; peremtæ,
Sors rapit, et ferrum, mortis in obsequium.

De liefde heeft u, v Godt, siel en lyf doen ver-panden:
V kleedt vork deur het lot, comt in der booſen handen.

Ah! quel estrange accord! De ſa mere l'ouurage,
Et par fer, et par ſort, vient icy en partage.

Adam, vbi es? Veni, nec dicas ampliùs; Timui, quòd nudus essem, & abscondi me: quia, ecce, qui te creauit ac redemit, nuditatem tuam, peccati testem & pœnam, innocentiæ suæ nuditate persoluit; & te, nosque omnes, indumento charitatis contexit. Omnia benè fecit, dum talis in cruce pependit, quales nos ipse formauit; qualis in paradiso homo primus habitauit, & qualis ad paradisum homo secúdus intrabit.

B Sed, quid actum est? quid fecistis, milites, Christi crucifixores? quid hac de re, Domine, per Psalmistam prædixeras? Diuiserunt sibi vestimenta mea; & super vestem meam miserunt sortem. Itáne? quid igitur iam factum narratis vos ipsi Euangelistæ? Legamus, audiamus, videamus verbum quod factum est, & in

Ps. 21.

C corde nostro conferamus. Diuiserunt vestimenta eius; feceruntque quatuor partes, vnicuique militi partem: & miserunt sortes, vt viderent, quis quid tolleret. De tunica verò inconsutili, & contexta per totum, dixerunt ad inuicem; Non scindamus eam; sed sortiamur de illa, cuius erit.

Mirabilia opera tua Domine, quæ fecisti; sed non minùs mirabilia, quæ passus es & permisisti: ideò scrutabitur ea anima mea. In vestiméτis tuis duobus, Domine, quæ diuisa sunt, non obscurè naturam tuam humanam, ex anima & carne constantem, animaduertimus: in tunica verò inconsutili, non diuisa, indiuisibilem tuam Diuinitatem. In quatuor denique mundi plagas viuifica tua passio (quasi vestis tua) per Apostolorum prædicationem distracta est. Sed nónne per milites, tui crucifixores, rectè præfiguratos videmus hæreticos? quibus non tam curæ & cordi est,

D quid de te sanctaque tua Ecclesia credant & sentiant, quàm vt spolijs ecclesiarum ditentur. Sed, quid ad hoc respondebunt nefarij? quid ad hoc dicetis hæretici? quòd nec discretio, nec pietas illa in vobis reluceat. qua vsi censentur hi milites? Isti siquidem tunicam Christi noluerunt diuidere; vos verò non solùm eam

in eius Ecclesia scinditis, dum vnitatem diuiditis; verumetiam pretiosissima quæque in illa, ita frangitis, dissipatis, pessumdatis, ac sine vllo iudicio comminuitis, vt nulli sint in posterum vsui; merum tantùm odium & furorem exercentes. Nónne, ô hæretici, E vnitatis osores, hoc vnum omnia vestra & dicta & facta sonant, quod impudens illa meretrix & dura mater clamabat; Nec mihi nec tibi; sed diuidatur? Recordamur, Iesu mansuetissime, quòd cuidam amico tuo, scissà veste per visum apparens, Arium hæreticum illam discidisse testatus sis.

3. Reg. 3.

Sed ad vos iterùm conuertimur, milites. Sortem quidem super partes quatuor, & super inconsutilem Christi vestem misistis; sed, quàm longè feliciùs, nobis in hac partitione sors ipsa ceciderit, testatus est ipse, qui iam olim rem totam præuiderat, Propheta Regius; Funes mihi ceciderunt in præclaris; etenim hereditas mea præclara est mihi. Non enim hîc ex F Prophetæ cuiusquam pallio, in duodecim partes diuiso, decem scissuras, vt ille, recipimus; neque cum G Elisæo pallium Eliæ, tametsi totum, accipimus; sed & ipsummet Dominum, Dei filium, mundi totius Redemtorem. Nónne se nobis nascens dedit socium, conuescens in edulium, se moriens in pretium, se regnans dat in præmium?

Ps. 15.
3. Reg. 11.
4. Re. 2

Gaude, gaude, anima mea; & exulta præ gaudio, in hac die tua, pacis tuæ, felicitatis tuæ, coronationis tuæ. Dubitas, hæresque anxia in his omnibus præ stupore? Dic liberè, dic audacter & confidenter illi, cum tuo sponsore; In manibus tuis, ô Domine, sortes meæ; adeò & in illis descripsisti nos. Vulnera siquidem in manibus tuis, salutis nostræ sigilla sunt. O sortem regiam! sortem misericordem, & æquam! quæ nulli facit iniuriam, & omnibus dignam asserit retributionem. Tam maiores, quàm minores; omnes sors ista æqualiter diuidet. Dubitat aliquis? Præconis attendat vocem, qua liberalem hanc Domini nostri parti-

2. Par. 14.

partitionem promulgat; Dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine. *Col. 1.*

Veni iuste, veni peccator, veni pauper & inops, fragilis & nude; Velociter, spolia detrahe, citò prædare: nam multiplices Christi gratiæ, vt vestimenta, nobis sunt optima sorte attributa: tunicam eius inconsutilem, Ecclesiæ vnionem seruantes; polymitam quoque, singularem Christianorum amictum & ornatum, varietate donorum Spiritus sancti contextum, Christum induentes, assumite. Et, quando esset de illibata animæ salute periculum; corpoream hanc potiùs vestem cum Iosepho dimittite, quàm Christi veste frustremini.

Oratio.

Ecclesiam tuam, quæsumus Domine, perpetua pace custodi, vt qui renatos fonte baptismatis, Christum induisse cognouimus; indiuisa sit nobis, & fidei vnitas, & illibatus perduret charitatis amictus: vt donorum Vnigeniti tui facti participes, Sanctorum quoque in cælis sorte lætemur. Amen.

39. TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Christi bene dignorabere miles,
Mundus sub sua cùm signa vocandus erit.

Matth. 22. CVIVS est imago hæc & superscriptio? Vbinam nunc es, ô munde versute, cum omni tua sapientia, quæ stultitia est apud Deum? Introducantur magi, Chaldæi, & A
Dan. 5. aruspices, omnesque sapientes Babylonis: quicumque legerit scripturam hanc, & interpretationem eius manifestam fecerit, purpura vestietur, & torquem aureum habebit in collo, & magnus vocabitur in Regno cælorum. Scrutamini cælum, terræ profunda rimamini, maris abyssum consulite; quid aliud eruetis, quàm Christum crucifixum scandalum esse Iu-
1. Cor. 1. dæis, Gentibus verò stultitiam? & eapropter, titulum quidem poteritis legere; ad hoc enim tribus linguis descriptus est, Hebraicè, Græcè, & Latinè, vt nemo non legeret: sed interpretari nequibitis: neque vmquam nisi credideritis intelligetis. Attendite, & vide- B te; quid vobis videtur de Christo crucifixo? quem dicitis esse Filium hominis? Cuius est hæc imago & superscriptio? In lege quid scriptum est? quomodo legis? quomodo, obsecro, his concordant scripta Prophetarum? quænam scripti & maledicti concordia?
Gal. 3. Maledictus siquidem omnis, qui pendet in ligno. Imaginem video quasi despecti, leprosi, nouissimi virorum; & lego titulum Saluatoris & medici: Iesus etenim saluatorem significat. Video imaginem pauperis, infirmi, & decidentis; & lego titulum Nazareni, floridi, & vernantis. Contemplor imaginem seruilis mancipij, hominisque miserrimi; & lego magnificum titulum Regis. Imaginem video scelesti contemtoris Dei, ac blasphemi; & titulum lego Iudæi, confi-

 TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Christi bene dignorabere miles,
Mundus sub sua cum signa vocandus erit.

O standart triumphant, o titel alder eeren!
Weest my tot vasten standt, en salicheits ver-meeren.

Arme ton front, soldat, de ce titre de gloire;
Si l'enfer te combat, tu en auras victoire.

confitentis, collaudantis, perhibentisque testimo-
C nium Veritati. Cuius est ergo hæc imago infirmi, & inscriptio medici? Imago miseriæ, & beatitudinis titulus? imago mortis, & vitæ triumphus? Venite Christiani, venite fideles, venite docti in Christi schola discipuli: vobis enim datum est, nosse mysterium Regni; ceteris autem in parabolis: vt videntes non videant, & scientes non intelligant.

O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei! quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ eius! Quis consiliarius eius fuit? immò, quis tuus fuit Pilate consiliarius, vt titulum talem conscriberes, cruci Domini nostri crucifixi superponendum? Profectò, non procul eras à Regno Dei, si in lumine solis iustitię tibi adstãtis ambulasses, potiùs quàm tam fastuosè in tua potestate præsumsisses: si veritatem quam quærere videbaris, iam tum habitam tenuisses; & lumen quod in te erat dum titulum scriberes, tenebræ factæ non fuissent. Tria te credo mouerunt ad titulum eiusmodi concinnandum: sed, ne nescias; ipse cuius manus ligno affixeras, scribentis manum direxit. Causam affecti supplicio de more scribendam non dubitasti: quò & nomen personæ, patria, & mortis causa notesceret. Vt autem taliter istud efficeres; Iesus Nazarenus Rex Iudæorũ, hinc te partim Iudęorum stimulabat inuidia atque in eos indignatio, qui te ad id quod noluisses adegerant; partim aucupatio gratię apud Cæsarẽ, vt qui dignitati eius insidiantem sustulisses è medio: & demum in tui purgationem, si te fortè traduci contingeret, quòd innocentem morte coactus condemnasses. Hæc tu quidem Pilate, sed longè pręstantius spectabat prouidentia diuina consilium, quo sibi titulum hunc præelegit.

Dixistis, Iudæi, Pilato, Noli scribere, Rex Iudæorum; sed quia dixit, Rex sum Iudæorum. Bona Pilati responsio; Quod scripsij, scripsi: nam titulus hic fuit immutabilis. Non quia Pilatus scripsit, sed quia Veritas

ritas dixit, Rex ſum Iudæorum. O ineffabilem vim diuinæ operationis, etiam in cordibus ignorantium! Nónne occulta quædam vox intùs, quodam (dici poteſt) clamoſo ſilentio perſonabat, quo tacitè antè in Pſalmorum litteris prophetatum eſt; Ne corrumpas tituli inſcriptionem? Ideò enim Pilatus, quod ſcripſit ſcripſit, quia Dominus quod dixit, dixit. Immobilitas ſiquidem tituli; immobile Regnum ſignificat Chriſti.

Gratiæ tibi Chriſte, qui non fruſtrà brachijs in cruce expanſis attingis à fine vſque ad finem, fortiter & ſuauiter vniuerſa diſponis. O quàm luculenter effectum ſortita eſt modò, tametſi nec tunc optato euētu caruerit, figura illa, qua per virgam Aaron, inter aliarum tribuum aridas germinantem, oſtendiſti quem elegiſſes; quando & vnicuique virgæ nomen familiæ pro titulo inſcribi mandaras! Nónne benè dicimus nos, quòd crux tua Chriſte, virga hæc eſt admirandæ potentiæ, frondens, florens, germinans, fructumq; proferens in ſalutem omni credenti? Arida in ſe, & ſterilis licet appareat, ex fructibus tamen eam agnoſcimus; titulumque eius cum ea conferentes, magnificam illi meritò laudem concinimus; Crux fidelis, inter omnes, arbor vna nobilis: Nulla ſilua talem profert, fronde, flore, germine. Vereque titulus hic oſtendit, Domine Deus, quem elegeris; quodque hic ſit filius dilectus, in quo tibi complacuit: qui ex matre Virgine genitus, ſtirpem Regiā in ſe ſtabiliuit.

Num. 17.

O titulum triumphalem, regium, & omnem magnificentiam præcellentem! ô librum inuolutum ſcriptum intùs & foris, nunc in cruce velut expanſum in pulpito, toti mundo legibilem! Lege, hauri, inebriare myſterijs, ô anima mea. Sit inſtar tituli huius, cor meum, tali typo conſcriptum, ad gratitudinem, ad imitationem, ad certæ ſalutis indicium. Immolem phaſe quotidie, in tanti beneficij memoriam, tinctoque hyſſopi faſciculo in ſanguine agni,

Ezec. 2

D

E

aſper-

aspergam superliminare & vtrumque postem domus meæ; corpus & animam, & superliminare adoptionis, vt vitam habeam, & abundantiùs habeam.

Quis mihi det igitur, vt scribantur sermones hi mei (mihi inquam scripti, fixi, & dati mihi) in libro cordis mei? Da Domine, & fac quod promisisti; dabo leges meas in mente eorum, & in corde eorum superscribam eas. In fronte quidem numismatis mei, per te signati, foris inscriptum est, Christianus; sed imago non congruit, dum nihil minùs, quàm quod Christiani est, facio. O peccatorem immemorem, ingratum, tam excellenti titulo indignum! Nónne Domine, sponse sanguinis, Samaritane animæ meæ; nónne inquam delens quod aduersus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, tulisti de medio, affigens illud cruci? Iam pendebat edictum in Susan, & sententia mortis æternæ ceruicibus nostris impendebat.

Iob 19. Ier. 31. Heb. 8.

Colos. 2.

Quare non igitur in hoc titulo & trophæo gloriabor? quare non gaudebo in Deo Iesu meo? & quare non magis gloriosum videbitur, cruce, titulo, passionisque stigmatibus insigniri, quàm potentes in sæculo, titulis suis bullatis & ventosis gloriari? Nónne hac velut tesserâ, liber in Regnum cælorum ingressus asseritur? Nolo itaque ego seruus in terris sine hoc titulo viuere, quia te video Dominum meum hac nota signatum.

Oratio.

DEus, qui dilectum Filium tuum, redemtorem nostrum, in signum posuisti, cui contradiceretur; & eumdem titulo triumphali decorasti: da nobis ita Christiano nostro nomine respondere; vt fidem tuam, quam lingua nostra loquitur, etiam moribus vita fateatur. Amen.

40. SE-

40. SEPTEM BLASPHEMIÆ.

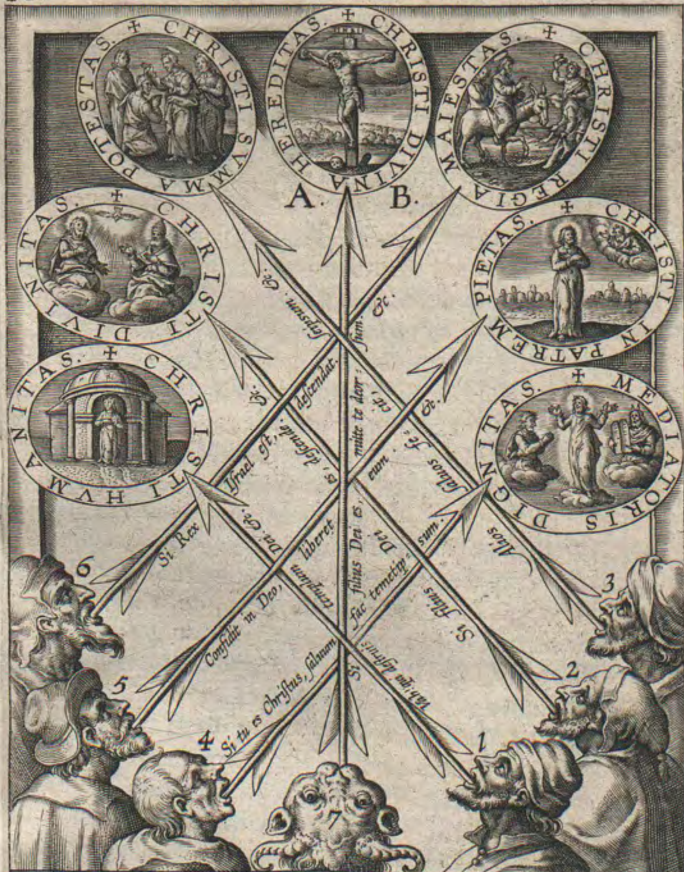
Excipis & moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

Pſ. 10. ECCE, peccatores intenderunt arcum; parauerunt ſagittas ſuas in pharetra, vt ſagittent in obſcuro rectum corde. Quoniam quæ perfeciſti, deſtruxerunt; Iuſtus autem quid fecit? Ieſu bone, Domine, vt video, aggrauatum eſt prælium contra te, inueneruntque te ſagittarij, & vulnerauerunt iaculis. Ita eſt: ſed, niſi priùs amore ſalutis veſtræ ſauciatus fuiſſem, numquam me malignantium iacula feriiſſent. Nunc autem in gratiam veſtri, memetipſum Patri cæleſti obtuli, qui hanc eis in me fecit poteſtatem; vt vermis ſim factus, & non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis. Hinc, omnes videntes me, deriſerunt me; locuti ſunt labiis, & mouerunt caput. Hinc quoque ſagittæ Domini in me ſunt; quarum indignatio ebibit ſpiritum meum: & terrores Domini militant contra me.

1. Par. 10. — A — B — Pſ. 21. — Iob 6.

Gratiæ tibi Domine, redemtor noſter; auxiliator in tribulationibus, & adiutor fortis. Gratiæ tibi, Pater cæleſtis: qui ſic dilexiſti mundum, vt Filium tuum vnigenitum dares. Sagitta tu quoque cor noſtrum charitate tua; vt acutas linguarum dentiumque ſagittas, pro nomine dilecti filij tui libenter feramus. Amore ſiquidem tuo ſaucios, tela mundana non ſauciant; ſed delectant potiùs quàm affligant. Dignare eapropter, mitiſſime Domine Ieſu, diuinæ tuæ gratiæ lumen mentibus noſtris infundere, vt tam acerba blaſphemantium iacula penitiùs expendentes, in gratiarum actione, tuique amore creſcamus.

Contemplamini vos itaque mecum, filiæ Ieruſalem, quomodo ſit impletum, quod Propheta prædixerat;

Excipis et moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

O Chriſte, wacht u wel, de laſter-ſchichten ſchieten:
Al doen ick u ghe-quel, en laett u niet verdrieten.

Qu'attache-tu, vilain, par ta langue blaſpheme?
Ce trait lancè en vain, tombera ſur toy-meſme.

-rat; Pharetra eius, quasi sepulcrum patens: & alter accommodatiùs; Sepulcrum patens est guttur eorum: quando nimirum ex infami gutture, ceu pharetra, virulentas blasphemiarum sagittas, in Christum eiaculati sunt. O cæcas mortalium mentes! Quemadmodum enim ab omni hominum genere, dependens è cruce Saluator, blasphemis vocibus fuit impetitus; ita nihil eorum, quæ vel essentiam ipsius, vel attributa concernunt, remansit intactum.

Ier. 5. *Ps. 13.*

Ecce, venisti, anima mea, ad locum iaculi: ecce, ibi est sagitta; porrò vltra te; captum quidem tuum excedens, sed confide; qui dedit quærere, dabit etiam inuenire, & colligere, & intelligere. Festina igitur velociter, ne steteris: collige sagittas, & adfer ad Dominum tuum. Omnia quidem ad tuæ salutis augmentum; sed tum præcipuè ad eius laudem & gloriam, qui pro te pertulit vniuersa.

1. Reg. 20.

Numquid in primis acuta tibi sagitta videtur, quâ Christi humanitatem gloriosamque eius resurrectionem stringendo, transeuntes blasphemant, mouentes capita sua, & dicentes! Vah, qui destruis templum Dei, & in triduo reædificas illud! Da nobis Domine, per hanc tuam patientiam, tranquillè tolerare, quando naturæ vel conditionis obtentu, ferendum est improperium.

1. Blasphemia

Sed perge in colligendo. Numquid penetrabile quoque est spiculum hoc, quo Christi Diuinitatem lancinantes dixerunt; Si filius Dei es, descende de cruce? O Domine, quantum nos homines nostramque salutem diligis; nos potiùs exaudi, voce concordi clamantes; Si filius Dei es, non descendas de cruce; sed ibi morere: quia morte tua tali sumus redimendi, sicut Prophetarum oraculis, de Dei filio saluatore mundi, decretum & contestatum est.

II.

Perge, anima mea, perge & tela recollige, quibus vulnerata curaberis. Tertium ecce occurrit, & illud virulentum, sed medicinale. Non agnoscis? Illud est,

quo Domini tui, veri Samaritani miracula, toti mundo ſalubria, Principes Sacerdotum ſuggillant & conuellunt: illudentes cum turbis & Senioribus, vociferanteſque; Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Sit telum hoc, Domine, certo mearum infirmitatum remedio, bona fide cunctis applicitum, & ſanabor.

III.

Quartum quærimus blaſphemiæ iaculum? En tibi quàm exitiale, quàm liuidum! quo Regiam ipſius maieſtatem eleuare contendunt; Si Rex Iſrael eſt, deſcendat de cruce, & credimus ei. Ne feceris Domine: quia ſi de cruce deſcenderis, non credimus tibi: ſcriptum eſt enim; Regnabit à ligno Deus, Et tu dixiſti; Sicut exaltauit Moyſes ſerpentem in deſerto; ita exaltari oportet filium hominis. Et, ſi nemo niſi qui perſeuerauerit vſque in finem, ſaluus erit; quomodo tu, niſi perſeueraueris, eris Saluator?

IV.

O quintam virulentam ſagittam, qua pietatem Meſſiæ, rectumque eius virtutis ſtatum laceſſunt: anchoram ipſam ſpei luxantes, in ipſum Deum Patrem blaſphemi, dum clamant; Confidit in Deo: liberet nunc eum, ſi vult. Te Domine, per hanc iniuriæ tolerantiam deprecamur, vt numquam ſpe veniæ deſtituti, in tua ſemper miſericordia confidamus. Sed, eheu! idipſum & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei. Spero, vnus dumtaxat; aut ſi ambo, alter ilicò reſipuerit; vt ſolùm ab vno iaculũ blaſphemum emiſſum credamus: quod ſtridens & acerbè impactum, non obſcurè Chriſti ceu Mediatoris officium dignitatemque perſtringebat; Si tu es Chriſtus, ſaluum fac temetipſum & nos. O Domine, quid hoc eſt rei? Nónne igitur ſatis erat, quòd Principes Sacerdotum & populi, cum Scribis & Phariſæis, totaque ſpectantium turba, tibi illuderent; ſtatum, perſonam, conditionem, naturam, doctrinam, miracula, nihilque non, lacerarent; niſi & hic homo viliſſimus, & perditiſſimus latro, in eadem tecum

V.

VI.

damna-

damnationis pœnâ conſtitutus, ſcorpiacâ te linguâ confoderet?

Quin igitur & diaboli telum adiicimus (qui & reliquis ſua tela procudit) his affine per omnia; quod in te olim contorſit? Si filius Dei es; mitte te deorſum. VII. Non non, bone Ieſu: ſed & perſiſtendo, & in cruce moriendo, & mirabilia faciendo in cælo & in terra, teſtare quod res eſt; vt teſtes veritatis fiant, & iudices, ipſi qui te crucifigunt; dicentes; Verè filius Dei erat homo iſte.

Nunc, nunc, anima mea, faſciculum tibi ex ſagittis iſtis conficito; cuius odore ſolo, vel tactu, contra ignita diaboli tela muniaris: & non ſolùm, tu numquam Deum blaſphemes, vel cuiquam occaſionem præbeas blaſphemandi; verumetiam (è contrà) Dei honorem & gloriam vbique promoueas; & tu toleranter opprobria illata ſuſtineas. Nónne ſic dignum & iuſtum eſt, æquum & ſalutare? Si enim patrem familias Beelzebub appellarunt, quo iure domeſticus indignetur ad verbum? *Matth. 10.* Numquid & ſalutis tuæ ſunt promotores, maledici & detractores? Flatus ſiquidem iſte ſic obtrectantium, & æſtum prauum vanæ gloriæ in nobis refrigerat; ignem charitatis languentem exſuſcitat; & nauem noſtram noſque ipſos in remigando laborantes, ad portum optatæ ſalutis vehementiùs incitat; atque vniuerſa nobis bona feliciaque afflando, beatos facit.

Oratio.

SCuto bonæ voluntatis tuæ corona nos Domine, ac veritatis tuæ nos ſcuto circumda; vt ab ignitis maligni telis protecti, ſalutaris patientiæ merito, tela linguarum nocentium, inoffensè feramus. Amen.

41. SEPTEM CHRISTI VERBA.

In Cruce, Diuus olor, ſeptem diſcrimina vocum,
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

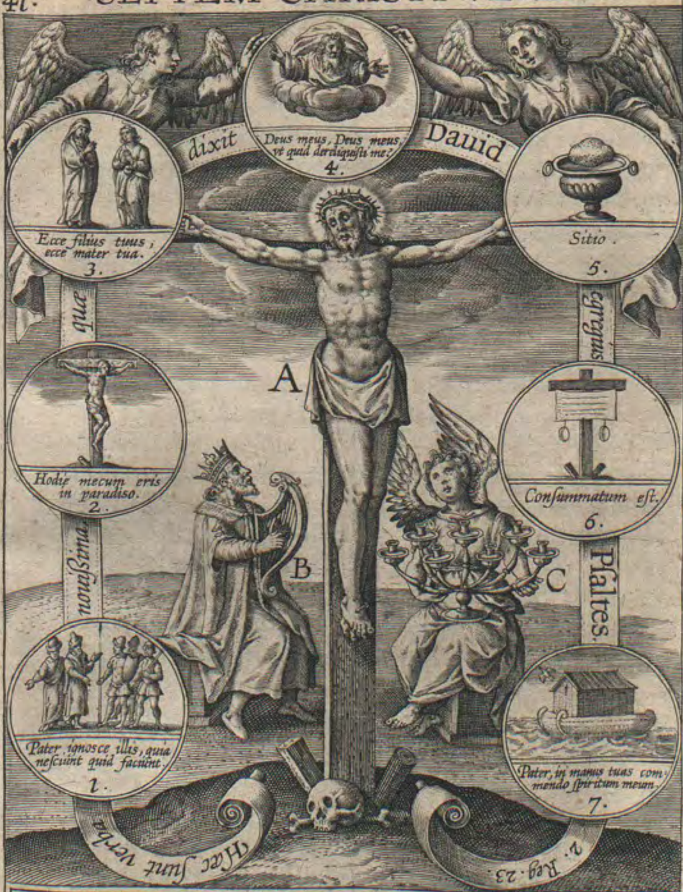
1. Reg. 16.

QVANDOCVMQVE ſpiritus Domini malus arripiebat Saul, Dauid tollebat citharam, & percutiebat manu ſua; & refocillabatur Saul, & leuiùs habebat: recedebat enim ab eo ſpiritus malus. Quæris & tu, ô anima A mea, hominem ſcientem pſallere cithara; vt quando arripuerit te ſpiritus Domini malus (tentatio eſt enim vita hominis ſuper terram) pſallat manu ſua, & leuiùs feras? Chriſtum, filium Dauid, Bethlehemitem conſidera; qui tibi hodie in cruce extenſus, & cithara, & citharœdus, & melos effectus eſt: & dulciſonis modulis in cantico & cithara, verba nouiſſima decantauit, egregius Pſaltes Iſrael, benè pſallens in vociferatione. Tantùm, ne tu inſtar aſpidis ſurdæ obtures au- B res tuas, ne exaudias vocem incantantis ſapienter: quia citharæ huic, de ſeptem vocum diſcriminibus, nihil deeſt. Septem ſunt item hæc verba, ceu folia ſeptem, ſemper virentia, quæ vitis noſtra electa, in crucem eleuata, emiſit; & in ſalutem ſunt omni credenti. Vide eapropter, quàm pretioſus hic ſermo Domini tibi debeat eſſe; ex quo ne verbum vnum in terram cadere conuenit. Tametſi enim oleum effuſum ſit nomen eius; pretioſum tamen eſt, & redemptionis pleniſſimum. Nónne quoque ſeptemplex tibi in iſtis candelabrum proponitur, ex vno culmine procedens, C ſeptiformis in Eccleſia gratiæ dona diffundens?

Pſ. 32. 2. Reg. 23. Pſ. 57. Exo. 25

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, vt hac luce perfundar, vt mel ſugam de petra, oleumque de ſaxo duriſſimo; vt verba vitæ conferam in corde meo, vtique iuxta citharæ ſonum, me totum componam. Audite, tacete, quieſcite, ecce, dilectus noſter loquitur. Pater, dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt.

1. Verbum.

In cruce, Dius olor, SEPTEM DISCRIMINA VOCVM
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

Hoort-toe myn ſiele, hoort; de ſnaren ſtaen ghe-ſpannen.
Neemt hier uyt u confoort, gh'en weerdt niet om ver-mannen.

Ce cigne ſus la croix meurt dans une eau ſanglante;
Et de-coupant ſa voix, ſept motets il nous chante.

faciunt. Quid audimus? Numquid hoc eſt, Sacerdotem agere, dum in ara crucis ſtans, pro ſuis crucifixoribus intercedit? Domine, quod anteà verbis docueras, nunc facto nos inſtruis & inimicos diligere, & pro perſequentibus nos, orare. Libenter hîc ego quoque meam culpam agnoſcam (quòd dum te offendo neſciam quid faciam) vt interpellationis huius tam efficacis efficiar particeps. Quis enim recogitet, quantum boni peccando perdamus, quantumque damni incurramus? Sed, ſecundum iam verbum ſolatij plenum attendamus.

Audi Domine latronem fidelem, contra blaſphemi tela te protegentem; proque miſericordia deprecantem exaudi. Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo. II. Optimè, pie Ieſu; ô factum benè! conſolaris afflictum, pœnitentem abſoluis; & larga tua benedictione, ſupplicis preces excedis & vota. O Domine, quàm felix latro, qui glorioſus martyr effectus, tecum fuit per totum illud hodie, & omni pòſt tempore! Nam, tecum eſſe, eſt eſſe in paradiſo. O peccatores, raptores, latrones, & meretrices, attendite; quique eſtis imitati peccantem, imitamini & pœnitentem. Quis namque deſperet, latronem hunc cogitans in extremo ſaluatum: ſed, quid viciſſim præſumat, aut ad extremum pœnitentiam differat, vnicum in hoc genere perpendens exemplum? Sed, ecce pium, pie Ieſu, ſpectaculum: matrem ſcilicet tuam chariſſimam, iuxta crucem ſtantem; & diſcipulum quem diligebas. Mœſtos ſolare, & nobis omnibus ſignum in bonum, dulce verbum eloquere.

Mulier, ecce filius tuus. Et tu dilecte diſcipule; Ecce III. mater tua. O myſterium! Sicut Eua ſub arbore ſcientiæ boni & mali, facta eſt mater omnium peccatorum morientium; ita, ô Maria, ſub ſycomoro, & arbore ſtultitiæ, facta es mater omnium Chriſtianorum, mater viuentium. Vtque nos omnes in Ioanne comprehenſi fuimus, tibique teſtamento legati; ita te

meritò omnes Christi fideles in nostra suscipimus.

Verùm, quid audio Domine? ô dulcissime Iesu, quã asperè sonat hęc quarta tuæ citharæ chorda; dum magna voce clamasti; Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Sine dubio, Domine, numquam vidi iustum derelictum: & tu iustus es, vt agnus immaculatus. Sed, voluntas tua fuit, vt ita derelinquereris, cùm non tuam, sed Patris voluntatem fieri postulasti. Scio Domine, non murmuras, non indignaris, multóque minùs desperas. Sed indicasti, te nihil commeritum, grauiora tamen omnibus hominibus tulisse pro nobis supplicia; nihilque accepisse consolationis, qualem Sancti de cælo in suis agonibus acceperunt.

IIII.

Desolatio itaque tua, piissime Domine, magno est tuis solatio, dum in angustias rediguntur. Voculam aliam audite, quæso, de labris Christi, licet arentibus, manantem; Sitio. Credo Domine, nam multas habes sitiendi causas. Multum laborasti, passus es multa, longum habuisti sermonem, durũ iter emensus es, in meridie soli expositus quasi agnus paschalis in ligneo veru torreris, meritò itaque dicis, Sitio. Curre Ioannes, & potum præbe sitienti Domino, super cuius pectus in cœna quiescens, cælesti rore potatus fuisti. Festina Magdalena, lacrymisque effusis, arentis humecta caput & labra, cuius pedes tam grato illi olim officio irrigasti. O Maria, ne tu tardaueris pendentem de cruce natum lympha reficere, quem à collo pendulum, toties virgineo tuo lacte potasti. Auditis clamantem Iesum, Sitio! ô peccatores! ô Samaritana! ô mulier, da mihi bibere! Ignosce Domine mihi tardo famulo tuo, quòd non magis propero, vt sitim tuam leuem. Scio, Domine, scio; sitis conuersionem meam, & lacrymas veri pœnitentis. O anima mea, ecce dicit sponsus tuus, sedens super puteum abyssi peccatorum tuorum, Sitio: ô soror, ô sponsa mea, da mihi bibere.

V.

Bibe Domine, quin & camelis tuis, iumentis & seruis potum dabo, sed de fontibus tuis, Saluatoris animarum

marum noſtrarum. Heu, heu, ſextum interim verbũ, lugubre quid (attamen reflexu iucundum) inſonat in aures meas; Conſummatũ eſt. Quid Domine? Finem facis eloquiis vitæ, mortique vicinæ cedis? O commiſeratione dignum epilogum! Verè conſummata nequitia eſt, dum excreuit in ſummum; nec parcens auctori vitæ, nec futurum iudicem exhorreſcens. Vtinam ſic Domine conſummata ſit peccatorum in nobis malitia, vt & conſumta numquam repullulet. Solatium eſt autem tuis fidelibus, conſummatum id totum hucuſque, quod de te ſcriptum fuerat, & à Prophetis prædictũ; in quo & pro redemtione noſtra inuenienda, omnis conſummationis finis inuẽtus eſt. VI.

Septimum, omniumq́; nouiſſimum, iterùm magna voce proclamãs, piiſſime Ieſu, nobis intonaſti; Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Et hæc dicens, inclinato capite, ſpiritum tradidiſti. Spiritus tuus immaculatus, inſtar columbæ ex arca emiſſus eſt, vt ſub vitæ noſtræ veſperam, ramũ oliuæ, reconciliationis teſtem, obtenderet. Emiſiſti Domine ſpiritum tuum, vt illum nobis infunderes, & recrearemur: ac renouata facie terræ, ſpiritum adoptionis filiorum Dei reciperemus. Spiritum tuum in manus Patris commendaſti, vt noſter ſpiritus de manibus eius amplam benedictionẽ acciperet, & cum ſpiritu tuo comitatus, apud eumdem acceptior eſſet in cælis. VII.

Oratio.

DEus, qui infinitum ſapientiæ, potentiæ, & bonitatis theſaurum in nouiſſimis Vnigeniti tui Domini noſtri verbis mundo pandiſti: da, ſic illa mente concipere, & concepta cuſtodire, vt nouiſſimum illud audire poſſimus; Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis Regnum, à conſtitutione mundi. Amen.

42. HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, & pocula tristis aceti,
Quid, Paradisiacæ fæx nisi amara gulæ?

Ruth 2

QVANDO hora vescendi fuerit, veni huc, & comede panem: & tinge buccellam tuam in aceto. O passionis Dominicæ inexhaustum thesaurum, inexplicabile sacramentum! Cade cum Ruth in faciem tuam, ô anima Christo deuota, desideriis plena, & amore dilecti tui inebriata; & adorans super terram, ex abundantia cordis, præ multitudine beneficiorum eius exuberans lacrymis, dic ad eum; Vnde mihi hoc, vt inuenirem gratiam ante oculos tuos? Quia, verè non est cibus adeò aridus, qui non efficiatur sapidus, si illius aceti (quod Christo propinatum est) condimento fuerit temperatus. Quæ enim passio & tribulatio tam amara, quæ passione Christi condîta, non fiat amabilis? A

Venite itaque, filij hominum, graui corde, mundani spiritu, & in opere vani, qui potum vestrum cum fletu miscetis, & sicut cinerem panem manducatis; sed, dum cibum qui non perit non operamini, insipidus est totus labor vester. Venite inquam; & omnem vestram solicitudinem ac laborem, studia & actus vestros, vt buccellam vitæ mortalis, in aceto laborum & dolorum Saluatoris intingite; & mira perfusi dulcedine, dicetis, lætique cantabitis; Non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Sique ratio quippiam pro aliis faciendi patiendíve spectatur; nulla res officiorum laborem ad portanda onera alios ita facit libenter impendi, nisi cùm cogitamus, quanta pro nobis pertulerit Dominus.

Rom. 8

Si de voluptatibus, malisque carnis affectibus edo-

 HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, et pocula triſtis aceti,
Quid, Paradiſiacæ fęx niſi amara gulæ?

O lecker aet en dranck, al onſer quade luſten;
Ghy hebt den heere kranck, met eeck ghelaeſt in t'durſten.

Te veus-tu descharger, du chancre, qui te ronge?
Il faut pour le purger, vinaigre, hyſſope, eſponge.

edomandis agitur; certum eſt huic agoni ex Chriſti paſſione præſidium. Nam, poſtulat ratio, res ipſa ſic loquitur, vt qui Crucifixi paſſionem recolimus, reprimendarum carnalium voluptatum crucem nobis ipſi etiam faciamus, atque de omni contra mentem inſurgente motu, dicamus; Tolle, tolle, crucifige eum.

B Sed, quid egiſtis cum hyſſopo, ſpongia, & aceto, C Iudæi, ſiue Iudæorum adminiſtri, profani milites? D Euangeliſta teſtatur, quòd cùm Dominus clamaſſet, Heli, Heli, Deus meus, Deus meus; quidam de circumſtantibus audientes, & non intelligentes, vel irridentes, dixerunt, Eliam vocat iſte: ſed quid ſibi vult, quòd vnus ex vobis, acceptam ſpongiam impleuit aceto, & impoſuit arundini, & dabat ei bibere: ceteri verò dicebant; Sine, videamus, an veniat Elias, liberans eum? An timentes ne Elias eum liberaret, mortem eius aceto porrecto accelerandam putaſtis? An verò expectandum & videndum, maioris irriſionis gratiâ, an Elias veniret, quem aduocatum exiſtimaſtis? An potiùs, quemadmodum morti adiudicatis vinum dari conſueuit; ita ad manum & acetum habebatis, ad ſanguinis vulnerumq́ue refocillationem? Dum autem ex Domini ore verbum illud audiſtis, Sitio, dicit alius Euangeliſta; Vas aceto plenum illic poſitum; & vos ſpongiam aceto plenam hyſſopo circumponentes obtuliſſe ori eius: iuxta illud; Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto.

O ſolers & in malum prona ſemper nequitia! Crediderim facilè, nihil in his fingi poſſe malitiæ, quod in vos non quadret; ita erga inſontem, liuore plenis ſponte venit in mentem, quidquid in maiorem eius deſpectum & tormentum acerbius poſſit excogitari.

Nos interim, ipſo qui patiebatur, cuncta ſic ordinante, non paruam hinc accipimus in miſeriis noſtris E conſolationem. Venite, qui peccatorum lepra re-

Ps. 50. ſperſi, & cum Pſalmiſta clamate; Aſperges me Domine hyſſopo, & mundabor: hoc enim ſignabat in *Leuit. 14.* veteri Lege, quæ hyſſopo fiebat, leproſi mundatio. F Nónne etiam immundus à contactu cadaueris, aſperſione cum hyſſopo mundabatur? Ita quoque mortifero peccato obnoxius, Pœnitentiæ ſacramento purgatur. Nónne etiam (quod narrat Apoſtolus) quando in veteri Teſtamento populus, & omnia, ſanguine aſpergebantur, hyſſopo cum aqua & lana coccinea; cuncta Chriſti paſſionem referebant?

Verùm, quid ad hæc audita formidas & trepidas miſer & puſillanimis peccator, quaſi reus morti adiudicatus? Confundi erubeſcis? mori times? & ſpon- G giæ, cùm de rupe cui adhæret detrahitur, palpitando figuram exprimis? Ne metue: ſicut ſpongia, virtute ſua naturali, præſertim aceto intincta, ſanguinem ſiſtendi vim habet; ita nunc ori benedicto Saluatoris admota, ſaluandi virtutem, ritè meditata & peccatis applicita, obtinere dignoſcitur: mundi verò ſpongia *Iob 15.* & conſolatio, inanis & vana; quæ bibit quaſi aquam, iniquitatem.

Libet itaque Domine (vt cum amico quodam tuo fideli loquar) vt ſpongiam per hyſſopi arundinem ori meo porrigas; & aceti amaritudinem guſtui meo adhibeas. Libet, inquam, vt per Scripturas tuas, rationi meæ conferas guſtare & videre, quoniam florens hic mundus, tamquam ſpongia inanis eſt; & omnis concupiſcentia eius aceto amarior.

Guſtaſti Domine; ſed poſtquam guſtaſſes, noluiſti bibere. Abſinthij, fellis, & aceti tuæ paſſionis, nos eſſe memores æquum eſt, atque etiam tecum aliquid pati. Sed peccata, pro quibus hæc paſſus es, auerſari nos *Iob 6.* hac tua auerſione docuiſti. Quis enim guſtabit prudens, quod guſtatum adfert mortem? Si mundi peccatique amaritudinem, peccatoribus & mundo labanti ſuccurrendo, peccatíſve digna luendo ſupplicia, deguſtamus; ſic deguſtaſſe ſufficiat, nihil inde voluptatis

luptatis admittendo, neque malos peccatorum humores & mores imbibendo vel incorporando.

Sed quid hoc mali facitis impœnitentes, animum deſpondentes; quòd Chriſtum, iterùm ſpongiam aceto plenam, arundini coaptantes, in extremo vitæ potatis? Itáne, poſt longam pœnitentiæ procraſtinationem, & ſpem conuerſionis Deo & hominibus datam, tandem ſub finem vitæ, acetum deſperationis quaſi in cauda apponitis, atque amaricatam ſic animam Deo offertis? Meliorem, ô amici, modũ arripite.

Extremo vitæ ſaltem (ſi non anteà) vt longæ arundini, ſpongiam aceto pœnitudinis plenam apponite; & peccatorum veſtrorum in amaritudine animæ veſtræ recordamini: quandoquidem nemo tam ſanctus, quem ſine peccatorum pœnitentia mori conueniat. Tinge tu ſic, ô anima mea, nouiſſimam tuam buccellam, in veræ pœnitentiæ, ac Dominicæ paſſionis aceto, vt fructus eiuſdem dulcedine poſteà perfruaris.

Oratio.

Domine Ieſu, qui peccatorum noſtrorum amaritudinem, in paſsionis tuæ acerbitate guſtaſti, ſed reatus eorum culpam non bibiſti, quia peccatum non feciſti; da nobis amaræ tuæ mortis antidoto, & à peccatorum guſtatu deſiſtere, & pro commiſsis libenter pati. Amen.

43. SEPTEM SIGNA STVPENDA.

Dum tremit & tellus, & petra dehiſcit; homo ſtat:
Et terrâ & petris eſt mage brutus homo.

Iudic. 19.

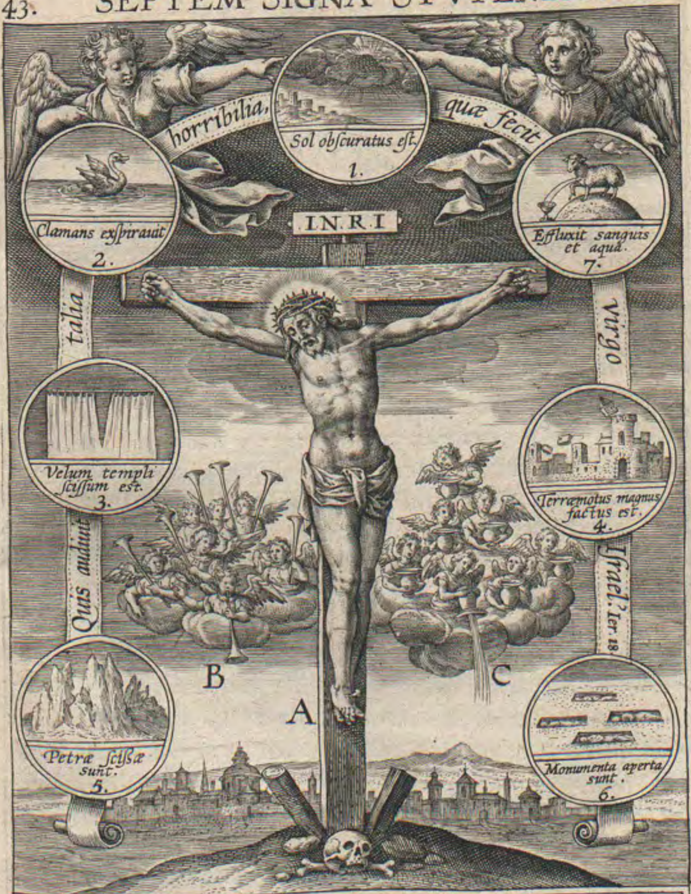
CONCLAMABANT; Numquam res talis facta eſt in Iſrael, ex eo die quo aſcenderunt patres noſtri de Ægypto, vſque in præſens tempus. Ferte ſententiam & in commune decernite, quid facto opus ſit. Ideò hæc dicit Dominus: Interrogate gentes: Quis audiuit talia horribilia, quæ fecit nimis, virgo Iſrael? Ecce, ego inducam afflictionem ſuper locum iſtum; ita vt omnis, qui audierit, tinniant ambæ aures eius. A

Ier. 18. & 19.

O anima mea, infirma viri huius vidiſti, & miſerta es: nunc maieſtatem eius attende, & miraberis. Qualis enim eſt hic, quia & cælum & terra compatiuntur ei; cuius & mors mortuos viuificat? Conſidera amica mea, hic eſt Dominus Deus tuus, Ieſus Chriſtus: qui ſolus ſub ſole ſine macula inuentus eſt, & ecce, cum iniquis eſt reputatus: ſed cuncta illum elementa teſtata ſunt, ſuum eſſe auctorem. Nam, qui vt angelus fortis de cælo deſcenderat, mortalitatis noſtræ nube amictus, cùm iam iris coronæ ſpineæ, titulo regalis imperij linguis omnium Nationum deſcripto, in capite morientis radiaret; clamauit voce magna, quemadmodum cùm leo rugit; & cùm clamaſſet, locuta ſunt ſeptem tonitrua voces ſuas. Septem hæc ſigna ſunt in Chriſti ſponſi tui morte, deuota tibi mentis attentione expendenda. Pone Domine cor meum ſuper pectus tuum, & ſigna illud myſteriis; vt recenti ſemper eorumdem memoria, dicere poſſim; Numquid hæc recondita ſunt apud me; & ſignata in theſauris meis? Stupenda quidem hæc ſunt, & ſeptem tubarum phialarumque plagis grandiora; ſed ſpe

Apoc. 10.

Deut. 30.

Dum tremit et tellus, et petra dehiſcit; homo ſtat;
Et terrâ et petris est mage brutus homo.

O hert, harder dan ſteen, tot rauw niet om be-weghen!
Daer't al is, groot en cleen, in Chriſti doot ver-ſleghen.

Terre, tremble d'horreur, rochers croulès vos cimes:
Car votre createur meurt icy pour nos crimes.

ſpe tuæ magnæ miſericordiæ ſibi præſagit animus, B ſigna hæc nobis futura in bonum. Primum horum C ſit iſtud; A ſexta hora tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram, vſque ad horam nonam: Et obſcuratus eſt ſol. Maiúſne eſt hoc in ſole miraculum, quàm cùm tempore Ioſue conſiſtere iuſſus eſt, vel tempore Ezechiæ retrocedere? Verè, tenebræ denſæ corda impiorum operuerant; quando ſic excæcati creatorem ſuum blaſphemabant. O quàm tunc prudenter præelectus tuus ſtupens vaticinabatur, qui exclamabat; Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina diſſoluetur! Extendebas ſiquidem manum tuam in ligno crucis, & factæ ſunt ſuper terram palpabiles tenebræ, in Ægypto præfiguratæ. Et (dictu mirabile!) cognouerunt in tenebris mirabilia tua, qui in te credentes, poſt tenebras ſperauerunt lucem; & per Spiritum ſanctum charitas in cordibus eorum diffuſa eſt. Sed, ô cariſſimi, quid miramur hunc ſolem occumbere in meridie, cùm illius conditor Sol iuſtitiæ, iam nunc tendat ad occaſum?

Matt. 27. Luc. 23
1. Signum.
Exo. 10

Poſtquam ſiquidem in cruce cum clamore valido, & erecto capite, ſpiritum ſuum illibatum in manus Patris ſui commendaſſet, circa horam nonam, inclinato capite eumdem emiſit. O ſignum admirandum! Cui namque vox in extremo ſpiritu non deficiat? Quis ita dormit quando voluerit; ſicut Ieſus mortuus eſt, quando voluit? Quis ita veſtem ponit, quando voluerit, ſicut ſe carne exuit, quando voluit? Quanta ſperanda vel timenda eſt poteſtas iudicantis, ſi tanta apparuit morientis?

II.

Ecce, ecce, mirandum aliud voluntariè morientis indicium: Et velum templi ſciſſum eſt in duas partes, à ſummo vſque deorſum. Sed, quid mirum tamen, templi velum ſcindi medium, quando viuum Chriſti templum, ipſo exſpirante ſolutum eſt? Gratiæ tibi, ſacerdos magne, atque animarum noſtrarum Pontifex, Chriſte: ita ſiquidem per te velum hoc ſciſſum eſt, vt te per

III.

te per corpus tuum, tamquam per apertum iam velum, ſequentes, in æternum cæli tabernaculum introeamus. Et vt amoto iam velamine, quod ſuper Moyſi facie, eiuſque volumine, ſed potiſſimùm ſuper corda parentum noſtrorum, poſitum erat; vſque ad interiora velaminis, etiam viſcera miſericordiæ intuendo, penetremus: ſperantes, quòd aliquando in Sancto ſanctorum, reuelata te facie ad faciem contemplabimur, videndo te ſicuti es.

Sed, quis non expaueſcat, ad quartum ſignum, quo terra mota eſt? Aſt, benè habet, quòd & corda commoueris Domine. Centurio ſiquidem, & qui cum eo erant, viſo hoc terræmotu, & quæ fiebant, compuncti dixerunt; Verè filius Dei erat iſte. O quot, quantique terræmotus quotidie in me fiunt, dum re minima moueor, Domine! Obſecro, moue cor meum ad te, motuſque prauos tranquilla: vt particulam terræ meæ, quam de manu tua regendam accepi, pacificè in tuo ſeruitio valeam gubernare.

IV.

V. Sed & petræ ſciſſæ ſunt. O validum, quem emiſiſti ſpiritum Domine, qui petras quoque confringit, & conterit naues Tharſis! Petra ſit potiùs modò cor meum, vt ſcindatur, quàm vt immotum in ſe permaneat. Percute illud virgâ directionis tuæ, vt fluant aquæ, & ſicut cera liqueſcat, atque in formam tibi placentem refundatur; vt fiam vir ſecundùm cor tuum: ſcio namque quod cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies, ſed mirando modo reficies.

VI. Verùm, quid amplius? Et monumenta aperta ſunt.

Videte nunc, qui in ſepulcris fœtentium viuentiumq; cadauerum habitatis; & in viuis corporibus, demortuas animas circumfertis. Accedite & illuminamini, facies veſtræ non confundentur; ſed ad mortuum in cruce appropinquantes, viuetis. Terræmotum morborum, corporaliumque afflictionum attende ô homo, & ſedulò conſcientiæ tuæ trepidationem obſerua. Nam Deus eſt, qui ſic in te mouet cælũ & ter-

& terram, vt cordis tui monumentum & oris aperiat; perque veram peccati confeſſionem, mortui reſurgant, quin & latentia ibidem dæmonia egrediantur.

Vos autem, filij pharetræ, columbæ filij, filij aquilæ, & generoſa Matris Eccleſiæ ſoboles, veri Chriſtiani, accedite & admiramini; gaudete gaudio magno valdè. Ecce, dum vnus militum lanceâ latus agni pendentis aperuit, continuò exiuit ſanguis & aqua. Verè, ſacramentum hoc magnum eſt, in Chriſto & Eccleſia. Mira, mira: vides, anima mea? Adam dormit, & ex coſta eius ædificatur Eccleſia. Arca in altum tempeſtatis euehitur, & Spiritus ſanctus (vt columba) ex eius emittitur latere, Eccleſiam ſanctificaturus & recturus. Petra virgâ percutitur, & effluit ſanguis & aqua: aqua in baptiſmum, ſanguis in potum. Ecce, dilecti, quàm nunc actum nobiſcum feliciter, in hac foſſione terræ promiſſionis? Lætabundi clamabant olim illi, dicentes ad Iſaac; Inuenimus aquam. At nos inuenimus & aquam & ſanguinem; & ignem & ſpiritum; aquam calidam, & feruentem ſanguinem. Inuenimus inſuper altitudinem diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, & theſaurum cæli abſconditum. Grati ſimus; vtamur, vt æternùm ditemur.

VII.

Gen. 26

Oratio.

D*Eus, vniuerſi conditor ac redemtor, qui admirandis cæli terræq́ prodigiis, te voluntariè pro nobis mori teſtatus es; concede propitius, vt qui nihil pro noſtra fragilitate valemus, dexteræ tuæ roborati potentia, per veram mortificationem voluntariè tibi ſacrificare poßimus. Amen.*

44. LAN-

44. LANCEA.

Lancea quæ Martis fueras mortisq́; ministra,
Amodò quæ facies vulnera, pacis erunt.

1. Reg. 19.

DECLINAVIT Dauid à facie Saul; lancea autem casso vulnere perlata est in parietem. Dilectus æterno Patri Filius à facie persequentium Iudæorum euasit incolumis, quando animam suam Patri commendauit atque emisit spiritum: & lancea in demortui latus impacta est; casso quidem quoad ipsum vulnere; sed quoad nos neutiquam inani nec infructuoso. Sed, quid actum? Ad Iesum autem cùm venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura; sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuò exiuit sanguis & aqua.

Eccli. 7

Itáne Iudæi in mortuum quoque fuistis iniurij & ignominiosi? Numquámne igitur legistis; Mortuo non prohibeas gratiam? multo igitur minùs inferas iniuriam. At, quis militum ille fuisse perhibetur? Longinus, cui nomen licet non à lancea sumtum, non minùs tamen sic conuenit, quàm à corona protomartyri Stephano. Fecit hoc ille quidem ad securitatem, Iudæorumq́ue complacentiam, mortem Christi certam desiderantium; sed æternæ beatitudinis thesaurum sibi, Deo miserante, patefecit. Nam lanceâ Longinus latus Saluatoris aperuit; & non tantùm veniam inuenit, sed & episcopatus honorem, & martyrij coronã promeruit. Exultate charissimi pro vestra omnium in hac apertura felicitate; & magna cum gratiarum actione, vnusquisque in se magnalia Dei agnoscens, dicat; Congratulamini mihi, omnes qui diligitis me; quia Longinus aperuit mihi latus Christi lanceâ, & ego intraui; ibi requiesco securus. Claui & lancea

A

Lancea, quæ Martis fueras mortiſq; miniſtra;
Amodo quæ facies vulnera, pacis erunt.

O ſiele, wilt u vecht met deſe lancie paren;
Soo mooghdy t'eender vrecht in t'herte Chriſti varen.

Lance, qui autre-fois fustes outil de guerre,
N'abaiſſe-plus ton bois, que pour la paix acquerre.

lancea clamant mihi, quòd verè reconciliatus ſum Chriſto,ſi eum amauero.

Vbi nunc eſtis, ſemen Abrahæ, de petra deſerti & lapidibus ſuſcitati, veri Iſraëlitæ, Iudæi ſecundùm ſpiritum, fideles in deſerto mundi huius peregrinantes, & ad terram in cælis promiſſam tendentes. Ecce, completum in petra, qui Chriſtus eſt, quòd olim B Moyſes petram percuſſit & fluxerunt aquæ. Ecce, C quomodo Ionathas aliquando extremitatem virgæ fauo mellis intingens, abundantem Chriſti gratiam, ex eius labris & aperto latere, ceu fauo deſtillante, libarit. Accedite, guſtate, & videte, quòd ſuauis eſt Dominus, & illuminabimini vehementer. Ecce quoque triplicem lanceam,quâ Ioab transfixit cor Abſalom,hîc meliùs expreſſam, quàm illic per Ioab vſur- D patam. Quæritis,quæ ſint iſtæ tres lanceæ,cùm vnam tantùm teneamus? Numquid dolor ille propriarum pœnarum,quas tota paſſione ſuſtinuit, pro vna meritò lancea videtur computandus! Dolor autem ille penetrabilis dolorum matris, quos ipſe efficaciùs in ſe ſentiebat, quidni pro ſecunda lancea cenſeatur? Tertiam verò lanceam an negauerit aliquis, dolorem illum, quem ſuſtinebat, ob peccatores illos, quibus præuidebat paſſionem ſuam minimè profuturam? Sed, Nonne tribus quoque lanceis vulneratum te dicimus, amabilis Abſalom, patris pax, & conſummator Ieſu; quando te primùm Longinus lanceâ, deinde boni amore,& mali peccando dolore afficiunt?

2. Reg. 18.

O Domine Ieſu, quàm ſæpè hac te lancea lancinaui, dum afflicto afflictionem peccando addidi; & quem Pater pro nobis percuſſerat, perſecutus ſum, & ſuper dolorem vulnerum tuorum appoſui! Sed, ſcio quid faciam; Vbi abundauit delictum, abundabit & gratia: atque inde remedium petam, vnde dolor emerſit. Per apertum tuum latus in miſericordiæ E viſcera penetrabo, ac pietatis arcana rimabor. Lanceæ huic ſuperbenedictæ me ſociabo, totum me illi

immi-

immiſcebo; vt illa ſaltem illice & traduce, illuc intrò recipiar, quò propter indignitatem meam adſpirare non auſim. Ad hoc me animat, Domine, quòd priùs amore mei fueris vulneratus, quàm lanceam vllam externam admiſeris. Quid aliud enim ſonant hæc verba quibus dixiſti animæ meæ; Vulneraſti cor meum, ſoror mea, ſponſa; vulneraſti cor meum: ſemel amore, & lancea ſemel. Atque etiam bis me vulneraſti, quando ſummè te diligo vt ſponſam; & caſtè vt ſororem.

Cant.4

Sed attendite inſuper, Chriſtiani, myſterium, quod ab initio mundi monſtratum eſt. Iam verè immiſit Dominus ſoporem mortis in Adam ſecundum, & ex latere dormientis nouam Euam, Eccleſiam, ædificauit. Videte eapropter, quàm efficaci verbo Euangeliſta ſit vſus; vt non diceret, latus eius percuſſit aut vulnerauit, ſed aperuit: vt innuat, quòd ibi quodammodò oſtium vitæ apertum eſt; quia inde Eccleſiæ Sacramenta manauerunt, ſine quibus ad veram vitam non intratur. Hoc porrò prænuntiauit, quod Noë in latere arcæ oſtium facere iuſſus eſt, per quod intrarent animalia, quæ non erant diluuio peritura, quibus præfigurabatur Eccleſia.

F

G

Verùm, ô dulciſſime Ieſu, amor animæ meæ, cruci confixe, vbi tunc eras, quando tali lancea ſic oſtium tui cordis pulſaretur, vt aperiretur? Scio, mi Domine, vulnus illud non ſentiebas, quia ſenſus omnis cum vita receſſerat, cùm ſpiritum emiſiſſes: audiebas tamen pulſantem, & aperuiſti ei. Quídni namque faceres, cùm anteà tanto cum affectu dixiſſes; Pulſate & aperietur vobis? Attamen credo quoque verè, quòd ſenſeris, non in illo corde tuo quod vulnerabatur, ſed in illo corde tuo, quod in corde matris dolentis ſauciabatur.

Ad vos autem me conuerto peccatores; qui peccatis intrepidi, & in peccatis veſtris gloriamini; ad vos inquam me conuerto, vt reſipiſcentes, ad Chriſtum,

quem

quem vobis extinctũ lancea insuper sauciatis, & cor eius transfigitis, conuertamini. Quæritis, quando & quo pacto id faciatis? Quando post letale peccatum, de commisso facinore exultatis. Quando sic absq; vllo timore proceditis, atq; si Deus sit mortuus, qui non videat quid agatis. Quando instar imbellium animalculorum leoni mortuo insultatis. Quem quæso persequimini? quem inquam persequimini? canem mortuum & culicẽ vnum? Scitote, quia veniens veniet ad iudicium; tuncq; vt leo rugiet, quis non timebit? Nisi enim conuersi fueritis, acuet diram iram in Lanceam; & pugnabit pro eo orbis terrarum contra insensatos. *Sap. 5.*

Desideras verò nunc, ô anima mea, cognoscere, quonam modo tu quoque cum dilecto tuo crucifixa, post mortem queas vulnerari? Attende quid dicam, nam duo sunt modi planè diuersi: vnus quem desideres, alter quem angue peius & colubro fugias. Prior est ille optabilis, vt Christo commortua, peccato & mundo, cum eodem tunc cuspide charitatis saucieris; vt tamquam dilecta dilecti tui sponsa dicere possis; Amore langueo. Detestabilis autem est ille, tibi vitandus, ne postquam carnem tuam cum vitiis & concupiscentiis crucifixeris glorieris, & radicali illo superbiæ vulnere per inanem gloriam lancineris: quod serum quoque & postremum in nobis vulnus, nouissimo hoc Christi vulnere curandum fuit. Vnde quidam de se plus æquo præsumens ac dicens; Mortuus sum mundo, non immeritò à Sancto quodam audiuit; Attamen diabolus adhuc viuit.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui secreta cordium rimaris & renes; animæ nostræ medullis spiculum tuum charitatis infige; vt sicut ex aperto tuo latere Lancea produxit Ecclesiam; ita mihi vulnus amoris sit ad salutem. Amen.

45. APERTIO LATERIS.

Quæ mala cumque premant, latus hoc citus occupa, vbi te
Visceribus pietas nutriet ipsa suis.

Ier. 48. RELINQVITE ciuitates, & habitate in petra, habitatores Moab: & estote quasi columba nidificans in summo ore fora- A minis. Nónne, Moab, idem quod (de patre) sonat; quoniam eum de patre filia genuit? sed nos Christiani meliori iure, Moab, de patre, per filium geniti, nuncupamur. Quid igitur nos hortatur Propheta? Ciuitates mundumque relinquere; immò & B nos ipsos abnegare; atque instar columbæ in summa rupis scissura nidificantis, in apertum Christi latus, non solùm veloci desiderio inuolare, quieteque pacifica immorari; sed ibidem & habitare, & nidificare, & fructum salutis producere: sicut passer, qui inuenit sibi nidum, vbi reponat pullos suos.

Expergiscere, dormitans, & dormiens anima, desi- C deriorum plenissima; sed languida nimis, ad gnauiter & efficaciter opus exantlandum. En, voce præconis inuitaris, te tuus ipse sponsus inuitat, tua te trahit necessitas; quin etiam à tergo, mortis & inferni te terror impellit. Tibíne extinctus est ignis deuotionis; perge ad montem Caluariæ, & collige ibi de lignis crucis, & igniculum tuum iterùm per illa resuscita. Leua saltem oculos tuos in montem, vnde veniat auxilium tibi, vt in funiculis Adę & vinculis charitatis attraharis. Sursum oculos, sursum corda, & brachia in altum extende, desiderium ascendendi testantia. Ecce, Christus sua quoque brachia extendit in cruce, manusque suas expandit, vt te in misericordiæ sinum admittat.

Quid tardas? Fixus latro in cruce, Christo erat à latere,

APERTIO LATERIS.

Quæ mala cunque premant, latus hoc citus occupa; vbi te
Visceribus Pietas nutriet ipsa suis.

Den nieuwen Adam slaept, ende uyt syn open syde,
(Is dit niet wel ghe-vaecpt?) spruyt vnd syn kercke blyde.

Lors que batu des flôs d'une roide tempeste,
Tu veus chercher repos, prens icy ta retraite.

latere, ſed hærebat ei in corde; & tu liberata tergiuerſaberis anima? Ecce, caput inclinat ad veniæ nutum, latus aperit ad refugium. Dubitas? Dauid clamat; Ecce haſta Regis; tranſeat vnus de pueris Regis, & tollat eam. Tu vna de puellis eius es, & de virginibus Regi adductis & addictis. Surge itaque, amica Chriſti, ſponſa Chriſti: ſtet Regina à dextris Salomonis, & lancea tibi ingreſſum faciet, vt affluas bonis. Aſcende ſcalas de ligno crucis tibi paratas; arripe truncum, repe per pedes, & nitere clauis; os tuum aperi, ori lateris aperti appone, & attrahe ſpiritum. Quare enim in vanum audiueris; Quando exaltatus fuero, omnia traham ad me ipſum? Exaltatum vides, aſcende, intra; & eſto ibi, vſquedum dicam tibi. Ibi namque vt paſſer inuenies domum: ibi tamquam turtur caſti amoris pullos abſconde; ibi os appone, vt haurias aquas ſalutis, de fontibus Saluatoris. Ipſe eſt enim; tene eum, nec dimittas, donec benedixerit tibi; quod quò magis obtinueris, eò ſecurior illic futura es. Si dulci illic amoris ſomno corriperis; vigilabit pro te, qui non dormit nec dormitat, qui cuſtodit Iſrael. Quin & in gratiſſimi ſomni argumentum, dicet, & edicet omnibus; Adiuro vos, filiæ Ieruſalem, per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit. Et quando te quæſo ſuſcitari deſideres, ô dilecta ſponſi tui candidi & rubicundi; quando? numquam: ſed tranquilla cantabis; In pace in idipſum, dormiam & requieſcam: requieſcam in requiem æternam. Hoc fac, & viues in æternum.

3. Reg. 26.

D

Cant. 2

Venite, accurrite iuſti, peccatores, ſalutis egentes. En ſalus noſtra in altum ſuſpenſa eſt; vt procul videatur; nudata eſt, vt cognoſcatur; aperta eſt, vt omnibus effluat. Clamate, vocate, exaltate per turbam mundanam, vocem veſtram; & reſonet terra, à clamore veſtro; atque inuicem prouocate ad hoc ſpectaculum, tutumque miſerorum receptaculum. Dicite pa-

Isa. 2. riter; Venite, aſcendamus ad montem Dei, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias ſuas; intentionem, voluntatem, affectum, & omnia interiora cordis ſui. Eo ego, meque itineri tam ſancto accingo. Curæ interim, ſolicitudines, anxietates, labores, pœnæ, ſeruitutes, expectate me hîc, cum aſino tardi corporis huius & ſeruilis: donec ego, cum puero (ratio nempe cum intelligentia) vſque illuc propetantes eamus; & poſtquam adorauerimus, reuertamur ad vos.

Gratiæ tibi Ieſu, quia te verum Iſaac (qui riſum nobis in ſalutem per tuum fletum feciſti) video in altari crucis immolatum. Saluus reſurgens euaſiſti; ſed aries, dux gregis, implicitus ſpinis, in carne tua virginali, oblatus eſt. O amanda, ô admiranda dignatio! Deus immenſæ gloriæ vermis contemtibilis fieri non deſpexiſti; quia nos oculis miſericordiæ reſpexiſti. Quis igitur, ô puſillanimes, non rapiatur ad ſpem, & ad impetrandi fiduciam, qui eius attenderit corporis in cruce pendentis diſpoſitionem? Videte caput inclinatum ad oſculum, brachia extenſa ad amplexum, manus perforatas ad largiendum, latus apertum ad diligendum, pedum affixionem ad nobiſcum manendum, totiuſque corporis extenſionem, ad ſe totum nobis impendendum.

Inuola igitur, ô homo, & rue in amplexus te in finem amantis: & dic ex toto corde tuo, cum vera totius anteactæ vitæ pœnitentia, dic inquam; Inter brachia Saluatoris mei, & viuere volo, & mori cupio.

Ruth 1 Dic cum Ruth fideli, & illuminata; Quocumque perrexeris, pergam, & vbi moratus fueris, & ego pariter morabor. Populus tuus, populus meus; & Deus tuus, Deus meus. Quæ te terra morientem ſuſceperit, in ea moriar; ibique locum accipiam ſepulturæ. Quis det mihi Domine, vt totus carne & ſpiritu transfigar, crucique tecum affigar; vt deinceps nihil aliud ſciam & ſentiam, quàm te Ieſum Chriſtum, & quidem crucifixum!

Ad

E Ad te nunc me conuerto, virgo castissima, virago fortissima, mater Redemtoris nostri Maria; vt me pergentem adiuues in hac bona via. Nam, tametsi tuam animam gladius doloris pertransierit; fortis es tamen ad adiuuandum. Scio, scio, Domina; magna est velut mare afflictio tua, quodque amaritudine te repleuerit omnipotens. Scio, stabas modò iuxta crucem corpore, sed in crucem & in cor filij tui mente migraueras. Duo siquidem tu & filius altaria faciebatis; tu vnum in pectore, alterum Christus in sua carne. Dilectus tuus filius carnem, tu verò animam immolasti: immò corpus & animam; & denique omnia Christus in se & in te pro nobis obtulit.

Magnam interim præ omnibus, ô Maria, creatis, obtinuisti prærogatiuam, miseros peccatores in salutis auctorem respicientes adiuuandi. Dico igitur, supplex & deuotus precator, tametsi magnus peccator; Virgo virginum præclara, mihi iam non sis amara: sed, Inflammatus & accensus, per te virgo sim defensus, in die iudicij.

Oratio.

VT multæ sunt Domine miseriæ corporis, ita multæ sunt quoque misericordiæ tui cordis; da nobis quæsumus, ita nostræ miseriæ tibi ostendamus abyssum, vt abyssum misericordiæ tuæ nobis vicißim ostendas, & saluationis tuæ experiamur effectum. Amen.

46. QVINQVE VVLNERA.

In manibus pedibusq; tuis scripsisse redemtos,
Magnum erat; at maius cordis in ære tui.

Isa.55. OMNES sitientes, venite ad aquas; & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite. Venite, emite absque argen- **A** to, & absque vlla commutatione, vinum & lac. Quare appenditis argentum, non in panibus? & laborem vestrum non in saturitate? Qualia, & quanta, mirabilia sunt ista? Sitientes vocantur, & iubentur comedere. Emere monentur, & absque pecunia, vinum & lac.

Credo Domine, totum ex mente tua sic intelligendum; vt per sitim, desiderium omnium rerum necessariarum intelligatur: per lac autem & vinum, quidquid paruis æquè ac magnis ex vsu sit: & per emtionem sine argento, pretiosam quidem, sed gratis vnicuique parabilem esse mercationem. Meritò igitur per Prophetam arguimur, quando quæ ad gratiæ vitæque æternæ acquisitionem, nobis tam in dotibus animæ & corporis, quàm fortunæ largitus es; illa in vanitates & res quoque nocituras expendimus.

Venite itaque prudentes negotiatores; venite humiles mendici, & inopes; venite fragiles & infirmi; *Zach. 13.* venite peccatorum sanguinibus & lepra sordidati: Ecce iam hæc dies est à Propheta promissa, in qua *Isa.12.* fons patens domui Dauid & habitantibus Ierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ concessus est. Venite, hauriamus aquas, vinum, lac, & mel, de fontibus Saluatoris. Hauriamus in gaudio, hauriamus in copia, hauriamus incessanter. Quia ecce, Deus Saluator noster, fortitudo nostra & laus nostra Dominus, factus est nobis in salutem. Non solùm dixit, fecit, & pertulit omnia in salutem nostram,

In manibus, pedibusque tuis scripsisse redemtos,
Magnum erat; at maius cordis inære tui.

Door u vyf wonden voedt, door ons uyt liefde ontfanghen;
Vergheeft ons sonden groot, daer wy met gaen behanghen.

Ces plaies sont les seels de la rançon du monde;
Sur lesquels (o mortels!) votre salut se fonde.

ſtram, ſed & ipſe totus factus & datus eſt nobis, non tantùm in Saluatorem, verumetiam in ſalutem. Si Dominus igitur illuminatio mea, & ſalus mea; quem timebo? Fiducialiter agam, & non timebo.

Mirabilia teſtimonia tua Domine, ideò ſcrutabitur ea anima mea. Præterquam quòd innumeras ſordes, infirmitates, & vulnera animarum noſtrarum, in antiquæ legis expiationibus figurata, per innumeras ſacrati tui corporis afflictiones & vulnera curare dignatus es; quinque inſuper inſignia quouis lapide pretioſo præſtantiora vulnera ſuſtinere voluiſti, in manibus, pedibus, & in corde; quibus abundans vniuerſo terrarum orbi (quaſi per quatuor plagas & medium expanſo) remedium contuliſti.

Annon, cariſſimi, nobis impletum videtur, quod à mundi præludiis in vmbra præceſſerat. Fons aſcendebat è terra, irrigans vniuerſam faciem terræ. Sed, *Gen. 2.* C an fons ſolus? Et fluuius (ex fonte) egrediebatur de loco voluptatis, ad irrigandum paradiſum: qui inde diuiditur in quatuor partes. Ecce nobis iam fons iſte, quatuor fluminibus inde profectis, in quinque Chriſti vulneribus ad viuum expreſſus, qui in corda deuota diffuſus, irrigat vniuerſam terram humanitatis noſtræ.

Contemplare ſimiliter hîc, ô anima mea, in quinque ſponſi vulneribus, quinque limpidiſſimos lapi- *1. Reg. 17.* D des, quos ipſe verus noſter Dauid, è torrente procelloſæ paſſionis ſuæ collegit; tibique colligendos exhibuit, ad profligandum ſuperbum Goliath, in carne tua, & in tentatore diabolo, contra te inſurgentem.

E Concurrite debiles, omniq́ue genere morbi affecti: pateſcit hîc vobis piſcina illa admirabilis, quinque porticus habens. Nec opus, vt exſpectetis aquæ motum per angelum; iam enim mota eſt, & permota, ſemperq́ue ſaluti ferendæ accommoda. Commota ſunt quippe omnia interiora eius, qui vos vt pupillam oculi dilexit.

Venite famelici, & eſurientes, egeſtatem ac ino- F piam veſtram agnoſcentes, & implemini bonis: quia ecce vobis puer vnus hîc, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos piſces, abundans & ſuperabundans vniuerſis paſcendis edulium. Aſpera quinque, videlicet clauorum & lanceæ vulnera, inſtar hordei aculeata; attamen cibantia & viuificantia: atque duorum inſtar piſcium, corpus & animam, ſolatio noſtro ac ſaluti impenſa.

Luc. 19 Tollite, ſumite, ditamini, quia talenta quoque vo- G bis quinque efficientur, quibus & alia quinq; lucrari poteritis: poteſtatemq́; ſupra quinque ciuitates eorũdem vſufructu accipietis. Haſce quis fortè prænomi- H nari deſideret? Nónne quinq; ciuitatum inſtar, quintuplicia tibi illa gaudia videntur reputanda, quibus in cælo Beati donantur? Gaudium in Deo, gaudium in Angelis, gaudium in Sanctis, gaudium in anima, & gaudium in corporis dotibus? O quinarium numerum, in quinque Chriſti vulneribus mirè ſublimatum!

Ad quinque ergo huius petræ foramina, & cauernas maceriæ, ô miſelle peccator, trepidans, puſillanimis, ſtude nunc & in die exitus tui recurrere: in illis latita, vt ibi valeas paſcua inuenire, & ora leonum euadere. Montes enim excelſi ceruis, petra refugium erinaceis, formidoloſis, imbecillis, de ſe nihil fidentibus. Quia apud Deum miſericordia, & copioſa apud eum redemtio. Prorſus copioſa; quia non gutta vna, ſed vnda ſanguinis largiter, per quinque corporis partes effluxit. Et quidem non ſine cauſa, quinque tibi præcipua vulnera infligi, ô Domine, permiſiſti; vt noſtri nimirum corporis quinque ſenſus, à diabolo captos redimeres; læſos curares, deprauatoſq́ue reſtaurares.

Denique, me felicem! Super hæc omnia, clauis reſerans, clauus penetrans, factus eſt, vt videam voluptatem Domini. Cogitabat enim Chriſtus cogitationes

pacis,

pacis, & ego neſciebam. Quídni igitur videam per rimas corporis bonas cogitationes cordis? quídni reſpiciam per feneſtras, & introſpiciam per cancellos, quos dilectus meus aperuit mihi? Clamat clauus, clamat vulnus, quòd verè Deus ſit in Chriſto mundum reconcilians ſibi. Vnde conſtat hoc tibi? Patet arcanum cordis per foramina corporis. Patet magnum illud ſacramentum; patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus nos viſitauit oriens ex alto, vt eriperet ex imo.

Quis te Domine ſic vulneratum non diligat? quis te amantem non redamet? Nolo ſine vulnere viuere, quia te video vulneratum. Quocumq; enim me verto, quocumque aſpicio, te Ieſum meum in cruce pendentem video. Rogo te ergo, benigniſſime Domine, per hæc ſalutifera tua vulnera, vulnera quoque hanc animam meam in ciuitate peccatricem, pro qua etiam in cruce orare & mori dignatus es. Vulnera eam igneo & potentiſſimo telo tuæ potentiſſimæ charitatis. Confige cor meum iaculo amoris, vt dicat tibi anima mea; Charitate tua vulnerata ſum; ita vt ex ipſo amoris tui vulnere, vberrimæ fluant lacrymæ, die ac nocte. Percute, obſecro Domine, hanc duriſſimam mentem meam, valida cuſpide piæ dilectionis, vt altiùs ad interiora penetret virtute potenti, ne ibi vlla ampliùs hæreat virtus inimici.

Oratio.

ANimarum noſtrarum amator & ſponſe, qui pretioſi tui ſanguinis virtutem & pretium, in Eccleſiæ tuæ Sacramentis condidiſti; da, quotieſcumque illis vti contigerit, veram vitiorum mortificationem, vitamq; virtutum vbertim ex illis referamus. Amen.

47. DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor! ô pietas! Hic Natus, & ipse peremtus,
Mucro est, maternam transadigens animam.

Num. 1 CVM proficiscendum fuerit, deponent Leuitæ tabernaculum, & cùm castrametandum, erigent. Rectè, Domine: sic enim quando venit hora tua, transiisti ex hoc mundo ad Patrem, profectus in cælum; & velox (sed benè ordinata tamen) fuit depositio tabernaculi tui; non solùm quando animam tuam posuisti, verùm etiam quando corpus tuum fuit de cruce depositum, quod per resurrectionem erigetur, & per quod in cælis castra sumus metaturi. Sic enim, narrante Euangelista didicimus; Cùm serò factum esset; venit quidam homo nobilis Decurio, diues, vir bonus & iustus, qui & ipse erat expectans Regnum Dei, & discipulus, sed occultus, propter metum Iudæorum, nomine Ioseph, ab Arimathia ciuitate Iudææ, & deposuit corpus Iesu. A B

Hanc tui tabernaculi, piissime Domine, depositionem, animus est, nunc deuotè recolere. O sollennes exequias! ô prouidam rerum omnium dispositionem! ô non minorem mortui, quàm viuentis adhuc, operationem! hac enim occasione constare voluisti omnibus, te verè exspirasse; vt ita certior clariorque esset tua resurrectio. O magnam interim viri fidelis audaciam, & constantem fortitudinem, in flagranti adhuc odio Iudæorum, te & deuota postulatione & venerabili de cruce depositione, atque gloriosa sepultura honorare velle mortuum, quem illi tam ignominiosè & atrociter, ad mortem vsque, persecuti fuerant viuum! Gratulor tibi, pro generoso hoc tuo facinore, & ego, vel sola facti commemoratione, mi Ioseph, congratulor inquam & conglorior. Sensisti, sensisti, quàm

DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor! o pietas! hic natus, et ipſe peremtus,
Mucro eſt, maternam tranſadigens animam.

Ont-ſpant-u, ſtranghen boom, en wilt u armen ſlaecken:
Dat Christus ſonder ſchroom, ſoetkens mach af-gheraecken.

O croix, permets tes bras doucement ſe deſtendre;
Que ce cors puiſſe en bas ſans ſecouſe descendre.

quàm efficax eſſet vis Chriſti, quæ ne tantillum remiſit in mortuo. Iam ipſa mors eius operabatur; te tuique ſimiles, ad pietatis officia, realemque fidei profeſſionem trahendo; vt quem priùs occultè tantùm, ob metum Iudæorum, colebas viuum, nunc intrepidè coram omnibus profitearis occiſum.

Agnoſcite veſtram viciſſim Iudæi dementiam, dum non niſi diuina eius operante virtute ſit factum, vt à viris honoratiſſimis & venerabilibus perſonis ſic defunctus cohoneſtaretur; quem vos hominum viliſſimi, tanto cum vituperio ſpreueratis adhuc viuentem. Vos quidem eum eratis depoſituri de cruce ſub veſperam, quemadmodum duorum latronum corpora ſuſtuliſtis; non autem deuotionis vel honoris gratia, ſed lege vos ad illam ceremoniam vrgente, quæ ſic habet: Quando homo adiudicatus morti, appenſus fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in ligno, ſed in eadem die ſepelietur. Nónne ſic regem Hai ſuſpendit Ioſue in patibulo vſque ad veſperam & ſolis occaſum; præcepitque Ioſue, & depoſuerunt cadauer eius de cruce? Numquid idem ita ſuſpendit quinque reges in quinque ſtipitibus; fueruntque ſuſpenſi vſque ad veſperam: cumque occumberet ſol, præcepit ſociis, vt deponerent eos de patibulis? Ita lex præceperat; ita ſeruaſſetis Iudæi; ſed quâ gratiâ? Ipſe ſibi longè melius proſpexerat, qui cuncta ita præordinarat.

Deut. 21.

C. D

Ioſue 8. & 10.

E Equidem, cùm te contemplor, mi Domine, de cruce depoſitum, Patriarchæ Ioſeph exemplo, totus commoueor: qui cernens patrem ſuum Iacob collegiſſe pedes ſuos ſuper lectulum & obiiſſe; ruit ſuper faciem eius flens & deoſculans eum. Quia tametſi corpus tuum (ſummo cum dedecore cruci priùs appenſum) magna cum dignitate & reuerentia fuit depoſitum; lamentabilis tamen cenſeri poteſt hæc depoſitio; eò quòd cùm corpus tuum, animâ quidem priuatum, diuinitati tamen coniunctum, quaſi

Gen. 50

merum

merum cadauer, in deponendo tractatum est.

Quis nihilominùs reuerentiam illam mente concipiat, qua sacrosanctas illas reliquias, corpus inquam Dominicum licet inanimatum & exangue, in virgineo tuo sinu deposuerint viri illi honorabiles ac Religiosi, ô Dei genitrix virgo Maria? Quis etiam contempletur, quo tu animo fueris, quando illud in maternum tuum gremium accepisti? libet tamen expendere, quod res ipsa testatur. En, mater, filium tuum, quem de Spiritu sancto concepisti: en corpus de purissimis tuis sanguinibus, in tuo corpore virginali formatum: en fructum ventris tui, quem benedictum, & te per eum benedictam, Elisabeth exclamauit: ecce filium tuum, de quo, magnis per turbā encomiis, mulier illa euangelica vocem extollens testata est; Beatus vēter, qui te portauit, & vbera quæ suxisti. *Luc. 11*

O pretiosum depositum! ô sacrum pignus! ô thesaurum inexhaustum, in nostram salutem exhaustum & consumtum! ô opus admirabile Excelsi! ô creatum nouum super terram! ô mortuum mortuos viuificantem! Amplexare mater filium in sinu iacentem, quem toties amplexata es in eodem vagientem. Defunctus est vita, sed immenso opere ac labore perfunctus. Cadauer effectus est, qui mundum cadentem releuauit. Inanime est corpus, sed in quo tamen inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. *Col. 2.* Deum gestasti in vtero, nunc eumdem tenes in gremio. Eia mater, fons amoris; vince virgo vim doloris; sis patrona peccatoris, apud tuum filium. Fasciculus quidem myrrhæ dilectus tuus tibi; sed ita expediebat nobis.

Et tu Magdalena, ad pedes indubiè depositi Domini te proiecisti, apud quos iam anteà veniam peccatorum & gratiam inuenisti; & nobis hoc facto spem magnam atque animum addidisti. At, videte fideles, quibus cum vos quoque modis de cruce dignè deponatis. Nonne inprimis, quando corpus ipsius

ipſius dignè de altari ſumitis? nā & crux altare ſummi fuit holocauſti. Nónne vos quoq; peccatores, quādo à peccatis conuertimini, vel peccatorem conuertitis? Quamdiu ſiquidem in peccato quis viuit, tam diu Chriſtum in cruce diſtentum tenet: laxat autē quando reſipiſcit: deponit, quando per pœnitentiam ei reconciliatur, iamque vlnis charitatis eum amplexatur.

Conformamini Chriſto de cruce depoſito, deuotæ & fideles animæ; & eſtote per veram obedientiam, ceu mortui tractabiles, & per omnia obſequentes. G Quinque ſenſus, vt reges vobis dominari volētes, per Ieſum vt verū Ioſue, virtute crucis mortificatos deponite; in antra ſua, ceu ſpelūcas, retrudite & ſepelite.

Deponite vos ſecundùm priſtinā conuerſationem veterem hominem, qui corrumpitur ſecundùm deſideria erroris. Renouamini autem ſpiritu mentis veſtræ. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Deponite ergo vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro. Cauete verò cariſſimi, ab infami illa Chriſti depoſitione per mortem in peccatis. Numquid ita pro typo de cruce depoſitus eſt rex Hai, vt diximus, proiectuſq; in ipſo ciuitatis introitu, congeſto ſuper eum magno aceruo lapidū in perpetuam facti memoriam? Quis non videat, ita peccatorem infami fine defunctum ad portas mortis abiectū; qui ſi aduigilaſſet, iam in ciuitatē Dei habuiſſet introitum?

Eph. 4. Col. 3.

Ioſue 8.

Oratio.

O Sacrum conuiuium, in quo Chriſtus ſumitur, recolitur memoria Paſsionis eius, & futuræ gloriæ nobis pignus datur! Da nobis quæſumus, Domine, B. Maria ſemper virgine intercedente, præſidium; quo & dignè ſanctiſsimum tui Filÿ corpus ſuſcipere, & congruam tanta dignatione vitam traducere mereamur. Amen.

48. INVNCTIO CHRISTI.

Gratia si fuerat, Dominum condire sepultum;
Regnantem in membris vngere, maior erit.

Exo. 30 FACIES vnctionis oleum sanctum, vnguentum compositum opere vnguentarij; & vnges ex eo tabernaculum testimonij. Domine, qui solem & lunam, cælum & terram, diem & noctem fecisti sibi mutuò debitè subseruire; fecisti etiam vmbram veteris Testamenti, rei atq; corpori, Testamento nouo, quàm optimè conuenire. Figuram in tabernaculi vnctione, vnguenti compositione, audiuimus, iam itaque ipsissimam rei veritatem videamus. Venit & Nicodemus (qui venerat ad Iesum nocte primùm) ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Acceperũt ergo (Ioseph & Nicodemus) corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis, cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire. A Ioã. 19 B

O facinus Heroicum, & inuictæ constantiæ argumentum! ô funus excellens & honorificum, in virum tam ignominioso affectum supplicio impensum! Non indigebat quidem, ô sancti Principes, Christi corpus tali contra putredinem munimento; (nam scriptum erat stabatque ratum; Non dabis sanctum tuum videre corruptionem) voluistis tamen debitum Christo exhibere officium vt mortuo; veluti apud Iudæos honorabilibus personis fieri in more erat. Quod enim ipse Dominus in Magdalena adhuc viuens tantopere commendauit; dum ait; Mittens hoc vnguentum in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Ac si diceret: quod non erit ei integrum post mortem ex officio facere, iam præueniendo facit. Ps. 15. C

Denique, ô deuoti religiosique viri, tametsi fortè, vt adhuc imperfecti, de fide resurrectionis iusti non cogitaretis; fuit tamen hic actus vester, summæ dilectionis;

Gratia ſi fuerat Dominum condire ſepultum;
Regnantem, in membris vngere, maior erit.

Wien wilt Chriſtum, nu doodt, helpen met ſalue' ſtruycken?
Helpt ſyn leden in noodt, en laet u liefde blycken.

Veus-tu aprés la mort aider ceus-cy a l'oindre?
Sois des siens le ſuport: la grace n'eſt pas moindre.

ctionis; atque eapropter summè laudabilis, & Deo gratus: vt qui mortuus pro nobis esset, obsequium quoque, quod mortuis debebatur, à viuis acciperet. Quis enim addubitet, quando iam præuisum prædictumque fuerat, sepulcrum eius fore gloriosum; quin non solùm de sepulcro ipsius, sed de omnibus quoque, quæ ad sepulturam spectabant, fuerit intellectum?

D Numquid, ô filiæ Sion, adimpletum hîc videmus & illud, quod Dominus olim patri nostro Iacob dicebat; Ego sum Deus Bethel, vbi vnxisti lapidem, & votum vouisti mihi? Numquid hîc montem, numquid hîc lapidem, & scalam erectam videtis? Et quid dixit sanctus Patriarcha, de sua illa visione? Verè, Dominus est in loco isto; & ego nesciebam. Pauensque; Quàm terribilis est (inquit) locus iste? Non est hîc aliud, nisi domus Dei, & porta cæli. Verè verum & verissimú dixisti, & verius vero, in typo eius, quod in monte Caluariæ, Christiq; vnctione peractum est. E Nam ibi adimpletum est in Domino, quod in te velut eius fideli seruo in figura præcesserat: quando enim tu in Ægypto, completa consummataq; filiorum benedictione, obiisti, & appositus es ad populum tuum; præcepit Ioseph seruis suis medicis, vt te aromatibus condirent: qui mos erat cadauerum conditorum. sic iam serui fideles, viri Principes Ioseph & Nicodemus, Christi corpus aromatibus condierunt.

Gen.31

Gen.28

Gen.50

Nobis autem, ô Christiani, in Christo Saluatore nostro vncti, more nostro Christus vngendus est. Exemplar expetitis? dabitur. Audite quid de Iudith habeamus, quando se iam ad præclarissimum illud trophæum, ab Holoferne reportandum præparabat. Vnxit se myro optimo. Numquid ita, qui Christi gratia, velut vnguento præstantissimo, se suaque omnia, ceu Christi membra inungunt: fortes, constantes, & inuictos exhibent, ad Holofernem infernalem debellandum, eiusque caput obterendum?

Iudith 10.

Alium

Alium adhuc modum vngendi corporis Christi requiris? secundum adijciam; immò tertium, & plures. Si de substantia mundi huius (quam tibi Dominus dederit) pauperes refocillaueris; tum, si mœstos fueris consolatus, afflictis succurreris, animaueris pusillanimes, ignorantes docueris; & denique (quod in hoc genere maximum arbitror) si in adducendis ad pœnitentiam peccatoribus, hæreticisque conuertendis, impenderis operam; nónne tibi egregiè Christum in membris ipsius vnxisse videberis? Numquid ipse futurus iudex, hæc pietatis officia sibi impensa, coram toto mundo fatebitur, quæcumque vni ex minimis ipsius præstiteritis? Quis enim illud optimum myrum, præstantissimumque vnguentum neget, quo nisi quis vnctus fuerit, Christiani, siue vncti, nomen non obtinet; cùm nec ab alio ipse Dominus, Christus fuerit appellatus? Numquid enim quod Christus spiritali hac vnctione quotidie in nobis efficit, illud nos quoque in alijs eius auxilio exercemus, quod ipsius in laudem non infimam sacra Scriptura commemorat, dum inquit; Qui vngis Reges ad pœnitentiam? Nam, sicut Christi corpus mortuum vnctum fuit, etiam expectatione resurrectionis gloriosæ, cui ob id meritò tantus honor impendebatur; ita peccatores gratiosis sermonibus, ac salutaribus monitis, tamquam labiorum vnguentis, emolliuntur ad pœnitudinem, & vitam meliorem.

Eccli. 48.

O quàm id excellenter illa myrrhæ & aloës mixtura signabat! quod fit, dum prudenter, ex veteris nouæque Scripturæ auctoritatibus, suauis & asperæ, quasi vini mordicantis, & olei lenientis temperie, fit in hunc vsum commistio.

Nónne Samaritani moderatio, vinum & oleum in semiuiui vulnera fundentis, id prætendebat? Numquid Ecclesia multiplicium eiusmodi vnguentorum occasione, verè domus aromatum est; cuius vmbram tantùm habuit Ezechias rex, quam Babyloniis tanto

4. Reg. 20.

cum apparatu oſtendit? Vtque vnguentum tantò pretioſius eſt, quantò de melioribus compoſitum eſt ſpeciebus; ita quoque ſtudioſiùs conficiendum, diligentiùs aſſeruandum, maioríque cum charitate præſtandum: nam ex ipſius donis ac beneficijs hoc vnguentum conficitur, cuius manus in paſſione myrrham deſtillauerunt.

F Numquam, ô anima mea, tibi deſit excellentiſſima hæc vnctio, tum in vſus proprios; tum, ſi quid potes, in proximorum auxilium; quæ, ſi ſapis, numquam alios vnctionis huius miſericordiæ indigos adiuuare detrectes. Curre igitur, feſtina, propera amica mea, ſpecies tibi aromaticas ex Chriſti paſſione atque vbere gratia ſollicitè collige; eaſque in vaſculo pectoris tui, piſtillo crebræ meditationis contuſas, igne ſancti deſiderij ſimul decoctas, oleoque lætitiæ impinguatas, ad vſus iam dictos applica. Quoad te, tota Chriſto deuota, dicito; Dilectus meus mihi, & ego illi. Quoad proximum, clama præ zeli feruore; Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quotidie morior, propter veſtram gloriam & ſalutem.

2. *Cor.* 11.
1. *Cor.* 5.

Oratio.

DEus, qui tuorum corda fidelium inflammaſti, vt pretioſum Vnigeniti tui corpus ad ſepulturam reuerenter inungerent; da nobis indignis famulis tuis, numquam in vitæ noſtræ decurſu, gratiæ tuæ vnguento deſtitui; atque ante mortem, Vnctionis extremæ Sacramento muniri. Amen.

49. CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generoſum in marmora granum,
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

BENEDICTI vos Domino, qui feciſtis miſericordiam hanc, cum domino veſtro, & ſepeliſtis eum. Sed, numquid hæc verba Dauidis ſunt Regis, ad viros Iabes-Galaad, poſtquam nuntiatum eſt ei, quòd ſepeliuiſſent Saul? Omnino. Aſt, quid hoc officij tam impio præſtitum homini, commune habet cum pia venerabilium virorum deuotione, circa Domini noſtri ac Dei ſepulturam? Magno reuerà argumento verba illa hîc vſurpamus, velut ad iſtam functionem meliori iure pertinentia. Nam, ſi viri Iabes-Galaad tantopere à Dauide laudati ſunt, quòd virum alioqui iniquum, ſuique interfectorem, ſolùm hoc titulo, quòd chriſtus Domini, hoc eſt, Rex vnctus eſſet, ſepeliuerint; quantò magis hoc elogio decorandos exiſtimabimus honorabiles illos viros Ioſephum & Nicodemum, quòd illum, quem vnxit Pater oleo lætitiæ præ participibus omnibus, & verè Chriſtum Dominum, qui pro nobis omnibus ſe voluntariè in mortem dedit, ſepulturæ mandarint? Benedicti igitur vos Domino, qui feciſtis miſericordiam hanc cum Domino veſtro, & ſepeliuiſtis eum. Sed & ego reddam gratiam, eò quòd feciſtis verbum iſtud. Vnxerat procul dubio corda veſtra priùs ipſe gratia ſua, cuius corpus vnxiſtis aromate, & largam vobis poſteà largitus eſt benedictionem, quòd eum tam honorificè ſepeliuiſtis.

A — 2.Re.2

Sed narra Matthæe, quod actum eſt hac in parte. Accepto corpore Ioſeph inuoluit illud (vnà cum Nicodemo) in ſindone munda; & poſuit illud in monumento ſuo nouo, quod exciderat in petra. Luca, quid addis?

B — Matth. 27.

49. CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generosũ in marmora granum;
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

Lecht dit ghestoruen graen, seer wyselick in d'eerde:
Want, t'moet eer-langh op-staen, met vruchte hoogh vã weerde.

Or que ce noble grain tombe sus un dur marbre
Il doit apres demain s'esleuer sur tout arbre.

addis? Posuerunt illum in monumento exciso, in quo *Luc.23* nondum quisquam positus fuerat. Optimè, & honorificentissimè omnia; sed numquid hîc paupertatis species se nimiùm prodit, cùm in alieno sepulcro reconditur? Et quid hîc quæso mali? quid non eximij, & imitatu dignissimum; cùm in hoc venerit, vt abiectam despectamque mundo paupertatem, tamquam Regni cælestis heredem, nitori suo restitueret? Numquid à primo natiuitatis exordio, vsque ad extremum vitæ spiritum, paupertatem vnicè coluit & amplexus est?

Ringatur intereà mundus, quòd paupertate non obstante, Christi pauperes, Deo sic disponente, non egeant; quin immò eiusmodi interdum habeant, quæ solorum diuitum esse videantur. Quo pacto namque aliter actum est, vt Dominus noster, exactissimus tota vita paupertatis amator & obseruator, quin & cõtemtibilium studiosus rimator, post tam enorme supplicij & mortis genus, tam glorioso, atque in viri Principis vsum aptato monumento conderetur? Magna quidem paupertas, alieno sepulcro tumulari; sed magna profectò honorificentia, tali tumulo taliter, à talibus, ac tantis sepeliri.

Numquid hoc quoque ritè consummatum est? sicut prædictum, sic adimpletum. Rectè tu sanè Isaia prędixeras, non autumando, sed per spiritum prophe-C ticum vaticinando; Et erit sepulcrum eius gloriosum. *Isa.11.* Rectè vos quoque fecistis, viri iusti, religiosi, & sancti, Christum sepulcro tam splendido ac glorioso D condentes. Abraham patrem vestrum & nostrum estis *Gen.23* imitati, qui tanto cum affectu planxit & fleuit Saram coniugem suam, tantaque diligentia ac veneratione à Principibus terræ speluncam duplicem dato pretio comparauit, vt illam, ad perpetuam posterorum memoriam, honorifico loco, magna cum funebri pompa sepeliret; iuxta quod ei honorificè Seniores populi responderunt, dicentes; Audi Domine; Princeps Dei

es apud nos: in electis ſepulcris noſtris ſepeli mortuum tuum.

Gen.25 Sed & Iacob Patriarchæ ſecuti exemplum (ô viri benigni) laudis quoque ipſius vos conſortes feciſtis, & præmij. Mortua ſiquidem Rachel & honorificè ſepulta, iuxta Bethlehem; erexit titulum ſuper ſepulcrum eius: Hic eſt titulus monumenti Rachel, vſque in præſentem diem. Ioſeph autem non æquaſtis modò, verumetiam multis nominibus ſuperaſtis; qui cernens patrem Iacob iam è viuis exceſſiſſe, ruit ſuper faciem eius, flens & deoſculans eum: quem aromatibus condîtum, expleto planctus tempore, ſepeliuit in eadem illa ſpelunca duplici, quam emerat Abraham in poſſeſſionem ſepulcri. Sed quid non magnificentius per vos eſt præſtitum, qui non ſeruorum veſtrorum ſed veſtriſmet manibus condîtum, in nouo, proprio, & honorifico monumento, vt theſaurum pretioſiſſimum recluſiſtis?

Sed, adeſte, ſalutis veſtræ amatores, adeſte cuncti bonæ voluntatis mortales, venite docibiles Dei; ſitque vobis hoc Chriſti monumentum, munimen & monimentum. Quidnam vobis, præter audita, exiſtimatis in ſingulis, Spiritu ſancto ductore & doctore, eſſe animaduertendum? Lubet percurrere? Monumento igitur Saluatoris aſſidentes, attendite cuius nos moneant vniuerſa. Nouum illud fuiſſe meminiſtis? quare? Fidem id fecit, nullum alium inde ſurrexiſſe à mortuis, quàm qui in eo primùm conditus fuerat, Chriſtus Dominus. Exciſio è ſolida petra, quid innuit? Certitudinẽ dedit, non fuiſſe ſuffoſſum vmquam parietem vel ſolum, ad furandum corpus, fraudémve vllam faciendam. Num quid amplius altiuſq; iſta ſignificant, diſcere cupientibus? Planè; audite. Sicut in Mariæ virginis vtero, nemo ante illum, & nemo poſt illum conceptus eſt; ita & in hoc monumento terræque gremio, nullus ante vel poſt illum ſepultus eſt. O dulce documentum & efficax! Sed attenda-

tendamus, nobiſque ipſi magis appropinquemus. Sic nos corpus Dominicum,in noua,hoc eſt, per pœnitentiam renouata conſcientia, & corde mundo debemus reponere. Nónne quoque Ioſeph iuſtus rectè conſcientiæ puritatem deſignat? A iuſto ſiquidem vult Chriſtus ſumi,& in corde iuſti quieſcere.Sindon munda quid innuit? Puram animam, & ab omni vetuſtate peccati purgatam. Saxum, ſeu petra magiſtra noſtra non erit? Erit, niſi velimus ſaxo magis eſſe ſaxei. Fidei boniq́ue propoſiti ſoliditatem inſinuat,& immotam cœpti laudabilis ſtabilitatẽ. Saxi verò aduolutio; quid vobis videtur? Nónne rectè tanti beneficij accepti deſignat cuſtodiam, ne parta perdantur? Totum denique monumẽtum eſt nobis, vt videmus, monens mentem, vt in ſacro Chriſti pignore ſuſcipiendo tuendoq́ue ritè officio noſtro fungamur.

Agnoſce igitur, ô Chriſtiane, dignitatem tuam, & felicitatem; qui & Domini tui Ieſu viuum ſepulcrum efficeris, & ipſe viuus in eodem ſepeliris. Væ vobis, ingrati,& degeneres; gratiam Chriſti proculcantes, qui ipſum in conſcientiam fœtentem, ac corpus peccatis oppletum proijcitis. Sepultura aſini ſepeliemini ſecundùm corpus, & ſecundùm animam cum diuite epulone in inferno, niſi conuerſi fueritis. Sepeliamur potiùs viui in vulneribus Chriſti per veram conuerſionem, vitæq́ue verè Chriſtianæ obſeruantiam; tamquam in monumento è petra exciſo; certoq́ue certius,ad vitam reſurgemus.

Oratio.

DEus, cuius miſericordiæ non eſt numerus, preces noſtras quæſumus clementer exaudi; vt qui viuentes, in fide coniuncti, vnius Eccleſiæ gremio continemur, & mortui ſpe reſurrectionis loco ſacro recondimur; in die nouiſſimo inter benedictos reſurgamus. Amen.

50. SEPVLCRI CVSTODIA.

Mille Argi aduigilent, ſignent adamante ſepulcrum:
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

Dan.6.

ALLATVS eſt lapis vnus, & poſitus eſt ſuper os laci; quem obſignauit Rex annulo ſuo, & annulo optimatū ſuorum: ne quid fieret contra Danielem. Quid in ſepulcri tui munitione primùm & potiſſimùm memorabimus, Domine? Potentiam tuam, Sapientiam, aut Bonitatem? Omnia ſimul & æquè admiranda. Et ita facto opus erat; quia potentes habuiſti aduerſarios, nequiter aſtutos, & inſigniter malitioſos. Sed, ô factum bene! Dum tu ſiquidem filij tui dilectiſſimi, atque Redemtoris noſtri corpus, in manifeſtam irrefragabilis veritatis aſſertionē cuſtodiſti; ipſi verò contrà in eiuſdem veritatis oppreſſionem, in eamdem cuſtodiam concurrerunt; factum eſt, Sapientiâ tuâ ipſorum vincente malitiam, vt & ipſi in aſtutia ſua caperentur, & Reſurrectionis Dominicæ veritas tantò fieret illuſtrior certiorque, quantò plus ſtudij & diligentiæ fuiſſet adhibitum. A B

Ignoret quis, quot modis Chriſti ſepulcrum fuerit cuſtoditum ac munitum? Non procul aberrauerimus, ſi librum, quem dilectus Chriſto diſcipulus ſeptem ſigillis ſignatum viderat, hîc nobis ob oculos ſtatutum exiſtimemus. Nónne rectè dicimus Domine, ſi te ſeptem habuiſſe cuſtodes & cuſtodias aſſeramus? In primis, aduoluit Ioſeph lapidem ad oſtium monumenti, piæ conſeruationis intuitu, vt à feris & furibus ſepultus eſſet immunis; prout primaria monumenti conſtructio ſiue exciſio requirebat. Iudæi verò contrà munierunt ſepulcrum, ſignantes lapidem C D

Apo.5.

cum

Mille Argi vigilent, ſignent adamante ſepulchrum:
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

Wachters, houdt goede wacht; want ghy met al u baren,
Godts wysheit ende macht, sult dies te meer verclaren.

Tu t'aßeure en vain, mort: ta mort, par ſa victoire,
Plantera ſur ton fort, l'eſtandart de sa gloire.

cum custodibus. Ita illi impiè & malitiosè: sigillo quidem contra furaces & fraudulentos; custodibus verò militibus, contra violentos. Quem siquidem vi ac violentia morti dederant, violenter quoque sub mortis imperio tueri prætendunt. Sed numquid, bone Iesu, etiam Pater tuus cælestis, custos tui fuit? Vt quid enim alioqui tam sedulò spiritum tuum in manus ipsius commendasses? Si enim spiritus ei commendandus erat, tantisper dum in corpus rediuiuum rediret; procul dubio & corpus, cui rursum erat vniendus, debuit æquè custodiri.

Insuper, nónne tu quoque fortissime Domine, tuiipsius custos exstitisti! Quorsum enim iam olim in figura prædixeras; Custodi temetipsum, & animam tuam, solicitè? Quorsum etiam non minùs verè quàm malitiosè tibi, dum adhuc viueres, à Iudæis obiectum fuerat; Nónne bene dicimus nos, quia Samaritanus es? Et quid Samaritanus aliud quàm seruatorem & custodem significat? Tu namque es, qui custodis Israel; cuius conseruatio totiusque Ecclesiæ, à tua dependet custodia. *Deu.4.*

Numquid iam quatuor corporis tui custodias inuenimus? Ad tres ita reliquas procedamus. Quis neget, quin Angeli, custodes tui exstiterint, qui minimo cuique nostrûm tutelarem suum spiritum deputasti: tametsi tibi tali modo negemus fuisse, vt nobis, necessarium. An etiam à recto recedemus, si Matrem tuam superbenedictam, cum reliquis piis mulieribus, tui custodes annumerauerimus? Tametsi enim non apud monumentum perstiterint; suas tamen & illæ vices, ac quasi stationes seruarunt: testantur id Euangelistæ; Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, sedentes contra sepulcrum. At, quem septimum fuisse custodem arbitrabimur? Certè, existimo, quòd hostis salutis nostræ diabolus, huic operi, pro nequiore vigilantium parte, non defuerit. Vt, quemadmodum non frustrà in cruce morienti adfuisse

præſumitur;ita hîc ſuo muneri in Iudæis adiuuandis, non defuiſſe credatur : iuxta illud ; Venit Princeps mundi huius.

Gratiæ interim tibi Domine , quòd omnes iſti, E etiam in malum, vigiles, quantò te diligentiùs ſerua- F runt, tantò magis reſurgentis virtutem confirmarunt. Nónne quaſi tot ſigillis anteactorum , & ſecuturæ reſurrectionis , munita eſt veritas ; iuxta illud Danie- *Dan.8.* lis; Viſio veſpere & manè, quæ dicta eſt, vera eſt:tu er- *Dan.7.* go viſionem ſigna . Numquid Danielis iuſtitia , & G æquitas cauſæ eò fuit teſtatior , quò ipſe in lacu & annulo regis fauentis , & optimatum illi aduerſantium, accuratiùs fuit cuſtoditus ? Nónne Samſonis quoque eò glorioſior fuit euaſio, quò ſtudioſiùs eum *Iud.16* Gazenſes circumdederunt , poſitis in porta ciuitatis H cuſtodibus ; totaque nocte ibi cum ſilentio præſtolantibus ; vt facto manè , eum occiderent ? Sed præclarâ Chriſti reſurgentis figurâ , dormiuit Samſon vſque ad medium noctis , & inde conſurgens , apprehendit ambas portæ fores , cum poſtibus ſuis , & ſera ; impoſitaſque humeris ſuis , portauit ad verticem montis.

1. Reg. 19. Quis item in accurata Chriſti concluſi cuſtodia I non videat adimpletum quod in Dauide præceſſerat ? Miſit ſiquidem Saul ſatellites ſuos in domum Dauid, vt cuſtodirent eum, & interficeretur manè. At Michol vxor eius depoſuit eum per feneſtram ; qui abijt, aufugit, & ſaluatus eſt. Numquid ita quoq; Do- *Ion.2.* mine, fortis & ſapiens , in admiranda Ionæ de ventre K ceti euaſione mirabilis tua reſurrectio , per cuſtodiæ circumuallantis induſtriam facta fuit glorioſior? Non enim ſolùm tempeſtas eum demerſerat, ſicut & te; nō ſolū faucibus ceti fuit interceptus , ſicut tu per mortem abſorptus ; verumetiam in interiora terræ, ſolidæ rupis, obſtructæ ſaxo, ſigillis & militibus munitæ, incluſus introiuiſti ; ſicut ille in ventrem & viſcera beluæ marinæ tranſmiſſus , & viuus in hoc vaſto viuoque

que ſepulcro concluſus, in profunda maris delatus eſt. Et tamen, his omnibus non obſtantibus, poſt tres dies, diuino tuo iuſſu, & piſcis Ionam euomuit in aridam; & tu rediuiuus ab inferis rediiſti. O verè magnus Dominus & laudabilis nimis! Quis Dominus ſicut tu, qui nomen tuum tot antè ſtupendis ſignis glorificaſti? Numquid ita Sacerdotes Belis olim confundi feciſti in aſtutia ſua; quando contra Danielem molientes, ſuaſerunt Regi (ſicut iſti Pilato); Claude oſtium templi Bel, & ſigna annulo tuo: ſed prudentia Danielis detexit fraudem, in ipſorum ignominiam, & iuſtum exitium. Videte & impletum, filiæ Ieruſalem, animæ ſponſo veſtro deuotæ, quod à Sapiente vobis olim prædictum eſt; Videbunt finem ſapientis; & non intelligent, quid cogitauerit de illo Deus; & quare munierit illum Dominus.

Dan. 14.

Sap. 4.

Vide nunc, ô Iudæe, rupe ipſa Golgothana obduratior; vide inquam, quomodo Prophetę tui vaticinium in tuam rectiſſimè quadret inſipientiam, ad maiorem tamen è contrà Chriſti gloriam, quam ſupprimere nitebaris. Omnes, inquit, munitiones tuæ, ſicut ficus cũ groſſis ſuis. Si concuſſæ fuerint; cadent in os comedentis. Ipſe ſiquidem Chriſtus Ieſus, in reſurrectione ſua, cuſtodias & munitiones tuas omnes egregiè conquaſſauit; vt cuſtodes à mortuis non differrent; & interim teſtes ipſius reſurrectionis exiſterent. Super omnem munitionem veſtram riſit; comportauit diuinæ ſuæ virtutis aggerem, & cepit eam; & vafri conatus veſtri, triumphum ipſius inſigniter adauxerunt. O fons ſignatus, & copioſior tamen in animarum noſtrarum ſolatium effluens! O liber ſignatus ſigillis ſeptem; ſed per agnum apertus; qui pro nobis occiſus eſt! Liber ſcriptus intus & foris, agnus dignus aperire librum, & idem Dominus noſter Chriſtus crucifixus, & mortem triumphans, & reſerans vitam.

Nah. 3

Habac. 1.

Cuſtodi, ô anima mea, & cura temetipſam ſollicitè, atque cor tuum vt ſepulcrum Domini tui muni

 fide-

fideliter. Quis namque tibi illum gratiámve illius eripiat, ſi te ipſam bene ſeruaueris? Milites ſint, angeli cuſtodes, virtutes, exercitia bonorum operum, zelus animarum, fides, patientia, benignitas, ſpes in Deum, orationis aſſiduitas,& reliquæ virtutes, armatura probata.

Rom.8. Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Lapis aduoluatur conſtantis continentiæ; vt nihil præter illum in cor noſtrum vel irrepat vel irruat. Conſepeli te totum, ô Chriſtiane, viuum in eodem cum Chriſto ſepulcro; vt iam mortuus mundo,&peccato,& tibi,ſoli viuas Chriſto, qui pro te mortuus & ſepultus eſt: atque ita deinceps,non tu,ſed in te viuat Chriſtus. Eia, anima, ſponſo tuo conſepulta, eidem quoque, quantum potes, conformare. Sicuti namque anima à corpore ſeparata in Chriſto, ipſa tamen anima, & caro ipſa,diuinitati ipſius adhæſerunt vnita; ſic tu quoque à carnis ſeparata amore,in ſpiritu tamen & carne,Deo vniaris. Tu quidem per amorem,caro verò per incorruptionem: & ſic cum ipſo viues in æternum.

Oratio.

MEntes noſtras, quæſumus Domine, continua pietate cuſtodi, vt dum nulla eis dominatur iniquitas, nulla quoque nocere poſſit aduerſitas; ſed gratiæ tuæ munitæ præſidio, in tuo ſemper amore lætentur. Amen.

CON-

CONCLVSIO.

HIc ſiſte, anima mea, hîc ſiſte, Sanguine Chriſti, ſponſi tui, redemta. Ecce, iam ad ſtationem, emenſoque mari rubro ad portum, peracto Paſſionis eius decurſu, veniſti. Sede pauliſper, quieſce, & tecum quæ vidiſti, audiſti, & ſenſiſti, perpende. Pretium Redemtoris tui triginta denariorum in cordis tui theſaurum abſconde, quia pretium ſanguinis eſt, & ſalutis animarum. Horror eius in horto, peccati horrorem incutiat; & ſi fortis inſurgat tentatio, Angelica te conſolatio confortabit. Curre dilecta, ſudorem agonizātis ſanguineum collige, ne vel gutta depereat. Gladij fuſteſque te terreant in die tremenda; & laternæ ac faces quibus abſcondita cordium luſtrabuntur. Oſculi Iudæ memineris, ne vmquam imiteris. O diram manuum iniectionem in agnum manſuetiſſimum! & quæcumque iam inde ex ordine ſunt ſubſecuta, tibi ſigillatim hoc pacto expendenda. Dic ei igitur; Quid commiſiſti dulciſſime Domine? quid in te repertum tantis dignum ſuppliciis? Quæ tua noxa? quæ tuæ damnationis cauſa? Ego certè tui ſum cauſa doloris. O plaſmator hominum, quid dicam cùm ipſe fecerim? O Nate Dei, quò tua deſcendit humilitas? quò mea aſcendit ſuperbia & ingratitudo? Tu factus es obediens vſque ad mortem, & ego factus ſum arrogans, & ceruicoſus vſque ad nubes. Quid te Domine manſuetius? quid me ſuperbius? Nihil tu Domine tanta amaritudine, tanta indignitate dignum commiſiſti, & grauiora ſceleſtiſſimis omnibus ſupplicia pertuliſti. O vincula, flagella corona, crux, claui, lancea, ſputa, blaſphemię, verbera, & vulnera, mihi in hâc hora patrocinamini; & quæ ſalutis meæ inſtrumenta fuiſtis, nunc quoque in mei patrocinium

conſpi-

conſpirate. Ecce, Domine, ad tuæ bonitatis me pedes abijcio, crucem amplexor, terram ſacro tuo cruore rigatam lingo. Peccaui in cælum & coram te: iam non ſum dignus vocari filius tuus, ſed fac me vnum de mercenariis tuis, vt ſaltem in domo ſim tua, & guſtem panem tuum, & vitam habeam. Da mihi hanc vnicam petitionem Domine, alioqui moriar. Si me exaudieris, viuam; ſaluus ero, & in æternum tecum regnabo: quia tu es Deus ſalus mea, fortitudo mea, redemtio mea, vita mea, & gloria mea.

O felix anima mea, quæ tam ſedulò per totum Dilecti tui hortum fuiſti deducta, in quem tanto cum amoris affectu te inuitarat! Iam itaque noli deinceps (oro) fallacibus huius mundi viretis delicijſque delectari; ſed Dominicæ paſſionis abſynthio myrrhaque ſint tua potiùs cuncta condîta; vt tibi, per compaſſionem, veramque paſſionum tuarum mortificationem, Dilecto tuo paſſo aſſimilatæ, myrrha in aromata conuertatur, & cum ipſo vitâ tandem fruaris ſempiternâ. Amen.

SERIES

SERIES TITVLORVM cum ſuis Diſtichis.

I. TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis mare, ſidera, terras;
(O animæ pondus!) quàm leue pondus habet!

2. HORROR IN HORTO.

Si tu Chriſte gemis ſcelerum ſub mole meorum;
Quò ſcelerum auctorem pondera tanta prement?

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (& heu caſſam!) quâ tibi proſit opem.

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida ſanguineos dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Chriſte petat, caput hoc magis obruat æquum eſt,
Ferrea de noſtro crimine oborta ſeges.

6. LATERNÆ ET FACES.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipſe faces.

7. OSCVLVM IVDÆ.

Baſiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia ſcorpiaco vipera more feris.

8. MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agit, nil turba ſatelles;
Nil niſi te noſtri Chriſte triumphat amor.

9. FVNES ET VINCVLA

Vnde tibi liuent conſtrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

10. PETRI NEGATIO ET LACRYMÆ.

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, & veri vena doloris amor.

11. ALAPÆ ET COLAPHI.
Quæ mites violare genas, te cædere Christe
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

12. CONSPVTATIO.
Quò scelus, ô! etiam cæli sputamus in ora,
Cùm profligatus soluerit ora pudor.

13. FACIEI VELAMEN.
Linea cur texit rutilum nubecula solem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

14. ILLVSIONES.
O homo! quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumque poli est.

15. VESTIS ALBA.
Innocuum candore suo quæ lusit in agnum;
O toga, quàm niueo stamine texta fuit!

16. BARABBÆ ELECTIO.
En vbi mors vitæ componitur, orcus olympo:
Nec pudet hìc saltem non potiora sequi?

17. CHRISTI DENVDATIO.
Condere sol, peplóque obnubere luna rubenti:
Sidera qui vestit lumine, veste caret.

18. COLVMNA.
Quæ cæli æternas statuêre solique columnas,
Ipsa horret vinctas vincta columna manus.

19. FLAGELLA.
Sanguineis corpus dissinderis vndique ramis?
Hósce tibi infelix germinat arbor Adæ.

20. VESTIS PVRPVREA.
Christe, tuus sanguis meliùs te purpurat; isthæc
Est tibi ludibrium purpura, risus honor.

21. CORONA SPINEA.
Spina sub aurato diademate pungit honoris?
Christe, latent spinis aurea serta tuis.

22. ARVNDO.
En etiam specimen sceptri regalis arundo:
I modò arundineâ sis leuitate potens.

23. GE-

23. GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc fictis ſpecie deludere Regni;
Qui Deus & veris ludit in imperiis!

24. ECCE HOMO.

Ecce hominum formator homo, iam non homo, vermis;
Fæx hominum; pereat ne malè vermis homo.

25. LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis priùs ablue mentem:
Sic quoque quem fundis ſit tibi ſanguis aqua.

26. MORTIS SENTENTIA.

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis; Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

27. CRVCIS APTATIO.

Quam Chriſto Iudæe paras, innoxia crux eſt:
Impie, quam fabricas crux ſcelerata tua eſt.

28. BAIVLATIO CRVCIS.

Qui nouus hic Atlas, cui cùm leuis orbis, iniquum
Orbis onuſta malis crux ſua pondus habet?

29. SIMON CYRENÆVS.

Túne crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, & Chriſto baiulus alter eris.

30. PLANCTVS MVLIERVM.

Has vobis lacrymas Solymorum impendite Nymphæ;
Quas velut arentes acrior ignis edet.

31. VERONICA, SEV BERENICE.

Hac facie, faciem cordis diſpunge; ſuumque
Mens agitet IESVM, *det manus, ora ſonent.*

32 GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons quantùm crucis exaltare tropæo;
Tantùm præ reliquis tollis ad aſtra caput.

33. VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipſe tibi edulcans, calicem ſibi miſcet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

34. MALLEVS.

Mallee per ſæuos adigens pia vulnera clauos;
Eia mihi edurum cor pietate doma.

35. CLA-

35. CLAVI.

Figite me claui;minus hoc;ſed fixa potenti
Mens ſit amore Deo,fixa timore caro.

36. CRVCIFIXIO.

Fixus Adam nouus eſt,vetus vt ſit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

37. DVO LATRONES.

Dum calet & pretium,& ſceleri medicina parata eſt,
Huc,niſi queîs morbus ſeruitiumq́ue placet.

38. VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, ſpolium heu vitæ pignuſq́ue peremptæ,
Fors rapit & ferrum mortis in obſequium?

39. TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo,Chriſti benè dignorabere miles,
Mundus ſub ſua cùm ſigna vocandus erit.

40. SEPTEM BLASPHEMIÆ.

Excipis & moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

41. SEPTEM CHRISTI VERBA.

In Cruce, Dius olor, ſeptem diſcrimina vocum,
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

42. HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, & pocula triſtis aceti,
Quid, Paradiſiacæ fæx niſi amara gulæ?

43. SEPTEM SIGNA STVPENDA.

Dum tremit & tellus, & petra dehiſcit;homo ſtat:
Et terrâ & petris eſt mage brutus homo.

44. LANCEA.

Lancea quæ Martis fueras mortiſque miniſtra,
Amodò quæ facies vulnera, pacis erunt.

45. APERTIO LATERIS.

Quæ mala cumque premant , latus hoc citus occupa, vbi te
Viſceribus pietas nutriet ipſa ſuis.

46. QVINQVE VVLNERA.

In manibus pedibúſque tuis ſcripſiſſe redemtos,
Magnum erat;at maius cordis in ære tui.

47. DE-

47. DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor ! ô pietas ! Hic Natus, & ipſe peremtus,
Mucro eſt, maternam tranſadigens animam.

48. INVNCTIO CHRISTI.

Gratia ſi fuerat, Dominum condire ſepultum;
Regnantem in membris vngere, maior erit.

49. CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generoſum in marmora granum,
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

50. SEPVLCRI CVSTODIA.

Mille Argi aduigilent, ſignent adamante ſepulcrum;
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

O Le-

Lectori S.

Ne pagellæ aliquot vacarẽt, pij & eruditi amici Verſus, ad vtriuſque huius Libelli argumentum accommodatos, tuo Lector commodo hîc ſubiungi curauimus. Vale, & fruere.

APOSTROPHE AD CHRISTVM PATIENTEM.

Ecquis tantus amor te Chriſte exciuit Olympo,
Criminis vt purus crimina noſtra luas?
Tu manibus vinctus das terga indigna flagellis;
Atque tuam lacerant aſpera flagra cutem.
Flagra cruore rubent; ſanguis fluit vndique riuis:
Lubrica purpureo flumine ſtagnat humus.
Inſani alternant tortores verbera, donec
Inueniat nullum plaga iterata locum.
Eſt virgis lacerata cutis, diuulſaq́; nuſquam
In toto corpus corpore conſpicio.
Purpura conchylis te Regem veſtit: at ille eſt
Non regalis honos; aſt inhonorus honos.
Cerno quidem capiti ſertum regale, coronam;
Sed quæ vulnificis vepribus hirta riget.
Geſtat arundineum tua regia dextera ſceptrum;
Sed tortor ſceptro tempora ſacra ferit.
Corporis exſuperans compago Dædala formam
Humanam, exſanguis lurida membra gerit.

Bella

Bella labella rosis vernantibus æmula, liuent;
Flammeolosq́; oculos mors tenebrosa premit.
Amittuntq́; suum decus ora decora decorem;
Augusto exanimis pallor in ore sedet.
Deliciæ Superorum, hominum fastidia fiunt;
Quæq́; colunt Superi numina, temnit homo.
Quid te Christe dedit, tantos tolerare labores?
Suppliciíne fuit victor, amantis amor?
Hoc reor: haud etenim superat dolor vllus amorẽ:
Impia nam victor funera vicit amor.
Est, scio, dulcis amor, si nullus amaror amori
Insit; at, acris amor, dum quis amaror inest.
Porrò, tuo est acris commistus amaror amori,
Quando tuâ est potior nostra salute salus.
Vicit amarus amor conserta flagella catenis;
Carnificesq́; manus vicit amarus amor.
Vicit amarus amor pungentibus hispida spinis
Serta; trucemq́; crucem vicit amarus amor.
Omnia vicit amor: nam factus dulcis amaror,
Cùm fuit illius victus amicus amor.
Me tua flamma tui pellectat vt vrar amore;
Sed glacialis hiems intima cordis habet.
Vt redamem, flagrante tuâ pietate lacessor;
Vt redamem, me adamas; sed mihi cor adamas.
Cor adamante mihi (prô!) durius est; adamantis
Nam domat hircinus semina dura cruor:
Sed mea durities remanet lapidosa, tuusq́;
Nec cruor aut ardens pectora mollit amor.
Hanc, rogo, duritiem molli, seruator IESV:
Algeam amore mei; torrear igne tui.

MARIA, Nauis inſtitoris, de longè portans panem. *Prou. 3.*

NOxia cùm teneras robigo momordit ariſtas,
Imbre vel immodico iã perit horna ſeges;
Exoritur gemitus, quia deſit copia panis;
Pallet & omnis homo, lentaq; fata trahit.
Huc ſi frugiferâ veniens mercator ab orâ
Nauibus haud modicis horrea tota vehat:
Turba ruit, feſtoq; rates clamore ſalutat;
Haud, effuſa nimis, gaudia corde capit.
Sat quondam fuerat viridi bona meſſis in herbâ;
Cuius prima patrum gratia ſemen erat.
Seuerat altitonans, terræ ſator, arte colonâ;
Lætabatq; ſuis hanc paradiſus aquis.
Ah! Domino mentitus ager ieiunia mundo
Intulit; orta fames funera multa dedit.
O vtinam ſterilem viſat bonus inſtitor orbem;
Eſurientem animam pane ſemel ſatiem!
Fallor? an extremos hominum miſerata labores
Fortunata ſuas Inſula mittit opes?
Exoptata venis Regina tonantis olympi,
Vna modum longis ponere iuſſa malis.
Tu grauidata Deo diuinâ pneumatis aurâ,
Miſſa ſalutiferæ nauis adinſtar ades.
Nauis adinſtar ades, noſtraq; potiris arenâ;
Panis & angelicus, nobile nauis onus.
Expoſitum terris panem capit hoſpita Bethlem:
O Bethlem, panis quàm bene dicta domus!
Hinc ſua terrigenæ læti ieiunia ſoluunt;
Delicioq; tuo iam valet æger homo.

APPRO-

APPROBATIO.

IN his duobus libellis, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore P. Ioanne Dauid Societatis IESV Sacerdote, nihil deprehendi, niſi quod pietati & charitati fouendæ & inflammandæ conducat. Ita teſtor

Martinus Baccius Tiletanus S. Theologiæ Licentiatus, & Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis Iprenſis ad librorum viſitationem commiſſus.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTVS & ISABELLA CLARA EVGENIA, Archiduces Austriæ, Duces Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Serenissimi Belgarum Principes, Diplomate suo sanxerunt; nequis libellos, quibus titulus est, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore *P. Ioanne Dauid*, *Societatis* IESV *Sacerdote*, præter Balthasaris & Ioannis Moretorum fratrum voluntatem, vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalésve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum & alia graui pœna mulctabitur, vt latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, XVII. Ianuarij, M. DC. XI.

Signat.

S. de Grimaldi.

Et in Concilio Brabantiæ,

I. de Buschere.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
APVD BALTHASAREM ET IOANNEM
MORETOS FRATRES.
M. DC. XVII.

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTVS & ISABELLA CLARA EVGENIA, Archiduces Austriæ, Duces Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Serenissimi Belgarum Principes, Diplomate suo sanxerunt; ne quis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Balthasari & Ioanni Moretorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impressos, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Qui secus faxit, confiscatione librorum & [illegible] graui pœna mulctabitur, vt latius patet in literis datis Bruxellis [illegible] Ianuarij. M. DC. [illegible]

Signat.

[illegible]

Ex in Concilio Brabantiæ.

[illegible]

PANCARPIVM MARIANVM,

Septemplici Titulorum ſerie diſtinctum:

vt in B. VIRGINIS odorem curramus, et CHRISTVS formetur in nobis.

Auctore P. IOANNE DAVID, Societatis IESV Sacerdote.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Balthaſarem et Ioannem Moretos fratres.
M. DC. XVIII.

Serenissimæ
ISABELLAE
CLARÆ EVGENIÆ
INFANTI
HISPANIARVM
Belgicæ Principi.

HVNC SPONSI SPONSAEQVE PARADISVM, quantus quantus est, tuo quidem nomini SERENISSIMA PRINCEPS, carissimique coniugis tui, coniunctim & in solidum, L.M. dicatum volui. Verùm, quia quorumdam fortassis arbitrio, pars ista separatim ab altera compingetur distraheturque; visum fuit (ne hæc separata procedens, suo patrocinio destituta credatur) hîc quoque testatum facere, quòd, vt prior illa, MESSIS MYRRHAE ET AROMATVM,

Sereniſſimo coniugi tuo eſt peculiaris; ſic iſta poſterior tibi cedat, MARIANVM PANCARPIVM. In quo, ſi tua SER^TAS ſurculo ſeu floſculo quolibet defringendo, vindicias capiet; primùm, exiguis hiſce areolis mirum quantum adſpirarit honoris & gratiæ; tum, ne quid liuidus hîc carpat vnguis, ad ipſam PANCARPII frontem, pro votis inuictam nominis ſui tutelam ſuſpenderit.

Joannes David.

Ad eamdem Epigramma.

R*oſcidulos dum libat apis populeïa flores,*
Dulcia de lacrymis ſugere mella poteſt.
In MARIÆ PANCARPINEIS *ſi ſaltibus errans,*
Virgineos flores, & melimela leges;
Quas non delicias, quos non ſpirabis odores?
Immò, eris ætherei nectaris ipſa fauus.

PRÆ-

PRÆFATIO.

LIBELLVS hic, vti geminus eſt illi quem PARADISVM SPONSI ET SPONSÆ inſcripſi; ita eum reſpicit, re & tractatione coniunctus. Ac Apoſtolus quidem Paulus hac vna ſententia ad vtriuſque ſcopum collineaſſe, & attigiſſe mihi viſus eſt: Ideò pro omnibus Chriſtus mortuus eſt; vt, qui viuunt, iam non ſibi viuant; ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt. Vt enim in Paſſionis Dominicæ INSTRVMENTIS explicandis id nobis propoſitum fuit, vt Chriſto per veram affectuum mortificationem commoreremur; ita modò hoc agimus, vt rediuiui iam non nobis ſed ipſi viuamus, qui pro nobis mortuus eſt. In eam rem celebriores Beatæ Mariæ Virginis titulos expendemus, vt ipſam (quà fas eſt) cùm in matris officio, tum vitæ exemplo imitemur, donec formetur in nobis Chriſtus. Vtrumque hoc munus in titulis ipſius ita adumbratum videbimus, vt quidam eorum id potiſſimùm officij nobis luculenter exhibeant, quo ſpiritales Chriſti matres in nobiſmetipſis eſſe debemus; alij verò abſolutiſſimum VITÆ CHRISTI exemplar, in eius Matre nobis proponant. De quibus, quia in ſequente PRÆAMBVLO fuſiùs, hîc plura non diſſeram. Hæc modò de ſumma huius Libelli (qui nouæ vitæ in Chriſto degendæ normam proponit) quo clarior

2.Co.5.

fiat, adiiciam: præterquam quòd Deiparæ Virginis exemplo hîc Christum in nobis sumus pariturі, & in adultam vsque ętatem educaturi; Christi quoque veros imitatores nos fore, si Matris eius boni æmulatores fuerimus. In qua, cui dubium esse possit, quin perfectissimum suæ voluptatis suarumque virtutum & actionum exemplar expresserit? vt de ea meritò illud vsurpare liceat: Inspice, & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Et verò, si beatus Apostolus de se confidenter dixit, coram Domino, in cuius conspectu semper stabat; Imitatores mei estote, sicut & ego Christi, potiori sanè ratione in B. Virginem Deique Matrem hoc cadere oportet; Imitatores Mariæ estote, & imitatores eritis Christi. Ita igitur ambulemus, sicut habemus formam eius; & ne latum vnguem à Christi vestigijs ad sequelam præfixis deflectemus.

Exo. 25

1. Cor. 11.

Phil. 3.

PRÆ-

SPIRITALIS PROLIS EDVCANDÆ STVDIVM.

Tu quoque, ſi verum Samſonem concipis; audi
Quâ natum foueas, quaque adoleſcat ope.

Met Samſons vaders ſucht, hoe u ſtaet te be-koren,
De gheeſtelicke vrucht, die van u werdt ghe-boren.

Apprens icy la loy, la vie, la croiſsance,
Du vray Samſon, qu'en toy, vient prendre ſa naiſſance.

PRÆAMBVLVM,

Tripartitam præſenti Libello præferens facem.

Fax prima Præambuli.

QVEMADMODVM *opus vniuſcuiuſque, qualecumque illud ſit tandem, fœtus illius optimè nuncupari ſolet : ita labor ille atque conatus, quo opus illud producitur, partus ſeu parturitio appellatur; atque eius auctor, patrator & parens meritò dici conſueuit. Hinc, non tantùm boni bonis maliq́ malis arboribus, bonos malóſve fructus proferentibus, comparantur; verumetiam, cum ipſis parentibus parientibuſq́ mulieribus conferuntur.* Matth. 7.

Ad malos ſiquidem dolendúmque ipſorum partum pertinet, quod dicit Apoſtolus; Concupiſcentia, cùm conceperit, parit peccatum: peccatum verò, cùm conſummatum fuerit, generat mortem. Ad bonos autem, laborémque quem virtutibus producendis, vt fœtui enitendo, impendunt, illud ſpectat, quod ipſe Dominus hac pariendi metaphora dignatus eſt illuſtrare; nóſque omnes in ſuis Apoſtolis, ad bonæ vitæ veluti partus labores & dolores alacriter obeundos, animare; dum ſic eos alloquitur: Contriſtabimini: ſed triſtitia veſtra vertetur in gaudium. In mundo preſſuram habebitis; ſed confidite. Mulier, cùm parit, triſtitiam Iac. 1. Ioã. 16.

habet, quia venit hora eius: cùm autem pepererit puerum, iam non meminit preſſuræ, propter gaudium, quia natus eſt homo in mundum.

Quandocumque igitur quiſpiam, ſiue ex auditu verbi diuini, ſiue ſacra piâque lectione, alióve modo gratiâ Dei inſpirante, bonæ vitæ vel virtutis alicuius patrandæ propoſitum facit; meritò illum, & quidem de Spiritu ſancto, concepiſſe fatebimur. Dúmque ſecum de optima in actum deducendi ratione recogitat, iámque variis illum in diuerſa rapientibus deſideriis, piiſq́ue votis inceſſitur, conatúmque omnem ad id opere præſtandum quod conceperat, adhibet; rectè eumdem & geſtare vterum, & more prægnantium variis vrgeri appetitibus, & parturientis dolores ac labores ſuſtinere, profitemur.

Deinde, ſicuti quædam mulieres concipiunt quidem, ſed non pariunt; vel quia abortum faciunt, vel quia modo alio, quod conceptum erat, euaneſcit; ita mira quidam, inſtar montis parturientis, quandoque animo voluunt, veréque parturire dicas; ſed nihil vmquam, vel parum admodum, in opus deducunt. Sunt hi in primis, auditores verbi & non factores; quíque illud propheticum dicere poſſunt: Concepimus, & quaſi parturiuimus; & peperimus ſpiritum: ſalutes non fecimus in terra. Quia ſcilicet inanem in ventum & fumum vniuerſi boni conceptus abierunt, & euanuerunt. (*Iſa. 26.*)

Vt verò faciles quædam ſunt, ad pariendum, quædam è contrà difficiles: ita valdè agiles promtiq́ue ſunt aliqui, ad vitam probam capeſſendam; quidam verò tardi admodum, & non niſi cum

magno

magno labore enitentes. Prioribus illis hoc aptari potest quod dicit Isaias, Sionis siue Ecclesiæ fœcunditatem promtámque verbi Dei proseminationem hoc modo loquendi præfigurans; Antequam parturiret, peperit; antequam veniret partus eius, peperit masculum. Quis audiuit vmquam tale? & quis vidit huic simile? Illis verò, qui, siue ad corporalem siue ad spiritalem partum difficiliores sunt, illud non malè quadret, quod de matre Iabes legitur: Mater eius vocauit nomen illius Iabes; dicens: Quia peperi eum in dolore.

Isa. 66.

1. Par. 5.

Sterilibus autem, &, qui quidquid audiunt, vident, legunt; quidquid Deus, quò ad meliorem frugem adducantur, excogitat; æquè semper aridi, infœcundi, & à fœtu vitæ probioris manent immunes; hoc non immeritò occinatur, quod apud citatum iam suprà Prophetam audire est: Erubesce Sidon, ait mare, fortitudo maris, dicens: Non parturiui, & non peperi; & non enutriui iuuenes, nec ad incrementum perduxi virgines.

Isa. 23.

Interim, in malis concipiendis pariendisq; sunt fœcundissimi: vt illud Ecclesiastici in ipsis locum habeat: A facie verbi parturit fatuus, tamquam gemitus partus infantis. Vt qui nimirum audito verbo minùs suaui, minúsve decenti, continere se nequeunt, quin erumpant in malum. Quibus è conuerso consilium ibidem dat huiusmodi Sapiens: Audisti verbum? &c. commoriatur in te: fidens, quoniam non te dirumpet. At primario nostro scopo viciniores accedamus.

Eccli. 19.

NVnc animaduertendum, nos non simpliciter tantùm, iuxta demonstratum variis Scripturis modum, vitæ in melius productæ matres meritò appellari, verumetiam matres Christi, ac quasi spiritales, vt sic dicam, Marias. Quia, dum nos ipsos ad Christi imitationem, iuxta nominis etymon, effingimus, siue similem erga alios studium adhibemus; Christum parturimus, parimus, educamus. Nam, quemadmodum in Baptismate Christum induimus, & per adoptionem filij Dei Christíque fratres facti sumus; ita per vitæ quoque & conuersationis verè Christianæ sanctitatem, idem nouo modo perficimus.

Huc spectat D. Pauli dictum, factúmque: qui secundarium hunc post Fontis regenerationem partum in se explicabat; Filioli mei, quos iterùm parturio, donec formetur Christus in vobis. Iam per Baptismum illos semel, per Ecclesiæ matris vterum, Christo pepererat, magno eos studio ad Christum conuertens efficiensq́; Christianos; vt & de Corinthiis dicit: In Christo Iesu per Euangelium ego vos genui, sed, quia per prauum quorumdam conatum à recto abducti fuerant, iterùm instar parturientis satagebat, illos per meliorem vitam maioremq́; in fide stabilitatem, ad debitam veri Christiani normam adducere, & denuò quasi ipsorum fieri mater.

Gal. 4.

1. Cor. 4.

Dumq́; pium hoc studium erga se ipsum quispiam impendit, vt per adoptionem in Baptismo factus Dei filius & Christi frater, per condignam quoque fiat conuersationem; & ipse tum quasi alter Christus est, & suiipsius quasi Mater, altera Maria.

Adeó-

Adeóque iam de tali vox illa Dei Patris prolata poſsit æſtimari: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Aequè, inquam, ſupra Chriſtianum hominem Chriſtum moribus & vitâ referentem, atque priùs ſupra eumdem in ſacro Fonte Chriſtum induentem. Dicit namque Apoſtolus, non ſolùm quòd in Baptiſmo vita noſtra prior abſcondita ſit cum Chriſto in Deo, & quòd quicumque in Chriſto baptizati ſumus, Chriſtum induimus, atque ita iam per aquam & ſpiritum renati Chriſtum repræſentemus; verumetiam hortatur ad vitæ ſanctitatem. Vt vita, inquit, Ieſu manifeſtetur in corporibus noſtris; adeóque addit; in carne noſtra mortali. Ac ſi dicat, quemadmodum per adoptionem in Baptiſmate filij Dei ſumus effecti; ita & ſimus in exteriori conuerſatione vitæq́ue ſanctitate.

Matth. 3.

Col. 3.

2. Cor. 4.

Quòd autem, dum iſtud adnitimur, Chriſtum in nobis è nobis efformamus, matreſq́ue Chriſti ſpiritaleſq́ue quodammodò Mariæ efficiamur, ex claris ipſiuſmet verbis manifeſtum eſt, quibus ſic ait: Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis eſt; ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt. Vtq́ue alius Euangeliſta habet: Mater mea & fratres mei hi ſunt, qui verbum Dei audiunt, & faciunt. Sícque oſtendens diſcipulos ſuos, dicebat; Ecce mater mea, & fratres mei. Dum ſiquidem Chriſtianè viuunt, quaſi alij Chriſti ſunt, fratreſq́ue eius: dúmque ſe ipſi tales pio nixu efficiunt, ſui ipſorum (vt dixi) quodammodò matres fiunt: vt vnus idemq́ue bonus Chriſtianus, voluntatem Patris faciens, & ad Chriſti imitationem ſe conformans, & frater & mater Chriſti poſsit appellari.

Matth. 12.

Luc. 8.

Cùm verò ſtudium hoc nobis ſemper cordi debeat

beat esse; quamdiu in hoc mortali corpore degimus; semperq; de nouo Christi in nobis partu, per sancti propositi conceptusq; boni effectum, sit cogitandum; meritò etiam (quæ prægnantium cura esse consueuit) nos prouida sollicitudo prudentes vigilantésque efficiat. Quemadmodum igitur illæ, partum vicinum præstolantes, de omnibus sibi prospiciunt, cunctásque res præparant, quæ ad puerperium, & quæ posteà ad felicem prolis educationem sunt necessariæ; ita nobis quoque faciendum.

Hæc sollicitudo, rerúmque ad vitæ sanctæ partum necessariarum procuratio, in Manue Samsonis patre sollicito, nobis pulchrè admodum adumbratur. Postquam enim ille ex sua vxore cognouerat, diuinitus sibi nuntiatum, nasciturum ex ipsis filium, sic Dominum magno animi æstuantis affectu deprecatus est: Obsecro Domine, vt vir Dei, quem misisti, veniat iterùm, (Angelus scilicet qui vxori apparuerat) & doceat nos, quid debeamus facere de puero, qui nasciturus est. Quid nempe circa ipsum, à primo eius ortu, & deinceps in educatione, nobis sit ex mente Domini obseruandum: & quomodo ipsemet puer se gerere debeat, in quo ipsum à teneris assuefaciamus. Idq; est quod dicit Manue Angelo sibi quoq; iam apparenti: Quando sermo tuus fuerit impletus, quid vis vt faciat puer, aut à quo se obseruare debebit? Angelus ei respondit quidem, sed illum ad ea quæ priùs vxori eius dixerat, remisit: Ab omnibus, inquit, quæ locutus sum vxori tuæ, abstineat se. Ita nos meritò ad Deiparam virginem Mariam, veri nostri Samsonis matrem, velut ab Angelo quodam diuinitus missos existimare possumus: vt quæ exactissimè, ab eodem

Margin notes: A; B; Iudic. 13.; C; D; E

priùs

priùs edocta, non solùm intellexerit omnia, quæ ad beatum optatæ prolis partum & educationem pertinent; verumetiam, tam in corporali filij sui Iesu Christi partu, quàm in eiusdem spiritali progenitura perfectißimum nobis in se exemplar præstiterit. Tam enim ipsa spiritalis fuit Christi mater; (quales & Apostolos omnésque verbi factores Christus appellauit, qualésque nos esse voluit) vt nullà ratione futura fuerit mater corpore, nisi priùs fuisset & mente, & vitæ sanctimonia, cum Dei voluntate congruente.

Fax Præambuli tertia.

CVm eam igitur modò teneamus, quæ & vera naturalisq; Christi Mater fuit, & spiritalis Genitricis (quales esse desideramus) absolutißimum in se nobis præbet prototypon; ad ipsam, vt ad Samsonis matrem recurramus, audituri quomodo nos in spiritali hac partione geramus; & quid facere debeamus de puero qui nasciturus est: quomodo nos intus & exteriùs componamus, donec in nobis formetur Christus. Ab hac siquidem & fæcundum à Spiritu sancto conceptum, tranquillam vteri gestationem, felicem partum, atque optatissimam spiritalis Iesu veriq; Christiani educationem ac perfectionem addiscemus. Síque eam in his omnibus eiúsque fructum imitati fuerimus; nihil erit quod in nobis poßit ad hominis Christiani formam desiderari; poterítque de nobis dici, quod à Christo de suis suprà dictum audiuimus; Ecce mater mea, & fratres mei.

Iudic. 13.

Matth. 12.

Vt

Vt autem ſuauis ac percommoda ad tantam felicitatem dignitatémque ineatur ratio; titulos à S.Scriptura per Eccleſiam Diuæ Virgini Mariæ piè attributos, per modum piarum meditationum ſeu potiùs ſoliloquiorum tractandos ſuſcepi: quibus & Dei in primis gloria, & glorioſiſſimæ Virginis ac Matris Mariæ dignitas, & quidquid demum noſtri muneris eſt, vt ſpiritales Chriſti matres efficiamur, pro noſtra tenuitate elucidabitur.

Tituli porrò iſti (ceu præclara quædam Dei Matris elogia) ex innumeris aliis, vt propoſito noſtro ſeruientes, electi, quinquaginta ſunt numero: quos ita per ſeptem Septenarios partitus ſum, vt ſeptimus ſeptem quidem contineat titulos, ſed in ſacri Septenarij conſummationem vnum adiecerim, qui efficiat Octonarium. Ille ſiquidem propriè beatorum eſt numerus; qui ſui maieſtate omnia in ſe complectitur ac perficit; conſummátque optatam tantopere cæleſtis Iubilei Quinquageſimam. Sic namque & D. Auguſtinus myſticatur: Septenario, inquit, numero ſepties multiplicato, quo fiunt quadraginta nouem, octauus additur; vt quinquaginta complcantur.

Aug. li. 1. de ſer. D. in monte.

In diſtributione verò titulorum iſtorum honorabilium hic ordo ſeruabitur; vt, iuxta humanæ vitæ decurſum, à primo conceptu ſpiritalis noſtri hominis (quem vt ſpiritales Mariæ parere peroptamus) eiúſque ortu exordiamur; & ita, per media ordinata, ad perfectionem, vltimúmque ipſius finem deducamus. Hæc autem omnia, per ſacratiſſimam Virginem, verámque Dei ac Redemtoris noſtri Matrem, non ſolùm inſtructi addiſcemus; verumetiam ſingulari eius ope adiuti conſequemur:

titulis

titulis hiſce illuſtriſsimis ac diuinis non modò facem præferentibus, ſed & corda noſtra ſancto calore inflammantibus.

Tantæ igitur Matris ac Patronæ confiſi ſuffragiis, ad Dei gloriam, ſanctum hoc puerperium aggrediamur, quod piè præſumimus: vt ad beatiſsimæ Genitricis huius normam nos conformantes, tam diuinæ ſobolis per ſanctam vitam matres efficiamur; quo partu, & diuinæ de nobis expectationi reſpondeamus, ipſámque Dei matrem magis magíſque glorificemus (vt quæ tot tantíſque præſidijs nobis quaſi futura ſit obſtetrix) & certam ipſi nobis ſalutem pariamus, Chriſti facti imitatores.

Quantum ſiquidem talibus tantíſque ſuppetijs patrociniíſque miſeriæ noſtræ neceſsitas indiget; tantum & amplius meretur digniſsima Patronæ noſtræ beatitudo. Quod ita futurum, de ſe ipſa (tametſi humillima) prophetauit; dum magnificæ Dei exaltationis quaſi fluctibus abſorpta, ſuam quoque laudem (vt ad maiorem Dei gloriam pertinentem) intexuit, dicens; Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Nóſque ad id inuitans, Tranſite, inquit, ad me omnes qui concupiſcitis me; & à generationibus meis implemini.

Luc. 1.

Eccli. 24.

TITV-

TITVLORVM quinquaginta partitio, prout in præſenti Tractatu ſunt digeſti.

NATALITII VII.

1. Sancta Maria. Luc. 1
2. S. Dei genitrix. Luc. 2
3. S. Virgo virginum. Iſa 7
4. Mater viuentium. Gen. 3
5. Mater pulchræ dilectionis. Eccli. 24
6. Mater ſanctæ Spei. Eccli. 24
7. Mater honorificata. Eccli 15

NVTRITII VII.

8. Lignum vitæ. Gen. 2
9. Vena vitæ. Prou. 10
10. Nauis inſtitoris de longè portans panem. Prou. 31
11 Fauus diſtillans. Cant. 4
12. Fons ſignatus. Cant. 4
13. Puteus aquarum viuentium. Cant. 4
14. Torrens mellis & butyri. Iob 20

ORNANTES VII.

15 Domus Sapientiæ. Prou. 9
16 Speculum ſine macula. Sap. 7
17. Thronus Salomonis. 3 Reg 10
18 Mulier amicta ſole. Apoc. 12
19 Pulchra vt Luna Cant. 6
20. Electa vt Sol. Cant 6
21. Honorificentia populi noſtri. Iudith 15

TVTELARES VII.

22. Virga Moyſis. Exod. 4
23. Ciuitas refugij. Num. 35
24. Vrbs fortitudinis. Iſa. 26
25. Clypeus omnibus in te ſperantibus. Prou. 30
26 Turris eburnea. Cant. 7
27. Turris Dauidica. Cant. 4
28. Caſtrorum acies ordinata. Cant. 6

ALLICIENTES VII.

29 Paradiſus voluptatis. Gen. 2
30. Deſiderium collium æternorum. Gen. 49
31. Lilium inter ſpinas. Cant. 2
32. Rubus ardens incombuſtus. Exod. 3
33. Hortus concluſus. Cant. 4
34. Tabernaculum Dei cum hominibus. Apoc. 21
35. Thalamus ſponſi. Pſal. 18.

CORROBORANTES VII.

36. Tabernaculum fœderis. Exod. 25
37 Altare thymiamatis. Exod. 30
38. Virga Ieſſe. Iſa. 11
39. Vellus Gedeonis. Iudic. 6
40. Stella matutina. Eccli. 50
41. Aurora conſurgens. Cant. 6
42. Lapis adiutorij. 1. Reg. 2

RAPIENTES VIII.

43. Sanctuarium Dei. Exod. 25
44. Arca teſtamenti. Exod. 25
45. Propitiatorium Altiſſimi. Exod. 25
46. Scala Iacob. Geneſ 28
47. Porta cæli. Gen. 28
48. Gloria Ieruſalem. Iudith 16
49. Solium gloriæ Dei. Ier. 14
50. Regina cæli. Pſal. 44

PANCAR-

PANCARPIVM MARIANVM,

Septemplici Titulorum ſerie diſtinctum:

Auctore P. IOANNE DAVID, Societatis IESV Sacerdote.

IN VII. TITVLOS NATALITIOS ARGVMENTVM.

SEPTEM *iſtos primos Deiparæ Virginis titulos appellare* NATALITIOS *lubuit, quòd ad ortum munuſq́ maternum, certa conſideratione referrentur. Sancta Maria haud dubiè mater eſt noſtra ſpiritualis, per quam, vitam in Eua prima omnium matre deperditam recuperamus. Id tituli ſeptem proximè ſequentes illuſtrant, noſq́ mirificè ad gratiarum actionem incendunt, pro tam clari generis obtento ſplendore: docentq́ nos inſuper, quo pacto in nobis Matris Chriſti ſpiritualis munia dignè adornemus. Quia, vt dicit Auguſtinus, Nobilitas fuit Chriſti naſcentis, in Virginitate parientis: nobilitas verò parientis, in Diuinitate naſcentis. Ita & nos noſtri intuitu dicere poſſumus, & gratantes profiteri: Noſtri ortus diuini nobilitas, in Chriſti diuinitate, cuius*

Au. ſuper Ioã.

filij & fratres efficimur; & in Virginis Mariæ dignitate, cuius in hoc mystico partu vices obimus; vt spirituales ea ratione Christi matres efficiamur, possimusq́; verè spiritualis Mariæ titulo insigniri. Rectè huic nostro proposito consentit Ambrosius, qui Christum inducit, Mariam Magdalenam compellantem, quando illum iuxta monumentum hortulanum existimabat; sicq́; habet: Tunc ait illi Dominus; Maria; respice ad me. Quando non credit, mulier est; quando conuerti incipit, Maria vocatur; hoc est, nomen eius accipit quæ parturit Christum. Est enim anima, quæ spiritualiter parit Christum. Ita mellifluus ille doctor Ecclesiæ.

Ambr. li. 3. de Virg.

Agedum igitur, atque in exemplar, quod nobis in summæ perfectionis monte monstratum est, acies oculorum intendentes, qua decet puritate, modestia, & cordis effectu, sacrosanctam hanc Virginem matrémque verè singularem alloquamur. Atque suauissimo hoc cum ipsa colloquio, veluti puro molliq́; prælo, totum id conemur elicere, quod & in ipsa nobis est imitandum, & per eius preces ac merita impetrandum.

Exo. 25

SANCTA MARIA.

Virgo, tuum pronâ quæ concipis aure parentem,
Imprægnet nati me precor aura tui.

Maria, ſuyuer maeght, tot deught ſtaet myn ver-langhen;
Helpt my, dat ick be-daeght, van Godde mach vnt fanghen.

Marie, le vray fruict de la vertu m'enflame:
Fais que du Sainct Eſprit enceincte ſoit mon ame.

1. SANCTA MARIA.

Virgo tuum pronâ quæ concipis aure parentem;
Imprægnet nati me precor aura tui.

A SANCTA MARIA, singulare ad te confugientium præsidium & solamen; ne despicias, obsecro, in meis necessitatibus ad te suppliciter clamantem. Audio, conqueritur de me Rex regum & Dominus dominorum, super confusione sterilitatis meæ; immò ob id magnæ me quoque ingratitudinis insimulat. Nunc ergo veni; accipiam oro consilium & auxilium à te; & salua animam meam. Ingrediar ad regem, ponamque animam meam in manibus meis, & pro gratia deprecabor: me autem cum ipso loquente, accede benigna & misericors; assiste humiliter supplicanti, & comple sermones meos. *3. Reg. 1.*

DOMINE, omni potentatui dominans, ac benignissime supplicũ exauditor; audio te iamdudum de me seruulo tuo inutili lamentantem, quin & summo iure mecum expostulantem, super sterilitate & ingratitudine mea incomparabili. Dicis siquidem, & meritò: Retribuebant mihi mala pro bonis: Sterilitatem animæ meæ. Agnosco, Domine Iesu, infœcunditatem meam, neque dignus sum qui terram occupem. Sed tu Domine adiuua me, potens es enim. Ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Vsquequò clamabo ad te, & non exaudies? Vt quid me fecisti virum dolorum & desideriorum, & non mittis angelum tuum ad me, qui confortet cor meum, & intelligere faciat mysterium B verbi tui? Non cessat intereà serpens ille veternosus in aures meas insibilare, & in animam meam viru- *Ps. 34.*

lentum illud ſterilitatis inſtillare conſilium,quo velut alteram Euam decipiat, & pro viuentium matre, peccatum eam concipere faciat, & fœtum parere, qui conſummatus generet mortem. Clama itaque, anima mea,in iſta tua neceſſitate, qua vim pateris:clama, inquam, & dic Domino tuo, dilecto tuo, ſponſo tuo; dic: Domine, vim patior, reſponde pro me, Da mihi liberos; alioquin moriar. Neque eſt, quòd iraſcaris, Domine; quia Deus meus es tu, cuius ope etiam ſterilis peperit plurimos. At indignus ſum, qui auditui meo des gaudium. Scio quid faciam. Acceſſit Propheta tuus ad Propheti ſſam, reginam Prophetarum; & concepit & peperit filium: & non alium niſi te; quoniam ita placitum fuit ante te, & non niſi propter me:accedam igitur ego quoque ad eam, ſi forſan eius interuentu concipiam.

Gen. 30

Iſa. 8.

SANCTA MARIA, Virgo caſtiſſima, Propheti ſſa mirabilis, & Dei mater, ad te ſupplex conuerto, tuam hîc opem imploro, vt tandem auferatur opprobrium ſterilitatis animæ meæ. Sonet vox tua in auribus meis; quæ cùm ſalutabas Eliſabeth exultare fecit infantem in vtero. Quis ſcit, ſi fortè & animæ meæ tunc vox iſta cælitùs inſonet: Beata quæ credidiſti; quoniam perficientur ea,quæ dicta ſunt tibi à Domino? Scio;quamplurima mihi quidem à Domino dicta confiteor, ſed an debitam dictis fidem adhibuerim, ignoro. Adiuua, pia Virgo, meam incredulitatem; vt, verbo diuino in aures cordis aliquando fructuoſiùs influente, de Spiritu ſancto concipiam. Audio, Domina; loqueris etenim pro me ad Dominũ meum Regem, filium tuum. Obſecro, mi Domine; Ego ſum illa mulier, quæ ſteti coram te, & pro puero iſtó oraui. Da mihi, fili mi, petitionem meam, quia poſtulaui pro eo; & erit commodatus tibi, cunctis diebus vitæ ſuæ. Ero, te donante, Domine: ſi inuenero gratiam in oculis tuis.

Luc. 1.

1. *Re.* 2

Faceſſat interim omnis maligni ſpiritus inſuffla-tio, totus mundus cum creatis omnibus obmuteſcat, ſileatque vniuerſa tumultuantium affectuum turba; vt audiam quid loquatur in me Dominus Deus: Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Feſtina, conuertere in temetipſam, anima mea: citò introrſum te recipe; videor ſiquidem audire dilectum ex millibus, oſtium cordis noſtri pulſantem. Feſtina, aperi illi, intromitte in ſecretum cubilis tui; ſi fortè in hac die bona benè faciat tibi, & oſtendat tibi rem. *Pſ. 84.*

C Curre interim tu Iacob Patriarcha ſanctiſſime, diſpone canales euangelicos, tuis illis olim præſignatos; virgaſque impone populeas, mira virtutum varietate diſtinctas; in diuino Saluatoris conceptu, eiuſque illibata Matre præ ceteris obſeruandas. Ego tantiſper omnibus exteriorum ſenſuum meorum portis occluſis, tota contemplationis efficaciâ introrſum reductâ, mentis aciem in canales aquarum, tot cæleſtium donorum myſterijs variegatos, conuertam; vt (ſicut olim oues tuæ) in eorum contemplatione concipiam. *Gen. 30*

D Benè habet; te contemplor, Virgo diuina, ſalutatam ab angelo, prudentem, attentam, circumſpectam, Deo plenam; ipſumque conſidero ſalutantem, ſuperef-fluentem gratiam gratiâ plenæ promittentem; dicta, promiſſa, factaque perpendo penitiùs; & cordis mei intima repleri percipio neſcio quâ cæleſti dulcedine. *Luc. 1.*

O rem diuini fauoris pleniſſimam! Vnde hoc mihi, vt & Dominus meus veniat ad me? Ecce; Acceſſi ad propheti ſſam, & concepi. O mater fœcunda, mater pulchræ dilectionis & ſanctæ ſpei! Vnde hoc mihi, vt me indignum vermiculum tanto dignetur beneficio, qui tibi obumbrans concipere te fecit de Spiritu ſancto? Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt nomini ſancto eius: quia repleuit in *Eccli. 24.* *Pſ. 102*

bonis desiderium tuum: renouabitur vt aquilæ iuuentus tua.

Gratias tibi ago, benignissime Domine, quod in corde meo tam salutari me non es dedignatus alloquio per quod anima mea tibi viuet, & semen meum seruiet tibi. Verè verba vitæ æternæ habes; & spiritus tuus est, qui viuificat. Sic sic annuntiabitur Domino generatio ventura. Iam enim non modò bonum benè velle concessisti, sed & spem certam perficiendi largitus es. Congratulamini mihi, omnes qui diligitis me. Magnifica, ô anima mea, Dominum, & exultet spiritus meus in Deo salutari meo. Os cordis mei aperui, & attraxi spiritum, & concepi. Fecit mihi magna, qui potens est; esurientem impleuit bonis.

Abesto lamentum sterilis illius, olim à Deo fœcundatæ; quæ, quòd colliderentur in vtero eius paruuli, gemebunda clamabat: Si sic mihi futurum erat; quid necesse fuit concipere? Non ita ego, Domine; sed aliam planè è conuerso tibi canto cantionem: dico equidem; Quia sentiebam in membris meis aliam legem, repugnantem legi mentis meæ; ideò per omnem modum mihi necesse fuit concipere. Vt per hoc quod de te nascetur in me sanctum, superetur quodcumque à malo est; fortiorque superueniens fortem eijciat subiugétve, licet armatum; ac maior præsumente superbia, seruiat humilitatis prærogatiuâ minori: sicque omnes affectuum, sensuum, motuumque meorum tribus seruiant tibi.

Gen.25 *Rom.7.* *Luc.11*

Abi tu quoque procul, Agar; neque mihi tam execrando tuo exemplo ponas offendiculum; quæ concepisse te videns, despexisti Dominam tuam. Ego tibi, beatissima Virgo, Domina mea, patrona singularis, quò mihi plus gratiæ à filio tuo Domino meo impetraris, eò fidelius tibi semper obsequium spondeo, maioremque ex animo gratiarum actionem. Con-

Gen.16

Congratulamini, iterùm dico, congratulamini mihi, vicini omnes & amici; quoniam hodie ſalus huic domui facta eſt. Adiuro vos, omnes Dei creaturæ, vt eius munificentiam vno mecum ore laudetis: & pro eo quod dixit olim quidam in ſpiritu loquens: Pereat nox, in qua dictum eſt; Conceptus eſt homo: dicamus omnes; Felix in æuum viuat hic dies, in quo dici potuit; Conceptus eſt Spiritus; conceptum de Spiritu ſancto vitæ melioris propoſitum. *Iob 3.*

Equidem exultans, vocemque exaltans de turba ſtrepentium contrà cogitationum, clamo, dicens: Ecce, nunc cœpi: hæc mutatio dexteræ Excelſi: quâ me duxit in cellam vinariam feruentiſſimæ ſuæ dilectionis; & ibi ordinauit in me charitatem. Reſtat nunc vt tuo, Virgo ſancta, patrocinio conceptum fœtum geſtem prouidè, atque ad felicem inde partum diſponam: & tum me nemo deſpiciat. Id autem ſancti tui nominis contemplatione futurum confido. *Pſ. 76.*

SANCTA MARIA! O cæleſte præconium! ô ſancti nominis & elogij maieſtatem! Magna profectò Sanctitatis æſtimatio: ſed procul & de vltimis finibus pretium eius. SANCTA! Heu quàm vaſtum chaos magnumque interuallum inter hanc ſanctitatem & nos, ô anima mea? Verumtamen eam vel à longè ſalutemus, atque aliquam ſaltem cum eâ gratiam inire ſtudeamus: non enim fruſtrà ſcriptum lego; Cum ſancto ſanctus eris. *Pro. 31* *Pſ. 17.*

Tu quidem ſolus, omnipotens Domine, natura tua ſanctus es, & ſanctificans quidquid præter te ſanctitatis nomine decoratur: at beatiſſima hæc Domina noſtra, vnigeniti tui Filij genitrix MARIA, ſingulari diuinæ tuæ gratiæ dono, ſancta & ſanctificata præ omnibus creaturis agnoſcitur, & eſt multis modis.

Sanctificata es, ô Virgo singularis, (quod non tibi sed mihi gratulando commemoro) in primis in æterna illa Dei prædestinatione: deinde in sacratissima tua conceptione; ita vt anima tua, cùm primùm corpori infunderetur, omni labis contagione libera fuerit, & ab originali peccato specialiter præseruata. Sanctitatis iterùm eximiæ fulgore dotata es, in admiranda diuini Verbi incarnatione; quando Filium Dei priùs mente conceptum, corpore quoque virgineo concepisti. Et postremò quando è terris in cælum sublata, redundantem sanctitatis & glorificationis tuæ cumulum, præmiumque immensum adepta es.

Quid porrò tu interim, ô anima mea? Num verè etiam agnoscis, quid quantumque sanctitatis à Conditore tuo, omnium gratiarum largitore, atque vniuersæ sanctitatis fonte acceperis; quidve tibi adhuc desit ad cumulum? fortè in ignorantiæ tenebris, & ita in profundo ingratitudinis, atque proinde in cœno vitiorum volutaris. Dumque audire deberes; Qui sanctus est, sanctificetur adhuc: fortè penitiùs in aures tuas insonet; Qui sordidus est, sordescat adhuc.

Apoc. 22.

Surge igitur, surge, excutere de puluere, gratantique animo, quibus sanctitatis titulis à sponso tuo ornata vmquam fueris, tecum expende; quidve adhuc in te desideretur obserua: vt habenti detur; & ne non vtenti (vt non habenti) id quod habet à te auferatur.

Sanctificata es in primis, dum ex æterni reatus statu, & ex peccati seruitute ac inquinamentis, sanguine Christi quasi agni immaculati abluta, fuisti liberata: sicut & Ecclesia, velut grex tonsarum ascendentium de lauacto, sanctificata censetur. Sanctificata es insuper (ô anima! ne nescias) quotiescumque aliud à baptismo Sacramentum dignè suscepisti; vel speciali

Can. 4. Rom. 15 Eph. 5.

ciali aliqua à Deo tuo gratia & benedictione fuisti collustrata.

Eia igitur, quin & vitæ sanctæ titulo meritò condecoraris? quid torpes? quid abiectæ conuersationis pauimento adhæres, anima mea? Audin' clamantem Apóstolum, tubâ cælo datâ tonantem? Hæc est voluntas Dei; sanctificatio vestra. Præconis voce non moueris? Domini ipsius commonitionem vide ne negligas: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Simus, anima mea, sancti; Deo per omnia placentes; congregantes cor nostrum in sanctitate eius. Ad hoc enim vocauit nos, in partem sortis Sanctorum, in lumine.

1.Thes. 4.

Leu.11

Colo.1.

Heu inexplicabilem peccati fœditatem! Non immeritò tot immunditijs immundisque rebus in veteri Testamento fuisti præfigurata; vt neque citra causam tot ablutionibus, baptismatibus, & purificationibus præsignata fuerit tui repurgatio, & sanctificatio per te contaminatorum. Tot igitur veræ sanctificationis mediis, in noua Lege nobis à Christo concessis incessanter vtamur. Vade anima mea ad natatoriam Siloë, quod est interpretatum, missus; & lauare ibi, vt munda inueniaris: neque ita ampliùs, postquam sanctificata fueris, & pedes & caput coinquinemus.

Ioan.9.

SANCTA MARIA! Vt sanctitatis tuæ me multùm incendit ad vitæ sanctioris amorem existimatio; ita me nominis tui dignitas spero, ad debitam mei muneris functionem inflammabit. Vtinam verè aliquando sim spiritualis Maria, & aliquid tam sancti tui nominis mihi iustè conueniat!

MARIA! hoc tibi nomen proprium, Virgo à Deo electa, primum quidem in terris à parentibus inditum fuit, sed à Deo per cælestem nuntium Gabrielem confirmatum; qui te hoc nomine compellauit, sicut ipsi à Domino (cuius legatione fungebatur)

Exo. 15 fuerat imperatum. Vtque ſoror Moyſis & Aaron Maria, hac te nomenclaturâ præceſſit; ita & Virginitatis encomio, & ductricis Iſraëlitici populi per mare rubrum præcellentiâ, non obſcura tui figura fuiſſe dignoſcitur.

O Virginem innumeris ornamentorum monilibus decoratam, vel ipſo ex nomine elucentibus! Si Exo. 15 te, MARIA, amarum mare nuncupemus; nihil niſi laudabile depromemus. Quis enim neſciat (qui quantum filij tui dilectiſſimi occaſione pertuleris, vtcumque norit) quàm rectè cum illa Noëmi dicere E Ruth 1 potueris? Ne vocetis me Noëmi; id eſt, pulchram; ſed vocate me Mara, id eſt, amaram: quia amaritudine valdè repleuit me omnipotens. Neque mirum: nam dolores, quos caſtiſſima Virgo, in partu euaſiſti; illos in Filij tui paſſione & morte abundè ſuſtinuiſti: quibus nos omnes in Vnigenito tuo parturiebas.

Sin verò te ſtellam maris, MARIA, vocitemus; F rectè dixerimus; es etenim, maris ſcilicet huius magni & ſpatioſi, mundi inquam: quo titulo ſpecialiter in ſequentibus venies à nobis decoranda. Te quoque optimè Mariam, hoc eſt illuminatam, illuminatricem, doctricem, ac magiſtram compellamus. Quin & te Syro ſermone, Maria, Dominam iure profitemur: quia totius mundi Dominum peperiſti. Peperit gratia Dominam, Anna Mariam: Maria verò Domina, Dominum dominorum.

Vtinam nunc, SANCTA MARIA, Dei mater alma, ac Virgo ſingularis, tuarum precum meritorumque præſidio, aliquid benedicti tui nominis valeam obtinere: vt ſanctus mente & corpore, caſtum bonæ conuerſationis fœtum felix mater in lucem edere tuis auſpiciis promerear.

Oratio.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui ſanctiſsimam virginem Mariam in Filij tui Matrem eligere dignatus es, eique ad id diuina tua virtute obumbraſti, & abundantia gratiæ tuæ in omnibus adſtitiſti: da mihi indigno famulo tuo, quæ recta & ſancta ſunt, ſemper cogitare ac velle, atque eadem te donante perficere. Amen.

2. S. DEI

2. S. DEI GENITRIX.

Te mihi Diua parens obstetricante, bonorum
Simq; potens operum, propositiq; Parens.

Dã.13 ANGVSTIÆ mihi sunt vndique. Dolorem sentio, sicut est dolor in vtero habentis. Heu! quamdiu ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? Bonus, pius, humilis, & Deo placens esse desidero, & non fio; quia non quod volo bonum, *Rom.7.* illud ago. Velle adiacet mihi (nam hoc Deus dedit) *Exo. 1.* perficere autem necdum inuenio. Me miserum! Verè non sunt Hebrææ sicut Ægyptiæ mulieres: sed æquè verè, non sunt omnes omnium nationum mulieres, sicut Hebrææ. Istæ enim obstetricandi habent scientiam; quæ norunt, se hîc non habere permanentem ciuitatem, sed futuram inquirunt: eiusmodi, priusquam veniant ad eos obstetrices, pariunt. Ego verò, sicut quæ concepit, & cùm appropinquauerit ad partum, dolens clamat in doloribus *Isa.37.* suis: Venerunt filij vsque ad partum, & vires non habet parturiens.

Sic mecum agitur; ea est nunc animæ meæ volentis & non volentis conditio. Quid dicam? aut quid iustè respondebo, meam mihi socordiam impropе*Pro.13* ranti; Vult & non vult piger? Infelix ego homo! Iam tempus pariendi aduenit; dico Domino; Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum: & ecce; *Gen.25* Gemini in vtero meo reperti sunt. Dumque sto & clamo, pro iure spiritus mei, contra carnis proteruiam; *Gen.21* & ingemino; Non erit heres filius ancillæ cum filio liberę, quam Christus liberauit; itaque eiice ancillam, neque semen videamus ex ea: dum hoc inquam contendo;

 SANCTA DEI GENITRIX.

Te mihi Diua parens obstetricante, bonorum
Simque potens operum, propositiq; parens.

O moeder Godts, v troost, ver-werft my deur u baeren,
Datt met myn goedt propoost, als vrucht, al wel mach baeren.

Par ton enfantement, ie te pri VIERGE-MERE;
Fais-moy incessament de bons oeuures bon pere.

tendo; cor meum, ſicut parturientis, phantaſias patitur; & propemodum deſideria in diuerſum trahentia occidunt me. Pro.21.

A Clamo itaque ad te, recurro ad te iterùm, alma Mater, Sancta Dei genitrix, ac Virgo intemerata; adeſto mihi in tam periculoſo ac laborioſo meo partu, quo verum in me, ex me, Chriſto Chriſtianum parere deſidero, & non valeo. Tu eſto mihi obſtetrix; tu caſta faue Regina, tam pio meo conatui; & opitulatrices manus miſero protende, ô benigna!

Liceat mihi eapropter pro felici conceptus noſtri pijque partus auſpicio, ſacroſancta hac eminentiſſimæ tuæ dignitatis vti compellatione. Mirificum hoc tuum elogium pectori meo ſuperponam; & velut amuleto de cælo delapſo fretus, quæ mihi hoc titulo delibanda propinantur, ſpiritu deuotionis attracta, dulciter applicabo, ſpe votis potiundi permagnâ.

Sancta Dei genitrix! Verè, neſcio an mirabilius, an maius aliquid dici aut excogitari ſecundùm Deum poſſit, quàm Dei matrem appellari & eſſe. O quàm caſta generatio cum claritate! Caſta, quia genitrix Virgo eſt: clara, quia filius, Deus. Audio, pia Virgo, magnum quemdam præ tui admiratione ſe non capientem, & exclamantem; Quid nobilius Dei matre? quid ſplendidius eâ quam ſplendor elegit? Quid caſtius eâ, quę corpus ſine corporis contagione generauit? Quid enim in ſingulis morer? Quæ digna fuit, ex qua Dei Filius naſceretur? Et iubar, quod carne veſtierat, ceu ſpeculum, inuiolata tranſmitteret? Audio & alium præclarè tuarum laudum encomia paucis perſtringentem. Sicut in comparatione Dei nemo bonus; ita etiam in comparatione Matris Domini nulla inuenitur perfecta; quamuis eximia virtutibus comprobetur. Meritò itaque Matris noſtræ Eccleſiæ voce te laudans dico; Sancta Dei genitrix, quibus te laudibus efferam neſcio: quia, quem cæli capere non poterant, Sap. 4. B C

tuo

tuo gremio contulisti. Meritò in tua sublimitate stupescit vniuersus orbis: nam, tu parens parentis, fons fontis, origo principij: quia ille ex te prodiit per materiam carnis, qui caput est & initium omnium rerum, per essentiam Deitatis. D

I nunc, serpens antique, derosasque primæuæ fallaciæ machinas, huic arci nequidquam admoueas. Sicut olim à principio, vas fictile generis nostri per fragiliorem ansam arreptum fœdâ ruinâ protriuisti; ita illud idem plasmatoris industriâ ac bonitate restauratum, per eamdem ansam in Dei matre, virgine Maria, moliris euertere, sed frustrà. Odio nempe tam salutaris antidoti ringeris; atque eapropter sub omni saxo atque herba latitans, diabolicum hæreseon virus exsibilas; quo eam nec Dei matrem, nec virginem, nec vllo dignam honore proclames. Sed rumparis licet tu, iuratusque huius tituli hostis & impugnator Nestorius; nos, cum vniuersa per totum orbem Ecclesia, Mariam Theotocon agnoscimus, & constanter profitemur. Qui non sic credit, hæreticus est: Nestorianos mitte foras.

Sed, vide nunc, ô anima mea, quàm nobile tibi prototypon præsumsisti; quod intuita parturias, & enitaris, donec in te formetur Christus! Hanc igitur fixa contemplare. Magnum haud dubiè molimen meditaris; partui casto, materni muneris vnire fœcunditatem: attamen viriliter agè, virago: confortetur cor tuum: omnia poteris in eo qui te confortat. Dominus dedit benignitatem; & terra nostra dabit fructum suum: fructum labiorum, fructum pœnitentiæ, fructum vitæ benedictum. En mensis est sextus, & ampliùs, ei quæ dicitur sterilis: immò & sterilis inuenta est, quæ in senectute sua, centenario peperit filium: & potens est Deus de lapidibus filios suscitare. E

Dicite ergo, omnia ossa mea Domino; Domine, quis similis tibi? Ecce, ego nunc seruus tuus, & filius ancillæ

ancillæ tuæ. Verè, risum fecit mihi Dominus; sed neutiquam deridendum. Numquid enim parum vobis videtur, matrem esse Regis, Christi, Dei? Dico, edico, quod sentio; Viuo ego, iam non ego: sed viuit in me Christus. Nunc itaque oculos meos ad te conuerto, Sancta Dei genitrix; inueniam quæso gratiam in oculis tuis: Et doce me deinceps, vt cœpisti (quoniam ab angelo ad hoc edocta es) quid debeam iam facere de puero, qui datus est nobis.

Gal. 2.

Oratio.

Deus, fœcundæ castitatis amator, qui in dilecta Filij tui Matre, admirandæ nobis sanctitatis exemplar, & præsidium præstitisti; da bonis sanctæ vitæ successum initiis; vt immaculatos nos ab hoc sæculo custodientes, dignum vita æterna fructum bonorum operum producamus. Amen.

3. S. VIR-

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroina polis ſalue vnica, & vnica terris,
Ducere palmaris ſigna pudicitiæ.

EGREDIMINI filiæ Ieruſalem, & congratulamini animæ meæ, quia magnificauit Dominus miſericordiam ſuam cum illa. Triſtitiam quidem cùm pareret habuit; ſed iam non meminit preſſuræ, quia natus eſt homo in mundum. Et, quis putas puer iſte erit? Egrediens ſiquidem anima præ dolore partuſque difficultate, vocauit eum Ben-oni, id eſt, filium doloris: ſed potiùs appelletur Ben-iamin, hoc eſt, filius dexteræ; tametſi nemo ſit hactenus in cognatione noſtra, qui vocetur hoc nomine: hæc enim mutatio dexteræ Excelſi.

Luc. 1. *Ioã. 16* *Gen. 35*

Quid tu ad hæc intereà, ô anima mea? Numquid felici hoc partu, mortua es mundo, vt viuas Deo; & deinceps ſimul in nouitate vitæ ambulemus? Confeſſa eſt, & non negauit: confeſſa eſt, quia mortui ſumus, & vita noſtra abſcondita eſt, cum Chriſto in Deo; vt non iam ſecundùm carnem viuamus: ſed, ſi ſpiritu viuimus, ſpiritu & ambulemus. Vtinam nunc igitur Domine, viuat Iſmahel coram te: non iſte in perſona vel figura eius, qui ferus homo fuit; cuius manus contra omnes, & manus omnium contra eum, ſed Iſmahel vocis ſignificatione, quæ exauditio Dei interpretatur. Ego ſiquidem pro hac clamaui ad te; & tu exaudiſti me. Viuat Iſaac, in quo mihi riſum feciſti: viuat Ben-iamin, dexteræ tuæ filius, quem mihi dediſti: & viuat coram te Iſmahel, in quo me exaudiſti: vt viuam ego quoque ſecundùm cor tuum.

Gen. 17

Iudic. 13. At, rogemus nunc, quid facere debeamus, de puero

qui

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroïna polis ſalue vnica, et vnica terris,
Ducere palmaris ſigna pudicitiæ.

O ſuyuer maeghdich ſaet, der maeghden bloem ver-heuen
Dat ick in reynen ſtaet, aen ſiel en lyf magh leuen.

Mere du Tout-puiſſant, des Vierges la couronne:
Qu'en vertu fleuriſſant, chaſteté me couronne.

qui natus est nobis, & de Filio, qui datus est nobis.
A Sancta Virgo virginum, id lego, tituli præsentis apicibus, quasi virgineis margaritis insculptum: castitatem nempe nouæ proli cum primis commendatam; vt in carne, non secundùm carnem, sed secundùm spiritum, viuat: vt sit sancta, & corpore & spiritu. Audi anima mea, audi noua creatura, quomodo castitatis monile, cælestibus encomiis, à magno castitatis amico, exaltetur, quò magis in eius amorem exardescas. Virginitas est soror Angelorum, victoria libidinum, Regina virtutum, possessio omnium bonorum. Sic, ecce, de virtutis huius pretio ac præstantia testantur periti & experti; qui, venditis omnibus, vnam hanc pretiosam margaritam sibi compararunt. De virginibus, non minora per ora Sanctorum feruntur elogia. Sic idem instar omnium; Flos est ille ecclesiastici germinis; decus atque ornamentum gratiæ spiritualis; illustrior portio gregis Christi.

1. Cor. 7.

B

Habeat, habueritque olim mundus suas virgines, primarias dæmonum cultrices; Iunonis, Palladis, Dianæ, Vestæ sacerdotes, & sacrorum antistites. Facessant eiusmodi portenta, carne virginum, spiritu verò fornicantium & adulterarum.

At tu, ô anima mea, te conforma virginibus Christi, quales tibi ab Apostolo, virginum pronubo, describuntur: qualiumque, virginum Virgo, Dei mater appellatur.

1. Cor. 7.

Audi, quàm magnifica quoque talibus per Prophetam promittit Dominus, virginum amator & sponsus. Non dicat eunuchus; Ecce, ego lignum aridum.
C Quia, hæc dicit Dominus eunuchis (seipsos Virginitatis lege castrantibus) Dabo eis in domo mea, & in muris meis, locum; & nomen melius à filiis & filiabus; (pudica virtutum propagine) Nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. Virgines enim sequuntur agnum, quocumque ierit; qui semel

Isa. 56.

Apo. 14

occiſus non moritur in æternum. Hanc domum, hoc nomen, ac generoſam hanc virtutum genealogiam, per te, Virgo virginum, conſequamur.

Tu tympaniſtria noſtra es: quia cùm Emmanuel promiſſus aduenit, exultaſti in ſpiritu, & Canticum Deo ſuauiſſimum, ac piis vbique gentibus per totum mundum inſonandum, cecinisti. Illa olim tympaniſtria, palmam ſalutis publicæ, prærogatiuâ quidem virginitatis obtinuit; ſed tu digniori trophæo eamdem promereris & conſummas. Cumque quaſi duas ſponſæ genas efficitis; tu dextræ dignitate præfulges. Prima illa Maria, ſoror Moyſi, virginitatem coluerit; tu prima vouiſti, & ſacratiùs illâ perfuncta es. Virginum in veteri ac nouo Teſtamento principes eſſe perhibemini; ſed quantò iſtud illo præclarius; tantò maiori es veneratione digniſſima, præ illa, atque vniuerſis.

O quàm multis inſignibus huius tibi tituli ſplendor affulget, Maria! In primis, Virgo virginum nuncuparis, eò quòd prima omnium, nec præceptum, nec conſilium, neque exemplum habens, ſola Spiritus vnctione te docente, votum Virginitatis emiſiſti. Neque te terruit, quòd ſterilis & contemtibilis in Iſrael cenſereris; dummodò latentem hunc tam pretioſum theſaurum tibi comparares.

Nónne, & virginum Virgo meritò diceris, quòd virgo ſimul & mater exſtitiſti? A ſæculo non eſt auditum, vt hæc duo ſimul in vna eademque perſona conſiſterent. Quanta virginitatis gratia, ob quam à Chriſto eligi meruiſti; vt eſſes corporale Dei templum; in quo, plenitudo diuinitatis corporaliter habitaret! Virgo genuiſti: genitrix virgo permanſiſti. Genuiſti; quem? quid? quod virginem decebat matrem: mundi ſalutem, vitam vniuerſorum, regem ſæculorum, Dei filium, Virginum ſponſum. Quidni te quoque Virginem virginum appellemus, eò quòd omnium virginum excellentiſſima dignoſcaris, &

Colo. 2.

Domina

Domina vniuerſorum? Filiæ ſiquidem multæ congregauerunt diuitias: ſed tu ſupergreſſa es vniuerſas. *Pro. 31* Sic etiam, nónne & Canticum canticorum, Sanctum ſanctorum, & Dominum dominorum, per excellentiam nuncupamus? Et quoniam exemplar es ſingulare, quod Deus cunctis virginibus, in perfectionis monte monſtrauit; ideò quoque iure Virgo virginum prædicaris. *Exo. 25* *Zach. 9*

At, nobis, ô anima mea, modus ille præ omnibus placeat; quo Domina noſtra, Virgo virginum vocatur, quòd Virgines germinet, producat, tueatur, & ad Virginitatis aureolam adducat. Singulare itaque præſidium, Maria! cùm ſciam, quia non poſſum eſſe continens, niſi Deus det; tu mihi ſis aduocata apud Filium; vt per te, tantæ felicitatis prærogatiuâ fulgentem, ab ipſo promerear, vt caſtè viuam in hoc ſæculo nequam: expectans beatam ſpem, & immortalitatis coronam. *Sap. 18*

Oratio.

CVm nemo poßit mundum facere, de immundo conceptum ſemine, niſi tu Deus, qui ſolus es; da nobis in hac fragili carne degentibus, Virgine virginum intercedente, vt caſto tibi corde & corpore ſeruiamus, atque agnum ſequamur in cælis, quocumque ierit. Amen.

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam transſcribe MARIÆ:
Tu neque mors illi, vitaq́; facta tibi eſt.

Pro. 3. FILI mi, ne effluant hæc ab oculis tuis. Cuſtodi legem atque conſilium, & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis. Iterúmne nobis Domine, quærendum, quid debeamus facere de puero qui natus eſt nobis? Certè, viuere debet, & quidem æternùm. Conceſſiſti ſiquidem vitam mihi, ſicut pollicitus es: & tu protector vitæ meæ; à quo trepidabo? Noſtrum nunc igitur eſt (ô anima mea!) non ſolùm non interimere nouam in nobis creaturam; neque tantummodò contra noxia quæque benè cuſtodire; verumetiam fouere, & omnia vitæ vtilia procurare: vt agnoſcentes gratiam, quæ nobis à Deo facta eſt, in nouitate vitæ ambulemus. Dilige itaque, ô dilecta, Dominum Deum tuum: ipſe eſt enim vita tua. Et timor Domini, fons vitæ.

Rom. 6 *Deut. 30.*

Quapropter, ad te me rurſum conuerto, Dei genitrix Maria; vt, cuius in hoc ſpirituali partu patrocinium & formam adeptus ſum, auxilium à te quoque recipiam, quo nouum hunc fœtum, non ſolùm in viuis conſeruem, ſed ad plenam quoque perfectamque maturitatem perducam. A

O quàm præclarè titulus hic præſens, quod opto, prætendit & ſpondet! O Maria! ô Mater viuentium! Te veneror, te in adiutricem imploro, te (quantum à dilecto tuo filio Domino noſtro pro me impetraris) imitari eſt animus. O, abſit, abſit procul à me, & ab omni ſeruo Dei mei, vitam ſanctam, vt ſobolem nouam, educanti; abſit, inquam, illud omen abominabile ciuis illius Ieroſolymitanæ, quæ proprium ſuum

natum

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam tranſcribe Mariæ:
Tu neque mors illi, vitaque facta tibi eſt.

Wel ghy de moeder ſydt der leuende ghenaemt:
Wegh doodt, laet my be-vrydt, voort'ô leuen ſoo't betaemt.

Vray'ment tu es le port, ou tout viuant arriue:
Retire toy donc mort, qu'ore en Dieu ſeul ie viue.

natum enectum etiam coctum in eſcam parauerat. Itáne quiſquam ad te conuerſus, Domine, cùm ſpiritu cœperit, carne conſummet? itáne quiſquam, quod
B te donante conceperit ac pepererit, vel acediæ torpore depreſſus, vel craſsâ ſalutis incuriâ, dormiendo opprimat? Siccine quiſquam fructum ſuum ſpiritualem, tot precibus expetitum & lacrymis, tanto tempore geſtatum, tantis laboribus in lucem productum, vel Herodi diabolo trucidandum obtrudat, vel ipſe videns volenſque interimat, & de vtero tranſportet ad tumulum? Domine, vitam petij à te, & tribuiſti mihi: fac obſecro, vt meritis tuæ Matris interuenientibus, illam habeam, & abundantiùs habeam.

O Mater viuentium! ô præſtanti hoc titulo digniſſima! quem non tam debito iure, quàm quadam figurâ tibi prætulit prima omnium noſtrûm mater
C Eua. Nam Adam, poſt peccatum dolendamque illam pœnitentiæ ferendæ ſententiam, iam iamque è paradiſo exturbandus, vocauit nomen vxoris, Heua; eò quòd mater eſſet cunctorum viuentium. Te verò, ſanctiſſima Dei Mater, Virgo Maria, meliori iure, maiorique cum ratione Matrem viuentium appellamus: cum Eua mater tantùm corporalis eorum extiterit, qui vitæ huius miſeræ vſuram acceperant: ſed alioqui facta eſt veriùs morientium mater, quibus ipſa mortem quoque, tam corporis quàm animæ procurauit. Numquid verè Sanctus quidam eapropter ſic inquit? Auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria; Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit. Illa percuſſit, iſta ſanauit.

Si prior Eua mater viuentium dicta, ex qua ſecundùm carnem infeliciter naſcimur; quantò te magis, ô felix Eua ſecunda, Matrem viuentium nuncupemus, ex qua in Chriſto, ſecundo Adam, iuxta ſpiritum regeneramur? Nónne te ritè per Moyſi matrem
D figuratam agnoſcimus? Illa ſiquidem in Ægypto, libera ſemper fuit, inter omnes alias matres mirabi-

 liter

liter conſeruata. Quàm ingenti fuit illa priuilegio ornata, vt filium ſuum ad totius populi ſalutem, & feliciter pareret, & magno futurorum præſagio, diſpoſitione diuina enutriret! Numquid omnes aliæ morientium matres fiebant, quando Pharaonis edicto, maſculi omnes in profluentem demergebantur?

Agedum anima, certum eſto inter nos decretum, & quaſi inuiolabili lege ſancitum; vt piiſſimam Virginem Mariam, Matrem viuentium, atque adeò vitæ ipſius matrem in æternum veneremur. Nónne Chriſtus vita noſtra; atque ita mater Chriſti, vitæ mater appellanda eſt, & habenda? nónne cum Eccleſia rectè concinimus; Vita, dulcedo, & ſpes noſtra, ſalue?

3. Reg. 3. Commoueantur ad hanc vocem omnia interiora noſtra, atque ipſa viſcera in nobis teſtentur, quòd matris viuentium Mariæ genuinam ſectari formam velimus, in fœtus noſtri ſpiritalis vita, incolumitate, perfectaque educatione contuenda. Matri huic inſiſtamus, lateri eius hæreamus, ſectemur veſtigia, gratiam aucupemur, imitemur exemplum. Videamus attentè, quid egerit de filio, qui ei naſciturus erat, quid de iam nato. Certum, quòd eumdem ardentiſſima charitate ſummaque cum humilitate conceperit, omni cura ac ſollicitudine nouem menſibus geſtarit in vtero; & in ſumma quidem paupertate atquè egeſtate & peregrè, ſed hilariter, ac diuinè peperit: quem ſedulò quoque enutriuit, fouit, cuſtodiuit, ſeque abſentantem quæſiuit; cui & in morte fideliter adſtitit, ſolata & compaſſa eſt.

O Mater Dei! ô mater ac magiſtra noſtra! ô mirabilium factrix & doctrix! Doce nos, & iuua nos, munus tuum maternum rectè obire: vt quæ Deum genuiſti, per quem & cui omnia viuunt in cælo, terra, & mari, nobis ſis Mater viuentium & vita. Numquid de vitali atque viuifico tuo partu ſic Scriptura commemo-

memorat; Qui producit in montibus fœnum,& herbam seruituti hominum: Qui dat iumentis escam ipsorum,& pullis coruorum inuocantibus eum? Ad te, piissima Virgo, sunt oculi nostri, sicut oculi ancillæ in manibus Dominæ suæ, donec miserearis nostri. Denique ô Domina verè nostra vide, quanto te iure interpellemus. Monstra te esse Matrem viuentium, quæ à Filio tuo moriente nobis in Ioanne donata es. Viuæ fuit vocis oraculum, ab vniuersorum imperatore, in throno crucis residente prolatum. Ps. 146

Oratio.

DEus, à quo cuncta creata procedunt, & cuius gratia vegetantur, & crescunt: da nobis, intercedente tua genitrice Maria; vt qui sine te esse non possumus, secundùm te viuere valeamus. Amen.

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Aeternumq́; in fonte bonum, riuoſq́; per ipſum,
Fac purè puri Mater amoris amem.

Sap. 4

O QVAM pulchra eſt caſta generatio, cum claritate! O admirabile commercium! A Creator generis humani animatum corpus ſumens, de Virgine naſci dignatus eſt; & procedens homo ſine ſemine, largitus eſt nobis ſuam deitatem. O ſanctum, pulchrum, caſtumq́ue puerperium, per quod Chriſtianus, Spiritu ſancto cooperante, virtuteq́ue diuina illi obumbrante, Chriſtum in ſe formans per vitæ nouitatem parit!

O Mater pulchræ dilectionis, Maria! ô Mater pulchræ quoque dilectionis in temetipſo ſic pariens B Chriſtum, Chriſtiane!

Veni, veni, anima Deo deuota, & tam caſta fœcunditate à ſponſo dilecto tuo, fratre tuo, donata; & in perfectiſſimum iſtud exemplar coniunctim acies oculorum intendamus, vt ex ipſius in caſtiſſima Virgine contemplatione, inardeſcat in nobis magis ac magis tam pulchræ dilectionis ſtudium, & creſcat affectus. Numquid in primis vides, quòd variis multiſque modis ſancta Maria, patrona noſtra, mater pulchræ dilectionis appelletur? Te quidem oramus, ô Virgo piiſſima, ac ſingulare generis noſtri ſtabilimentum, hanc nobis hodie gratiam facias; vt dum in te magnalia Dei, ſuper hoc titulo, reuerenter ac deuotè recolimus; tu interim nobis apud filium tuum gratiæ incrementum implores, vt hæc tuarum dignitatum meditatio, fiat ſalutaris in nobis virtutum acceſſio. Sic namque fiunt conceptus boni, ſic ſpirituales gignuntur, & producuntur in lucem fructus mentis, ſine ſtrepitu, ſine dolore vel clamore, ſed tacita cordis motione, & Spiritus ſancti operatione, velut ſibilo

auræ

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Aeternumque in fonte bonum riuoſque per ipſum,
Fac purè puri mater amoris amem.

Dat ick Godt bouen al, ende al in hem be-minne,
Maria Leliê-dal, moeder van ſuyuer minne.

Que Dieu, et tout en luy, ie puiſsé aimer touſiour;
Marie, mon appuy, Mere de chaſte amour.

auræ tenuis. Accingimur itaque, & tranquillo discursu memoriæ, per singula ibimus; vt quandoquidem amare nihil difficile est homini, ideoque ne malum amet, bonum benè amet necessum est; casta & pulchra sit omnis nostra dilectio, quam parimus. Nónne cum primis pulchræ dilectionis Mater meritò Maria nuncupatur, quòd castam & pulchram dilectionem erga Deum & homines habuerit? Nónne meritò pulchra mater dicta est, quæ pulchritudine concepit filium? Numquid ideò quoque, quòd Deus vicissim illam pulchrâ dilectione & sanctâ amauit, elegit, & præelegit in matrem? Dominus tecum; inuenisti gratiam apud Deum.

C Quis non videat, tunc votum illud Iudith impletum meliùs quàm præfiguratum; Capiatur laqueo oculorum suorum in me; & percuties illum ex labiis charitatis meæ? Quis factum id neget, cùm ipse testetur; Vulnerasti cor meum soror mea, sponsa, in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui? Sed numquid & vos, ô filij hominum, rectè Mariam pulchræ dilectionis matrem vno omnes ore fatemini, & confitemini gratulantes; quòd ipsa quoque verè vt mater pulchram dilectionem nobis pepererit? Nónne pulchra dilectio est, dilectio pulchri & dilecti? Hanc peperit Virgo, quia antè non erat. Verè itaque tu dicis filio tuo, ô Mater & Virgo; Ecce, Tu pulcher es, dilecte mi, & decorus. Ita siquidem nobis, ô Maria, castissimæ dilectionis es causa, dum Christum, dilectum tuum patrisque dilectum nobis peperisti, vt ipsius quoque dilectionis mater dici merearis. Pulchra reuerà dilectio, quæ omnis est expers carnalis fœditatis: pulchra dilectio, charitas ordinata; qua Deum super omnia, & proximum sicut nos ipsos diligimus: pulchra dilectio, qua Creatorem purè in creatis diligimus; non solùm absque animæ diligentis vel minima contaminatione, verumetiam cum maiori pulchritudinis incremento.

Iudith 9.

Cant. 4

Cant. 1

Numquid verò, ô cariſſimi dilectionis filij, omnimodæ huius dilectionis, eiuſque qua Deus nos, anteà proiectos & exoſos, rurſus vt opus manuum ſuarum incepit diligere, vt pro nobis Filium ſuum vnigenitum daret, mater eſt virgo glorioſiſſima Dei genitrix Maria? Sed, ô rem miram! Quis non admiretur raritatem? Nónne matrẽ eam pulchræ dilectionis ex hoc quoque prædicamus, quòd, cùm, pulcherrima mulierum fuerit, nemo tamen vmquam eius adſpectu ad turpem cogitationem fuerit motus, ſed econtrariò, adſpicientium oculos & corda puriora reddiderit?

Iudith 11. O nouum formæ & pulchritudinis genus & opus? Non eſt talis mulier ſuper terram, in adſpectu, & in pulchritudine, & in ſenſu verborum: & tamen ſemoto cuiuſcumque mali motus periculo, in oculis intuentium & mentibus caſtimoniam generat. Quid hîc præ cunctis admiremur & extollamus? Pulchritudinem tuam, ô Maria, ſingularem? Sicut Chriſtus filius tuus ſpecioſus fuit præ filiis hominum; ita tu iudicio omnium, cunctarum mulierum ſpecioſiſſima prædicaris. De te ſiquidem, quoad corpus & animam verè dictum accipimus; Tota pulchra es, amica mea: tota pulchra, intus & foris; & macula non eſt in te. Sola namque poſt Chriſtum, obtinuiſti iuſtitiam originalem, in qua primos parentes creatos agnouimus. Iam verò, ſicut corpori glorioſo ingens ex animæ beatæ efficacia futurus eſt ſplendor; ita ex tam ſancta anima tua, etiam per corpus, omni alioqui pulchritudine præditum, perque tuos oculos certi radij eluxiſſe meritò exiſtimantur. An verò illud potiùs admiremur, quod forma tam præcellens, puritatis fuerit in animis intuentium, incentiuum? Oculis fixi manſiſſe putantur in tuo decore, quicumque te adſpicerent; tamquam ex tua claritate attoniti morumque honeſtate detenti. Et quid mirum, cùm impuram mulierẽ, ſolo picti Polemonis inſpectu, aliamq; duorum Religioſorum notatâ modeſtiâ, conuerſas lega-

legamus? Procul igitur omnis impudica dilectio, mundanorumque amatorum dementia, & carnales D illecebræ; quibus irretiti, nefandum Amnonem propriam sororem, castissimam virginem Thamar, persequentem imitantur. 2. Reg. 13.

Eò nos igitur, ô anima, redeamus, vnde admirari, delectari, moueríque ad sanctum amorem incepimus: dicamusque iterùm; O quàm pulchra est casta generatio, cum claritate! O matrem pulchræ dilectionis. Tu nobis, ô Maria, Deum generans, & virgo & mater effecta, claritatem animæ, castitatem, & diuinam pulchritudinem genuisti. Tuæ pulchritudinis adspectus, omnem in animis nostris rubiginem turpis amoris exurit; ac velut myrrha venenum corruptionis elidit. Sicut igitur tuo conspectu & consortio Ioseph ipse castissimus, in virginitatis proposito, magis ac magis confirmabatur; ita nobis magistra fias & auctrix, quo verè spirituales matres pulchræ dilectionis esse possimus. Sap. 4.

Oratio.

DEus casti consilij seminator, & amator puritatis; concede propitius, vt gratiâ illâ, quam apud te tua mater inuenit, adiuti; & te super omnia, & omnia propter te, sincero mentis affectu diligamus. Amen.

6. MA-

6. MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mūdus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io sanctæ sis Cynosura Spei.

1.Pet.1 BENEDICTVS Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundùm misericordiam suam magnam regenerauit nos in spem viuam. Multum quidem Domine per omnem modum, atque omni gratiarum actione dignissimum esse confiteor; quod de spirituali fœcunditate veriùs dicere possum quàm Rachel de corporali, postquam iam ex ancilla (cùm ipsa esset sterilis) tuam benedictionem obtinuisset, dicens; Iudicauit mihi Dominus, & exaudiuit vocem meam, dans mihi filium. Sed, ô Domine, quid iuuat peperisse, si spes educandi, & in vitam æternam per tot pericula prouehendi defecerit? Proinde spe tantæ tamque necessariæ Spei, ad tuam infinitam gratiam, in tua genitrice, vt sanctæ Spei matre, me conuertam; vt ipse quoque eius exemplo & patrocinio spem concipiam, atque incessanter vsque ad mortem spem ex spe generans, sanctæ Spei mater efficiar. Gen.30

Iam ecce tertiùm, ô virgo Maria, Matris nomenclaturâ te compellamus; matrem viuentium, matrem pulchræ dilectionis, & iam matrem sanctæ Spei nominando. Verè, nullum est nomen amantius indulgentiusque, quàm maternum: ideoque, piissima Domina, tam confidenter ad maternum tuæ gratiæ sinum confugimus. An ergo nihil esse putabimus, frustráve accidisse, quòd octies in sacra Scriptura te matrem vocari notauimus; bis verò tantùm certa quadam dispensatione nuncupatam mulierem, prout res & tempus tunc postulabant? Quis illud quoque carere mysterio credat, quòd felix virgineusque tuus partus, A

6. MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mundus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io ſanctæ ſis Cynoſura ſpei.

Wan-hope zy ver-iaeght; Want, hope is vns gheboren:
Godt heeft een ſuyver maeght, tot moeder uyt-verkoren.

Cette mere d'amour, eſt mere d'esperance;
Faites-luy donc la cour, vous aurés allegeance.

partus, per ſeptem matres ſteriles ex certa ſpecialique gratia parientes, fuerit præfiguratus? Numquid ſignum hoc eſt, quòd ſingulari Dei beneficio, te in ſuam electam, nobis quoque in matrem dederit? Optimè eapropter omnes, pro tanta noſtra felicitate ac ſublimatione gloriantes & congratulantes cum Sancto quodam aſſerimus, dicentes; Maria ex gratia mater facta: quia nec immeritò ex Anna ceu gratia priùs nata.

Dicite itaque mecum omnes virgines, filiæ Ieruſalem & Sion, omneſque animæ fideles, Chriſti ſanguine redemtæ, dicite vos quoque primi noſtri parentes & confitemini ei; Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui: qui erat vterus virginalis beatæ Mariæ matris tuæ, matris ſanctæ Spei. Scire autem deſideratis, quare & quas ob cauſas, dulciſſimam Dominam noſtram & patronam, Matrem ſanctæ ſpei nuncupemus? Attendite. Nónne ſpes Sancta, pura, & firma dicenda eſt, iuxta geminam ſancti ſignificationem? Quippe quæ conſtanter hîc gratiam, & poſteà gloriam ſperet atque exſpectet. Spes enim mundana & humana, & inſtabilis & impura eſt, ideoque nec ſancta. Accedite igitur, atque hunc in finem maternalium titulorum ſeriem in ſacræ Scripturæ decurſu perpendamus, & quod quærimus, ſponte ſe offeret.

Numquid ſic in primis de ſemetipſa Dei ſapientia loquitur, quod legitimè ad beatam Mariam transfert Eccleſia? Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, & ſanctæ Spei. Ecce quatuor hîc ſpirituales proles animaduertimus. Rectè; nam Virgo Maria pulchram Dilectionem primogenitam genuit: deinde Timorem, qui dilectum reuereri & colere faciat: poſteà Agnitionem; perfectam ſcilicet ſapientiam: & demum ſanctam Spem: nam agnitio Dei, ſpem facit, quæ productis prioribus venit in lucem. Nónne alioqui fruſtrà quis ſine præmiſſis ſperare

Eccli. 24.

præſu-

præſumat? Præſumtio verò quàm parum affinitatis cum ſpe ſancta habeat, quis ignoret? Atque ita, rectè, ô Maria, te Matrem ſpei, atque adeò ſpem quoque noſtram appellamus.

Numquid hoc audimus Pſalmiſtam canentem, atque affirmantem quod dicimus? Tu es Domine, ſpes mea, à iuuentute mea. Quoniam tu es, qui extraxiſti me de ventre; ſpes mea, ab vberibus matris meæ. Si ſpes Dauidis Dominus Chriſtus, & ſpes noſtra, vt eſt verè; profectò Mater Chriſti Mater ſpei noſtræ negari non poteſt. Nónne ſiquidem rectè Mariam interpretari ſolemus Dominam, atque etiam ſpem? peperit enim Dominum, qui eſt ſpes totius mundi.

Pſ. 90. & 21.

B

Verùm, quoniam in Dei miſericordia omnis ſpes noſtra requieſcit (vt Sanctus quidam morti vicinus dicebat; Mori non timeo; quia bonum Dominum habemus) numquid etiam meritò Mariam matrem miſericordiæ cum Eccleſia vniuerſa compellamus?

Meritò mihi ſpes magna in Chriſto (vt cum alio Sancto loquar) Puto enim quòd iam me ſpernere non poterit, os de oſſibus meis, & caro de carne mea. Hoc enim mouit fratres Ioſeph, ne eum interficerent; dicente Iuda, miſericordiæ argumento; Caro enim & frater noſter eſt. O mirabile ſacramentum! Caro Chriſti, noſtra eſt caro. Vnde, Domine, à felici illo momento, quo frater noſter ex Virgine factus es; ſingulariter illud adimpleſti, & variis modis oſtendiſti, quod per nubem & vmbram iamdudum antè prædixeras; Deliciæ meæ, eſſe cum filiis hominum. Nemo enim vmquam carnem ſuam odio habuit, ſed nutrit & fouet eam. Quid eſt enim, quod tantùm mentes erigat, & ab immortalitatis deſperatione ſubleuet, quàm quòd nos tanti feciſti, Domine; vt tuus Filius immutabiliter bonus, in ſe manens quod erat, & à nobis accipiens quod non erat, dignetur noſtrum

Pro. 8.

Eph. 5.

ſtrum inire conſortium, mala noſtra moriendo perferre? Verè ſpem dilectionis tuæ dediſti hominibus, homine medio, quo ad illum ab hominibus veniretur.

Huc huc, igitur, quibus ſpes veniæ, gratiæ, & æternæ gloriæ deficit: Venite & emite abſque pecunia ſpem copioſam, abundantem, & ſupereffluentem à Matre ſpei, Maria, & dabit omnibus affluenter. Venite, miſeri, ad Matrem miſericordiæ properate; ſcala eſt in cælum porrecta, per quam in ſpem remque ipſam erigamini: cuius gratia & copia nullo poſtmodum pretio poterit comparari.

Oratio.

GRatias tibi agimus omnipotens Deus, pro tua ineffabili miſericordia, qua ſpem nobis vitæ æternæ, in Vnigenito tuo, ex Maria virgine nato, feliciter oriri feciſti: da nobis, ſacratiſsimam hanc tantæ ſpei ac miſericordiæ Matrem ita in vita venerari, vt optatum ab illa recipiamus in morte præſidium. Amen.

7. MA-

7. MATER HONORIFICATA.

Aſtra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem,
At, decus es ſertis MATER HONORA *tuis.*

Tob. 4. AVDI, fili mi, verba oris mei, & ea in corde A tuo quaſi fundamentum conſtitue. Honorem habebis matri tuæ, omnibus diebus vitæ eius. Memor enim eſſe debes, quæ & quanta pericula paſſa ſit pro te, in vtero ſuo. Verba quidem ſunt iſta, Deus meus, Tobiæ monentis filium officij ſui erga matrem, propter rationes, & à lege tua, & à natura deſumtas: Tu verò Domine, qui B hanc legem dediſti, conſtat, quàm examuſſim quoque illam ſeruaris, erga ſuperbenedictam Virginem Mariam matrem tuam. Fuit ſiquidem illa verè tua ge- C nitrix mater honorificata, ob varias cauſas; ſed tu eam ſingulariter honoraſti: & nos tuo exemplo docuiſti, quomodo nobis etiam debeat mater eſſe honorificata; vt ſimiliter generationem in nobis ſpiritualem magni faciamus. Nemo ſiquidem facilè hanc gratiam, qua in nouam creaturam conuerſus eſt, amittit; niſi qui ignorato eius pretio, eamdem neglexerit; neque pro matre honorificata coluerit, vt debebat. *Eccli. 15.* Numquid ita teſtatur Scriptura? Qui timet Deum, faciet bona; & qui continens eſt iuſtitiæ, apprehendet illam, & obuiabit illi, quaſi Mater honorificata; & quaſi mulier à virginitate ſuſcipiet illum.

O Maria, magnum animarum noſtrarum ſolatium & ornamentum! quàm multis mirandiſque modis te matrem honorificatam prædicamus! Viuítne, qui tuam honorificentiam capiat, ſatíſve admiretur, nedum explicet; quâ te ſanctiſſima Trinitas dignata eſt, cùm in filij Dei Matrem elegit? Quis etiam honorem expendat pro meritis, quo te Deus affecit, quando

tres

MATER HONORIFICATA.

Aſtra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem,
At, decus es ſertis MATER HONORA tuis.

O moeder hoogh-ver-meerdt, deur haere vrucht verheuen!
Soo wordt elck-een ver-eert, deur syn goed heylich leuen.

Cette vierge reçoit grand honneur, d'eſtre mere;
Et l'honneur luy accroit, pour l'eſtre d'un tel pere.

tres Reges ad te ex Oriente destinauit, qui tum maiestate præsentiæ, tum reuerentiæ raritate, & pretiosorum munerum præstantiâ, Filium tuum, velut Salomonem in throno eburneo, in virgineo tuo sinu residentem, adorarunt? O Matrem mirificè quoque honoratam à Domino, quando Iesus, Filius Dei vnigenitus, atque tuus, singulari demissione tibi subditus fuit! Quis item te magno neget honore decoratam ab eodem fuisse, quando in nuptiis deficiente vino, te intercedente, aquam in vinum conuertit? quando in cruce pendens dilecto te discipulo Ioanni, virgo virginem virgini commendauit? quando te, quod piè credimus, primam omnium à Resurrectione visitauit? Et, quod caput est, quis honorificentiam explicet, quæ à toto tibi cælorum palatio fuit impensa, quando in cælum assumta es, & à sanctissima Trinitate Regina cælorum coronata? Non ita matrem suam Bethsabeam Rex Salomon honorauit, quando surrexit in occursum eius, adorauitque eam, & sedit super thronum suum, positusque est thronus matri Regis; quæ sedit à dextris eius, dixitque ei Rex; Pete mater mea; neque enim fas est, vt auertam faciem tuam.

D — *3. Reg. 2.*

Numquid etiam Mater es honorificata, Maria, plusquam mulier illa sapiens in Abela, & plusquam ciuitas ipsa, quam illa tamquam singularem Sapientiæ sedem, atque indagandæ veritatis asylum charamque matrem Israel appellabat?

E — *2. Reg. 20.*

An non etiam Mater es honorificata, præ Machabæorum matre, quam sacrum eloquium matrem supra modum mirabilem, & bonorum memoriâ dignam, non citra pręgnantes rationes commemorat? Quæ fortiter repleta sapientiâ, & femineæ cogitationi masculum animum inserens, filios suos ad constantiam in tormentis hortabatur.

F — *2. Mac. 7.*

Vbinam es nunc, ô anima mea; vbi filij Adam & Euæ; filij hominum graui corde? filij iam matris Ecclesiæ, Christi fratres & coheredes; filij matris hono-

rificatæ Mariæ? Venite,veneremur,& honorificemus
Ps. 112 Matrem noſtram,Matrem filiorum lætantem.Neque paruum illum eſſe honorem exiſtimemus, quem nobis ipſi conciliamus; dum illam nobis honorare conceditur, in cuius honore & veneratione gaudent Angeli, exultant Archangeli, & magno ſibi ducunt honori, eam collaudare & honorificare poſſe, quam Deus in Matrem ſuam elegit, & ipſorum Reginam conſtituit. G

Salomonem igitur imitemur, matrem ſuam laudantem, & mirandis encomijs extollentem; atque in Diuæ Matris Mariæ præconium exultantes, cum
Pro. 31 ipſo dicamus & canamus omnes; Mulierem fortem quis inueniet? procul & de vltimis finibus pretium eius. Nobilis in portis vir eius, cùm ſederit cum Senatoribus terræ. Vir eius inquam: quia, quòd virum non cognouit, Vir eius, filius eius; quem vt virum circumdedit, quando virgineo vteri thalamo, ſponſum humani generis factum,complexa eſt.

Venite puſillanimes, & confortamini; venite indecores & inhonori;atque in hac Matre veſtra honorificata gloriamini, & armamini; quia fortitudo & decor indumentum eius. Accinxit fortitudine lumbos ſuos, vt vos omnes lateri eius inhærentes, indumentoque eius vt clypeo potectos, fortes efficiat, & caſtitate honorabiles.

O quàm tu quoque,anima mea,Mater honorificata cenſeberis, ſi tituli iſtius animata fragrantia, patronam hãc tuam imitari ſtudueris! Conſidera tantiſper tui generis vilitatem; atque ita te humilitatis præſidio munies. Felicitatem quoque tuæ dignitatis attende; & debitæ gratitudinis numquam obliuiſceris. Parua ſis in oculis tuis, quia vilis fuiſti & ſterilis; ſed magna ſit laus eius in ore tuo, qui reſpexit vilitatem & humilitatem tuam; & fecit tibi magna, qui potens eſt. Fructus ſalutaris & vitæ nouæ te matrem effecit; bonæque educationis, & profectus in melius,
ſpes

ſpes cælo promittitur. Tu tantùm tuo non deſis officio, atque aſſiduè cum Manue à Matre Maria, tamquam ab Angelo edocta, explores, quid debeas facere de puero, qui tibi natus & datus eſt; vt hîc, & poſteà in terra viuentium, mater efficiaris honorificata.

Te igitur ſancta Dei genitrix ſingulariter deprecor, vt illud mihi gratiæ à dilecto tuo filio Saluatore noſtro impetrare non tenuas; quo & in eius amore, & in tuo cultu deuotè merear perdurare: iuxta diuini decreti condictum; vt omnes honorificent filium, ſicut honorificant patrem, addo autem, & matrem: qui ſecùs fecerint, erunt ignobiles. *Ioan. 5.*

Oratio.

DEus, qui nos patrem & matrem honorare præcepiſti, gratiam tuam noſtris infunde pectoribus, vt & Matrem honorificatam Vnigeniti tui Mariam, ſedula deuotione colamus, & eius meritis in omni morum atque animorum honeſtate viuentes, tibi ſincerè placeamus. Amen.

IN VII. TITVLOS NVTRITIOS ARGVMENTVM.

QVOD nascitur, pascitur; omnísque suum vitæ victum deposcit. Itaque, nunc opportunè sequuntur septem D. Virginis tituli, qui nobis A *ea suppeditent, quæ ad pastum spiritualem tam beati fœtus pertineant. Neque solummodò hîc imitationi nobis Mater Dei vel exemplo nudo futura est, quæ Redemtorem nostrum vbere de cælo pleno lactauit; verum etiam eius intercessione atque auxilio, hoc ipsum quod speramus, sumus à Domino obtenturi. Eóque gratiora nobis* B *hæc esse oportet, quòd alimenta & medicamenta sint: totúmque in hoc concluditur, quod dicit quidam; Cibus* S.Bern. *meus Christus est, & ego eius. Quemadmodum igitur in præcedentibus septem Deiparæ Virginis titulis, materni officij dignitatem agnouimus; ita in proximè sequentibus, noui fœtus educationem & enutritionem consideremus. Qui se namque Regiæ prolis matrem nouit; & se pro tali gerit, & debitam regalis filij curam habet, vt æquum est.*

8. LIGNVM VITÆ.

O felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Christum in me fœtu pasce benigna tuo.

Pro. 3. LIgnum vitæ est his, qui apprehenderint eam: & qui tenuerit eam, beatus. Quid retribuam tibi Domine Deus, pro omnibus quæ retribuisti mihi? Sterilis eram, & fœcundasti me: quique dederas velle, perficere quoque largitus es. Vitam & misericor- C diam tribuisti mihi: & de fructu vteri mei bonique conceptus, dedisti mihi filium in sinu meo; felix nimi-

LIGNVM VITÆ.

O felix arbor; vitæ immortalis alumna!
Chriſtum in me foetu paſce benigna tuo.

Dat-men de nieuwe vrucht met nutte ſpyſe voede,
Op dat-ſy t'leuend licht, deur t'hout des leuends hoede.

Arbre, puis que ton fruit eſt le vray fruict de vie;
Fay qu'en moy Iesu-Chriſt par toy ſe viuifie.

nimirum ſanctæ tibique placentis vitæ principium: & iam ambulat mecum puer meus, vt ſeruiat tibi in conſpectu tuo ſemper.

Nunc igitur munus maternum, in tam beata quoque prole nutrienda, eſt tibi obeundum, ô anima mea! Ad ſingularem itaque tuam patronam confugito, illamque pro ſolita ſua propitiatione ſollicita; vt illa te doceat & adiuuet educare, cuius exemplo atque A ope tam felix mater effecta es. Creaueras tu quidem Domine à principio Lignum vitæ, illudque in medio paradiſi poſueras; ſed longè præſtantius nobis, B non tantùm in viuifica tua Cruce, verumetiam in C ſacroſancta tua Matre dediſti. Et quidem ſapientia tua diuina lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam; & qui tenuerint, beati: ſed eximium atque admirabile iſtud mundi pereuntis ſolatium, ſancta inquam tua genitrix Virgo Maria, ſingulare eſt vitæ lignum fidelibus, perque tuam gratiam ad meliora ſemper nitentibus.

O admirandum vitæ lignum, in medio olim paradiſi plantatum! Sed, ô magis admirandum & præclarum vitæ præſidium & lignum, Maria in Eccleſiæ medio conſtituta! Lignum illud vitæ, vitarúmve, vitale quidem ac viuificum erat; quia miram vim & naturam habebat, non ſolùm ad vitam hominis conſeruandam, verumetiam perpetuandam, quodamque immortalitatis genere donandam: ſed tu, ô Virgo ſanctiſſima, Lignum vitæ es multò præſtantius, cuius fructus non modò viuentibus vitam in æternum conſeruare conſueuit, ſed & mortuos ad vitam æternam valet reſuſcitare. Nónne ſic iſtud ipſiuſmet ore teſtatum tenemus? Qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit viuet: & qui manducat me, ipſe viuet propter me. Lignum illud primogenium, ſcimus, non ſolùm vt aliæ arbores, naturalem humorem conſumtum ſuo fructu iuuabat & reſarciebat; verumetiam ſpecialiter eumdem redintegrabat, cunctaque

deperdita in ſolidum reſtaurabat: ſed tu, ô Maria, per fructum tuum non tantùm deperdita reſtituis, verumetiam abundanti cum fœnore gratiam & benedictionem accumulas, & numquam priùs habita collargiris.

Numquid igitur te ritè lignum vitæ concinimus in medio paradiſi conſtitutum, quando Dominus noſter Ieſus Chriſtus filius tuus ſalutem operatus eſt in medio terræ? Nónne te velut amœnitatibus cæleſtibus delicijſque diuinis circumfuſam circumſeptamq́ue tota admiratur Eccleſia, quando virtus Altiſſimi obumbrauit tibi? Nónne benè lignum vitæ, quæ vitam nobis germinaſti? O benedictum fructum ventris tui! Vnica erat arbor illa in medio paradiſi; vnica quoque Crux illa viuifica, in qua mortua eſt vita; & tu pariter vnica es arbor, de qua meritò canamus; Nulla ſilua talem profert, fronde, flore, germine.

Pſ. 73.

Apprehendamus itaque, dilectiſſimi, Mariam, & beatiſſimis eius pedibus aduoluamur; vt ſit nobis lignum vitæ, cuius fructu viuifico, nouum ſemper vitæ ſanctæ vigorem aſſequamur; cuiuſque exemplis ceu folijs tegamur, ne nudi ſimus. Te igitur, ô virgo diuina, ſincero cordis affectu, pioq́ue cultu, & ſedula tuarum virtutum imitatione, complectimur, ac fideli te charitatis nexu tenemus: vt ſis nobis lignum vitæ, & per te tuumq́ue fructum viuificum, nos cum fructu noſtro ſpirituali vitæ purioris, beati reddamur.

D

O quàm id nobis fideliter, feliciter, & dulciter accidit, quando non ſolùm per veram abſolutionem nobis vitæ ſpiritus & gratia datur; ſed præſertim quãdo de fructu tuo ſaluifico, in medio Eccleſię Sanctorumq́ue communione participamus! O ſanctam cæleſtemq́ue eiuſmodi diuini pueruli Ieſu, ſpiritualis videlicet hominis educationem! Tu, Virgo caſtiſſima, ab Angelis in templo enutrita cenſeris; nec mirum, qui & Chriſtum in deſerto aluerint: tuq́ue illum adhuc

adhuc paruulum vbere de cælo pleno nutriſti: & nos quoque tuis exemplis edocti & adiuti præſidiis, hanc noſtram nouæ vitæ prolem, cæleſti & euangelico paſtu enutrire ſtudebimus: verbo vitæ, piis deſideriis, ſanctis inſpirationibus, atque excellentiſſimo fructu ſacroſanctorum Sacramentorum; per quæ, velut Eccleſiæ vbera, cæleſtis dulcedinis, & Angelici nectaris guſtum ſuccumque exſugemus. Tu interim, ô Regina cælorum, ligni vitæ, velut ſceptri regalis ſalutem aſſerentis, præſidium nobis ſemper tuo interuentu procura propitium.

E

Oratio.

P*Rætende, miſericors Deus, fidelibus tuis dextram cæleſtis auxilij; vt quæ prognata ſunt nobis vitæ perfectioris initia nutrias; & meritis beatæ Mariæ nutrita cuſtodias. Amen.*

9. VENA VITÆ.

Plaga, ſitis, morbi, procul hinc exeſte; ſcaturit
Plena ſaporatis vena ſalutis aquis.

Iudic. 13.

QVID debemus, ô Maria, facere de puero, qui natus eſt nobis? Quid, ô anima mea, præter iam audita, ac beatiſſimæ Dei genitricis exemplo & interuentu, vt ſperamus, obtenta; iam agendum nobis incumbit, in bona nouæ vitæ ceu prolis educatione? De vena vitæ ſumendum eſt, quo ſubinde refocilletur, ac benigniſſimæ noſtræ Patronæ inſtinctu atque imitatione, vitam hinc gratiæ & æternæ felicitatis haurire debemus.

Numquid Domine, quemadmodum homini cibum in paradiſo ne eſuriret conceſſeras, ita dediſti & potum ne ſitiret? Sine dubio, nam vtrumque humanæ vitæ æquè erat neceſſarium. Ergo, poſt lignum vitæ Vena vitæ ſequatur, atque vtroque hoc beneficio in diua Virgine Maria fruamur. Audio quod A dicis Sapiens; Vena vitæ, os iuſti. Concedo, ſed inficiari non poteris, quin multò præſtantius, Vena vitæ vterus caſtiſſimæ cæleſtiſque Virginis Dei Matris Mariæ. Nónne fons vitæ Chriſtus, qui in nobis quo- B que fons ſaliens in vitam æternam fieri poteſt, ſi nouerimus donum Dei, dignatique fuerimus guſtare, quis eſt, & quàm ſuauis eſt Dominus? Numquid Samaritanæ illi; nobiſque in illa, promiſit hanc gra- C tiam? Et vnde quæſo fons iſte manauit? vnde profluxit hæc aqua viuifica? Nónne venam ſcimus? ánne ſcaturiginem ignoramus? Numquid nouimus Mariam, Ieſu Domini noſtri Matrem?

Pro. 10

O Venam vitæ! ô excellentem titulum! ô gratiam ſingularem! ô ſpeciale ſolatium animarum, in hac valle lacrymarum languentium! ô refrigerium & refo-

9. VENA VITÆ.

Plaga, ſitis, morbi, procul hinc exeſte; ſcaturit
Plena ſaporatis vena ſalutis aquis.

Gheeft dat kleyn kindt vor dranck; en laeft, dat in u leeft:
Hier-toe u Godt tot danck, een leuende ader gheeft.

Retirés-vous bien loin, ſoif, langueur, maladie:
Car, a noſtre beſoin, sourd la veine de vie.

refocillationem paruulorum,alioqui præ ſitis ariditate in plateis morientium! Adhæret lingua lactentis non raro ad palatum eius in ſiti; præ ſpiritus ariditate, veræque deuotionis defectu, cui malo præſentiſſimum hæc Vena vitæ remedium eſt. *Thre.4*

D Te igitur, ô Maria, peculiari cordis affectu complectimur, quæ arenti mundo tam almam humilitatis tuæ prærogatiuâ gratiam apud Deum inueniſti, tamque vberem ſitienti populo, in hoc mundi deſerto potum dediſti. Non recedet eapropter laus tua de ore hominum, & nomen tuum futurum eſt honorabile in æternas generationes. Miramur? admiremur. Quanta namque eſt illa celebritas, nominiſ-E que immortalitas quam Ana in Sacris eloquiis hoc modo eſt conſecutus; Iſte eſt Ana, qui inuenit aquas calidas in ſolitudine, cùm paſceret aſinas Sebeon patris ſui. *Gen.36*

Magnum reuerà ſtupendumque myſterium; ego autem dico in peccatore & pœnitentia. Quid namque aliud Ana quàm gratiam ſonat, Sebeon autem peccati tumorem ſiue inflationem? Syriacè, tinctum ſiue intinctum ſignificat. Numquid in hac vmbra videmus, quomodo Chriſtianus poſt baptiſmum in peccata delapſus, per pœnitentiam, cordis carniſque confoſſionem, inuenit aquas calidas, lacrymas ſcilicet; dum in hoc mundi ſtatuſque mali deſerto, triſtique ſolitudine, quærit animas velut aſinas patris ſui, deperditas? Magni profectò momenti negotium: nam vt quemdam teſtantem audio; Fit plerumque gratior Deo, amore ardens vita poſt culpam, quàm in ſecuritate torpens innocentia. Numquid pœnitentia quoque eſt vnum ex perfectis donis deſcendentibus à Patre luminum?

Magna, miranda, & laude digniſſima ſunt hæc quidem, vti dixi: ſed, quid obſecro aqua pœnitentiæ, F calidarumque lacrymarum profluuium prodeſſe poſſit, abſque vitæ venæ fluento? Nónne figuratum illud

Exo.15 in filijs Iſrael olim obſeruamus? Illi ſiquidem cùm tribus diebus per ſolitudinem ambulaſſent, neque aquam inuenirent, veniebant in Mara; nec poterant bibere aquas de Mara, eò quòd eſſent amaræ. Et murmurauit populus contra Moyſen, dicens; Quid bibemus? At ille clamauit ad Dominum; qui oſtendit ei lignum; quod cùm miſiſſet in aquas, in dulcedinem verſæ ſunt. Numquid hîc videmus, triduum pœnitentiæ inueniſſe aquas amaras, ſalſas lacrymas, quas lignum vitæ, crux Chriſti, fructuſque ligni vitæ vertit in dulcedinem? An non huius tibi conuerſionis aquæ & nouæ efficaciæ Dauid, Petrus, Paulus, Zachæus, Matthæus, Magdalena, aliique innumeri, locupletiſſimi teſtes ſufficiunt?

Verùm, quid iſtud quoque ad Venam ipſam vitæ Mariam, ex qua tantæ dulcedinis vis emanauit; quæ vita & dulcedo eſt noſtra? quæque quantò magis hauritur, tantò magis excreſcit, & fluit abundantiùs? quæ non modò pœnitentibus calidas lacrymarum aquas in dulces conuertit; verumetiam iuſtis Deumque timentibus amœniſſima gratiarum conſolationiſque fluenta ſuppeditat?

Ier.2. Obſtupeſcite eapropter cæli ſuper hoc, & portæ eius deſolamini vehementer, dicit Dominus. Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas.

Attendite, mundi amatores, Dei dona per beatiſſimam Virginem Mariam conceſſa ſpernentes; videte an non vos ipſi vobis tali facto viam & portam cæli deſolatis, veſtroque æterno exitio inuiam redditis. Timete, ne idcircò ſatanicus Holofernes iuſto Dei iudicio, aquæductum veſtrum, per quem fons diuinæ gratiæ in veſtram ciuitatem influit, intercîdat: dum Venam hanc vitæ Mariam, fontis gratiæ & vitæ matrem non veneramini. Timete, inquam, ſi ſapitis, & tempus gratiæ, pluuiæ voluntariæ quam tam

Iudith 7.

benignè

benignè piiſſimus ſegregauit hereditati ſuæ, tamq́ue cæleſtis irrorationis occaſionem nolite negligere. Atque neſcitis? Aquæductus eſt ipſamet Virgo, cuius ſummitas cælos tangit, immò etiam tranſſcendit; vt fontem illum aquarum, quæ ſuper cælos ſunt, contingere poſſit, illiuſque fluenta ſuaui decurſu ad terram deriuare. Natus eſt fons, & vſque ad nos peruenit; & per Dei matrem, quaſi per venam venit. Teneamus venam, & veniam inueniemus: teneamus eam; quia G tam diuina ac limpida lympha fruentes, refocillabimur, mundabimur, ſemimortui curabimur; immò mortui reuiuiſcemus: quia Vena vitæ viua & viuifica eſt.

Oratio.

DEus, cuius miſericordiæ fons eſt inexhauſtus, & bonitatis infinitus theſaurus; pectoribus noſtris rorem tuæ pietatis infunde; vt dilecti Filij tui genitrice Maria intercedente, ſemper in tuæ gratiæ participatione viuamus. Amen.

10. NAVIS INSTITORIS.

Absque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat sæcula longa fames.

Thr. 4. & 2.

PARVVLI petierunt panem, & non erat qui frangeret eis: matribus suis dixerunt; Vbi est triticum & vinum? cùm deficerent quasi vulnerati in plateis ciuitatis, cùm exhalarent animas suas, in sinu matrum suarum. O miserandam antiquæ seruilisque generationis inediam, qua ne tantum alimoniæ cælestis suppetebat, quo conceptos productosque ex se fœtus spirituales aliquousque educarent! O beatos oculos, qui vident A quæ nos videmus; ac felix sæculum, quo nauis Institoris, de longè portans panem, ad oras nostras, omni alioquin solatio destitutas, feliciter appulit!

Gaude mater, gaude proles, gaudete quæcumque nutricis vel baiulæ officio iuréve fungimini. Ecce, ecce, quàm vobis rerum ad victum pastumque necessariarum abundans copia in sacrosancta Virgine B Dei matre Maria, conceditur! Lignum vitæ fructumque ipsius, ac Venam vitæ per illam atque in illa gustauimus; iamque per eius vbera de cælo plena suximus omnem dulcedinem, per quam cælestia dona ad nos sunt deriuata. Verùm, vt varium est paruulorum nutrimentum, tandemque pane vesci assuescunt; ita nunc in eadem hac nostra Patrona, solidioris quoque alimenti substantiã admiremur, & exultantes epulantesq; sumamus. Panẽ hîc habes? fauus quoque mellis in proximo est, vt tibi apponatur.

Exulta, filia Sion, exulta anima mea, & in splendore vultus dilecti tui vescere pane tuo. En, Nauis Institoris, de longè portans panem, felicibus ventis appulsa est; & ipsa tota tibi perlustranda, & per singulas partes summa cum admiratione gratiarumque actione contemplanda. Sed quid dicas, si hæc ipsa tantæ laudis in Dei Matre lustratio, tibi cibus & potus sit, magnumq;

Abſque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat ſæcula longa fames.

Siet hier Godts goedheit groot, in Maria ons ghegheuen,
Als meer-schip vol van broodt, brocht-sy ons voort het leuen.

Une eternelle faim estoit a noſtre porte,
Quand cette nef le pain de vie nous apporte.

gnumq; fiat in ſpirituali tua nutritione augmentum? Delectabit animum, vires augebit, & ſolidarum tibi conferet incrementa virtutum.

O Maria, quàm te mirabilem prædicamus! quàm ſingularem & raram gratiarum inuentricem! quàm prudentem, fortem, & conſtantem Heroinam in aſſecurando ſalutis noſtræ negotio! negotiatione pęnè dixeram. Et quídni dicam? In figura ſiquidem tui, iam ante tot ſæcula, Salomon matrem ſuam exquiſitis extollens elogijs, Facta eſt (inquit) quaſi Nauis Inſtitoris, dę longè portans panem. O diuinum encomium, ô rarum inuentum, ô diuinam erga genus humanum iam inedia moriens miſericordiam! O nauis, ô panis, ô inſtitor, ô puppis, ô prora, ô velum, ô venti, ô portus, ad quem appuliſti! Liceat, ô Deipara Virgo Maria, tibi laudi, nobis voluptati ac ſaluti, ſingula in te tam optatæ nauis armamenta partéſque percurrere, atque ex ſingulis vt certis notis certò colligere, fidemque facere, te hanc eſſe nauem, panem nobis è cælo portantem; quam non in ſpiritu vehementi contriuit Dominus, ſed in Spiritu ſancto ac leni, tamquam Inſtitor cæleſtis, aduexit.

Pro. 13

✝

Sed, quid primùm agemus? formámne, vel partes, atque armamenta, vſum, vectorémque ſpectabimus, vel ipſum panem de longè tranſuectum conſiderabimus? Cuncta per ordinem: & quoad nauem ipſam, ſingula in te quàm optimè quadrare dignoſcentur, ô ſalutis noſtræ digniſſima reparatrix! Si formam totius vaſis attendimus; ſicut nauis ſubtus clauſa, ſupernè aperta, antè & retrò anguſtior & in medio lata; nónne ita tibi à parte terrenarum rerum cor clauſum, & ad cæleſtia apertum habebas? Numquid in initio & fine vitæ tuæ ſolicitior tibi, & nati filij, & orbatorum patre diſcipulorum cura incubuit, magiſque quàm intermedio vitæ temporiſque decurſu coarctabat? Numquid ex malo quoque, te nauem hanc eſſe cognoſcimus, taliter à Propheta deſcriptam?

C D E

Cedrum

Ezε.27 Cedrum de Libano tulerunt, vt facerent tibi malum. Malus huius nauis, nónne & Christus fuit, non tantùm si sublimitatē ipsius in cedro spectemus, verùm etiam incorruptibilem qualitatem? Numquid & fructus vtriusque consentiunt? Poma siquidem cedrina, quadam sui parte sunt dulcia, quadam acerba, in reliqua verò sui parte inter vtrumque medij saporis existunt. Quid vetet, ista in tribus Christi naturis partibusque primarijs obseruare? Nónne Diuinitas dulcissima est, caro autem in vita & passione amaritudine plena; anima verò, partim dolore repleta, in quantum suæ naturæ relicta patiebatur; partim verò plena dulcedine, in quantum Diuinitate fruebatur? Sed, quid si proram huius nauis, puppimq́ue conspexeris, Christiane? quid non admirandæ consolationis ex beatæ Mariæ primordijs atque honorifico vitæ fine recolliges, quo diuinum in ipsa mysterium, quanta quanta est, admireris? dicasq́ue exultabundus; O Diuinæ bonitatis, sapientiæ, & potentiæ incomprehensibile argumentum! Vis autem velum attendere? obstupesce. Numquid hic est Christus appensus cruci? F

Ezε.27 Audi Prophetam, & veritatem agnosce. Byssus varia de Ægypto, texta est tibi in velum. Nónne pictum quoque istud fuit? Candore puritatis in carne, rubore charitatis in anima, & aureo colore in Diuinitate. Iam ad merces ipsas ascendamus, charissimi, & eis locupletemur ad salutem; atque hinc quoque nauem G hanc nostram agnoscamus; in cuius laudem maiori de causa, quàm de cruce concinimus; Sola digna tu fuisti ferre sæcli pretium.

O virtutes eximiæ, ô gratiæ singulares, ô nostrarum animarum solatia! sed inter omnia, ô panis angelice, de cælis allate! Tu Christe, panis hîc Angelorum, tu institor nauis huius admirandæ; & spiritus tuus super mel ducis, carbasi huius amplitudinem cælesti cum castimonia mirificè imprægnauit. Vereq́ue de longè te nobis panem apportauit, quæ te de summis cælo-

cælorum,& ſinu Patris,in virgineum ſuum ſinum accepit. Sed ipſa quoque nauis de longè veniens,procul & de vltimis finibus;quæ benedicta ſuper omnes mulieres, vas fuit admirabile opus Excelſi: quæ nec primam ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem. Nam, à ſæculo non eſt auditum; vt eadem ſimul & virgo eſſet & mater.

O Mater alma! propera, & pane tuo de cælis allato famelicos ſatia. In vniuerſo ſiquidem orbe intolerabilis fames præualuit; & panis mundi leuiſſimus eſt, inanis, & amarus; puluis panis eius. O mundani, ô inopes, ô famelici & eſurientes! Accurrite, feſtinate; quare negligitis? Videtis quòd triticum venumdetur in Ægypto, quòd panis cæli venit in mundo. Ite ad Ioſeph,quem Deus Pater vt iuſtum,ſanctum,ac prudentem nauis huius de cælo panem portantis, vt ſui granarij promum condum conſtituit, incorruptumque cuſtodem delegauit.

O pietatem diuinam! ô prudentiam incomprehenH ſam, cuius inſtinctu, exiguo ligno credunt homines *Sap. 14* animas ſuas; & tranſeuntes mare per ratem, liberati I ſunt. O raram humilitatis efficaciam! ô arcæ Marianæ, ſanctæque Eccleſiæ ſalutare myſterium! Valeant naues Tharſis, & mundanæ rates, poma portantes, quæ odorem eorum vtcumque referentes, nihil de ſubſtantia retinent. Tibi adhæremus, ô Maria, quæ K panem Angelorum verum ac ſuperſubſtantialem, vteri tui genuinum fructum, nobis protuliſti: quem qui manducat, vitam æternam poſſidebit, atque adeò in ſemetipſo habebit.

Oratio.

DA nobis, quæſumus Domine, vt ſacroſancta ſalutis noſtræ myſteria frequentantes, beatæ Mariæ meritis, & in tuo ſemper amore creſcamus, & angelico pane vegetati, nouum in dies veræ ſumamus pietatis augmentum. Amen.

11. FAVVS DISTILLANS.

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

Pro. 24 COMEDE fili mi mel, quia bonum eſt; & fauum dulciſſimum gutturi tuo. Sic & doctrina ſapientiæ animæ tuæ. O factum benè! Gratiæ tibi immortales Deus immortalis, quòd pani per Nauem inſtitoris de longè portato, pani inquam angelico, fauum quoque mellis adiicias, puero qui nobis natus eſt, educando. O dulce nutrimentum, ô ſalutare prolis ſpiritualis edulium, per quod in vitæ nouitate creſcamus, & interioris hominis robur in dies ſingulos augeatur!

Nu. 11 *Exo. 16* *Pro. 25* Numquid & manna, ſaporis erat panis oleati; & quod pueris magis acceptum eſt, guſtus eius, quaſi ſimilæ cum melle? Mel inueniſti, ô anima mea, comedat puer inde, quantum ſufficit, ne ſatiatus euomat illud.

Gratiæ tibi, dulciſſima Virgo Maria, quæ dulcedinis tuæ præſtantiâ, mundi totius acerbitatem & amaritudinem dulcoraſti: quæ doctrinam ſapientiæ diuinæ nobis corporaliter genuiſti, per quam, infatuatam generis humani maſſam mirabiliter ſapore diuino imbuiſti. Accingimini, accingimini, lugentes & cōtriſtati mortales, quorum ventres veteris noxæ cruditate ſunt amaricati. Veni noua ſæculi renouati proſapia, & accepti temporis ſoboles; vt nati feliciter, felici quoque paſtu fruamini. En, mellis fauus apponitur, quem tibi mira liberalitate Maria produxit.

O temporis gratiæ, nouiq́ue Teſtamenti fœcunditatem! O cæli Deiq́ue in miſeros mortales clementiam, atque abundantem benignitatem! Verè, cæli melliflui facti ſunt, & montes ſtillarunt dulcedinem. A

Iona-

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

Dat vns de bitterheit des Werelds niet en doode;
Is Maria vns bereydt, als honichraet van noode.

Si du monde le fiel cause de l'amertume;
A ce bournal de miel; qui toute la consume.

Ionathas olim virgæ ſummitatem extendit, quam habebat in manu ſua, & intinxit in fauum mellis; & conuertit manum ſuam ad os ſuum, & illuminati ſunt oculi eius. Heu, parcam diuinæ dulcedinis in antiquo Teſtamento libationem! ô mirandam tamen tam exilis beneficij præſtantiam; qua pauxillo mellis in extremitate virgæ guſtato, viſus guſtantis noua claritate illuſtratur! Numquid hoc ſpecimen fecit, ſpemq́ue dedit, plenæ mentium illuminationis futuræ, quando temporis plenitudo veniſſet? Mel diuini dulcoris & gratiæ modica tantùm intinctione virgæ guſtabant, mel lambendo ſolummodò de petra ſugebant antiqui illius ſæculi filij, exaſperantis illius matris ſynagogæ: ſed longè aliud de fauo noui Teſtamenti futurum iam in ſuo modulo præguſtabant.

1. *Reg.* 14.

Auditis, amantes animæ, quid dicat ſponſus dilectus veſter, de Eccleſia ſponſa, eademq́ue operâ, de beatiſſima ſua genitrice Maria, gratiâ plenâ? Fauus diſtillans labia tua, ſponſa. O Domine, quid hoc rei eſt? Si labia fauus, quid igitur ipſius os, genæ, oculi, caput, virgineus ille maternuſque vterus, & denique quid ipſa tota? Siq́ue fauus diſtillans eſt; ergo melle refertus, plenus, turgens, abundans: ergo dulcis, amabilis, delectabilis, profluus & gratioſus.

Can. 4.

Labia tua, ô Moyſes, fauus non erant, nam plus amaritudinis habebant, quàm dulcedinis. Habebas, teſte teipſo, vocem exilem; & linguæ eras impeditioris; legiſque amaritudo erat notiſſima, quando oculus pro oculo, & dens pro dente iubebatur rependi. Neque, ô Moyſes, diſtillans eras, ſed aridus & ſaxeus, veloq; abſconditus, quadrans cum tuis lapideis tabulis, in quibus tamen reuerà erat abſconditum diuinæ legis arcanum, eiuſque ſubſtantiæ dulcedo concluſa, quam verè ex hac petra velut mel ſugere populi illi cogebantur. Sed vos, ô Iudæi, vt ſaxea corda gerebatis, cum tota veſtra ſynagoga; ita in Moyſe, & pe-

Deut. 32.

tra, tabuliſque lapideis, ariditas & durities veſtra rectè fuit adumbrata.

Non tu ſic, ô Ieruſalem noua! ô Eccleſia gentium! ô virgo Sion, vita, dulcedo, & ſpes noſtra, Maria! Fauus diſtillans, Eccleſiæ labia, Apoſtoli, prædicatores, doctores, ceterique tuorum myſteriorum præcones, rectores, paſtores, prælati: qui fauus mellis ſuis ſubditis eſſe debent amoris dulcedine, & quidem diſtillans affabilitate liberali ſuarum gratiarum ſuique totius communicatione, tamquam omnibus omnia facti, vt omnes lucrentur. Labia verò tua fauus diſtillans, ô Maria, decor humilitatis, ſermonis prudentia, modeſtia vultus, & totius denique habitus tui gratia, quâ gratiam in oculis Domini reperiſti.

Iudic. 14. Mel, parum mellitum, & parcum, veteris Teſtamenti, ex labiis & faucibus leonis collectum erat, Samſone teſte, ac rei latentis exemplo; at poſtquam tu, ô Virgo ſanctiſſima, gratiam mellitæ dulcedinis apud Altiſſimum inueniſti; facta es tu verè fauus diſtillans in labiis tuis; præſertim, quando verba illa melliflua, totius mundi ſolatio, protuliſti; Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Sed, numquid ampliùs, modoque adhuc magis eximio fauus diſtillans effecta es? Omnino: quando obſecro? Tunc omnium maximè, quando dulcem Ieſum Redemtorem noſtrum, quaſi fauum de fauo peperiſti. Numquid enim fauus, & mel in cera, Chriſti diuinitas in humanitate? C

Quid vobis videtur, ô ſapientes, ô ſpeculatiui, ô Oedipi? Ænigma, ſi poteſtis, diſſoluite. Numquid tunc verè de comedente exiuit cibus, & de forti dulcedo? Numquid verè Maria, nobis terra promiſſionis effecta eſt, quæ lacte & melle manauit? Gaudeamus de inuento fauo; de terra benedicta, & promiſſa, & obtenta: de monte ſtillante dulcedinem, & colle fluente lacte & melle. D

At videte, mundani, voluptuarij; ne gratiam Dei

in

in vanum recipientes tamquam inutiles & abortiui proiiciamini. Ne anima ſaturata, ſibi plena, ſibi placens conculcet fauum; ſed ſuæ potiùs miſeriæ conſcia, ſitiens & eſuriens, etiam amarum (quod à percutiente ſananteque patris manu pati contigerit, ne cùm hoc mundo damnetur) pro dulci habeat, & dulcedinis ipſius ac gratiæ copiam, pro cæleſti nectare & ambroſia reputet. *Pro. 27*

Ita tu te geras, ſi ſapis, ô anima mea, paupercula, & omnium indiga: ſis humilis & paruula in oculis tuis, & Dei dona tibi per diuam Virginem Dilecti tui matrem conceſſa, magni ſemper facias, & grato animo perfruaris; vt quod in te, & ex te natum eſt, vitæ ſanctæ propoſitum & cœptum, magis ac magis hoc tam ſalutari mellis edulio adoleſcat in virum perfectum: tuque omnia tua cogitata, dicta, & facta iuxta diuinæ voluntatis placitum, proximique vtilitatem, componendo, fauus aliquando diſtillans eſſe reperiaris, Deo & hominibus grata.

Oratio.

Propitiare, quæſumus Domine, piis ſupplicum precibus ac votis; vt amoris tui dulcedine delibuti, & vitare queamus, quod guſtatum adfert mortem, & beata Maria patrocinante, ſupernæ benedictionis gratiam acquiramus, vt gloriam felicitatis æternæ mereamur. Amen.

12. FONS SIGNATVS.

Non temeranda sacrum claudunt signacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

Gen.21 SVRGE, tolle puerum, & tene manum illius; quia in gentem magnam faciam eum. A Aperuitque oculos eius Deus, quæ videns puteum aquæ, abiit, & impleuit vtrem, deditque puero bibere. Numquid hoc de Agar, ancilla Abrahæ dicitur; quæ, consumtâ aquâ in vtre, puerum abiecit subter vnam arborem, & è regione illius procul sedit, ne puerum præ sitis ariditate morientem videret? Si tantam geris Domine, tam supinæ negligentisque matris, pro filij periclitantis incolumitate sollicitudinem, quid non es facturus in studiosæ fidelisque matris gratiam, vt ipsi in sanctæ spiritualisque prolis educatione succurras?

Veni itaque, ô anima mea, & singulari beatæ Mariæ virginis fauore adiuti, præstantem hunc ipsius titulum, hunc in finem internæ deuotionis indagine perscrutemur, vt & fontis huius fluentis vtamur, & ipsi quoque certo quodam modo fons signatus effici mereamur. Numquid audimus sponsum in hunc Cant.4 modum de ipsa loquentem; Hortus conclusus, fons signatus, soror mea, sponsa? Velut hortum conclusum aliàs expendemus, nunc vt fontem signatum te ô virgo Maria contemplabimur. Nónne rectè fons signatus appellaris, quæ aquam viuam fontemque ipsum vitæ produxisti, sine vlla tamen orificij fontis apertione?

Videte, ô dilecti deuotique Deiparæ virginis amatores & cultores, qualem, quantamque Heroinam, vniuersæ felicitatis auctricem colatis, quam vobis in Domi-

FONS SIGNATVS.

Non temeranda, sacrum claudunt signacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

Weest suyuer, wel bewaert, met gratie vuer-goten,
Als die maeght, die Godt baert, als een fonteyn be-sloten.

Dieu de son sacré seau, signa cette fontaine,
Pour en afranchir l'eau, de la tourbe vilaine.

Dominam ac patronam elegiſtis ! Eia, bonâ veſtrâ
B ſorte lætamini. Hæc eſt enim illa benedicta paradiſi terra, de qua ſic in ſacrę Scripturæ principio legimus; Fons aſcendebat de terra, irrigans vniuerſam ſuperficiem terræ. Verè hic locus, de quo fons ille debebat aſcendere, qui vniuerſam terræ ſuperficiem irrigaret, ſuperbenedictus ſcilicet Virginis vterus, ex quo fons viuus, Chriſtus aſcendit, mundum vniuerſum ſua gratia rigaturus. *Gen. 2.*

C Numquid fons iſte quoque in quatuor diuiſus eſt capita, quando Dominus ac Redemtor noſter, matris Mariæ Vnigenitus, quatuor maximis in nos beneficiis influxit? Quæris, ô Chriſtiane, diſcipule Domini, myſteriorum amator, quænam hæc fuerint fluminum gratiæ capita? Creationem in primis attende, recreationem expende, conſidera iuſtificationem, & quartò glorificationem ex hoc fonte manantem contemplare. O quàm amœnè, quàm lætanter, atque inſuper quàm vbertim fluit; quamque copio-
D ſa apud Dominum noſtrum reperitur redemtio! O quàm nunc verè paruus fons creuit in flumen maximum; & in aquas plurimas redundauit! *Eſther 11.*

O felix ſacra virgo Maria, terra fontem generans, & fons ipſa verè fontem vitæ producens! neque ſolùm quatuor his in filio tuo fluentis ſcaturiens; verumetiam in eodem tot quotidie fontes in vitam æternam ſalientes educens, quot fiunt verè fideles; quotquot renati fonte Baptiſmatis, per piæ vitæ decurſum, orationibus, meditationibus, bonis ſuſpiriis & votis, ac potiſſimùm ardenti amore, ac charitatis operibus, mente & ſpiritu cæleſtibus inſeruntur: hauriunt, potant, inebriantur; vt inſtar conchæ ſemper ſibi repleti, proximis quoque per charitatem ad modum canalis & fontis ſint proflui; fons ſignatus ſibi, ſaliens aliis in commune æternæ vitæ compendinm.

Tu itaque, ô Domina, mater noſtra, tu noſtræ ſalu-

Isa. 58. tis inuentrix, tu Mater digniſſima noſtri Saluatoris, tu fons aquarum cuius non deficient aquæ. Sed quid? *Zach.* 13. num, quia Zacharias patentem hunc fontem vocat, (erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Ieruſalem) miraris mundane, terrena ſapiens & cæleſtium indigus, quonam pacto fontem eumdem ſignatum appellemus? Diſce itaque. Non ſolùm ſignatus fuit, quòd mater exiſtens Maria, virgo permanſerit; verumetiam, quòd ſingulari Dei prouidentia fuerit hic fons cuſtoditus, ne vllis huius ſæculi ſordibus ceu cœni colluuie ſordidaretur. Patens igitur, quia omnium vſibus fuit expoſitus, pauperis æquè ac diuitis: ſignatus verò, quia nulli pollutioni ſubiectus, nullis coinquinamentis expoſitus. Fœcunda igitur Mariæ virginitas, fons ſignatus eſt; qui aquam viuam nobis in Chriſto protulit, qui tamen virginitatis clauſtrum non reſerauit.

Nónne ita ſepulchrum tuum Domine ſignatum ſigilliſque munitum audiuimus, & tamen inuiolatâ ſepulchri clauſurâ poſt triduum rediuiuus exiſti? Quid ſi dixero, Matris tuæ Mariæ ſecretum, præter intemerati pudoris ſignaculum, etiam Angelorum cuſtodia fuiſſe munitum, quemadmodum monumentum tuum, præter ſignatum lapidem, etiam munitum fuit cuſtodibus? Age, virginalis epithalamij decantator; dic nobis Rex pacifice, quod in ſpe- *Cant.* 3 ciem ſuper huius cuſtodia thalami præuidiſti. En lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt, ex fortiſſimis Iſrael. Omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi. Satis, ſatis! ecce pluſquam Salomon hic, qui in te, diua Virgo, tamquam in ſole poſuit tabernaculum ſuum; & ex te, ſicut ſponſus egreſſus eſt de thalamo ſuo.

O benè ſignatum & cuſtoditum fontem, & mirè E patentem; quò nec manus, nec pes, nec oculus hominis, aut beſtiæ agri, acceſſum vnquam inuenit; quem neque volucres cæli, neque vllæ aëreæ poteſta-

tes

tes aliquo modo potuêre coinquinare; & cui virtutes omnes, dona cæleſtia vniuerſa, atque angelicæ poteſtates in tutelam fidam conceſſæ ſunt: qui tamen tam vniuerſo mortalium generi eſt in vſum atque vtilitatem expoſitus; vt non viuat, qui Mariæ patrocinium piè rogarit, & repulſam ſit paſſus.

Age igitur, ô anima mea, & ex hoc fonte ſic hauri, ſic te tuamque prolem pota, ſic in omni neceſſitate tam ſalutari lympha refocilla; vt tu quoque ipſius exemplo & auxilio, fons ſignatus euadas: ſcaturiens quidem in omne bonum, ſed clauſus & obſignatus ad omnes inſidias & incurſus inimici. Alioqui, cuſtodi teipſam ſollicitè, ne des aquæ tuæ exitum, nec modicum; nec mulieri nequam (corruptæ ſcilicet naturæ, prauæque voluntati) veniam prodeundi. *Eccli. 25.*

Oratio.

Animæ noſtræ, Domine, ſicut terra ſine aqua tibi; pietatem itaque tuam, beatæ Mariæ intercedentibus precibus ac meritis, imploramus, vt illas gratiæ tuæ fonte fæcundes, quatenus peccata noſtra dignè plangentes, & remiſſionem peccatorum te miſerante mereamur accipere, & tibi ſincero corde ſeruire. Amen.

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis sufficit vndas?
Ductus inexhausto tullius oceano.

Cant. 4

FONS hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. Verè, Domine Deus, magnam habet aqua gratiam: quòd ea quæ timemus in terris, amamus in aquis. Quæ noxia in terris, in aquis innoxia sunt; quam etiam vim habet aqua in Ecclesia tua. Ionam emendauit aqua, quem terrena deflexerant: psallebat in vtero ceti, qui mœrebat in terra. Petrus confessus in fluctibus, quem in terra negabat. Aquæ seruarunt, quem homines crucifixerunt. Sic adhuc quotidie admiranda salutaris aquæ præstantia, tum in præcipuis Sacramentis, quæ in aquarum substantia condidisti; tum in cælestibus multiformis tuæ gratiæ fluentis, per quæ fideles tuos in Ecclesia tua fœcundas, & iuxta suam vnumquemque sitim ac desiderium refocillas & potas.

Sed, ô singularem aquarum viuentium thesaurum, quem nobis in sacrosancta dilecti filij tui matre tradidisti! In hac ipsa, de ligno vitæ gustauimus, de vitæ vena libauimus, de pane quem de longè portauit comedimus, fauum mellis distillantem lambuimus, & de fonte signato potauimus: iam, quæ tua Deus est munificentia, in eadem puteum aquarum viuentium reperimus. Tu verò, fons hortorum, A Maria, cordium nostrorum areolas irrigans, tu puteus aquarum viuentium, de Libano fluentium cum impetu, quo feruorem tui desiderij ad consolandum exules filios Euæ, declaratum agnouimus.

Venite & videte charissimi, studiosi mecum melio- B rum charismatum æmulatores, & rogemus pariter;

Num-

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis ſufficit vndas?
Ductus inexhauſto tullius oceano.

Wacht-u van ſ'Weerelds pleyn, dat quade luſten heeft;
Maer keert-u ter fonteyn, die troost en leuen gheeft.

Qui fournit a ce puy, ſon eauë touſiours viue?
Mon Dieu, de votre appuy, cette ſource deriue.

Nu
Iac
pe
qu
C lia
bu
no
da
qu
D ru
ftr
E rit
Pr
ge
F pr
gi
in
te

tiu
vi
pa
iu
gr
in
ve

na
qu
&

po
m
fi
pu
te
ca

Numquid hic eſt, Domine, puteus ille patris noſtri Iacob, iuxta quem ſediſti laſſus, hoc eſt, pertæſus peccatorum & miſeriarum mundi pereuntis? Numquid hic eſt puteus gratiæ, miſericordiæ, ac reconci- C liationis humanæ, capacibus matris tuæ complexibus charitatis incluſus, iuxta quem ſitibundus ſalutis noſtræ, dixiſti Samaritanæ noſtræ Mariæ; Mulier, da mihi bibere? Numquid circa hunc eumdem, quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aqua- D rum; ita tu, quaſi canibus actus ac fatigatus, ad noſtram ſalutem anhelans, adſpiraſti? Agnoſco deſide- E rium, Domine, agnoſco & myſterium. Veniſti ad Prophetiſſam, ad Virginem; & per Gabrielem angelum tuam illi ſitim nuntiaſti; & quaſi vnicornis F præ agitatione feruentis deſiderij furens, in ſinu Virginis manſuefactus, quieuiſti, & captus es: captus inquam es, in ſalutem omnium te capientium, vt à te ſalubriùs caperentur.

Salue igitur, Maria, miſerorum ſolatium, languentium fortitudo, ſpes afflictorum, puteus aquarum viuentium, laborantium ſitim ſedans, & gentium pacans gemitum. Numquid, ô amici, felicitatis huius cæleſtis conſortes, numquid aquæ viuentes ſunt, gratiæ perennes, è cæleſti vena fluentes, numquam in ſe ſtagnantes, neque induſtriâ humanâ collectæ, vel ex magno mari mundi hauſtæ?

Ite, ſæcularium deſideriorum ac voluptatum carnalium cultores, atque in aquis maris mortui, mariſque ſolitudinis oblectamini, quæ mundum ſapiunt & ſignificant. *Ioſ. 2.*

Numquid illæ quidpiam viui producunt, & non potiùs viuentia enecant? Sunt aquæ Ægypti, deliciæ mundi, computreſcentes iudicio Dei, & piſces qui ſunt in hoc flumine perimentes. Non poterant Ægyptij bibere aquam illam, quia ſanguis erat in tota terra Ægypti; & vos ſtulto mundi amore ebrij peccatores, amariſſimas ſalſiſſimaſque eius aquas amatis? *Exo. 7.*

Sed, gaudete, si sapitis, & de beneficio toti mundo per Mariam exhibito congratulamini. Ecce, dulcissima nostri Redemtoris Genitrice mediante, ceu puteo aquarum viuentium, aquæ vestræ mortiferæ, per Dei gratiam ab hac Virgine inuentam, salisque sapientiæ ex hoc puteo haustæ commistione sanantur. Non meministis, quid in vestri figura viri Iericho olim ab Elisæo petiuerint? Audite quid inquiunt: Ecce, habitatio ciuitatis huius optima est, sicut tu ipse Domine perspicis; sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. Ita vobis, ô mundi habitatores insipidi, sæculi huius habitatio, licet sterilis sit terra, & aquæ pessimæ, optima esse videtur; ita mundi præstigiis infatuatum est vobis omne cor atq; iudicium. Sed remedium apprehendite. Afferte, inquit vir Dei, mihi vas nouum, & mittite in illud sal. Quod cùm attulissent, egressus ad fontem aquarum, misit in illum sal, & ait, Hæc dicit Dominus; Sanaui aquas has, & non erit vltrà in eis mors neque sterilitas. Sanatæ sunt ergo aquæ, vsque in diem hanc. Numquid amaritudo mundique mortalitas, per fœcundam hanc Virginem, matremque virgineam, puteum aquarum viuentium, sublata est? Numquid hoc in typo ceu speculo quodam, & tamquam ex eodem hoc fonte promanans, vsus ille sacer Ecclesiæ fulget, quo lustralis aquæ aspergine cuncta sanctificat? Numquid hoc quoque per figuram de Leuitis olim mandatum fuit à Domino: Tolle Leuitas ex medio filiorum Israel, & purificabis eos, iuxta hunc ritum aspergantur aqua lustrationis.

4. Reg. 2. — *Num. 8*

G — H — I

Sed, ô beatissima ac dulcissima Virgo, patrona nostra singularis, Maria, edissere nobis, si placet, hanc tui caussâ surgentem emergentemque ambiguitatem. Quomodo te prius, & quidem non nisi ductu sacræ Scripturæ, fontem diximus, & nunc puteum appellamus, quam anteà quoque fluuio comparauimus? An ista solutio? Num, quòd aqua quidem viua Christus est, eiusque abundans gratia, quem tu nobis

pro-

produxisti: sed, quòd ideò fortè quibusdam est hæc gratia puteus; quia, dum peccatoribus occulta est, per laborem pœnitentiæ illam debent haurire, & cum sancto illo lapso, de profundis clamare? An ideò quoque quibusdam instar fontis est, quia deuotis ac piis vltrò manat; eisque se citra magnum laborem communicat? fortè etiam eapropter quibusdam hæc eadem gratia ceu flumen est, quia illis peculiari Dei munificentiâ largiter & abundanter effunditur vt affluant. Alioquin, Domine, gratia tua (nisi quis suâ culpâ sibi reddat abstrusam) ex se fons patens est, & vbertim effluens. Aquæ itaque tuæ, ô Maria, intrent mare & exeant, & sanentur aquæ: atque omnia ad quæ venerint aquæ istæ, sanabuntur & viuent. Nec mirum; quia aquæ tuæ, ô Virgo benedicta, subter limen domus Dei ad Orientem egressæ sunt, & in latus templi dextrum, iuxta propheticam visionem, descenderunt.

Ezech. 47.

Oratio.

DEus, qui præcipua quæque Ecclesiæ Sacramenta in aquarum substantia condidisti; da, vt renatis fonte Baptismatis, vna sit fides mentium, & pietas actionum; vereq; in eis fiat tuâ gratiâ fons saliens in vitam æternam. Amen.

14. TOR-

14. TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo quæ melle fluit, lactisq́ medullâ,
Quid nisi delicias Emmanuelis alit.

3. Reg. 17.

SVRGE, vade in Sarephta Sidoniorum, & manebis ibi. Præcepi enim ibi mulieri A viduæ, vt paſcat te. Vide, ô anima mea, dilecta dilecti tui; videte vos quoque omnes, quotquot fœcunditate ſpirituali, fructum nouæ vitæ ſecundùm Christum agendæ nutrire, & ad perfectum vſque educare nitimini, & fortaſſe laboratis. Videte, inquam, ſupernæ bonitatis erga veſtrum hoc pium ſtudium prouidentiam & benignitatem. Sugite mel de petra, fauum præ plenitudine diſtillantem adlambite, de fonte ſignato, de vena vitæ, & ex puteo aquarum viuentium haurite, bibite; quin & nouæ vitæ primordia, ſancta germina, fœtumque diuinum, viuacibus híſce deliciis & eduliis paſcite, fouete, roborate. Quid enim nobis Sarephta, niſi anguſtiam bucculæ ſonat; humilitatem virginis, matris egeſtatem, anguſtiam ſtabuli? Sidon verò viaticum ſeu cibarium? quo nobis certò conſtet, & diuino velut oraculo nuntietur, in hac Sarephta Sidoniorum nos abundè cibaria reperturos, quorum confortati præſidio, ex hac mundi miſeria & anguſtia ad amplitudinem patriæ cæleſtis pertingamus. Surge Elia, Deum ſaluantem quærens, amans, colens Chriſtiane. Surge inquam & exurge, à puſillanimitate ſpiritus, propter innatam formidinem; & ab animi tempeſtate, propter inſidiantium perſecutionem. Surge mente, ſurge ſpe & fiducia, in hac tua egeſtate: & vade in Sarephta Sidoniorum: præcepit ibi Deus mulieri, vt paſcat te. Et quænam illa, quæris? Eſt illa mulier miſericors Sarephtana, mulier illa magna Sunamitis, mulier illa ſapiens in Abela, mulier Prophetiſſa in Ephraim, mulier fortis in Ieruſalem, mulier virum

circum-

14. TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo quæ melle fluit, lactiſque medullâ,
Quid niſi delicias Emmanuelis alit?

Op dat u goedt propooſt beklyue in t'deughdich leuen,
Hier wordt u t'uwen trooſt boter en melck ghegheuen.

Aus delices du ciel, la Vierge-mere donne
Et le beurre et le miel, dont le sein luy ſurionne.

circumdans; Virago, Iſſa, Maria: cui ſingulari Deus indulto & magno priuilegio demandauit, vt paſcat te, & puerum quem ipſe dedit tibi: illi mandauit de te, ac præcepit illi, vt te nutriat, vires ſuppeditet, vitam habeas, & abundantiùs habeas, vt valeas, vt vegetus ac fortis fias; vt accingas quoque fortitudine lumbos tuos; vt in fortitudine cibi illius, quem illa datura eſt tibi, ambules quadraginta diebus & quadraginta noctibus, tempus nempe vniuerſum vitæ huius mortalis & caducæ, bonis maliſque permiſtæ: donec venias ad montem Dei Horeb, montem Domini, montem excelſum Dei excelſi, vbi accipias benedictionem à Domino, miſericordiam, gratiam, & gloriam à Deo ſalutari tuo.

Gratiæ tibi Domine, pro tanta hac tua charitate & prouidentia, erga me indignum famulum tuum, & filium ancillæ tuæ, animæ meæ, tibi placere & ſeruire cupientis. Dicamus omnes gratulabundi felices filij Euæ, ſed non iuxta formam murmurantis ſeque excuſantis Adæ, dicamus læti, dicamus grati, dicamus vnanimiter collaudantes datorem & datum; O Domine! mulier quam dediſti nobis, dedit nobis de ligno vitæ, & comedimus illud, vt ignoremus mortem, neque eam guſtemus in æternum. Dedit nobis de vena & fonte vitæ, & bibimus; & reuerſus eſt in nobis ſpiritus, quem amiſeramus quia miſeri foras emiſeramus. Dedit nobis de fauo mellis, & comedimus quantum ſufficeret, & ecce aperti ſunt oculi noſtri atque illuminati, vt videre & guſtare incipiamus, quàm bonus & ſuauis es Domine, qui tam bona ac ſuauia nobis electuaria in hac muliere, virgine Maria, conceſſiſti.

O maternam virginis fœcunditatem! ô virgineam matris integritatem! ô mulieris prudentiam! ô patronæ benignitatem! ô Propheti ſſæ ſublimitatem! ô Heroinæ fortitudinem! ô amœnam & almam nutricis vbertatem! ô ancillæ Domini principatum! ô matriſfami-

Pro. 31 familias sollicitudinem ! quæ considerat semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit: quin & de nocte surrexit, quando omnes in tenebris & in vmbra mortis sedebant; deditque prædam domesticis suis; prædam, quam deuotissima humilitate sua de summo cælorum detraxerat: prædam spontaneam, diuinam, rapi gestientem, salutem omnium nostrûm iam ab æterno sitientem, prædam inquam prædari quærentem, quia deliciæ eius esse cum filiis hominum. Deditque cibaria ancillis suis, humilibus, seruituti diuinæ mancipatis, fidelibus, piis Christianis credentibus, bonæ voluntatis hominibus, Legi mentis atque diuinæ consentientibus, obtemperantibus, diuinam prolem in matre colentibus. O prædatrix Maria, verè prudens & pia ! Eat nunc auarus, impius, hypocrita, superbus; & se, quisquis volet, vanidis huius mundi quisquiliis saginare contendat; non saturabitur: famem tales patientur vt canes, & deuorabunt eos aues morsu amarissimo, mors depascet eos.

Iob 20. Anne putatis, quòd eiusmodi terræ filius, riuulos B fluminis, torrentes mellis & butyri videbit? Aberrabit toto cælo, nisi resipiat. Te, ô superbenedicta virgo Maria, non amant mundani nec colunt, quia non norunt te, neque filium tuum Iesum Christum; vnde etiam dulcedine vestra non fruuntur. O Maria patrona nostra, bonæque nostræ voluntatis adauctrix & fautrix! te laudamus, te inuocamus, tuum imploramus auxilium. Tu nobis esto in hac vita vitæ mortalis, spes vnica vitæ immortalis. Esto tu nobis torrens mellis & butyri; vt iuxta nutritionem Vnigeniti tui, *Isa.* 7. butyrum & mel comedentis, discamus & nos reprobare malum & eligere bonum.

At, venite filiæ Sion, animæ cælestium mysteriorum speculatrices; nónne videmus hîc in Domina *Gen.* 11 nostra, non solùm Saram tria sata farinæ miscentem, C sed & Abraham discurrentem, apponentemq; nobis butyrum & lac; vt cõfortetur cor nostrum, & transeamus

mus viam noſtram virtutum, cum Domino & Angelis eius? Sed ecce, numquid etiam in Domina noſtra Maria virgine, inſtitrice, & nutrice noſtra, grandæuum Berzellai nobis in Dauide inediam cum ſuis patiente, offerentem frumentum, & hordeum, & farinam, & polentam, & fabam, & lentem, & frixum cicer, & mel & butyrum? Iam nihil eſt adeò, quòd de educanda prole noſtra ſpirituali ſolliciti ſimus, in tanta ſpiritualis alimoniæ abundantia.

D — *2. Reg. 17.*

E Sed numquid hîc quoque Iahelem contemplamur? Surge Maria, ſurge Iahel noſtra: Ecce accurrit Siſara, aduerſarius noſter: in tabernaculo corporis noſtri ſenſuumque noſtrorum tentorio deliteſcere cupit inſidiator; vt recollectis ibidem viribus, in caput noſtrum, animam inquam noſtram, inſurgat atrocior. O Maria! tu mulier illa, de qua dictum eſt ab initio; Inimicitias ponam inter te & mulierem; inter ſemen eius & ſemen tuum; & ipſa conteret caput tuum. Contere, ô mulier fortis, caput Siſaræ, diaboli frange potentiam & conatus elide. Vtque ſecurior id exequaris: aperi vtrem lactis (non quo tuos lactas filios, filij tui fratres, Chriſtianos) ſed lactis ſoporiferi & hallucinationis; & clauo tabernaculi, virtute confixi Chriſti, tempus capitis eius transfige, vt ſoporem morti ſocians deficiat. O virtutem eximiam torrentis mellis & butyri, non minùs in hoſtium infeſtorum excidium, quàm in vernaculorum & amicorum ſalutem ſempiternam!

Iudic. 4. & 5.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui ſterilia tuorum corda fœcundas, & nouam virtutum proſapiam facis progignere: da nos ita ſpiritualibus ſemper nutriri alimentis; vt B. Mariæ patrocinio, & in bono cœpto creſcamus, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

IN

IN VII. TITVLOS ORNANTES ARGVMENTVM.

NATVS *homo educari debet, quemadmodum ſeptem præcedentibus titulis eſt oſtenſum: ſed, cùm præcipua educationis ſit portio, debitus morum ornatus ac compoſitio; Sapientia in primis eſt neceſſaria, quæ in ornamentis humanæ vitæ primarium locum tenet. Nam, teſte ipſomet Sapiente;* Pro. 11 *Circulus aureus in naribus ſuis, mulier pulchra, & fatua.* Pſ. 44. *Econtrà verò; Omnis gloria filiæ Regis (animæ fidelis) ab intus; in fimbriis aureis: ſapienter & ſecundùm ordinem omnibus ad finem & conſummationem vſque diſpoſitis. In veſtitu deaurato: ſapientia nimirum vera; quæ pretioſi veſtimenti loco deſeruiat. Itaque ſeptem titulos nouam prolem ornantes tractaturi, à ſapientia ſumamus exordium.*

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

Pro. 9.

SApientia ædificauit ſibi domum: excidit columnas ſeptem. Inquiramus ô anima denuò, ad ſecuriorem operis incepti progreſſum; Quid debemus facere de puero, qui natus & datus eſt nobis? Educandus haud dubiè, erudiendus, atque in omni morum ornatu formandus eſt; vt qui ex Deo natus eſt, à parentis nobilitate non degeneret: ſed, vt, poſtquam hic eius imitator exſtiterit, cum eodem corregnet in cælis. Iam igitur, anima mea, teipſam quaſi domum benè ordinatam & inſtructam debes efficere, ſicque comparare, in qua æterna Dei ſapientia, vnigenitus inquam

A

Iudic. 13.

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

Siet hier het huys der deught, der Wysheit, en des heeren:
Leert-dan voorts, hoe ghy meught komen ter hooghſter eeren.

Vers ce temple d'Honneur, où loge la Sageſſe
Redreſſés, ô Seigneur, les pas de ma ieuneſſe.

inquam Dei atque Mariæ filius habitet, ſuamque faciat manſionem.

Numquid Eccleſiam ille ſibi conſtruxit, ac ſeptem in ea Sacramentis ſancitis, quaſi columnis ſeptem, è ſolida rupe excisis, eamdem ſtabiliuit? Nónne matrem quoque ſuam eiuſmodi domum exædificauit, ſanctificauit, omniq́ue virtutum, ac gratiæ ornamento repleuit? Sed & ipſa eſt ſapiens illa mulier, quæ domum ſuam ædificauit, bono ſinceri in Deum amoris iacto fundamento, atque inconcuſſis ſolidarum virtutum muris erectis, tectum cæleſtium contemplationum impoſuit, morumq́ue honeſtiſſimorum ornamentis inueſtiuit. Quemadmodum igitur hanc, ô anima mea, Patronam hactenus elegiſti, in ſpirituali ſanctioris vitæ prole fideliter educanda; ita in eadem ritè formanda atque ornanda, eandem obſerues oportet. Noli, obſecro, quidquid agas, inſipientem illam imitari mulierem, quæ exſtructam quoque domum, indiſciplinatâ ſuâ agendi ratione, conuellit, & deſtruit. Nónne peſſum ire debent optima quæque, niſi ſapientia gubernante conſeruentur?

Pro. 14

O Dei mater alma, virgo benedicta Maria; ſuſcipe me hodie in tuum ſeruum, diſcipulum, filium. Diſcere, proficere, & tandem te dirigente atque adiuuante, deſidero ad diuinæ ſapientiæ famulatum ac familiaritatem pertingere; vt intrans & exiens in omnibus quæ acturus ſum, ſapienter me geram.

Accurrite, accurrite, veri Iſraelitæ, deuoti Chriſtiani, in omni genere ſapientiæ ſalutaris erudiri cupientes, & ſapientiæ Sanctorum ſtudioſi amatores. Si primus ardor diſcendi nobilitas eſt magiſtri atque excellentia præceptoris; certè nos meritò debet doctricis noſtræ dignitas ad amorem ardoremq́ue diſcendi permouere.

Inuenimus Magiſtram, Meſſiæ matrem, domum Sapientiæ, virtutum ſcholam, atque Angelicæ puritatis doctricem, omni decore adornatam, gratiâ ple-

Eze.43 nam. Ecce, ecce inquam admirabile factum: Impleuit gloria Domini domum hanc Sapientiæ, sicut *3. Reg. 8.* C orante Salomone impleuerat gloria Domini, domum Domini. Numquid ita dignum & iustum erat? Numquid ita de illa pater Salomonis Rex Dauid fuerat vaticinatus? Nónne, quando hanc ædem à se præparatam, à Salomone verò exstruendam in spiritu præuiderat; atque in ea, ceu figurâ magnificâ, domum hanc, beatam Mariam, velut propriam Christi veri Messiæ habitationem ac sacrarium, gratulabundus *Ps. 92.* exclamauit; Domum tuam decet sanctitudo Domine, in longitudinem dierum; quia in æternum, & in sæculum sæculi?

O quàm te multis nominibus Sapientiæ domum, * Virgo sanctissima, prædicamus! Te Sapientia Dei, Christus, vt summus architectus ædificauit; te vt verus Salomon sanctificatam Deo dedicauit, inhabitauit, omnibus ornamentis impleuit, nouem in te menses corporaliter requieuit, & inde mundum interim vniuersum summâ sapientiâ gubernauit. Numquid & tu, ô Mater superbenedicta, verè in ipsius *Eccli. 24.* tuamque laudem dixisti; Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo? Numquid æquè verè de te Propheta præcinuit; Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus? Nónne Spiritus sanctus obumbrauit tibi? Numquid & te supra firmam petram fundauit, quam in sua charitate firmauit, & in seipso *Cant. 8* totam stabiliuit? Dum enim, ô Dilecta, super dilectum tuum sic innixa fuisti, Deum ipsum pro fundamento habuisti.

Sed, ô suauissimam domus huius ædificationem! ô virgineam in ea templi viui, veri Salomonis, productionem! Malleus & securis, & omne ferramentum, non sunt audita in ea, cùm ædificaretur; illaque petra fuit in ea excisa sine manibus, de qua septem Sacramentales columnæ excisæ sunt. O sapientiam diuinam, ab originali noxa cunctisque inquina-

quinamentis carnis & animæ Mariam præseruantem! O altitudinem diuitiarum Dei, qua factum est, vt nihil esset in templo eius, quod non auro charitaD tis & sapientiæ tegeretur! Beati serui tui, Domine, qui habitant in domo tua, & participant de tua sapientia. Dicis etenim tu de hac ipsa magnificè: Ego elegi, & sanctificaui domum istam: eruntque oculi mei, & cor meum ibi, cunctis diebus. O Domine, da quæsumus, habitemus in ea, ibique discamus prudentiam. Replebimur in bonis domus tuæ: sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate.

3. Re. 9.

Ps. 64.

Ad te itaque confugimus, sancta Dei Genitrix, tamquam ad domum & sedem Sapientiæ, in qua vera cælestium rerum sapientia, adornatrix animarum addiE scitur, & hauritur. Tu namque, ô Maria, es mulier illa sapientissima, quæ ad Dauid verum venit, & patrocinium causamque refractarij filij suscepit, & reconciliationem ipsius obtinuit: dicens ei; Reduc eiectum tuum; genus humanum, per peccata deperdiF tum; sed tamen à Deo Patre in salutem electum. Tu es illa quoque prudens mulier, Maria, quæ eumdem iratum placasti, pro stulto Nabal, Adamo, omnium nostrûm parente, sollicitans; tibique responsum ab illo, Benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, quæ prohibuisti me, ne vlciscerer me manu mea. Ecce, audiui vocem tuam, & honoraui faciem tuam.

2. Reg. 14.

1. Reg. 25.

Oratio.

DEus, qui per ineffabilem tuam sapientiam mundum condidisti, & per eamdem vniuersa conseruas, & conseruata gubernas; mentes nostras, quæsumus, cælestibus instrue disciplinis; vt quæ tibi sunt placita cognoscentes, illa quoque intercedentibus B. Mariæ virginis meritis, exequamur. Amen.

16. SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus,
Exemploq́; animum candidiore laua.

Sap. 7. CANDOR eſt lucis æternæ; & ſpeculum ſine macula Dei maieſtatis; & imago bonitatis illius. Quemadmodum tu Domine, ſpecioſus es forma, præ filijs hominum; ac ſpecie tua & pulchritudine tua intendis, proſperè procedis,& regnas;ita concupiſcis decorem animarum noſtrarum, cuius virtute & præſtantia, tecum etiam proſpero viæ virtutum ſucceſſu & progreſſu, aliquando regnemus. Tu ſcis Domine, quia A amo te;quia dilexi decorem tuum,& pulchritudinem agri pleni, quæ tecum eſt; vt & ſpeciem Eccleſiæ tuæ ſponſæ; atque ſpeciali modo glorioſæ ac beneplacitæ tibi matris tuæ virginis Mariæ. Quod namque primariè ſenſu ſublimiſſimo de te,vt æterna Patris ſapientia diximus,hoc inſigni quoque communicatione ſplendoris, ac immaculatæ puritatis pluſquam angelicæ, de illa lætantes profitemur; Speculum eſſe ſine macula.

Pſ. 44.

O felices nos, homines bonæ voluntatis, viros deſideriorum, docibiles Dei, boni æmulatores, ſtudioſoſque indagatores quæ ſit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta, tametſi Domine imperfectum meum magnum nimis videant oculi tui.

Huc, huc, formarum amatores & amatrices, ſpeculatores & ſpeculatrices, & quotquot eſtis ad vnum, curioſi pulchritudinis humanæ obſeruatores & ſectatores; adeſte, & vultum animarum veſtrarum, formamque conuerſationis veſtræ ad gratiam Dei, & beneplacitum eius qui corda intuetur, componite. En B vobis ſpeculum ſpeciale, verè rarum & ſingulare;

non

SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus;
Exemploque animum candidiore laua.

Dat u den wille idoen altydts tot wel-doen trecke;
Aen-ſiet Maria ſchoon, als ſpieghel ſonder vlecke.

Au criſtal clair-luiſant de ce miroir ſans tache,
Allés-moy fourbiſſant les traits de votre face.

non quòd næuos & maculas, rugas atque alios formæ defectus tantùm ostendat, quod communium est speculorum: verumetiam quòd omnino tollat, & maiorem pulchritudini gratiam conferat.

Meritóne tibi, ô Maria, speculi sine macula titulum damus, quæ teste dilecto tuo, tota pulchra es, & macula non est in te? Nam quemadmodum in filio, sicut in speculo, Dei patris maiestatem attendimus; ita quoque filium in te, sicut solem in speculo contemplamur. Nónne filijs hominum rectè speculi vicem obire dignosceris, quæ cuiuis mortalium statui, virginali, coniugali, & viduali, exemplo tuo sancto perfectoque præluces? Sit nobis (iuxta Sancti cuiusdam præscriptum) tamquam in imagine descripta virginitas vitæ Mariæ; in qua, velut in speculo, refulget species castitatis, & forma virtutis. Hinc sumatis exempla viuendi; vbi tamquam in exemplari, magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid fugere, quid tenere debeatis, ostendunt.

O miseræ atque infelices perituræ formæ contemplatrices, vanitati studentes, quæ mendaci fucatoque gaudetis speculo, vt vestrismet saltem oculis pulchræ C videamini, cũ sitis deformes! Vtinam saltem speculis vestris, sed fidelibus & veris, hunc in finem vtamini, quo philosophus ille quondam, qui discipulos suos speculum iubebat inspicere; vt, si forma placeret, fœdis eam moribus non dehonestarent; sin verò quid formę deesset, illud supplerent virtutibus, morumque decentia; quibus præclariùs quàm corporali pulchritudine, & formæ specie ornati incederent. Nam, sicut maximè dedecet, pulchros malos esse; ita abundè defectum formæ suppleuerit, quisquis bonis se moribus exornarit.

Eant nunc igitur vanæ istæ & turpes, & quandoque decrepitæ facierum suarum depictrices; sibi nescio quam adhuc semper formam ac speciem sic satis honestam & formosam affingentes, pictore diabolo,

phantaſiam imagine mendaci fallentes. Sed & vos reſipiſcite, vanę laudis amatores, voſmetipſos in oculis hominum contemplantes, vobiſque hiſce obtutibus complacentes: qui vobis tantoperè in ſpeculis hiſce fallacibus arridetis, vt tales prorſus vos eſſe credatis, quales illi vos adulantibus linguis depingunt, oculiſque adblandientibus videntur referre. His addendi venitis, amore proprio excæcati; qui quod vitioſum atque deforme in vobis eſt non attendentes, in vanas quaſdam propriæ complacentiæ ſpecies defigitis oculos; dumque vos in profundo veſtræ ignorantiæ puteo, vel ſæculi littore contemplamini, non vſqueadeò vobis deformes videmini; putantes vos aliquid eſſe, cùm nihil ſitis: fallentes voſmetipſos; pauonis inſtar, neglectis ſordibus pedum, in caudæ ſplendore; & Luciferi, in ſua pulchritudine gloriantis. Fallacia valdè ſunt hæc ſpecula. Sed peſſima ſunt illa maximeque deteſtanda, vrentia ſpecula ſalacium impudicorumque oculorum, inſtar baſiliſci viſu perimentium quotquot aſpexerint, niſi cauerint.

D

E

Venite, inquam, reſipiſcite; melioriſque formæ ſtudioſi, conſcientiæ puritati, morum honeſtati, atque animæ pulchritudini, operam date. En, ſpeculum abſolutiſſimum vniuerſæ virtutis, decoriſque perfecti vobis in Maria reſplendet. Speculum clarum, ſolidum, immaculatum, intemeratum, verumque omnis probitatis demonſtratiuum, in illa videbitis. Contemplamini filiæ Ieruſalem hoc ſpeculum, cuius inſpectu pulchriores, caſtiores, ſanctioreſque euadatis. Et quid mirum, cùm & corporalis ipſius formæ diuinior ſpecies, talia in aſpicientium oculis atque animis operata credatur. Quam enim ob cauſam exiſtimemus Moyſen Dei iuſſu labrum æneum confeciſſe de ſpeculis mulierum, quæ excubabant in oſtio tabernaculi; niſi vt ſacerdotes & miniſtri Dei, loti, mundi, & caſti eſſent, aquis illis abluti, & admoniti ſpeculis? B. Maria, chariſſimi, & labrum nobis & ſpeculum eſt.

Exo. 38

F

Num-

Numquid exemplo eius ceu ſpeculo viuo veroque adiuti, tandem illa quoque nos facie ad faciem contemplaturos ſperamus, quæ hîc nobis quaſi adhuc per ſpeculum & in ænigmate oſtenduntur?

Sed, ô cariſſima, ô vnica columba mea, anima mea! attendamus obſecro, ſi ſapimus: ne dum hîc melioris vitæ æmulatores ſpeculum hoc ſine macula contemplamur, ſimiles illi viro reddamur, qui conſiderauit vultum natiuitatis ſuæ in ſpeculo, & abiens, ſtatim obliuiſcitur qualis fuerit. Abſit hanc rem ſtultam faciamus: ſed totos nos ad perfectam ipſius repræſentationem, in corpore & ſpiritu conformemus: quò ſic ipſi quoque virtutum ac bonorum morum ſpeculum aliquando effici mereamur. Audire deſideras (quò meliùs capias quod volo) Sanctum quemdã magnum id monentem? Audi: Si fideliter, dilectiſſimi, atque ſapienter creationis noſtræ intelligamus exordium; inueniemus, hominem ideò ad imaginem Dei conditum, vt imitator ſui eſſet auctoris. Et hanc eſſe naturalem noſtri generis dignitatem, ſi in nobis, quaſi in ſpeculo, diuinæ benignitatis forma reſplendeat: ad quam quotidie nos vtique reparat gratia Saluatoris; dum quod cecidit in Adam primo, erigitur in ſecundo. Et quídni per communicationem tibi, ô Maria, dignitatem hanc tui Filij applicemus, quæ velut ſpeculum ſine macula, diuinæ eius claritati coniuncta, vt ſpeculum ſpeculi contemplatione reſplendes, vt nobis præluceas.

Iaco. 1.

Oratio.

DEus, qui cælum ſtellis, & faciem terræ floribus exornaſti; maieſtatem tuam ſuppliciter deprecamur, vt Vnigeniti tui matre Maria, ceu virtutum ſpeculo mediante luſtrati, ſincero tibi mentis affectu placeamus. Amen.

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati est; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

3. Reg. 10.

FECIT Rex Salomon thronum de ebore A grandem, & vestiuit eum auro fuluo nimis. Inter præcipuas spiritualis educationis vitæ nouæ partes, seriò admodum, sapientia, virtutum, morumque ornatui, quibus excolatur, adhibenda est opera, vt te donante iam audiuimus Domine; & hoc est quod facere debemus de puero quem nobis dedisti. Esto igitur animo bono B dilecta, sponsa dilecti tui; quia magnum huic nostro studio atque operi profectum ac gradum adijciet pręsens hic titulus Throni Salomonis, quo singulariter, ô Domine, tuam genitricem Virginem singularem inter ceteros cohonestamus. Quemadmodum siquidem honor Regis iudicium diligit; ita quoque iudicio omnium est manifestum, thronum regalem debere esse honorificum, tantæque maiestati congruentem. Atque, tametsi Regis honorem adaugeat sedile resplendens; plus tamen honoris ipsum thronum ab insidente sibi Rege recipere, quàm ipse conferat Regi, notissimum est. Magno igitur animæ iusti ac fidelis est ornamento, quando sedes sapientiæ, diuinæque maiestatis thronus efficitur.

O anima mea, quid refugis? quid faciem tuam abscondis? an ad hoc ornamenti genus capessendum, vel metu perculsa, vel suffusa pudore formidas? Surge, surge, amica mea, & deuota Regis tui seruitio, confortare. Quomodo siquidem te pauimentum calcaturo præstabis, si sessionem illi in te, non nisi suauem, salutarem, & honorificam præbere detrectas? Verumtamen, vt infirmitati tuæ pudorique innato prospiciam; refugium tuum, paupercula & pusillanimis, ad

Domi-

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati eſt; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

Spant ſoo der deuchden croon, ſoo heerlijck t'allen ſtonden,
Dat ghy als Salmons throon ten rechten weerdt be-vonden.

La Vierge eſt de ſon fils le throne venerable;
Car nul autre logis n'eſtoit de luy capable.

Dominam ac patronam noſtram Deiparam virginem, de more, accipias: & ſincero throni Salomonis in ipſa conſpectu illuſtrata, ſpem atque animum collige: ſpem inquam fore, vt tu quoque ipſius exemplo munita, & adiuta ſuffragio, thronus aliquando Salomonis exiſtas; maximo vitę ſecundùm Deum inceptæ præſidio atque ornamento.

C Ad te igitur, ô Domina, Domini noſtri mater & virgo Maria, confugimus ſupplices; certi de tua erga omnes opem tuam implorantes benignitate; ac ſingularem tuam iam toties in noſtris rebus experti pręſentiam, ac fauorem. Liceat, obſecro, paulò attentiùs oculatiuſque diuinum in te opus expendere; & throni Salomonis inſignem decorem, ſingulariter in te completum, admirari. Sperabimus, ſi tuus annuerit filius tibi pro nobis intercedenti, fore, vt nos quoque modo noſtro, iuxta bonitatis ipſius beneplacitum, thronum illi in penitioribus ac penitiſſimis mentis noſtræ receſſibus adornemus. Te petitioni noſtræ votiſque tam pijs patrocinaturam confidimus; quia, clemens, pia, & miſericors es: Neque ipſe faciem tuam aut auerſabitur aut confundet, qui mitis & pius plùs quàm Salomon eſt.

Accedite interim vos quoque piæ mentes, tantæ felicitatis, tantæque dignitatis futuræ participes; accedite & illuminamini, & facies veſtrę non confundentur: ſed in omni virtutum acceſſu, nouæque prolis ornatu congratulantes iucundabimini, & cohoneſtabimini vehementer. At ſtructuram throni Salomonis audiamus. Fecit Rex Salomon thronum de ebore grandem: & veſtiuit eum auro fuluo nimis. Qui habebat ſex gradus; & ſummitas throni rotunda erat, in parte poſteriori. Et duæ manus, hinc atque inde, tenentes ſedile. Et duo leones ſtabant iuxta manus ſingulas: & duodecim leunculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde. Non eſt factum tale opus in vniuerſis Regnis. (margin: D; E; 3. Reg. 10.)

Numquid in hoc tam insigni throno Salomon residens gratias conferebat? O Maria, quàm rectè Salomonis thronus appellaris, quæ per thronum illum eburneum & incomparabilem figurata cognosceris! Immò, dicam ampliùs; quantò plus quàm Salomon filius tuus Dominus noster; tantò tu excellentior thronus, illo, quem Salomon ex ebore fecerat. Numquid in te, velut in regali solio, nouem mensibus resedit Pacificus, thronumque suum omni sic pietate & gratia adimpleuit; vt ex eodem toti mundo sit gratias elargitus, pro gratulatione felicis auspicij Regni sui æternùm duraturi?

Sed venite, filiæ Regis, illi adductæ & addictæ, fideles animæ; & in Diua virgine, Domina nostra, sancta Maria, partium singularum throni iucundam applicationem perlustremus. Nónne in primis benè dicimus nos, quòd ex ebore virginitatis eximiæ, verus noster Rex pacificus Salomon, sibi thronum in Maria tam grandem effecerit, vt cęli terræque Dominum suo ambitu contineret, quem nec cæli valent comprehendere? Ex ebore inquam, quòd omnis puritatis candor inde ab initio vndiq; commendaretur, elephantis animalis castissimi documento. Numquid insuper hunc suum thronum auro fuluo nimis rutilantis charitatis vestiuit, quo & hominibus, & Angelis, ipsique Deo Patri esset admirandus? Qua namque ex parte non scintillauit in B. Maria dilectio ardens & vrens, in generis humani salute promouenda? Sed fortè sex gradus in hoc throno requiritis? Patriarchas, Prophetas, Apostolos, Martyres, Confessores, & Virgines considerate, & inuenietis. Numquid sedilis ipsius quoque rotunditas in perfectione figurę huius capacissimæ reperitur? Duæ verò naturæ in Christo, quasi geminæ manus, illud tenent: & bina brachiola eiusdem in virgineo gremio matrem amplectuntur. Duos autem leones, quidni duo Testamenta credamus, thronum hunc Regalem ab omni quarumvis hære-

hęreſum nequitia defendentia, & duodecim articulos fidei, quaſi totidem leunculos hinc inde excubantes omnem hoſtilitatem arcentes, expendamus?

At, videte, quàm ſe pacificus hic noſter Salomon, in hoc ſuo throno ſedens, vniuerſo populo clementem & benignum præbet, quamque multiplicia dona multifariam elargitur! hinc enim omnia, quæcumque mortalibus Deus data voluit. In hoc eum throno præſidentem adorant Magi, colunt fideles, iuſti collaudant, peccatores ſupplices deprecantur, Angeli venerabundi famulantur, Deus illuſtrat. Tu verè itaque Domina, porta vitæ, ianua ſalutis, aditus reparationis, aula vniuerſalis pietatis, generalis reconciliationis portus, vas, & templum, & ſalus vniuerſorum. Tu oſtendiſti mundo Dominum ſuum, quem neſciebat; tu viſibilem exhibuiſti mundo ſuum creatorem, quem priùs non viderat. Sed, ſed, inquam, de throno hoc quoque procedunt fulgura, & voces, & tonitrua, vt teſtatur tonitrui filius Boanerges: ſed nolite timere vos, filiæ Ieruſalem; quia contra dæmones & hoſtes Mariæ hæc tantùm intenduntur. *Apo. 4.*

Tu nunc, ô anima mea, ſatage, vt tu quoque thronus Salomonis efficiaris; & in te requieſcat Ieſus, Mariæ filius. Audíſne idipſum poſtulantem? Præbe fili mi cor tuum mihi. Et cælum (inquit) mihi ſedes eſt; mens ſancta, cæli inſtar in terris. Vtque roboretur in te clementiâ thronus eius; eſto mitis & humilis, & in eius gratia confirmaberis. O Maria, virgo ſingularis, inter omnes mitis, nos culpis ſolutos, mites fac & caſtos. *Pro. 23* *Pro. 20*

Oratio.

POßide Domine tuorum corda fidelium, & in eis tuæ benignitatis oſtende potentiam; vt à cunctis aduerſitatibus animæ & corporis expediti, ac beatæ Mariæ ſuffragiis adiuti, tranquilla tibi deuotione famulemur. Amen.

18. MV-

18. MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in Sole coruſcat,
In terris poſitus quam ſuper aſtra vides?

Apo. 12. SIGNVM magnum apparuit in cælo: Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius: & in capite eius corona ſtellarum duodecim. Ecce, Domine Deus, quomodo te largiente, ſub auſpicijs beatæ Mariæ virginis, in noſtræ nouæ prolis ornatu proficimus! In nouitate vitæ, duce te ambulamus, eamque tua gratia, ceu fœtum ſpiritualem fouemus; tuâ bonitate incrementa donante educamus; ornamus virtutibus, & quà datur, auctore ſuo dignam conamur efficere. Da igitur Domine tam felicibus cœptis progreſſum non imparem, & tandem aliquando finem ardentibus votis exoptatum. O quanto nobis ornamento futurus hic titulus in Vnigeniti tui Matre perpenſus, & ſpeciali tantæ patronæ conſortio nobis applicitus! Si namque profanus ille & infelix Herodes, ſole ſolummodò in Act. 12. veſte ipſius argentea reſplendente, diuinas à populo acclamationes, indignè licet, obtinuit; quid de gratiſſima Deo dilecta cæli Domina vero Sole veſtita ſentiendum? A

Quapropter, ô Maria, præclarum Eccleſiæ lumen, & afflictorum ſingulare ſolatium, liceat mihi aliquantiſper ſingularis amici tui mellifluis verbis ſuper S. Bern. huius tituli maieſtate decurrere. Iure ſole iuſtitiæ, Deo, perhiberis amicta, quæ profundiſſimam diuinæ ſapientiæ, vltrà quàm credi valeat, penetraſti abyſſum; vt quantum ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſſibili videaris im- 1. Tim. 6. merſa. Magna reuerà familiaritas, ſed mira omnino vicinitas, ſolis & mulieris. Quomodo enim in tam vehementi B C

MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in ſole coruſcat,
In terris poſitus, quam ſuper aſtra vides?

O wonder werck, en lot! de ſonne kleedt de vrauwe.
Weeſt vock ſoo een met Godt, deur een ver-bandt va trauwe.

Le ſoleil reçoit plus de ſplendeur qu'il ne donne
Quand de ſes rais la sus la Femme il environne.

hementi feruore, tam fragilis natura ſubſiſtit? Meritò quidem admiraris Moyſes ſancte, & curioſiùs deſideras intueri. Verumtamen, ſolue priùs calceamenta de pedibus tuis, & inuolucra pone carnalium cogitationum, ſi accedere concupiſcis.

Tu es itaque, ô Virgo præfulgida, & Mater caſtiſſima, mulier illa, quam ille diſcipulus à Ieſu dilectus virgineis & aquilinis oculis in cælo pro ſigno magno conſpexerat, quæ amictum ſolaribus fulgoribus radiantem, & caput duodecim ſtellarum coronâ redimitum habebat, lunam interim pedibus ſubſtratam tenens.

Quid eſt hoc, ô anima mea? quid eſt hoc? quid ſapis? quid capis? An tota tantarum rerum admiratione ſic abſorberis, vt ad recondita in hiſce myſteria non reflectas obtutum? Non meminiſti, defectum omnem per lunam oſtendi? Numquid electa ex millibus, & ſuper omnes benedicta virgo Maria, quidquid defectuoſæ fragilitatis ſeu corruptionis humanæ eſt, excellentiſſimâ quâdam ſublimitate præ ceteris omnibus excedit & ſupergręditur creaturis; vt meritò ſub pedibus eius luna iacere perhibeatur?

Itaque ô Maria, animarum noſtrarum ſingularis D amatrix, rectè tu lunam ſupplantaſti, quæ omnem inſtabilitatem mundi diuina quadam ſoliditate & amplitudine ſuperaſti. Verè etiam amictam te ſole ſuſpicimus, quia lumine diuinæ gratiæ mirabili ſemper modo illuſtrata fuiſti. Nónne te prætereà rectè ſtellis duodecim coronatam attendimus, quæ omni virtutum genere ipſos quoque cæleſtes ſpiritus supergeſſa E es? Quidquid in cęlo, ſole, ſtellis & luna laudabile eſt, tibi pro corporis amictu, atque ornamento capitis conuenit: quidquid verò in luna illaudabile, id totum quaſi pedibus calcans, tibi puro & forti amore Domini omnium ſubſtrauiſti.

O Virgo ſublimis! tu veſtis Ieſum, Deum ſummæ maieſtatis, carnis ſubſtantiâ; & ipſe te ineffabili veſtit gloria.

gloria. Tu veſtis eum nube, & ſole ipſa veſtiris ab il-
Pſ. 88. lo. Veſtimentum tuum verè nequaquam vetuſtate deficiet: ſed ſicut ſol in conſpectu Dei, & ſicut luna perfecta in æternum, teſtis in cælo fidelis. O felicem ſublimemque planè indumentorum iſtorum commutationem! Vtinam, ô benedicta & prudens Virgo, Aduocata noſtra, te patrocinante, mutatoriis tam ornantibus & beatis gratiæ & gloriæ aliquando donemur.

Nunc autem attendite virgines adductæ Regi poſt F eam; attendite & videte, quàm non ſine cauſa vobis Auguſtus ille Octauius ante obtutum veſtrum pingatur; qui quaſi Sibyllâ monſtrante, in cælo circulum aureum circum ſolem admirabundus iuxta ac venerabundus adſpiciat: & in medio circuli virginem quamdam pulcherrimam, puerum in gremio habentem; illamque ſuper aram ſtantem; audiatque vocem de cælis emiſſam; Hæc eſt ara cæli.

Numquid etiam dicitur eapropter ipſe Imperator Auguſtus aram erexiſſe, quam & Aram cæli nuncupauit? Verùm enimuerò, vlláne Sibylla tempore huius Imperatoris ſuperſtes fuit? Nequaquam. Quid ergo? Bonus Imperator hæc omnia à Sibylla, hoc eſt, Sibyllinis carminibus accepit & intellexit; naſciturum videlicet aliquando ex virgine ſe maiorem; ex quo etiam nomen Domini deinceps detrectauit, nolens ex eo tempore ampliùs Dominus appellari: occaſione pueri tantique Domini naſcituri, quem in diuinis illis vaticiniis ſic deſcriptum legit atque ſuſpexit, atque ſi digito vel radio indice ipſi in cæleſtibus fuiſſet oſtenſus: quod illa picturæ communis adumbratio ob oculos ſtatuit.

O prouidentiæ diuinæ fulgorem, quæ & matris Dei nobilitatem, & virginis filij diuinitatem tam excellentibus mediis modiſque mundo cæcutienti monſtrauit! O ſignum verè magnum in cælo, multumque admirabile, quod intuentium oculos ad ſe

trahit,

trahit, rapit affectus, mentes inflammat, & manus ad æmulandum accommodat! O mulier amicta sole! ô virgo Deum generans! ô mater parentis tui, omniumque Saluatoris! O miro modo fœcunda virginitas, ô miro modo immaculata maternitas! Quid porrò sanctitatis, quid iustitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ totius diuinæ gratiæ charismate plena fuit?

Si diligenter attendis, ô anima patronæ tam diuinæ deuota, nihil est virtutis, nihil splendoris, nihil gratiæ, nihil candoris, quod non in hac muliere amicta sole, ac virgine gloriosa resplendeat; quodque tibi non sit futurum auxilio, si diligens atque humilis ipsius obsequij fueris obseruatrix. Ora itaque sedulò, dignissimis eius pedibus aduoluta; & dic ei suppliciter; O Maria, cælesti paludamento amicta, expande obsecro pallium tuum super me miseram, desolatam, & nudam: & me quoque solis iustitiæ fac amictu muniri, contra omnem aëreæ potestatis iniuriam; vtque decore virtutum vestita, & gratijs adornata, boni cuncti datori complaceam. *Ruth 3.*

Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, qui lucem habitans inaccessibilem, solem hunc adspectabilem in vsum humani generis condidisti; & dilecti Filij tui matrem, amictam sole, singulari mundo solatio præstitisti: da, vt quam deuotæ mentis veneramur officio, pio quoque virtutum imitemur affectu. Amen.

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna subobscuro diffindit lumine noctem;
Nocte sed hæc mediâ dat sine nocte diem.

Esth.1. & 2. ERAT autem Esther pulchra valdè, & incredibili pulchritudine, omnium oculis gratiosa & amabilis videbatur. Quando, Domine, de titulis, nouæ vitæ prolem ornantibus agimus, & in Filij tui genitrice Maria, velut in omnium ornamentorum speculo contemplamur; occurrit pulchritudinis formæque exterioris ornatus & decor non contemnendus, in quantum videlicet ille pulchritudinis animæ est internuncius ac interpres. Neque tantum hac in re momenti ponerem, vt quæ alioqui in vanis atque caducis numerari consueuerit; nisi animaduerterem, non solùm laudabiles à probitate morum vitæque sanctitate mulieres antiqui Testamenti, à præstanti quoque forma in Sacris literis fuisse laudatas, quarum etiam pulchritudinem nonnumquam adauxeris; verumetiam salutis nostræ auctricem Mariam à formæ fuisse gratia commendatam; atque Vnigenitum tuum, Dominum nostrum Iesum Christum, speciosum fuisse formâ præ filijs hominum. A

Itaque pulchritudinis ac formæ titulum sic in Diua Virgine, per excellentes Heroinas, ipsius figuras, admiremur & expendamus, vt ad pulchritudinem lunæ speciem ipsius interiorem attollamus, eiusdemque decoris studiosi reddamur æmulatores. Numquid in primis de Sara sic legimus Abrahamum testante scriptura locutum fuisse; Noui quòd pulchra sis mulier. Et quemadmodum hîc in Ægypto Pharaonis occasione, ita posteà apud Regem Gerara; qui re percepta, dixit Saræ; Ecce, mille argenteos dedi B *Gen.11 Gen.20*

fratri

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſubobſcuro diffindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

O ſchoone, en wel ghedaen, ſchoonder dan Volle-mane!
Helpt-my, dat ick mach gaen, der deughden rechte bane.

La lune fend la nuit, d'une clairte fort ſombre:
Mais la votre reluit, ſans iecter aucune ombre.

fratri tuo (Abrahæ ſcilicet, qui ſe fratrem ipſius dixerat) hoc erit tibi in velamen oculorum, ad omnes qui tecum ſunt: & quocumque perrexeris, memento te deprehenſam; occaſione nimirum eximiæ pulchri-
C tudinis. De Rebecca verò, quid? Erat puella decora *Gen.24*
D nimis; virgoque pulcherrima. De Rachel autem; *Gen.29*
E Erat decora facie, & venuſto adſpectu. Sed quid de *Eſth.2.* Eſther? Erat autem Eſther pulchra valdè, & incredibili pulchritudine, gratioſa omnium oculis; & ama-
F bilis videbatur. Sed numquid in Iudith minor antecedentibus formæ commendatio? Erat (inquit Scri- *Iudith 8.&10* ptura) eleganti adſpectu nimis: & Dominus hanc pulchritudinem ampliauit: vt incomparabili decore omnium oculis appareret. Numquid & milites eam apprehendentes, conſiderabant faciem eius, & erat in oculis eorum ſtupor; quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis, dicentes; Non eſt talis mulier ſuper terram, in adſpectu, in pulchritudine, & in ſenſu verborum? Verùm, ſicut arte picturæ præcipua tabula iam abſoluta, præcedentes omnes rudiores delineationes obliterat & vincit; ita tu, ô pulcherrima mulierum, Maria, omnes iſtas tui adumbrationes excedis & ſuperas.

Valeat autem omnino illa Aſpaſia, gentilium ferè omnium puellarum, vt ferunt, pulchritudine excellentiſſima: valeat illa, ad quinque pulcherrimarum in vno vultu imitationem depicta, Helena; cum omnibus vniuerſi mundi formoſis, quarum (eheu!) tot millia ſunt apud infernos: nihil ad pulchritudinem eius, quæ ſoli comparatur & lunæ. Porrò, ſi quid ab illa cuiquam mortalium in pulchritudine concedendum; tibi, ô Pulcheria, pulchræ nomen, ob formam quidem, admitto, ſed potiſſimùm ob inſignem pietatis omniumque virtutum ſplendorem, qui Regiam in monaſterij formam mutauit, meritò conceſſum exiſtimem. Neque paruæ vobis eſt laudi veſtra pul-
G chritudo, ô Catharina, Barbara, Agnes, Lucia, Apol-

lonia, Agatha, ceteræque præclaræ noui Testamenti virgines; quæ tametsi ob formæ splendorem mundi amatoribus mirè placuistis, maius tamen in interiori mentis pulchritudine momentum posuistis, quâ soli Christo sponso vestro placere studebatis.

At nunc, ô formosarum formosissima, vita, dulcedo, & spes nostra, Maria; pulchritudinem tuam, præsertim internam, tametsi alioquin incomparabilem, pulchritudini tamen lunæ comparatam contemplemur: & tu, ô pia, pro tua in nos benignitate, fac nos inter contemplandum huius tuæ pulchritudinis vtcumque consortes. Nónne pulchra vt luna es; quæ, sicut luna à sole, ita tu à Christo tuam habes pulchritudinem & splendorem? Numquid etiam, sicut luna maior est in adspectu hominum splendidiorq; stellis omnibus; vt eapropter à Deo quoque luminare magnum cum sole vocetur; ita, tu, Virgo pulcherrima, inter animas Sanctorũ & Angelorum choros supereminens & euecta, merita singulorum, & omnium titulos antecellis? Vtramque naturam, & humanam & angelicam, Virgo singularis exsuperas, & immensitate gratiæ, & fulgore virtutum. Numquid idcircò, quia thronos, hierarchiæ nempe supremæ tertium ordinem transscendisti, thronus meritò nuncuparis? Sed pergamus. Nónne similiter, quemadmodum luna decor est noctis, mensura temporis, æmulatrix solis, atque aëris immutatrix; ita tu, ô Virgo diuina, in sublunari nostro spirituali Ecclesiæ regimine, septem hisce conditionibus præpollere dignosceris, si quis singula ritè expenderit? Denique, sicut crescente luna, crescunt & medullæ in ossibus hominum ac bestiarum; ita tua luce adueniente, crescit quoque in nostrorum cordium medullis deuotio? Sanitas es siquidem vmbilico nostro, & ossium nostrorum irrigatio. Numquid insuper, sicut luminare maius, sol iustitiæ nimirum Christus filius tuus, præest diei, hoc est iustis, sicut in die honestè ambulantibus; ita tu luna

Pro. 3.

H

nocti,

nocti, peccatoribus nempe ſolandis & illuminandis?

Nónne etiam, quemadmodum luna ſemper æquè magna eſt in ſe, ſed non æquè ſemper ex omni parte illuminatur; ita tu, ô Maria, tametſi aliquando Filij tui, vt ſolis, occaſione, fueris quaſi obſcurata, ac mœſtitudine obnubilata; ſemper tamen in te conſtans permanſiſti, tibiq; ſemper in Domino ſimilis? Et nónne, quemadmodum luna ex ea parte lucet, qua ſolem adſpicit; & quando eſt ex diametro inter nos & ſolem, nihil à parte noſtra dat luminis, ſed parte tantùm ſuperna lucet ſolem verſus; ita tu ſemper Deum intueris, tametſi nobis interdum nullum huiuſce illuminationis ac colluſtrationis appareat argumentum?

Tu itaque modis omnibus, ô beata Dei Genitrix, pulchra vt luna; claritate dilecti tui mirificè illuſtrata. Tu thronus eius, ſicut ſol, & ſicut luna perfecta in æternum; quaſi luna plena in diebus ſuis lucet. Da nobis, ô Domina, patrona ac magiſtra noſtra, vt aliquantulum animæ pulchritudinis, in ſpiritualis noſtræ prolis, vitæ inquam melioris, ornatum, de hac tua pulchritudinis plenitudine ſortiamur.

Pſ. 88.
Eccli. 50.

Oratio.

AVres tuas, quæſumus Domine, precibus noſtris accommoda, & mentis noſtræ tenebras ſordeſq; deterge; vt beatæ Mariæ meritis ac ſplendore perfuſi, gratiam in tuo conſpectu inuenire mereamur. Amen.

20. ELECTA VT SOL.

Sol oculus mundi: tuus est & solis ocellus,
Sola cui lecta es filia, sponsa, parens.

Eccli. 43.

SOL in aspectu, anuntians in exitu; Vas admirabile opus Excelsi. Dum verum animarum ornatum, in virtutum nitore positum, sectamur auidiùs; & in huius disquisitione, vestigia Deiparæ virginis, facemque virtutum ac splendescentium titulorum, qua prælucet, insequimur; ecce, ad solis vsque fulgorem ac singularem decorem peruenimus. Quid iam te, ô totius Ecclesiæ lumen indeficiens, Maria, vel amictam sole, vel pulchram vt lunam admiremur, quæ à dilecto tuo electa & prædilecta, vt Sol prædicaris? Da nobis, oramus, hanc veniam, vt dum hebetes mentium nostrarum obtutus, in tui fulgoris aciem, amoris instinctu dirigimus, in temeritatis pœnam non opprimamur à gloria maiestatis; sed potiùs aliquousque tuæ lucis reddamur participes. A

Pro. 25

Verè, ô Maria, si attendimus Seraphim; & in illius superioris naturæ supervolam dignitatẽ oculos mentis defigimus, videmus quidquid maius est, illud omne te minus existere; solumq; opificem omnium, opus istud supergredi. O celsitudinem, præter auctorem vniuersorum, cuncta transscendentem! O verè solam electam vt sol, & sole amictam, & sole maiorem! Fateor, nec est qui diffiteri præsumat; summa gloria est post Deum, te videre, & adhærere tibi, & in tuæ protectionis munimine demorari. Verbis quidem alienis in hac veritatis professione vti possum; sed nihil alienum à mentis sententia possum profiteri. Si solẽ, quod solus luceat, siue quòd solus totius sit fons luminis, appellamus; electa vt sol tu meritò Maria perhiberis, B

cuius

ELECTA VT SOL.

Sol oculus mundi: tuus est et solis ocellus,
Sola cui lecta es, Filia, Sponsa, Parens.

Schoon naer der sielen keest, als de son uyt-verkoren:
Dees lesse sy u gheest, van wien Godt is ghevoren.

Ce soleil duit bien mieus, pour esclairer au monde;
Esleu pour de tous lieus chasser la nuit profonde.

cuius ceu ſolis radiatione, ſuperiora atque inferiora irradiantur.

Sed, vbi moramini, filiæ Ieruſalem, in tam clari fulgoris tam amica luſtratione? Oculos tergite, lucis huius immaculatæ ſplendorem mecum attendite: ſic enim expedit nobis, vt & nos illuminemur. Nónne ſol iſte, quem corporalibus oculis admiramur, eſt oculus mundi, diei iucunditas, pulchritudo cæli, menſura temporum, virtus & vigor omnium naſcentium, dominus planetarum, decor & perfectio omnium ſtellarum? Excellit ſol omnia luminaria cæli, in quantitate, dignitate, claritate, poteſtate, & effectuum multiplicitate. In his omnibus ſol ſolus ſolum Deum, omnium Dominum & auctorem repræſentat, certum eſt: ſed præ omnibus creaturis beata virgo Maria ei aſſimilatur; quæ ſolum Deum ſupra ſe habet. Atque adeò, videte obſecro, fideles animæ Mariæ deuotæ, Numquid ipſemet ſol iuſtitiæ Chriſtus, ſolem eam appellat, dum per ſuum Prophetam vt electum paranymphum, ſic ait; In ſole poſuit tabernaculum ſuum; & ipſe tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo? Numquid & ipſa non inaniter glorians, ſed plenè congratulans, idipſum commemorat, dum inquit; Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo? Et, ſicut ſol oriens mundo, ſic mulieris bonæ ſpecies, in ornamentum domus ſuæ. Verè, ô Maria, mundi ſolatium in ortu tuo, in ornamentum Eccleſiæ veniſti in lucem: ſed multò magis, in aſpectu præfulgido ſolem iuſtitiæ Chriſtum annuntians & producens, vas verè fuiſti admirabile, opus Excelſi.

Pſ. 18. *Eccli. 24.* *Eccli. 26.*

Verùm, ô anima mea, conſurge, & ad opus hoc, per ſeptem præcipuas ſolis conditiones perueſtigandum, accingere. Aude; ne trepida: purgaberis, illuminaberis, & accenſa perficieris. Nobilitatem in primis in ſole conſideras? Regali ex progenie Maria exorta refulget; & cum ſplendore ſanctitatis exorta eſt. Formoſitatem ſolis admiraris? quid formoſius illâ,

quæ ſpecioſum præ filiis hominum genuit? Impermiſtionem attendis? dum ſiquidem ſol per fæces & lutum tranſit, nihil inficitur. Sic Maria, & originale peccatum illibata præteriit, & toto vitæ curriculo, immunis ab omni culpa fuit.

Luminandi vim in ſole deprædicas? ceteris enim omnibus planetis atque ſideribus lumen ſuppeditat. Sic & Mariæ vita glorioſa lucem dedit ſæculo, cunctiſque præfulget. Sed fortaſſe fructificandi facultatem ſtupeſcis; nam ſine ſole, ſterileſcerent omnia. Nihil B. Maria ſoli debet hac in parte: vt quæ fructum protulerit, ſine quo nihil boni fructus toti mundo oboriretur. Generalem ſui communicationem in tanto iubare expaueſcis? quia oritur ſuper bonos & malos. Et Mariæ non deeſt hæc gratia, ſed abundat vbique, toto terrarum orbe teſtante. Sed fortè incomprehenſibilitatem ſolis non capis; ita vt in ſua rotunditate videri nequeat, tanta luce circumfulgente. Crediderim, quia non ſatis perſpicaces ſunt oculorum noſtrorum acies, & ad ſolis directum adſpectum plus noctuæ quàm aquilæ habemus. Sed videte, mirabilium Dei operũ ſpectatores, num in Deipara virgine virginitatem & fœcunditatem, excellentiam ac humilitatem, aliámve aliquam ipſius dotem ſigillatim aut coniunctim valeatis mente complecti.

Denique, nónne etiam ſicut ſol tres ſupra ſe, totidemque infra ſe habet planetas, ipſe in medio conſtitutus; ita beata Maria tres ſupra ſe habet ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas; infra verò tres ſtatus ſaluandorum, virgines, viduas, coniugatos? Numquid ipſa in medio eſt conſtituta, tres iſtos ſtatus beatiſſimæ Trinitati coniungens & vniens? D

Nónne quoque, ſicut ſol, cùm centies & ſexagies ſexies, maior ſit totâ terrâ, tamen ob ſitus ipſius altitudinem, vix cubitalis apparet; ita beata Maria cùm creatis omnibus ſit multò maior, humilitatis tamen celſitudine paruam ſe nobis oſtendit? Nónne item, ſicut

ſicut ſol in ortu ſuo atque occaſu, maior videtur, quàm in meridie, cùm tunc tamen ſit nobis vicinior; ita & Maria à primis & nouiſſimis mundi hominibus pluris facta & facienda eſt, quàm à vicinioribus eius temporis fidelibus? Deinde, cùm ſol moueatur inceſſanter celeriùs ſagittâ, tamen non videtur moueri; nónne ſic beata virgo Maria feruore ardentibuſque virtutibus citiſſimè ferebatur in Deum atque in hominum ſalutem; ſedatiſſimo tamen ſemper habitu?

Nónne & iſta Mariæ ſub ſolis obtentu conuenient? Ortus eſt ſol, & in cubilibus ſuis collocabuntur. Ortus eſt ſol, & auolauerunt locuſtæ. Ortus eſt ſol, & æſtuauerunt feruore, charitatis ſcilicet & deuotionis. Sol eſt rex naturæ.

Pſ. 103
Nahũ 3
Matt. 13.
2. Par. 18.

Sed hoc diligenter attende, ô anima. Mortuus eſt, occidente ſole; ne te vmquam ſic geras, vt ſol Chriſtus, & ſicut ſol B. Maria, tibi intercidant; ſed nouo te ſemper exortu lætificent. Immò, ſi rerum vel anguſtia temporis hoſtiumque tuorum importuna neceſſitas te premunt: potiùs Soli cum Ioſue præcipe, ne te deſerat in opportunitate; ſed ſtet, teque adiuuet.

E

Oratio.

DEus, qui facis in tenebris noſtris tuæ gratiæ lumen ſplendeſcere, & ſolem tuum ſuper bonos & malos oriri permittis; da nobis ita Deiparæ virginis virtutum radiis illuſtrari, vt eius ope cæleſtibus inſeramur. Amen.

21. HONORIFICENTIA POPVLI NOSTRI.

Gloria Christiadum; Princeps dignißima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba ſiet.

Iudith 15

TV gloria Ieruſalem, tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri. Adorna thalamum virgo, filia Sion, anima, Deo virginique Matri deuota: adorna cunabula, fœtumque ſpiritualem, nouum hominem, qui tibi ſecundùm Deum natus eſt, omni virtutum decore exorna. Teipſam redde decentibus vitæ moribus dilecto tuo gratam & honorabilem. Eſto tu quoque vna de ſapientibus & prudentibus virginibus, de caſtis matronis, de mulieribus fortibus: quia honorabilis in portis vir tuus, ſponſus tuus, dilectus tuus, frater & Dominus tuus: cuius introitus & exitus, honoris & ſalutis pleniſſimus.

Iudith 15.

Tu quoque patronam tuam in hoc etiam titulo imitare, ô anima; in cuius olim figura Iudith hoc elogio fuit à toto populo collaudata; Tu gloria Ieruſalē, tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri. Verè quidem Iudith illa caſtiſſima & fortiſſima merebatur hos titulos; ſed, ô Maria, tuarum in illa laudum ſublimitas adumbrata ſolummodò fuit. Tu verè cæleſtis æquè ac terreſtris Ieruſalem, Eccleſiæ triumphantis iuxtà ac militantis gloria eſſe cognoſceris, quæ diuinæ pacis viſionem toti mundo conſpicuam ex te corporaliter natam, magno cum cæleſtis gloriæ cumulo præſtitiſti. Tu lætitia Iſrael, fortium nempe cum Deo luctantium, hoſtem humani generis ſupplantantium: quæ riſum nobis in vero Iſaac filio tuo Ieſu Chriſto peperiſti: cuius in ortu gaudium magnum omni populo ab Angelis eſt nunciatum.

A B

Tu

Gloria Chriſtiadum : Princeps digniſſima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba ſiet.

Draeght u in als eerbaer, als ſuyver witte wolcke:
O heylyck Maria claer, tot lof van haeren volcke.

Vray honneur des Chriſtiens, de ton peuple la gloire,
Ayes touſ-iours des tiens, en leur besoing, memoire.

vit
co
tis
O
no
eti
tai
git
ho
tai
lap
pr
tit
fic
ni
cu
C fic
D
ga
no
vt
co
D

er
ca
ve
de
ho
pr
ho

gi
le
ac
sa
&

Tu itaque verè honorificentia populi noſtri, quæ vitiatam generis noſtri compagem; immunis ab omni contagio, reſtauraſti; & in ſemine tuo, à debita mortis æternæ ſentẽtia vindicaſti. Verè dixiſti, ô Raphael; Opera Dei reuelare & confiteri honorificum eſt: quia non ſolùm ipſi Deo mirabilium operatori; verumetiam ipſius dilectæ Matri, Dominæ noſtrę, per quam tam magna fecit qui potens eſt, hinc honor conſurgit. Quin & nos, illius ope redemti, gloriamur in hoc facto, magnoque nobis honori ducimus, quòd tantæ ſublimitatis patronam, generiſque noſtri collapſi reparatricem habeamus. Ad te clamamus eapropter, ô Domine, ac præ nimia tantæ felicitatis lætitia geſtientes confitemur & dicimus, Nimis honorificati ſunt inimici tui, Deus, facti per Mariam amici: nimis confortatus eſt Principatus eorum, qui ſua culpa proiecti & ad nihilum redacti fuerãt. Per illam ſiquidem, vt olim per Eſther Iudæis (ô Deus omnium Dominator) diem nobis mœroris & luctus vertiſti in gaudium: neque tradidiſti nos in manus inimicorum noſtrorum; ſed propitius fuiſti ſorti & funiculo tuo, vt viuentes laudemus nomen tuum, Domine, nec concluſiſti ora te canentium.

Tob. 12 · *Pſ.* 138 · C · *Eſther* 16.

D Eat nunc Balac noſter, mille nos olim inuoluens erroribus, gentiſque noſtræ deſtructor diabolus; dicatque nobis, vt ad Balaam aiebat, deceptam populi vetuſtatem ſuo nomine referentem; Decreueram quidem magnificè honorare te; ſed Dominus priuauit te honore diſpoſito. Et quid obſecro, ſerpens antique promiſeras miſeris? quonam quæſo parentes noſtros honore volebas afficere?

Nu. 24

Eritis ſicut Dij, ſcientes bonum & malum. Egregiam verò laudem! fallaci verborum lenocinio pellectos, in certum exitium præcipitaſti. Ito itaque, ac munera tua alijs da, & honore quos voles tam inſano proſequere. Deo, cui ſoli honor & gloria, & poteſtas, & imperium, adhærere deſidero; qui

Eccli. 11.

humiliantem se subleuat;& qui potens est subitò honestare pauperem.

Noli, ô anima mea, talem honorem ac honorificentiam ab hominibus, à mundo, nedum ab inimico salutis tuæ emendicare, vel impensam admittere. Caue ne vmquam Saulem imprudentem imiteris; vt inobediens Deo, propriæ innitens sapientiæ, tibique in tuis oculis placens, nihil laude dignum, vituperij verò plenissimum præstans, velis tamen honorabilis apparere; gloriæque inani dans operam, dicas cuilibet occurrenti, quod ille Samueli; Honora me coram Senioribus. Num ignoras, ô homo inanis, quòd honor ille de vanitate collectus, non solùm euanescat, sed secum etiam quæcumque repererit, euanescere faciat? An nescis, clamare Chaldæos (quod interpretatur dæmones) Idumæis permistos, in destructione Ierusalem, animæ fidelis; Exinanite, exinanite, vsque ad fundamentum in ea? Numquid de iisdem legisti; Consummauerunt, hoc est, consummatè vastarunt, omnia honorifica eius, & ad nihilum redegerunt?

1. Reg. 15.

Ps. 136

3. Esd. 1

Oculos potiùs ad omni honore dignissimam, humillimam omnium Dominam ac patronam tuam conuerte: quæ, vt verè est honorificentia populi nostri, decus & ornamentum humani generis, & singulariter Christianorum, virginum omnium, omniumque mortalium splendor & gloria; numquid ita quoque cunctis mortalibus in exemplum statui digna est, de qua præconis voce, Dei mandato clametur; Sic honorabitur, quemcumque Deus honorare voluerit? Te Dei thronum Maria laudamus, te Dominam confitemur. Te æterni matrem omnis terra veneratur; eò quòd verè sis honorabilior omnium; & præ cunctis creatis acceperis à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsa ad te huiuscemodi à magnifica gloria, Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.

Esther 6.

Dan. 13.

2. Pet. 1

Tibi

Tibi nos eapropter, ô Domina, ſupplices exhibemus, tuam opem ac patrocinium imploramus. Dic & fac in nobis, ô pia, quod de te legimus: dic, vt audiat cor noſtrum, & fac, vt in medullis noſtris ſentiamus: In plenitudine ſanctorum detentio mea. Rectè, vt cui non defuerit fides Patriarcharum, ſpes Prophetarum, zelus Apoſtolorum, conſtantia Martyrum, ſobrietas Confeſſorum, caſtitas Virginum, fœcunditas Coniugatorum, ſed nec ipſa puritas Angelorum. F Dicis & tu; Radicaui in populo honorificato. *Eccli. 24.* Fiat; & tecum in ſalutem honorificabimur, gloriæ tuæ facti participes. Mitte igitur, ô Virgo inter omnes mitis, radices humilitatis tuæ in corda noſtra, vt cæleſtis honoris & gloriæ ſurculos proferant.

Oratio.

Præſta nobis, quæſumus Domine, diuinæ bonitatis auxilium, ac perpetuam benignitatem largire ſupplicibus; vt qui te auctore ac redemptore gloriamur, beata Maria intercedente, ſemper in tuæ miſericordiæ laude lætemur. Amen.

IN VII. TITVLOS TVTELARES ARGVMENTVM.

MVLTA *mortalem (præsertim in adolescentia) circumueniunt pericula, quemadmodum & toto dein vitæ curriculo; vt eapropter assiduâ sit opus vigilantiâ & tutelâ. Hominem seruare summa laus, inquit ille. Hinc etiam quernea corona apud Romanos olim dignissima; quam ille promerebatur, qui ciuem in mortis periculo liberasset. Vt igitur quod natum est, ali ornariq; debet, ita non minus debet contra vniuersa nocitura muniri; vt ad perfectum educetur educaturque. Quapropter septem modò Tituli tales sequuntur, qui ad munitionem tutelamque nouæ vitæ, ceu prolis spiritualis, pertinent, sub Diuæ nostræ Mariæ præsidiis educandæ.*

Plin. Sen.

22. VIRGA MOYSIS.

Virgo Mosaicæ superat miracula virgæ:
Virga salum potuit pandere, Virgo polum.

Iudic. 13.

QVid debemus facere, de puero qui natus est nobis? Custodiendus fideliter & protegendus contra omnia saluti atque incolumitati eius aduersantia. Domine, docuisti me à iuuentute mea, & nunc pronuntiabo mirabilia de lege tua. Imperfectum meum vident oculi tui, & infirmitatem meam ego cognosco; & multiplicati sunt inimici mei, qui quærunt animam meam. Ideò, ad te confugi: doce me hodie, in virgine Maria matre tua, facere voluntatem tuam, & contra omnia mundi pericula, peculiarem ex eius titulis tutelam accipere.

Ecce, ô anima mea, quàm excellens in hoc nostro rerum statu nobis occurrit encomium; magnæ, illud in B. Maria mirantibus ac venerantibus, prærogatiuæ; quando illam deuoto mentis affectu, Virgam Moysis appellamus. Numquid Moyses & Aaron, similesque

 VIRGA MOYSIS.

Virgo Mosaicæ superat miracula virgæ:
Virga salum potuit pandere, virgo polum.

Nu dient de vrucht verstercht, bewaert in teghen-spoede,
Mariam daer toe merckt, als wonder Moyses roede.

D'Egypte et des enfers verge tres-effroyable;
Tu es de l'uniuers Vierge tres-pitoyable.

viri principes, virgas ſeu baculos habebant, non tam vt iis niterentur, quàm in ſignum auctoritatis & præfecturæ? neque interim paruo erant ſubſidio ad ſui defenſionem, aliorumq́ue caſtigationem. Nónne ita Scipiones olim apud Romanos; vt & Scipionum familia?

O virgam Moyſis admirandam! ô Mariam, fortem adiutricem fidelium? Dixit Dominus ad Moyſen, quid habes in manu tua? qui dixit; Virgam: quæ proiecta in terram, verſa eſt in colubrum, atque iterùm in virgam. Ita virga Aaron quoque coram Pharaone proiecta, conuerſa in colubrum deuorauit virgas maleficorum Ægyptiorum, & ita in decem plagis Ægypti fuit mirifica. Tu autem, ô Maria vt virga potens, omnes ſerpentes & dracones, hæreſes vniuerſas interemiſti in vniuerſo mundo. Virgam item extendit Moyſes in mare, & apertum eſt ilicò, iterumq́ue reductum ſuper Ægyptios. Quid, ô Maria, in tam ſtupendis notamus, quod tibi non multo præſtantiùs applicetur? Per te ſiquidem Deus ſpiritualiter omnia aduerſus infernalem Pharaonem in ſui populi ſalutem exercuit, quæcumque per virgam Moyſis & Aaron in Ægypto patrauit. Numquid illud quoque in te completum, quod ſcriptum & factum eſt: Percuſſit petram & fluxerunt aquæ? Siti, & ariditate gratiæ peribat mundus; tu verò, tamquam virga Moyſis, diuinam ita petram, rigentem iuſtitiæ lege, humilitatis tuæ ſinceræq́ue mentis rectitudine, quaſi gemino pulſu feriiſti, vt gratiam inuenires; & miſericordiæ fluentis abundè faceres ſcaturire. Numquid inde vniuerſæ benedictionis & gratiæ per totam Eccleſiam aquæ fluxerunt?

(A, B, C: margin letters; *Exo. 4. & 7.*; *Pſ. 77.*)

D Et vos, Angeli, atq; Archangeli, Throni, & vniuerſa militia cæleſtis exercitus, numquid admirantes ſtupenteſq; præ rei nouitate, dixiſtis, quãdo Domina noſtra, iuxtà ac veſtra in cælos aſcẽdit; Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto: ſicut virgula fumi, ex aromatibus *Cant. 3*

myrrhæ

myrrhæ & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Rectè, quia virtutum tuarum odore, & præcellenti animæ tuæ fragrantiâ, & homines, ô B. Maria, lætificasti & angelos. Adde tu quoque, Zacharia Propheta, tuum per figuram encomium, quo præsentem beatæ Virginis titulum magis illustres. Assumsi mihi duas virgas. Audio: quid de illis fecisti? Vnam vocaui Decorem, aliam Funiculum. Nónne virga ista Funiculus, fuit Eua, quæ nos vinculis peccatorum constrinxit? Nónne verò virga Decora, Maria, quæ summo genus humanum affecit decore, quando de castissimis suis visceribus genuit Deum & hominem, vniuersi redemtorem? Nónne virga decora virgo, quando virgæ in altari florenti comparatur? Sicut illa virga, sine quolibet naturæ adminiculo fructificauit; ita virgo Maria sine coniugali opere filium procreauit. Nónne Filium tuum, ô Domina, rectè per florem designari propter speciem eius asserimus; & per fructum quoq; propter eius vtilitatem? Est enim speciosus formâ, præ filiis hominum; & vitalis refectio, non solùm hominum, sed etiam angelorum.

Zac. 11

Nu. 17

O laudem, ô iubilum, ô honorabilem generis nostri in Virgine matre splendorem! Germinauit virga Aaron in domo Leui, & turgentibus gemmis eruperunt flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Venite ô Christiani, atque vtilitatis dignitatisque huius fructus estote participes in Christo Iesu Domino nostro. Numquid amygdala rectè Christum significat, in tribus præsertim ipsius conditionibus? Núquid pellis exterior fragilis, carnis & humanitatis infirmitatem repræsentat? Numquid intus nucleus dulcis, diuinitatis intus latentis suauitatem figurat; & in medio fortis testa, fortem ipsius, & contra cuncta aduersa constantem animam ritè significat? Tu itaque, ô Maria, virga multis de causis decora & honorabilis, quæ tam suauem amygdalam virgo protulisti. Folia verborum tuorum salutarium ad sanitatem

Nu. 17

Apo. 22

E

G

tem gentium; ecce quoad proximum. Flores verò redolentium cogitationum, verè flores tui fructus honoris & honestatis; en quoad Deum. Fructus autem operum tuorum (præter superbenedictum fructum ventris tui) primi & purissimi: & ecce quoad teipsam: quorum omnium totus quoque mundus suum habet emolumentum. O virga frugifera! ô virga tutelaris! ô virga saluifica! Vt prætores virga sua seruos in capite certo modo ferientes solent liberos facere; ita nos per te libertate donamur. Nónne sic virgam auream & decoram posuit Assuerus super collum Esther, & à morte fuit liberata? Virga directionis virga Regni tui, tu ipsa Virgo benedicta: quia sedes fuisti in qua Deus omnia dirigens requieuit: & virga directionis, quæ omnia tua in Deum direxisti, omnesque nos ad ipsum tuo exemplo dirigis. Virgo, virga Regni Dei fuisti, quia per te Regnum suum recuperauit, quod diabolus eousque in nobis vsurparat. Recta virga quoad Deum, per rectam intentionem: flexilis verò in omnem partem intuitu indigentium, iustorum, pœnitentium, viuorum & mortuorum. Ne autem contra malos virgæ nostræ deesse putetur auctoritas; audite: Consurget virga de Israel, & percutiet duces Moab; vastabitque omnes filios Seth: & erit Idumæa possessio eius. Virga es, ô Maria, protectionis, omnibus ad te piè confugientibus; terror verò tuis tuorumque cultorum inimicis, iuxta illud: Virgam virtutis suæ emittet Deus ex Sion, dominari in medio inimicorum suorum.

Eccli. 24. *Pro. 3.* *Esth. 5.* *Nu. 24*

H

Oratio.

Concede quæsumus, omnipotens Deus, vt qui protectionis tuæ gratiam quærimus, beata Maria semper virgine intercedente, ab omnibus aduersitatibus animæ & corporis expediti, securis tibi mentibus seruiamus. Amen.

23. CI-

23. CIVITAS REFVGII.

Præsidium, tutela, salus, pietatis asylum,
Materno vsque patent Virginis in gremio.

Ps. 103 MONTES excelsi ceruis, petra refugium herinaciis. Naturæ nostræ debilitas, & conscia propriæ infirmitatis conditio, Domine, nos docet formidare, trepidare, & ad tutiora fortioráque confugere. Vtque propterea vanè maleque consulta dicebat illa; Hæc ara tuebitur omnes; ita nos de te, ô Virgo sanctissima, rectè fidenterque præsumimus, dicentes; Tu virtus, refugium, & salus nostra. In te siquidem completum agnoscimus, quod olim apud antiquæ Legis cultores sancitum recolimus; Decernite, quæ vrbes esse debeant in praesidia fugitiuorum, qui nolentes sanguinem fuderunt. Nos, nos homicidæ, nos fugitiui, nos, ô dulcis Maria, exules filij Euæ. Nos sanguinem Abel iusti, innocentis agni, Domini nostri, profudimus; neque nolentes, innocentes, sed videntes scientesque. Atque eapropter (ô Domine, legis huius tam benignæ ác fauentis dictator) nobis multò magis ciuitate Refugij est opus: non ad hoc tantùm, vt intereà temporis innocentia nostra innotescat, & culpâ vacare nos constet; verumetiam, vt culpa quæ in confesso est, ciuitatis huius salutaribus meritis eluatur.

Nu. 35 A

Magna quondam basilicarum immunitas, cunctis in hostili vastatione ad eas confugientibus. Hucusque sæuiebat inimicus: ibi accipiebat limitem trucidatoris furor. Illò ducebantur à miserantibus hostibus, quibus etiam extra ipsa loca pepercerant, ne in eos incurrerent, qui similem misericordiam non habebant. Numquam verò templis idolorum quorumcumque tanta vel à suis delata dignatio.

Tem-

23. CIVITAS REFVGII.

Præſidium, tutela, ſalus, pietatis aſylum,
Materno vſque patent virginis in gremio.

Noch is Maria meer, als een ſtadt van toe-vluchte:
Niemandt dan al te ſeer in angst en vreeſe duchte.

Que chercés-vous ? ſecours, contre toute furie?
Prendés voſtre recours, vers le ſein de MARIE.

Templorum Christianorum immunitas, vrbium quidem refugij typo adumbrata dignoscitur; sed in beatæ ac Deiparæ virginis Mariæ tutela ac patrocinio fuit B hoc asylum adimpletum. Dico propterea, & audacter dico, cum Dei amico, ac singulari Patronæ nostræ cultore; Impossibile est, vt aliquis ad eam conuersus, & ab ea respectus, damnetur. Quæ ratio? quódve huius tantæ fiduciæ fundamentum? Quia ipsa eum genuit, per quem mortua reuiuiscunt, & homines à peccato saluantur. Ipsa est mater saluantis & saluandorum. Maria, mater Dei qui solus damnat, qui solus saluat, quem solum timemus, in quo solo speramus, est mater nostra: Iudex verò, & saluator noster & frater noster. Quomodo ergo desperemus, cùm salus siue damnatio, à boni fratris & piæ matris pendeat arbitrio?

O dulcis, ô decora, ô amabilis, & speciosa! quàm gloriosa dicta & scripta sunt de te Ciuitas Dei! Virgo Maria, Ciuitas refugij nostri! Quia, omnia quæ ad perfectionem, decorem, ac munitionem ciuitatis requiruntur; in te singulari quadam præeminentia reperiuntur.

C Ciuitas hæc nostra, ô filiæ Ierusalem lætantes in ea, videte cum primis, quomodo in humilitate profundè fundata, nullis sit arrogantis sublimitatis obnoxia moliminibus; nihil illic fures aut alij hostes inueniāt, D quod suffodiant aut furentur. Videte prætereà, quàm eximiè & excelsè per castitatem continentiamque murata sit, vt nulli vitioso incentiuo subiecta sit, aut ab vllo sit illi insultu metuendum.

E Per charitatem turrita, quàm sublimis in cælum attollitur, vt cunctas inuidiæ machinas tuta derideat. Attēdite quoque, quomodo ciuitas ista, Maria virgo, ditata per paupertatem, humanarum diuitiarum non timet insidias. Custodita per discretionem, à cunctis errorum ambagibus est immunis. Tentationum su-F peratione pacifica, nullarum hostilium bestiarum

formidat incursum aut irreptionem. Per elegantiam meritorum, ceu mœnium ordinata; quidquid inordinati foris consurgit, nihil est quo moueatur aut timeat. Libera est immunitate peccatorum, altissima excellentiâ priuilegiorum, inuictissima munimento virtutum.

In te itaque, ô Maria, nostrum refugium ponimus, ac solamen animarum nostrarum. Tu nobis refugij ciuitas, tu asylum, & immunitas nostra. Hoc tantùm nunc, ô piissima Domina, suppliciter petimus; vt in mille periculis & malis versantes in tuam tutelam admittas, nobisque dicas ore tuo superbenedicto, instar faui pleni distillantis, quod alterius olim ore prædixisti; Memor ero Raab & Babylonis scientium me; ad Deum teque Dei matrem confugientium peccatorum. Si ita feceris, Domina in Raab superba, & in Rahab meretrice omnes peccatrices, eamdem per bonum propositum imitantes, spem veniæ & gratiæ haud dubiè obtinebunt, & in Babylone cuncti peccatores, qui licet scelestissimi fuerint, singulare tamen in tuæ benignitatis auxilio patrocinium sunt inuenturi. Et verè sciunt te, quicumque audiunt, neminem vmquam afflictum ad te confugisse, quin mirabili fuerit solatio refectus, ac patrocinio restitutus.

Ps. 86.

Si quis tuum, ô pia patrona, implorauerit vmquam auxilium, & repulsam passus est; desinat ille te superuacuo labore vel clamore lacessere: sed non est, qui istud vel in se aliquando sit expertus, vel ab aliis audiuerit enarrari.

Verùm, si quis sit in hac parte timidior, & cum trepidante Iacob non audeat matris suę adoriri consilium, quo gratiam ac benedictionem accipiat tam salutarem: audiat ille Mariam in Rebecca dicentem sibi; In me sit, fili mi, ista maledictio, quam ob peccatorum tuorum enormitatem, grauitatem, ac multitudinem reformidas: tantùm audi vocem: consilium sequere; monita salutis attende; serua mandata; virtutum

Gen. 27

tutum exempla commiſſis omiſſis imitare; ſpera in Domino, & fac bonitatem.

Meritò, mediatrix noſtra Maria, ſuſcipis hac lege cauſæ noſtræ defenſionem, clientumque tuorum ad te ſe applicantium patrocinij munus; eiſque præſcribis clientelæ præcepta: quia qui ad aſylum confugiunt, leges aſyli ſeruare debent.

O ſalutare refugium, de noxiis reddens innoxios, & de viliſſimis peccatoribus ſanctos efficiens! Nullum tale aſylum mundus habet, quod quos admiſerit, meliores reddat quàm acceperit. Id tu facis, ô Maria, peccatorum ſolatium, pereuntium ſalus, ac damni totius reparatrix! per te, meretrices & publicani præcedunt domeſticos in regno cęlorum. Nouiſſimi fiunt primi, & de ſtercore peccatorum pauperes ſuſcitantur, qui thronos angelorum poſſideant. In te, ô Maria, refugium, ſolatium, & protectionem mei repono. In hoc, Domine te largiente, tutus ſaluabor; quia altiſſimum poſuiſti refugium iſtud.

Matth. 21.

G

Oratio.

PRotector noſter adſpice Deus; *vt quos omni vides virtute deſtitui, ſic interiùs exteriuſq́ue cuſtodias, vt beatæ Filij tui genitricis Mariæ patrocinio communiti, nullis prorſus hoſtilis nequitiæ vel fallamur inſidiis, vel inſultibus conturbemur. Amen.*

24. VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hostiles vrbs benè tuta minas.

Isa.26. VRBS fortitudinis nostræ Sion, Saluator ponetur in ea, murus & antemurale. Quæris adhuc, ô anima mea, Deo placere desiderans, quid debeas facere de puero, qui tibi natus & datus est? quomodo vitæ sanctæ progressus tibi sit contra cuncta aduersa muniendus, vtque sicut auroræ crepusculum, magis ac magis in lucem assurgat vsque ad claram diem? Fortitudine muniri debet, quasi vrbs in medio inimicorum constituta. Doceri hanc artem desideras? Edoctam ab Angelo, Samsonis nostri matrem Mariam interroga, quemadmodum hactenus consueuisti: titulumque præsentem expende, qui requisitæ munitionis formam ritè tibi præscribet, & dabit suppetias. A B

Sancta Maria, patrona nostra; refugium, & auxilium; doctrix & datrix eorum quibus in educanda nostra prole spirituali, vita noua, per te côncepta, Deo nata & dicata, fuit opus; ad te rursum confugimus, tamquam ad vrbem fortitudinis, vt saluemur in ea, in qua Saluator noster est positus. C

Et meritò: Nónne siquidem in te completum est, sanctissimæ Trinitatis præsidio, quod de fortibus illis Machabæis sic legimus? Ædificauerunt montem Sion; & per circuitum, muros altos, & turres firmas: nequando venirent gentes, & conculcarent eam? Meritò iuxta nequitiam & fortitudinem aduersariorum, etiam munitiones, mœnia, & turres præstantes exstruuntur. Numquid huc spectat illud, quod sponsus sponsæ Ecclesiæ laudans prudentiam, vigilantiam, & contra omnem hostilem incursum munitionem, *1. Mac. 4.*

sic

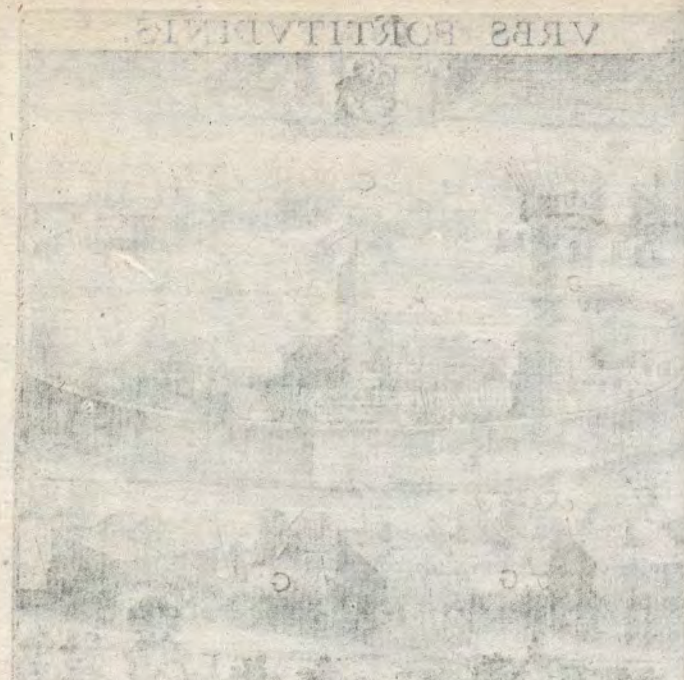
24. VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hoſtiles vrbs bene tuta minas.

Weeſt als een ſtadt, en ſlot, t'welck niet en is om winnen:
Hebt uwen Heer en Godt, als Maria van binnen.

Contre tous aſſaillans, cette ville tient ferme:
Car, entre ſes veillans, ſon SAVVEVR *elle enferme.*

D ſic in
reſpic
mont
geret.
mo n
atque
non i
rum r
muni
me fa
E Nó
ſiſtit,
conc
præſt
mò i
Atter
bis n
tum,
& qu
ditio
de ii
dicis.
que n
ſertin
limit
ferer
Sapie
tet ; q
ſtium
ueat ?
tienti
fortis
cit:&
Pr
exim
Vtina
iſtud

D sic inquit; Collum tuum, sicut turris Libani quæ respicit contra Damascum? Dauid enim illam in monte Sion erexerat, vt & hostem eminùs visu detegeret, & cominùs ciues sua mole muniret. Ita tutissimo nobis refugio ac præsidio es, ô Deipara virgo, atque econtrà hostibus vniuersis terrori. Eapropter non immeritò clamabas ô Dauid omnium desolatorum nomine & figura; Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet in locum refugij, vt saluum me facias?

Cant.7

Ps. 59. & 107.

E Nónne loci firma munitio, in tribus præsertim consistit, quæ omnia in te, ô Patrona nostra fidissima, concernuntur? In murorum nempe fortitudine: in præstantium militum præsidio & custodia: & postremò in rerum ad victum & arma pertinentium copia. Attendite fideles, Christo militantes, & quod in vobis natum est sanctum, & in hanc vsque diem educatum, custodire ac tutari cupientes, attendite inquam, & quomodo tres istæ fortis vrbis ac munitionis conditiones in Deipara virgine reperiuntur, & quomodo de iisdem vobis quoque prouidere debeatis. Quid dicis, ô anima? Nónne sicut in Diua Virgine, ita quoque murus fortis in circuitu tui est continentia; præsertim in omnibus in quibus pro humana fragilitate, limites diuinæ legis vel rationis possis excedere? Miserere animæ tuæ placens Deo, & contine: monet nos Sapiens. Antemurale verò patientiam esse quis dubitet; qua, velut propugnaculo quodam, primus hostium insultus excipitur ac sustinetur, ne vltrà se moueat? Dum itaque murus continentiæ quatitur, patientiæ antemurale obiiciatur. In omni tentatione sta fortis, ac sustinendo resiste; nam hîc, qui patitur vincit: & non vinci, vincere est, in hoc certandi genere.

Eccli. 30.

Præsidium autem armatorum quale quámque eximium in beata Maria exstiterit, quis enumeret? Vtinam & in te, ô anima, non desideretur. Nónne istud rectè potentias animæ, gratiam Dei, angelorum

custodiam, præclarasq; animi dotes dixerimus, quorum omnium militum fidelis tibi præfectura gerenda est, quisquis inexpugnabilis esse desideras? Neque id quidem tuæ fortitudinis præstantiâ, sed illo donante, qui te confortat: sine quo nihil, & cũ quo omnia, potes. Sed quæ rerum prouisio, munitioni seruientium? numquid arma sunt, virtutes, desideria bona, piæ eiaculationes, preces, suspiria, Dei gratia? Nónne autem verbum ipsius, collocutiones piç, pia lectio, meditatio rerum spiritualium, & præsertim sacrosancta Sacramenta, pro munitionis eiusmodi conuictu atque alimentis censenda sunt, vrbi fortitudinis necessarijs? Quin & panis lacrymarum, licet insuauis videatur, cor tamen hominis confortat. Præ cunctis autem, panis angelorum; iuxta illius testimonium, qui illud in spiritu præuidebat & prægustabat: Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos qui tribulant me. Et calix meus inebrians, quàm præclarus est! Sed arma spiritualia discretè tractanda sunt, & vnicuique conuenientia deligenda. Alioqui dicere poteris, quisquis indifferenter his vti volueris; Non possum sic incedere, quia non vsum habeo.

Ps. 22.

1. Reg. 17.

F

At cauendum tibi cum primis, ô custos animæ vel arcis tuæ, ne tuipse tuiipsius sis proditor, neque pusillanimis, neque segnis in custodia. Nónne tu, quisquis hostium signa, arma, vestes, actus, aut nomen extollis, plusquam Domini ac Ducis tui Christi, proditoris meritò suspicionem incurris? Nónne, si cum infidis exploratoribus, plus de viribus hostium metuis, quàm speras de Domini auxilio, pusillanimis es? Numquid segnis excubitor & præsidiarius deprehenderis, si in te confidens, & incurius, nec de pugna, nec quidquam de hoste recogitas? Si denique tessera hostili fueris vsus, nónne hosti fauere conuinceris? Beatissima virgo Maria modis omnibus vrbs fortitudinis existit, & fidelissima suorum clientium defensatrix contra omnes hostiles incursus, ipsasque portas

G

inferni

inferni. Mulier ſiquidem eſt iſta fortis, quæ fortitudine pręcinxit lumbos ſuos. Quis hîc addubitet? Tria nominatim obſeruet, in quibus vera fortitudo conſiſtit. Nónne fortis eſt primùm, qui ardua viriliter aggreditur, quæ virtus magnanimitatis appellatur? Mariæ fortitudo, & decor indumentum eius, per votum perpetuæ caſtitatis emicuit. Manum ſuam miſit ad fortia, quando Deum ex cælis attraxit: vt illud ei dici poſſit; Si contra Deum fortis fuiſti, quantò magis contra homines præualebis? *Pro. 31* *Pro. 31* H

Numquid fortitudo quoque in aduerſis ſuſtinendis monſtratur; quæ virtus eſt tolerantiæ, ſeu patientiæ? Numquid iuxta crucem ſtans beata hæc Virgo vt virago, præclarum fortitudinis huius edidit ſpecimen? numquid totius vitæ ſuæ & Chriſti decurſu, in hoc genere patiendi ferendíque præfulſit? Nónne quoque in perſeueranter agendo fortia, fortitudo conſpicitur; quæ virtus eſt perſeuerantiæ? Erant Apoſtoli perſeuerantes in orationibus vnanimiter cum mulieribus, & Maria matre Ieſu. Finis autem omnigenæ fortitudinis Mariæ, quàm ſublimi modo in eiuſdem miraculis ornata morte, & præſertim in glorioſa Aſſumtione reſplenduit! *Act. 1.*

Vrbs itaque es, ô Maria, fortitudinis: in te quidem iuxta omnes fortitudinis & vrbis conditiones requiſitas: nobis verò clientibus tuis, exemplo atque refugio ſingulari.

Oratio.

PRopitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris; vt, qui infirmitatis noſtræ conſcij, de tua virtute confidimus, beata Maria ſemper Virgine intercedente, ſub tua atque eius ſemper protectione lætemur. Amen.

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitus penetrabilis vmbo ſagittis;
Hoſtica in auctoris tela retunde caput.

Pro. 30. OMNIS ſermo Dei ignitus, clypeus eſt ſperantibus in ſe. Exurge; quare obdormis, anima mea; in medio laqueorum, in hoſtium medio, in mille periculorum conſtituta? Non vides mundum blanditijs tendentem inſidias? Non audis aduerſum te furentem diabolum, iuratum noſtri generis hoſtem? Non ſentis in tuam perniciem lenocinãtem tibi carnis rebellis laſciuiam? Quid ſibi volunt? quidnam quærunt? Eheu, animam pueri. Elidere ſatagunt quidquid in te vitæ melioris elucet. Educanda, nutrienda, fouenda, ornanda, firmanda, omnibuſque modis eſt proles hæc beata munienda, & ad perfectum per Dei gratiam beatæ Marię præſidijs perducenda. Itaque præſentis tituli præſtantiam, hunc in finem pariter expendamus.

A Scimus Domine, de ſermone tuo ignito, quem clypeum omnibus in eo ſperantibus Scriptura commemorat, elogium hoc intelligendum eſt: ſed quídni puriſſimæ matri Filij tui, Mariæ, dictum hoc & ſymbolum applicemus, cum qua ſermo tuus ita viuus conſenſit, vt verbum tuum in ea caro factum ſit? Ipſam igitur verè & meritò clypeum omnibus in eam ſperantibus profitemur, quia nominatur, & eſt.

Nónne videtur ipſe quoque Salomon hanc ex ore parentis tui Dauidis hauſiſſe ſententiam? Sic etenim Pſ. 17. ille: Eloquia Domini igne examinata. En nobis Dei ſermonem ignitum. Vis & clypeum? Audi quod ſubdit; Protector eſt omnium ſperantium in ſe. Siqué Nahum Prophetam accerſimus; non deerit etiam ipſius dictis, quo præconij præſentis nobilitas, ac diuæ

Vir-

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitis penetrabilis vmbo ſagittis;
Hoſtica in auctoris tela retunde caput.

Iſt noodt, en beter wilt u teghen als be-weeren;
Schuylt onder deſen ſchilt, ſoo en mach u niemandt deeren.

Si l'ennemy, de dards de toute part vous charge;
Venés, Christiens ſoudards, venés ſous cette targe.

Virginis gloria illuſtretur. Clypeus, inquit, fortium eius ignitus: viri exercitus, in coccineis. Sed nónne de Chaldæis, hoſtibuſque ſalutis noſtræ in figura ſic loquitur? Omnino: nam & illis igniti ſunt clypei, & ignita ſunt tela, quibus nos laceſſunt infeſtiſſimè. *Nah. 2.* B

Sed ignitum eloquium vehementer, quo protegimur: viuuſque eſt Dei ſermo & efficax, ac penetrabilior omni gladio ancipiti; & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus; compagum quoque ac medullarum; & diſcretor cogitationum & intentionum cordis: ne quid in toto homine reperiatur immune & immunitum, quò vel ſubtiliſſima diaboli framea, vel acutiſſimum nequitiæ ſpiculum queat penetrare. *Pſ. 118* *Hebr. 4*

Tu verò, virgo Maria, verbi huius igniti mater, eamdem ab illo vim accepiſti. Ignitus es gladius, in actiuæ virtutis efficacia: clypeus verò ignitus, in tutela muniminis. Sed numquid præter præſidium, etiam à te nobis exemplum ſumendum eſt? Anne (ô filij matris veſtræ olim antiquæ, nunc Euæ nouæ) moneri nos per Apoſtolum ignoramus? Exhortantem audite: In omnibus ſumentes ſcutum fidei; in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea exſtinguere: & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Numquid & tu nos ita docuiſti, magiſter bone & Domine, quando contra tentationum iacula in deſerto, tali te modo muniuiſti, ignitoque ſermone, ceu clypeo, ignita diaboli tela in caput ipſius retorſiſti. *Eph. 6.*

Gratiæ tibi Domine, quòd tam certum pugnandi vincendique modum & ſpecimen exhibueris, quòd hoſtem protriueris: ſique inſurgat, quòd tam efficax remedium, in ignito tuo eloquio, tamque fidum refugium ac præſidium tuis tyronibus, nobis inquam ad trophæum adſpirantibus, in tua matre dediſti.

Sed age, quomodo nobis, ô B. Maria, clypeus es ignitus, & ſcutum inexpugnabile? Verùm, quid rogo? An viuit, qui iſtud ignoret? ſiquis ſe ignorare

affirmarit, illum ego eumdem negauero viuere. Quis non videt, ô Domina, quotquot ad tuam protectionem & patrocinium fugiunt; omnes vt clypeo contra hostis insidias, tentationes, ac impugnationes defendi & protegi? Quis neget hoc de te dici posse, quod ipsi Iosue dictum à Domino; Leua clypeum, qui in manu tua est, contra ciuitatem Hai? Sed, quid hoc rei? quænam est hæc parabola? quid mysterij sub hoc cortice delitet? Attendamus.

Iosue 5. & 8.

Numquid Hai, coaceruationem significat? quorum, nisi peccatorum; si totius rei gestæ historiam, typique naturam considerauimus? Vtque illa Deo rebellis atque infesta ciuitas clypei Iosue rutilantis interuentu deuicta superataque fuit; ita Deiparæ virginis, patronæ nostræ præsidio, laude cultuque dignissimo, deuincitur Hai, corpusque peccati destruitur. O clypeum ignitum, fulgentem, radiantem, virtute diuina scintillantem! Sed in veneratione beatæ Mariæ, honorisque eius continua sublimatione seruandum est, quod de Iosue legimus: Iosue verò non contraxit manum quam in sublime porrexerat, tenens clypeum, donec interficerentur omnes habitatores Hai. Prudenter eapropter Theophile tibi consuluisti, qui constanter huius patronæ implorationi institisti, donec omnes & scelerum tuorum coaceruationes, & tetrorum hostium machinas superasti, & sanctus effectus es.

Rom. 6.

1. Reg. 17.

Ito tu, cum tuo fusili clypeo tartaree Golia. Clypeus æreus tegebat humeros tuos; sed non protexit frontem tuam contra lapidem fundâ rotatum, qui Christum præsignabat; quia frōs tua signo Saluatoris carebat. Clypeus noster in diuina Virgine, & humeros & caput & pedes aduersus tuas machinationes tuetur. Quinimò, quantumvis ventricosus, & crassior Crasso sit aliquis, vel crapulæ vitio, vel fastu turgentis superbiæ adeò intentus & distentus, vt tribus aliis clypeis tegi non possit; modò se præbeat humilem,

lem, & dictis obsequentem, sub hoc clypeo salutem inueniet tutumque refugium: qualescumque tandem fuerint peccatores, modò B. Mariæ deuotè implorent opem meliora spondentes hæc pelta tuebitur omnes.

Valeat proinde pelta tempore Numæ cælo delapsa, quam immissam vrbi salutem interpretatus est; cùm octauo eius anno pestilentia per vniuersam Italiam debacchata, Romam quoque vrbem inuasisset. Nónne longè præstantius, quod D. Gregorij tempore, pestilentia Romæ grassante, per imaginem Deiparæ virginis est obtentum, vrbe tota testante, ac sentiente præsidium?

D Valeat & clypeus Saul, quem in monte Gelboë abiecit, vt non valentem eum à periculis præsentis mortis eripere. Valeant sic lapsa ancilia cælo, valeant Argolici clypei, cum Phœbæa quoque lampade conferendi; quin & orbis figuram referens clypeus, qui quod à sapientia gubernatur, à Pallade teneri describitur, iuxta illud; Hunc tibi dat clypeum Sapientia, E quo regat orbem. Noster hic clypeus omnibus in se sperantibus, vniuersos præcellit, salutis æternæ præsidium conferens: qui, vt ignitus est, & charitate accendit, & illustrat scientia. Refulsit namq; sol in clypeum hunc aureum, auream inquam virginem Mariam, & resplenduerunt Sancti, ceu montes ab eo, quando Spiritus sanctus in eam cælitus superuenit.

2. *Reg.* 1.

1. *Mac.* 6.

Oratio.

PReces nostras, quæsumus Domine, clementer exaudi, vt qui ex nulla nostra actione confidimus, contra aduersa omnia, sanctissimæ Vnigeniti tui genitricis protectione muniamur. Amen.

26. TVR-

26. TVRRIS EBVRNEA.

Quanta foret castæ in MARIA *substructio mẽtis,*
Aethereo turris vertice eburna docet.

Cant. 17.

COLLVM tuum ſicut turris eburnea. Mirabiles elationes maris; ſed mirabilis quoque in altis es, Domine. Video, experior, res ipſa teſtatur & clamat; Tentatio & militia eſt vita hominis ſuper terram;& quærunt inimici noſtri deglutire nos : ſed benè proſpectum nobis, vt beatiſſimæ Virginis ope, aquam pertranſeamus intolerabilem. Expedire nos tamen intereà debemus ad pugnam; atque educata hactenus ſub eius tutela vitæ melioris proles, debet quoque in omni armorum bellorumq́ue genere exerceri.

Tu Domine, qui doces manus noſtras ad prœlium, & digitos noſtros ad bellum; etiam turrim nobis eburneam, propugnaculi documentiq́ue cauſa exædificaſti, quando nobis beatam Mariam in patronam & exemplum præſtitiſti. Dignare igitur Domine, qui nobis dediſti ſignum, etiam dare intellectum, reiq́ue exequendæ obſequentem animi motum. Nónne te dictante ſcripſit quod ſcripſit Salomon, ſingulari per te lumine colluſtratus tantis myſteriis deſcribendis; dum ſponſæ tuæ dilectæ collum ſicut turrim eburneam eſſe teſtatus eſt? Eccleſia hæc eſt, Maria eſt, fidelis eſt anima: ſed Matris tuæ benedictæ præconiis modò applicamus.

Cant. 7 A B

Verùm, numquid, ô anima mea, duo potiſſimùm in hoc elogio animaduertenda ſunt; turris nimirum & ebur? Turris ad munitionem, ebur verò ad ornatum ſpectat, vtrumq; ad myſterium. Figuram deſideras, quò magis hac tua felicitate in huius tituli fructu ſub beatæ Mariæ tutela exultes! Præter turrim Dauid in Sion, amicos ſaluantem, & hoſtes arcentem, turrim C

quoque

26. TVRRIS EBVRNEA.

Quanta foret caſtæ in Maria ſubſtructio mentis,
Aethereo turris vertice eburna docet.

Maria, ſtaet my by, alſ toren van yuoore;
Op dat ick ſuyuer zy, en ſterck, ſoo ick behoore.

La tour d'iuoire blanc, monstre en ſa bien-ſeance
De votre chaste flanc l'inuincible constance.

quoque
molaris,
cere mo
pitis ſer
Vidéſne
uiebat ,
fuerit ? .
D Et tu tu
veniet .
nem f
animad
Sed
audimu
prætend
ceu tu
quid , r
templa
hoſtium
præſaga
concilia
Ver
ſtatui?
ad orn
antè de
dorem
Caſtita
que ca
perpet
E Sed
notatu
tollend
que no
ac De
marun
phas i
tinent
tantùn

quoque Sichem obſerua: ex qua mulier, fragmento molaris, caput obtriuit Abimelech, ignem oſtio ſubii- cere molientis. Vidéſne prælustrem hîc cónfracti capitis ſerpentini figuram, per Deiparæ virginis ſemen? Vidéſne etiam, dum turris illa terrendis hoſtibus ſeruiebat, quomodo amicis quoque tuendis præſidio fuerit? Aliámne figuram requiris? Audi Michæam: Et tu turris gregis, nebuloſa, filiæ Sion; vſque ad te veniet. Nónne prædictam hîc à captiuitate liberationem fructúmque Regni venturæ gratiæ latenter animaduertis?

Iud. 9.

D

Mich. 4.

Sed quare collum præcipuè, turri comparatum audimus? Miraris? Nónne colli figura & vſus, id ſatis prætendunt? Nónne caput velut in ſpecula, & in colli ceu turris ſummitate collocatum conſideras? Ad quid, niſi ad excubandum, & procul venientia contemplandum? Tu Maria, tuórum propugnatrix, hoſtiúmque propulſatrix; tu videns & propheti ſſa; tu præſaga futurorum, & noxia diſcutis, & profutura concilias.

Verùm, quid in ebore ſuſpicamur nobis ob oculos ſtatui? quid in illo præter munitionem & robur, quod ad ornatum quoque ſpectet, eruemus? Nónne iam antè de throno Salomonis eburneo diſquirentes, candorem quoque in ebore & ſoliditatem perſpeximus? Caſtitatem itaque & omnimodum animæ corporiſ- que candorem, ipſius præſertim elephantis intuitu perpendamus.

E

Sed numquid & alia ſunt in humano hoc animali notatu digna, quæ dignis Beatiſſimæ laudibus attollendis ſubſeruiant? Omnino, quæ propterea quoque non prætermittemus intacta, ad maiorem ipſius ac Dei omnipotentis gloriam, noſtrarúmque animarum conſolationem. Numquid animal iſtud (elephas inquam) caſtiſſimum perhibetur, & quaſi continentiæ typus vbique locorum notiſſimus? Semel tantùm in vita, quaſi cōſeruandæ ſolummodò ſpeciei indul-

indulgentes, elephantes congredi referuntur. Quin etiam, post eiusmodi velut inuoluntarium, sed instinctu tantùm naturæ necessarium, congressum, se, non sine notabili ritu, in profluente videntur abluere.

O meritò igitur per candorem eburneum honorata & significata virginitas, quæ in ipsis quoque animalibus sic elucet, & in veneratione habetur! Sed numquid elephas mirabiliter etiam cognitione & memoria valet? planè. Salutant se mutuò, quo valent motu; gregatim incedunt: si hominem errantem in via repererit elephas; primùm se aliquantulum de via subducit, ne tum terreat, cùm prodesse desiderat: posteà paulatim præcedens, eumdem in viam reducit. Numquid, elephantem maximæ esse virtutis, asseritur; vt vix in hominibus tanta probitas inueniatur? Filios instruit; & quando illos malè valere cōspexerit, herbas quasdam salubres sollicitè congregat, & antequam eis vtatur, supino capite easdam ad cælum leuat, ac quasi quadam religione à supremo numine sibi auxilium postulat. Nónne præter hæc omnium animalium maximè obediens perhibetur, quodque mansuetissimum ac quasi domesticum redditur, heroque suo non sine rationis atque intellectus argumento præbens auditū & dictis obsequentissimum?

Sed quorsum hæc omnia, de elephantis natura tam fusè relata? Tum vt summam in beatissima Virgine castitatis excellentiam, integritatem, candorem, humanitatem, mansuetudinem, benignitatem, & in mortalium genus innatam misericordiam in hoc admirabili animali adumbraremus; & nobis in exemplum statueremus: vt non immeritò, neque vnam ob causam turri eburneæ vel ebori ipsi sciremus comparatam.

Quin igitur admirandum quoque elephantis cum F dracone certamen, reportatamque victoriam recensemus, cùm & illa ad Mariæ præconium ac laudem non modicum faciat? Duplici draconem victoria

superat

G ſuperat elephas, typo quodam victoriæ, qua Maria diabolum triumphauit. Primùm, caput eius obterendo, vnde etiam ſtupendè draco plangit: iuxta Prophetam; Faciam planctum velut draconum. Deinde aquam in eius vultum proiiciendo, quam proboſcide hauſerat. Nónne victoriam hanc ab alio Propheta H teſtatam audimus? Percuſſiſti caput de domo impij: denudaſti fundamentum eius vſque ad collum: prout prædictum fuerat; Ipſa conteret caput tuum. En primum victoriæ genus. Secundum attende. Numquid quaſi fluctus iniectu occæcatus deceptuſque fuit diabolus, expectans quando Virgo eſſet paritura, quod ſcriptum ſciebat; dum interim Maria diuino conſilio virum accepit. Numquid ideò virgo fuit deſponſata, vt à ſecretis cæleſtibus hoſtis excluderetur, eiuſque conceptus obnubilaretur?

Mich. 1.

Hab. 3.

Numquid & in Chriſti morte, aquæ tribulationis ipſius diabolum fefellerunt, quando victor latebat Deus? Sic igitur, ô virgo Maria, & tu & ſemen tuum, draconem viciſti; & nobis omnibus ad te ſuppliciter confugientibus turris eburnea es effecta. Eſto tu quoque, ô anima, turris eburnea, fortis & caſta; & ipſis quoque dæmonibus fies terribilis.

Oratio.

Eſto nobis, quæſumus Domine, ſanctificator & cuſtos; vt qui peccatorum noſtrorum pondere premimur, & pro naturæ noſtræ fragilitate timemus; interueniente beata Maria virgine, à periculis mentis & corporis liberemur. Amen.

27. TVRRIS DAVIDICA.

Teq́, MARIA, notant clypeatæ ſymbola turris,
Armamenta ſacræ publica militiæ.

Pro. 18 TVRRIS fortiſſima nomen Domini : ad ipſam currit iuſtus, & exaltabitur. Nónne rectè nomen hîc tuum, teipſum intelligimus? Tu ſiquidem Deus refugium & virtus; tu fortitudo & ſalus noſtra. In te peccator lapſus erigitur, & in te ſtans iuſtus exaltatur. Sed numquid vnigeniti Filij tui matrem, generis humani reparatricem, omnium afflictorum patronam, Mariam, rectè quoque turrim hanc fortiſſimam nuncupamus? Tanta eſt etenim titulorum donorumq́ue inter matrem & filium communicatio; vt nihil ipſe boni mortalibus largiri voluerit, quod non per hanc Mediatricem concederet. Regia namque hæc via, per quam Saluator aduenit in mundum, tantæ facta eſt in noſtrum bonum prærogatiuæ; vt per eam quoque acceſſum habeamus ad Filium : dumq́ue ipſe, & nomen ipſius turris fortiſſima nobis efficitur; etiam meritò mater eius ſuperbenedicta, talis turris perhibetur. A B

O Maria, ô benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater Saluatoris & ſalutis, ora pro nobis, vt per te nos ſuſcipiat, qui per te datus eſt nobis. Ad te currit peccator, & ſinum ei miſericordiæ pandis, gratię fontem oſtendis & aperis, ſolaris afflictum, vitam ei promereris & gratiam. ad te currit iuſtus, & iuſtificatur adhuc; & dum, te patrocinante, meritorum fructus incrementum accipiunt, amplioris quoque gloriæ ſublimitate in cælis exaltatur.

C Sed, quandoquidem Dauidicæ ſtirpis origine Regali ex progenie Maria refulges, numquid te meritò Turris Dauidicæ titulo inſignimus? Præcine, Salomon,

 TVRRIS DAVIDICA.

Teque, Maria, notant clypeatæ ſymbola turris,
Armamenta ſacræ publica militiæ.

Ghy zydt een ſterck-bevrydt, des wy tot u verlanghen;
Als Davids toren wydt, met ſchilden rondt be-hanghen.

Une tour, au dehors, de boucliers toute ceincte;
Armure des plus forts, eſt cette Vierge ſainte.

mone,
conue
ædifica
dent e
ſuprà
ipſo æ
munit
gium,
te,ô b
de cau
eſſe pr
bat dia
cælum
bat iu
euacu
repleb
Euæ ſ
midar
reatus
maieſ
grueb
noſtri
tium
inqua
rum,
firmi
terre
& ſal
Du
ǵuę e
ſtas i
Qu
laude
mem
quan
poſſi
gaud

mone, electæ & præelectæ præconium, huic dignitati conueniens: Sicut turris Dauid collum tuum: quæ ædificata est cum propugnaculis. Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Nónne, quod suprà meminimus, turris illa Dauidica in Sion ab ipso ædificata, ad duo potissimùm seruiebat; tum in munitionem, hostibus procul arcendis; tum in refugium, ciuibus & amicis in tutelam admittendis? Ita te, ô beatissima Virgo, protectrix nostra, duabus hisce de causis, turris instar Dauidicæ, præsentissimo nobis esse præsidio, profitemur, in quo gloriamur. Plaudebat diabolus, plangebat mortalis; infernus gaudebat, cælum mœrebat; peccatum regnabat, prostrata iacebat iustitia; mors exsultabat, vita lugebat; paradisus euacuabatur, infernus hiabat absque vllo termino & replebatur; omnes nos gementes & flentes exules filij Euæ suspirabamus, ac rugientis diaboli minas formidantes fugiebamus: non dabat nobis requiem reatus commissi discrucians miseros; desuper læsæ maiestatis ira terrebat; vndique pericula & clades ingruebant attonitis, & ecce, cùm nihil ferè ad miseri nostri status augmentum nisi extremum restaret exitium; nihilque in spem meliorum adspiraret; ecce, inquam, tu, ô sidus affulgens, ô spes vnica miserorum, Maria, ceu turris nobis in domo Dauid erigeris, firmissimis tuta præsidiis; afflictos excipiens, & deterrens instantes. Hîc iam ex eo tempore, solatium & salus eluxit, hîc finem inuenit hostilis sæuitia.

Cant. 4

Dum tu terris exorta es, ô Maria, protrita absorptaque est omnis aduersa nos vrgens iniquitas; & potestas inferni, in fracta serpentis ceruice, prostrata est.

Quis tuas igitur, ô sanctissima Dei genitrix Virgo, laudes ex æquo decãtet; quam, etsi omnium nostrûm membra verterentur in linguas, nullus tamen vmquam laudare sufficeret? Quo pacto namque te dignè possit celebrare mortalis hæc nostra infirmitas, quæ gaudium parere meruisti angelorum, & mater effici

perditorum? Accedite tamen cantatrices, accedite iuuenculæ tympaniſtriæ, quæ Dauidis olim ceciniſtis encomium. Pſallite, iubilate, & præ lætitiæ magnitudine modulamini; & cantate omnes canticum nouum, quia fecit Dominus miſericordiam populo ſuo. Mariæ laudes extollite, militia cæleſtis exercitus; & D cælo altiorem quantis poteſtis elogiis exaltate, quia omni laude digniſſima. Nam tametſi nullo modo dignum quid ipſius laudibus valeamus expromere, multo minùs tamen poſſumus ab eius laude ceſſare.

Ad hanc interim turrim confugite puſillanimes, grauati criminibus, deſperabundi, & ſaluabimini. Si hoſtis inſequitur, ad meliora tutioraque ſalutis tendentes; propugnacula diuinæ dignationis, probatæ virtutis, inuictæ conſtantiæ, ſagacis prudentiæ, pietatis incenſæ, & eminentis charitatis, procul omnem arcebunt incurſum. Si nudus, inermis, omniqué E virtutum præſidio es deſtitutus; nihil tamen morare; perge, refugium hoc pete, eò te recipe; turrim hanc tene: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium, atque infirmorum potentia & virtus. Non fuit vmquam, nec eſt modò, vel vmquam futurus eſt ſanctus, iuſtus, fortis, in terra; cuius non in hac turri virtutes eluceant; ſeruiuntque illæ vniuerſis, ad eam ſpe magna confugientibus: fiuntque participes omnium timentium Dominum.

O igitur, B. Maria, ſingulare miſerorum ſolamen, F & turris in monte Sion, & in Eccleſiæ vinea, à cæleſti patrefamilias æquè miſericorditer ac mirabiliter extructa. In te vinitores, agricolæ, paſtores, cuſtodeſque ouilis Dominici totiuſque Eccleſiæ, tranquillè requieſcunt, & circumcurſantium rident ſecuri nequitias. Non huc accedit, te cuſtode, diabolus; non leo rugiens; non vulpecula ganniens, non draco ſibilans, non lupus vlulans & inſidians, non fortis armatus inſultans. Felix tutela cunctorum, in te confidentium. Læta vindemia, per te colligentium & calcantium in

torcu-

torculari. Et beata verè habitatio ſanctorum omnium, ſiue in cælo ſiue in terra, ſub tui patrocinij (ceu turris Dauidicæ) tutela lætantium. Pſ. 86.

Age porrò Dauid, & turrim agnoſce quam ædificaſti; vide trophæa, quæ de Idumæis contra Damaſcum victrix hæc turris reportauit, quibuſque circumueſtitur triumphans. Sublimatum ad cælos vſque, immò ſupra cælorum conuexa, culmen eius conſidera: immota viciſſim per tot ſæculorum iniurias fundamenta mirare: ſaluatorum in ea, ſi potes, myriades numera; laudantium illam colentiumq́ue ſanctorum exercitum obſtupeſce: percenſe, ſi vales, proſtratorum eiuſque veſtigiis calcatorum hoſtium infinitas cateruas: gloriam Dauidicæ turris, ô Dauid fidelis, ſupra cæleſtium ſpirituum ſublimitatem, è ſede tua ſancta in cælis ſuſpiciens contemplare.

Exſurge, exſurge, pſalterium & cithara, vnaq́ue cum cæleſti melodia, nobis in iubilo cordis collætantibus, in pſalterio decachordo cum cantico, Deiparam virginem Mariam, ſeminis & ſanguinis tui totiuſque generis humani reparatricem collauda. Nos tibi, ô beata Protectrix noſtra, profectum noſtrum in ſpiritu, aſſiduam in melius operam, & vitæ nouæ præſidium ac tutelam, ſingulari mentis affectu commendamus. Pſ. 56. & 91.

Oratio.

Deuotionis noſtræ, quæſumus omnipotens Deus, tibi grata ſit ſeruitus: vt qui per intemeratæ Mariæ virginis partum, in Eccleſia tua ſingulare ſtatuiſti præſidium; per eius apud te preces & merita, ſalutare virtutum ſumamus augmentum. Amen.

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Castrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici castra inimica manu.

Cant. 16.

QVÆ est ista, quæ progreditur; terribilis, vt A castrorum acies ordinata? Siccine igitur, B Domine, magis ac magis ingrauescit prælium nostrum spirituale? Itáne iam ad castra disposita, aciesque ordinatas venitur. Itáne post murorum munitionumque turritarum tutelam, postque leues cum hostibus nostris velitationes, in campum apertum erumpitur, in conflictum descenditur, & quàm proxima expectari videtur impressio? O Maria, quàm multiplicati sunt inimici mei qui tribulant me! quàm multi dicunt animæ meæ; Non est salus ipsi in Deo eius; frustrà sperat in Deo salutari suo! Sed, benè est; plures fortioresque nobiscum sunt, quàm cum illis: & non est similis sicut Deus noster. *Psal. 3.*

Tu quoque, ô Patrona fidelis & constans adiutrix, terribilis omnibus eris, vt castrorum acies ordinata. Pone me iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me. Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum: si consurgat aduersum me prœlium, in hoc tuo salutari sperabo.

Verè res admirabilis, acies armatorum in certum debitumque ordinem ritè disposita: pulchra, propter C ordinem armorumque splendorem; sed eapropter etiam fortis & terribilis hostibus. Numquid è contrà victus censetur exercitus fusus? Venite fideles, venite bellatores, venite cælestis militiæ exercitus, atque ordinatam in terris aciem intuemini, & nobiscum admiramini. Numquid fortitudo & decor in Maria præfulgent? en vobis aciem adspectu decoram, simul-

que

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Castrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici castra inimica manu.

Weest als een heyr tot spoedt, kloeck in slachorden staende,
Als Maria, deur t'goedt, al t'quaet te bouen gaende.

Ce bataillon fourny, est rangé sous tel ordre;
Que d'enfer l'ennemy, n'y pourra iamais mordre.

qu
pl
D
E ter
qu
re
De
dif
tu
an
ho
atc
&
bu
vir
cu
tis
ex
exc
vif
mu
tes
cal
pe
cre
inu
Q
no
gel
co
igi
fta
mi

que terribilem; fortitudine ac decore permiſtis duplicatum effectum producentibus.

D E Trepidate, clamate, & conturbamini Philiſthæi, tentatores diaboli, & dicite: Væ nobis, væ nobis! quia arca fœderis Domini venit in caſtra. Meritò terremini poteſtates aëreæ; quia caſtra Dei ſunt hæc, in Deipara Virgine ac Regina cæli in aciem ordinatam diſpoſita, ſub Rege regum merentia. *1. Reg. 4. Gen. 32*

Videte vos interim, filiæ Sion, angelorum, virtutum, donorumque cæleſtium in hac patrona veſtra amicum vobis exercitum, fouentemque caſtrorum horum aciem ordinatam. Videte cum lætitia vultus atque animi veſtri, diuinam erga vos prouidentiam, & benignitatem: potentiam eius atque inuictum robur admiramini.

Videte inquam præſago Mariæ myſterio partuque virgineo, tamquam panis hordeacei devolutione, cuncta Madianitarum caſtra ſubuerti: atq; adreptantis Gedeonis ac Ionathæ typo, per Chriſti aduentum ex Virgine, & Madiam & Philiſthiim, infernorum exercituum turmas turbari, vireſque comminui. *Iudic. 7* *1. Reg. 14.*

Putáſne, ô anima mea, tantopere timeant hoſtes viſibiles quamlibet caſtrorum aciem ordinatam, vel multitudinem copioſam, quantopere aereæ poteſtates, ac ſpirituales nequitiæ, Mariæ patrocinium, vocabulum, vel exemplum? Fluunt ſiquidem & pereunt, ſicut fluit cera à facie ignis, vbicumque crebram illius inuenerint recordationem, deuotam inuocationem, & præcipuè ſedulam imitationem. Quid putas, quàm efficax ſit vel ſola illa benedictæ noſtræ Dominæ angelica ſalutatio? Cæli rident, angeli gaudent, mundus Chriſtianus exultat, infernus contremiſcit, cùm deuotè dicitur, Aue Maria: quid igitur quando ſeriò imploratur?

O benè conſultum illis, qui ſub tantæ, tam præſtantis, tamque præſentis propugnatricis patrocinio militant! Si Domino Magdalenæ dicente, Maria,

proprio illam nomine tantùm compellante, & metus, & trepidatio, & mœror, & dubitatio, omnisque querendi lamentandique decessit anxietas; vt quamprimùm in amabilissimam illam vocem eruperit; Rabboni! quod est interpretatum, Magister! quomodo non ipsa quoque Deipara virgo Maria, ad humilem ipsius salutationem, vel solam nominis ipsius piam compellationem, in gratiæ precationem effundetur super nos, tamquam tacta dulcore nominis sui Mariæ, intrinsecus?

Sed eheu! quàm malè sibi econtrariò consulunt omnes illi, qui beatissimæ Virginis ac Matris huius officiis minùs addicti sunt! Numquid de his horumque similibus, illud Machabæorum dici potest; multi subtraxerunt se de castris: de deuotione, cultu, veneratione, sodalitio, & præsidiis tantæ adiutricis. Vos ego conuenio, qui tales existitis: Quid vidistis in Sulamite, nisi choros castrorum; quibus & parata est, omnes sibi deuotos ab inimicis defendere, & efficere fortiores? Quid in D. Virgine Maria notatis, quod non omni ex parte gratiam, pietatem, & misericordiam spirat, in qua nihil vmquam inordinati repertum est?

1. Mac. 9.

Cant. 7

Verùm adeste deuoti, qui Mariæ laudibus exultatis; atque admirandum in ea notate mysterium. Ros iacuit per circuitum castrorum: manna nimirum cæleste, roris instar, per castra diffusum: sed nónne præstantiùs id in Maria completum est; quando ros gratiæ cælestis, eam virtute Altissimi obumbrante impleuit? Denique, quæ vmquam castra (si castra spectamus) meliùs vmquam perfectiusque castrorum nomen sortita sunt, quàm hæc Virgo castissima? Numquid castra primùm à castitatis obseruatione sic dicta sunt; quam olim antiqui milites obseruabant, vt iura testantur? Numquid etiam per castra, hospitia intelliguntur; ac propriè loca illa, in quibus moratur exercitus, ad pugnam paratus? Iam videte, quomodo-

Exod. 16.

modocumque castra accipiamus, an non beata Maria rectissimè castrorum acies ordinata nunçupetur.

Numquid vterus eius virgineus & castus, viscera casta, in quibus Dominum exercituum hospitio excepit, per modum castrorum ordinatorum se habuerunt? Nónne in hisce puris penetralibus ordinauit charitatem Rex & Imperator omnium, fortis & potens in prælio, à quo omnia ordinata procedunt? Numquid istis in castis castris, castis inquam visceribus intemeratæ semper Virginis, genitus est ros cælestis, vnigenitus Dei Filius, Iesus Christus, Dominus noster? Nónne de hoc rore Pater eius cælestis sic Iob interrogat? Quis est pluuiæ pater? vel quis genuit stillas roris? ac si dicat, nisi ego?

Cant. 2
Ro. 13.
Iob 38.

Verè, ô beata Maria, quemadmodum es nobis amabilis defensatrix vt castrorum acies ordinata; ita es aduersariis eamdem ob causam terribilis: tribus hisce modis præsertim; primùm, quia caput diaboli contriuisti; deinde, quòd omnes hæreses sola interemisti in vniuerso mundo; & postremò, quòd omnes tuos aduersarios debellas, superbos in primis, tuæque humilitatis contemtores.

F G H

Nos verò tuis semper præsidiis insistentes, te deprecamur, vt quâ apud Deum vales gratiâ, nobis impetrare digneris; quo, & tuo simus securi munimine, & tuis meritis etiam castrorum aciem ordinatam virtutum in nobis impetremus.

Oratio.

D*Eus, inuictæ virtutis, & immensæ maiestatis, quem nosse viuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus impugnationibus supplices tuos; vt qui in defensione tua confidimus, beatæ Mariæ patrocinijs, nullius hostilitatis arma timeamus. Amen.*

IN VII. TITVLOS ALLICIENTES ARGVMENTVM.

TRAHIT *sua quemque voluptas, vt vulgato sermone est receptum, atque vsu quotidiano probatissimum. Sic namque pueri pomis, & oues ramis, ac Dei seruus dilectione Patris cælestis attrahitur. Vnicuique (inquit Philosophus) est delectabile, quod amat. Omnes habemus, vnde lætemur. Delectatio, vt cum D. Augustino loquar, parit tolerantiam laborum. Inescare nos quodammodò voluit Deus, vt pisces, & aues, & ita capere. Hinc illud inter alia allectiua proposuit; In domo Patris mei mansiones multæ sunt.* *Ioan. 14.*

Quæ cùm ita se habeant; quandoquidem desiderium humanum ad illecebrosa non bona deflectit, nisi piis, bonis, diuinisque oblectamentis, tamquam sanioribus inescatus, intendat; iam septem titulos ALLICIENTES *subiungimus; quibus, præter nonum Dei Genitricis encomium, spiritualia quoque eiusmodi irritamenta continentur.*

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradisus erit?

Gen. 2. PLantauerat Dominus Deus paradisum voluptatis à principio: in quo posuit hominē, quem formauerat. Audio Domine, lego Domine, & quasi video ante oculos meos, quid feceris olim electis amicis tuis, & quid adhuc modò fidelibus tuis seruis impendas, te tuamq; dulcedinem assiduè desiderantibus. A *Ps. 20.* Desiderium cordis eorum tribuis eis, & voluntate labiorum ipsorum non fraudas eos. Et dicunt ea propter, in crassitudine animæ suæ, sicut tuę gratię repleti dul-

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradiſus erit?

Een kindt Godts, goedt en wys, heeft vork vermaeck, en wenschen:
Maria is t'paradys, lust-hof der Christen menschen.

L'autre auoit notre mort cachée ſous ſa pomme:
Et cettuy, pour confort, porte la vie a l'homme.

dulced
hîc esse
tus tuu
bitare
dulced
dis; q
& ego,
mea, p
clamat
ne, & r
animar
Tu Do
diligan
Ad qu
mine,c
dempt
diliciæ
diabol
illis o
bus,ex
mine p
remus
volupt
te pro
ceptor
Co
nissima
B beatiss
delicii
nedict
frueri
genus
præsta
matre
C paren
pis, ô
& par

dulcedine & pinguedine; O quàm bonum eſt, nos hîc eſſe! O quàm bonus & ſuauis eſt Domine ſpiritus tuus! O quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum! O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondis & recondis; quam oſtendis & rependis timentibus te! Sed & ego, ô pie Domine, in deſideriis ſum; & anima mea, præ ariditate ſitibunda, ſicut terra ſine aqua tibi, clamat ad te de profundis abyſſi. Reſpice me Domine, & miſerere mei: conſolare afflictam, deſolatam animam refocilla, & ariditate deficientem conforta. Tu Domine, qui corda noſti omnium, vides quòd te diligam, quòd te quæram, tibique placere deſiderem. Ad quem enim alium ibo ſolatij gratiâ, niſi ad te, Domine, qui verba vitæ æternæ habes, qui creator ac redemptor es meus, ſalus & vita mea, gaudium meum, diliciæ meæ? Allicit mundus, caro blanditur, inuitat diabolus; ſed fuco & fallaciâ plena ſunt omnia: & in illis omnibus blandimentis ac irritamentis ridentibus, extrema gaudij luctus occupat. Trahe tu me Domine poſt te, & in odore vnguentorum tuorum curremus. Trahit ſua quemque voluptas, tuque Domine voluptas mea es, tu lætitia & iubilus cordis mei. In te proiectus ſum ex vtero, de ventre matris meæ, ſuſceptor es animæ meæ.

Conuerte itaque, ô anima mea, deſideriorum pleniſſima; oculos tuos in paradiſum voluptatis tuæ, B beatiſſimam inquam Dei genitricem, ibique paſceris deliciis æternis, ibi tuta moraberis, & cæleſtibus benedictionibus adimpleberis: & dilecto tuo in dilecta frueris. Gratiæ tibi Domine Deus, pro tanta tua erga genus noſtrum humanitate, & munificentia, quòd præſtantiorem nobis voluptatis paradiſum in Filij tui matre plantaſti, quam plantaueris olim primorum C parentum vſui, à principio. Percurre, ſi potes & ſapis, ô anima mea, & vos deuotæ mentes per ſingula, & paradiſum hunc excellentem, ex omni parte luſtra-

te, datorem laudate, vosque illo fruimini. Numquid vt ille terrestris, sic & iste spiritualis paradisus, singulari Dei sapientia & bonitate plantatus fuit? Sed nihil in isto lethale, nihil serpentinum & pestilens: ast omnia florida, tuta, salutaria, in quo Deus delicias deliciarum cumulauit. Nihil vmquam in Maria Virgine prauitatis inuentum, à qua tamen nec angelorum fuit immunis conditio. In hoc paradiso, apis illa cælestis, hoc est incarnata Sapientia, pascebatur: hîc fauum mellis distillantem inuenit, quo vniuersa tabefacti mundi amaritudo in dulcedinem versa est. D Hunc paradisum ex omni parte, angelicum cingebat præsidium; & in eius medio lignum vitæ inuentum fuit, mirabiliter insitum à principio. A principio inquam, à partibus orientis, scilicet gratiæ. In hoc po- E situs est secundus Adam, Christus, quem Deus formauerat, cùm operatione Spiritus sancti concipi fecerat. Benè, ô bone Samaritane, paradisum custodisti, & operatus es, in quo positus fuisti.

Verùm, amœnitatem paradisi Mariæ, in quinque præsertim causis consistentem aduertite, filiæ Ierusalem, vt illo delectemini. Nónne cum primis rectè illa paradisus dicitur voluptatis, ob diuersitatem arborum, in cuius medio positum est lignum vitæ, cuius foliis sanantur infirmi, cuius odor viuificat mortuos, cuius sapor & gustus dulcorat amaros, cuius vmbra refrigerat miseros, cuius adspectus lætificat angelos? Numquid etiam iucunditate riuulorum paradisum exæquat, cùm ipsamet dicat: Ego sicut aquæductus exiui de paradiso? *Eccli. 24.* Nónne quoque paradiso ritè comparatur, propter auræ tenuis gratú refrigerium, quæ suauissimo sibilo, præsentiam & opus sancti Spiritus, in eadem fœcundanda, testata est? Numquid deinde F cantus etiam angelorum, velut auium spiritualium, huius nostri paradisi suauitatem atq; amœnitatem adauget? iuxta illud: Cùm me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei. *Iob 38.* Nónne postremò dulcedo

cedo

cedo fructuum licitorum atque vtilitas paradiſum noſtrum in Maria collaudant & commendant? Quid enim aliud nobis inſinuant ſancta illa verba Eliſabeth; Benedictus fructus ventris tui?

Dic igitur, ô anima mea; O paradiſe de paradiſo! duc me ex agro Damaſceno, per peccata nimirum rubente, in paradiſum voluptatis: vt ibi malorum omnium præteritorum oblitus, & à futurorum euentu ſecurus, in amœnitate patronæ meæ iucundiſſimæ recreer; ſanitatem, ſalutem, & vitam inueniam, quam nullis vmquam ſerpentis inſidiis deceptus amittam. Sed audiam continenter, non ſolùm ſemel, illud Prophetæ; In deliciis paradiſi Dei tui fuiſti; ſed illud Apoſtoli quoque; Raptus eſt in paradiſum: immò & illud, omnium iucundiſſimum ac ſecuriſſimum, Tranſlatus eſt in paradiſum. Tunc replebor, tunc ſatiabor, tunc ero ſecurus & conſolatus. Scio namque, quòd iſte paradiſus noſter, B. Maria, alium paradiſum produxit, quando illum peperit, cuius deliciæ atque voluptas, eſſe cum filiis hominum: ſcio quoque, quòd iuxta ipſius ſponſi promiſſum emiſſiones eius, paradiſus. Vnum cole, poſſidebis & alterum. Dic igitur, ô Domine, animæ meæ, ad te ſuſpiranti, te ſingulariter deſideranti ac quærenti; dic ei inquam; Hodie mecum eris in paradiſo. Gratiæ Domine: interim Dominæ meæ veſtigiis inhærebo.

Eze. 28
2. Cor. 12.
Eccli. 44.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui mirabili ſuauitatis affectu, tuorum ad te corda fidelium ſoles attrahere: da nobis, ita cæleſtibus in beata Maria deliciis ineſcari; vt huic, ceu paradiſo voluptatis inſerti, tibi in paradiſo tuo ſociari mereamur. Amen.

30. DE-

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Aeterni te ſuſpirant ſua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

Gen. 49.

FILIVS accreſcens Ioſeph, filius accre- A ſcens & decorus adſpectu. Benedictiones patris tui confortatæ ſunt benedictionibus patrum eius; donec veniret deſiderium collium æternorum. Vtinam & ſpiritualis noſtra proles vitæ ſanctioris, Domine, fiat magis ac magis accreſcens, & coram oculis diuinæ bonitatis tuæ, decora adſpectu. Interim tamen, deſiderat anima mea ad te Deum meum; quando veniam & apparebo ante faciem tuam? Deſidero te millies, mi Ieſu; quando venies? Tu verè deſiderium collium æternorum, Sanctorum in æternum manentium: tu deſideratus cunctis gentibus: quique de virgine te naſciturum promiſiſti: facta eſt & illa ſanctiſſima tua Genitrix, deſiderium collium æternorum. Veni itaque Domi-

Cant. 2

ne, ſaliens in montibus angelorum, & tranſiliens colles Sanctorum; ac conſolare me minimum ſeruulorum tuorum, vt tametſi maximus peccatorum, ſpem tamen accipiam Regni cælorum.

Sed, quid latentis myſterij ex iſtis æternis collibus eorumq; deſiderio, eruemus? Quænam illa, ô Iacob fortiſſime, tuæ benedictionis, Ioſeph impenſæ, ſententia? quid arcani magniq; conſilij, verborum iſtorum inuolucro cõmemoras? Quinam illi colles æterni? quale vel quodnam illorum deſiderium? Anne illud hîc, futurorum præſagus, ſubindicaſti, quod poſt-

Nu. 21

eà factum cognouimus; Scopuli torrentium inclinati B ſunt, & quaſi geſtierunt, vt requieſcerent in Arnon?

Pſ. 113

Item quod cecinit Dauidica cithara; Montes exultauerunt, vt arietes; & colles ſicut agni ouium: illudque

iam

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Aeterni te ſuſpirant ſua gaudia colles :
Nos ad te æternis collibus ire pares .

Dan wierdt vol-vrocht den wensch, der heylghen uytvercoren,
Als Christus, Godt en mensch, van Maria wierdt ghebooren.

VIERGE-MERE , desir , et plaiſir des ſaints Peres,
Vueillés-nous àfranchir, quand et eus, de miſeres.

iam c
ætern
quòd
vt ca
nua, v
pes pe
Domi
C rum i
Iſrael,
ſe tuo
naſſe,
nuent
pimus
in cor
ipſe b
& effic
colles
erigen
tumq
promi
D Sed
colliu
qui pr
ſtantia
Colle
non æ
ſimè h
limita
humil
eorum
ſuperb
tuæ:&
citet e
Domi
te de p
De ve
tes co

iam olim præsignasti futurum desiderium collium æternorum? Suadet, ô Domine, nos id ita colligere; eò quòd iuxta Arnon colles sint asperrimi, adeoq; saxei, vt eapropter æterni dicantur: quatuor habentes cornua, vnde & tetragoni, & à sancto Propheta tuo, rupes perennes nuncupentur. O quàm admirabilis es *Bar 5.* Domine, in operibus tuis! pars quædam collium istorum inclinata fuisse perhibetur coram populo tuo C Israel, vt facilè transirent, & quodammodò applausisse tuorum aduentui. Et fortasse dimidia tribus Manasse, quæ citra Iordanem remansit, sortem suam annuente Iosue circa colles istos obtinuit. Ecce, iam capimus, iam benedictionem Iacob, Ioseph impensam, in cortice saltem tenemus, atque intelligimus; vt sic ipse benedicatur, duretque eius benedictionis virtus & efficacia, donec intret in terram promissionis; per colles scilicet illos æternos in cælum se solidissimè erigentes, eique sese inclinantes, exultantes; completumque suum desiderium, in eius optato in terram promissam ingressu, quodam applausu contestantes.

D Sed, tu Domine Iesu Christe, desiderium es reuerà collium æternorum; à Sanctis omnibus desideratus; qui propter virtutum eminentiam, mentisque constantiam, rectè montes & colles æterni appellantur. Colles quidem vos & montes, ô superbi dicimini, sed non æterni: quia per Christi Dei excelsi se demississimè humiliantis sententiam, non estis in vestra sublimitate mansuri: qua dixit; Omnis qui se exaltat, humiliabitur. Deus enim superbis resistit; & excelsas eorum petras confringit, dicitque; Ecce ego ad te *Ier. 50. & 51.* superbe; quia venit dies tuus, tempus visitationis tuæ: & cadet superbus, & corruet, & non erit qui suscitet eum. Item: Ecce, ego ad te mons pestifer, ait Dominus: extendam manum super te, & euoluam te de petris, & dabo te in montem combustionis. De vestri similibus & ista testantur Prophetæ: Mon- *Nah. 1.* tes commoti sunt ab eo, & colles desolati. Item:

Montes

Montes ſicut cera fluxerunt à facie Domini. Neque etiam, ô miſeri, vobis deſiderium Chriſtus eſt, vt collium æternorum: quos quemadmodum vitæ doctrinæque confundit humilitas; ita iudicaturam vos aliquando ſcitis eius æquitatem.

E

Sed, ô Maria, Dei mater, aduocata & adiutrix noſtra! ô quale tibi fuit à vitæ tuæ primordiis deſiderium Saluatoris! deſiderium Angelorum, deſiderium Sanctorum, deſiderium collium æternorum! Et, quàm ſingulare tu quoque deſiderium talium collium es effecta, ſic vniuerſorum ſalutem Saluatoremque deſiderans! Numquid ingens tuum deſiderium circa Meſſiæ aduentum, vel hoc ſolo verbo innuiſti, cùm exultans in ſpiritu, dixiſti; Eſurientes impleuit bonis? Et quo verbo rectiùs Saluator noſter filius tuus, ſalutis noſtræ deſiderium, quam priùs deſiderio deſiderare ſe dixerat, explicare potuiſſet, quàm cùm in cruce diſtenſus dixit; Sitio? Nónne ſitis & eſuries, ardentiſſimi deſiderij ſunt ſymbola & ſignificationes? Vnde enim beati, qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, niſi propter ardentiſſimum recti ac æqui deſideriũ, quo tales boni æmulatores exæſtuant? Et quanam quæſo alia re beatiſſima Virgo delectabatur, afficiebatur, tenebaturque, quàm Deo? Numquid illud in votis habebat prę omnibus, vt Meſſiæ venturi tempore præſens eſſet & viueret, eiuſq; auguſtiſſimæ Matri aliquando poſſet ancillari? Quis dubitet, ô Maria, quin illud ſingulari mentis affectu & guſtu, tecum aſſiduè ruminabas; Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum; ita deſiderat anima mea ad te, Deus! Sitiuit in te anima mea; quàm multipliciter tibi caro mea! Sitiuit anima mea ad Deum fortem, viuum; quando veniam, & quando veniet? O Domine, ante te omne deſiderium meum; & gemitus meus, ſicut columbæ tuæ, à te non eſt abſconditus.

Matt. 5.

Pſ.41.

Et verè, ex qualitate deſiderij, poteſt mens honeſta cognoſci: atque eapropter, qui Chriſtum deſiderat

illoque

illoque pane vescitur, vt dicit Sanctus quidam, non quærit magnopere, de quàm pretiosis cibis excrementa conficiat. Ingens itaque fuit, ô Maria, tuum salutis nostræ studium, quod per verbum (Fiat) indicasti; quod non in dubitantis indicium, sed in vehementer desiderantis signum, prolatum est.

F O beatissimæ igitur sponsæ Dei ardentissimum desiderium; quod tantæ fuit efficaciæ, vt illum facere sibi mereretur filium, per quem facta sunt omnia! Numquid meritò propter hoc exaudiuit Deus desiderium collium æternorum, Patriarcharum, Prophetarum, & Patrum sanctorum omnium? Nónne tunc impletum est illud; Desiderium pauperum exaudiuit Dominus; & ad ipsum die ac nocte clamantium; veni Domine & noli tardare? *Psal.9.*

Nónne, ipsa quoque, vt diximus, desiderium collium æternorum effecta est Deipara virgo; postquam Isaia præcinente innotuerat, totique mundo in votis erat Virgo illa, quæ conceptura erat filium & paritura; cuius nomen præferret id quod erat futurus, Iesus scilicet & Saluator humani generis? Sed nónne & tu, ô Maria, tibi desiderium eras, quotiescumque hanc Virginem legebas, audiebas, cogitabas, & te fore ignorabas? Numquid illam videre, eique toto cordis desiderio famulari peroptabas? O igitur eximium desiderij nostri desideratique desiderium! Foue in nobis hanc in te dilectumque tuum filium voluntatem, ac desiderium voluptate conditum; vt aliquando pia nostra desideria compleantur. *Isa.7.*

Oratio.

Deus, à quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera; da fidelibus tuis illam, intercedente beata Maria semper Virgine, voluntatem, vt à terrenis affectibus expiati, cælestibus desideriis insistamus. Amen.

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in mediis florida Virgo malis.

Iudic. 13. QVID debemus facere, de puero, qui datus eſt nobis, & hucuſque educatus? Miraris, ô homo, noſtram in hac vitæ nouæ tamquam prolis ſpiritualis educandæ curâ ſollicitam inueſtigationem? Periculoſas adoleſcentiæ illecebras, & quaſi teneræ ætatis lubricitatem attende, & mirari ceſſabis: quin & multò maiori diligentiâ opus eſſe fateberis, vt homo Deo placere deſiderans, nullis mundi fallaciis ac deliciis à ſuo ſtudio reuocetur.

Pro 6. Diſcurre itaque, ô anima mea! non ceſſet manus tua, neque des requiem oculis; quò minùs ſemper æquè ſedula quæras & obſerues, quid tibi facto ſit opus; ne ſpiritus tuus bonus, ſimplex & rectus, ad illicita mundi carníſve deflectat, ſed deliciis cæleſtibus ineſcatus, delectetur in Domino. Patronam noſtram communem, Deiparam virginem, hoc in titulo contemplemur. Nam proles noſtra, vitæ inquam ſanctæ propoſitum & cœptum, virtutum pulchritudine, vitæque puritatis ſplendore, eò amoris adduci pellicique debet, vt ipſa quoque ad imitationem Mariæ, lilium inter ſpinas efficiatur. Numquid, A ſponſa ſpondente, liliis, puris caſtiſque animis, delectatur ſponſus Chriſtus? Dilectam audi de dilecto *Cant. 2* teſtantem; Dilectus meus mihi, & ego illi; qui paſcitur inter lilia. Sed fortè ſcire deſideras, quonam modo titulus hic patronæ noſtræ conueniat? Audi iam *Ibidem* ipſum quoque ſponſum id affirmantem; Sicut lilium B inter ſpinas; ſic amica mea inter filias.

Venite, audite, videte, & intelligite myſterium, fi- C liæ, virgines, ſponſę, dilectę, & ſorores dilecti, ſponſi,

Chriſti;

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in medijs florida virgo malis.

Maria alś lely ſoet, met doornen vondt-beplant
Leert, hoe ghy weſen moet, in dit droef ballynck landt.

La douleur embellit votre beautè diuine
Comme un lis ſ'anoblit au milieu de l'espine.

Christi; fideles animæ, mentes piæ, deuotæ omnes. Spinæ vocamini, sed nihil illæ, neque vos ipsæ, vestro vel decori vel incolumitati nocebitis, si Mariæ, lilio vestro singulari coniunctæ manseritis: nam, tametsi sensu quodam spinæ dicimini, & sitis; lilia tamen & ipsæ verè estis, & nominamini. Itaque, pari passu procedite; ac lilium hoc singulare inter spinas multimodis situm attendite, atque in eius decore delectamini.

D Numquid in primis rectè lilio comparatur Maria, si formam ipsam floris aspicitis! Nónne lilium à radice rectà sursum tendit; & quò magis ad perfectum adscendit, eò se magis flos ipse in terram inclinat; in virtutum excellentia maiorem demissionem suo typo signando? Quid dicit Scriptura? quid Sapiens monet? Quantò magnus es, humilia te in omnibus. Nónne sic Maria, quò magis cælo Deoq; appropinquabat per virtutum celsitudinem, eò de se humiliùs sentiebat per submissionem? Numquid huc quoque Dei oculos deflexit, ad gratiam inueniendam? Respexit humilitatem ancillæ suæ. Numquid & ipse candor lilij Mariæ candorem, puritatem virgineam, mentisque splendorem, designat? Numquid eam ob causam Angeli quandoque in vestibus albis apparuerunt; & virgines in stolis albis agnum sequuntur? Sed, quis insuper neget, odorem quoque lilij beatæ Mariæ fragrantiam, odoremque vitę in vitam, totam Ecclesiæ domum replentem, repræsentare? Si iam lilij vim, ad sanitates exquirimus, quis finis futurus? Nónne tumorem sedant, saniem purgant, morsumque serpentis curant lilia? Quis hîc non videat, superbiæ, luxuriæ, ac morsus auaritiæ, ceterorumque vitiorum in Maria remedium, per eius humilitatem, castimoniam, paupertatem, ceterasque ipsius virtutes innumeras figurari, ac in earum exemplo proponi? Quidnam igitur vobis, de lilio nostro videtur? Numquid meritò dicimus omnes, rerum omnium conditori Deo; Ex omnibus floribus, elegisti tibi lilium vnum? Nónne meritò etiam

Eccli. 3

4. Esd. 5

in huius honoris argumentum & teſtimonium, in antiquo Teſtamento, lilia in candelabro aureo, in vſum tabernaculi, Dei iuſſu facta ſunt? Exo. 25

Sed nunc, quomodo lilium inter ſpinas beata ſit Virgo, requiritis? Totidē & iſtud modis ediſſeramus, videlicet quatuor. Verè mirabilis horum connexio & ſocietas! Sed numquid vt ipſi Iob maiori fuit laudi, quod in terra Hus, & peruerſorum medio ſimplex ac rectus fuerit; ita ad maiorem quoque lilij laudem conducit, quòd in tam horridis ſpinis illæſum conſiſtit? Attendite itaque & videte. Nónne Maria lilium inter ſpinas cumprimis fuit, quando doloribus, vt gladijs, fuit circumdata? quando filij matris eius ſynagogæ contra eam pugnarunt. Deinde, nónne lilium inter ſpinas fuit, quando tam benedicta inter omnes mulieres declarata reſplenduit; vt omnes, quotquot ante ipſam fuerunt, vel poſt eam futuræ ſunt, quantúmvis ſpecioſæ & gratioſæ exſtiterint, omnes tamen eius comparatione ſpinæ tantummodò cenſeantur? Sicut lilium inter ſpinas, ſic, ô Maria, omnes in omni genere laudis excellis mulieres. Sed numquid, ô ſanctiſſima Domina, te quoque ſicut lilium inter ſpinas agnoſcimus, inter animas omnes, æterno Patri per Chriſtum reconciliatas, & filiarum loco adoptatas? Tametſi enim illæ inter ſe comparatæ, & mente, & carne virgines exiſtentes, lilia videri poſſint, & verè ſint; ſi tamen illæ omnes tecum, ô Maria, ſponſa Chriſti ſelecta, conferantur, in ſpinas abeunt: neque odorem vllum, neque colorem, vel guſtum vllum habere, tibi comparatæ, videntur, ſpinarum inſtar. Tu, ô ſuperbenedicta Dei mater, lilium inter ſpinas, quaſi roſa in ſpinis naſcens, vniuerſis es creaturis admirationi. Tu ſola, cum alijs collata, ſicut columba in accipitrum medio, dici potes ouis in medio luporum, ſtella in medio nubium, germen iuſtitiæ in oppido iniquitatis. E

Sed numquid & alio adhuc modo Maria, lilium inter ſpinas habenda eſt? Etſi namque ex lege naturæ, omnes

omnes filiæ humanæ spinosæ, vt in peccato conceptę, sunt; nónne tamē hæc Virgo singularis, & Christi mater sanctissima, per legem gratię immaculata permansit? O lilium, ô spinæ! ô inter & interim! ô anima mea! spinæ sentesque circumstant, horrent, minantur incestum, vellicationem & excidium: sed tu, inter mundi, carnis, & diaboli tentamina, firma consiste, succresce, viresce, candorem conserua: sique icta hinc inde compungeris, maiorem ex te melioremque patientiæ, verborum humilium odorem exhala, & coronaberis. Sine macula, nihil virtutis amittens, dilecto placebis magis, qui in tui medio considebit, & lilium in medio liliorum commorabitur.

De te ipsa diffidis, ô anima! age. Quidquid est quod Deo hunc in finem paras offerre, gratissimis Mariæ manibus trade. Nimirum candidissima quædam sunt lilia. Nec causabitur ille liliorum amator, inter lilia non inuentum, quidquid illud sit, quod inter Mariæ manus inuenerit. Descendit siquidem dilectus noster in hortum suum, ad áreolam aromatis, vt pascatur in hortis, & lilia colligat. Hortus Ecclesia, areola Maria, & lilium: lilia & virgines & nos simus. Colligi vis à Christo? Esto lilium tu quoque; si non in virginitate, in iustitia saltem & sanctitate. Spinæ non deerunt tamen, tentationes.

Cant. 6

Oratio.

Vota quæsumus Domine supplicantis animæ cælesti pietate prosequere; vt quæ tot cincta periculis tibi fideliter adhærere desiderat, beatæ Mariæ munita præsidijs, & à nullis aduersitatibus obruatur, & libera tibi mente deseruiat. Amen.

23. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffenſum lambit ſacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

Exod. 3

APPARVIT Dominus Moyſi in flamma ignis de medio rubi: & videbat quòd rubus arderet, & non combureretur. Dixit ergo Moyſes; Vadam & videbo viſionem hanc magnam: quare non comburatur rubus. Rectè tu quidem, ô Moyſes, quia verè res admiratione adſpectuque digniſſima, rubus ardens incombuſtus. Et nos tecum omnes idipſum admiramur, ſcrutarique contendimus: quia admirari, facit homines tandem etiam philoſophari. Omnes afficimur, allicimur, & deſideriis variis ineſcamur. Si non cæleſtibus & diuinis; reuerà quaſi certum periculum, ne terrenis & vanis; immò, quod deterius eſt, etiam mortiferis abducamur: rectis itaque inhærendum. A

O anima mea, quàm allectiuum & attractiuum electuariũ eſt iſtud, quod huius tituli cortice noſtris mentibus obtectum proponitur! Moyſi quoq; ipſius ardentiſſimum videndi rimandique deſiderium nos docet, quàm efficax fuerit latens in ſic ardente rubo myſterium. Sed nónne geminato nobis ſenſu tantæ rei ſecretum euoluitur? Video, video, ô Iudæi, ſed non in bonum nec in laudem vobis. Video inquam, in vobis rubum ardentem & non combuſtum; vobis in teſtimonium, ſed non in ſalutem: ſynagogam nimirum veſtram, per legem accenſam, ſed non correctam. Ignis quidem vobis fuit in rubo, ſed rubus veſter non eſt conſumtus. Lex peccata deſignauit & reprehendit; ſed non fuit ignis illas ſpinas conſumens. Fruſtrà vobis omnia, ô infelices, obdurati, & occæcati! Fruſtrà conflauit conflator; malitiæ enim veſtræ non ſunt conſumtæ. Fruſtrà fuit vobis ignis in rubo peccatorum, B

Ier. 6.

32. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffensum lambit sacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virginè mater ouat.

Siet hier den dooren blam sonder verbranden gheuen;
Soo heeft Maria t'lam ghebaert, en maeght ghebleuen.

L'on doit intituler cette mere sans blasme,
La ronce sans bruler, au milieu de la flame.

rum,
ſes) à
bus t
Deos
Ver
ſtam
exarſ
per c
delen
fidel
com
nis ig
C Tu
myſt
quàn
nitas
virgi
deba
com
tem,
tient
mis
incō
prop
Mag
ſed
man
tem
que
H
ac pr
ignis
ſi ſæ
rum
Con
prau
& in

rum, quia conſumtus non fuit. Meritò tibi (ô Moy- ſes) à Domino prædictum fuit; Dormies cum Patribus tuis; & populus iſte conſurgens fornicabitur poſt Deos alienos. *Deu.31*

Verū enimuerò, felicius fuit iſtud Eccleſię noui Teſtamenti præſagium. Ignis ſiquidem immiſſus arſit & exarſit in terra, quia Deus noſter ignis conſumens eſt, per charitatem multitudinem peccatorū operientem, delentem, & conſumentem. Numquid interim, ô fideles Eccleſiæ zelatores, rubus etiam ardens & incombuſtus Eccleſia ipſa, tribulationis & perſecutionis igne probata, turbata, agitata, ſed non conſumta? *Heb.12*

C Tu verò, beatiſſima Dei genitrix, ô quàm ſublimi myſterio rubus ardens & incombuſtus prædicaris! ô quàm in hac flamma ignis, eluxit tua fœcunda virginitas! In rubo ignis, in partu virginitas, & partus in virginitate. Quid etenim rubus ille Moſaicus portendebat, flammas quidem emittens, & ardens, ſed incombuſtus & illæſus perſiſtens, niſi Mariam parientem, & dolorem vel pudicitiæ detrimentum non ſentientem? Sicut namque rubi naturam excedit, ſi flammis vndique coopertus, nihilominùs tamen maneat incōbuſtus; ita non humanæ, ſed diuinæ virtutis opus proprium fuit, prægnans & pariens Mariæ virginitas. Magna reuerà viſio, rubus ardens, ſine combuſtione; ſed magnum quoque ſignum in cælo, mulier illæſa manens amicta ſole. Tu, ô Maria, ſola corruptibilitatem cum incorruptibilitate coniunctam habuiſti; atque eapropter admirandum ſignum mundo dediſti. *Exo. 3.* *Apo.12*

Hanc imitemur, ô virgines, ô Deo deuoti fideles, ac præſertim Religioſò ſtatui conſecrati! Si exardeſcit ignis in ſpinis, ſi fortè carnis tentamenta ſuccendunt, ſi ſæcularis amoris vos flamma corripiat, ſi terrenarum rerum cupido laceſſit; ſtate, durate, viriliter agite. Conſumat & decoquat amoris diuini flamma quod prauum eſt; maneatque de cetero rubi viror intactus & incombuſtus. Si in medio laqueorum periculo-

rumque incedendum est; si in vitiorum vitiosorumque hominum incendio, atque in medio Nationis prauæ versandum; stemus illæsi, incombusti, atque ab omni detrimēto immunes. Numquid quàm plurimos inaudimus in mediis ignibus à Deo conseruatos?
Dan. 3. Numquid trium puerorum in ardentis camini, & quidem septuplum accensi, flamma tutelam, immunitatem, immò refrigerationem nouis frequenter exemplis renouatam audimus? Si pestilentem in animas vestras peccatorum ignem grassari non permiseritis; nihil etiam vobis omnia incendiorum incommoda obesse posse videbitis. Numquid legimus, mulierem igni adiudicatam, suumque scelus in Diuæ virginis Mariæ templo, quod in via occurrebat, deplorantem, eique se commendantem, in ignem bis térve coniectam, nequiuisse comburi; sed populo in beatæ Mariȩ honorem flagitante, liberam fuisse demissam? D

O Maria, solatium afflictorum, fidelis adiutrix desolatorum peccatorum, ad te suppliciter confugientium! Patrocinium quoque tuum nobis impende misericors, ne nos vitiorum flamma comburat, æternæque combustioni tradat puniendos. Quisquis igitur sanctissimæ Dei genitricis exoptat auxilium, imitetur exemplum; atque ita rubum in ea ardentem & non combustum veneretur, vt & ipse in semetipso talis rubus effici mereatur.

Quid agimus, anima? quî tibi arridet ista conditio, vtque te ad istud aggrediendum sentis animatam?
Ps. 38. Non concaluit cor tuum intra te, ad istud eloquium; & in meditatione tua non exardescit ignis? Sed, quid audio te gementem, & lugubre nescio quid tecum ruminātem? Heu, heu, me miseram & desolatam! Egres-
Iudic. 9 sus est ignis de rhamno, & deuorat cedros Libani. O Domine; ecce ignis in conspectu tuo exardescit, & quis est qui exstinguet eum? Vtinam sic tādem Domine, aura tuæ gratiæ rorem adducens ab oriente adspiret, vt & vniuersa aduersarij mei arma & scuta com-

burat

burat ignis,& ſpecioſa deſerti animi mei,virenteſque rubi, ceteraque vireta illæſa permaneant! Emitte ſaltem Domine vocem tuam de alto, ſed vocem validam,vehementem,& imperantem tempeſtati præſenti: vocem quæ intercidat flammam ignis,& pretioſa à vilibus, amica ab hoſtilibus, vt ſenſata, diſcernat. Alioqui,incendet hic ignis,timeo,ſanctuarium tuum, & montium ſanctorum tuorum fundamenta comburet. Domine, remitte mihi vt refrigerer, priuſquam abeam,& ampliùs non ero. Ardeat ignis,immò & rubus ſpinoſæ cupiditatis exardeat, & conſumatur; ſed rubus virentis virtutis, bonæ voluntatis, ac pretioſæ animæ vigor illæſus ſeruetur.

Pſ. 38.

Beata Maria, rubus ardens incombuſte, adiuua me,atque ignis tuæ charitatis à prauo me igne eripiat; vt cantans laudem tuam, dicat tibi anima mea: Liberaſti me à preſſura flammæ quæ circumdedit me: & in medio ignis non ſum æſtuata. Mitte Deus de excelſo ignem in oſſibus meis, atque ignis ignem abſumat: vt incenſa igni & ſuffoſſa,ab increpatione vultus tui depereant; & ego per ignem & aquam euadam incolumis.

Oratio.

IN mentibus noſtris, quæſumus Domine, veræ fidei ſacramenta confirma; vt Vnigenitus tuus Ieſus Chriſtus, qui Matris integritatem non minuit ſed ſacrauit; & vitiorum noſtrorum flammas exſtinguat, & amoris ſui faces in nobis accendat. Amen.

33. HORTVS CONCLVSVS.

Clauſus es? ô benè! nam claudens qui paſcitur inter
Lilia, prô quantas Hortule claudis opes!

Cant. 4

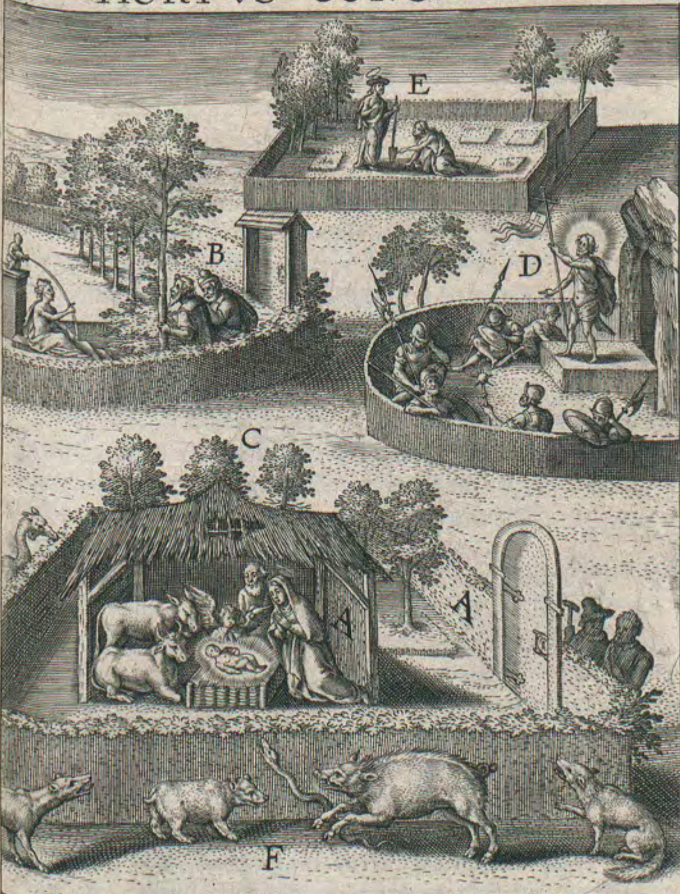
HORTVS concluſus, ſoror mea, ſponſa, hortus concluſus. Quantò magis, ô Domine, dulcedine tuæ matris illecti, deſiderio mentis noſtræ amantis ſatisfacere nitimur; tantò maior appetitus accenditur, ad plura ſemper maioraque delibandum. Et neſcio quid ſit, quod quò magis admiranda ſuaueolentiæ ipſius occultantur & occluduntur, eò magis inardeſcit animus ad illa perſcrutanda. Curandum nobis, & adlaborandum agnoſco, vt puer nobis datus & natus, vitæ ſanctæ propoſitum & cœptum, bonis & pulchris delectetur, & in ſummo tandem bono & pulchro conquieſcat; quod es tu, Domine Deus meus. Et ecce, quàm opportunè pręſentem Patronæ noſtræ titulum, vt exemplar & ſpeculum, hunc in vſum contemplamur, vt imitemur, tibique per illam placeamus!

A Audi colloquium ſponſi cum ſponſa, merum, ô anima mea, tui doloris ſolatium. Hortus concluſus ſoror mea ſponſa, hortus concluſus. Quid ad hæc, ſponſa reſpondes? Veniat dilectus in hortum ſuum, & comedat fructum pomorum ſuorum.

Hortus es, ô Maria, per operationem Spiritus ſancti, propter amœnitatem, vbertatem & vtilitatem. Concluſus, caſtitatis intuitu; ante partum, in partu, & poſt partum. Sed numquid etiam concluſus contra omnia nequiſſimi nequam molimina? Huc quidem B irrepere conamini, inueterati malorum, miniſtri diaboli, hæretici; nunc eius pudicitiæ, nunc fœcunditati

Dă. 13

maternali, per inſidias calumniam ſtruentes; quemadmodum ſenes illi deprauati hortum apertum fuiſſe conaban-

Clauſus es? ô bene! nam claudens qui paſcitur inter
Lilia, prô quantas hortule claudis opes!

Dat ghy als Maria zydt een hofken wel be-ſloten;
Van quaetheit wel be-vrydt, met graty ouer-goten.

Ce iardin entouré d'une ferme cloture,
Eſt fort bien aſseuré encontre toute iniure.

cona
rat:ſc
nus S
ſus ; :
nes v
vniu
N
ſum
hæc a
à cul
Chri
ctas a
dicat;
temer
dubiu
quod
Reue
locuti
C O
fectio
tuus ,
recep
à part
ſicut c
eſſe m
Magis
bat ? N
matre
phetas
totum
peret,
hoc ip
poſtul
videtu
D corpor
exeunc
oſtend

conabantur adſtruere, quem caſta Suſanna concluſerat: ſed, ſed inquam, ô malignantes! Suſcitauit Dominus Spiritum ſanctum Pueri iunioris, cui nomen Ieſus; atque per eum conuictæ interemtæque ſunt omnes veſtræ hæreticæ prauitates & machinationes in vniuerſo mundo.

Nónne, ſicut tunc Daniel clamauit; Mundus ego ſum à ſanguine huius: quaſi dicat; Tam munda eſt hæc ab iſta calumnia, quàm ego mundus & immunis à culpa haberi volo & debeo; nónne (inquam) ita Chriſtus illibatam matris integritatem contra cunctas aduerſantium voces ac molitiones tuetur? ac ſi dicat; Mea res agitur, dum Matris meæ & Virginis intemeratæ pudicitia & partus (qui ego ſum) vocatur in dubium. Sic fatui filij Iſrael, non iudicantes, neque quod verum eſt cognoſcentes, iudicaſtis filiam Iſrael! Reuertimini ad iudicium; quia falſum teſtimonium locuti ſunt aduerſus eam.

C O Maria! ô quauis Suſannâ caſtaque matronâ perfectior puriorque! Vide, quomodo filius Dei, filius tuus, factus filius hominis, matris ſuæ cauſam in ſe recepit, ac definiuit in vtraque (quæ maximè ſemper à partibus agitabatur) litis difficultate! Numquid, ſicut dum tua ſugebat vbera, ſe natum ex te, te ſuam eſſe matrem aſſerebat; ita dum in ſtellis, & Angelis, & Magis faciebat miracula, ſe tali pacto Deum declarabat? Numquid igitur, te matrem ſuam, veram Dei matrem teſtabatur? Iam verò, poſtquam per Prophetas prædici, per figuras verò præſignari, perque totum mundum expectari curarat, quòd virgo conciperet, & mater eius eſſet futura; nónne quoque re ipſa hoc ipſum poſteà confirmauit? Ecquando id fecerit, poſtulas ô anima mea clariùs intueri? Nónne tibi ſatis

D videtur matris ſuæ integritatem adſtruxiſſe, quando corporaliter, & intrando ianuis clauſis cubiculum, & exeundo ſigillis non fractis clauſum ſepulchrum, oſtendit fieri potuiſſe, & verè factum eſſe, quod fieri

voluisse & prædixerat & pręfigurarat? Numquid igitur certum, id iam tum accidisse; quandoquidem facto ipso in se ostendit, quod tale quid fieri potuit, quod vt sic fieret voluit?

Mater es igitur, ô Virgo sanctissima, naturalis & vera Christi Domini nostri, Filij hominis, filij Dei, Mater Dei. Filij Dei, inquam, qui factus est ei ex semine Dauid secundùm carnem; & ex nulla alia matre, quàm ex te: ad quam specialiter ac nominatim missus est angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Nazareth, certâ & indubitatâ loci, nominis, conditionis, progeniei ac status descriptione adhibitâ; vt nullus tanto in mysterio dubitationi vel ambiguitati locus relinqueretur.

Rom. 1.

Luc. 1.

O hortum ergo fœcundum ad mundi collapsi recreationem! ô hortum conclusum, ad tuæ puritatis & integritatis conseruationem? Huc neque serpens ille Euæ supplantator accessum vel in minimo habuit; nulla hîc peccati labes, nulla (vt in paradisum) Dei maledictio est ingressa. Cor tuum, ô Maria, ne minima quidem diaboli suggestio subintrauit. Deus hunc hortum plantauit, coluit, clausit, clauemque solus portauit: neque adeò reuerà Magdalena errasti, quando Christum, huius horti custodem ac Dominum, hortulanum putasti.

E

Ioan. 20.

Esto tu quoque hortus conclusus, ô anima mea; ne sus vlla luxuriæ, nec canis inuidię, nec vulpes fraudulentiæ, neque venenatarum cogitationum serpentes, ingressum in eum inueniant: sed solus ipse, qui Dominus eius solus esse debet, Christus, sponsus, dilectus, & frater tuus. Colet & custodiet illum, vt deliciarum suarum ac voluptatis diuinæ paradisum.

F

Dic igitur, anima mea, dic dilecta dilecto tuo, dic cum sponsa lætanter; Surge aquilo, veni auster: perfla hortum meum, & fluant aromata illius. Procul abscede, diabolica suggestio. Veni sancte Spiritus, cor meum & carnem meam perfla. Reple tuorum corda

Cāt. 4.

fidelium:

fidelium: & tui amoris in eis ignem accende. Fluant aromata piarum cogitationum, verborum ædificantium, & suaueolentia opera virtutum. Fluant inquam, prę vbertate de cordis abundantia, & plenitudine gratiæ tuæ. Sic tamen, ô Domine, ad tui nominis laudem proximiq́ue salutem fluant, vt non penitus effluant. Ita verbis & factis hortuli mei, proximorum indigentiæ per charitatem subseruiam, vt tamen propriæ saluti non desim: quia quid proderit homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? *Matth. 16.*

Hortus noster igitur, ô anima, sit apertus in aliorum solatium ac commodum, per fructuum bonorumq; operum communicationem; sed sit cautè conclusus, per prudentem contra omnes inimici insidias præmunitionem. Custodi itaque temetipsam sollicitè, atque attende tibi. *Deut. 16.*

Oratio.

DEus, qui fidelium mentes, beatæ Mariæ intercedentibus meritis, fœtu nouæ prolis amplificas: da nos ita tuis semper communiri præsidiis; vt nullis neque inimicorum pateamus insidiis, neque violentis incursibus elidamur. Amen.

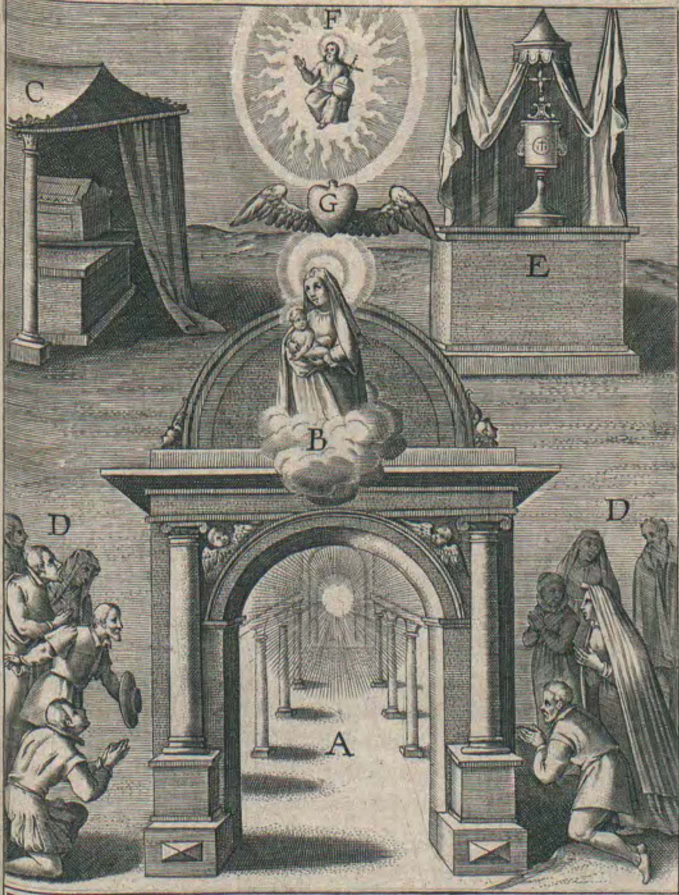
34. TA-

34. TABERNACVLVM DEI CVM HOMINIBVS.

Quàm modica immenſus ſibi conopæa tetendit,
Cùm nos delicias vellet habere ſuas.

Apo.21 AVDIVI vocem magnam de throno dicentem; Eccę tabernaculum Dei, cum A hominibus; & habitabit cum eis: & ipſi populus eius erunt; & ipſe Deus cum eis, erit eorum Deus. Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. O defectionem ſalutarem per concupiſcentiam hanc ſpiritalem! Tuus ſum, Domine Ieſu: tibi viuere, tibi ſoli ſeruire deſidero, quia tibi ſoli placere concupiſco. Tabernacula me tua dilecta pelliciunt, atria ſpatioſa recipiunt; ſed tu Domine ſolus replere potes animam meam concupita dulcedine. Quia tamen ad illam non peruenitur, niſi pater tuus traxerit nos, etiam illa delectant, per quæ nos ad ſummam illam beatitudinis æternæ fruitionem trahit & allicit.

Trahe nos Domine, attrahe, & pertrahe nos, admi- B randa tuæ Matris dulcedine & ſublimitate, qua eam decoraſti. Audi itaque, ô anima, quod vidit & audiuit Apoſtolus. Audiui vocem magnam. Miraris? Vocis huius intenſæ magnitudine, diuinæ erga nos bonitatis ac miſericordię magnitudo declaratur, ipſiuſque beatitudinis ac felicitatis immēſitas. Sed numquid etiam vox magna nos excitat, atq; attentos reddit, vt omnes eam audiamus, ac ſpe tantorum bonorum ad aſſenſum inuitemur? Miranda profectò nobis hic titulus B. Mariæ ſingularis ob oculos ponit. Thronum audimus; & cuius, niſi Dei, de quo vox ita magna proceſſit? magna vox à magno, de magnis, ad magna. Taberna-

Quàm modica immenſus ſibi conopæa tetendit,
Cum nos delicias vellet habere ſuas!

Godts tabernakel reyn, dat zyn de goede menſchen:
Maria d'eelſte greyn: mocht ghy yet meerders wenſchen?

Sous ce ſacré rideau, Dieu a l'homme ſaſſemble;
Et d'un fait ſi nouueau toute la terre tremble.

bernac
terra cu
protect
beatitu
ſummè

Ani
congre
inarde
corem
& tu a
videm
ria, &
bernac
ruſalen
ſponſa
ciuitas
C & coh
culi n
ras qu
culi P
exemp
uerat,
bebat
culo i
rium,
manſi
Dei, A
D Ve
ni, &
in ſæc
Dei,
bus, i
altati
de E
Num
E nici c
noſtr

bernaculum Dei monſtratur, non iam in cælis, ſed in terra cum hominibus. Habitatio, quies, gubernatio, protectio, mutuus amor, opima ditatio, & ſumma beatitudo promittitur. O magnalia, ô deſiderabilia, ô ſummè felicia, ac potentia Deo & hominibus!

Anima mea, leua oculos tuos, & vide, omnia iſta congregata, & accumulata venerunt tibi. Admirare, inardeſce, concupiſce; quia concupiuit & ipſe Rex decorem tuum; quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus, & tu ancilla, ſponſa, ſoror eius. Quid audimus? quid videmus? quid accipimus? mira, magna, ſuauia, ſalutaria, & ipſummet datorem in omnibus. Numquid tabernaculum hoc eſt, quam antè Ioannes vocauerat Ieruſalem nouam, deſcendētem de cælo, præparatam, vt ſponſam ornatam viro ſuo? Ergo tabernaculum iſtud, ciuitas Dei eſt, & nos populus eius, conciues Chriſti & coheredes. Sed quare iam tam ſolenniter tabernaculi nomine, cæleſtis Ieruſalem percenſetur? An ignoras quàm celebre tabernaculi nomen apud antiqui ſęculi Patres exſtiterit, quod à Moyſe conſtructũ, iuxta exemplar quod ei Dominus ipſe in monte monſtrauerat, quaſi è cælo profectum ac delatum in terras habebatur? Præterea, nónne etiam, eò quòd in tabernaculo illo teſtimonij ac fœderis erat arca, & propitiatorium, & Cherubim, & Sanctum ſanctorum, cæleſtis manſionis figuram prætendit? Nónne tabernaculum Dei, Apoſtolo teſte, cæleſte domicilium appellatur?

Iſa. 60. *Pſ. 44.* *Apo. 21*

C

D Venite igitur, & congaudete fideles, congratulamini, & confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericordia eius. Ecce, tabernaculum Dei, manſio Dei, habitatio, ciuitas Dei cum hominibus, in hominibus, & pro hominibus; in ſalutē, in exaltationem, in glorificationē ſempiternam. Numquid de Eccleſia ſancta verum id eſſe, clariſſimum eſt? Numquid ſimiliter æquè verũ de ſacroſancto Dominici corporis Sacramento? Numquid & de vnoquoq; noſtrûm, inquantum veri ſumus Chriſtiani? Planè: ſed

E

ſingu-

ſingulari modo, in ſanctiſſima Domini noſtri genitrice Maria, myſterium hoc contemplemur.

Quid ipſamet inquit, tam ſublime cognoſcens ac conſiderans ſacramentum, & tantæ dignitatis rei teſtimonium præbens? Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. Quid hoc eſt? De tabernaculo Dei, ô virgo Deipara, loquimur, & tu tuum vocas? Tuum erat, ô Maria, tabernaculum, quia vterus tuus; ſed tamen, eius veriùs fuit, quia te creauit, & in eo requieuit: & de tuo ſuum accipiẽs, factus eſt homo, te matre Deum filium pariente. In te, velut in ſole, poſuit tabernaculum ſuum, quod & ſanctificauit Altiſſimus. Nónne igitur benè dicimus nos, ô Dei genitrix preclara, quod ſingularem quemdam amicum tuum prædixiſſe meminimus, te ſanctiſſimum, auguſtiſſimumque eſſe Dei tabernaculum.

Eccli. 24.

Pſ. 18.

Sed accurrite virgines, paranymphi concurrite, & nobiſcum, excelſum hunc in genus humanum ab animarum noſtrarum ſponſo collatum theſaurum, gratantes expendite. Nónne Virgo caſtiſſima, Domina ac patrona noſtra, tabernaculum Dei, thalamus eius quoque vocatus eſt. Ipſe tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo. Et ita reuerà eſt: nam reſpectu deſponſationis, & conſociationis ibi per Chriſtum factæ cum humano genere, thalamus fuit: reſpectu verò eius, quòd idem ipſe Dei filius eſt, & Emmanuel, hoc eſt, nobiſcum Deus, rectè tabernaculum Dei cum hominibus Maria cenſetur.

Pſ. 18.

Magnum reuerà beneficium, ac priuilegium ſingulare, Tabernaculum Dei eſſe cum hominibus; in quo tutò poſſint homines ad Deum accedere, hominem factum. Nónne, quando ad magnum aliquem Dominum quiſquam aliquid petiturus accedit, gaudet, ſeque felicem iudicat, dum cuſtodes, veſtibulum, & ipſe aditus, conniuent? Tabernaculum Dei cum hominibus; neque ſolùm in hominum medio, ſed cum hominibus, illis fauens, illos protegens, cauſam illorum

ſuſcipiens

ſuſcipiens, patrocinans, donans ſecuritate, & ditans, beans, ac cæleſtibus aſſerens. Omnibus itaque modis in hominibus eſt hoc tabernaculum; quòd eos omnibus modis ad libertatem, ſecuritatem, ac ſublimitatem (maiorem quàm vmquam aliquis in ſæculo à benigniſſimo Domino exoptare poſſit) adducat. O facilem acceſſum, ô promtum auxilium, ô decus immenſum, ô diuinum æternæ ſalutis præſidium!

G Sed, ô anima mea, ne tibi defueris; nam quid tibi tabernaculum hoc cum hominibus, profuturum exiſtimas, ſi tu non præparaueris in corde tuo tabernaculum ſponſo tuo, tabernaculi huius ſancti conditori ac Domino? Nam, cuius æternum eſt in cælo tabernaculum non manufactum, & in terris elegit Mariam in thalamum & tabernaculum virgineum ac viuum, ille idem in corde tuo, ceterorumque fidelium cordibus, tabernaculum habere deſiderat, in quo requieſcat. *Heb. 9.*

Oratio.

DEus, qui de viuis & electis lapidibus æternum Maieſtati tuæ condis habitaculum: da ædificationi tuæ incrementa cæleſtia; vt qui tabernaculum tuum cum hominibus conſtituiſti, beata Maria intercedente, viuum Spiritus ſancti tabernaculum effici nos, concedas. Amen.

35. THA-

25. THALAMVS SPONSI.

Dius Hymen, quo naturæ Deus oſcula noſtræ
Libauit, caſto Virginis in thalamo.

Pſ. 18. IN ſole poſuit tabernaculum ſuum; & ipſe A tamquam ſponſus procedens de thalamo B ſuo. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum; & magis magiſque me tuus amor inebriat Domine. Vtinam me tandem verè virum deſideriorum efficias, vt neque me mundi deliciæ moueant, neque tuis vmquam ſufficienter exſatier. O quàm mihi hoc eſſet bonum & delectabile! Sic enim me carnalium terrenarumque rerum faſtidium certò teneret, & delectationum tuarum affectus ſemper accreſceret.

Luc. 15 Angeli Dei, quibus tam ingens ſuper vno peccatore C pœnitentiam agente in cælis eſt gaudium, orate pro me, tantillumque cæleſtis beneficij mihi à fonte bonorum Domino impetrate; vt ex animæ penetralibus, amoris alieni & peregrini radices euulſæ, numquam repullulent; ſed igne diuini amoris conſumtæ ſupprimantur, atque ille me deinceps totum poſſideat. Phil. 3. Sancti Dei, qui Chriſti amore ſaucij, omnes mundi voluptates, diuitias, & honores, vt quiſquilias reputaſtis; totoque cordis veſtri deſiderio pellecti fuiſtis in caſtiſſimam Saluatoris Ieſu amœnitatem, pro me vos quoque intercedite, vt incendium hoc ſanctum & ardor diuinus me totum ſibi vendicet; atque omnia mihi vileſcant, præ Chriſti dilecti mei dulcedine.

Sancta Maria, ſingulare refugium afflictorum, huc- D uſque me tuus amor, exemplum virtutum tuarum, ac ſalutare præſidium, Deo duce, feliciter adduxerunt. Bonus eſſe deſidero, Deo ſeruire percupio, atq; ipſius diuinæ voluntati placere; tuam ad hoc opem, ô Domini

THALAMVS SPONSI.

Dius hymen, quo naturæ Deus oſcula noſtræ
Libauit, caſto virginis in thalamo.

Maria maecht met eer, als hofken vn-betorden,
Is moeder vanden heer, en ſlaep-kamer ghevvorden.

La chambre de l'eſpous ſont tes chaſtes entrailles.
Ausquell's Dieu auec nous a fait ſes espouſailles.

mini noſtri Mater, imploro. Speculum ſummæ tuæ perfectionis intueor, defectum meum atque imperfectum agnoſco; ſuccurre poſcenti, vt per te dilecto tuo Filio commender; ac virtutum veſtigia, quibus illi tam grata fuiſti, vtcumque vel eminus ſectari valeam.

Veni itaque, ô anima mea, ſolitaque freti fiducia & familiaritate, beatiſſimæ Dei Genitricis obſequiis nos inſinuemus, humiliter ſupplicantes. Pia eſt & clemens, miſericordiis ſcatens & affluens gratiis; non confundet faciem noſtram, neque vota fruſtrabit ſibi libenter ac fideliter famulantium.

En, in præſentiarum, ceu thalamus ſponſi nobis contemplanda proponitur. *3. Reg. 20.*

O mellitum nomenclaturæ genus! ô titulum amœnum, piorumque cordium allectiuum! Tu Domine, ſicut ſponſus, de thalamo hoc tuo proceſſiſti; permitte quæſumus, vt nos eumdem, humiles, amantes, venerabundi, trementes, & obſequentes intremus. Hic eſt enim reconciliationis humanæ ſecretum, pacis initæ ictique cum Deo fœderis firmamentum, ſcrinium amoris diuini, tutum atque commune ſalutis armarium, afflictorum aſylum, & inuentæ gratiæ conditorium, triclinium ſanctiſſimæ Trinitatis, ac reparationis noſtræ munimentum. O thalamum charitatis, pacis, gratiæ, miſericordiæ, & diuinæ naturæ cum humana connubij ſalutaris! O quàm bonum eſt, nos hîc eſſe, atque in eius dulcedine æternùm commorari! O anima mea, hîc pariter commoremur, donec qui induxit, eduxerit.

Tu Domine Ieſu, ceu ſponſus virginalis de hoc thalamo proceſſiſti; non ſponſam repudians vel relinquens; ſed eam æterna tibi confœderatione deuinciens, & morte tua ab æterna ſeruitute diaboli liberans. Sit tuus hic thalamus iam nobis loco refugij, portuſque fidelis in noſtris aduerſitatibus & procellis. Tabernaculum tuum, quod in hoc ſole tibi conſti-

tuiſti, ſit nobis contra cuncta mundi tabernacula munimentum. In hoc lætemur, quieſcamus, ſpem ſanctam vitæ æternæ exſpectantes. O Maria, tabernaculum, thalamus, thronus, templum, & ciuitas Dei! da nobis ita tuis meritis & exemplis proficere; vt ciuitatis ſanctæ, cæleſtis Ieruſalem, ciues effici atque inueniri mereamur: quia ſicut in illa, ita lætantium quoque omnium habitatio eſt in te, ſancta Dei genitrix virgo. *Pſ.86.* E

Venite ſodales, virgines, & quotquot fideles eſtis huius ſponſæ cultores, & aſſeclæ; atque in ipſius ſplendore, ſublimitate, & gloria collætamini. Sperate conſortium, exſpectate præſidium, & exemplum ſectamini. Auditis paranymphum, dilectum Chriſto ſponſo diſcipulum, cui virgo ſponſus, ſponſam ſuam ac matrem, virgini virginem commendauit, clamantem & dicentem; Veni, oſtendam tibi ſponſam vxorem Agni? Audio, video, deſidero. F *Apoc. 21.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miſerere nobis. Agnus Dei, quem niueo virginei corporis vellere mater & ſponſa veſtiuit; qui coram tondentibus obmutuiſti; qui mortuus es, & viuis; qui hoſtem deuictum, mortemque ipſam, cum mundo proſtrato triumphaſti; qui te ſequentes interno miræ charitatis vinculo poſt te trahis; qui eoſdem canticum cunctis aliis ignotum edoces; qui ſectatotes tuos mirè lætificas, & gloriæ corona exornas; da nobis aliquid abundantiſſimæ tuæ manſuetudinis, bonitatis & gratiæ: vt ſponſæ matriſque tuæ Mariæ præſidiis adiuti, virtutum eius exempla imitemur; certi, quòd tibi placebimus, ſi meritis eius tam placidis inſigniti fuerimus.

Nónne per Moyſen hæc nobis benedictio in Beniamin eſt prædicta? Amantiſſimus Domini habitabit confidenter in eo; quaſi in thalamo tota die morabitur, & inter humeros eius conquieſcet. Vox igitur ſponſi, & vox ſponſæ audiatur in nobis, vt benedictionibus repleamur. *Deut. 33.* *Ier. 33.*

Dic

Dic itaque nobis, ô Domine, ſponſe ſanguinum, animarum noſtrarum amator, dic inquam vt audiamus & ſentiamus; Benedictio Domini ſuper vos, benediximus vobis in nomine Domini. Dic & tu, ô ſponſa, virgo Maria; & ſonet quoque vox tua in auribus noſtris, vox enim tua ſuauis, & facies tua decora; dic oro; Eſurientes impleuit bonis; & quod dicis hoc impetra. Nos autem, ita te Chriſte colemus aſſiduè, quaſi ſponſum decoratum corona; & te, ô virgo Maria, quaſi ſponſam ornatam monilibus: vt tecum, & per te videntes Ieſum ſemper collætemur.

Pſ. 128.

Iſa. 61.

Oratio.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui in nuptiarum fœdere, Chriſti & Eccleſiæ ſacramentum præſignaſti; qui & aſſumtâ carnis noſtræ ſubſtantiâ, ex vtero matris, quaſi ſponſus de thalamo ſuo proceſſit, concede propitius, vt myſterij tam ſalutaris participes, æternùm cum ſponſa & Agno lætemur. Amen.

IN VII. TITVLOS CORROBORANTES ARGVMENTVM.

Matt. 15.

QVEMADMODVM benignissimus Dominus noster, in deserto curabat, ne turbæ, quæ cum verbi ipsius pellectæ dulcedine illuc vsque secutæ fuerant, in via deficerent; ita curandum in via spiritali virtutumq; profectu, ne quis in vitæ nouitate succrescens deficiat; dum allectus ad id, quo trahi se sentit, anhelat sequique contendit: quare confortatione illi est opus. Sic namque & Eliæ, iam quasi præ angustia spiritus deficienti, ab Angelo dictum est, Surge, comede; grandis enim tibi restat via. Ita vir ille Ægyptius, quem David inimicos persequens in via semimortuum reperit, cùm comedisset, reuersus est spiritus eius, & refocillatus est. Eapropter, ALLICIENTIBVS *Deiparæ virginis titulis delibatis, ne in eorum dulcedinem decurrentes deliquium animi patiantur, septem* CORROBORANTES *subiungemus.*

3. Reg. 19.
1. Reg. 30.

36. TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione sub hoc Deus atq; homo fœdera iungũt:
Ara sed arcani conscia Virgo fuit.

Exod. 25.

DIxit Dominus ad Moysen; Iuxta omnem similitudinem tabernaculi, quod ostendam tibi, & omnium vasorum in cultum eius, sic facietis illud. A
O quàm verè Domine Deus, admiratione & animaduersione dignũ, quod tam seriò Moysi mandasti, non solùm dum prędictis iam verbis illũ, ante mõstratum exemplar, faciendi operis præmonuisti; verumetiam, quãdo iam ostenso prototypo sic dixisti, Eriges tabernaculũ iuxta exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Nónne vehementer corroborat hominem, ô anima

Exod. 26.

 TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione ſub hoc Deus atq; homo foedera iungunt:
Ara ſed arcani conscia virgo fuit.

O wonder-baer ſpectakel! Godt neemt vnd byder handt;
Maria iſt tabernakel, van dit ſalich ver-bandt.

D' enfer le noir brouillon perd Adam et ſa race;
Que ſous ce pauillon Dieu reprend' ore en grace.

ô anima mea, non solùm, quòd aliquando talis exstiterit locus, certumque manufactum tabernaculum, B quod Deus ipse fœderis tabernaculum nominauit, & ab omnibus nominari sic voluit; verumetiam viuum in Diua virgine tabernaculum fœderis erexit: vt quemadmodum omnibus constabat, Deum in illo C priori cum hominibus iniisse certum pactum & fœdus; ita in isto toti mundo innotesceret, admirandum esse diuinæ substantiæ cum humana factam confœderationem; quando in vtero beatæ Mariæ, verbum *Ioan.1.* caro factum est, & Deus homo? Numquid vtrique tabernaculo conuenit, quod in vtroque mirâ Dei prouidentiâ gestum agnoscitur; nimirum quod ipse promiserat, qui & tabernaculi auctor & fœderis ictor est Dominus? Quid obsecro? Ego ero vobis in Deum, & vos mihi in populum. Ego in medio vestri habitabo, & protector vester ero. Domine misericors & miserator; magnus in maiestate, & in bonitate mirabilis, quid dicam tibi, quídve retribuam, pro omnibus quæ retribuisti nobis? Quid est homo, *Psal.8.* quia memor es eius; aut filius hominis, quia visitas eum? Magnum reuerà, captumque humanum superans, & mysterium & beneficium. Iterùm dic igitur, anima mea; Domine, quid est homo, quia inno- *Ps.143* tuisti ei; aut filius hominis, quia reputas eum? Visitas eum diluculo; & subitò probas illum.

D Venite filij hominum, audite me; & misericordiam Domini docebo vos. Parentes nostri comederunt *Ier.31.* vuam acerbam, de ligno vetito gustarunt, Dei præceptum transgressi sunt, & dentes nostri obstupuerunt, venter noster amaricatus est, atque animam nostram gladius damnationis pertransiit. Omnes catenis constricti, morti deuincti, & inferno mancipati in certum exitiũ trahebamur. Non erat qui redimeret; ad omne bonũ opúsve salutis eramus impotes; morsus mortis, & inferni exactores erant implacabiles, nulla redẽtio-E nis spes miseris affulgebat. Tabernaculũ sibi tandem

erexit omnipotens & misericors Dominus, Architecto Spiritu sancto; in quo, cùm Dei Filius carnem assumeret, homo factus & manens Deus, Patris æterni cum mortalium genere fœdus admirandum & hactenus inauditum iniretur, ac maxima ibidem fieret duorum extremorum affinitas; Dei nimirum immensi, immortalis & summè boni, cum homine terreno, Dei inimico, & creaturarum omnium infimo per peccatum. O tabernaculum, ô fœdus, ô confœderatos Deo felices mortales! O beata Maria, partium tam distantium propitia conciliatrix! Te meritò veneramur & colimus; tuas omni iure canimus laudes, ex qua pacis & salutis nostræ sublimitas tam præclaram duxit originem.

Sed & tu, ô anima mea, & quisquis es Christo deuotus ac fidelis Mariæ imitator; tabernaculum fœderis te quoq; esse memineris; atque eapropter, agnosce dignitatem tuam, & pro tali te gerito. Non audis à Deo dictum tibi? Fac mihi sanctuarium, & habitabo in medio eorum. Non habes artificem? Spiritus sanctus est ille Beseleel, artifex omnium. Potuítne ille in omni materia operari? multo meliùs iste poterit, sine quo nihil poterat ille, quo Dominus eum ad ista repleuerat. Quid enim interpretemur Beseleel, nisi vmbram Dei? Quid igitur Deus ipse, si tantum valuit vmbra? quantum? Audi. Ecce, vocaui ex nomine Beseleel, & impleui eum spiritu Dei; sapientia, & intelligentia, & scientia in omni opere, ad excogitandum quidquid fabrefieri potest, ex auro, & argento, & ære, & marmore, & gemmis, & diuersitate lignorum. Dedique ei socium Ooliab, quod interpretatur, splendor patris, tabernaculum, aut tentorium patris.

Exod. 25.

F

G

Vides, ô homo; tabernaculum Dei & fœderis esse debes; & cuiuscumq; materiæ vel conditionis existis, Spiritus sanctus Architectus ex omni materia sibi tabernaculum efficere potis est. Tu tantùm te præbe tractabilem, eiusque ductui obsecundantem. Si renouaueris

uaueris in te, ceu tabernaculo, fœdus in baptiſmate initum, multiplici figura adumbratum, implebitur. Fœdus nempe Abrahæ cum Deo de circumciſione; fœdus Iacob cum Deo, de mutua conſociatione; fœdus Moyſi cum Deo, de cultu, clientela & patrocinio, renouabuntur, & in te perfectionem accipient. Arca Dei requieſcet in te, bonorum omnium theſaurus; Chriſtus inquam Dominus, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & bonitatis abſconditi. *Coloſ. 2*

Fœderis autem hæc ſumma eſt; vt ſit Deus noſter, & nos eius populus: nos legem eius ſeruantes, & ipſe nos protegens, ac ſaluans in æternum.

O Maria, tabernaculorum tabernaculum, & fœderis excellentiſſimi procuratrix & teſtis; hanc nobis à filio tuo gratiam impetrare dignare; vt legi ſic initi fœderis ſtemus, & Deo vſque ad mortem fideles ſimus.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſæ beatæ Mariæ virginis vterum diuinæ tuæ Maieſtati habitaculum, Spiritu ſancto cooperante, præparaſti, & pangendo nobiſcum fœderi tabernaculum effeciſti; præſta ſupplicibus tuis, vt eiuſdem protecti ſuffragiis, & corpore tibi famulemur & mente. Amen.

37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu nostri corrige odore tuo.

Exod. 30.

FACIES quoque altare ad adolendum thymiama, de lignis Setim. Cornua ex ipso procedent; vestiesque illud auro purissimo, tam craticulam eius, quàm parietes per circuitum, & cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum. Et duos annulos aureos sub corona, per singula latera, vt mittantur in eos vectes, & altare portetur. Ipsos quoque vectes facies de lignis Setim, & inaurabis. Defectio Domine tenuit me, pro mirabilibus concernentibus legem tuam; sed benigna visitatio tua custodiuit spiritum meum, in suaui fortique dispositione secretorum tuorum; quæ vt mirabiliter in antiquis præsignasti, ita in nouis ac recentibus misericorditer adimplesti. Benedictum sit nomen sanctum gloriæ tuæ, quòd in hoc mundo corruptibili, variis rerum inanium putoribus pleno, de tam præstanti virtutum fragrantia in Vnigeniti tui Matre dilectis tuis prouidisti. Plurima nos ad vanitates abstraherent, ad incentiua vitiorum illicerent, in certum exitium proturbarent; nisi mirificis sanctissimæ Virginis huius ac matris odoribus confortati, contra eiusmodi cuncta saluti nostræ aduersantia fortiter obstaremus.

A

B

O diuinum consilium! ô donum cæleste! ô præstans mundo labenti remedium, in Mariæ sacrario consignatum! Inter innumera tibi, ô Moyses, à Domino in monte monstrata, quoad tabernaculum Dei, & multiplicem ipsius sacram supellectilem, sacris vsibus deputatã; non infimæ fuit dignitatis ac sacramenti, pretiosum & excellens illud Altare thymiamatis,

C

ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu noſtri corrige odore tuo.

Leeft ſoo, komt Godt ſoo naer, dat u herte mach weſen,
Als eenen reuck-autaer, met Maria ghepreeſen.

Adreſſe de chacun vers le ciel la priere,
Saint autel de parfum, meslee a ta fumiere.

maris
nomi
natus
& tar
ces n
& spi
magn
in sæ

Ve
cæles
Mari
tis an
di agi
stis,
ctum
mira
mira
nostr
sacra
cunct
digne

Se
modi
Expe
nia,
Mari
confe
incor
ment
etiam
dorm
ctum
virtu
nenti
altari
mo v
cumc

maris, tam determinatis distinctisque tibi descriptum nominibus, tam exactâ materiæ, formæ, partium, ornatus, magnitudinis, & vsus distinctione depictum; & tam excellentis mysterij figurâ præfulgens. O felices nos Christianos, veros patris fidei Abrahæ filios, & spirituales Iudæos, nomen tuum, ô Domine, & magnalia confitentes, eique diuinas laudes canentes in sæcula!

Venite eapropter, lætantes accedite, fideles; ac cæleste beneficium in sacrosancta Deipara virgine Maria, nostro generi præstitum in altari thymiamatis animaduertite, ac felicitatem tantam gratulabundi agnoscite. Numquid iam legistis, numquid audistis, & vidistis altare descriptum, confectum, erectum, sanctificatum, & vsui suo deputatum? Cuncta mirando modo in Patrona nostra Maria, adimpleta miramini. Numquid vnica verè ara fuit illa reperta nostris infortuniis? nónne peculiaris ara miserationi sacrata? Vtque vno verbo dicam, nónne beata Maria cunctis mortalibus ad extrema redactis sacra ara esse dignoscitur?

Sed scire desideras, ô anima mea, quibusnam illa modis ad adolendum thymiamata altare exstiterit? Expende per singulas dicti iam altaris partes & munia, & confitebitur cor tuum & lingua laudabit, in Maria veritatem. In primis, de lignis Setim altare confectum, nónne perpulchrè beatæ Mariæ virginis incorruptam atque incorruptibilem præstantiam, in mentis ac corporis integritate figurauit? Numquid etiam argumento fuit, quòd post beatam ipsius obdormitionem, Deus non permitteret corpus eius sanctum videre corruptionem? Anne cornua quatuor, virtutum cardinalium & angularium, quibus vt eminentioribus tota probitatis moles innitebatur, huic altari nostro Diuæ virgini defuerũt? An auro purissimo vestitam quis dubitet, quæ diuina sapientia circumornata, & sole vestita splendebat? Quis, præter

hæc, aurea corona redimitam ignoret, qui virtute Altiſſimi obumbratam agnorit? Quis annulos aureos in ea deſideret, qui fidem ipſius, qua ſe Deo obſtrinxit; ac charitatem, qua ſe totius mundi ſaluti mancipauit, expenderit? Duobus quoque vectibus in omnem terram certo modo perlata eſt, quando piarum precum, & ſanctorum meritorum ſuffragiis, omnes vbique mortales propitiationis ſuæ facit eſſe participes.

Nunc autem vſum ipſius altaris, ô virgines, caſtæ & piæ mentes, attendite. In altari thymiamatis, manè & veſperi, quando adornabantur & componebantur lucernæ in tabernaculo, fiebat odoris boni ſuffitus, & incenſum thymiamatis adolebatur. Cumque per ſingulos dies, ſuper altare holocauſtorum cremarentur carnes; non cenſebatur hoſtia conſummata, quouſque ſacerdos acceptis prunis de altari in batillo, intraret tabernaculum, venienſque ad altare thymiamatis, ſuper craticulam eius prunas collocaret, & puluerem thymiamatis ſuperponeret, vt ita fumus odoris gratiſſimi ad Sanctum ſanctorum aſcenderet. Quid vobis, ô virgines, animis ſedit?

Exo. 30

Numquid ab origine mundi, & quaſi primo manè, Mariæ bonus odor adhibitus fuit, quando iam ſerpentino afflatu, peccati mortiſque fœtor in orbem terrarum fuiſſet inſperſus? Numquid item opportuna ſpei frangrantia, & odore ſolatij, Maria morientes, quaſi ſub vitæ veſperam, refocillat? Numquid de cetero ſuaueolens iſte thymiamatis fumus ad Sanctum ſanctorum aſcendit, contra letalem peccatorum noſtrorum fœtorem, quotidie ad diuinæ Maieſtatis nares aſcendentem?

Sed, vnde nam iſtud thymiama conficitur? Illud ex quatuor ſpeciebus aromatis, Dei iuſſu, confectum agnoſcimus, ſtacte nimirũ, onyche, galbano, & thure lucidiſſimo. Numquid præter odoramenta præſtantia precum, deſideriorum, operum, meritorumque ſublimium

mium & exemplorum, quæ in corde noſtro velut in altari thymiamatis, ad ſacroſanctæ Dei genitricis Mariæ imitationem, debemus quotidie incendere. Deoque offerre; quatuor etiam haſce ſpirituales aromatis ſpecies, in ſacri thymiamatis vſum commiſcere & adolere debemus? Vt nimirum per dies ſingulos (quibus multa committimus diuinæ bonitati non admodum grata, proximis non adeò bonum odorem præbentia, & optima quæque noſtra munia quodam quaſi pœdore inficientia) hæc quatuor in altari cordis noſtri expendamus Deoque offeramus: 1. Tibi Domine ſeruire debeo, certum eſt. 2. Non id facio ſatis; confiteor. 3. Pœnitet omnium defectuum meorum, vt par eſt. 4. Emendabo me, te adiuuante, ſic firmiter propono. O raram aram cordis deuoti! ô ſacram aram Mariæ patrocinantis! ô ſalutarem aram crucis, nos ſaluantis! hæc ara tuebitur omnes.

Oratio.

ANnue quæſumus Domine precibus noſtris, & altare hoc cordis noſtri tuo cultui dedicatum, cæleſtis virtutis benedictione ſanctifica; vt beatæ Mariæ virtutum fragrantiâ confortati, gratum quoque meritorum odorem diuino tuo conſpectui iugiter offeramus. Amen.

38. VIR-

38. VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem spiritus ille coronat;
Nos tibi, te nobis, inseruisse velis.

*Isa.*11. EGREDIETVR virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet; & requiescet super eum spiritus Domini. Noli hîc multùm rogare, ô anima mea, vel dubitare, quid debeamus facere de puero qui datus est nobis à Domino; iuxta sanctum vitæ nouæ propositum, ceu prolem spiritalem, hucusque beatæ Mariæ præsidiis ac patrociniis educatam. Postquam iam siquidem bonis ac honestis delectari cœpit, atque in cœpto vtcumque confortari; foueri magis ac magis debet, frequenterque nouis modis animari, atque ad altiora semper excitari: ne fortè tristium interuentu, reique præclaræ difficultate perterritus, fatigetur, tædeat cœpti, animúmve despondeat.

1 Para. 11. Non recordaris, ô anima mea, quod de Dauide Scriptura commemorat? Audi; Proficiebat Dauid, vadens & crescens; & Dominus exercituum erat cum eo. Nónne Samuelis exemplum hoc ipsum confirmat? *1.Re.2* Puer autem Samuel proficiebat, atque crescebat; & placebat tam Deo quàm hominibus. Virga Iesse iuuabit & confortabit nos, si ritè nobis illam illiusq; typum nobis applicuerimus. Virgo Maria consueto nos patrocinio proteget, atque ad altiora virtutum & gratiæ dona ac pignora promouebit. Non recordaris, Prophetam de Christi natiuitate populorumque conuersione vaticinantem, virgamque Iesse, florem, fructumque eius ex Maria prouenturum exaltantem, Spiritum Domini super eum requieturum dixisse? Numquid & inter septem Spiritus sancti dona, spiritum fortitudinis singulariter proclamauit? In hoc

Virga, parens floris, quem ſpiritus ille coronat;
Nos tibi te nobis inſeruiſſe velis.

Neemt teghen allen ſtoot, van Maria deeſ leſſe,
Draeght in der herten ſchoot, de roede en boom van Jeſſe.

Bourgeon, d'ou ſort la fleur, que l'esprit ſaint couronne,
Nourry de son odeur en nous toute oeuure bonne.

hoc ſ
effect
aliqua
latiiq
coran
exerc
Ve
rante
præc
diffid
à ven
vorti
riam
ni, nc
illam
leuan
tamq
cum
ſignu
Ieſſe
C Num
mus
nuit
mad
ſemi
quid
tanti
meri
nus
non
cont
que
delit
mati
S
D dem
& ſl

hoc ſpiritu, in hac fortitudine ſpem ponentes, huius effecti Maria mediante participes, non deficiemus aliquando; ſed nouis ſemper gratiæ incrementis, ſolatiique fomentis adiuti, proficiemus & creſcemus, coram Deo & coram hominibus, quia Dominus exercituum erit nobiſcum.

Venite itaque formidoloſi, venite puſilli, & laborantes in remigando; venite ponentes laborem in præcepto, quibuſque ventus contrarius eſt: nolite diffidere, nolite deficere, neque retrò reſpicere, neque à vento veniente terreri, ne fortè in puſillanimitatis vorticem, & deſperationis abyſſum ſubſidatis. Mariam attendite, virgam Ieſſe prehendite, confortamini, nolite timere. Numquam illa deſpexerit, quiſquis illam adſpexerit. Audi proinde Prophetam, ſignum leuantem, omnes hortantem atque animantem, certamque ſalutem gentibus in Virginis fructu magno cum animi ſenſu decantantem: Radix Ieſſe; qui ſtat in ſignum populorum: ipſum gentes deprecabuntur. Ieſſe non noſti, qui & Iſai dictus eſt, pater Dauid? Numquid in Saluatoris noſtri genealogia ſic legimus: Booz genuit Obed ex Ruth; Obed autem genuit Ieſſe, Ieſſe autem Dauid Regem? Quid hîc animaduertimus? Nónne deſcriptum Chriſti ortum ex ſemine Dauid, ſub nomine patris ipſius Ieſſe? Numquid hæc omnia plena tibi videntur myſterij confortantis, & animum ad præclara ſuggerentis? Nónne meritò tibi fructus horum omnium eximius, Dominus noſter, in ſignum populorum ſtatutus videtur; non ſolùm in quem, ceu in ſcopum, conuitiorum & contradictionum tela, maleuolorum inuidiâ, torqueantur; verumetiam, in quem certatim populi fidelium coniiciant oculos, pia vota colliment, & turmatim anhelent, vt ad certam ſalutem confugiant?

*Iſa.*11.

C

*Mat.*1.

Sed nunc tria præcipua in præſenti titulo, ad eamdem pertinentia, perpẽdamus. Nónne radicẽ, virgam, & florem audiuimus? Et quidem aliquando Radix

D

Ieſſe,

Ieſſe, aliquando Virga Ieſſe, tum Maria virgo, tum vnigenitus eius, Chriſtus, nuncupatur. Numquid ita loquentem audimus Apoſtolum; Et Iſaias ait; Erit radix Ieſſe: & qui exſurget regere gentes; in ipſum Gentes ſperabunt: quod ſuprà, ex ipſo Propheta meminimus. Videtíſne, caſtæ, deuotǽque animæ, ex his omnibus colligi, radicem eſſe ſemen Dauid, filij Ieſſe, ſtirpem illam Regiam? Numquid & beata virgo Maria, virga eſt iſta, ex progenie Dauid, quemadmodum ex Ioſephi progenie, cui iuxta legem fuit deſponſata, conſtabat? Florem autem de radice ex virga naſcentem requiritis? Ieſum Chriſtum, fructum vteri beatæ Mariæ benedictum attendite; cuius in odore voluptatem ponentes, mirum quantopere ſentietis corda veſtra confortari.

Ro. 15.

Sed, venite vos quoque, animales, nihil ſpiritus habentes; &, qui, cùm ſpiritu cœperitis, carne tandem conſummamini: ad hunc florem accedite, adſpirate, reſpirate, os & nares aperite, & attrahite ſpiritũ: quia requieſcit ſuper hunc floridum florem & verè Nazarenum, ſpiritus Domini, ſeptiformi gratiâ ſuorum corda fidelium refocillans. Mutate conſilium, ô ſtulti, miſeri, & cæci mundi amatores, inanes & vani; ac dicite; quodq́ue dicitis, hoc & ſentite in vobis; dicite lingua, dicite ſpiritu; Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis. Nónne ſpem vobis id impetrandi ſat magnam dedit, qui & in Iordane Spiritum ſanctum, in columbæ ſpecie, ſuper eumdem hunc florem Ieſum requieſcere fecit?

Gal. 3.

Pſ. 50.

Habemus itaque radicem confortatiuam, virgam directricem, & florem vitam ſpirantem. Florem inquam, ex radice & virga Ieſſe; ſuper quem tota diuini ſpiritus gratia requieuit. Florem incorruptũ, immarceſcibilem, ſempiternũ. Hæc autem virga Ieſſe, virgo Maria, numquam curua, ſemper erecta, præq́ue omnibus benedicta, quæ benedictum & florem & fructum, toti mundo extremè lauguenti progenuit.

O Ma-

O Maria, ô radix, ô virga, ô flos, ô Spiritus ſancte in ſummo flore quieſcens, & infirma quæque confortans, atque ſubiecta quæque fœcundans! Fac, vt & nos ex ſingulis, in bono vitæ nouæ propoſito ac cœpto hucuſque producto, peculiarem contra aduerſantia cuncta corroborationem conſequamur. Sit nobis in radice ſtabilitas, in virga rectitudo, & in flore fœcunditas, atque in Spiritu ſancto deſuper quieſcente conſolatio permanens atque indeficiens.

Numquid eapropter etiam idem Spiritus nobis poſt Baptiſmum in Confirmatione eſt datus? At, eſto tu quoque, ô anima mea, Virga Ieſſe, tuo modo; & Spiritus Domini ſuper te requieſcet: fietque de tua prole, quam educas Domino, quod ab eodem Propheta ibidem promittitur: Et delectabitur infans ab vbere, ſuper foramine aſpidis: Et in cauernam reguli, qui ablactatus fuerit, manum ſuam mittet: bonæ conſcientiæ fiduciæque virtutum argumento. *Iſa.* 11.

Oratio.

Benedictio tua Domine larga deſcendat; vt qui Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Nazarenum, vnigenitum tuum, de Spiritu ſancto conceptum, ex beata Maria virgine Regali Dauidicæ ſtirpis progenie, Deum & hominem, natum confitemur; eodem Spiritu roborati, in eius ſemper participatione creſcamus. Amen.

39. VEL-

39. VELLVS GEDEONIS.

Arida roranti, ſicco rorantia campo,
Vellera tu noſtræ ſanctior arrha ſpei.

Iudic.6 SI ſaluum facis per manum meam Iſrael, ſicut locutus es; ponam hoc vellus lanæ in area: ſi ros in toto vellere fuerit, & in omni terra ſiccitas; ſciam, quòd per manum meam, ſicut locutus es, liberabis Iſrael. Liberari per *Pſ.85.* te Domine cupimus omnes; fac igitur nobis ſignum huius in bonum. Video, feciſti, & dediſti nobis. Tu nobis es vellus Gedeonis; ô virgo Maria, protectrix ac patrona noſtra! O titulum confortatiuum, non tantùm in re principali per eumdem ſignificata; verumetiam in toto agendi modo, quo Angelus Domini Gedeonem aggreſſus eſt, eumdemque mirificè confortauit. Nónne ſic legimus? nónne quaſi ob oculos poſitum intuemur? Cùm Gedeon excuteret frumentum in torculari, vt fugeret Madian, apparuit ei Angelus Domini, & ait; Dominus tecum, virorum fortiſſime. Cui reſpondit Gedeon; Si Dominus nobiſcum eſt, cur apprehenderunt nos hæc omnia? Vbi ſunt mirabilia eius, quæ narrauerunt patres noſtri, atque dixerúnt; De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autem, dereliquit nos Dominus, & tradidit in manus Madian.

Noli hîc, ô anima mea, cum Gedeone ad defectionem ob anguſtias rerum vel animi tendere; ſed in Domini potentia confortare. Nam, tametſi, quod tunc Iſraeli temporaliter accidebat, hoc etiam ſpiritaliter Chriſtianis interdum eueniat; præſens tamen adeſt afflictis diuinæ conſolationis remedium. Si igitur, ô homo, cum Iſraële quandoque percuteris, cogita, quòd cum eodem quoque non raro malum facias in

Arida roranti, ſicco rorantia campo,
Vellera tu noſtræ ſanctior arrha ſpei.

Op dat Godt van Sion, u in den strydt ver-stercke,
Stelt t'vlies van Gedeon deur Maria te wercke.

La toison or mouillée, et ores tarißante,
C'eſt-toy, Vierge ſacrée, appuy de notre attente.

in conſpectu Domini. Et vide tamen benignitatem Dei, noſtri in afflictione noſtra, miſerantis. Nónne Gedeon hiſce commotus, quaſique deſpondens animum, Angelo illa quæ diximus, non ſine quadam expoſtulatione locutus eſt? Et tamen eius occaſione, reſpexit ad eum Dominus, & ait; Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Iſrael de manu Madian. Scito quòd miſerim te. Sui ipſius verò ſuæque familiæ tenuitatem obtendenti Gedeoni, dixit Dominus; Ego D ero tecum, & percuties Madian, quaſi virum vnum. Numquid hîc, ſicut in Madian, obiurgantis & litigantis nobiſcum aduerſarij hoſtilitatem agnoſcimus; ita E quoque in Gedeone confringentis conterentiſque potentiam, diuinamque per omnia conſolationem adumbratam habemus? Numquid in Domino confortati, diaboli in nobis aram deſtruimus? Spiritu Domini induimur, buccina clangimus, & orationum efficaciâ cælum penetrantes, Angelorum Sanctorumque exercitum in vota noſtra euocamus?

Numquid admirandis è cælo terraque ſignis, in arduam hanc cum mundo, carne, & dæmone pugnam animamur? Væ diffidentibus, vecordibus væ, væ viris effeminatis & imbellibus, væ more canum lambentibus, væ nihil humani nihil viri præ ſe ferentibus! Nónne quidquid iteratis Gedeon vicibus, in promiſſæ expeditionis aſſertionem tentauit & explorauit, ſiue vellere ſolo madente, ſiue eodem ſolo roris immuni; nónne, inquam, id totum in noſtram indubitatam ceſſit ſecuritatem, certamque corroborationem? Nónne clariùs, certiùs, ſublimiuſque vniuerſa hæc in beata Maria, ceu nouo Gedeonis vellere comprobata cenſentur?

Fuge, fuge à me, fallax omnis mundanæ mentis præſumtio: ſed fuge remotiùs formidoloſorum deſperationique proximorum timiditas.

Exſurge pſalterium, & reſona cithara, Dauidico ac Regio pollice repercuſſa, & pange myſterium Velleris

rore cælesti madentis, in Gedeonis vellere figuratum. Audite. Descendit sicut pluuia in vellus. Quid enim tam silenter & sine strepitu fit, quàm cùm imber in lanæ vellus infunditur? Numquid igitur rectè Maria velleri comparatur; quæ ita concepit Dominum, vt toto eam hauriret corpore, nec eius discissuram corporis pateretur; sed esset mollis ad obsequium, solida ad sanctimoniam? Nónne rectè inquam Maria velleri comparatur, de cuius fructu salutaria populis vestimenta texuntur? Vellus planè Maria est. Siquidem de molli sinu eius agnus egressus est, qui & ipse matris lanicinium, hoc est, carnem gestans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Nónne quoq; rigaturus aream Dominus, cælesti rore totum vellus priùs infudit? Redemturus enim genus humanum, vniuersum pretium contulit in Maria. Nónne tunc illud impletum est, Sicut ros super herbam; sic & hilaritas Regis? Tunc enim Rex cælestis isti Reginæ arrisit, quando de cælo sicut ros in eius vterum descendit: & eam velut herbam bonam fructificare fecit. Facessite stulti fabulatores & inanes Poëtę, cum illo vanido vestro imbre aureo, quo ille se in sinum cuiusdam fœdè fraudulenterque insinuauit. Nos veris, sanctis, cęlestibusq; mysteriis mentes Christianas imbuimus.

Ps. 71.

F

G

Pro. 19

O Maria, mundissimum cælestis pluuiæ vellus, ex quo pastor ouem induit, vt agnos à lupi rabie liberaret! sicut vellus, cùm sit de corpore, nescit tamen corporis passiones; ita tu, ô Maria, gratia plena fuisti, in quam se gratiæ plenitudo infudit, ab omni carnis contagio longè semota fuisti, cælesti rore compluta sanctissimę Trinitatis opificio, mirabilem fœtum pura concepisti, pura enixa es, & post partum pura vsque permansisti. Vera veri hominis mater effecta es; & nullum tamen carnalis vitij contactum sensisti.

Numquid, ô filiæ Ierusalem, dicere potest Domina nostra in totius Israëlis solatium; Ros morabitur in messione mea? Contra studium scilicet Madianitarum,

Iob 29.

rum, messem omnem bonorum operum, in ipsa adhuc herba non rarò deuastantium? Numquid sincerum hoc robur, ac fidele solatium, & solida confortatio, pro omnibus qui priùs præ angustia spiritus cum Gedeone trepidante mœrebant, iamque pænè, præ desperatione, frumenta nouissima in area vel torculari excutiebant, ad fugam ante Madian ineundam?

Esto tu itaque, ô anima mea, & quicumque es fidelis diuini nominis propugnator, esto inquam tu Gedeon confortatus in Domino, à pusillanimitate spiritus & tempestate erectus, verus inquam Iero-Baal, aduersæque partis aras euertens, lucos obscuritatis malignæ succidens, & veræ fidei professione, vitæque virtutum encomio buccinâ clangens; & beata Deipara Virgo, fidum tibi atque infallibile vellus futura est: signum certum in bonum, gratiæ, misericordiæ, & victoriæ contra hostes obtinendæ. Natus enim ex ea Dominus noster, ad hoc venit, vt nos ad eum veniremus, quicumque laboramus & onerati sumus, & reficiet nos.

Oratio.

Deus inuictæ virtutis auctor, ac insuperabilis imperij Rex, & semper magnificus triumphator; te suppliciter exoramus ac petimus, vt de tua bonitate confisi, beatæ Mariæ suffragantibus meritis, & à cunctis aduersitatibus eruamur, & gratiæ tuæ fluentis iugiter irrigemur. Amen.

 40. STEL-

40. STELLA MATVTINA.

Sparge tenebroſis Eöa crepuſcula terris,
Tartareaq; nigros diſcute noctis equos.

Eccli. 50.

QVASI ſtella matutina in medio nebulæ, & quaſi luna plena, in diebus ſuis lucet. Cùm tenebricoſi mundi nocturnus horror angorem incutiat, & vires atque animum quadam ſoleat formidine quatere; non exiguum Domine miſeris mortalibus prouidiſti ſolatium, quando diei propinquantis indicio, ſtellam matutinam condidiſti, quæ facem præferat luci, tenebrarum horrorem diſcuſſuræ. In hoc igitur, ô puſillanimes, bonæ tamen voluntatis athletæ confortamini, quòd ſtellam hanc matutinam Mariam conditor ſiderum atque vniuerſorum Deus, mundo mœrenti conceſſerit. A

Sed numquid hic titulus Simoni Oniæ filio, ſacerdoti magno, Scripturæ ſacræ verbis eſt attributus? Concedimus: ſed vt in cunctis ſui partibus mirè indigentes corroborat; ita quoque eam ob cauſam, ac primario ſui typo, patronæ noſtræ Deiparæ conuenit. Numquid Simon iſte, teſtante diuino eloquio, domum in vita ſua ſuffulſit? Numquid in diebus ſuis templum corroborauit? Nónne de eodem ſic legimus? Quaſi ſol refulgens ſic ille effulſit in templo Dei? Quidnam horum omnium non excellentiori modo Mariæ virgini aſſignetur? Sed ſtellæ matutinæ titulo inſiſtamus. B

1. Mac. 12. 2. Mac. 3. Eccli. 50.

O lucidum, ſplendentem, auguſtum Mariæ titulum! Væ ijs qui non hoc ſidere illuminantur; quia citra iſtud neceſſe eſt in tenebris deliteſcere. O ter miſeros, & ter infelices, qui hoc lumen veridicum, hoc ſidus ardeſcens, ſtellam hanc corroborantem non atten-

Sparge tenebroſis eöa crepuſcula terris,
Tartareæq; nigros diſcute noctis equos.

Als u den nacht bedwoeſt, van ſonden, añgst, oft lyden;
Maria u dan be-hoeſt, als dach-ſterre, in t' verblyden.

Chaſſe, estoille du iour, par ta lumiere heureuſe
De ce mortel ſe-iour toute ombre tenebreuſe.

attendunt. Errare, frigeſcere, & deſtitui viribus oportet, quiſquis hac ope caruerit. Sed quæris fortè, quàm indubitatum ſit nobis, ſtellam hanc eſſe Mariam? C Audi. Orietur ſtella ex Iacob, & conſurget virga de Iſrael. An & manifeſtè noſſe deſideras, teſtatum hîc Balaam ſe diuino inſtinctu de virgine Maria, Meſſiæ matre, locutum fuiſſe, ſub nomine ſtellæ matutinæ ſolem proferentis? Audi, quid paulò antè prædixerit: Videbo eum, ſed non modò; intuebor illum, ſed non D propè. Stellam itaque inuenimus, eamque cum tribus E Magis, Balaam prædicti nepotibus, vidimus in Oriente; vereque matutinam; quæ Chriſtum æternæ diei ſolem tenebroſo huic ſæculo inuexit: reſtat, vt eius nos pedibus aduoluamur, & Regem regum in eius ſinu ſedentem adoremus.

Nu. 24

Neſcis quoque, ſtellam, ſecundùm Philoſophos, eſſe denſiorem ſui orbis partem, & propter hanc ſolidam ſtellarum firmitatem, dici quòd poſuerit Deus ſtellas in firmamento cæli? Verè dicis & tu, ô Sapiens; Species cæli, gloria ſtellarum.

Eccli. 43.

Tu itaque ô Maria, nobilis illa ſtella ex Iacob orta; cuius radius vniuerſum illuſtrat mundum. Tu es ſtella, terras perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora; fouens virtutes, excoquens vitia. Gloria tua ceu ſtellæ micantis, mirè cælos illuſtrat. Te ſuſpicimus, te veneramur, tuam opem in noſtris neceſſitatibus imploramus, nos noſtraque tuæ tutelæ committimus. Tempus hoc omne deploramus, ô Virgo, quo te minùs agnouimus, quo te non amauimus, quo tuis radijs inflammati non arſimus, quo tuas virtutes non ſumus amplexi. Vt autem deinceps magis ac magis in tui amorem accendamur, liceat nobis ſeptem præcipuas in te, tamquam in ſtella, conditiones expendere & admirari.

Quis in primis ſtellæ ſoliditatem, quam diximus, in te pro meritis admiretur? quæ adeò in ſpiritu & corpore ſolidè beneque compacta fuiſti, vt nulla te

vnquam vel emollire mollities, vel elidere poteſtas aduerſa valuerit.

Quis ſtellę firmitatem,& peculiare in te firmamentum non obſtupeſcat; quæ velut immota rupes, ſeu columna cæli, vſque ad filij tui mortem crucis immota & inuicta ſtetiſti, ac quaſi fixa in Deo anchora manſiſti immobilis?

Quis deinde ſpeciem, vel ſtellæ ſpecioſitatem in te ſatis ſuſpiciat, vt omnes ad vnam ſtellas cæli fulgore tranſcenderis?

Quid de ſideris huius illuminatione dicemus? Num quidquam hac ſtella ſplendidius, quam ſol ipſe veſtiuerit?

Si vim calefaciendi conſideras; quid in actiuitatis ſorte deſideres? vt quæ nos exemplis, oratione, meritis, fructuque ſuo, qui Deus & ignis conſumens eſt, miris in hunc vſque diem flammis accendit?

Celeritatem admirari eſt animus? Licet enim ſtella ex ſe ſit immobilis, quia in ſuo cælo defixa eſt, motu tamen firmamenti mouetur citiſſimè; nam ſtellæ quotidie per circuitum luſtrant omnia. Nam, ſicut lapis pretioſus in annulo, ad annuli motum mouetur; ita Maria in Deo & cęlo fixa, velociſſima tamen, ad diuino nutui obediendum, & ad miſeris ſuccurrendum. Nónne nos quoque ſic eſſe oportet, ô anima mea, & diuinum in nobis munus agnoſcere? ſumúſne ſufficientes cogitare aliquid boni ex nobis, tamquam ex nobis? Inſtar ſtellarum, quoad nos, ſumus immobiles: ſed cum ijſdem, & cum diua Virgine, à Spiritu ſancto ducti & impulſi, cum Pſalmiſta dicere poſſumus; Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum. Et cum Apoſtolo; Omnia poſſum in eo, qui me confortat.

Pſ. 118
Phil. 4.

Sed, ſeptima ſtellæ noſtræ conditio, quò deuenit? quænam illa futura eſt? Primaria propoſito noſtro conueniens; matutina. Numquid illa præcipuè titulorum præſentium naturæ ſubſeruit, vt ſit corroboratiua,

ratiua, atque animum, siue pusillanimitate siue amore languentem, confortans?

Stella matutina, præter cetera, laudem quoque hoc in genere merentia, à temporis ipsius portione vim habet solandi & corroborandi indigentes & afflictos. Numquid Ezechiæ regis, æquè sanati atque ægrotantis exemplo & testimonio comprobatum id nouimus? Sperabam, inquit, vsque manè, tamquam diurnæ lucis adspectu consolandus; sed quasi leo, sic contriuit omnia ossa mea. De manè vsque ad vesperam finies me. Tu Maria, stella matutina, lucis æternæ facem mundo protulisti; & in tenebris atque vmbra mortis sedentes recreasti. *Isa. 38.*

Oratio.

PRæueniat nos quæsumus Domine gratia tua semper & subsequatur; vt beatæ Dei Genitricis præsidiis instanter adiuti, quo constantiùs terrena contemnimus, hoc æterna fiducialiùs appetamus. Amen.

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen & error abi: veri & iubar emicat æqui,
Auroræ puro purius è thalamo.

Cant.6 QVÆ eſt iſta quæ progreditur, quaſi aurora A conſurgens? O Deus meus, vnicum ſolatium & bonum meum! quàm confortatiua ſpecierum aromaticarum pręſidia nobis in hac valle lacrymarum gementibus, in beatiſſima Filij tui genitrice Maria præſentaſti! Stella nos matutina ſolata eſt, ſed non minùs nunc aurora corroborat, & ad præclara quæque ſpem facit, atque opem pollicetur. Quemadmodum ſtella matutina, B tametſi noctem eliminet, & diem appropinquantem prænuntiet; ad noctem tamen, quia ſtella eſt, vtcumque videtur pertinere; ita aurora noctem diſpellens & diem importans, diei potiùs quàm noctis pars eſſe conſpicitur. Quemadmodum igitur, ô miſericors Domine, & conſolator animarum noſtrarum, pro tuæ bonitatis abundantia, magis magiſque accreſcit tuæ conſolationis vbertas; ita quoque debet in nobis augeri, & actio gratiarum, & tam præſtantis ac præſentis boni fidelis vſura.

Quid dicis nunc, ô anima, ſic à Domino tuo colluſtrata? quid inquis vermicule, vilis homuncio, tanto fulgore circumfuſus? Tremens factus ſum ego, nimiam meam infirmitatem & indignitatem conſiderans; ſed à te Domine confirmatus, ac gratiæ tuæ luce præuentus, in ſpem magnam adductus ſum, fore, vt nihil arduum humili tuo ſeruo futurum ſit, & nihil aſperum manſueto. Huc me beatæ Mariæ virtutes accendunt & præſidia meritorum ipſius connitentem ſuffulciunt. Te Maria reſpicimus humilibus oculis, & totius obnixu corporis,

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen et error abi; veri et iubar emicat æqui:
Auroræ puro purius è thalamo.

Ghelyck den dagheraet, al t' boose doet ver-kampen;
Soo doet dit maeghdich saet, al ons vianden schampen.

Belle aube enfantés-nous le Soleil de iustice,
Pour chaßer les hibons d'infernale malice.

poris, opem supplices exoramus. Veluti stella nos matutina solata es, nunc vt auroram excipimus: C quemadmodum afflicti, captiui, ægri, & quocumque tandem modo miseri, ac mœrentes, consolationem diei de nocte recogitant;ita cum auroræ prouentu sibi certò iam illam pollicentur.

Tu stella matutina,tu salutare crepusculum,tu aurora desiderabilis, tu manè illud mortalibus iucundissimum, gratiæ, salutis, & vitæ vehiculum. Sancta D Maria,succurre miseris,iuua pusillanimes,refoue flebiles, corrobora laborantes. Tu nempe solamen afflictorum, spes peccatorũ,periclitantium portus. Tametsi namque naturalium horum, stellæ matutinæ, & auroræ exortus, sperãtes solamen nonnumquam frustrare consueuerit (vt in Ezechia notauimus, & ipsi *Isa.* 38. quandoque experimur) vt tunc iterùm vespera pro requie ex diurna fatigatione, speretur; numquam tamen hæc stella matutina,& aurora consurgens Maria, quemquam ad se confugientem spe sua vel expectato solamine,aut ope,frustrauit. O Maria,te rectè auroræ præconijs exornamus! Numquid,sicut aurora, media est inter noctem & diem; sic tu inter tenebras peccatorum humani generis,lucemque claritatis æternæ,in verum certumque mortalibus solatium à Deo es constituta? Audi regium Prophetam mysterium hoc præ- E cinentem: Sicut lux auroræ,oriente sole,manè absque *2. Reg. 23.* nubibus rutilat. Hæc autem sunt verba nouissima, quæ dixit Dauid, filius Isai, de radice Iesse,de Christi matre; vir, cui constitutum est de Christo Dei Iacob; quando spiritus Domini per eum locutus est, agnoscimus emicantem veritatem & veneramur. Quis etiam satis admiretur mysterium verbi, quod idem Propheta veridicus, diem diei eructare cõmemorat? *Ps.* 18. O suauem diei illius eructationem, qua sequentem diem gratię cęlestis participem,docuit & ditauit! Verbum incomprehensibile, die certo,fausto,ac feliciter ordinato conclusum est. Verbum æternum,diei vnius

Luc. 1. verbum esse incepit. Venit Angelus à Deo missus in ciuitatem Nazareth, & annuntiauit Virgini arcanum incarnationis Filij Dei. Eructauit verbum bonum, & Verbum caro factum est; Verbum Patris factum est filius matris.

O aurora Maria, quæ à lumine incepisti, creuisti *Isa. 18.* cum lumine, & numquam lumine priuaris. Sicut lux meridiana clara es. Dominum concepisti, qui dixit; Lux sum mundi; & Dominus tecum priusquam conciperes; neque illum amisisti, postquam eumdem peperisti. Dominus tecum, ante conceptum; & post partum, Dominus tecum. Tu aurora consurgens; quia finis noctis, & origo diei: finis damnationis, & salutis principium. Nónne consurgens quoque aurora vocaris præ ceteris omnibus, quòd non primo ortu tuo, sicut nos omnes, in peccatum incideris? Te namque ab omni labe peccati præseruatam, nouoque modo præ cunctis alijs sanctificatam agnoscimus & censemus. In ortu tuo surrexisti, non cecidisti; sed ab initio verè aurora consurgens fuisti.

Numquid te quoque benè, ô Virgo virginum præclara, velut auroram consurgentem suspiciunt, qui te triennem, nullo nisi Deo iuuante, quindecim templi gradus alacriter conscendentem, & præcellentibus totidem virtutum rariorum exemplis eminentem, mortalésque omnes, & angelicas virtutes superantem, contemplantur? F

Venite, venite, filiæ Sion, inclytæ Ierusalem, & virgines Israel præclaræ; signorum vestrorum arcana re*Gen. 32* cludite, & lætantes admiramini. In ortu auroræ huius vincitur Angelus à Iacob, patre vestro: quando aduentus filij Dei in carnem, ab Angelo magni consilij Deo Patre, sanctorum patrum precibus impetratur. Quid vobis videtur? Numquid hæc felix aurora, beatum crepusculum quod tantam nobis de Deo victoriam reportauit? Numquid hoc salutare manè totum mundum corroborat? Mane, mene, id est, bonum: quia

quia quid luce iucundius, lucem æternam atque incomprehensam prænuntians? Pars ista diei matutina, G dormitionis est finis, operationis initium, hora sobrietatis, celebratæque digestionis.

Hora itaque est, iam nos de somno surgere; nunc *Ro.* 13. enim propior est nostra salus, quàm cùm credidimus. Nox & tenebræ, & nubila; confusa mundi & H turbida; (Lux intrat, albescit polus, Christus venit) discedite. Quid ad huius auroræ præconium Psalmista decantas? Ortus est sol, & in cubilibus suis collocabuntur. *Ps.* 103 Qui, quæ, quid? Omnes bestiæ siluæ, catuli leonum rugientes, qui nocte durante processerant, I quærere à Deo escam sibi. Iam verò; Exibit homo, ad opus suum, & ad operationem suam, vsque ad vesperam.

Numquid sol iustitiæ Christus: qui dixit; Lux sum mundi, operamini dum dies est? Numquid hanc solis æterni lampadem aurora Maria consurgens inuexit; Surgite soporati, stertentes in sordibus sæculi. Qui *1. Thes.* 5. dormiunt, nocte dormiunt: qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt: nos filij lucis & diei sumus; non noctis, & tenebrarum. Ecce, surrexit aurora, quæ cælis dat gloriam, terris Deum, pacem, & vitam refundit; Gentibus fidem, vitiis finem, vitæ ordinem, ac moribus disciplinam. O Maria, consurgens primum gratiæ manè! esto nobis patrona, cùm manè illud vltimum orbi iudicando consurget.

Oratio.

D*Eus, qui diligentibus te, & multiplicem in terris gratiam, & immensam in cælis gloriam præparasti; preces famulorum tuorum propitius respice; vt beata Maria semper virgine intercedente, & quæ agenda sunt videant, & ad agendum quæ viderint conualescant. Amen.*

42. LA-

42. LAPIS ADIVTORII.

Tute, ſacerq́ lapis, manuum ſine viribus vllis
Vnde fuit noſtræ petra reciſa ſpei!

1.Re.7. VOCAVIT Samuel nomen loci illius, Lapis-adiutorij: dixitque; Hucuſque auxiliatus eſt nobis Dominus. Domine Deus virtutum exaudi me, & attende ad verba ſerui tui clamantis ad te; quem tam admirandis tuæ gratiæ fomẽtis, & ſancti tui Spiritus robore recreaſti. Confortati ſunt quidem inimici mei, qui tribulant me; ſed ampliùs confortata eſt ſuper me manus tua. Domine, vim patior, & anguſtiæ mihi ſunt vndique, ſed adiutorium tuum, ac cæleſte præſidium, quod in muliere illa forti, deuictrice ſerpentis, & vniuerſi reparatrice concedis, vim omnem hoſtilem euentilat. O quàm fidum & forte refugium, in hac vita luctantibus, & contra poteſtates aëreas decertantibus, in te, ô beata Maria, conſtructum eſt! A

Sed, dic mihi ſponſa, de ſponſo; & dilecta de dilecto, me tamen non neglecto; quid de lapide hoc adiutorij, citra omnem offenſam cenſere poterimus, ne inter ſaxum & ſacrum hæreamus ambigui? Nónne B lapis Chriſtus eſt, dilectus tuus, & adiutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram? C Omnino: te tamen, ô Maria, lapidem adiutorij modò nuncupamus. Domine, quid dicemus ad hæc? Ne nos precor hallucinari permiſeris, te lucem ſequentes; & nõ niſi quod ad maiorem tuæ laudis gloriam pertinet, etiam in ſanctiſſima tua Matre requirentes. Dic igitur tu, bone Ieſu, de caſtiſſima tua Genitrice, quod lubens dicturum te ſcimus, quod ſcilicet Pater ille de Filio; Omnia mea tua ſunt, quia & ego ipſe ſum tuus, etiam ſi ante te ſum: Ex te enim in tempore natum eſt ſan-

Pſ. 125. Luc. 15

ctum

Tute, ſacerque lapis; manuum ſine viribus vllis
Vnde fuit noſtræ petra reciſa ſpei!

Chriſtus is onſen ſteen, die ons gheholpen heeft:
Syn moeder ook ghemeen, dien ons uyt liefde gheeft.

O pierre de ſecours, pour plus ferme aßeurance
Nous fonderons touſ-iours sur vous notre eſperance.

ctu
fæcu
Chr
mat
neq
etia
A
hoſt
diab
te M
tant
exer
N
D bili
audi
into
pro
lapi
torij
Dor
hoſt
cant
Nur
finer
into
noſt
tam
mor
min
lum
ieran
eſt n
In
quo
præc
fuit
Dor

ctum illud, & æternum, quod ex Deo patre est ante sæcula genitum. Lapis igitur adiutorij, ô carissimi, Christus est, & lapis adiutorij Maria, communi inter matrem & filium nominum bonorumque consortio: neque nuda tantummodò appellatione vocabuli, sed etiam rei præstantiâ.

Adeste bellatores, ad arma promtissimi, victores hostium, & triumphatores; qui carnem, mundum, ac diabolum, quotidiano certamine supplantatis. Laudate Mariam, victricem miramini, gratique estote pro tantis suppetijs, quas illa vobis à filio suo, Domino exercituum, promeretur.

D Numquid in Maria completum est, quod admirabili vincendi genere tempore Samuelis adumbratum audiuimus? Philisthæis contra Israëlem surgentibus, intonuit Dominus desuper fragore magno, & de cęlo pro suis depugnans, hostes fugauit. Erexit Samuel lapidem in titulum, quem ex euentu, Lapidem adiutorij nuncupauit, dicens; Hucusq; auxiliatus est nobis Dominus. Nónne meritò de victrice potestatum hostilium Deipara virgine prędictum encomium decantetur: Hucusque auxiliatus est nobis Dominus? Numquid in illa miserandus humani generis status finem inuenit? Numquid illa eadem damnationis intortæ terminus exstitit? Numquid in illa benedictio nostra & salus incepit? Numquid in illa, & per illam, tam misericorditer quàm mirabiliter miserorum mortalium misericors & miserator misertus est Dominus? O igitur præclarum inuentricis gratiæ titulum! ô Lapidem adiutorij singularem! Verè, quia perieramus alioqui auxilij inopes, hucusque auxiliatus est nobis Dominus. *1. Re. 7.*

In te quoque, ô Maria, adimpletum agnoscimus, quod de Iosue legimus; qui postquam toti populo præclara Dei facta recensuit, & legem ob oculos posuit, percussit cum eis fœdus, dicente omni populo; Domino Deo nostro seruiemus, & obediemus omnibus *Iosu. 24*

bus pręceptis eius;tulit lapidem pręgrandem,posuit- E
que eum subter quercum,quæ erat in sanctuario Domini: & dixit ad omnem populum; En lapis iste erit vobis in testimonium, quòd audieritis omnia verba Domini, quæ locutus est nobis. Res ipsa figuræ respondet.

Tu namque, ô Domina, testimonium toti mundo clarissimum esse cognosceris, quod os Domini nobis locutum est; & nos osculo oris sui sit osculatus,quando Verbum eius caro factum est, & habitauit in nobis;& vidimus gloriam eius.

Gen.28 O quàm splendet in te, quod Iacob patriarcha de F somno euigilans, magnò futurorum mysterio fecit; quando in admirandæ illius visionis loco, lapidem erexit in titulum, oleoque perfundens, nomen loci vocauit Bethel,hoc est,domum Dei.

Discurrite piæ mentes per singula,quo meliùs tantę dignationis encomijs pro meritis delectemini.Non deerit gratia vnctionis, occurret amœnitas ascendentium & descendentium Angelorum; portam quoque cæli, quam ille ibi videbat, offendetis, & virtutem Altissimi, Mariæ, scalæ, portæ, & lapidi sic perunсto benignissimè obumbrantem.

Dan.2. Quid amplius? Num fortè & lapidem abscissum G de monte sine manibus, quæritis? Quærite & inuenietis. At, Christum ipsum, lapidem illum præfigurasse, dicetis. Non ibo inficias; est etenim; sed iam antè conclusimus, iure quodam participationis, eiusmodi esse & filio & matri communia. Lapis ille indubiè Christum figurauit, sed & beatam Mariam,tametsi non pari modo mysterij. Christi virginalem natiuitatem ostendit lapidis abscissio de monte sine manibus: sed quare non etiam Matris integritatem designet? Lapis sine manibus abscissus, Christus natus ex Virgine: & lapis item Maria, citra labem originalem concepta,& pariens in integritate.

Iud. 9. Numquid insuper Maria serpentis deuictrix, mu- H

lierem

lierem illam, illumque adeò molarem repræsentat, quo caput Abimelech inimici nostri protriuit?

O Maria, refugium peculiare fidelium, opem tuam contra tentatoris insultus deprecantium! O diuinum auxilium de cælo concessum mortalibus, in hac terra deserta, periculi & horroris plenissima! Deus noster adiutor fortis in opportunitatibus: & tu fortis adiutrix, per eius imperium. Posuit siquidem Altissimus adiutorium nostrum in potente, cùm fecit tibi magna, qui potens est.

Habitemus, ô anima mea, in adiutorio Altissimi, beatæ Mariæ patrocinijs inhærentes: & non erit quod timeamus à facie rugientis inimici: sed tuti erimus, quasi vallati auxilio pugnatorum.

Oratio.

MAiestatem tuam Domine supplices deprecamur, vt qui per infirma mundi fortissima quæque confudisti; fragilitatis humanæ præsidia corroborare vsquequaque digneris; vt beatæ Mariæ precibus & exemplis adiuti, contra aduersantia cuncta constantes, & inueniamur in virtutibus stabiles. Amen.

IN

IN VIII. TITVLOS RAPIENTES ARGVMENTVM.

Iob 20. *QVÆ delectant, alliciunt; sed tandem vi suæ voluptatis, rapiunt quodammodò ad se corda amantium & desiderantium. Mens, inquit Iob, in diuersa rapitur. Verum istud, sed non nisi affectu priùs illecto, boni cuiuspiam desiderio. Sic in cibo & potu, aliisque, ad quæ hominis animus tandem rapitur, postquam iam vinculis affectus ac desiderij irretitus ac ligatus tenetur. Sic sponsa, & nos in illa, sponso* *Cant. 1* *suo Christo aiebat; Trahe me; suauitate amoris alliciendo: post te curremus in odorem vnguentorum tuorum: ecce raptus suauitatis efficaciâ. Rationem huius efficacis tractus & raptus priùs exponit; Oleum effusum nomen tuum: ideò adolescentulæ dilexerunt te. Raptus fuit* *2. Cor. 12.* *Paulus vsque ad paradisum & tertium cælum: an in corpore, an extra corpus, nesciebat ipse, Deus autem sciebat. Nos itaque amore Christi rapiamur, & abripiamur: quò spectant octo tituli sequentes beatæ Mariæ virgini attributi. Septimus hic, & vltimus septenarius in octonarium excrescit, sicut in Præfatione retulimus, quia beatum vitæ sanctæ finem repræsentat, qui in quinquagenario numero figuratur.*

43. SANCTVARIVM DEI.

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt sedem cordis in æde tui.

Exo. 25 FAcient mihi sanctuarium, & habitabo in medio eorum. Quousque peruenimus, ô anima mea, in spiritualis nostræ prolis, vitę inquam sanctę regimine atque educatione? Natam, nutritam, ornatam, tutatam, allectam, & in bono corroboratam accepimus; iam

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt ſedem cordis in æde tui.

Houdt-vaſt der deuchden ſtandt, en laet u tot Godt trecken,
Dat ghy, als heylich pandt, naer t'heylighe mooght ſtrecken.

Que de vertus ton cueur ſoit vn vray ſainctuaire;
Afin que le Seigneur, ſon temple y vueille faire.

iam reſtat, vt ſe rapi, abripique permittat in dilecti tui amorem, & tandem gloriæ eius diuinæ particeps fiat. Gratiæ tibi immortales miſericors Domine, pro tot tantiſque beneficiis, quibus indignum tuum famulum dignatus es viſitare & ditare. Enutriſti me, & exaltaſti, cui tantam gratiam communicaſti. Docuiſti me à iuuentute mea, & à maligni conatibus protexiſti. Attraxiſti me mira dulcedine, & in bono propoſito confirmaſti. Reſtat iam, vt me totum abripiat & abſorbeat amor tuus, vt mihi nihil mei reſeruem, ſed tuo ſeruitio totus impendar; neque vmquam à te queam auelli; quia mihi adhærere tibi, Deo ſalutari meo, bonum & optimum eſt.

Hunc in finem, te rurſum, ô Maria, in præſenti titulo contemplabor. Scio, Moyſi iuſſit Dominus, tabernaculum facere, vt iam audiuimus, cuius adminiculo, in medio noſtri habitaret, ne ſemper eſſet ad montem pro conſilio recurrendum: ſed tu magis tabernaculum tale fuiſti, quàm illud quod & Tabernaculum fœderis vocabatur. Nam, ſicut locus debet eſſe proportionatus locato (atque ideò Dominus ab omni populo Iſrael pretioſiſſima quæque congregari iubebat, pro tabernaculo conſtruendo; & Dauid ac Salomon theſaurum inæſtimabilem rerum pretioſiſſimarum pro templo ædificando comparabãt) ita tu, ô ſanctiſſima Dei genitrix, optima quæque ac pretioſiſſima ad tabernaculi in te viui conſtructionem, ad Dei honorem & ornatum contuliſti. Numquid ita quoque, ô anima, nobis ad B. Mariæ exemplum eſt faciendum? Numquid hunc in vſum, animam, corpus, ſubſtantiam, tempus, actionem, cogitationes, verba, vota, voluntatem, deſideria, & totum quod ſumus, offerre debemus; & ex omnibus, optimum quodque eius vſibus dedicare? Nonne ſic fecit populus Iſrael tanto affectu, vt voce præconis edici debuerit, ne plura offerrent, eò quòd abundabant donaria, & oblationes ſpontaneæ? Numquid Martha &

Exo.36

Magdalena tali affectu & modo, quo dico, & corporaliter & spiritualiter excipiebant Dominum in domum, & tabernaculum cordis sui; Maria Magdalena ad pedes sui capitis assidente, & Martha satagente circa frequens ministerium? **Nónne tu, beatissima** Virgo, viuum Dei sanctuarium **facta es, Christum** cordis & corporis hospitio excipiens? C

Præparate vos quoque fideles vniuersi, vt frequenter Iesum hospitio cordis excipiatis, & ad hoc sanctuarium vestrum exornate. In hoc enim nati, in hoc sanctificati estis, in hoc dedicati; vt portetis Deum in mentibus & corporibus vestris. Non enim estis vestri, sed inhabitantis Spiritus sancti in vobis: quia membra vestra templum eius sunt. Ciuitatem & prouinciam quam nacti estis, ornate: tabernaculum ac sanctuarium, quod ipsimet estis, excolite, aptum Deo conseruate, & se ipso semper augustius ornatiusque efficite. Istud autem, vt semper est adnitendum; ita tum maximè, cùm ad sacrosanctam Synaxim acceditis, Dominum ac Deum etiam corporaliter & sacramentaliter accepturi.

1 Cor. 3.

Vidésne, ô anima mea, dignationem tuam! Deus, cui cælú tabernaculum est, quò tibi foret vicinior, in te sibi elegit tabernaculum & sanctuarium. Intra igitur quandocumque lubuerit, in cor tuum, si bona es, Deum illic inuenies. O verbum abbreuiatum! ô cælum contractum! ô maiestatem immensam, imbecillitati nostrę conformatam! Custodi igitur, ô Christiane, cor tuum sollicitè, quia magnum thesaurum & summum bonum ibi conseruas: pretiosissimum pignus pretiosissimam requirit custodiam. In hoc sanctuario excolendo debemus nos iugiter exercere, donec in supremum Dei tabernaculum ascendamus: & quantumvis hoc molestum ac laboriosum appareat, suaue tamen, iucundum, & honorificum est. Nónne Dauidis exemplo & testimonio istud comprobatum habemus? Existimabam, inquit, vt cognoscerem

Ps. 72.

ſcerem hoc (obſcuratus enim noſter intellectus hoc non capit) Et labor eſt ante me (fragilitas humana difficile iudicat, & cenſet graue eſſe) Donec intrem in Sanctuarium Dei: (ibi namque eſt abſoluta vniuerſorum fruitio.) Et intelligam in nouiſſimis eorum: (atque ita omnium illic erit perfecta cognitio.) Tunc ſiquidem intellecturi ſumus, quare Deus peccatori pepercerit, & quare iuſtum affligi permiſerit: vt ſcilicet, tunſionibus, preſſuris expoliti lapides viui, tantò glorioſiùs tandem in viuo cæli tabernaculo ſuis locis coaptarentur, quantò hîc pluribus fuiſſent exerciti.

D Tunc gaudebimus; & tecum ô beata Maria in cælos aſſumta, ex hoc noſtro tabernaculo in cæleſte illud & æternum tranſmigrabimus. Tunc cantare poterimus canticum Moyſi & Mariæ ſororis eius, cùm mare tranſierant, nos quando mundum; Introduces eos, & plantabis eos in monte hereditatis tuæ, firmiſſimo habitaculo tuo, quod operatus es Domine. Sanctuarium tuum Domine, quod firmauerunt manus tuæ. Ad hæc nobis, ô ſanctiſſima Domina, opitulari dignare. *Exod. 15.*

Oratio.

GRatias tibi referimus Domine, gratiæ tuæ clementia vegetati, te ſinceris affectibus exorantes, vt mente & corpore pariter expediti, beata Maria intercedente, diuinæ tuæ maieſtati Sanctuarium effici mereamur. Amen.

44. ARCA TESTAMENTI.

Sethina fert æuum, micat aurea fœderis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

Exo. 2. ARCAM de lignis Setim compingite, &c. ponesque in arca teſtificationem quam dabo tibi. Reminiſcor Domine, mirabilium operatricis arcæ tuæ, quæ fœderis teſtimonium inter te & populum tuum pacti claudebat; & totum me rapi ſentio in eius admirationem. Materia, forma, ornatus, vſus, virtus, eiuſque architectus æquè ſuum ſpirant myſterium, in Vnigeniti tui matre Maria, vt ſingulariter impletum, ita ſummè nobis venerandum. A B

Vt autem me hæc omnia ad maiorem tui virtutumque amorem inflammant, & quaſi in te totum abripiunt; ita ſpem magnam faciunt, in cælis cuncta perfectiùs ſuauiuſque contemplandi. Sequar interim, quò me tituli præſentis odor attraxerit,meque in eius amœnitatem ſponte rapi ſinam.

Numquid, ô Domine, hac arca totum pignus ſanctitatis veteris Teſtamenti continebatur; cuius gratiâ tabernaculum, ſanctuarium, & propitiatorium confecta erant; & ad quam omnium oculi erant conuerſi? Et meritò, quia nihil eâ dignius habebant, nullumque efficacius diuinæ tuæ præſentiæ argumentum.

Sed, vultis mecum, ô filij patris noſtri Abrahæ, veri fideles Deoque obedientes, exquirere, quid hac in arca teſtamenti concludebatur? Sic habet Scriptu- 2. Re. 8 ra; In arca autem non erat aliud, niſi duæ tabulæ lapideæ, quas poſuerat in ea Moyſes in Horeb,quando pepigit Dominus fœdus cum filiis Iſrael; cùm egrederetur de terra Ægypti. Videmúſne ſolius Legis tabu- C

Sethina fert æuum, micat aurea foederis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

Als Arcke des ver-bandts, wilt met Maria wesen,
Wys, suyver, ende gants, in deuchden hoogh-ghepresen.

De l'arche l'or brillant, ſon bois touſ-iours durable,
Sont votre amour brulant, et virginite ſtable.

ta
ar
tes
ali
D qu
E sto
ha
ta
ma
de
di
ga
ib.

ac
ar
nc
ne
de
re
Be
op
da
tin
tu
tu
ric
C
de
tiu
cu
cir
an
M
te
pr
pi

tabularumque lapidearum fieri mentionem; vnde & arca teſtamenti ſeu fœderis appellabatur? Verùm, in teſtificationem memoriamque mirabilium, quę Deus aliquando in populo ſuo fuerat operatus; in arca quoque poni iuſſa fuerant Manna & virga Aaron. Apoſtolum audite id explicantem. In arca, vrna aurea, habens manna; & virga Aaron, quæ fronduerat; & tabulæ teſtamenti. Et nónne ſic Dominus Moyſi mandarat, etiam ante arcam confectam, cùm Manna de cælo deſcenderat? Imple gomor ex eo, & cuſtodiatur in futuras retrò generationes. Et refer virgam Aaron in tabernaculum teſtimonij; vt ſeruetur ibi in ſignum rebellium filiorum Iſrael.

D E *Heb.9.* *Exod. 16.* *Nu. 17*

Sed, venite mirabilium admiratrices, mentes piæ ac deuotæ Mariæ virgini, atque præclara cuncta in arca, auctore Deo contemplanda, Deiparæ patronæ noſtræ coaptemus; vt in eiuſdem amore, venerationeque creſcamus. Nónne verè Maria inſtar arcæ fœderis eſſe cenſenda eſt, in qua præcelſiùs illa ſtupenda reperiuntur? Cauſa efficiens arcæ illius Moyſes per Beſeleel: huius verò noſtræ Marianæ Deus ipſe eſt opifex. Homo ſiquidem natus eſt in ea; & ipſe fundauit Altiſſimus. Materialis verò cauſa, lignum Setim; quod lignum læuitatem, pulchritudinem, fortitudinem, & imputribilitatem habebat: per quæ quatuor dotes corporis B. Mariæ, non tantùm iam glorioſi, ſed etiam adhuc in terra mortalis, ſignabantur. Cauſa formalis in arca teſtamenti erat, quæ ex ipſius deſcriptione colligitur; in debita proportione partium ad ſe inuicem; & ad ea, quæ complecti debebat; cumque debito ſuo ornatu, intus & foris; corona per circuitum, quatuor circulis & vectibus duobus, in annulis aſſiduè permanentibus: quæ omnia beatæ Mariæ pulchritudo, forma, debitaque omnium interiorum & exteriorum diſpoſitio, & ornatus, longè præcellebant: præſertim ſi illum intuemur, cui recipiendo viua hæc arca conſtructa erat.

Pſ.86.

Finalis autem causa, vt illa tria superiùs memorata concluderet; Maria verò rem ipsam illarum vmbrarum continebat; Christum videlicet, in quo tres illæ substantiæ inerant. Diuinitas enim per manna, anima Christi per tabulas Legis, & caro illius virginea per virgam figurata, videte, an non rectiùs hæc omnia arcam nostram condecorent, quàm pignora illa veteris Testamenti arcâ recondita.

Numquid insuper his tribus, bonitas, sapientia, & potestas Christi designantur? Nónne etiam, si ita malumus, per manna caro Christi, per tabulas anima, & per virgam diuina ac regalis maiestas accipi poterit? Arca itaque intrinsecus portabat testamenti tabulas; Maria verò, ipsius testamenti gestabat heredem. Illâ intra semetipsam Legem, hæc Euangelium retinebat. Illa Dei vocem habebat; hæc verbum. Arca intus forisque auri nitore radiabat, sancta Maria intus forisque virginitatis splendore fulgebat. Illa terreno ornabatur auro, ista cælesti. Nonne igitur tria præclara illa, diuinæ bonitatis, potestatis, ac sapientiæ monimenta, quæ arca tenebat, excellentiùs in diua Virgine fuere recondita?

Numquid eapropter meritò Dominam nostram vt arcam testamenti, arcam quoque thesaurorum appellemus? Numquid in Matre misericordiæ thesaurum ingentem agnoscimus, per auream vrnam manna refertam adumbratum? Audi Scripturam: Aperi eis Domine thesaurum tuum, fontem aquæ viuæ; gratiæ scilicet & misericordiæ inexhaustæ; quod & vrnæ nomen & forma in hunc sensum adaugent. *Nu. 20*

Thesaurum autem sapientiæ, in tabulis Legis signatum, in Patrona nostra requiritis? Audite Sapientem de sapientia loquentem; Infinitus est thesaurus hominibus. Quid mirum, si thesaurum immensum sapientiæ habuit, cùm in ea Christus requieuerit, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi? At videte iam tertiò, quàm magnum thesaurum *Sap. 7.* *Colo. 2.*

ſaurum poteſtatis & fortitudinis in Maria recondi-tum, virga Aaronis oſtendat. Benè de illa dictum accipimus; In Ieruſalem poteſtas mea. In terreſtri quidem rectè, ſed in ſpirituali ac cæleſti Ieruſalem multò magis. Item; Per me reges regnant: & legum conditores iuſta decernunt. *Eccli. 24.* *Pro. 8.*

Sed quid dicemus ad hæc, ſi vſum efficaciamque arcæ ſpectemus, Deiparæ virgini ritè applicatā? Numquid vt ad arcam in Sancto ſanctorum quieſcentem; ita ad Mariam refugium? Numquid vt in arcæ geſtatione præſidium præſenſque auxilium; ita in Mariæ per omnem terram imploratione & cultu? *1. Reg. 14.*

Applica igitur arcam, ô Chriſtiane, Mariam adhibe, Deum conſulturus, eiuſque opem deprecaturus. Solatio in aduerſis futura eſt; & adiutrix fortis Maria. Benedictionem meliorem quàm Obed-Edom, per hanc Arcam accipiens, ſi cum honore receperis, eamque colueris vt oportet. Sed, eſto tu quoque arca teſtamenti, Deum portans in corpore tuo atque anima; vt de te, in ipſius tabernaculo tandem recepto, dici poſſit: Apertum eſt templum Dei in cælo, & viſa eſt arca Dei in templo. *2. Re. 6* *Apoc. 16.*

Oratio.

Sanctifica quæſumus Domine, beata Maria ſemper Virgine intercedente, corporis atque animæ noſtræ compagem; vt ab omnibus inquinamentis expediti, Chriſtiana tibi libertate ſeruiamus. Amen.

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per vbera Natum;
Vulnera per Nati propitiare Patrem.

Exod. 25. Pſ. 123

FACIES & propitiatorium de auro mundiſſimo. Numquid verè, ô anima mea, magnificauit Dominus facere nobiſcum; factíque ſumus lætantes? Ecce enim, quid accidit nobis? quid fecit Dominus de puero qui natus eſt nobis, quem eius auxilio matriſque Mariæ præſidiis in hanc vſque ætatem feliciter, Deo laus, educauimus? Quid inquam de eo fecit Altiſſimus? Rapuit eum ad ſe, ne mundi malis abreptus, æternùm periret. Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. A

Sap. 4. O factum benè! omnia benè fecit in cælo & in terra. Quemadmodum enim, ô Domine, corporaliter id multis accidit, citò morte ſublatis, quos alioqui in malum abripiendos præuidebas, (tibíque ob id gratiæ ſunt referendę, propter ſecuritatem cæliq́ue certitudinem, in iis qui in ſtatu innocentiæ vel gratiæ hinc antè euocantur) ita multò magis beatiuſque, quando ſpiritualiter admirabili tuæ charitatis vehiculo, quaſi curru quodam igneo, ad te animas noſtras rapis. *4. Re. 2.*

O raptum felicem, amœnum, magnificum! Beatus vir quem ita aſſumſiſti, Domine, & cęleſtium tuorum amore ineſcatum, ſecreti tui conſilij conſultíque ſecreti feciſti participem! O beatam animam, ſic diuino nutu ſeductam, dextera Excelſi abſtractam, & ſponſi cæleſtis amplexibus extra ſe abreptam! Clamet interim licet, & vociferetur; Domine, vim patior: abſtraxiſti me de ventre matris meæ; in te proiectus ſum ex vtero. Bonum eſt ei, Domine, non exaudias eam, vt dimittas à te; quia tibi adhærere bonum eſt. *Pſ. 64.*

Domine,

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per ubera natum;
Vulnera per nati propitiare patrem.

Comt ter ghenaden-throon, v menſchen allegader:
De moeder werkt den ſoon, den ſoon ver-werkt den vader.

Veus-tu, que L'Eternel te pardonne ton vice?
Par le ſein maternel rends-toy ſon fils propice.

Domine, ſic trahe me, rape me, ſtringe me; & non permittas me ſeparari à te. Nónne ſiquidem melius mihi eſt rapi à te, extra me; quàm manere in me extra te & præter te? Scio, Domine, ſcio; quia ad malum pronus eſt ſpiritus meus; & quia in carne mea non habitat bonum. In te itaque lubens iacto cogitatum meum, animam meam, corpus meum, & quidquid habeo & valeo. Tu me enutries, cuſtodies, & in viam ſalutis deduces me, & ego tecum vnus efficiar. *Rom.7.*

Vide, vide ô anima mea, admirare, lætare, & Deum lauda pro virtute rapientium titulorum iſtorum extatica. Sanctæ Mariæ ſublimitas nos ſanctuarij atque arcæ teſtamenti ſtupenda veneratione hucuſque pertraxit, vt & eius amore nos rapi ſenſerimus, & ad aliquod eius conſortium vehementiùs inflammari: nunc autem, ſub typo propitiatorij Altiſſimi non minùs incendit, ad accedendum, cæleſtibus appropinquandum, & ad retrò longiùs obliuiſcendũ terrena. B

C Accedite igitur, peccatores & iuſti, & quotquot qualicumque propitiatione indigetis. Peccatores ad veniam; quia apud Dominum, intercedente præſertim miſericordiæ Matre, miſericordia & propitiatio eſt; & copioſa apud eum redemptio. Iuſti verò, ad cuſtodiam, quia quem propitiatorium Altiſſimi obumbrarit; nulla ei nocebit iniquitas.

Sed lubebit fortaſſe, atque animo ſic in Deum rapto iucundum futurum eſt, propitiatorij huius materiam, formam, vſumque, per partes expendere. Audiamus itaque ad elucidationem myſterij, quid de illo Scriptura commemoret.

Nónne ſic Dominus mandauit Moyſi; Facies & propitiatorium de auro mundiſſimo, duos cubitos & dimidium tenebit longitudo, &c. Duos quoque Cherubim aureos & productiles facies ex vtraque parte oraculi. Cherub vnus ſit in latere vno, & alter in altero. Vtrumque latus propitiatorij tegant, expan- *Exod. 25.*

dentes alas, & operientes oraculum. Respiciantque se mutuò, versis vultibus in propitiatorium, quo operienda est arca. Inde præcipiam & loquar ad te, supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui erunt super arcam testimonij, cuncta quæ mandabo per te filiis Israel.

Magna reuerà maiestatis diuinæ benignitas, tam distinctè hæc cuncta mandantis, describentis per singula, mira promittentis, vereque ita facientis, & in horum omnium medio præsentiam suam asserentis. Tabula siquidem illa aurea, supra arcam testamenti suspensa (quam duo Cherubim aurei duabus alis tegebant, in quam se mutuò respiciebant) propitiatorium & oraculum vocabatur. Per hoc præsentiam suam, mandatum suum, suamque propitiationem & gratiam Deus promittebat. D

Sed numquid hæc omnia, in Deipara Domina, sanctaque virgine Maria completa suspicimus? Numquid per hanc, Dei præsentiam, gratiam, fauorem, & copiosam propitiationem omnes accepimus? Numquid meliùs abundantiusque quàm tunc, per hanc se Deus propitium ac placabilem exhibet? Numquid Oraculi nomen in illā peregregiè quadrat; per quam quisquis Deum orat, exauditur pro eius reuerentia?

Nónne rectè cum sancto fideliq; tuo seruo dicimus Domina? Ille solus, ô Virgo beata, tuas laudes sileat, qui te fideliter inuocatam, senserit vmquam in suis necessitatibus sibi defuisse. Et quid mirum, si inuocata adest, quæ etiam non vocata præstò est? Si de sublimi illo sanctoque loco Dominus responsa dabat; quid non responsi, solatij, consilij, & auxilij, per cælestis secreti ac consilij consciam expectemus? Si iuxta Hebræorum sententiam, die propitiationis, descendebat ibi gloria Domini; certè longè nobilius, beatiusq; in die salutis & acceptabili tempore in hoc humani generis propitiatorium viuum superuenit Spiritus sanctus, & diuina maiestas humanam cōplexa naturam.

Si Cherubim aurei, propitiatorium illud aureum texerint, & in illud respexerint; certè longè præstantius, quòd verus viuusque Archangelus à Deo ad te, ô Maria, sit missus, quodque Angeli studuerint tibi placere & famulari. O quàm igitur gratum mundo afflicto propitiatorium fuisti, atque es modò, beatissima Virgo!

Huc oculos flectite miseri, inopes, afflicti, captiui; venite, veniam deprecamini, gratiam postulate; & quisquis hoc fecerit, admirandam à Deo propitiationem accipiet.

Dic & tu, ô peccatrix anima, pectus cum Publicano percutiens; & suppliciter, patrocinante hac Domina, dicito; Deus, propitius esto mihi peccatori; ac per hoc salutis nostræ propitiatorium veniam præsta. Vade, vade inquam; ostende Matri misericordiæ miseriam tuam, vulnera tua; & ipsa pro te ostendet filio pectus & vbera: Filius ostendet Patri latus & vulnera. Pater non negabit Filio postulanti; filius non negabit matri interpellanti; mater non negabit peccatori ploranti. Huic igitur te propitiatorio subiice; & habitabis in adiutorio Altissimi, & in protectione ac propitiatione Dei cæli commoraberis.

Luc.18

E

Oratio.

DEus, innocentiæ restitutor & amator, propitiare famulis tuis; vt sanctissimæ virginis Mariæ muniti præsidiis, ad redemtionis æternæ proficiamus augmentum. Amen.

46. SCA-

46. SCALA IACOB.

Virginis exemplis Diuûm grassemur ad aulam:
Omnibus hæc illa est lactea ad astra via.

Gen. 28 VIDIT Iacob in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ. Ecce, ecce; putásne vides, ô anima, quid facimus, quídve in præsentiarum contingat nobis? Matth. 20. Ecce, ascendimus Ierosolymam, ibíque consummabuntur omnia, quæ dicta & promissa sunt nobis per Prophetam, per filium Dei & hominis, redemtorem nostrum.

Dic igitur, ô dilecta, ex millibus electo; seducta Ps. 121 feliciter, feliciùs rapta. Dic inquam; Lætata sum in his, quæ dicta sunt mihi: Et quæ dicta sunt tibi, carissima? quid audisti? In domum Domini ibimus. Vnde hoc nosti? quodnam tibi signum in bonum? quod spei conceptæ argumentum? stantes erant pedes nostri in atriis tuis, ô Ierusalem! Portam patentem, scalam erectam, Deum innixum, Angelos oc- B currentes & inuitantes, introducentésque intueor. C Sed vide ne somnians loquaris, ô anima, ac præ nimio gaudio gestiens, nescias quid dicas. Libenter D cum Iacob somniabo, vt cum eodem hanc scalam videam, atque euigilans in rei veritate reperiam atque apprehendam, quod somnians vidi.

O Maria, mater & virgo! tu nobis scala Iacob ve- E ra, per illam in somnis visam, figurata. Nónne per te Christus de cælo descendit, carnemque in qua nos redimeret ex te sumsit? Numquid & nos per te voluit ad se in cælum ascendere? Per te siquidem habemus, quidquid ipse nobis largitus est; vt hoc tamquam medio, ad cælestem gloriam pertingamus?

Benè

Virginis exemplis Diuûm grassemur ad aulam:
Omnibus hæc illa est lactea ad astra via.

Wilt ghy ten hemel gaen? leert Mariam naer-stappen.
Siet hier de leere staen van deuchden vifthien trappen.

Veus-tu monter aus cieus? suis le pas de Marie;
Et suiurez bien-heureus, les traces de la vie.

Benè dixisti, sancte Dei; Maria fenestra cæli: quia per ipsam Deus verum salutis lumen dedit; & facta est Mariæ humilitas scala cælestis, per quam Deus descendit ad terras: quæ licet esset corpore in terra (quemadmodum scala infimâ sui parte stabat) tamen cacumen mentis eius tangebat cælum mentis dilectione, & feruore, & contemplatione.

Numquid hæc scala quoque Angelos pro nobis transmittit ad Deum, & ad nos inde venire facit? Scire autem desideratis, ô virgines, filiæ Sion, quo pacto Deus huic nostræ cælesti scalæ, Mariæ, innixus fuit? Virtus Altissimi obumbrauit ei, quando Dei filius in eius vtero fuit incorporatus. Christi namque descensum & ascensum, Mariæ verò humilitatem & assumtionem, nostramque in Dei filios adoptionem, sortisque Sanctorum in lumine magnam hereditatem, quis enarrabit?

O felicem lapsum, post lapsum, sic sublimatum! ô ruinam mirificè restauratam! ô pignus amissum, inuentum feliciter! ô reatum, beatificatum in gloria! ô peccatorem redemtum, & angelicis spiritibus similem factum! ô felix per Mariam angelorum hominumque consortium! ô per Mariam, admirandam terræ cælique mixturam! Dei & hominis vnionem! Felix æuum, quod hanc scalam positam vidit, quam diabolus tantopere nobis inuidit. O Maria scala Dei, scala cæli, angelorum & hominum; scala iustorum & peccatorum!

Ecce carissimi, quàm nos ista scala Iacob ad se rapit, sui admiratione, mysteriorum præstantiâ, & iucundissimi ascensus facilitate! Videtis, vt semper viciniùs viciniusque cælo appropinquamus? Delectet nos igitur, rapiat, teneatque titulorum istorum rapientium virtus; & nos non dimittamus eam.

Sed, gradus istius scalæ sunt nobis diligentiùs attendendi, vt eos consectantes ac Patronæ nostræ vestigiis insistentes, in cælum tandem virtute traduce pertin-

pertingamus. Nónne quindecim beatæ Mariæ virtutes primariæ, eminentioresque gratiæ, quasi quindecim graduum scalam efficiunt; vt obiter in Aurora consurgente meminimus?

Sed quænam illæ virtutes præcellentes? Nónne Humilitas, Agnitio sui, Dei cognitio, Fides, Spes, Charitas, Prudentia, Patientia, Fortitudo, Temperantia, Iustitia, Castitas, Mansuetudo, Liberalitas, Pietas? Quid amplius? Virtutum omnis generis immensus thesaurus. Numquid preces quoque eius & merita, manum nobis ascendentibus præbent; immò & alas addunt; vt iam non homines, sed angeli scalam hanc ascendentes videri possimus, præ ascensus facilitate, & spiritus in sublime rapti alacritate? Nónne sic etiam in terris incipitur, quod in cælis futurum promissum est; Erunt sicut Angeli Dei? Væ nobis, si tanta nos felicitate & dignitate indignos fecerimus. Væ, si stratâ ad cælos viâ, erectaque scalâ, vel vti piguerit.

Matth. 22.

Eapropter assurgite somnolenti, capessendæ salutis immemores, discincto torpentes otio; & accedite. Si quis fortè ne quidem pedem vnum primo scalæ gradui apposuerit; citò festinet; quia Esau frater stricto persequitur gladio fugientem. Audi, quid comminans dicat; Venient dies luctus patris mei; & occidam Iacob fratrem meum. Sic diabolus tibi minatur interitum, cuius tu tamquam Christianus accepisti benedictionem. Quid remedij? Consulit Rebecca, Mater Ecclesia, beata Maria: Ecce Esau frater tuus (ab eodem patre Deo, in eiusdē tecum gloriæ æternæ consortium conditus) minatur, vt occidat te. Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam, & consurgens fuge in Mesopotamiam, Hebraicè Paran, hoc est, redemtionem, scalæ beatæ Mariæ subsidio in cælos ascendens.

G

Gen. 27

Si quis verò iam aliquousque scalam ascenderat, & inde delapsus est; assurgat alacriter: pro vero considerans, sibique certò persuadens, vnicum esse mali remedium,

medium, ſemper incipere, ſemperq́ue reſumere vigorem propoſiti; ac poſteriorem teporis errorem, viuida prioris feruoris recordatione corrigere.

Sin autem in medio ſcalæ ſe quiſquam fatigari perceperit, ſurſum is corda & oculos in cæli ciues attollat. Corona ſiquidem ibi præparata, Sanctorum ſodalitas, Dei genitrix, & ipſa ſanctiſſima Trinitas mente concepta, mirum quàm languentem ſpiritum animabunt.

At, miſerum & dolendum euentum! Si quis fortaſſis è ſummo gradu deciderit; ne ſic quidem deſpondeat animum, ſed pœnitudine tanti lapſus compunctus, per imum humilitatis gradum incipiens, eluat, quod per inanis gloriæ faſtum commiſerat. At verò, qui ſcalam hanc virtutum, ad Deiparæ virginis imitationem feliciter conſcendunt, ne alios humi iacentes adrepenteſq́ue deſpiciant; nec in altitudine ſuæ excellentiæ glorientur: ſed videant, ne cadant: ſciantq́ue, maiori ſibi attentione opus, quàm initio cùm ab imo inciperent: quia tum facilior, tum grauior iam foret ruina, propter altitudinis gradum. Qui itaque H Deum tenent, teneant; & ſcalæ beatæ Mariæ conſtanter inſiſtant, donec perueniant; futuri de æternitate ſecuri, Chriſtumq́ue cælos aſcendentem ſecuturi.

Oratio.

Omnipotens & miſericors Deus, deſideriorum bonorum amator & auctor; infunde pectoribus noſtris ardentem patriæ cæleſtis affectum; vt qui aſcenſiones in cordibus noſtris in hac valle lacrymarum diſponimus, beatæ Mariæ interueniente præſidio, tandem in locum optatum peruenire mereamur. Amen.

47. POR-

47. PORTA CÆLI.

Clauſerat ærato Mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) Morte pates.

Gen. 28

CVM euigilaſſet Iacob de ſomno, ait; Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam: pauenſque; Quàm terribilis eſt, inquit, locus iſte! Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & Porta cæli. Ecce, appropinquauimus portæ ciuitatis cæleſtis Ieruſalem; benedictus Deus. A

Pſ. 102

Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius: quia replet in bonis deſiderium tuum.

Flectamus pariter genua cordis noſtri, & præ lætitia, portam optatam cæli pio affectu ſalutemus. Salue radix, ſalue porta; Ex qua mundo lux eſt orta. Aue Maria, maris ſtella, Dei mater alma, atque ſemper virgo, felix cæli porta. B

O felices nos, quòd poſt ſcalam Iacob inuentam, in cæli portam incidimus! Sic namque Iacob, poſtquam ſcalam viderat, de Porta cæli prophetauit; Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & Porta cæli.

Quandoquidem igitur hucuſque vitæ melioris deductum propoſitum, in cæleſtis Ieruſalem aditum dirigi debet, vera ipſius via tenenda eſt, & porta quærenda. Iam viam per ſcalam, & portam tenemus; ſit Deus benedictus in ſæcula. Hanc portam cæleſtem, ô Eua, nobis in paradiſo occluſeras; ſed tu, ô Maria, eamdem aperuiſti.

Venite itaque filij Adam & Euæ, redemti; & ex qualitate miſeriæ, in quam incideratis, felicitatis magnitudinem quam eſtis adepti perpendite. Nónne, ſi rectè animaduertitis, triplici modo porta paradiſi ter-

reſtris

47. PORTA CÆLI.

Clauſerat ærato mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) morte, pates.

Poorte van hemel-Ryck; ſiet, wat u deuchden maken:
Helpt my, dat ick uyt t'ſlyck, ten hemel mach gheraken.

La mort auoit fermé les portes de la vie;
Tu les as deferme, mal-gré elle, et l'enuie.

C reſtris occluſa fuit; Angelicâ cuſtodiâ, flammâ appoſitâ, & rhomphææâ bis acutâ? Numquid hoc triplici peſſulo cæli ianua nobis clauſa deſignabatur? Per Angelicam enim cuſtodiam, inimicitia ſignabatur, quæ per peccatum inter homines & Deum atque angelos eius facta iam erat. Per flammam verò obligatio ad pœnam æternam; & per rhomphæam bis acutam, ſeuera Dei iuſtitia notabatur, quæ corpus & animam diſſcindebat.

Tu verò, felix es ſacra virgo Maria, & omni laude digniſſima; quæ tripartitum hunc obicem, mira Dei diſpenſatione conuulſiſti. Dum etenim inuentrix gratiæ, pacem inter hominem & Deum atque Angelos eius feciſti, primam illam paradiſi clauſuram excubantis Angeli remouiſti. Vnde Angeli in tuo partu lætantes totique mundo pacem & gaudium annuntiantes cecinerunt; Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus.

Nónne ſecundam quoque clauſuram abſtuliſti, quando ſtupendo tuæ humilitatis præconio id effeciſti, vt illud in te compleretur, quod iam olim à Sapiente prædictum erat; Mulier gratioſa inueniet gloriam? Tu ſiquidem non tantùm gratioſa, verumetiam gratiâ plena, loco gehennæ gloriam inueniſti; & ita ſecundam quoque paradiſi clauſuram, æternâ redemtione inuentâ, euertiſti. *Pro.* 11

Tertium quoque effregiſti paradiſi repagulum, quando, ſicut altera Eſther, ſeueritatem Aſſueri Regis, in clementiam commutaſti; vtque Abigail altera, Dauidem infenſum placaſti. Dicere itaque verè potes, ô Virgo ſacrata; Porta facta ſum cæli; ianua facta ſum Filio Dei. Illi facta ſum ianua clauſa, qui poſt ſuam reſurrectionem, ingreſſus eſt per oſtia clauſa. *Eſther* 5. 1. *Reg.* 25.

Placétne, ô virgines, caſtæ mentes, Deum quærentes, placétne audire Prophetam de clauſtro pudicitiæ virginalis regaliter vaticinando triumphantem? Et conuertit me ad viam portæ Sanctuarij exterioris, *Eze.*44

quæ respiciebat ad Orientem . Optimè ; singula sanctitatem, pudicitiam, ortum diuinum, & inuentæ salutis originem, mirificè repræsentant. Quidnam amplius, ô Videns, præuidisti ? Et erat clausa. Nihil hîc mali. noli quidquam sinistri metuere, noli mœrere, ô anima! Sic enim clausam esse oportebat, vt alio quodam modo peruia fieret. Solùm audi loquentem Prophetæ de hac Dominum. Et dixit Dominus ad me; Porta hæc clausa erit; & non aperietur: & vir non transibit per eam : quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam:eritque clausa Principi.

Bona igitur porta, Maria, quæ clausa erat, & nō aperiebatur : per quam Christus transiuit, sed non aperuit. Sic natus est, vt conceptus. Per hanc diuinitus in hunc mundum ingressus est. Meritò igitur, quam nec ipse pro suo ingressu & egressu aperiri voluit, nulli quoque viro, tametsi Principi, patere voluit. Itaque tametsi tu Ioseph iustus es, & cuique mulier vir suus Princeps est, ius in eam præ omnibus Regibus & Principibus habens ; claustrum tamen virginitatis Mariæ non attigisti ; sed eiusdem exemplo , ipse quoque potiùs castitatem vouisti , & seruasti : benè, optimè.

Nónne tamen interim, diuino modo, gratiæ, misericordię, & redemtionis facta est beatissima Dei genitrix porta cæli peruia, omnibus patens & parata, bonæ voluntatis? Dic nobis Maria, ô porta, ô via! dic animę nostræ de fructu vētris tui iucundum auditu eulogium.

Ioā. 10 Per me si quis introierit, saluabitur. Quis ergo hîc loquitur? Christus. Non & Maria? quídni? Quisquis per hoc ostium intrat, per Mariam intrat, per quam Christum accepimus & habemus. Maria, tu porta & portaria ; per te Christus ad nos ; & nos per te ad ipsum intramus.

Ps. 117. Verè hæc porta Domini , iusti intrabunt per eam. Et peccatores igitur , vbi manebunt ? Et ipsi quoque per eam intrabunt ad gratiam & veniam ; si vitæ præteritæ

teritæ pœnitet, & nouam præcipiant animis, vt & ipsi iusti fiant.

Hæc peccatorum scala, aduocata, susceptrix, & porta; peccatorum inquam pœnitentium, & Æthiopum in corde contrito pellem mutantium. O felicitatem! ô faustum euentum!

D E Ancilla ostiaria, prima Eua mater nostra, purgans triticum obdormiuit; ideoq; infelix Isboseth interfectus est: dum illa oscitanter ageret, ingressum serpenti permisit, cuius astutia ipse quoque Adam, peccati mortisque aculeo confossus est. *2. Re. 4*

Hæc autem ancilla ostiaria, pia, vigilans, meliùs quàm alia, Petrum intromisit in atrium Principis, peccatores in Petro saluti concilians: Ecce, inquit, ancilla Domini. *Ioã. 18.* *Luc. 1.*

F G H Numquid etiam, ô Maria, cunctis thesaurum Dei aperuisti, & in cæli palatium intromittis? Infirmis siquidem aperis thesaurum potentiæ; ignorantibus verò, diuinæ sapientiæ; & malis misericordiæ infinitę, vt saluentur vniuersi, qui tuam opem implorant. Hanc igitur & scalam & portam cæli teneamus carissimi, eiusque nos gratiæ semper commendemus.

Oratio.

ÆDificationi tuæ quæsumus omnipotẽs Deus, incrementa largire cælestia; vt qui, ceu viui lapides muris supernæ ciuitatis Ierusalem coaptari satagimus, in immaculata Filij tui genitrice Maria, cæli portam inuenire valeamus. Amen.

48. GLORIA IERVSALEM.

Gloria tu Solymæ; Cæli tibi curia victis
Hostibus applaudens, io triumphe, canit.

QVANDOQVIDEM, ô beatissima Dei genitrix, virgo Maria, in titulorum tuorum progressu proficimus; & cum tuæ laudis incremento, in virtutum quoque atque meritorum augmento promouemus; meritò tibi, quod Iudith primò à victoria cæsi hostis Holofernis reuersæ fuit decantatum, sublimiori sensu & modo deferimus; sicut illud historia sacra commemorat; Benedixerunt eam omnes, vna voce dicentes; Tu gloria Ierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri. Quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum: eò quòd castitatem amaueris. Ideò & manus Domini confortauit te. Et ideò eris benedicta in æternum. Et dixit omnis populus; Fiat, fiat.

A

B

Iudith 15.

Nónne magna & iucunda est Christianis, antiquorum mirabilium Domini Dei reminiscentia? Sed quantò excellentior eorumdem in rei veritate adimpletio! In prioribus illis admiratio, & adumbrata futurorum expectatio: sed in istis renouati sæculi mysteriis, gratię significatę ac benedictionis promissæ liberalis effusio, & fruitio.

Nónne copiosam illam heröinæ Iudith delatam laudem, atque honorificentiam publicam, beata Maria, victrix & triumphatrix, breui sed fœcundo conclusit elogio? cùm dixit ac cecinit; Quia respexit humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna, qui potens est; & sanctum nomen eius. In hoc verum dixisti & prædixisti, ô sanctissima Virgo, & columen Prophetarum! quia res ipsa testatur in cęlo & in terra.

Luc. 1.

Non

Gloria tu Solymæ; Cæli tibi curia, victis
Hostibus applaudens, iö triumphe, canit.

Seer wel, naer Judiths stem, Maria heeten meught,
Van t'hoogh Jerusalem de glorie en de vreught.

Ce courageus lion de Iuda manifeste;
L'honneur de la Sion, et terrien[illegible] et celeste.

Non enim ſolùm gloria Ieruſalem es, Eccleſiæ in terris adhuc militantis, verùm etiam cæleſtis Ieruſalem gloria eſſe dignoſceris.

Nónne beatitudinis æternæ gloria in Dei viſione, diuinæque ipſius gloriæ participatione conſiſtit? Omnino. Sed ſicut magna gloria eſt Regiæ & curiæ Regalis, dum Rex Reginam habet; (alioqui, iuxta iudicium ſubditorum, gloriæ plenitudini aliquid deeſſe videtur; atque eapropter, orat vrgetque vniuerſus populus, vt vxorem Rex cælebs accipiat, ad Regalis maieſtatis conſummationem) ita quis magnam dubitet gloriam eſſe cæleſti Ieruſalem, habere ibi Dei matrem, Reginam cælorum, columen & decus Eccleſiæ vniuerſæ?

O Maria, gaudium, lætitia, gloria, & honorificentia noſtra! in te congaudemus, exultamus, & gloriamur omnes tuæ excellentiæ & laudis amatores & admiratores. Nam, tantum tua gloria à ceterorum beatorum omnium atque adeò angelorum gloria differt; quantum ſolis ſplendor, à lumine aliorum luminarium cæli. Et quemadmodum cetera luminaria, à ſole lumen accipiunt atque illuſtrantur; ita tota cæleſtis curia, à te glorioſa Virgine, ſolis iuſtitiæ matre, lætificatur, atque mirificè decoratur.

Tu itaque verè gloria Ieruſalem Eccleſię militantis, quia ſingulari eam ſplendore colluſtras; & in gloriæ C tuæ fulgore ſplendeſcit? Tu cæleſtis quoque Ieruſalem gloria, in qua Sancti omnes, atque Angelici ſpiritus non immeritò gloriantur.

Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu *Gal. 6.* Chriſti, & in honorata humilitate Dominæ noſtræ, virginis Mariæ, matris eius. Quid ſiquidem huc faciant ſumtuoſa illa veterum monumenta, ſepulchra, columnæ, & eiuſmodi alia inſignia opera; quæ eò ſpectabant, eumque in finem exſtruebantur, vt gloria eorum in quorum honorem fiebant & dicabantur, ſupra ceteros mortales attolleretur? De noſtra nam-

que triumphatrice Maria quantò dignius illud dicamus, quod de alio aliquo dictum & magna cum laude decantatum legimus? Quantam statuam faciet populus Romanus, Ecclesiæ Romanæ ciues & incolæ! quantam columnam, ô Maria, quæ res tuas tuasque laudes loquatur!

Verùm, conferte consilia & iudicia vestra in commune, omnes docibiles Dei, Sanctorum scientia collustrati, & quotquot docuerit vnctio. Numquid maiorem esse censebitis in Ecclesia & cælo Mariæ virginis gloriam; quàm vmquam mortales mortalibus istis atque caducis trophæis, mausolęis, pyramidibus, & obeliscis, columnis, colossis & amphitheatris, exprimere quiuerunt?

Etiamsi Euphranor pictor fictorque nobilissimus, qui primus dignitates ac Heroum insignia dicitur expressisse, huic operi manum adhiberet; numquam vel in minima eius parte ad requisitum gloriæ decus & ornamentum accederet. Nónne tamen hoc in genere, antiquissimæ Ægyptiorum statuæ, aliquid huius cælestis ac diuinæ nobilitatis referre creduntur; quæ adeò graciles effictæ sunt, non artificum ineptiâ, sed industriâ; vt diuinitatem minimè corpoream, vel vt ita dicam, corporatam esse ostenderent? Si statuæ gracilissimæ gentium, eapropter quòd tales essent, diuini quidpiam referre sunt visæ; eoq; maiori gloria & honore dignæ iudicabantur; quantò magis tuam gloriam celebremus, ô beata Maria, quæ tota quasi in Deum absorpta videri potuisti, quando nihil terreni circumferre, sensu vel animo complecti, sed tota cælestis ac spiritalis apparuisti?

Super iam allatis pro sacratissimæ Virginis gloria declaranda, non parum facit ad hanc rem titulus Psalmi decimisexti, qui quidem Latinè est, Oratio Dauid, quod Græci dicunt, Oratio ipsi Dauid; sed alio adhuc modo Græcè expressus, stylographe nuncupatur; triumphalem quodammodò atque heroicam

D cam columnæ inſcriptionem, ac quaſi aureum inſigne Dauidis referens; ad Chriſti victoriam exprimendam, atque Eccleſiæ ipſi coniunctæ dignitatem; quæ Matrem Dei, totiuſque Eccleſiæ ornamentum rectè ſignificat. Gloria Ieruſalem Maria meritò hoc titulo atque inſigni aureo Prophetæ Regij decoratur, atque eidem finis quoque Pſalmi eiuſdem attribui poteſt; vbi dicitur; Satiabor, cùm apparuerit gloria tua. *Pſ. 16.*

Sed tu quoque, ô anima mea, non ſolùm operam dare debes atque ſatagere, vt huius gloriæ Ieruſalem particeps fias; ſatieriſque cùm apparuerit gloria Domini & ſuperbenedictæ matris eius; verumetiam vt tu gloriam Ieruſalem adaugeas: nam Sanctorum in cælis frequentia, gloriæ communis augmentum eſt paritura. Verùm, noli obliuiſci, vnde incipias, vt hanc ad gloriam aliquando pertingas; certa ſemper & memor, quòd gloriam præcedit humilitas. *Pro. 15*

Oratio.

DEus, humilium celſitudo, & tuorum gloria famulorum; da cordibus noſtris inuiolabilem tuæ charitatis affectum; vt beatiſſimæ virginis Mariæ meritis & exemplis adiuti, gratiæ tuæ reddamur in terris participes, atque æternæ gloriæ in cælis conſortes. Amen.

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini solium sibi legit, & in te
Maiestatis habet ac pietatis opes.

Ps. 111. GLORIA & diuitiæ in domo tua Domine, beatus vir qui habitabit in ea; & qui bonis domus tuæ replebitur. Non timebit sibi à frigoribus niuis, nec pane indigebit in æternum; sed replebitur & abundabit, & in sæcula sæculorum laudabit te.

Excutere de puluere, dilecta dilecti, & gratulabunda decanta laudem Deo, ingentem aceruum felicitatis agnoscens. Ecce enim, per honorificos Deiparæ virginis titulos spatiantes, tandem ad Solium gloriæ Dei meditando peruenimus.

Baruch 4. O anima mea, aperi oculos tuos, & vide iucunditatem, quæ veniet & venit tibi à Deo tuo, si hîc solium gloriæ eius, sacratissimam scilicet eius Matrem A sincero mentis affectu fueris prosecuta; sique præsertim ita te gesseris, vt ipsa quoque solium Dei, per conscientiæ puritatem effecta, tandem solio ipsius in cælis sisti merearis, & coronam gloriæ de manu eius accipere.

Verùm, ante omnia, Scripturæ locum ob oculos statuamus, ex quo tituli præsentis origo desumta est. Ier. 14. Sic Prophetam orantem audimus; Ne des nos in op- B probrium; propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam Solij gloriæ tuæ. Recordare, ne irritum facias fœdus tuum nobiscum. Vidésne orationis huius efficaciam, & dilecti populi Dei, & nominis ipsius sacrosancti, Soliique in primis gloriæ eius magnificentiam & maiestatem rememorantis? Magna sine dubio virtus orantis, vbi intercedit majestas dominantis.

Sed

SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini ſolium ſibi legit, et in te
Maieſtatis habet ac pietatis opes.

O maeght! Wy u den throon der glorien Godts nomen,
Want hy heeft in u ſchoon, het meeſte werck vol-komen.

Deuant ce tribunal, il faut que tout ſencline:
Ceſt le ſiege Royal, de la gloire Diuine.

Sed numquid ſunt varia Solij gloriæ Dei genera? Cælum eiuſmodi ſolium eſſe, quis neget? Nónne dicit ipſe Dominus; Cælum ſedes mea? Quamobrem? Quia in eo præcipua eſſe perhibetur gloriæ ipſius manifeſtatio: eſtque totius vniuerſi illuſtrior portio. *Iſa. 66.*

At, numquid excellentius ſolium gloriæ Dei, beata Maria, de qua, quod de cælo dici potuit, maiori iure proferimus; Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam? Quando, vel quomodo id accidit, rogas? Non ſolùm quando per abundantem ſuam gratiam Dominus cum illa, & in illa fuit; atque in mente eius, quouis cælo nitidiore, Deus reſedit; neque ſolùm, quando in puriſſimis eius viſceribus Verbum caro factum requieuit; verumetiam, quando iam nobis paruulus natus, & filius nobis datus, in eius ſinu reſedit; & duo ipſius brachiola altrinſecus thronum veri Salomonis eburneæ virginitatis amplexa ſunt. *Pſ. 46.* C D *3. Reg. 10.*

O ſpectaculum, ô ſolem & vmbraculum! ô Salomone maiorem puerum, in omni gloria ſua, & in hoc ſolio gloriæ maieſtatis ipſius! O ſolium gratiæ, ô ſinum miſericordiæ! ô pignus æternæ gloriæ! ô reorum pœnitentium propitiatorium infallibile!

Nónne miramini filiæ Ieruſalem, Regem veſtrum Salomonem, in hoc throno & ſolio glorię admirandæ ſedentem? Non recordamini, quòd huius occaſione iam ante tot ſæcula Patres veſtri clamarint, & mundus vniuerſus cum eis, expectans redemtionem Iſrael?

Audite teſtantem eorumque adhuc verba ſonantem Scripturam, Pſalmiſta præcinente in hunc modum; Parata ſedes tua Deus ex tunc, à ſæculo tu es. Iam noli tardare, diſrumpe cælos & deſcende. Si ſedes tibi cælum eſt; in terris quoque tibi ſedes parata eſt; caſtiſſimæ Virginis vterus, in quo colloceris, & Regni tui coronam accipias, qua te coronabit mater tua; Diuinitatem humanitate conueſtiens. *Pſ. 92.* *Can. 3.*

Nónne, poſtquam prauus ille angelus, contra

omnem rationem, contra omne ius, iudicium, & iusti-
Isa.14. tiam, dixerat; Super astra exaltabo solium meum; deturbatusque, non solùm tertiam partem angelicarum stellarum secum detraxit, verumetiam genus humanum statim impulit in ruinam; pro eiusdem reparatione opus fuit, solium nouum erigere, benè præparatum; ex quo seruato iudicij ordine ac iustitia, misericordia tamen miseris mortalibus procederet?

Numquid id Propheta Regius futurum prænoscens, lætus de superbi præsumentis victoria, deque reparatione prostrati hominis gestiens, in hunc mo-
Ps. 88. dum exultat; Misericordias Domini in æternum cantabo? Tu humiliasti sicut vulneratum superbum: in brachio virtutis tuæ, dispersisti inimicos tuos. Firmetur manus tua; & exaltetur dextera tua. Iustitia & iudicium, præparatio sedis tuæ. Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.

Nónne dignum & iustum est, vt superbia per humilitatem, rebellio per obedientiam, & per æquitatem restauretur iniquitas?

Eia, ô Maria! ô humilis, ô pia! ô iusta iusto desponsata! Dic citò, quod totus à te expectat mundus; dic,
Luc. 1. inquam; Ecce Ancilla Domini: fiat mihi secundùm verbum tuum. Fiat modò & nobis, ô Domine, secundùm verbum tuum. Respice ancillæ tuæ humilitatem, & fac causæ nostræ per gratiam æquitatem. Fac iudicium & iustitiam: & da supplicibus miseris veniam.

Ps. 44. Hæc sedes tua, Deus in sæculum sæculi, quia misericordia tua manet in æternum. Hoc solium gratiæ & gloriæ tuæ; misericordiam volo & non sacrificium; saluare per misericordiam opus manuum tuarum, perditum per inuidiam & serpentis nequitiam; & primam tuam intentionem per lapsum euersam, per gratiam restaurare. Gloria enim hæc est omnibus seruis tuis, vt videant superbum humiliatum; & humilem

exalta-

exaltatum, atque primarium opus tuum poſtliminio nobiliùs reparatum. Nónne gloriam precedit humilitas? Hæc ſiquidem aptiſſima tutiſſimaque ſedis tuæ præparatio, firma eiuſdem humi defixio. Pro. 15

O quàm honorificè, ô Maria, reſedit in te gloria Dei, corporaliter quidem in vtero & in gremio; ſed in toto animæ & corporis habitu ſemper ſpiritualiter: iam verò in cælis glorioſè!

E Vt autem tu, ô anima, ſis ſolium gloriæ Dei, eſto iam eius gratiæ reſidentia. Nam, prope timentes eum ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in terra noſtra: hoc eſt in corde noſtro, atque etiam in corpore noſtro nondum glorioſo. Pſ. 84.

Oratio.

DEus, qui humani generis vtramque ſubſtantiam, congruum diuinæ tuæ maieſtati habitaculum condidiſti; præſta ſupplicibus tuis, vt beatæ Mariæ interueniente ſuffragio, placitis tibi moribus ſeruiamus; & tandem ſolio gloriæ tuæ læti ſiſtamur. Amen.

50. RE-

50. REGINA CÆLI.

Te regni sociam cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

Ps. 44. Ps. 30. ADSTITIT Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato, circumdata varietate. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam vt in omnibus, ita singulari quadam dilectionis prærogatiua in sacrosancta Virgine matre tua Maria, mirabiliter abscondisti, & misericorditer ostendisti! Exaltabo igitur te Deus meus Rex, & benedicam nomini sancto tuo in sæculum, & in sęculum sæculi. Magnus Dominus, & laudabilis nimis; & magnitudinis tuæ non est finis. Sit itaque sanctum nomen tuum benedictum in sæcula: & benedicta sit in æternum gloriosissima Domina, patrona nostra, virgo Maria. A

Ps. 144

Ecce enim, quàm amœno modo, nos per eiusdem honorificos titulos, à primæua vitæ nouæ, ceu spiritalis prolis, origine, in hoc vsque cælestis educationis culmen euexisti, vt ad supremam Reginæ cæli sublimitatem venerimus. Regina cæli, lætare, & nos perge iuuare; vt per te videntes Iesum, tecum semper collætemur. Eant illi pseudo-Iudæi, qui tum in Ierusalem adhuc constituti, tum in Ægyptum profugi, in Prophetę Deíque despectum, hoc titulo abutentes, Lunæ sacrificabant; eamque, nequidquam reclamante Propheta, (prô scelus!) Reginam cæli nuncupabant. Nos verò, iure nostro, iure diuino, titulum hunc, ex ipsorum manibus & ore sumentes, immò malo iure vsurpantibus iustè extorquentes, tibi, ô sanctissima Virgo, applicamus, vel potiùs debitum reddimus; cui primaria ratione deberi, totus mundus est testis.

Iere. 7. & 44.

Venite gentiles, venite pagani, & vos venite Chri-

stianæ

REGINA CÆLI.

Te Regni ſociam Cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

O moeder ende maeght, des hemels Coninghinne!
Helpt-my, ſoo t'Godt behaeght, dat ick hem altydts minne.

Pourries-vous receuoir, ou plus riche couronne,
Ou de plus de pouuoir, que celle [illegible]u'on vous donne?

ſtianæ veræque fidei extorres hæretici; venite, quotquot aliquid iuris communis vobis hac in parte vendicatis, vel deberi prætenditis. Dicimus, & edicimus, nullo vel iure vel ratione refragante, beatam Mariam, Deiparam virginem, omnimodis Reginam cæli appellandam. Nónne in primis, quia Christus Rex
B eſt cæli, Rex ſcilicet regum; cuius Regnum non eſt hinc; cuiuſque regni non erit finis; etiam mater eius Reginam cæli dici atque eſſe neceſſe eſt? Numquid auditis rogantes tres Reges; Vbi eſt, qui natus eſt Rex Iudæorum? Quis, niſi ex Regina Rex naſcitur? Qualis Rex, talis Regina: Rex cæli filius, mater ergo Regina cæli. Ergo & Regina & Domina, & Deipara, verè & propriè cenſeris, ô beata Maria! Deinde, nónne quæ ab æterno prædeſtinata fuerat, vt Dei domicilium, diuinumque ſempiternæ naturæ templum foret; hæc vniuerſorum Regina iure ſalutatur? Mittitur Gabriel angelus, & egreditur de Rege ad
C Reginam; de Imperatore ad Imperatricem; de ciuibus cæli ad Dominam palatij. Ingreditur ad Virginem Regi prælectam: & eò fortè alacriùs, vt cùm angeli
D priùs Regem haberent, habituri nunc eſſent & Reginam: Vt ad ſupplendos numeros angelici ordinis, etiam peccatores poſſent ingredi: Et mater miſericordiæ, & Regina cælorum, porta fieret cæli. Numquid in eiuſdem encomium, meritò de illa ſic legimus; Regina mundi hodie de terris, & de præſenti ſæculo nequam eripitur. Eapropter, omnes homines, qui ſunt, & qui fuerunt, ſunt ſerui iſtius Dominæ; ideoque ipſi dicere poſſunt, Serui tui ſumus; quæcumque iuſſeris, faciemus. O Domina, ô Maria, ô Regina! Meritò dicis; Gyrum cæli circuiui ſola; ſcilicet tamquam Domina: quia virum circumdediſti, in quo cælum, terra, mare, & arida, & vniuerſa continentur.

Matth. 2.

Luc. 1.

Eccli. 24.

Sed, vbi latetis, vbi hæretis & moramini, virgines adductæ Regi poſt eam? non anhelatis? non ſuſpiratis? non deſideratis audire ſingulares à Regio

Pro-

Propheta, Reginæ dicatas prærogatiuas, quando inter alia cecinit; Adſtitit Regina à dextris tuis? Septem eiuſmodi, ſi vultis, enarrabimus. Prima ſit, excellens Reginæ pulchritudo. Omnis gloria eius filiæ Regis ab intus. Secunda, veſtium pretioſitas. In veſtitu deaurato. In corpore & anima, incorrupta, ſancta, & ornata virtutibus. Tertia, Sponſi eius nobilitas. Concupiſcet Rex decorem tuum. Quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus. Quarta ſit, odoris ſuauitas. Myrrha, & gutta, & caſia à veſtimentis tuis. In quibus tribus, tria iſta verè excellentia deſignantur, caſtitas, humilitas, & pietas. Myrrha ſiquidem corruptionem arcet, gutta depellit tumorem, & caſia in humidis naſcitur. Quinta prærogatiua Reginæ noſtræ, domicellarum puellarumque famulatus, quæ terni ſunt generis. Filiæ Regum, filiæ Tyri, & Virgines. Nónne tres ſtatus mulierum, tibi, ô Maria ſeruierunt, & ſeruiunt modò? Viduæ, filiæ Regum; quæ corpus ſuum per caſtitatem vidualem benè regunt. Coniugatæ, filiæ Tyri; Tyrus enim, anguſtia interpretatur; & tribulationem carnis oſtendit, quam habent eiuſmodi. Et virgines, ex voto caſtitatis perpetuæ, poſt te, ô Maria, emiſſo. Filiæ Regum prædictæ, ô Regina, te delectant, quando ſe in caſtitate viduali conſeruant. Filiæ verò Tyri, bonæ coniugatæ, munera tibi offerunt, quando in ſuo coniugio ordinatè viuentes, operibus quoque miſericordiæ vacant. Virgines autem poſt te, ô Regina, adducuntur; quando in virginitate, & munditia carnis & ſpiritus, te imitantur. Sed, quæ ſexta conditio ac prærogatiua tua, ô Regina cæli, tibi à Pſalmiſta deſcripta? Nónne quòd ſingulariter à prolis fœcunditate commendaris? Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij. Quis patres fuiſſe ignoret Patriarchas & Prophetas, primique illius Sæculi Sanctos? vel etiam infideles Iudæos, à quibus ipſa Regina originem traxit? Quinam verò filij eius, quæris? Apoſtoli, Virgines, Chriſtiani deuoti, fideles omnes. Volumus tres poſteriores,

Pſ. 44.

E

F

ſteriores, tribus illis prioribus hominum generibus ſigillatim opponere? Fac ipſe, nam obuium eſt. Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram. Verè ita ſe habet, ſi ſingulos, ex tribus prædictis, in ſua ſorte conſideres. Numquid Apoſtoli mundum & terrena contemſerunt? Nónne virgines terram corporis ſui regunt? Nónne fideles Chriſtiani, terrenis benè vtuntur, eaque omnia rectè adminiſtrant, tamquam Principes ſuper illa conſtituti? Nónne delectamenta, quæ de terrenis percipiunt, ad Dei ſummi Regis gloriam referunt? Nónne tres iſtæ hominum ſeries rectè filij Reginæ pro patribus nati cenſentur?

Regina igitur cæli, Maria, meritò nuncuparis. Nónne vel idipſum ex eo quoque probatum habemus; quòd, ſicut Regina aliquãdo vice Regis Regnum gubernat; ita tu, quando filius tuus Dominus & Rex noſter, per mortem ſe abſentauit, Eccleſiam Dei, quæ Regnum cælorum eſt, in triduo illo rexiſti, quia fidem illibatam ſeruaſti? Nónne quoque poſt eiuſdem aſcenſum, Eccleſiam gubernaſſe dicenda es, quando totius mundi Regina & Magiſtra manſiſti? Nónne meritò tibi, à Rege cælorum dictum cenſemus; Etiamſi dimidiam partem Regni petieris, impetrabis? Iuſtitiam meritò ſibi ſeruare voluit Deus; ſed miſericordiam, alteram Regni partem, tibi permiſit: vt quidquid ſalua iuſtitia concedi poſſit, id totum in poteſtate tua, vt Matris miſericordiæ, ac Reginæ cæli, eſſet conſtitutum? Nónne eapropter, quandocumque Rex, rigorem iuſtitiæ moderans, aliquid ſtatuit de gratia perſoluendum; illud potes, ô beatiſſima Domina, de gratia Filij tui per indulgentiam impetrare?

Eſther 5. & 7.

Benè itaque, ô ſanctiſſima Virgo, peculiari iſta de cauſa, totque iam accumulatis argumentis, quotidie ab Eccleſia, ſub Reginæ titulo, ſalutaris; dum exultantibus præ lætitia animis, dicimus; Salue Regina, mater miſericordię, vita, dulcedo, & ſpes noſtra, ſalue. Item: Regina cęli, lætare, alleluia; Quia quem meruiſti portare,

portare, alleluia: Resurrexit sicut dixit, alleluia. Ora pro nobis Deum, alleluia.

3.Re.1. & 2. Huic ergo Reginæ, vt excellentiori Bethsabeæ, causam nostram, & nos ipsos, ô anima mea, commendemus; vt quæ nobis sub eiusdem heröinæ & Reginæ præsidio ac typo, in primis conceptus nostri spiritalis exordijs atque auspicijs, apud summum Regem patrocinio fuit singulari; nunc etiam in totius educationis consummatione, felicem faustumque cunctorum procuret finem; atque per eam beato exitu concludamus, quidquid eiusdem præsidio sumus exorsi, & hucusque produximus. Et vos, ô dilecti, quotquot sapitis, idem inite consilium, vestigijs eiusdem insistentes; certi, nullo vmquam tempore Regi cælorum fore ingratum, quidquid eius Matri Reginæ cæli deuotè fuerit commendatum. Sancta itaque Maria, Regina cæli, ora pro nobis. Vale inquam valdè decora, & pro nobis Christum exora.

Oratio.

DEus, qui miro ordine vitæ humanæ momenta dispensas, & Ecclesiam tuam nouo semper fœtu multiplicas; da, vt vitæ nouæ, ceu prolis spiritalis exortum atque educationem hucusque productam, beatæ Mariæ præsidiis & exemplis adiuti, quemadmodum feliciter cæpimus, ad maiorem tui nominis gloriam feliciùs absoluamus. Amen.

SERIES

SERIES TITVLORVM cum suis Distichis.

I. SANCTA MARIA.

Virgo tuum pronâ quæ concipis aure parentem;
Imprægnet nati me precor aura tui.

2. S. DEI GENITRIX.

Te mihi Diua parens obstetricante, bonorum
Simq; potens operum, propositique Parens.

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroina polis salue vnica, & vnica terris,
Ducere palmaris signa pudicitiæ.

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam transscribe MARIÆ:
Tu neque mors illi, vitaque facta tibi est.

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Æternumque in fonte bonum, riuosque per ipsum,
Fac purè puri Mater amoris amem.

6. MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mundus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io sanctæ sis Cynosura Spei.

7. MATER HONORIFICATA.

Astra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem;
At, decus es sertis MATER HONORA *tuis.*

8. LIGNVM VITÆ.

O felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Christum in me fœtu pasce benigna tuo.

9. VENA VITÆ.

Plaga, sitis, morbi, procul hinc exeste; scaturit
Plena saporatis vena salutis aquis.

10. NAVIS INSTITORIS.

Absque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat sæcula longa fames.

11. FAVVS DISTILLANS.

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

12. FONS SIGNATVS.

Non temeranda ſacrum claudunt ſignacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis ſufficit vndas?
Ductus inexhauſto tullius oceano.

14. TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo quæ melle fluit, lactiſque medullâ,
Quid niſi delicias Emmanuelis alit.

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

16. SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus,
Exemplóque animum candidiore laua.

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati eſt; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

18. MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in Sole coruſcat,
In terris poſitus quem ſuper aſtra vides?

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſub obſcuro diffindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

20. ELECTA VT SOL.

Sol oculus mundi: tuus eſt & ſolis ocellus,
Sola cui lecta es filia, ſponſa, parens.

21. HONORIFICENTIA POPVLI NOSTRI.

Gloria Chriſtiadum; Princeps digniſſima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba fiet.

22. VIRGA MOYSIS.

Virgo Moſaicæ ſuperat miracula virgæ:
Virga ſalum potuit pandere, Virgo polum.

23. CIVITAS REFVGII.

Præsidium, tutela, salus, pietatis asylum,
Materno vsque patent Virginis in gremio.

24. VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hostiles vrbs benè tuta minas.

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitis penetrabilis vmbo sagittis;
Hostica in auctoris tela retunde caput.

26. TVRRIS EBVRNEA.

Quanta foret castæ in MARIA *substructio mentis,*
Æthereo turris vertice eburna docet.

27. TVRRIS DAVIDICA.

Teque, MARIA, *notant clypeatæ symbola turris,*
Armamenta sacræ publica militiæ.

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Castrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici castra inimica manu.

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradisus erit?

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Æterni te suspirant sua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia spinas
Fac nos in mediis florida Virgo malis.

32. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffensum lambit sacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

33. HORTVS CONCLVSVS.

Clausus es? ô benè! nam claudens qui pascitur inter
Lilia, prô quantas Hortule claudis opes!

34. TABERNACVLVM DEI CVM HOMINIBVS.

Quàm modica immensus sibi conopea tetendit,
Cùm nos delicias vellet habere suas.

35. THALAMVS SPONSI.

Diius Hymen, quo naturæ Deus oscula nostræ
Libauit, casto Virginis in thalamo.

36. TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione sub hoc Deus atque homo fœdera iungunt:
Ara sed arcani conscia Virgo fuit.

37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu nostri corrige odore tuo.

38. VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem spiritus ille coronat;
Nos tibi, te nobis, inseruisse velis.

39. VELLVS GEDEONIS.

Arida roranti, sicco rorantia campo,
Vellera tu nostræ sanctior arrha spei.

40. STELLA MATVTINA.

Sparge tenebrosis Eoa crepuscula terris,
Tartareaque nigros discute noctis equos.

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen & error abi: veri & iubar emicat æqui,
Auroræ puro purius è thalamo.

42. LAPIS ADIVTORII.

Tute, sacerque lapis, manuum sine viribus vllis
Vnde fuit nostræ petra recisa spei!

43. SANCTVARIVM DEI.

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt sedem cordis in æde tui.

44. ARCA TESTAMENTI.

Sethina fert æuum, micat aurea fœderis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per vbera Natum;
Vulnera per Nati propitiare Patrem.

46. SCA-

46. SCALA IACOB.

Virginis exemplis Diuûm graſſemur ad dulam:
Omnibus hæc illa eſt lactea ad aſtra via.

47. PORTA CÆLI.

Clauſerat ærato Mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) Morte pates.

48. GLORIA IERVSALEM.

Gloria tu Solymæ, Cæli tibi curia victis
Hoſtibus applaudens, iö triumphe, canit.

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini ſolium ſibi legit, & in te
Maieſtatis habet ac pietatis opes.

50. REGINA CÆLI.

Te regni ſociam cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

APPROBATIO.

IN his duobus libellis, quibus titulus est, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore P. Ioanne Dauid Societatis IESV Sacerdote, nihil deprehendi, nisi quod pietati & charitati fouendæ & inflammandæ conducat. Ita testor

Martinus Baccius Tiletanus S. Theologiæ Licentiatus, & Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis Iprensis ad librorum visitationem commissus.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTVS & ISABELLA CLARA EVGENIA, Archiduces Auſtriæ, Duces Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Sereniſſimi Belgarum Principes, Diplomate ſuo ſanxerunt; nequis libellos, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore *P. Ioanne Dauid, Societatis* IESV *Sacerdote*, præter Balthaſaris & Ioannis Moretorum fratrum voluntatem, vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impreſſos, in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléſve habeat. Qui secùs faxit, confiſcatione librorum & alia graui pœna mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, XVII. Ianuarij, M. DC. XI.

Signat.

S. de Grimaldi.

Et in Concilio Brabantiæ,

I. de Buſchere.